

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
**Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών**
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»

Τίτλος Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας:

**«Αναπαραστάσεις του αυτισμού και των αυτιστικών ατόμων με αφορμή
την Παγκόσμια Μέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό στην Ελλάδα:
ανάλυση περιεχομένου του δημοσιοποιημένου υλικού υπό το πρίσμα των
σπουδών στην αναπηρία»**

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια: **Θεοφανώ Λαουλάκου (Α.Μ.: 171107)**

Επιβλέπουσα Μ.Δ.Ε.: **Ευδοξία Ντεροπούλου – Ντέρου**

ΑΘΗΝΑ 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	7
Abstract.....	9
Εισαγωγή: Αναπαραστάσεις... μιας ‘κανονικότητας’	11
Εισαγωγικό σημείωμα της αυτιστικής ακτιβίστριας Πέρλα Μεσσίνα για την εμπειρία του Αυτισμού, αλλά και την αναπαράστασή του.....	17
Κεφάλαιο 1: Θεωρητικό Πλαίσιο.....	22
1.1 Προσεγγίζοντας την αναπαράσταση ως μορφή γνώσης και εξουσίας, μέσα από τη θεωρία των κοινωνικών αναπαραστάσεων του Serge Moscovici και τη λογοθετική προσέγγιση του Michel Foucault.....	22
1.2 Η αναπαράσταση της αναπηρίας και του αναπήρου, υπό το πρίσμα των σπουδών της αναπηρίας.....	28
1.2.1 Ερμηνευτική προσέγγιση της αναπαράστασης της αναπηρίας.....	28
1.2.2 Το ζήτημα της επιβεβλημένης «κανονικότητας» και «αρτιμέλειας».....	43
1.3 Η περίπτωση της αναπαράστασης του αυτισμού: αναπαράσταση, ταυτότητα, στίγμα και αποδοχή.....	49
Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογία.....	63
2.1 Σκοπός της έρευνας.....	63
2.2 Ερευνητικά ερωτήματα.....	65
2.3 Θεωρητική μεθοδολογική προσέγγιση.....	66
2.4 Μεθοδολογικός σχεδιασμός.....	72
2.5 Κωδικοποίηση.....	76
2.6 Κατηγορίες ανάλυσης ερευνητικών δεδομένων.....	78
2.7 Δείγμα.....	80

Κεφάλαιο 3: Παρουσίαση των ευρημάτων.....	86
3.1. Περιγραφική παρουσίαση χαρακτηριστικών του ψηφιακού υλικού.....	86
3.1.1 Περιγραφή υλικού εξετάζοντάς το με βάση την προέλευσή του.....	86
3.1.1.1 Κατηγοριοποίηση του υλικού με βάση τον φορέα από τον οποίο προέρχεται.....	86
3.1.1.1.1 Συνδυαστική επισκόπηση προέλευσης ανά έτος.....	91
3.1.1.2 Προέλευση υλικού με βάση τη διάκριση: Αθήνα – Επαρχιακή Πόλη.....	93
3.1.1.2.1 Διαφοροποίηση τόπου προέλευσης ανά έτος.....	94
3.1.1.3 Συνεργασία διαφορετικών ειδών φορέων.....	94
3.1.1.3.1 Διαφοροποίηση στη συνεργασία διαφορετικών ειδών φορέων μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-2018.....	96
3.1.2 Είδος υλικού.....	96
3.1.2.1 Κατηγοριοποίηση ανά είδος υλικού.....	96
3.1.2.1.1 Διαφοροποίηση των ειδών του υλικού κατά το διάστημα 2009-2018	99
3.1.3 Είδος εκδήλωσης.....	101
3.1.3.1 Κατηγοριοποίηση ανά είδος εκδήλωσης	101
3.1.3.2 Θεματολογία ομιλιών και ημερίδων.....	104
3.1.3.2.1 Διαφοροποιήσεις θεματολογίας κατά το χρονικό διάστημα 2009-2018.....	109
3.1.3.3 Κωδικοποίηση και Ομαδοποίηση τίτλων ταινιών που προβλήθηκαν.....	112
3.1.3.4 Κωδικοποίηση και Ομαδοποίηση τίτλων υπόλοιπων εκδηλώσεων.....	116

3.1.3.5 Συμμετέχοντες.....	119
3.1.3.6 Συμπληρωματικά στοιχεία για την επεξεργασία των εκδηλώσεων.....	124
3.1.3.7 Διαφοροποίηση εκδηλώσεων κατά το χρονικό διάστημα 2009-2018.....	129
3.1.4 Ορολογία και Χαρακτηρισμοί - Περιγραφές για τον Αυτισμό.....	133
3.1.4.1 Ορολογία για τον Αυτισμό.....	133
3.1.4.1.1 Διαφοροποίηση ορολογίας για τον Αυτισμό, κατά το χρονικό διάστημα 2009-2018.....	135
3.1.4.2 Χαρακτηρισμοί και Περιγραφές για τον Αυτισμό.....	137
3.1.4.2.1 Διαφοροποίηση χαρακτηρισμών-περιγραφών για τον Αυτισμό, κατά το χρονικό διάστημα 2009-2018.....	139
3.1.4.3 Παρουσίαση ανάλυσης περιεχομένου σε ανθρωπιστικές και καταναλωτικές αφίσες.....	140
3.1.4.3.1 Αυτισμός ως παιδική ασθένεια/πάθηση.....	140
3.1.4.3.2 Αυτισμός ως απόκλιση.....	143
3.1.4.3.3 Σχήματα λόγου και συμβολική χρήση της γλώσσας.....	146
3.1.4.3.4 Μη-αυτιστικοί γονείς και ειδικοί.....	150
3.1.4.3.5 Ετερο-εκπροσώπηση.....	151
3.1.4.3.6 Αυτο-εκπροσώπηση.....	153
3.1.4.3.7 Διαφοροποίηση γραπτού λόγου στο διερευνώμενο υλικό	153
3.1.5 Ορολογία και Χαρακτηρισμοί για Αυτιστικά Άτομα.....	155
3.1.5.1 Ορολογία για Αυτιστικά Άτομα.....	155
3.1.5.1.1 Διαφοροποίηση ορολογίας στο διερευνώμενο χρονικό διάστημα.....	158
3.1.5.2 Χαρακτηρισμοί για Αυτιστικά Άτομα.....	158

3.1.5.2.1 Παιδική και νεαρή ηλικία: ζητήματα ευαλωτότητας και φροντίδας.....	158
3.1.5.2.2 Ο συγκινησιακός χαρακτήρας του γραπτού λόγου και η χρήση μεταφορικών σχημάτων.....	159
3.1.5.2.3 Διαφοροποίηση χαρακτηρισμών στο διερευνώμενο χρονικό διάστημα.....	160
3.1.6 Σκοπός υλικού.....	161
3.1.6.1 Κατηγοριοποίηση ανά σκοπό.....	161
3.1.6.1.1 Διαφοροποίηση σκοπού μέσα στο διερευνώμενο χρονικό διάστημα	162
3.2 Περιγραφική παρουσίαση χαρακτηριστικών ψηφιακού υλικού με βάση το οπτικό υλικό	163
3.2.1 Περιγραφή οπτικών συμβόλων και αναπαραστάσεων αυτισμού και αυτιστικού ατόμου, ανά έτος.....	163
3.2.2 Οπτικά σύμβολα του αυτισμού.....	180
3.2.2.1 Διαφοροποίηση οπτικών συμβόλων του αυτισμού.....	184
3.2.3 Οπτικές αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων.....	187
3.2.3.1 Διαφοροποίηση οπτικών αναπαραστάσεων του αυτιστικού ατόμου.....	189
 Κεφάλαιο 4: Ανάλυση Ευρημάτων.....	 191
4.1 Κυρίαρχες πηγές προέλευσης των αφισών για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού: Οι ‘σημαντικοί άλλοι του αυτισμού’: γονείς, φιλόανθρωποι και ειδικοί.....	191
4.1.1 Ο ρόλος των συλλόγων γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων, στην εκπροσώπηση και αναπαράσταση του αυτισμού.....	191
4.1.2 Ο ρόλος των ‘ειδικών’ του αυτισμού, γιατρών και παιδαγωγών, στην εκπροσώπηση και αναπαράσταση του αυτισμού.....	197
4.1.3 Επαρχία vs Αθήνα: ‘εντοπίζοντας τη διαφορά στην γεωγραφία’	200

4.1.4 Ζητήματα ετερο-εκπροσώπησης.....	202
4.2 Ο χαρακτήρας του κυρίαρχου υλικού και ο σκοπός του.....	209
4.2.1 Εκδηλώσεις για τη ‘Διαταραχή του Αυτισμού’.....	209
4.2.2 Φιλανθρωπία και Μπλε Εφησυχασμός.....	211
4.2.3 Κερδοσκοπία και Αυτισμός.....	214
4.2.4 Ενημέρωση, Ευαισθητοποίηση ή Αποδοχή;.....	217
4.2.5 «Τίποτα για εμάς χωρίς εμάς»: Ζητήματα αυτο-εκπροσώπησης.....	219
4.3 Κυρίαρχες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της γραπτής αναπαράστασης.....	224
4.3.1 Ο Αυτισμός ως παιδική ασθένεια και διαταραχή: εξερευνώντας το ‘φάσμα’.....	224
4.3.2 Αποκλίνοντας από μία επίπλαστη ‘κανονικότητα’: Ζωές στο μικροσκόπιο με στόχο την ‘κανονικοποίηση’.....	228
4.3.3 Η ‘προσωπική τραγωδία’ της οικογένειας του αυτιστικού ατόμου.....	235
4.3.4 ‘Ειδική’ φροντίδα και αγωγή.....	238
4.3.5 Ο Αυτισμός ως Μεταφορά: συμβολισμοί και όροι εφησυχασμού.....	243
4.3.6 Πολιτική ορθότητα και Ουδέτεροι όροι.....	245
4.4 Κυρίαρχες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της οπτικής αναπαράστασης.....	250
4.4.1 «Το κομμάτι που λείπει, συναντά τον Αυτισμό»: το σύμβολο του παζλ.....	250
4.4.2 «Ποιο το χρώμα... του αυτισμού;».....	252
4.4.3 «Το γένος και η ηλικία του αυτισμού».....	253

4.4.4 Εφέ που απομονώνουν, η σύγχρονη ενσωμάτωση των θεωριών του Bruno Bettelheim στην αναπαράσταση του αυτισμού: ο Αυτισμός ως ‘εμπόδιο’ και το ‘Μηχανικό Αγόρι’.....	260
4.4.5 Γυναίκα-Μητέρα Φροντίστρια.....	264
4.5 Διαφοροποιήσεις σχεδόν μιας δεκαετίας.....	266
 Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα.....	 273
5.1 Συμπεράσματα: (Περι)Ορίζοντας μέσω της αναπαράστασης και «Το κομμάτι που...έλειπε...συναντά τον αυτισμό».....	273
5.2 Περιορισμοί της παρούσας έρευνας και Μελλοντικές ερευνητικές προτάσεις.....	286
 Βιβλιογραφία.....	 288
Ηλεκτρονικές Πηγές.....	300
Πηγές οπτικού υλικού δείγματος.....	306
Παράρτημα Α (πίνακες).....	324
Παράρτημα Β (οπτικό υλικό).....	519

Περίληψη

Η παρούσα έρευνα ενδιαφέρεται να διερευνήσει αναπαραστάσεις του αυτισμού και του αυτιστικού ατόμου, που κυκλοφόρησαν στο διαδίκτυο, από έγκυρους φορείς και οργανώσεις, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό, που έχει καθιερωθεί να γιορτάζεται στις 2 Απριλίου κάθε έτους. Το υλικό που χρησιμοποιείται στην ανάλυση αποτελείται από 105 αφίσες, των 138 σελίδων συνολικά, που πληρούν το εξής κριτήριο: έχουν δημοσιευτεί με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό, στον Ελλαδικό χώρο, κατά τα έτη 2009-2018. Η έρευνα ακολουθεί ποιοτική ερευνητική μεθοδολογία και συγκεκριμένα την ανάλυση οπτικού υλικού και την ανάλυση περιεχομένου ως προς το γραπτό κείμενο. Επιπλέον, υιοθετείται μια πιο χειραφετική μεθοδολογική προσέγγιση, που επιδιώκει την ανατροπή ιεραρχικών σχέσεων στο πεδίο της έρευνας, μέσα από την ανάδειξη της φωνής μίας ενήλικης αυτιστικής ακτιβίστριας για τον αυτισμό, η οποία έχει ασχοληθεί για χρόνια (2008-παρών) με την ενημέρωση γύρω από θέματα αναπαράστασης του αυτισμού καθώς και με την σημασία ανάδειξης της εμπειρίας των ίδιων των αυτιστικών ατόμων, για την κατανόηση του αυτισμού. Στόχος είναι να αναδειχθούν οι κυρίαρχες αναπαραστάσεις του αυτισμού και του αυτιστικού ατόμου και οι ερμηνευτικές προσεγγίσεις που τις έχουν διαμορφώσει, καθώς και οι τυχόν διαφοροποιήσεις μέσα στο διάστημα 2009-18. Η έρευνα ασχολείται επίσης, με το ποιοι συμμετέχουν στη διαμόρφωση και στη διακίνηση αυτού του υλικού, μέσω διαδικτύου και γιατί. Διαπιστώθηκε πως βασικότεροι εκπρόσωποι του αυτισμού στο υλικό είναι γονείς αυτιστικών ατόμων και οι φιλανθρωπικές τους οργανώσεις, καθώς και οι λεγόμενοι 'ειδικοί' του αυτισμού, οι οποίοι ερμηνεύουν τον αυτισμό ως παθολογική διαταραχή της παιδικής ηλικίας και προσωπική και οικογενειακή τραγωδία, ενώ τα αυτιστικά ενήλικα άτομα αποσιωπούνται και αποκλείονται από την εκπροσώπησή τους. Ως στόχος του δημοσιευμένου οπτικού υλικού, φαίνεται να δηλώνεται η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση γύρω από τον αυτισμό. Η περαιτέρω επεξεργασία του περιεχομένου προσπαθεί να αναδείξει κατά πόσο το περιεχόμενο του υλικού μπορεί να επιτύχει τον στόχο του, καθώς ταυτόχρονα εγείρονται ζητήματα που αφορούν την μη ρεαλιστική αναπαραστασιμότητα της εμπειρίας των ίδιων των αυτιστικών, την εξυπηρέτηση συμφερόντων της φαρμακοβιομηχανίας και του ιατρικού κλάδου και την κερδοσκοπία εις βάρος των αυτιστικών, με πρόσχημα την 'ενημέρωση', ενώ τελικά το αίτημα των αυτιστικών για κοινωνική αποδοχή συχνά

καταρρακώνεται κάτω από αυτήν ακριβώς την ‘ενημέρωση’ και την αναπαράσταση που προέρχεται από την ετερο-εκπροσώπηση. Έτσι, πλέον τίθενται και ζητήματα σχετικά με τους τρόπους που μπορεί να επιδρά όλο αυτό το υλικό και οι εορταστικές εκδηλώσεις για την Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό, σε επίπεδο συγκρότησης της υποκειμενικότητας του αυτιστικού, καθώς και σε επίπεδο διαμόρφωσης ‘γνώσης’ για την εμπειρία του αυτισμού. Η ερευνητική αυτή εργασία καταλήγει, διαπιστώνοντας ποιο είναι το κομμάτι που λείπει τελικά από...τον Αυτισμό.

Λέξεις – Φράσεις Κλειδιά: αναπαράσταση, αυτισμός, αυτιστικά άτομα, χειραφετική προσέγγιση, Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού, εκπροσώπηση, ενημέρωση – ευαισθητοποίηση, αποδοχή, σπουδές για την αναπηρία

Abstract

This research is interested in exploring a variety of representations of autism and autistic people, released online by authoritative bodies and organizations, on the occasion of the World Autism Awareness Day, which is established to be celebrated on April 2nd of each year. The data used in the analysis consist of 105 posters, of a total of 138 pages, that meet the following criterion: they were published for the occasion of the World Autism Awareness Day, in Greece, during the years 2009-2018. This research follows a qualitative research methodology, namely the analysis of visual material and the analysis of content in terms of written text. In addition, a more emancipatory methodological approach is adopted, which seeks to subvert hierarchical relationships in the field of research, through the emergence of self-advocacy by an autistic adult activist, who has been active for years (2008 – now) spreading information about issues concerning autism representation, and the importance of highlighting the first-hand experiences of autistic people towards understanding autism. The aim is to highlight the dominant representations of autism and the autistic person, the interpretative approaches that have shaped them, as well as any variations during the years between 2009-18. The research also focuses on who is involved in the formulation and distribution of this material, online and why. Data have shown that the most important representatives of autism in the material collected, are parents of autistic individuals and their charity organisations, and the so-called 'experts' of autism, who interpret autism as a pathological disorder of childhood and a personal and family tragedy, while the autistic adults are silenced and excluded from self-representation. The main goal of the published visual material is as stated, to 'inform' and bring 'awareness' about autism. Further processing of the published content, attempts to highlight whether this published material can achieve its objective, while dealing with issues that arise concerning the unrealistic representation of autistic persons' experiences, serving the interests of the pharmaceutical and medical industry and speculation against autistics, under the pretext of 'informing' while the demands of the autistic people for acceptance are often shattered by this 'informing' and the representation that comes from hetero-representation. Thus, questions now arise of the ways in which all this published material and the Autism Awareness Day celebrations can affect the level of the subjectivity formed towards the autistics, and the level of 'knowledge' of the autism

first-hand experience. This research paper concludes by finding out which piece is after all missing from... Autism.

Key Words: representation, autism, autistic people, emancipatory approach, World Autism Awareness Day, advocacy, awareness, acceptance, disability studies

Εισαγωγή: Αναπαραστάσεις... μιας ‘κανονικότητας’

«Ζούμε σε έναν κόσμο κανονικότητας [...]»

Τι κάνει ο ‘μέσος άνθρωπος’; τι σκέφτεται; τι ξοδεύει; τι καταναλώνει;»,

σημειώνει ο Davis (2014, σ. 15). Ο ‘μέσος όρος’ έχει καθιερωθεί ως ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για τις επιλογές μας. Η κατάσταση της υγείας μας, τα ανατομικά μας χαρακτηριστικά, η ανάπτυξη μας, η ευφυΐα μας, η δυνατότητα μας να μαθαίνουμε, οι επιδόσεις μας σε όλους τους τομείς της ζωής μας ζυγίζονται, μετρώνται και υπολογίζονται με βάση έναν ‘μέσο όρο’. Ότι αποκλίνει από τα όρια που θέτει αυτός ο ‘μέσος όρος’, αμέσως κατατάσσεται ως ‘μη-κανονικό’, ‘αποκλίνον’, ‘ανώμαλο’. Από την εποχή του Μεσαίωνα, και ακόμα πιο πριν από τις απαρχές του κόσμου, άτομα διακρίνονταν έτσι ως κατελιμμένα είτε από θείο πνεύμα, είτε από δαιμόνιο. Η διάκριση αυτή βασιζόταν περισσότερο σε σωματικά χαρακτηριστικά ή/και συμπεριφορές, παρά σε κριτήρια με όρους πνευματικότητας. Η δαιμονοποίηση, της γυναίκας για παράδειγμα, ήταν συχνό φαινόμενο, από αυτούς που είχαν την εξουσία να παρατηρούν, να κρίνουν και να διακρίνουν σώματα και συμπεριφορές, θέτοντας το γένος ως ένδειξη θείας χάριτος ή δαιμονικής κατάληψης. (Caciola, 2003). Το ζήτημα του πώς κάποιο άτομο, κάποιο χαρακτηριστικό ή κάποια συμπεριφορά κρίνονται ως μη-κανονικά, απασχολεί την ουσία αυτής της έρευνας, καθώς δεν κρίνεται επαρκές και επιδιώκεται να ανατραπεί ένα γνωστικό *a priori* που αντλεί από (αλλά και ενισχύει) κατασκευασμένες κοινωνικά αξιολογικές κρίσεις και συγκρίσεις, που αντιμετωπίζονται ως αυταπόδεικτες και αντικειμενικές λόγω της ‘επιστημονικότητας’ που συχνά τις έχει ‘θεμελιώσει’.

Αναπόσπαστα κομμάτια της δικής μου ταυτότητας, αναφορικά με το φύλο, την εθνικότητα, την πίστη έχουν πέσει ιστορικά και πέφτουν ακόμα και σήμερα θύματα της αναπαράστασης και της ετεροεκπροσώπησης. Οι αναπαραστάσεις της γυναίκας, αυτού που ορίζεται ως ‘γυναικεία θηλυκότητα’ και η προσδοκία, της επιτέλεσης συγκεκριμένων προκαθορισμένων και ετεροκαθορισμένων ρόλων, που δημιουργείται από την διαιώνιση αυτών των αναπαραστατικών προτύπων, άλλοτε εντονότερα και άλλοτε υποδόρια αποτελεί ζήτημα, που δυσκολεύει σε πολλά επίπεδα τη ζωή των γυναικών και κάθε είδους θηλυκότητας, ακόμα και τον 21ο αιώνα σε όλο τον κόσμο. Πρόκειται για αναπαραστάσεις που έχουν νομιμοποιηθεί πολλές φορές, στο όνομα της ‘επιστήμης’, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση, που η στέρηση του

δικαιώματος της γυναίκας στην ψήφο, επιδιώχθηκε να δικαιολογηθεί μέσα από μετρήσεις και συγκρίσεις του κεφαλιού ατόμων γένους θηλυκού με άλλων γένους αρσενικού, αλλά και θέτοντας την βιολογική λειτουργία των γυναικών και συγκεκριμένα της περιόδου τους ως κάτι που εμποδίζει, σύμφωνα με την κυρίαρχη άποψη (η οποία είχε γένος αρσενικό), την σωστή κρίση των γυναικών. Οι αναπαραστάσεις αυτές εις βάρος των γυναικών έχουν στηριχτεί από τα ΜΜΕ και την αναπαραγωγή στερεοτυπικών εικόνων και αφηγήσεων, που συχνά αποσιώπησαν τις φωνές των γυναικών και τους στέρησαν την αντιπροσώπευσή τους, ενώ επέτρεψαν σε άλλους λόγους να επικρατήσουν και να διαδοθούν ευρέως, στηρίζοντας και ταυτόχρονα ενισχύοντας θεσμούς, αντιλήψεις, στάσεις και κοινωνικές και πολιτικές πρακτικές απέναντι στις γυναίκες. Η πατριαρχική δομή της κοινωνίας κατάφερε να εδραιώσει μία ‘κανονικότητα’ με κέντρο τον δυτικό, λευκό, αρρενωπό, αρτιμελή και πνευματικά ‘ικανό’ άντρα, καταπιέζοντας τόσο τις γυναίκες, όσο και κάθε άνθρωπο που εκπίπτει από αυτή την κατασκευασμένη ‘κανονικότητα’. Όπως η πατριαρχία ορίζει το ‘επιθυμητό’, το ‘ηθικό’ και ‘αποδεκτό’, την ‘θηλυκότητα’ και την ‘αρρενωπότητα’, το ‘άνωτερο’ και το ‘κατώτερο’, έχουν καταφέρει αντίστοιχα και η επιβεβλημένη ‘αρτιμέλεια’ και η ‘νευροτυπικότητα’ να θέσουν τα δικά τους όρια και μέτρα, ορίζοντας το ‘φυσιολογικό’, το ‘ικανό’ και ‘παραγωγικό’, το ‘λειτουργικό’, το ‘ωραίο’, αλλά και το ‘άσχημο’ και ‘ανεπιθύμητο’, το ‘δυσλειτουργικό’ και ‘ελλειμματικό’, το ‘αποκλίνον’, ‘το ανώμαλο’, το ‘παθολογικό’, που με τη σειρά τους στηρίζουν ιεραρχήσεις, στερεότυπες αντιλήψεις, στάσεις, πρακτικές και πολιτικές, ενώ εδραιώνονται μέσω των αναπαραστατικών προτύπων, που γεννά για άλλη μια φορά η ετεροκαθορισμένη ‘κανονικότητα’. Η ιατρική, η ψυχιατρική και η στατιστική έχουν διαχρονικά κομβικό ρόλο στην παραγωγή, τη συντήρηση και την νομιμοποίηση της εκάστοτε κυρίαρχης ‘κανονικότητας’ και της αντίστοιχης ιεραρχικής κοινωνικής δομής.

Η εργασία αυτή παίρνει εφόρμηση από την παραδοχή, πως κάθε είδους ‘κανονικότητα’, και εν συνεχεία η κάθε ‘απόκλιση’, είναι κατασκευή της εκάστοτε κοινωνίας και όχι φυσικό επόμενο. Πιο συγκεκριμένα, η εργασία αυτή, βασίζεται στην θέση ότι το ‘πρόβλημα’ δεν είναι το αυτιστικό άτομο, αλλά το περιβάλλον αυτής της επιβεβλημένης ‘κανονικότητας’, η οποία αποκλείει και θέτει εμπόδια σε όσους θεωρεί ‘αποκλίνοντες’. Πρέπει να γίνει σαφές πως δεν πρόκειται για μια εργασία που ασχολείται με το τι είναι αυτισμός, αυτό άλλωστε, είναι κάτι που

πραγματικά αδυνατώ να καταγράψω η ίδια ως μη-αυτιστική, αλλά πρόκειται για μια προσπάθεια διερεύνησης των αναπαραστάσεων και της εκπροσώπησης των αυτιστικών ατόμων μέσω αυτών. Έτσι, επιχειρείται μία επισκόπηση ζητημάτων γύρω από το πώς και από ποιους αναπαριστώνται ο αυτισμός και οι αυτιστικοί, σε σύντομα κείμενα, εικόνες και σύμβολα που καταγράφονται σε εποπτικό υλικό, το οποίο διασπείρεται μέσω του διαδικτύου; Σε ποια κανάλια γνώσης μπορεί να βασίζονται και να τεκμηριώνονται (αν τεκμηριώνονται) αυτές οι αναπαραστατικές μορφές; Με ποιες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της αναπηρίας συνδέονται; Πόσο ρεαλιστικές είναι ως προς τη βιωμένη εμπειρία του αυτισμού από τα ίδια τα αυτιστικά άτομα; Τι προσφέρουν ή πώς θέτουν εμπόδια οι αναπαραστάσεις αυτές, στις ζωές των αυτιστικών ατόμων, στην προώθηση της αποδοχής και της ισότιμης κοινωνικής τους ένταξης, στην χειραφέτηση τους και στην κατανόηση των μη-αυτιστικών για την εμπειρία του αυτισμού; Κεντρική θέση στο ερευνητικό αυτό εγχείρημα, έχει η αποκαθήλωση γιατρών, θεραπευτών και επιστημόνων κάθε είδους από την θέση του ‘ειδικού’ κι αυτό γιατί παίρνοντας ως βάση ότι ο αυτισμός βρίσκεται εντός της νευροδιαφορετικότητας, πώς θα ήταν ποτέ δυνατό κάποιος νευροτυπικός (μη-αυτιστικός), άρα με διαφορετική δομή εγκεφάλου, να μπορεί να κατανοήσει απόλυτα και να εξηγήσει, καλύτερα από το νευροδιαφορετικό άτομο, το βίωμα του. Η ανακήρυξη κάποιου ως ‘ειδικού’ συνδέεται επίσης με ιεραρχικές δομές, όπου ο ‘ειδικός’ νομιμοποιείται και πληρώνεται για να λειτουργεί με εξουσιαστικό, καταπιεστικό και αναπηροποιητικό τρόπο στη ζωή αυτού που ονομάζει ‘ασθενή’ του, φέρνοντας ίσως στον νου μας το πείραμα του Milgram, γνωστό ως «πείραμα της υπακοής»¹, όπου το άτομο με την άσπρη ιατρική ρόμπα γίνεται αποδεκτό ως ο ‘ειδικός’ και υποβάλλει το ανθρώπινο πειραματόζωό του σε ηλεκτροσοκ για το ‘καλό’ του, υπακούοντας σε κάποιες άνωθεν και έξωθεν επιταγές. Στην περίπτωση του αυτισμού οι επιταγές αυτές δεν έρχονται από κάποιον πειραματιστή, αλλά επιβάλλονται από το κοινωνικό πλαίσιο, τους θεσμούς και την ‘επιστήμη’, με πρόσχημα το ‘καλό’ των αυτιστικών ανθρώπων. Η επιρροή όποιου φέρει τον τίτλο του ‘ειδικού’ είναι μεγάλη όμως και πάνω στις αποφάσεις των γονέων αυτιστικών ατόμων, οι οποίοι συνεχίζουν αυτόν το ντόμινο υπακοής, υποχρεώνοντας τα παιδιά τους να υφίστανται τις κακοποιητικές συχνά ‘θεραπευτικές’ παρεμβάσεις που τους

¹ <https://www.mixanitouxronou.gr/to-pirama-tis-ipakois-sinithismeni-polites-ekanan-ilektrosok-se-simpolites-tous-epidi-afti-itan-i-entoli-to-pirama-pou-exigise-tis-thiriodies-ton-nazi/> Προσπελάστηκε στις 2/12/20, 19:03

προτείνουν σαν άλλοι πειραματιστές αυτή τη φορά οι ‘ειδικοί’. Η μέχρι σήμερα παρούσα ‘πανδημία’ του covid-19, μας έδωσε αρκετά παραδείγματα σχετικά με την επιτήρηση και την εξουσία που ασκεί ο ιατρικός λόγος και οι ‘ειδικοί’ των οποίων οι απόψεις και οι αποφάσεις, ακόμα και όταν είναι ατεκμηρίωτες λειτουργούν ως θέσφατο μόνο και μόνο λόγο αυτού ακριβώς του τίτλου τους. Η φιλανθρωπική δραστηριότητα γύρω από την αναπηρία και περισσότερο γύρω από τον αυτισμό, η οποία συνήθως πάει χέρι-χέρι με την ιατρική επιτήρηση της ‘απόκλισης’, είναι επίσης μία προβληματική που σε αυτή την εργασία εξετάζεται αρκετά καχύποπτα, προκειμένου να φωτιστούν και εκείνες οι πλευρές του ζητήματος της αναπαράστασης που συνδέονται με την ετεροεκπροσώπηση των αυτιστικών από φιλανθρωπικές οργανώσεις και όσους συμπορεύονται με το έργο αυτών. Παρ’ όλο που η έρευνα χρησιμοποιεί ιστορικές ανασκοπήσεις άλλων ερευνητών των σπουδών της αναπηρίας, προκειμένου να καταδείξει την ιστορική και πολιτισμική κατασκευή της αναπαράστασης της αναπηρίας, δεν παραβλέπει το ότι βρίσκεται στο ‘εδώ’ και το ‘τώρα’, των παγκόσμιων δικτύων επικοινωνίας και ενημέρωσης, αλλά και της επικυριαρχίας του νεο-φιλελευθερισμού και της προσπάθειας των εθνικών κρατών να δείξουν και να επιβάλλουν την οικονομική και πολιτική τους δύναμη, αποβάλλοντας όποιους πληθυσμούς θεωρούν φορτίο για την επίτευξη του σκοπού τους.

Το εγχείρημα αυτό θα ήταν ιδιαίτερα αντιφατικό και υποκριτική η δική μου θέση και στάση σε αυτό, αν ενώ διακηρύσσεται εδώ η σημασία της χειραφέτησης των αναπήρων και των αυτιστικών, δεν συμπεριελάμβανε πρώτα και πάνω από όλες τις φωνές των ίδιων. Έτσι, καθ’ όλη την διαδικασία της ανάλυσης των δεδομένων επεδίωξα να αναδείξω τις απόψεις αυτιστικών ακτιβιστών, αρθρογράφων και ερευνητών, που ανέσυρα από διαδικτυακούς τόπους, καθώς σημασία είχε να αναδειχθεί το δικό τους βίωμα και οι δικές τους ερμηνείες πάνω στα ζητήματα που ανέκυπταν. Ακόμα, κάτι που εγώ αντιμετωπίζω ως ιδιαίτερα κρίσιμο για την ουσία του περιεχομένου της εργασίας, είναι η κριτική συμβολή της ενήλικης αυτιστικής ακτιβίστριας Πέρλα Μεσσίνα, η οποία από το 2008 μέχρι και σήμερα, εκπροσωπεί ακτιβιστικά τον αυτισμό στον ελληνικό χώρο.

Θέλω λίγο πριν το τέλος να σημειώσω, πως κατά την συγγραφή αυτής της εργασίας αντιμετωπίστηκε ως πολύ σημαντικό στοιχείο, αναφορικά πάντα και με την πολιτική δέσμευση για μια κοινωνία της ένταξης, αυτό της διασφάλισης όσο το δυνατόν μεγαλύτερης προσβασιμότητας στο περιεχόμενο της έρευνας αυτής, η οποία σε

πρώτη φάση εστιάστηκε στον χειρισμό του λόγου και της ορολογίας, καθώς και στη δόμηση του περιεχομένου, ώστε να είναι όσο το δυνατόν πιο ανοικτή και προσεγγίσιμη η έρευνα, από το ευρύ κοινό, χωρίς να απαιτείται ‘ειδική’ γνώση, γι’ αυτό και να μην ανακυκλώνονται οι έρευνες των σπουδών της αναπηρίας, αλλά και κάθε είδους ερευνητική δουλειά, αποκλειστικά εντός του ακαδημαϊκού χώρου. Πιστεύω, πως σε επόμενη φάση θα πρέπει να διασφαλιστεί περαιτέρω η προσβασιμότητα των ερευνητικών εργασιών, από όπου κι αν προέρχονται, πόσο μάλλον αυτών που πηγάζουν από ένα τμήμα που αφορά την έρευνα στην αναπηρία και με την λέξη ‘περαιτέρω’ εννοώ να υποστηριχτούν με τους κατάλληλους τρόπους και μέσα (για παράδειγμα ηχογράφηση εργασιών, μεταγραφή τους σε γραφή braille κ.λ.π.), ώστε να μπορεί κάθε ανάπηρο άτομο, να τις προσπελάσει.

Κλείνοντας αυτό το εισαγωγικό σημείωμα δεν μπορώ να μην ευχαριστήσω όσους με στήριξαν κατά την εκπόνηση της εργασίας αυτής, καθώς ξέρω πως η κάθε είδους υποστήριξη και συμβολή τους, έχει ξεχωριστή σημασία για ‘μένα’. Έτσι, θέλω να ξεκινήσω από τους γονείς και τα αδέρφια μου για την ηθική ενίσχυση, αλλά και τις επαναλαμβανόμενες συζητήσεις, άλλοτε πιο ήρεμες και άλλοτε πιο έντονες, στα Κυριακάτικα οικογενειακά τραπέζια, που με ανάγκαζαν να στοχάζομαι και να αναστοχάζομαι συνέχεια πάνω σε καθετί που έγραφα, προκειμένου να αντικρούσω δικές τους αμφισβητήσεις και να κλονίσω πεποιθήσεις και ερωτήματα, που θέτονταν μπροστά μου, αν και υπήρξαν και φορές που εκείνοι κλόνισαν τις δικές μου πεποιθήσεις ή με ανάγκασαν να τις ερευνήσω και να τις τεκμηριώσω καλύτερα. Ακόμα, δεν μπορώ να μην αναγνωρίσω στους γονείς μου ότι με έμαθαν να εξετάζω τα πράγματα με κριτική ματιά και να μην τα δέχομαι ως ‘βεβαιότητες’ και ‘δεδομένα’. Αν και δεν θα το δει ποτέ, δεν γίνεται να μην καταγράψω εδώ πως χωρίς την οικονομική βοήθεια της γιαγιάς μου Ειρήνης δεν θα είχα καταφέρει πιθανώς, να κάνω αυτό το μεταπτυχιακό. Ένα τεράστιο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ θέλω να πω στον Χρήστο τον σύζυγό μου, που για 3,5 χρόνια, όσο κράτησαν οι σπουδές μου και η εκπόνηση της εργασίας μου, στάθηκε δίπλα μου και με στήριξε, δίνοντάς μου δύναμη κάθε φορά, που γράφοντας και σβήνοντας και πάλι από την αρχή, φοβόμουν ότι δεν θα καταφέρω να ολοκληρώσω την εργασία μου, ενώ ταυτόχρονα με βοηθούσε με κάθε τρόπο, προκειμένου να μου εξασφαλίσει χρόνο για διάβασμα, ενώ όλο αυτό το διάστημα εργαζόταν εκείνος και για τους δυο μας. Η συνεισφορά του αυτή για ‘μένα’ έχει πολύ ξεχωριστή θέση. Ακόμα, θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την καθηγήτρια

και επόπτρια της εργασίας μου Ευδοξία Ντεροπούλου, η οποία ήδη από τις προπτυχιακές σπουδές μου, μου άνοιξε ένα παράθυρο στον κόσμο των σπουδών της αναπηρίας και σε ζητήματα ένταξης και ανέντρεψε μεγάλο μέρος της προσωπικής και επαγγελματικής μου θεωρίας. Το μικρόβιο της αμφισβήτησης και της κριτικής των κυρίαρχων αναπαραστάσεων νομίζω ότι κάπου φώλιαζε χρόνια μέσα μου, αλλά εκείνη ήταν που σε ένα μάθημά της του έδωσε ‘σάρκα και οστά’ μέσα στο μυαλό μου, το διαμόρφωσε και το ανέδειξε σε ζήτημα πολιτικό με του οποίου τη διερεύνηση, με έκαναν να παθιαστώ, οι εισηγήσεις της. Η ηθική της υποστήριξη και ενθάρρυνση κάθε φορά που αγχωνόμουν, η απροσδόκητα γρήγορη απάντησή της κάθε φορά που την χρειάστηκα, οι εστιασμένες επισημάνσεις και διορθώσεις της συνετέλεσαν πολύ σημαντικά στην ολοκλήρωση της εργασίας αυτής και της είμαι εξαιρετικά ευγνωμονούσα. Για τελευταίο μεγάλο ‘ευχαριστώ’ άφησα εκείνο που θέλω να πω στην Πέρλα Μεσσίνα, στην οποία χρωστάω ότι έχω κατανοήσει σχετικά με τον αυτισμό. Πρόκειται για έναν άνθρωπο που χωρίς να με έχει συναντήσει ποτέ από κοντά, μου εμπιστεύτηκε ερευνητικό της υλικό και προσωπική της δουλειά, προκειμένου να μάθω για τον αυτισμό μέσα από την εμπειρία των αυτιστικών και με έβαλε στις ομάδες της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μέσω των οποίων λειτουργεί ακτιβιστικά στην Ελλάδα ενημερώνοντας μας για τον αυτισμό. Στις ομάδες αυτές είχα τη δυνατότητα να έρθω σε επαφή και να προσεγγίσω απόψεις και άλλων αυτιστικών, ενώ οι αναδημοσιεύσεις ερευνών, άρθρων και υλικού, που έκανε στο διαδίκτυο με εισήγαγαν σε μεγάλο μέρος της πληροφόρησης που βασίστηκα για την ανάλυση των ευρημάτων μου. Τέλος, η κριτική της συμβολή και η διάθεση του χρόνου της για να συμμετέχει σε αυτήν την εργασία πρόσφερε στην εργασία αυτή την χειραφετική διάσταση που για ‘μένα έχει πολύ σημαντική διάσταση. Την ευχαριστώ ειλικρινά.

Εισαγωγικό σημείωμα της αυτιστικής ακτιβίστριας Πέρλα Μεσσίνα για την εμπειρία του Αυτισμού, αλλά και την αναπαράστασή του

Ονομάζομαι Πέρλα Μεσσίνα και είμαι σχεδόν 60 ετών. Πήρα τη διάγνωση αυτισμού σε ηλικία 43 ετών. Αυτό δεν σημαίνει ότι έγινα αυτιστική όταν πήρα διάγνωση, ήμουν πάντα αυτιστική από τη στιγμή που γεννήθηκα. Ήξερα, βίωνα, και ένιωθα τον αυτισμό καθημερινά. Κατάφερα να βγάλω το Δημοτικό και το Γυμνάσιο/Λύκειο χωρίς παράλληλη στήριξη, κατάφερα να σπουδάσω Γραφικές Τέχνες και Φωτογραφία στο εξωτερικό, κατάφερα να δουλέψω, να μαζέψω χρήματα και να πάω μόνη μου στην Αμερική και να σπουδάσω Ψυχολογία και Κοινωνιολογία και να πάρω το Bachelor's Degree μου, κάτι που πάντα ονειρευόμουν να κάνω. Και το ονειρευόμουν και ήθελα πάρα πολύ διότι πάντα ένιωθα διαφορετική από τους άλλους, και πάντα έψαχνα την αιτία αυτής της διαφορετικότητάς μου. Και την βρήκα. Λεγόταν 'Αυτισμός'.

Όμως η ανακάλυψη αυτή έφερε και μια νέα κατάσταση. Από τη μία πλευρά μία τεράστια ανακούφιση και αποδοχή του εαυτού μου. Δεν ήμουν πια μόνη, είχα ανακαλύψει ότι ανήκα σε μια ποικιλόμορφη και πολύχρωμη ομάδα που λεγόταν Νευροδιαφορετικότητα. Ανακάλυψα ομάδες στο διαδίκτυο από αυτιστικούς 'αδελφούς' και 'αδελφές' μου, που μοιράζομαι μαζί τους πάρα πολλά από τα βιώματα μου, τα αισθητηριακά μου θέματα, τον τρόπο που σκέφτομαι, το πως ντύνομαι, την σχέση με το σώμα και το φύλο μου. Ανακάλυψα ότι δεν ήμουν ούτε τρελή, ούτε παράξενη, ούτε αντικοινωνική, ούτε είχα δυσκολία με την επικοινωνία, τις σχέσεις μου με άλλους ή τα συναισθήματα μου. Ανακάλυψα ότι ήμουν μια φυσιολογικότερη αυτιστική γυναίκα που ζούσε -όπως όλοι οι άλλοι αυτιστικοί παγκοσμίως, μια δύσκολη ζωή ερχόμενη καθημερινά αντιμέτωπη με μια μη-αυτιστική κοινωνία που μας έβλεπε μέσα από ένα αρνητικό πρίσμα, διότι αυτό είχε μάθει να κάνει. Αυτή ήταν η άλλη πλευρά της διάγνωσής μου, ήρθα αντιμέτωπη με την αρνητική εικόνα που είχε και έχει ακόμη ο Αυτισμός. Μια εικόνα που η παγκόσμια αυτιστική κοινότητα αγωνίζεται να διορθώσει, αν όχι να ανατρέψει ολοκληρωτικά.

Ήδη από τη δεκαετία του 1980-1990 μετά που η Lorna Wing έφερε στο προσκήνιο τον όρο 'Σύνδρομο Asperger' πολλοί αυτιστικοί που διαγνώστηκαν με Σύνδρομο Asperger ήταν όπως και εγώ ομιλούντες αυτιστικοί. Αυτό έφερε και μια επανάσταση.

Οι ομιλούντες αυτιστικοί ξεκίνησαν να μιλούν για τον αυτισμό τους. Να εκφράζουν τα βιώματα και τις ανάγκες τους, και κυρίως να διεκδικούν την αλλαγή της εικόνας του αυτισμού που υπήρχε μέχρι τότε και ήταν σύμφωνα με τα βιώματά τους, λανθασμένη.

Μέχρι τότε ο Αυτισμός (Αυτισμός Kanner ή Κλασικός Αυτισμός) είχε συνδεθεί αυτόματα με τη νοητική υστέρηση με βάση την κλινική εικόνα των μη-ομιλούντων αυτιστικών που είχαν οι μη-αυτιστικοί. Η επιστήμη και η κοινωνία είχαν και έχουν ακόμη αυτόματα συνδέσει την μη-ομιλία με την νοητική υστέρηση. Αυτή η θεωρία έχει πολλάκις διαψευστεί από μη-ομιλούντες αυτιστικούς που από τη δεκαετία του 1990 και μετά με τον ερχομό των Η/Υ που μπήκαν σε κάθε σπίτι, οι μη-ομιλούντες αυτιστικοί είχαν πρόσβαση σε γραπτό λόγο και προγράμματα που μπορούσαν να μετατρέψουν τον γραπτό λόγο σε ομιλία, σε φωνή, σε προφορικό λόγο. Υπήρξαν και υπάρχουν διάφοροι μη-ομιλούντες αυτιστικοί, όπως η Carly Fleischmann² που έγινε γνωστή για τις εκπομπές της, που προσκαλούσε διάσημους και τους έπαιρνε συνέντευξη ή η Mel (Amanda) Baggs³ που μέσα από το προφίλ της silentmiao στο YouTube έφτιαχνε και ανέβαζε βίντεο όπως το 'In My Language', που κατέρριπταν τους μύθους γύρω από τη νοητική υστέρηση των μη-ομιλούντων αυτιστικών, και έχει πάνω από ενάμιση εκατομμύριο θεάσεις κάνοντας τη Baggs διάσημη αυτιστική ακτιβίστρια. Όσο η τεχνολογία προχωρά και νέα συστήματα όπως το Augmentative and Alternative Communication (AAC)⁴ προσφέρουν στους μη-ομιλούντες αυτιστικούς τη δική τους 'φωνή' τόσο και αυτοί χρησιμοποιούν τα πολλά και διάφορα μέσα επικοινωνίας (εκτός του προφορικού λόγου) για να εκφράσουν τις σκέψεις, τις ανάγκες, και τα θέλω τους. Πολλοί από αυτούς εξέφρασαν την εναντίωσή τους στην εικόνα της ανικανότητας που τους έχει επιβληθεί και στο στίγμα της νοητικής υστέρησης που τους έχουν φορτώσει οι μη-αυτιστικοί.

² Πρβλ. Carly Fleischmann: <https://twitter.com/carlyvoice?lang=en> και Non-verbal girl with Autism speaks through her computer 20/20 ABC News: <https://www.youtube.com/watch?v=xMBzJleeOno>

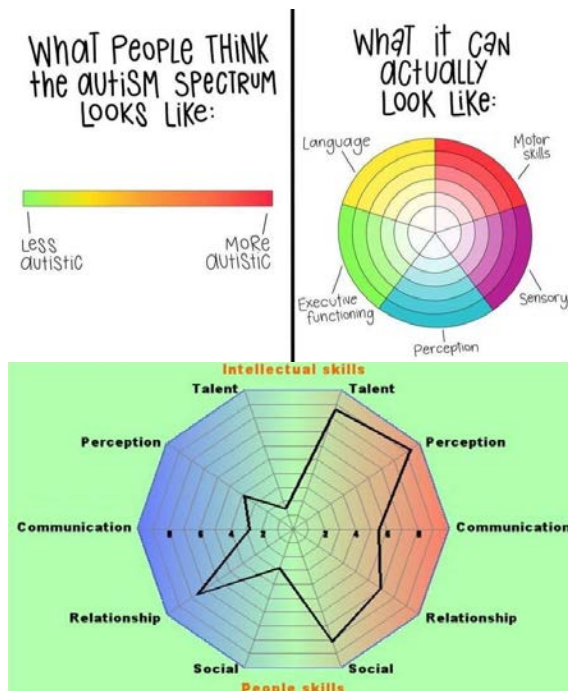
³ Πρβλ. Mel Baggs, influential blogger on disability and autism, dies at 39: https://www.washingtonpost.com/local/obituaries/mel-baggs-influential-blogger-on-disability-and-autism-dies-at-39/2020/04/29/bbb0fdd2-8a24-11ea-ac8a-fe9b8088e101_story.html και Mel (Amanda) Baggs - In My Language <https://www.youtube.com/watch?v=JnylM1hI2jc&list=PL0740E3990F864626>

⁴ Augmentative and Alternative Communication (AAC): <https://www.asha.org/public/speech/disorders/aac/>

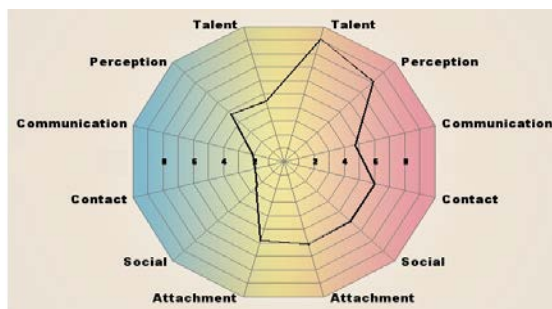
Στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα όλα αυτά είναι άγνωστα. Η εικόνα του αυτισμού έχει παραμείνει κάπου στα μέσα του 1980 μετά την ύπαρξη του Συνδρόμου Asperger, με το οποίο ακόμη διαγιγνώσκουν αυτιστικά παιδιά, έφηβους και ενήλικες παρόλο που με τον ερχομό του DSM-5 τον Μάιο του 2012 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders), έπαψε να υπάρχει ως ορολογία και φυσικά ως διάγνωση, και αντικαταστάθηκε εξολοκλήρου από τον όρο ‘Αυτιστικό Φάσμα’ ή/και ‘Διαταραχή αυτιστικού Φάσματος’.

Αυτή η αλλαγή δεν έμεινε για πολύ απαρατήρητη από την παγκόσμια κοινότητα των αυτιστικών. Η ιδέα του Φάσματος τέθηκε σε διαμάχη από τους αυτιστικούς, όπως και η λανθασμένη εικόνα ότι το Αυτιστικό Φάσμα είναι γραμμικό/καμπύλη με την μια άκρη να αγγίζει την ‘φυσιολογικότητα’ του νευροτυπισμού και την άλλη άκρη να χάνεται στο σκοτεινό βάθος της παθολογίας του δυσλειτουργικού αυτισμού, με όλες τις γνωστές ετικέτες ‘υψηλής’, ‘μέτριας’, και ‘χαμηλής’ λειτουργικότητας.

Οι αυτιστικοί από το 2012 μιλούν για το Φάσμα Αυτιστικών. Το Φάσμα Αυτιστικών δεν είναι καταρχάς γραμμικό ούτε καμπύλη αλλά σφαιρικό, και ενώ είναι το ίδιο σφαιρικό φάσμα για όλους τους αυτιστικούς, το που βρίσκεται ο κάθε αυτιστικός μέσα σε αυτό το σφαιρικό φάσμα διαφέρει από άτομο σε άτομο, και μπορεί να διαφέρει ακόμη από μέρα σε μέρα. Με αυτόν τον τρόπο αναιρούνται αυτόματα και οι ετικέτες λειτουργικότητας, διότι ο κάθε αυτιστικός είναι ένα μείγμα από υψηλή μέχρι και χαμηλή λειτουργικότητα μέσα σε αυτό το σφαιρικό Φάσμα. Εγώ είμαι υψηλά στον τομέα των ταλέντων/ικανοτήτων, αλλά μέτρια στον κοινωνικό τομέα και τομέα σχέσεων με άλλους.

Το Φάσμα Αυτιστικών και πως αυτό συνθέτει το φάσμα ενός αυτιστικού

Μία απεικόνιση του δικού μου Φάσματος Αυτιστικών (2009)

Όλα αυτά που έχω μάθει για τον αυτισμό μου από το 2008 που ασχολούμαι εντατικά με αυτό το θέμα, και ξέρω πολύ καλά ότι οι 'ειδικοί' θα το ονομάσουν αυτό αυτιστική εμμονή, με έφεραν εδώ που είμαι σήμερα στη θέση να μπορώ να βοηθήσω γονείς αυτιστικών παιδιών να δουν τον αυτισμό με τον σωστό τρόπο, να κατανοήσουν τις ανάγκες και τις ικανότητες των αυτιστικών παιδιών τους, αλλά και να τα αναθρέψουν με έναν τρόπο που αντί να βασίζετε στην παθολογία, να βασίζετε στο μέλλον και στην αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων που τους δίνει ο αυτισμός τους. Αν δεν ήμουν αυτιστική δεν θα είχα καταφέρει όλα αυτά που έχω καταφέρει: έχω σπουδάσει, έχω ταξιδέψει και ζήσει σε τέσσερις (4) διαφορετικές χώρες σε τρεις (3) Ηπείρους, μιλάω πολλές ξένες γλώσσες και έχω Πανεπιστημιακό δίπλωμα που πήρα με άριστα. Όμως στην Ελλάδα σήμερα οι γονείς αυτιστικών παιδιών

αναρωτιούνται τι θα απογίνουν τα παιδιά τους μετά που αυτοί δεν θα υπάρχουν για να τα φροντίζουν, και σχεδιάζουν πως θα τα κλείσουν σε δομές για το καλό τους. Αυτά έχει καταφέρει το μοντέλο της παθολογικοποίησης του Αυτισμού, του οποίου εγώ ‘ξέφυγα’ και δεν πέρασα από θεραπείες και στιγματισμό.

Αν μη τι άλλο, με τις γνώσεις του Αυτισμού που έχω σήμερα γνωρίζω πολύ καλά ότι και η μητέρα μου ήταν αυτιστική, ότι και ο αδελφός μου είναι επίσης, καθώς και οι ανιψιές μου. Ο Αυτισμός είναι κληρονομικός, και ήδη πολλοί αυτιστικοί ενήλικες ανακάλυψαν τον δικό τους αυτισμό αφού διαγνώστηκε το παιδί τους. Το θέμα της κληρονομικότητας του αυτισμού, όπως φαίνεται και από το γεγονός ότι πάρα πολλοί γονείς αυτιστικών παιδιών και στην Ελλάδα είναι αδιάγνωστοι αυτιστικοί ενήλικες, παραμένει ένα ταμπού. Κανείς ‘ειδικός’ δεν μιλά για αυτό στους γονείς ειδικά κατά ή μετά τη διάγνωση του παιδιού τους. Τους μιλάω όμως εγώ μέσα από τη δράση μου στο διαδίκτυο και τις ομάδες μου στο facebook ⁵(Αυτισμός: Μάθε τι είναι, Αυτιστικοί Ενήλικες, και Αυτισμός - Εξειδικευμένα σχολεία αυτιστικών). Εκατοντάδες γονείς κατανόησαν έτσι τον εαυτό τους, τη ζωή τους, τις δυσκολίες τους, αλλά και το αυτιστικό παιδί τους. Το μήλο, αν μη τι άλλο, κάτω από τη μηλιά θα πέσει!

Για να ολοκληρώσω θέλω να ευχαριστήσω από καρδιάς τη Θεοφανώ Λαουλάκου για αυτή τη Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία της. Είναι η πρώτη φορά που φοιτήτρια/ής στην Ελλάδα έχει τα κότσια να φέρει στο φως της έρευνας την κατάσταση που επικρατεί γύρω από τον Αυτισμό, και να εκφράσει πόσο τελικά η ίδια η επιστήμη αντί να υποστηρίξει και βοηθήσει τους αυτιστικούς είτε είναι παιδιά, έφηβοι ή ενήλικες, τους έχει εγκλωβίσει και στιγματίσει μέσα σε μια εικόνα παθολογίας από την οποία δεν μπορούν ούτε να ξεφύγουν αλλά και ούτε να απελευθερωθούν. Η κοινωνία χρειάζεται τους αυτιστικούς, και αυτό απέδειξε η Silicon Valley στην Καλιφόρνια την Μέκκα του ίντερνετ, των Η/Υ, και της διαδικτυακής τεχνολογίας όπου το 90% των εργαζομένων εκεί είναι αυτιστικοί. Εύχομαι και η Ελλάδα μια μέρα να γίνει μια χώρα που θα αγκαλιάσει τις ικανότητες και τα ταλέντα μας.

⁵ Πρβλ. Πέρλα Μεσσίνα (Star712): <https://www.youtube.com/c/PerlaMessina> και Αυτισμός: Μάθε τι είναι: <https://www.facebook.com/groups/AUTISMOS.MA8E.TI.EINAI>

Κεφάλαιο 1: Θεωρητικό Πλαίσιο

1.1 Προσεγγίζοντας την αναπαράσταση ως μορφή γνώσης και εξουσίας, μέσα από τη θεωρία των κοινωνικών αναπαραστάσεων του Serge Moscovici και τη λογοθετική προσέγγιση του Michel Foucault

«Η αναπαράσταση πράγματι είναι ένα θεμελιώδες τμήμα της διαδικασίας παραγωγής και ανταλλαγής νοήματος. Πράγματι περιλαμβάνει τη χρήση της γλώσσας, των συμβόλων και των εικόνων που σημαίνουν ή αναπαριστούν κάτι. Αλλά, όπως θα δούμε σύντομα, αυτή η διαδικασία κάθε άλλο παρά απλή ή ξεκάθαρη είναι».

(Hall, 2017, σ. 9)

Στη σύγχρονη νεωτερικότητα η επιστήμη, η γνώση και η αλήθεια είναι έννοιες συχνά συνυφασμένες μεταξύ τους. Οι θεωρίες, μπορούν να αποτελούν υλικό πάνω στο οποίο εργάζεται η επιστήμη, αλλά μπορούν επίσης να αποτελούν υλικό πάνω στο οποίο κατασκευάζεται κοινωνική ‘γνώση’, όταν λειτουργούν σαν στήριγμα ερμηνειών της κοινωνικής ‘πραγματικότητας’. Μία θεωρία, που γίνεται κοινωνική αναπαράσταση μπορεί πλέον να αποτελέσει το κέντρο ανάπτυξης της ‘γνώσης’, καθώς επενδύεται με πληροφορίες, συναισθήματα, αντιλήψεις και πρακτικές. Η κοινωνική αναπαράσταση αντιμετωπίζεται τότε ως μία ‘αλήθεια’, ως ‘πραγματικότητα’ (Καλαμπαλίκης, 2017). Είναι σημαντικό να κατανοηθεί, πως η αναπαράσταση δεν αναπαριστά π.χ. απλά ένα πρόσωπο, αλλά εσωκλείει και τις ‘δοξασίες’ της εκάστοτε κοινωνίας γι’ αυτό. Κατά κάποιον τρόπο οι αναπαραστάσεις έχουν περισσότερο μεταφορική λειτουργία, παρά κυριολεκτική. Επομένως, διαφορετικές ιστορικά και πολιτισμικά ομάδες, έχουν δυναμική και διαμορφωτική επίδραση στην κατασκευή της κοινωνικής ‘πραγματικότητας’ μέσα στην οποία ζουν και της ‘γνώσης’ γι’ αυτήν. Έτσι, έχει σημασία να ειπωθούν τα αναπαραστατικά φαινόμενα, όπως τα βλέπει και τα εξετάζει ο Serge Moscovici (2017), δηλαδή ως μορφές γνώσης:

«[...] ο λόγος για τον οποίο σχηματίζουμε αυτές τις αναπαραστάσεις είναι η επιθυμία μας να εξοικειωθούμε με το παράξενο. [...] Εφόσον κάθε απόκλιση από το οικείο, κάθε ρήξη της καθημερινής εμπειρίας, καθετί που δεν επιδέχεται προφανή εξήγηση δημιουργεί ένα συμπληρωματικό νόημα και ενεργοποιεί την

αναζήτηση σημασιών και εξηγήσεων γι' αυτό που μας τραβά την προσοχή ως παράξενο κι ενοχλητικό».

(Moscovici, 2017, σ.113)

Και ίσως αυτή ακριβώς η ερμηνεία του Moscovici για την αναπαράσταση να είναι εκείνη, που μπορεί να πλαισιώσει και να φωτίσει καλύτερα τις αναπαραστάσεις του αυτισμού, όπως εξετάζονται στην παρούσα έρευνα, καθώς η αναπηρία γενικότερα και ο αυτισμός ειδικότερα είναι από τα πλέον 'παράξενα' και 'ενοχλητικά' θέματα, που η επιστήμη, αλλά και η 'κοινή λογική' επιδιώκει να προσεγγίσει, να εξηγήσει και να ελέγξει. Μέσα από την επικοινωνία και τις συνδέσεις επιστήμης και 'κοινής λογικής', σε ένα συγκεκριμένο κάθε φορά πολιτισμικό πλαίσιο, παράγεται και η κοινωνική γνώση για καθετί (Καλαμπαλίκης, 2017), όπως και για τον αυτισμό. Η εμπιστοσύνη στηρίζει, κατά τον Moscovici (2017), την κοινωνική 'γνώση' και ταυτόχρονα την οριοθετεί. Ίσως αυτήν ακριβώς την ανάγκη για εμπιστοσύνη καλύπτει σε μεγάλο βαθμό η εμπλοκή της 'επιστήμης' και στην περίπτωση του αυτισμού η εμπλοκή της ιατρικής επιστήμης συγκεκριμένα, που σε μεγάλο βαθμό κατασκευάζει και κατευθύνει τις αναπαραστάσεις του αυτισμού. Έτσι, είναι φανερό, πως το βασικό πρόβλημα δεν είναι η 'κοινή λογική', αλλά οι μη-ρεαλιστικές, στερεοτυπικές αναπαραστάσεις, από όπου και αν προέρχονται. Όπως σημειώνει κι ο Moscovici (2017) πρέπει να αποφευχθεί η τάση να θεωρούμε πως οι λιγότερο αποτελεσματικοί τρόποι σκέψης οφείλονται στους περισσότερο 'αδαείς' και 'αφελείς', ενώ οι πιο αποτελεσματικοί στους 'ειδικούς'. Και ο Grice (1989, σ. 378) συμπληρώνει:

«Ένα μέρος των προβλημάτων μπορεί να προκύψει από μια πρόταση κακώς διαμορφωμένη στο μυαλό κάποιων ειδικών, οι οποίοι θεωρούν ότι τοποθετούνται κάπου ανάμεσα στο «εμείς» και στο «αυτοί» ή, αλλιώς ανάμεσα στους προνομιούχους και πεφωτισμένους, από τη μια, και στον «λαουτζίκο» από την άλλη».

Μία κοινωνική αναπαράσταση, μας ανοίγει ένα δρόμο προσέγγισης κάποιου φαινομένου, λειτουργεί δηλαδή εν είδει προτύπου, που καθοδηγεί συγκεκριμένες κατανοήσεις ακόμα και για ότι δεν είναι άμεσα αντιληπτό (Moscovici, 2017). Άρα, φαίνεται πως μάλλον η αναπαράσταση κάποιου προσώπου, πράγματος, έννοιας ή φαινομένου, μπορεί να προηγηθεί της αντίληψης μας γι' αυτό και ίσως ακόμα να την καθοδηγήσει:

«Η πρόσβασή μας στις «συλλογικές φαντασιακές οντότητες» είναι κυρίως προϊόν μιας αναπαράστασης και όχι μιας αντίληψης»

(Bentham, 1789, όπως γίνεται παραπομπή στο Moscovici, 2017, σ. 39)

«...επινοούν αλφάβητα, αριθμητικά και πολλά άλλα συστήματα τα οποία αναπαριστούν τα πράγματα και τα άτομα, καθιστούν παρόν αυτό που είναι απόν, φέρνουν κοντά αυτό που βρίσκεται μακριά».

(Moscovici, 2017, σ. 39)

Οι αναπαραστάσεις πρέπει να πληρούν έναν ορισμένο βαθμό εγκυρότητας, η οποία όμως δεν ελέγχεται από μία ‘φυσική πραγματικότητα’, αλλά με βάση μία ‘κοινωνική πραγματικότητα’. Έτσι, όπως ήδη αναφέρθηκε, καθώς αλλάζει το πολιτισμικό πλαίσιο, εντός του οποίου έχει διαμορφωθεί μία αναπαράσταση, αλλάζει και η ίδια η αναπαράσταση. Το πόσο βαθιά, έχει όμως διεισδύσει μία αναπαράσταση σε όλες τις πτυχές μιας κοινωνίας, επηρεάζει το κατά πόσο έχει διαμορφώσει την ‘πραγματικότητα’ της και έχει γίνει μέρος της ‘αλήθειας’ της (Moscovici, 2017). Μία αναπαράσταση αποτελείται από την εννοιολογική / λεκτική της όψη, που συνδέεται κατά βάση με την γλώσσα, και από την εικονική της όψη. Αυτή η διχοτόμηση της αναπαράστασης στα συστατικά της στοιχεία, συνδέεται με την αρχή ότι στην εννοιολογική όψη έχει πρόσβαση μόνο μία ελίτ, που δύναται να την αφομοιώσει, ενώ η εικονική όψη προσφέρεται για κατανόηση από ευρύτερες πληθυσμιακές μάζες κατώτερων κοινωνικών τάξεων. Το πόσο θα επενδύσει κανείς, στη μία από τις δύο αυτές όψεις ή και στις δύο, μπορεί, λοιπόν, να επηρεάσει το πόσο θα διαδοθεί και σε ποιους μία αναπαράσταση και αυτό με τη σειρά του θα έχει συνέπεια στο πόσο θα βαθύνει και θα ενσωματωθεί ή όχι, η αναπαράσταση αυτή, στην κοινωνική ‘πραγματικότητα’ (Moscovici, 2017). Για τον λόγο αυτό, στα MME και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, επιστρατεύονται, συχνότερα, και γλωσσική και παραστατική ρητορική, προκειμένου να διαδώσουν ευρύτερα μία αναπαράσταση και να τη βοηθήσουν να κυριαρχήσει.

Επιστρέφοντας, στο ερώτημα «Γιατί δημιουργούμε αναπαραστάσεις;», ο Moscovici (2017, σσ. 41-42) αναφέρεται και πάλι στην «αρχή της οικειότητας» και σημειώνει πως σύμφωνα με μία παροιμία:

«η συνήθεια κάνει ακόμα και τα τέρατα οικεία»

Οι κοινότητες αντιστέκονται στο ανοίκειο, μέχρι να αναγκαστούν να δεχτούν την ύπαρξη του, κατασκευάζοντας μία νέα αναπαράσταση για να το εισαγάγουν στην κοινωνική τους ‘πραγματικότητα’. Η μεταφορά παίζει σημαντικό ρόλο σε αυτή την αναδιαμόρφωση της ‘γνώσης’, μέσω της αναπαράστασης καθώς μεταφέρει το νόημα και την εικόνα ενός οικείου πράγματος σε ένα άλλο ανοίκειο (Moscovici, 2017).

«Μία αναπαράσταση η οποία «ενσαρκώνει» μπορεί επίσης να «δρα» στο όνομα ή να «υποκαθιστά» αυτούς που αναπαριστά»

(Moscovici, 2017, σ. 43)

Έτσι, ένα σύμβολο, μια σημαία, ένα σύνθημα έρχεται συχνά ως ένα είδος ή μέρος μιας αναπαράστασης, να υποκαταστήσει την ομάδα που αναπαριστά και ίσως αυτό μπορεί να φωτίσει, το πώς η ευρέως διαδεδομένη αναπαράσταση του αυτισμού με το σύμβολο του παζλ, έχει λειτουργήσει για πολύ καιρό ως στοιχείο που ‘εξουσιοδοτεί’ και ‘νομιμοποιεί’ την ρητορική και την πρακτική, άλλων ομάδων μη-αυτιστικών που προτάσσουν το σύμβολο αυτό, σαν ‘λάβαρο’ του ‘αγώνα’ τους κατά του αυτισμού (πρβλ. το λογότυπο της οργάνωσης ‘Autism Speaks’) και παίρνουν έτσι τη θέση του νόμιμου εκπροσώπου του αυτισμού, παραβλέποντας ακόμα και την ίδια την αυτιστική κοινότητα, στο όνομα της οποίας θεωρητικά ενεργούν.

Ο Durkheim (1965, στο Moscovici, 2017) διατυπώνοντας τη γνωστή θεωρία του για τις «συλλογικές αναπαραστάσεις», υποστηρίζει πως αυτές κατασκευάζονται από τη ζωή εντός μίας κοινωνίας, άρα έχουν κοινωνική προέλευση, όπως ακριβώς συμβαίνει και με τη λογική. Επομένως, πρόκειται για ένα δομημένο σύστημα ιδεών, δοξασιών, πρακτικών και συμβόλων, τα οποία γεννιούνται και δομούνται μέσα από την επικοινωνία, κατασκευάζοντας κοινωνική γνώση. Προσεγγίζοντας, λοιπόν, την αναπαράσταση κονστρουξιονιστικά, μέσω της ‘Λογοθετικής’ προσέγγισης του Foucault γι’ αυτήν, εστιάζουμε όχι στο πώς η αναπαράσταση αντανάκλα την ‘πραγματικότητα’, αλλά στο πώς καταφέρει να κατασκευάσει νοήματα (Hall, 2017). Προκειμένου να ερμηνευτεί ο κόσμος, ενεργοποιούνται έννοιες και εικόνες που συνδέονται με καθετί απτό ή ιδεατό, σαφές ή αφηρημένο. Πρόκειται για ένα ολόκληρο ‘σύστημα αναπαράστασης’, όπως το ονομάζει ο Hall (2017, σ.14), που οργανώνει έννοιες και εγκαθιδρύει σύνθετες σχέσεις μεταξύ τους. Βασική διαδικασία για τη δημιουργία σχέσεων μεταξύ των εννοιών είναι η σύγκριση τους, προκειμένου να ενταχθούν σε διακριτά συστήματα ταξινόμησης, που θα επιτρέψουν την ανάπτυξη

συνθετότερων ιδεών και σκέψεων. Αυτές με τη σειρά τους θα δομήσουν τους εννοιακούς χάρτες, που κατευθύνουν σε μεγάλο βαθμό τις ερμηνείες του κόσμου, εντός ενός πολιτισμού και θα μεταδοθούν μέσω της πρόσβασης σε μία κοινή γλώσσα (Hall, 2017). Επομένως, η αναπαράσταση και η ‘γνώση’ που προκύπτει από αυτήν, δομείται σταδιακά εντός ενός πολιτισμού και μπορεί να οριστικοποιηθεί τόσο σθεναρά, που να φαντάζει φυσική και σχεδόν αδιαμφισβήτητη. Ο Moscovici (2017, σ.128) αναφέρει έτσι, για τις κοινωνικές αναπαραστάσεις:

«Μας δίνουν τη δυνατότητα να ταξινομήσουμε ανθρώπους και αντικείμενα, να συγκρίνουμε και να εξηγήσουμε συμπεριφορές και να τις αντικειμενοποιήσουμε ως κομμάτι του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο ζούμε. [...] αυτό που γνωρίζουμε για τον εαυτό μας, για τον νου μας, γίνεται κομμάτι του εαυτού μας, του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί ο νους μας [...] Οι αναπαραστάσεις που διαμορφώνουν τις σχέσεις μας μέσα στην κοινωνία είναι και οι ίδιες ένα συστατικό κομμάτι της οργάνωσης της κοινωνίας».

Προσπαθώντας, λοιπόν, να την ορίσουμε σε ένα πρωταρχικό επίπεδο που θα εξυπηρετήσει την κατανόηση της προσέγγισης της στην εργασία αυτή, μπορούμε να πούμε πως η αναπαράσταση, δεν αντικατοπτρίζει απλά μία πανανθρώπινη και μοναδική ‘αλήθεια’, που ενυπάρχει σε κάθε πρόσωπο, αντικείμενο ή έννοια, όπως επίσης δεν μπορεί να αφηγηθεί αποκλειστικά και μόνο αυτό που κάποιος ομιλητής, συγγραφέας ή εικονογράφος έχει πρόθεση να μεταφέρει στους δέκτες του, αφού κατασκευάζεται από τα κοινωνικά δρώντα υποκείμενα, πάνω στα θεμέλια των κοινών εννοιακών συστημάτων του πολιτισμού τους, με σκοπό να νοηματοδοτήσει και να ερμηνεύσει την ‘πραγματικότητα’, να κατασκευάσει νόημα και να το επικοινωνήσει με τρόπο κατανοητό. Η διαπίστωση της Rosemarie Garland-Thomson (2005, σ. 523) ότι η αναπαράσταση περισσότερο οικοδομεί, παρά αντανακλά μια πραγματικότητα, συμφωνεί με τα παραπάνω. Εν συνεχεία μπορούμε να πούμε, πως η σημειωτική προσέγγιση του γλωσσολόγου Saussure, έθεσε κάποιες βάσεις για την κατανόηση το τρόπου με τον οποίο κατασκευάζεται το νόημα εντός της γλώσσας, αλλά η εστίαση του στις αναπαραστατικές διαδικασίες της γλώσσας λειτουργεί μάλλον περιοριστικά, καθώς η αναπαράσταση και η κατασκευή νοήματος μέσω αυτής, μέσα σε έναν πολιτισμό δεν αφορά μόνο το πώς οι λέξεις λειτουργούν ως σημεία, αλλά μπορεί να αφορά ακόμα και αφηγήσεις, εικόνες ή και ολόκληρα θεωρητικά πεδία. Σε κάθε περίπτωση είναι ένα ανοικτό και ρευστό σύστημα, που δεν μπορεί να αποκοπεί από

τις κοινωνικές πρακτικές, αλλά και από ζητήματα και σχέσεις εξουσίας (Hall, 2017). Ποιος κάθε φορά έχει περισσότερη εξουσία από κάποιον άλλον για να μιλήσει για κάτι; Ο Foucault (1980), στη 'λογοθετική' του προσέγγιση εξηγεί πως πρόκειται για σχέσεις εξουσίας και όχι σχέσεις νοημάτων, καθώς μετατοπίζει την προσοχή από την 'γλώσσα' στον 'Λόγο'. Η έννοια του 'Λόγου' εδώ αφορά τη γλώσσα, αλλά και την πρακτική. Ο Foucault (1980) γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ αυτού που 'λέμε' και αυτού που 'κάνουμε'. Δεν μιλάει απλά για μία έννοια, ένα κείμενο, μία εικόνα ή μία πράξη και το νόημα τους, αλλά για το καθεστώς της 'γνώσης' σε μία δεδομένη στιγμή, το πώς το νόημα κατασκευάζεται, πώς κάτι μπορεί να συζητηθεί με τρόπο που θεωρείται 'αποδεκτός' και 'κατανοητός', ενώ άλλοι τρόποι αποκλείονται, το πώς οι ιδέες συνδέονται με την πρακτική και πώς ρυθμίζουν τη συμπεριφορά, έχοντας στρατηγικό στόχο.

Στην προσέγγιση του Foucault (1982) για την αναπαράσταση, σημειώνεται κάτι επίσης σημαντικό, για την προσέγγιση του τρόπου που εγκαθιδρύεται και επιδρά η 'γνώση' και αυτό είναι ότι, ακόμα και αν ο Λόγος συνδέεται άρρηκτα με την εξουσία, δεν υπάρχει ένα υποκείμενο, που εκφέροντας τον Λόγο, κατασκευάζει τη 'γνώση', αλλά ο ίδιος ο Λόγος είναι η πηγή του νοήματος. Το υποκείμενο αποκαθλώνεται από την προνομιούχο θέση του, καθώς μπορεί να παράγει συγκεκριμένα κείμενα, εικόνες, πρακτικές, αλλά όλα αυτά εντός του πλαισίου που τίθεται από τον Λόγο και το οποίο διαμορφώνει το καθεστώς 'γνώσης', που νοηματοδοτεί την 'πραγματικότητα' σε μία συγκεκριμένη ιστορική στιγμή, σε ένα συγκεκριμένο τόπο και πολιτισμό. Επομένως, το υποκείμενο δεν είναι μία ανεπηρέαστη, αυθεντική και σταθερή πηγή νοήματος, αλλά υπόκειται στον Λόγο και στις συμβάσεις και διαθέσεις, που ενυπάρχουν σε αυτόν. Αν δεν υποταχθούν στους κανόνες και δεν διαμεσολαβηθούν από την εξουσία/γνώσης του, τα 'υποκείμενα' δεν θα μπορέσουν να συλλάβουν το νόημά του:

«Το «υποκείμενο» του Foucault φαίνεται να δημιουργείται μέσω του Λόγου σε δύο διαφορετικές έννοιες ή μέρη. Πρώτον, ο ίδιος ο Λόγος δημιουργεί «υποκείμενα» - άτομα που ενσαρκώνουν τις επιμέρους μορφές γνώσης που παράγει ο Λόγος. Αυτά τα υποκείμενα έχουν κοινά τα χαρακτηριστικά που αναμένουμε σύμφωνα με τον Λόγο: ο παράφρων, η υστερική, ο ομοφυλόφιλος, ο εξατομικευμένος εγκληματίας και ούτω καθεξής. Αυτά τα άτομα είναι συγκεκριμένα ανά καθεστώτα Λόγου και ιστορικές περιόδους. Αλλά ο Λόγος

επίσης δημιουργεί ένα μέρος για το υποκείμενο (π.χ. τον αναγνώστη ή τον θεατή, που επίσης «υπόκειται» στον Λόγο), στο οποίο η εκάστοτε γνώση βγάζει το περισσότερο νόημα. Δεν είναι αναπόφευκτο σε μια συγκεκριμένη περίοδο να γίνουν όλα τα άτομα φορείς ενός συγκεκριμένου Λόγου με αυτήν την έννοια, και συνεπώς φορείς της γνώσης/εξουσίας του. Αλλά για να το κάνουν – κάνουμε- αυτό πρέπει να τοποθετηθούν – τοποθετηθούμε- στη θέση από την οποία ο Λόγος βγάζει το περισσότερο νόημα και έτσι να γίνουν – γίνουμε- «υποκείμενά» του, «υποκείμενοι» στα νοήματά, στην εξουσία και στην ρύθμισή του. Κάθε Λόγος, συνεπώς, δημιουργεί θέσεις υποκειμένων [subject-position], από τις οποίες και μόνο βγάζει νόημα».

(Hall, 2017, σσ.87-88)

1.2 Η αναπαράσταση της αναπηρίας και του αναπήρου, υπό το πρίσμα των σπουδών της αναπηρίας

1.2.1 Ερμηνευτική προσέγγιση της αναπαράστασης της αναπηρίας

«Η αναπηρία είναι μια ιστορία που λέμε για τα σώματα»,

υποστηρίζει η Thomson (2005, σ. 523), αναφερόμενη στο πως η αναπαράσταση της αναπηρίας, από όπου και αν προέρχεται: τέχνη, κινηματογράφο, λογοτεχνία, λαϊκή κουλτούρα, είναι αυτή που νοηματοδοτεί την αναπηρία και την διαχωρίζει από ένα άλλο ‘κανονικό’ σώμα. Κι αυτή η ιστορία σύμφωνα με τον Shakespeare (1999) έχει πολλές φορές αποτύχει να μεταφερθεί μέσα από ένα αφήγημα ρεαλιστικό και αντιπροσωπευτικό των σύνθετων, πολυδιάστατων βιωμένων εμπειριών των ανάπηρων ατόμων, μακριά από απλουστευτικές ερμηνείες και προκαταλήψεις. Ο Paul Hunt (1966) ανέπτυξε έναν οδηγό αναγνώρισης των στερεοτύπων που εμφανίζονταν συχνότερα στην αναπαράσταση της αναπηρίας, προσπαθώντας να στοιχειοθετήσει μία θεωρία γύρω από την ‘αρνητική απεικόνιση’ (‘Negative / ‘Social Constructionism) της αναπηρίας, ενώ ήδη από τη δεκαετία του ’60, οργανώσεις αναπήρων έκαναν λόγο για αναπηροποίηση και διάκριση μέσω των αναπαραστάσεων

τους από τα MME (Barnes, 1992). Η Thomson (2005) αντιλαμβάνεται την αναπηρία, σαν ένα αφήγημα το οποίο αλλάζει μέσα στον χρόνο, αλλά και από τόπο σε τόπο, κάτι που έχουν διατυπώσει και άλλοι θεωρητικοί, όπως ο Davis (1995) και η Titchkosky (2008), εξηγώντας μάλιστα πως οι αναπηρίες όλες ξεκινούν από το επίπεδο της φαντασίας, γι' αυτό και δεν υπάρχει σε όλους τους πολιτισμούς και σε όλους τους χρόνους ο όρος 'αναπηρία', ούτε προσεγγίζεται και ορίζεται παντού και πάντα με τον ίδιο τρόπο η σωματική ή νοητική διαφορά. Γι' αυτό, επισημαίνει η Titchkosky (2008) δεν μπορούμε να συλλάβουμε την αναπηρία από μόνη της, παρά μόνο εντός του εννοιολογικού χάρτη της, όπως αυτός έχει διαμορφωθεί στο πολιτισμικό πλαίσιο που βρισκόμαστε:

«Ενώ δεν υπάρχει μία σωστή αναπαράσταση της αναπηρίας, υπάρχουν περισσότερο ή λιγότερο συνηθισμένες αναπαραστάσεις της σωματικής διαφοράς, οι οποίες αντιμετωπίζονται ως αναπηρία στην δυτική κουλτούρα»

(Titchkosky, 2008, σ. 76)

Ακόμα, για την Titchkosky (2008), όλες οι νόρμες και οι κυρίαρχες αντιλήψεις και πρακτικές που δομούν το ανάπηρο σώμα, σε μία κουλτούρα είναι μέρος της φαντασίας της:

«Τι και αν, όπως στην αναπνοή την ίδια, όλοι είχαμε μερίδιο στην εικόνα της αναπηρίας; Με το ότι μοιραζόμαστε την αναπηρία, δεν προσπαθώ να προτείνω το κλισέ, ότι 'ο καθένας είναι ανάπηρος', ούτε επαναλαμβάνω την αλήθεια ότι όλοι ενδεχομένως μπορούμε να μοιραστούμε την εμπειρία της αναπηρίας αν ζήσουμε για πολλά χρόνια. Αντίθετα, αναφέρομαι στην κοινή αναγνώριση ότι όλοι συμμετέχουμε στην κατασκευή αυτού που γίνεται αντιληπτό ως, αυτού που επινοείται ως, αναπηρία»

(Titchkosky, 2008, σ. 77)

Για την Rosemarie Garland-Thomson (2005, σ. 523), ο τρόπος με τον οποίο οικοδομούμε την αναπαράσταση της αναπηρίας σχηματίζει τον υλικό μας κόσμο, τις μεταξύ μας σχέσεις και τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τους εαυτούς μας. Αν λοιπόν δεχτούμε πως η αναπηρία συνεχώς (επαν)οικοδομείται, ανάλογα με το χωρο-χρονικό και πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο συναντάται, πρέπει να δεχτούμε πως δεν μπορεί να αφορά τόσο τις ικανότητες ή τους περιορισμούς του σώματος, αλλά

περισσότερο τις προσδοκίες που έχουμε από αυτό το σώμα, κάθε φορά μέσα σε συγκεκριμένο περιβάλλον και συνθήκες και άρα δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε στη συνέχεια τη σύνδεση της αναπαράστασης της αναπηρίας με την διαιώνιση της, εγκαθιδρυμένης κάθε φορά, ‘κανονικότητας’. Για να μιλήσει για το πώς οι αναπαραστάσεις της αναπηρίας, υποδεικνύουν και εγκαθιδρύουν, αυτήν ακριβώς την συλλογική φαντασίωση ‘κανονικότητας’, η Titchkosky (2008, σσ.79-80), δίνει το παράδειγμα του διεθνώς αναγνωρισμένου συμβόλου της ‘προσβασιμότητας’, που αποτελείται από μία ανθρώπινη φιγούρα που χρησιμοποιεί αναπηρικό αμαξίδιο, και μας προκαλεί να ανακαλέσουμε όλες εκείνες τις φορές που το σύμβολο αυτό, της αναγκαίας και επιθυμητής προσβασιμότητας, διαμεσολαβείται από την υπενθύμιση της κανονικότητας του αποκλεισμού, της μερικής προσβασιμότητας, της μερικής συμμετοχής, που νομιμοποιούνται κάτω από την ταμπέλα της ‘ειδικής ανάγκης’:

«Για ένα σήμα, που υποδεικνύει την πρόσβαση, προϋποτίθεται η γενικευμένη απουσία πρόσβασης. [...] καθώς αυτή η εικόνα της αναπηρίας αποκτά την θεμελιώδη χρήση της, τοποθετούμενη μεταξύ της υπόσχεσης προσβασιμότητας και μιας διαβεβαίωσης για την απουσία αυτής»

Η Thomson (2005), κάνοντας μία αναδρομή στις αναπαραστάσεις της αναπηρίας, προκειμένου να δείξει το πώς οι συλλογικές αναπαραστάσεις αποδίδουν νοήματα στα σώματα, διαπιστώνει πως πριν την ανάπτυξη αναπηρικών κινημάτων, που επέτρεψαν πολιτικές διεκδικήσεις από τα ανάπηρα άτομα και επέφεραν και κάποιες μικρές νομοθετικές αλλαγές ως προς τα δικαιώματα και την προσβασιμότητά τους, οι αποκλειστικές αναπαραστάσεις αναπήρων προέρχονταν από ιατρικές φωτογραφίες και φιλανθρωπικές καμπάνιες. Η ιδεολογία της θεραπείας και το αίτημα για ‘κανονικοποίηση’, ζητούσε την ενίσχυση των φιλάνθρωπων μη-ανάπηρων. Στη συνέχεια, μέσα από τις εντεινόμενες διεκδικήσεις τους για πολιτική αλλαγή, οι ανάπηροι στον Δυτικό πολιτισμό, αρχίζουν σταδιακά να γίνονται αντιληπτοί και ως εν δυνάμει καταναλωτές, ως αγοραστικό κοινό, αλλά και πάλι αντιμετωπίζονται υπό το πρίσμα της επιθυμητής ‘ομαλοποίησης’, μέσα από αναπαραστάσεις που συνδυάζουν οπτικές αναπαραστάσεις ‘κανονικότητας’, με κάποιο σημείο, που υποδηλώνει ταυτόχρονα την αναπηρία, χωρίς να καταφέρνει να προκαλέσει ουσιαστικά την εγκαθιδρυμένη αρτιμέλεια της κυρίαρχης κουλτούρας και να αναδιαμορφώσει σε βάθος την εικόνα της αναπηρίας.

Αυτές τις αναπαραστάσεις η Thomson (2005) τις αντιμετωπίζει ως εκμετάλλευση των αναπήρων ('cripsploitation'). Και η άποψη των Haller και Ralph (2001) συνηγορεί στα παραπάνω καθώς, αμφισβητούν, πως η αναγνώριση της δυνατότητας αποκόμισης κέρδους, από την αντιμετώπιση των αναπήρων ως καταναλωτών, άλλαξε ουσιαστικά την ιατροκατευθυνόμενη κατανόηση της αναπηρίας, ως βλάβης που έχει ανάγκη την φιλανθρωπική υποστήριξη και ως τραγωδίας, που εγείρει τον οίκτο του μη-ανάπηρου πληθυσμού. Οι διαφημιστικές εταιρίες μπορεί να αναγνωρίζουν σταδιακά ότι οι ανάπηροι 'ζουν ανάμεσα μας' και ψωνίζουν για να τραφούν, να ντυθούν, να εξοπλίσουν το σπίτι τους, να ψυχαγωγηθούν και να καλύψουν κάθε ανάγκη, όμως ακόμα δεν έχουν καταλάβει το πώς θα συμπεριλάβουν την αναπηρία στις διαφημίσεις τους χωρίς αυτές να αναπαράγουν στιγματιστικές, απλουστευτικές, μονοδιάστατες και στερεοτυπικές απεικονίσεις, που δεν μπορούν να ταυτιστούν με τη βιωμένη εμπειρία της αναπηρίας. Πώς θα μπορούσαν όμως να το καταφέρουν αυτό, αφού συμβουλευονται για την αναπηρία, τις φιλανθρωπικές οργανώσεις και ταυτίζουν τις αντιλήψεις και δραστηριότητες αυτών, για την αναπηρία, με αυτές των ανάπηρων καταναλωτών (Haller και Ralph, 2001); Ο Harlan Hahn (1987) υποστηρίζει πως οι διαφημίσεις εν γένει βασίζονται στην εικόνα της 'ομορφιάς' και του 'ιδανικού σώματος', όπως αυτά τίθενται από την κυρίαρχη κουλτούρα. Η παραπαπάνω διαπίστωσή συνδυάζεται με τον δισταγμό των επιχειρήσεων να αναδείξουν το ανάπηρο σώμα στις διαφημίσεις τους, καθώς υπάρχει η πιθανότητα το μη-ανάπηρο κοινό να αρνηθεί να δει αυτές τις εικόνες και άρα τις διαφημίσεις τους, σε μια προσπάθεια να αποδιώξει από πάνω του τον 'κίνδυνο' της αναπηρίας, καταλήγοντας έτσι να αποκλείουν τα ανάπηρα άτομα από αυτές (Harlan Hahn, 1987).

Κάνοντας μία εκτενέστερη ανασκόπηση στην αναπαράσταση της αναπηρίας στην Αμερική και ακολουθώντας μία προσέγγιση 'αποκάλυψης και αντίστασης' στην 'αρνητική' απεικόνιση της αναπηρίας, ο Norden (1994), ενισχύει την πρόσβασή μας στη συνειδητοποίηση του τρόπου με τον οποίο το εκάστοτε χωρο-χρονικό πλαίσιο και οι εξελίξεις που διαδραματίζονται εντός του, διαμορφώνουν και την αναπαράσταση. Ξεκινώντας από τη βιομηχανική εποχή, εξηγεί τις δυσκολίες στη μετάβαση των αναπήρων από το αγροτικό πλαίσιο στα αστικά κέντρα και την εργασία στο χώρο του εργοστασίου, ενώ ταυτόχρονα τα εργατικά ατυχήματα, η απουσία επιδοματικής πολιτικής και η ανεργία, καταλήγουν να συνδέουν την αναπηρία, με τη φτώχεια και την επαιτεία, ως μόνο τρόπο αναζήτησης των

απαραίτητων πόρων για τη εξασφάλιση της επιβίωσης. Σε αυτό το πλαίσιο ο ανάπηρος, αναπαριστάται ως ‘τραγικό θύμα’, αναπαράσταση που επιβιώνει και στον κινηματογράφο και την λογοτεχνία κυρίως μέχρι το 1908, οπότε και ενισχύεται η ενασχόληση του κινηματογράφου με μυθιστορήματα και θεατρικά έργα (“film d’ art movement”), όπου υπερισχύουν δύο αναπαραστάσεις: αυτή του ανάπηρου άντρα ως ‘κακού’, που καταλήγει στον θάνατο και της ανάπηρης γυναίκας ως ‘γλυκιάς’ και ‘αγαθής’, της οποίας η μόνη σωτηρία μπορεί να επέλθει από ένα θαύμα που θα την θεραπεύσει. Η απεικόνιση της λύτρωσης από τα ‘δεινά’ της αναπηρίας, μέσω της εκθαύματος θεραπείας, συνδέεται κατά τον Norden (1994), με την προσπάθεια ανάπτυξης του φιλανθρωπικού αισθήματος του κοινού, ενώ ταυτόχρονα κατασκευάζει την κατηγορία της αναπηρίας, μέσα σε ένα πλαίσιο ευαλωτότητας και την αφήνει στα χέρια της φιλανθρωπίας. Από το 1920 και μετά, ο κινηματογράφος, ακολουθώντας τις διεκδικήσεις των Αμερικανών αναπήρων πολέμου, για επαγγελματική αποκατάσταση και ανάπτυξη επιδοματικής πολιτικής, προσπαθεί να ενσωματώσει και να αναδείξει στις αναπαραστάσεις του, μία πορεία προς την επανένταξη των ανάπηρων βετεράνων, συνδέοντας συνήθως και πάλι το αίσιο τέλος με την ιατρική αποκατάσταση της αναπηρίας, προσπαθώντας να απεμπολήσει έτσι το κακό του Β’ Παγκοσμίου Πολέμου. Η προσπάθεια επούλωσης των ‘πληγών’ του πολέμου, σχηματοποιείται στην ‘επουλωτική’ λειτουργία της θεραπείας, επάνω στο ανάπηρο σώμα. Σε αυτό το κοινωνικό πλαίσιο, ο ανάπηρος άντρας του οποίου η αναπηρία έχει προκύψει στην πορεία της ζωής του και μάλιστα μέσα από έναν πόλεμο και τώρα διεκδικεί την επανένταξή του και την εξασφάλιση πολιτικών για την επιβίωσή του μέσα στα νέα δεδομένα της ζωής του, τα οποία καλείται να αποδεχτεί, παρουσιάζεται ως ‘μανιακός εκδικητής’ και η κινητική αναπηρία συνδέεται με την ψυχική νόσο. Από το 1930 και μετά η αναπαράσταση του ‘μανιακού εκδικητή’ ανάπηρου, γίνεται όλο και πιο διαδεδομένη, μέσω των ταινιών τρόμου και των σεναρίων, που βασίζονται στα “Freakshows”. Μετά τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι ανάπηροι πολέμου αναπαριστώνται κυρίως σε καταστάσεις αυτο-λύπησης και συχνά σώζονται από μη-ανάπηρη γυναίκα. Και πάλι προωθείται το μοντέλο της φιλανθρωπίας, ενώ επιβιώνουν ακόμα αναπαραστάσεις του παρελθόντος. Ταυτόχρονα, το Hollywood αποκτά μία μαύρη λίστα θεμάτων τα οποία θεωρούνται δύσκολα για να αγγιχτούν και έτσι αποσιωπούνται. Κατευθυνόμενος προς το 1980, αλλά και μετά από αυτό, ο κινηματογράφος, αρχίζει πλέον να επιδιώκει περισσότερο ρεαλιστικές αναπαραστάσεις, με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού, οι οποίες

βασίζονται συχνά σε πραγματικές ιστορίες, αλλά συνεχίζουν να συντηρούνται ταυτόχρονα και πολλές από τις αναπαραστάσεις των προηγούμενων χρόνων (Norden, 1994). Μπαίνοντας στην τρίτη μετά Χριστόν χιλιετία, η Αμερικάνικη κοινωνία μπαίνει σε νέους πολέμους με Ιράκ και Αφγανιστάν και αποκτά μια καινούργια γενιά ανάπηρων βετεράνων. Οι εξελίξεις και τα δεδομένα των νέων τεχνολογιών, καθώς και η επικέντρωση στο ρεύμα που ασχολείται με τον μετα-άνθρωπο, οδηγεί την αναπαράσταση της αναπηρίας σε εικόνες εναλλακτικών τύπων ενσώματης ύπαρξης, όπως τα σάιμποργκς (κυβερνοοργανισμοί). Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η ταινία «Avatar», του 2009.

Ο Davis (2018) υποστηρίζει πως υπάρχει ένα μοτίβο που ακολουθείται στην αναπαράσταση ιστοριών ανάπηρων ανθρώπων. Στο παρελθόν, η αναπηρία συνδεόταν συχνά με την ηθική πτώση και την κακία κι άλλοτε το ανάπηρο άτομο αποκτούσε υπερδυνάμεις, όπως συμβαίνει συχνά μέχρι και σήμερα, για παράδειγμα με την αναπαράσταση του αυτιστικού αριθμομνήμονα, με τις απίστευτες νοητικές ικανότητες (“autistic savant”). Αυτό όμως που χάνεται σε αυτές τις αναπαραστάσεις είναι η βιωμένη εμπειρία της αναπηρίας, που δεν αφορά εξωπραγματικές ζωές, αλλά ανθρώπινες καθημερινότητες, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση των μη-ανάπηρων. Οι κριτικοί της αναπηρίας και του κοινωνικού ρεαλισμού έχουν επανειλημμένα εξηγήσει την ανεπάρκεια των ιστορικών εικόνων της αναπηρίας, που εμμένουν στην αλλοίωση και την ελλειπή αναπαραστασιμότητα της πραγματικής εμπειρίας της αναπηρίας και προτάσσουν ως αντίδοτο την διεκδίκηση πιο ρεαλιστικών αναπαραστάσεων, που μπορούν να διορθώσουν τις κοινωνικές παρανοήσεις και να αναδείξουν την πολυπλοκότητα της αναπηρικής εμπειρίας (Mitchell & Snyder, 2018).

Η Frances Ryan γράφει σε άρθρο της στην Guardian (January 13, 2015⁶), πως η Kate Winslet κάποτε είπε πως αν κάνεις ταινία για το Ολοκαύτωμα τότε εγγυημένα έχεις κερδίσει ένα Όσκαρ. Το αντίστοιχο υποστηρίζει η Ryan πως ισχύει και για όποιον ηθοποιό υποδυθεί τον ανάπηρο, εκτός και αν είναι ο ίδιος όντως ανάπηρος, καθώς σε αυτή την περίπτωση θα είναι τυχερός και μόνο που θα έχει πάρει ρόλο στην ταινία. Η λειτουργία της αναπηρίας ως αφηγηματικού μέσου που κατευθύνει όλη την πλοκή,

⁶ Ryan, F. (January 13, 2015), ‘We wouldn’t accept actors blacking up, so why applaud ‘cripping up’?’, in Guardian, Retrieved on 09/12/20, 18:15, from <https://www.theguardian.com/commentisfree/2015/jan/13/eddie-redmayne-golden-globe-stephen-hawking-disabled-actors-characters>

παράγει χαρακτήρες μονοδιάστατους, επιφανειακούς, που δεν καταφέρνουν να πουν πολλά για την αναπηρία, αλλά κέντρο της όλης υπόθεσης γίνεται το πώς κατά την απεικόνιση αυτής της ιστορίας στην μεγάλη οθόνη, θα καταφέρει ο μη-ανάπηρος ηθοποιός να ανταπεξέλθει στην πρόκληση του να ενσαρκώσει με το μη-ανάπηρο σώμα του την ύπαρξη συγκεκριμένης βλάβης. Μάλιστα στον χώρο των σπουδών της αναπηρίας, αυτή η τάση να υποδύονται μη-ανάπηροι καλλιτέχνες τους ανάπηρους ήρωες, έχει αποδοθεί με τον όρο “cripping-up”, ο οποίος είναι στην πραγματικότητα ένα δάνειο από το αντίστοιχο “blacking-up”, που περιγράφει το πώς λευκοί ηθοποιοί συνήθιζαν να μεταμφιέζονται και να υποδύονται μαύρους χαρακτήρες. Η Ryan (2015) αναρωτιέται πώς μπορεί κάτι που στην μία περίπτωση (blacking-up) θεωρείται απαράδεκτο, ρατσιστικό και ξεσηκώνει τον οργή της κοινής γνώμης, στην άλλη περίπτωση (cripping-up) να θεωρείται αποδεκτό και μάλιστα να παίρνει την επιβράβευση με την μορφή των Οσκαρς; Έχουν υπάρξει λόγοι που αρνούνται να ταυτίσουν αυτούς τους δύο τρόπους επιτέλεσης της αναπαράστασης, καθώς θεωρούν πως το “blacking-up” προέρχεται από μία μακρά παράδοση υποτίμησης, κοροϊδίας (“mockery”) και καταπίεσης των μαύρων από τους λευκούς, ενώ στην περίπτωση της αναπηρίας, δεν είναι το ζήτημα η γελοιοποίηση των αναπήρων (Evans, July 18, 2017⁷), παρ’ όλο που παράγονται έτσι συχνά μη-ρεαλιστικές αναπαραστάσεις, μακριά από τις ‘φωνές’ και τις εμπειρίες των αναπήρων, στοχεύοντας συχνά στο Όσκαρ. Παρ’ όλα αυτά, δεν είναι λίγες οι φορές που η μίμηση μιας βλάβης, έχει χρησιμοποιηθεί και ως αντικείμενο που δύναται να προκαλέσει γέλιο, αλλά ακόμα και αν αυτό δεν συνέβαινε, δεν κάνει ήδη αρκετή ζημιά το ότι λειτουργεί ως πεδίο καταπίεσης των αναπήρων, κυρίως προς όφελος της διασκέδασης των μη-ανάπηρων, ακόμα και αν το πρόσχημα είναι η ανάδειξη της αναπηρίας και η ενίσχυση της ένταξής της;

Από τον Daniel Day Lewis στο «Το αριστερό μου πόδι» μέχρι τον Eddie Redmayne ως Stephen Hawking στο «Η θεωρία των Πάντων», η ικανότητα του ηθοποιού να υποδυθεί τον ανάπηρο ήρωα, είναι ένα αδιαμφισβήτητο προσόν για τον ηθοποιό, που μπορεί να του προσφέρει μεγάλη αναγνώριση, αλλά όπως δηλώνει η Ryan (2015):

⁷ Evans, D. (July 18, 2017), ‘Please Stop Comparing Disabled Mimicry to Blackface’, Retrieved on 09/12/20, 19:32, from <https://www.dominickevans.com/2017/07/please-stop-comparing-cripping-up-to-blackface/>.

«Οι ζωές των αναπήρων είναι πολλά περισσότερα από κάτι για να υποδύονται οι μη-ανάπηροι ηθοποιοί»

Και ο Siebers (2016) πάει αυτήν την σκέψη παραπέρα, αμφισβητώντας ότι μπορεί ένας μη-ανάπηρος καλλιτέχνης να αναπαραστήσει με επιτυχία έναν ανάπηρο χαρακτήρα, καθώς θεωρεί πως η αποτυχία ενυπάρχει σε αυτήν την επιτέλεση εξ' ορισμού:

«Οι μη-ανάπηροι ηθοποιοί διατηρούν μία απόσταση από τον ανάπηρο χαρακτήρα τους, κρατώντας πάντα παρόν στο μυαλό του κοινού, το γεγονός ότι δεν είναι πραγματικά ανάπηροι, παρά μόνο παίζουν τους ανάπηρους. Σε αυτήν την απόσταση βρίσκεται το μεγαλείο της ερμηνείας του ηθοποιού. Το κοινό τότε, πρέπει να κρατήσει στο μυαλό του μία διπλή εικόνα της ερμηνείας αυτής, όπου από την μία αποκτά άνεση από το γεγονός ότι ο ηθοποιός θα επιστρέψει στην μη-αναπηρική του κατάσταση όταν η ερμηνεία τελειώσει, ενώ από την άλλη θαυμάζει το γεγονός ότι ο ηθοποιός τολμά να αναπαριστά την αναπηρία. Οι μη-ανάπηροι ηθοποιοί δεν εξαφανίζονται μέσα στους ρόλους τους, όταν απεικονίζουν ανάπηρους χαρακτήρες, και αυτός είναι ο λόγος που γιορτάζουμε τις ερμηνείες τους».

Ο Davis, δεν επικεντρώνει το πρόβλημα μόνο στο ότι μη-ανάπηρα άτομα αναπαριστούν τα ανάπηρα, αλλά στο ότι σε όλη τη διαδικασία κατασκευής μίας ταινίας από την παραγωγή του σεναρίου και το σκηνοθετικό στήσιμο μέχρι την ενσάρκωση του ρόλου, δεν εμπλέκονται πουθενά ανάπηρα άτομα:

«Οι περισσότεροι ανάπηροι χαρακτήρες στην τηλεόραση και τις ταινίες παίζονται από μη-ανάπηρους ηθοποιούς. Τα περισσότερα σενάρια γι' αυτούς γράφονται από μη-ανάπηρους συγγραφείς, και οι περισσότερες ταινίες σκηνοθετούνται από μη-ανάπηρους σκηνοθέτες. Εξαιτίας αυτού, οι περισσότεροι θεατές αποκομίζουν μία διαστρεβλωμένη και προκατειλημμένη άποψη του πως μοιάζουν οι ανάπηροι άνθρωποι»

(Davis, 2018)

Και οι Ann Fox και Carrie Sandhal (2018) επισημαίνουν, πως το ζήτημα της αναπαράστασης της αναπηρίας δεν μπορεί απλά να περιοριστεί σε μία συζήτηση που ασχολείται αποκλειστικά με την αντικατάσταση των μη-ανάπηρων ηθοποιών από

ανάπηρους, όταν πρόκειται για την ενσάρκωση ανάπηρου χαρακτήρα και πως κάτι τέτοιο αποτυγχάνει να δει σφαιρικά το ζήτημα της αναπαράστασης και διαιωνίζει απλά διαχωρισμούς μεταξύ αναπήρων και μη.

Ο David Mitchell και η Sharon Snyder (2001) υποστηρίζουν πως ενώ άλλες περιθωριοποιημένες ταυτότητες υπέφεραν από τον κοινωνικό αποκλεισμό εξαιτίας της μη-αναπαραστασιμότητάς τους, η περιθωριοποίηση των ανάπηρων ατόμων θεμελιώθηκε και εγκαθιδρύθηκε ακριβώς μέσω αυτής της αέναης επανάληψης αναπαραστάσεων για την αναπηρία, σε οπτικά και έντυπα μέσα,

Ο Paul Longmore έθεσε κάποια στιγμή το ερώτημα:

«Αφορά ποτέ η αναπηρία κάτι άλλο εκτός από μια αρνητική εικόνα;»

(όπως παραθέτετε στο Mitchell & Snyder, 2018)

Ο Kriegel (1987), ο Longmore (1987), ο Norden (1994) και άλλοι μελετητές της ‘αρνητικής απεικόνισης’, κατηγόρησαν την λογοτεχνική και κινηματογραφική μεταφορά ως δημόσια συκοφαντία και προσδιόρισαν τα στερεότυπα που συστήνουν αυτήν ακριβώς την συκοφαντία, συνοψίζοντας τα στον οίκτο, την τραγωδία, που συνδέθηκε συχνά με την τιμωρία για το ηθικό παράπτωμα και την απειλή, ενώ παρατήρησαν πως η σωματική βλάβη φαίνεται να αναπαριστά συχνά την εξωτερίκευση της πτωτικής ηθικής κατάστασης του ανάπηρου χαρακτήρα (Mitchell & Snyder, 1997). Οι μελετητές αυτοί τόνισαν επίσης την συνενοχή κινηματογράφου και λογοτεχνίας στην ιστορική απαξίωση των αναπήρων:

«ο κόσμος του συγγραφέα αναδεικνύει την ‘οπτική’ των κανονικών»

(Kriegel, 1987, σ.32)

Ενώ, εξήγησαν επιπλέον, πως η ιατροκατευθυνόμενη προσέγγιση της αναπηρίας, οδηγεί σε αναπαραστάσεις, που την απομακρύνουν από την κοινωνία και την αντιμετωπίζουν ως ατομική βλάβη, η οποία συνήθως βιώνεται ως τραγωδία από το ανάπηρο άτομο, εκτός και αν εκείνο φανεί πιο ‘δυνατό’ από την βλάβη του και μεταμορφωθεί σε έναν ‘ήρωα της κοινωνικής προσαρμογής’. Χαρακτήρισαν ακόμα τις ‘αρνητικές’ εικόνες της αναπηρίας, ως λυτρωτικές για τους μη-ανάπηρους, καθώς η διαρκής απομόνωση των αναπήρων στην αναπαράστασή τους, είναι ένας τρόπος συμβολικής απεμπόλησης του φόβου απέναντι στην ανθρώπινη ευαλωτότητα

(Mitchell & Snyder, 2018). Ο Norden (1994) στην ιστορική ανασκόπηση της αναπαράστασης της αναπηρίας στον Αμερικάνικο κινηματογράφο, που εξετάστηκε παραπάνω, καταδίκασε κάθε αναπηρική αναπαράσταση ως μέσο διάκρισης και εργαλείο εκμετάλλευσης του οπτικού θεάματος της αναπηρίας, με έναν τρόπο αντίστοιχο με αυτόν των “Freakshows” προηγούμενου αιώνα.

Μπορεί η στρουκτουραλιστική προσέγγιση της ‘αρνητικής απεικόνισης’ της αναπηρίας να κρίθηκε αργότερα ως απλοϊκό μοντέλο, που περιορίζεται στην ταξινόμηση αναπηρικών τύπων και μεθόδων αναπαράστασης και που καταπιέζει με την συνολική καταδίκη τους, όμως η μελέτη και καταγραφή των κοινών αυτών πορτρέτων της αναπηρίας στη λογοτεχνία, τον κινηματογράφο και τα δημοφιλή κοινωνικά μέσα, παρείχαν το αναγκαίο αρχείο για την μελέτη των ιστορικών πλαισίων και στάσεων, μέσα στα οποία μπόρεσαν να αξιολογηθούν οι ιδεολογίες που αφορούσαν τα ανάπηρα άτομα, παρέχοντας μεταξύ άλλων και την πολύ σημαντική διαπίστωση, που ανέκυπτε σταθερά από την έρευνα, ότι οι αναπηρικές αναπαραστάσεις πολύ συχνά είναι ανακριβείς και παραπλανητικές, ενώ ταυτόχρονα έθεσαν τα θεμέλια μιας διαδικασίας, που επιδιώκει την αποκατάσταση της αντίληψης της εμπειρίας της αναπηρίας (Mitchell & Snyder, 2018):

«Αυτό το υλικό παγίωσε τα επιχειρήματα των Σπουδών στην Αναπηρία για τη θέση των ατόμων με αναπηρίες ως ιστορικά αποδιοπομπαίων τράγων. Κατά πολλούς τρόπους, σε αυτή την ώθηση βασίζονται ακόμα οι ανθρωπιστικές πολιτικές της κριτικής των κοινότοπων και επιφανειακών πορτρέτων που επαναλαμβάνονται σε καθημερινή βάση από τα μέσα της κυρίαρχης τάσης. Για την αλλαγή των αρνητικών πορτρέτων ήταν απαραίτητη μια ισχυρή κριτική...»

(Mitchell & Snyder, 2018, σ. 250)

Κάτι που και η Shara Thurber (1980) διατύπωσε στο παρελθόν, υποστηρίζοντας πως το λογοτεχνικό αρχείο επιτελεί τον ρόλο του αποδεικτικού στοιχείου των ιστορικών και πολιτισμικών στάσεων απέναντι στην αναπηρία.

Για τον Thomas Couser (1997), οι αυτοβιογραφίες ανάπηρων ατόμων θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ‘επουλωτικά’ στην προηγούμενη μη-ρεαλιστική καιροσκοπική αναπαράσταση. Για τον Hevey (1992a) η εικόνα μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο πολιτικής δράσης και όπλο στον αγώνα των αναπήρων για πρόσβαση. Η Deborah

Kent (1987) γράφει για το πώς η αναπαράσταση στη λογοτεχνία μπορεί να αντανακλά τον τρόπο που η κοινωνία αντιλαμβάνεται την ανάπηρη γυναίκα, την ίδια στιγμή που μπορεί και να διαμορφώνει την κοινωνική αντίληψη και κατανόηση γι' αυτήν. Ο εντοπισμός ανακριβών χαρακτηρισμών, μπορεί να επεκταθεί πέρα από μία καταδίκη των αναπαραστατικών πορτρέτων της αναπηρίας, ως 'αρνητικών' και να αναζητήσει ρεαλιστικότερες, ως προς την εμπειρία των αναπήρων, εικόνες, αντί να επιδιώξει μία επιφανειακή έκκληση για 'θετικές' εικόνες που θα εξιδανικεύσουν τις ζωές των αναπήρων, πέφτοντας σε νέα παγίδα των συστημάτων αναπαράστασης (Mitchell & Snyder, 2018). Ο Paul Darke (1994) προειδοποιεί πως η 'θετική' εικόνα της αναπηρίας μπορεί στην πραγματικότητα να είναι πολύ αρνητική, όπως συμβαίνει με το παράδειγμα των 'ηρωικών' αναπήρων, καθώς και πάλι η εστίαση γίνεται στο άτομο και τα 'πάθη' της ζωής του, κυρίως εξαιτίας της βλάβης, ενώ ταυτόχρονα η επιτυχία κάποιου να επιβιώσει μέσα σε αυτή την 'τραγωδία', λειτουργεί ως αντιστάθμισμα της αναπηρίας, η οποία ταυτόχρονα αναγάγει και πάλι ακόμα πιο έντονα την αναπηρία σε ατομικό ζήτημα. Οι Pointon και Davis (1997) αναδεικνύουν τη δυσκολία ορισμού της 'θετικής' απεικόνισης και τους κινδύνους ενός τέτοιου εγχειρήματος:

«Είναι πολύ απλοϊκό να μιλάμε για 'αρνητικές' σε αντίθεση με 'θετικές' εικόνες, επειδή, παρότι τα άτομα με αναπηρίες έχουν γενικά μια αρκετά σαφή εικόνα για τις πρώτες, ο προσδιορισμός του 'θετικού' δεν είναι εύκολος»

Ενώ οι Mitchell & Snyder (2018, σ. 267) επισημαίνουν πως δεν αρκεί να διαχωρίσουμε σε 'θετικές' και 'αρνητικές', 'αποδεκτές' και 'μη αποδεκτές' αναπαραστάσεις, καθώς:

«...ακόμα και οι 'καλοπροαίρετες' αναπαραστάσεις οδηγούν συχνά στη δικαιολόγηση βιαιοτήτων»

ούτε μπορούμε να τις κατανοήσουμε αποκομμένες από το πλαίσιο στο οποίο αναπτύχθηκαν, όπως επίσης δεν μπορούμε να αγνοήσουμε και τις συνέπειές τους, ακόμα και στις περιπτώσεις που έχουν θεωρηθεί καλλιτεχνικά άρτιες και εμπνευσμένες, καθώς η πολιτισμική φαντασία επηρεάζεται σε κάθε περίπτωση από τους αναπαραστατικούς τύπους. Όλες οι πράξεις απεικόνισης ενέχουν συμβολική διάσταση, καθώς παραπέμπουν στην αναζήτηση ενός εννοιολογικού χάρτη, ο οποίος μπορεί να νοηματοδοτήσει και να κατευθύνει την κατανόηση τους:

«...η προσπάθεια αναπαράστασης είναι μία αναπόφευκτα δύσκολη και εγγενώς πολιτική δράση»

(Mitchell & Snyder, 2018, σ. 267)

Η Thomson (2005), θεωρεί πως οι κυρίαρχες αναπαραστάσεις της αναπηρίας περιορίζουν όχι μόνο τα σώματα που θεωρούνται ανάπηρα, αλλά και την φαντασία όσων θεωρούνται μη-ανάπηροι και πιστεύει στη δυνατότητα επανασυμβολοποίησης της αναπηρίας, μέσω της αλλαγής της αναπαράστασης από μονομερείς και απλουστευτικές αναπαραστάσεις σε ρεαλιστικότερα και συνθετότερα αναπηρικά πορτρέτα, σε έναν τρόπο ύπαρξης άξιο να βιωθεί, θεωρώντας πως κάτι τέτοιο θα ήταν μέρος μια διαδικασίας που πορεύεται προς την κοινωνική δικαιοσύνη.

Οι Mitchell & Snyder (2018, σ. 269), όμως θίγουν και ένα άλλο ζήτημα, που σχετίζεται με την αναπαράσταση και είναι αυτό της κατασκευής αναπηρικής κουλτούρας σημειώνοντας πως:

«Μεμονωμένοι ορισμοί που επιχειρούν να συμπεριλάβουν ένα σύνολο διαφορετικών ατόμων με ευρέως ποικίλες ιστορίες, εκπροσωπούμενες από κατηγορίες [...] οδηγούν αναπόφευκτα στην πάλι όσων φέρουν την ετικέτα ενάντια στα ανακριβή και μονολιθικά αναπαραστατικά χαρακτηριστικά που αποδίδονται στην κατηγορία»

Ερμηνεύουν έτσι την διαμόρφωση αναπηρικής κουλτούρας, ως μία αντίδραση των αναπήρων στην δυσαρέσκεια που γεννάται από την ετεροκατευθυνόμενη και ανακριβή αναπαράστασή τους και τους ωθεί στην συσπείρωση, προκειμένου να απαντήσουν στην περιχαράκωση των ταυτοτήτων τους και τον αποκλεισμό τους. Πρόκειται δηλαδή για μία διαδικασία αυτοπροσδιορισμού. Η αναπηρική κουλτούρα, αντιδρά μεν στην απουσία αναπαραστασιμότητάς της πραγματικής και σύνθετης εμπειρίας των ίδιων των αναπήρων, αλλά δεν τοποθετεί μια νέα 'θετική', αλλά εξίσου φανταστική αναπαράσταση ως αντίδοτο. Αντίθετα, συνεχίζει να ενισχύει τη διαμόρφωση ενός πεδίου, που μπορεί να αποτελεί πρόσφορο έδαφος για την κριτική προσέγγιση των αναπαραστάσεων του παρελθόντος, αλλά και του παρόντος:

«Η ίδια η δυσαρέσκεια που γεννά η αναπαράσταση λειτουργεί ως κομβικό σημείο για τον προσδιορισμό της κουλτούρας, όπως θα έπρεπε να είναι παρά όπως είναι»

(Mitchell & Snyder, 2018, σ. 270)

Η διαμόρφωση αναπηρικής κουλτούρας συνδέεται μάλλον και με αυτό που ο Shakespeare (1994) υποστήριξε σχετικά με την υπερβολική εξατομίκευση της αναπαράστασης, που εκδηλώνεται μέσω της εστίασης στα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά του ανάπηρου χαρακτήρα και η οποία αποτυγχάνει να πολιτικοποιήσει την αναπηρία και αγνοεί το πολιτισμικό περιβάλλον μέσα στο οποίο διαμορφώνεται η πάλη της με μία αναπηροφοβική κοινωνία. Και ο Hevey (1992a), επισήμανε πως η μετατροπή της αναπηρικής αναπαράστασης μπορεί να έχει νόημα μόνο στη σύνδεσή της με την κοινωνία.

Ολοκληρώνοντας σιγά-σιγά, την παραπάνω σύντομη θεωρητική ανασκόπηση της αναπηρικής αναπαράστασης, πρέπει να σημειωθεί, πως ένας αναπαραστατικός τύπος, όπως επισημαίνουν οι Mitchell & Snyder (2018) δεν μπορεί να ερμηνευθεί ανιστορικά και να ταξινομηθεί θεωρούμενος ως σταθερά ‘αρνητικός’, καθώς εξετάζοντάς τον στο πλαίσιο του μπορεί να εξηγείται ως πολιτισμική αβεβαιότητα, απέναντι στην ερμηνεία της αναπηρίας, ως στροφή από μία κατανόηση της σε άλλον αναθεωρημένο τρόπο θέασης της ή ακόμα και ως εξέλιξη μιας κριτικής σε προηγούμενο μηχανισμό, που γέννησε και υποστήριξε συγκεκριμένη αναπαράσταση και ένα παράδειγμα τεκμηρίωσης τον παραπάνω τοποθετείται στις ιστορίες της βικτωριανής εποχής:

«Ως διδακτική ιστορία, η βικτωριανή παιδική λογοτεχνία αποκαλύπτει μια τάση ανάλυσης της αναπηρίας με όρους ατομικής ευθύνης, καθώς και την ανάγκη για φιλανθρωπία απέναντι στον αδύναμο. Οι συγγραφείς του 19ου αιώνα προσπάθησαν να μετριάσουν τις κοινωνικές ερμηνείες περί μοχθηρίας, αγκαλιάζοντας τα παιδιά με αναπηρίες στο πλαίσιο μιας πατερναλιστικής πολιτισμικής λογικής περί οικονομικής και ηθικής καλοσύνης»

Mitchell & Snyder (2018, σ. 255)

Ο τρόπος, που η αναπηρία ως αναπαραστατικό αντικείμενο επενδύεται καλλιτεχνικά με ποικίλους τρόπους, αναδεικνύει την ιστορική και πολιτισμική μεταβλητότητά της. Η εξέταση του ιστορικού αρχείου της αναπαράστασης της αναπηρίας, χωρίς επιμονή προς την αναγνώριση μίας και μόνο, σταθερά ‘αρνητικής’ απεικόνισης, βοηθά, σύμφωνα με τους Mitchell & Snyder (2018) στην ανάδειξη των διαφορετικών

κατευθύνσεων στις οποίες κινείται, αποκαλύπτοντας ποικίλες πολιτισμικές αντιλήψεις της ιστορίας μέσα στον χρόνο και αντιδράσεις απέναντι στην συνειδητοποίηση της ανθρώπινης ποικιλομορφίας και μεταβλητότητας. Άλλοι πάλι μελετητές χρησιμοποίησαν τα ιστορικά αρχεία, που προσέφερε ο κινηματογράφος, η λογοτεχνία και κάθε μορφή τέχνης, σχετικά με την αναπαράσταση της αναπηρίας, με στόχο την ανάδειξη του ότι μία ‘απόκλιση’, όπως αντιμετωπίζεται και η αναπηρία, αξιολογείται σε σχέση με μία ‘κανονικότητα’, ένα ιδεώδες αρτιμέλειας, το οποίο στηρίζεται από κατασκευασμένους μέσους όρους και δεν δύναται να υπάρξει χωρίς αυτό που ορίζει ως ‘απόκλιση’. Η μεταβλητότητα του περιεχομένου αυτού που ενσαρκώνει η ‘κανονικότητα’ με τη μορφή μιας ‘νόρμας’, που συχνά κατασκευάζεται από την ιατρική, αποδεικνύει σύμφωνα με τους μελετητές αυτούς, όπως ο Davis (1995), πως η ‘κανονικότητα’ δεν είναι ‘φυσική’ και ‘αμετάβλητη’, αλλά μπορεί να παίρνει διαφορετικές μορφές μέσα στον ιστορικό χρόνο και χώρο. Μέσα από την ιστορική μελέτη της αναπαράστασης της αναπηρίας, οι ερευνητές επιδιώκουν την απόδειξη του ότι η ‘διαφορά’ δεν είναι η εξαίρεση, αλλά ο κανόνας, όπως αυτός διαμορφώνεται μέσα στην ανθρώπινη ποικιλομορφία (Mitchell & Snyder, 2018). Ακόμα, μελετητές εστιάζουν το ερευνητικό τους ενδιαφέρον για την αναπηρική αναπαράσταση στις επιρροές που τυχόν ασκεί η αναπηρική ταυτότητα, στα έργα ανάπηρων καλλιτεχνών:

«...αυτό το επιστημονικό έργο αναζητά τον αναπόφευκτο αντίκτυπο της αναπηρίας στην κοσμοθεωρία του δημιουργού»

Mitchell & Snyder (2018, σ. 258)

Πολλοί ανάπηροι καλλιτέχνες, αλλά και ερευνητές των Σπουδών της Αναπηρίας, εντός ενός πλαισίου ‘crip’ κουλτούρας, ακολουθούν το παράδειγμα άλλων μειονοτήτων και μίας ‘queer’ τακτικής, που αμφισβητεί την πολιτισμική και κοινωνικο-πολιτική κατασκευή μιας ‘κανονικότητας’, που αναπαράγει την υποχρεωτική ετεροσεξουαλικότητα και αρτιμέλεια, και αναγνωρίζοντας τη δυναμική των πρακτικών ανασηματοδότησης των υποτιμητικών, εις βάρος τους, όρων, όπως ‘σακάτης’, προχωρούν σε μία διαδικασία αυτοχαρακτηρισμού (McRuer, 2006). Αυτή η διαδικασία επιτελείται με την παρεκβατική επανοικειοποίηση της υποτιμητικής ορολογίας, όπου το πρώην αντικείμενο χλευασμού αποδέχεται την στιγματιστική και καταπιεστική ορολογία και την χρησιμοποιεί ως μέρος της πολιτικής του ταυτότητας

και υπερηφάνειας (Clare, 1999). Πρόκειται για μία πράξη αντίστασης, που όπως διατυπώνουν και οι Mitchell & Snyder (2018, σ. 263):

«αναγκάζει την κυρίαρχη κουλτούρα να αντιμετωπίσει τη βία της κατά πρόσωπο»

Αυτή η ανασηματοδότηση των δυσφημιστικών όρων, πορεύεται μαζί με μία έξοδο των αναπήρων ταυτοτήτων από την ‘ντουλάπα’ τους (‘coming out’), με τρόπο που, δεν αποδέχεται απλά τις προηγούμενες υποθέσεις και ερμηνείες της αναπηρίας, από τη ‘νόρμα’ (Cameron & Swain, 1999), αλλά αναμοχλεύοντας τις αποδομεί κυρίαρχους λόγους, αποδοκιμάζει τις βεβαιότητες της κοινωνίας για την αναπηρία και αρνείται να δρα υπό τις καταπιεστικές επιταγές και το μασκάρωμα, που επιβάλλει η κουλτούρα της αρτιμέλειας (Johnson & McRuer, 2014). Έτσι, οι ανάπηροι επικρίνουν έμμεσα τον τρόπο, που η αναπηρία δυσφημίζεται μέσα από συμβολικές διαδικασίες, που ακολουθούν κυρίαρχες αισθητικές αρχές, φυσικοποιώντας την ‘κατωτερότητά’ της (Siebers, 2006) και παίρνουν τα ηνία της αναπαράστασης της εμπειρίας τους, επαναδομώντας τις ιστορίες της αναπηρίας και δίνοντας ‘crip’ εναλλακτικές, για παράδειγμα μέσα από την ενδυναμωτική τέχνη των αναπήρων καλλιτεχνών.

«Δεν είναι ότι είμαι άσχημη. Είναι περισσότερο που οι πιο πολλοί άνθρωποι, δεν ξέρουν πώς να με κοιτάζουν»

(McBryde Johnson, February 16, 2003)

Επιπλέον, οι ‘crip’ σπουδές, εξετάζουν την αναπηρία στο ‘εδώ’ και το ‘τόρα’ και συγκεκριμένα μέσα από την γοητεία και τις απωθήσεις, που γεννά ο νέο-φιλελευθερισμός. Ο νέο-φιλελευθερισμός παράγει δίπολα τα οποία θέτουν τον ανάπηρο ως τον μη-παραγωγικό ‘κακό άλλο’, που επιβιώνει εις βάρος του μη-ανάπηρου και σκληρά εργαζόμενου πολίτη, απολαμβάνοντας τα ‘προνόμια’ και αρμέγοντας την οικονομία μέσω επιδοματικών πολιτικών (Soldatic & Meekosha, 2012· Hughes, 2015). Πρόκειται για έναν πολιτικό ορθολογισμό, που μεταβάλλει τους ορισμούς του ατομικού, του κοινωνικού και του κρατικού, ορίζοντας τον ‘άξιο’ πολίτη υπό το πρίσμα του λαϊκισμού, που θα εμψυχώσει την επιδίωξη ενός ‘δυνατού’ κράτους και αναπαριστώντας την αναπηρία ως ‘φορτίο’ της πρόνοιας, προκειμένου να εξαγνίσει τη δεύτερη. Έτσι, η δημοκρατική λογική τίθεται σε ρίσκο και η ευθύνη

για τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα που δημιουργούνται, μετατοπίζεται από τις φιλελεύθερες πολιτικές, σε εκείνους τους ‘αποδιοπομπαίους τράγους’, που ζουν στο περιθώριο και αντιμετωπίζονται ως πολίτες ‘δεύτερης κατηγορίας’. Τα ΜΜΕ ενισχύουν την ανάπτυξη στιγματιστικών και απωθητικών απεικονίσεων της αναπηρίας εξυπηρετώντας αυτές τις πολιτικές της απώθησης και της απέχθειας (Tsakiri, 2018). Ο Siebers (2006) υποστηρίζει πως πριν η αναπηρία χρησιμοποιηθεί για να αποκλείσει, έχει ήδη αποκλειστεί. Η κυρίαρχη αισθητική, που ορίζεται από το υγιές αρτιμελές σώμα, παρουσιάζει και δικαιολογεί την ‘κατωτερότητα’ της διαφοράς, ενώ ταυτόχρονα την καταδεικνύει ως ‘παράξενη’ και ‘απειλητική’. Με την μετατροπή όμως, του τρόπου θέασης της αναπηρίας και μέσω της εξοικείωσης με την αισθητική της μπορεί να επιτευχθεί ένας ενταξιακότερος τρόπος σκέψης στο μέλλον (Tsakiri, 2018).

1.2.2 Το ζήτημα της επιβεβλημένης «κανονικότητας» και «αρτιμέλειας»

«Μία σειρά επιλογών που έγιναν σε διαφορετικές στιγμές, μεταξύ διαφορετικών πιθανών κόσμων»

(Skinner, 1998, σ. 117)

Το υποκεφάλαιο αυτό αποτελεί μια προσπάθεια καλύτερης πλαισίωσης της έννοιας της ‘κανονικότητας’, προκειμένου να αποσαφηνιστεί η προσέγγιση του υλικού στην έρευνα αυτή. Στην αρχαιότητα το ‘ιδανικό’ οριζόταν ως κάτι πέρα από τα ανθρώπινα, γι’ αυτό και ο ζωγράφος Ζεύξης, δεν μπόρεσε να βρει μία μόνο γυναίκα για να λειτουργήσει ως μοντέλο του προκειμένου να αναπαραστήσει την ‘υπερβατική ομορφιά’ της Ωραίας Ελένης στον πίνακά του, αλλά χρειάστηκε να τη ζωγραφίσει συνδυάζοντας τα καλύτερα στοιχεία πέντε διαφορετικών ‘όμορφων’ γυναικών από τον Κρότωνα. Για να δημιουργήσει το ‘ιδανικό’ γυναικείο σώμα ο ζωγράφος συνταίριαξε πέντε διαφορετικά ‘όμορφα’ σώματα. Στον σύγχρονο κόσμο, όμως το ‘ιδανικό’ δεν είναι πλέον έξω από τα ανθρώπινα, αλλά ορίζεται από την ‘πλειοψηφία’, τον ‘μέσο όρο’, το ‘τυπικό’, καθώς πλέον θεωρείται πως μπορεί να ‘μετρηθεί’, να ‘ποσοτικοποιηθεί’, ενώ ότι αποκλίνει από τον ‘μέσο όρο’ που κατασκευάζει κάθε κοινωνία, δεν γίνεται αποδεκτό και επιδιώκεται η ρύθμισή του, ώστε να φτάσει όσο πιο κοντά γίνεται στο ‘κανονικό’ ή η μείωση, ακόμα και εξάλειψη, του ‘αποκλίνοντος’ πληθυσμού (Davis, 1995). Η καμπύλη κανονικής

κατανομής, σε σχήμα καμπάνας ('bell curve') είναι ένα χαρακτηριστικό και σχεδόν διαχρονικό πια παράδειγμα, που μπορεί να εξηγήσει πώς κατασκευάζεται ο 'μέσος όρος', που υποδεικνύεται ως το 'κανονικό', αλλά και οι 'αποκλίσεις' από αυτόν, δηλαδή το 'μη-κανονικό'. Η καμπύλη κανονικής κατανομής χρησιμοποιείται από την στατιστική συχνά επιτρέποντας την απεικόνιση της κατανομής πληθυσμών, ως σημείων πάνω σε ένα γράφημα. Ένα μέρος του πληθυσμού που καταγράφεται ως η 'πλειοψηφία' τοποθετείται στο κέντρο της καμπύλης κανονικής κατανομής, που σχηματίζεται στην κορυφή του κωδωνοειδούς σχήματος. Οι πληθυσμοί που τείνουν ή βρίσκονται στις 'ουρές' του σχήματος, που είναι τα δύο άκρα του, σημειώνονται ως 'μειονότητες', ως δηλαδή αυτοί που βρίσκονται εκτός της 'νόρμας' ή αλλιώς εκτός αυτού που συνηθίζεται να θεωρείται ως 'μέσος όρος'. Όσοι βρίσκονται στο ένα άκρο της καμπύλης μπορεί να θεωρούνται ιδιαιτέρως 'ελλειμματικοί', ενώ αυτοί που τοποθετούνται στο απέναντι άκρο συχνά θεωρούνται 'χαρισματικοί'. Επικρατεί ευρέως η αντίληψη, ότι η ακριβής παρατήρηση και καταγραφή της ανθρώπινης συμπεριφοράς είναι αυτή που διαμορφώνει την καμπύλη αυτή, πάνω στην οποία θεμελιώνονται και νομιμοποιούνται στάσεις, αντιλήψεις και ολόκληρες πολιτικές, όπως επίσης και ευγονικές πρακτικές. Κατά πόσο όμως είναι πράγματι ρεαλιστική αποτύπωση των ανθρωπίνων συμπεριφορών και κατά πόσο πράγματι έχει σχηματιστεί με βάση ένα πραγματικά αντιπροσωπευτικό σύνολο αυτών (Dudley-Marling & Gurn, 2010); Το παρακάτω παράδειγμα μπορεί να βοηθήσει στην απάντηση του ερωτήματος αυτού. Ένα πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα χρήσης της καμπύλης κανονικής κατανομής, στο οποίο ασκείται έντονη κριτική για περίπου έναν αιώνα, είναι αυτό που σχετίζεται με την μέτρηση της ευφυΐας μέσω των τεστ μέτρησης του IQ. Το αποτέλεσμα που προκύπτει από την ανταπόκριση του εξεταζόμενου ατόμου, στις ερωτήσεις του τεστ, συγκρίνεται με τα αποτελέσματα του 'μέσου όρου' της ηλικιακής ομάδας στην οποία ανήκει το άτομο αυτό και από εκεί εξάγεται το συμπέρασμα σχετικά με το αν η ευφυΐα του είναι η 'τυπική' για την ηλικία του ή 'αποκλίνει' προς τα πάνω ή προς τα κάτω. Με βάση λοιπόν κάποιες συγκεκριμένες ερωτήσεις ενός τεστ, που δεν λαμβάνουν υπόψη τους κανέναν κοινωνικο-πολιτισμικό παράγοντα και αποκλείουν ποικίλες εμπειρίες, εμπόδια και δυνατότητες του ατόμου, μετράται κάτι που στη συνέχεια βαφτίζεται 'ευφυΐα', στο πλαίσιο μιας ψευτο-επιστημοσύνης. Κάπως, έτσι κατασκευάστηκε το IQ, και παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει κάποιος κοινά αποδεκτός και σαφής ορισμός για την νοημοσύνη, το IQ αποτελεί κριτήριο για την επιλογή κάποιου σε εκπαιδευτικά

ιδρύματα, θέσεις εργασίας, ακόμα και στον στρατό. Το βιβλίο «The Bell Curve: Intelligence and Class Structure in American Life», που εκδόθηκε το 1994, ταύτιζε την μεγάλη απόκλιση από τον ‘μέσο όρο’, στον υπολογισμό του IQ, με την ανηθικότητα, καθώς και με συγκεκριμένες εθνικές ομάδες, για παράδειγμα συχνή ήταν η σύνδεση με μαύρους πληθυσμούς (Dudley-Marling & Gurn, 2010· Robinson, 2011). Η καθηγήτρια κοινωνιολογίας του Harvard, Jocelyn Viterna (Min, Nov 18, 2020)⁸, σε συνέντευξη στην Harvard Political Review είπε:

«Θα μπορούσα σίγουρα να φανταστώ να διδάσκω σχετικά με την «Κωδωνωτή Καμπύλη» ('The Bell Curve') σε ένα μάθημα κοινωνικής επιστήμης ή σε ένα μάθημα επιστήμης των δεδομένων, αλλά θα την χρησιμοποιούσα ως ένα παράδειγμα του πως μπορείς να διαλέξεις επιλεκτικά τα δεδομένα και να παραποιήσεις τις κατανομές και να... προτείνεις χαλαρές συσχετίσεις, χωρίς να έχεις εφαρμόσει ξεκάθαρα έναν μηχανισμό αιτιότητας. Είναι συχνά πολύ καλό ως ένα παράδειγμα του τι να μην κάνεις»

Με άλλα λόγια, μια συσχέτιση μεταξύ μεταβλητών, δεν μπορεί να ληφθεί ως αποδεικτικό στοιχείο για μια πιθανή αιτιώδη σχέση, ούτε και να εξαγάγει ασφαλές και τεκμηριωμένο συμπέρασμα, για το ποια είναι αυτή, ακόμα και στην περίπτωση που υπάρχει. Χρειάζεται να εφαρμοστεί μία ολόκληρη μεθοδολογία που να ερευνά την αιτιότητα, συνυπολογίζοντας ποικίλους παράγοντες, για να μπορέσει να διατυπωθεί η ύπαρξη ή όχι μίας σχέσης αιτιότητας. Μεγάλο μέρος της επιστημονικής κοινότητας του Harvard, καθώς και το Southern Poverty Law Center, κατηγορούν τον Murray, συγγραφέα του βιβλίου «The Bell Curve», ως ρατσιστή, που υποστηρίζει την ανωτερότητα της λευκής φυλής και παράγει ‘ρατσιστική ψευδοεπιστήμη’ (Min, Nov 18, 2020).

Ο Lennard Davis (1995) εντοπίζει έντονες συνδέσεις μεταξύ αυτού που αντιμετωπίζεται ως αναπηρία, αλλά ουσιαστικά ερμηνεύεται ως ‘βλάβη’ και της ‘κανονικότητας’, που οργανώνεται πάνω σε μία καμπύλη σε σχήμα καμπάνας, καθώς οι ανάπηροι πληθυσμοί είναι μια κατηγορία ανθρώπων που συχνά τοποθετούνται στο άκρο εκείνο της καμπύλης, που υποδηλώνει την αρνητική απόκλιση από το επίπεδο ικανότητας που ορίζει η ‘κανονικότητα’. Πρόκειται για μία ‘ελλειμματική’

⁸ Min, A. (Nov 18, 2020), ‘Racist Pseudoscience Has No Place At Harvard’, Retrieved on 17/12/20, 14: 39, from Harvard Political Review, <https://harvardpolitics.com/racist-pseudo-harvard/>.

προσέγγιση της αναπηρίας, που προκύπτει από ιατρικές αφηγήσεις, γι' αυτήν. Η θεραπεία τίθεται σε αυτή την περίπτωση ως το μοναδικό μέσο για την 'κανονικοποίηση' του αναπήρου, ενώ ταυτόχρονα έχουν νομιμοποιηθεί διάφορες παρεμβάσεις βιοπολιτικής και θανατοπολιτικής, στη λογική της ευγονικής, όπως η υποχρεωτική στείρωση των νοητικά αναπήρων και άλλων ομάδων αναπήρων, στο παρελθόν ή μέχρι σήμερα η έκτρωση εμβρύων, που ο προγεννητικός έλεγχος υποδεικνύει την πιθανότητα να γεννηθούν ανάπηρα, με στόχο τον έλεγχο και την μείωση αυτών των πληθυσμών που θεωρούνται υπολειπόμενοι' και άρα η διαιώνισή τους καθίσταται απειλητική για την 'κανονικότητα'. Ο επιστημονικός λόγος καθίσταται απαραίτητος για τη δήθεν 'τεκμηρίωση' και την νομιμοποίηση της κατηγοριοποίησης συγκεκριμένων γνωρισμάτων και των πληθυσμών που τα φέρουν, ως κατώτερων. Έτσι, 'επιστημονικές' μετρήσεις και ποσοτικοποιήσεις προσδίδουν τον χαρακτήρα του 'αδιαμφισβήτητου', της 'εγγενούς κατωτερότητας' κάποιου σε σύγκριση με το 'τυπικό/φυσιολογικό'. Όπως έχει συμβεί για παράδειγμα στην περίπτωση που οι γυναίκες διεκδίκησαν το δικαίωμα στην ψήφο και ο επιστημονικός πατριαρχικός λόγος, προσπάθησε να νομιμοποιήσει την ανικανότητά τους να ασκήσουν το δικαίωμα τους αυτό, βασισμένος σε μετρήσεις του μεγέθους των κεφαλιών των γυναικών, τις οποίες χρησιμοποίησαν για να στηρίξουν συσχετίσεις μεταξύ του 'μικρού' μεγέθους του γυναικείου κεφαλιού, με μία 'ελλειμματική' νοητική ικανότητα. Πρόκειται για μία μορφή εξουσίας πάνω στη ζωή, πάνω στο ανθρώπινο είδος, που στηρίζεται από στατιστικές και 'επιστημονικούς' λόγους, οι οποίοι ταυτόχρονα επιτρέπουν κάποιου είδους συλλογή πληροφοριών (με κριτήρια όμως που θέτει η εξουσία), την αξιολόγηση και συσχέτισή τους και τέλος την πολιτική παρέμβαση. Σε αυτή την μορφή εξουσίας ο κανόνας έχει την πρωτοκαθεδρία και το κανονιστικό πρότυπο είναι το 'μέτρο'. Αν και το 'κανονικό' είναι κατασκευασμένο από το πλαίσιο στο οποίο συναντάται, καταφέρνει να επιβληθεί και να φυσικοποιηθεί, δημιουργώντας, αδιόρατες συχνά, ιεραρχήσεις που οδηγούν στην αντιμετώπιση της 'απόκλισης' ως κάτι 'εχθρικό'. Η βιοεξουσία παρεμβαίνει ρυθμιστικά, ελέγχοντας ακόμα και την ενδεχομενικότητα 'απειλητικών' φαινομένων, αναπτύσσοντας μηχανισμούς ομοιόστασης, που την εξασφαλίζουν απέναντι στο τυχαίο (Foucault, 2012). Ο Γάλλος φιλόσοφος Georges Canguilhem (1991) στο βιβλίο του «Το Κανονικό και το Παθολογικό» σημειώνει πως στην έννοια του 'μέσου όρου' βασίζεται η ιατρική επιστημοσύνη και 'εγκυρότητα', καθώς χρησιμοποιεί τον 'μέσο όρο' ως το απόλυτο ισοδύναμο της έννοιας του 'κανονικού'.

Υπάρχουν όροι, όπως αυτός της ‘διαταραχής’ που χρησιμοποιείται πολύ συχνά στην αναπηρία και ακόμα περισσότερο στον αυτισμό, οι οποίοι υποδεικνύουν ξεκάθαρα, την εξαγωγή τους, από την σύγκριση με την ‘νόρμα’. Ο κανόνας που χρησιμοποιείται για να ‘ευθυγραμμίσει’ τη ‘διαφορά’ είναι τελικά η επιβολή μιας απαίτησης σε ένα άτομο ή πληθυσμό του οποίου η ύπαρξη, παρουσιάζεται όχι απλώς ως κάτι το ανοίκειο, αλλά και ως εχθρικός αστάθμητος παράγοντας (Georges Canguilhem, 1991). Ο ορισμός του τι είναι ή τι δεν είναι ‘κανονικό’, είναι λοιπόν, μία όψη ‘βιοπολιτικής’, που κρίνει ποιες ζωές αξίζουν περισσότερο να βιωθούν, σε αντίθεση με άλλες. Όπως έχει υποστηρίξει η Thomson (2005, σ. 524) στο βιβλίο της «Extraordinary Bodies» η διακυβέρνηση που ασκεί το ιατρικό μοντέλο σε σχέση με την αντίληψη της αναπηρίας, εξαναγκάζει τα ‘αποκλίνοντα’, από την ιδεολογικοποιημένη ‘νόρμα’, σωματικά χαρακτηριστικά σε υποχρεωτική διορθωτική παρέμβαση με στόχο την εξάλειψή τους:

«Με άλλα λόγια, αναμένεται από εμάς να δείχνουμε, να δρούμε και να κινούμαστε με ορισμένους τρόπους, ώστε να ταιριάζουμε σε ένα περιβάλλον με συγκεκριμένη δομή και αντιλήψεις. Αν δεν το κάνουμε, γινόμαστε ανάπηροι. [...] Η κοινωνία μας emphaticά αρνείται την ευαλωτότητα, την ενδεχομενικότητα και την θνητότητα. Ο νεωτερισμός μας σπρώχνει αδιάκοπα προς τυποποιημένα σώματα, έναν στόχο που είναι τώρα, όλο και πιο δυνατόν, να επιτευχθεί ευρέως, στον αναπτυσσόμενο κόσμο, μέσω τεχνολογικών και ιατρικών παρεμβάσεων, που αντικειμενοποιούν τα σώματά μας, με λάβαρο την πρόοδο και την βελτίωση»

Ο Canguilhem (1991) αναλύει τον τρόπο με τον οποίο προσδιορίστηκαν οι κατηγορίες του ‘κανονικού’ και του ‘παθολογικού’, με τρόπο που απέχει πολύ από αυτό που συνηθίζουμε να λέμε ‘αντικειμενικό’, αναδεικνύοντας το πώς στις επιστημολογικές βάσεις της βιολογίας και της ιατρικής εμπλέκονται πολιτικές, οικονομικές και τεχνολογικές επιταγές. Και ο Foucault, όπως αναλύει ο Markotic (2003) έχει υποστηρίξει ευρέως, πως μεταξύ γιατρού και ασθενή ή αναπήρου δομούνται και εγκαθιδρύονται σχέσεις εξουσίας, τις οποίες υποστηρίζουν η γλώσσα και η πρακτική. Ο γιατρός εξετάζει το σώμα με μία αξιολογική ματιά, που ‘γνωρίζει’ και ‘αποφασίζει’, μια ματιά που ‘κυβερνά’ το σώμα του ασθενή ή του αναπήρου. Ο ιατρικός λόγος οργανώνεται σε σχέση με άλλες δομές εξουσίας, ενώ η ιατρική πρακτική κοιτά και αναλύει, το σώμα, ως μεμονωμένα μέλη και κύτταρα,

τοποθετώντας το κάτω από το μικροσκόπιό της. Ο τρόπος που παρατηρεί και αξιολογεί το σώμα η ιατρική πλαισιώνεται από μία πορεία παρακμής του, με τέλος τον θάνατο. Στο παρελθόν η εξουσία του ηγεμόνα βρισκόταν στο αν θα θανατώσει κάποιον ή θα του ‘χαρίσει’ τη ζωή, ενώ η σύγχρονη μορφή βιοεξουσίας ρυθμίζει κυρίως ζητήματα υπέρ της ζωής κάποιων, ενώ άλλοι αφήνονται στον θάνατο. Ο τρόπος ζωής είναι επίσης ζήτημα της βιοεξουσίας, ενώ ο θάνατος δεν εμπίπτει πλέον τόσο στο ενδιαφέρον της, αν και συνεχίζει να ελέγχει τα ποσοστά θνησιμότητας και κάποιες φορές να παρεμβαίνει στα αίτιά τους, όταν πρόκειται να αντλήσει την αίγλη της από αυτό. Έτσι, σταδιακά ο θάνατος απαξιώνεται από δημόσιο γεγονός και αντιμετωπίζεται ως προσωπικό (Foucault, 2012). Αφού πλέον, ο θάνατος θεωρείται ατομικό γεγονός, έτσι και η ασθένεια αντιμετωπίζεται ως μία ατομική ιστορία παρακμής (Markotic, 2003). Μέσα από την συσχέτιση ασθένειας και αναπηρίας, που επιδιώκει η ιατρική ακόμα και όταν πρόκειται για υγιή ανάπηρα σώματα, θέτει και την αναπηρία ως ατομική υπόθεση, που επιβάλλεται από την φυσική πτωτική πορεία του ανθρώπου. Το μολυσμένο ή το μη αρτιμελές σώμα γίνεται ένας δείκτης που υποδεικνύει την εξελικτική διαδικασία του θανάτου. Ταυτόχρονα, μέσα από αυτή τη σύνδεση ασθένειας και αναπηρίας, η επικέντρωση γίνεται στη θεραπεία του ανάπηρου ατόμου, παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει ασθένεια. Το σώμα γίνεται αντικείμενο επιθεώρησης, καθώς μέσα στους ιστούς του ‘κρύβει’ ανομολόγητα μυστικά, τα οποία όμως δύναται να μαρτυρούνται, από στοιχεία που προδίδει το ‘προβληματικό σώμα’ (Markotic, 2003). Έτσι, η αναπηρία του αντιμετωπίζεται στη συνέχεια ως σύμπτωμα, που όπως διατυπώνει η Thomson (1997) είναι ανάγκη να εξαλειφθεί με στόχο την ‘ομαλοποίηση’. Το εύλογο ερώτημα που δημιουργείται είναι το πώς μία εξουσία που παρεμβαίνει υπέρ της ζωής, εκθέτει κάποιους, που μάλιστα θεωρεί συχνά τους ‘πιο αδύναμους’, στον κίνδυνο του θανάτου; Για τον Foucault η απάντηση εδώ είναι ο ‘ρατσισμός’, ο οποίος διαχωρίζει αυτούς των οποίων η ζωή αξίζει να διαφυλαχτεί και να βιωθεί και αυτούς που πρέπει να αφεθούν να πεθάνουν, λόγω της ‘αναξιότητάς’ τους να ζήσουν. Η νομιμοποίηση της πρακτικής που εκθέτει κάποιους πληθυσμούς στον θάνατο, νομιμοποιείται στο όνομα της ζωής άλλων πληθυσμών (Foucault, 2012).

Οι αφηγήσεις που θέτουν την θεραπεία υπεράνω όλων, διαγωνίζονται μέσω των αναπαραστάσεων και συντηρούν το ‘προβληματικό σώμα’ (Markotic, 2003). Σήμερα, παρά την δημοφιλή κλήση για ‘αποδοχή’ της διαφορετικότητας, επιτελείται μία

ταυτόχρονη επίμονη διαδικασία δημιουργίας σωματικής ομοιομορφίας, που προωθεί πρακτικές, όπως αυτές στο επίπεδο της γενετικής παρέμβασης, της επιλεκτικής έκτρωσης, της χειρουργικής και αισθητικής επέμβασης, με στόχο μία ιδεατή φυσική κατάσταση, υγείας και ευεξίας. Η Thomson το 2005, αποδοκίμασε το πώς οι πρακτικές της νέας ευγονικής, που επιδιώκουν την ομαλοποίηση της διαφοράς, μπορεί να συμπορεύονται με την ταυτόχρονη αποδοχή του σύγχρονου πολιτισμού μας, για την βιοποικιλότητα του περιβάλλοντος στο οποίο ζούμε, ενώ υποστήριζε, πως αν αποδεχτούμε πολιτισμικά και την βιοποικιλότητα του ανθρωπίνου είδους, τότε μπορεί να υπάρξει μια ‘επανασυμβολοποίηση’, από την οποία δύναται να ξεκινήσουν θεσμικές, οικονομικές, κοινωνικές αλλαγές, με στόχο την ισοτιμία των ανάπηρων πληθυσμών. Ίσως κάποιου είδους ερμηνεία στον προβληματισμό της Thomson, μπορεί να προσφέρει σήμερα, η αλλαγή στην κοινωνική οργάνωση, την οποία ο Αγκάμπεν (Φεβρουάριος του 2021⁹), σε πρόσφατη συνέντευξή του σχετικά με την ‘πανδημία’ του covid-19, ονομάζει ‘βιοασφάλεια’, εσωκλείοντας μέσα σε αυτή τη λέξη μια ολόκληρη αναδιοργάνωση στην κοινωνική δομή, αλλά και στον τρόπο που βιώνεται η ζωή, όπου το σώμα και η υγεία του, τίθενται σε βάθρο, αποκόπτονται από το πραγματικά αδιάσπαστο σύνολο, που εμπεριέχει την πνευματική και κοινωνική εμπειρία του ανθρώπου, οι οποίες αφαιρούνται προς χάριν της διασφάλισης της υγείας και της σωματικής ακεραιότητας, σε με περίοδο που το ‘δικαίωμα του καθενός στην υγεία’, γίνεται υποχρέωση του απέναντι στην υγεία και η ιατρική αντιμετωπίζεται ως ‘θρησκεία’.

1.3 Η περίπτωση της αναπαράστασης του αυτισμού: αναπαράσταση, ταυτότητα, στίγμα και αποδοχή

Ο Hevey (2013, σ. 432) αναρωτιέται:

«Πέρα από φιλανθρωπική διαφήμιση, πότε είδατε τελευταία φορά εικόνα ανάπηρου ανθρώπου»

Η διαπίστωση, που ταυτόχρονα υπονοεί ο Hevey (2013) είναι πως η αναπηρική αναπαράσταση, είναι σχεδόν ανύπαρκτη εκτός και αν προέρχεται από

⁹ ‘Συνέντευξη του Τζιόρτζιο Αγκάμπεν στη Βαβυλωνία’, (10 Φεβρουαρίου 2021), Retrieved on 18/2/21, 11:17, from <https://www.babylonia.gr/2021/02/10/syntefksi-tou-tziortzio-agkampen-sti-vavylonia/>

‘φιλανθρωπικές’ καμπάνιες ή αν κάπου συναντιέται σε εμπορική διαφήμιση είναι συνήθως για την προώθηση φαρμακευτικών προϊόντων ή προϊόντων υποστηρικτικής τεχνολογίας και ιατρικών υπηρεσιών. Αυτή φαίνεται να είναι και η επικρατούσα κατάσταση, αναφορικά με την αναπαράσταση του αυτισμού και των αυτιστικών ατόμων. Ο Osteen (2008) βέβαια σημειώνει πως οι έρευνες για την αναπαράσταση του αυτισμού, καθώς και της νοητικής αναπηρίας, είναι ελάχιστες και εκπίπτουν ακόμα και από το ενδιαφέρον των ερευνητών που ασχολούνται με την αναπαράσταση της αναπηρίας, καθώς φαίνεται να εστιάζουν κυρίως σε αισθητηριακές και σωματικές αναπηρίες, όπως συμβαίνει για παράδειγμα στην έρευνα του Norden (1994) για την αναπαράσταση της αναπηρίας στον αμερικάνικο κινηματογράφο, που σχολιάστηκε νωρίτερα. Η Mitzi Waltz (2008), από τις λίγες ερευνήτριες που ασχολήθηκαν με την αναπαράσταση του αυτισμού, βασίζεται στην άποψη του Colin Barnes (1992), για το πώς κατασκευάζεται κοινωνικά η αναπηρία από μία κοινωνία, που διαχωρίζει και στιγματίζει πληθυσμούς της, νομιμοποιώντας την ιδεολογία και την πρακτική της, πάνω σε μύθους και προκαταλήψεις προηγούμενων, για τον Barnes λιγότερο πεφωτισμένων, περιόδων, οι οποίες διαχέονται ευρέως από τα MME, με αποτέλεσμα να συντηρούνται για τόσο μεγάλα διαστήματα που σχεδόν φυσικοποιούνται. Η Waltz (2008) αρχικά εκκινεί από την εξέταση κάποιων από αυτές τις προκαταλήψεις και τους μύθους, που έχουν επηρεάσει την κατασκευή της κυρίαρχης αναπαράστασης του αυτισμού, μεταξύ των οποίων τοποθετεί την αναπαράσταση του ‘ακάθαρτου’ και ‘κατειλημμένου από το ‘κακό’ σώματος και την ιδέα του ‘νεραϊδόπαιδου’, γνωστή κυρίως από τον Μεσαίωνα, με βάση την οποία το αυτιστικό παιδί είναι ένα πλάσμα αλλόκοτο, που αφήναν η νεράιδες στη θέση του ‘κανονικού’ παιδιού, καθώς έκλεβαν το δεύτερο από την ανθρώπινη οικογένειά του και το έπαιρναν μαζί τους. Μάλιστα, κατά τους Mitchell & Snyder (2018), η δεύτερη αυτή αντίληψη για τον αυτισμό, οδήγησε πολλούς γονείς να εγκαταλείψουν στο δάσος το παιδί τους, θεωρώντας πως έτσι θα το ελευθερώσουν και θα του επιτρέψουν να γυρίσει ξανά στον κόσμο των νεραϊδών από τον οποίο είχε έρθει και ίσως τότε οι νεράιδες να τους επέστρεφαν το ‘κανονικό’ τους παιδί. Το αποτέλεσμα σε αυτές τις περιπτώσεις ήταν τα παιδιά να πεθαίνουν μόνα τους στο δάσος. Για την Waltz (2008), αυτές οι δεισιδαιμονίες, που συνδέονται με μία περιγραφή του αυτιστικού σαν τερατώδες, αλλόκοτο πλάσμα, έξω από την ανθρώπινη φύση, είναι ακόμα παρούσες και έντονες στις περιπτώσεις που αφορούν μη ομιλούντα αυτιστικά άτομα, μάλλον γιατί ο προφορικός λόγος αντιμετωπίζεται ως

θεμελιώδης λειτουργία, που ορίζει σε μεγάλο βαθμό την ανθρώπινη ύπαρξη και η απουσία της προκαλεί αμηχανία. Ακόμα, η Waltz (2008, σσ. 13-14) θεωρεί πως η αναζήτηση και η κατασκευή του 'ιδανικού' ή 'κανονικού' ανθρώπου, που ξεκινάει από την αρχαία Ελλάδα και ενισχύεται με ιεραρχήσεις και ταξινομήσεις κατά τον Διαφωτισμό, έχει λειτουργήσει ως μέτρο με βάση το οποίο επιτελούνται συγκρίσεις, που με τη σειρά τους κατασκευάζουν και μετρούν την βλάβη και την απόκλιση από την 'φυσιολογική' ανθρώπινη ύπαρξη:

«Πράγματι, είναι μόνο μέσα από την αναγνώριση και την απόρριψη του μη-κανονικού και λιγότερο του ιδανικού, που μπορούν τελικά να δομηθούν αυτές οι αντιλήψεις. Αυτές οι ιδέες έχουν υπάρξει μέρος των ανθρώπινων πνευματικών και πολιτισμικών πεποιθήσεων μέσα στην καταγεγραμμένη ιστορία. Στην πραγματικότητα, ο Barnes είναι ιδιαίτερα αισιόδοξος όταν τις τοποθετεί σε 'προηγούμενους λιγότερο πεφωτισμένους καιρούς'»

Με την διατύπωση αυτή η Waltz (2008, σ.14) καταδεικνύει τον εναγκαλισμό του πυρήνα των αφηγήσεων της ιατρικής και της ψυχολογίας με αυτούς τους μύθους, συντηρώντας τους, κεκαλυμμένους από 'επιστημονικά' περιτυλίγματα. Η ίδια θεωρεί την οικοδόμηση διαστρεβλωμένων εικόνων του αυτισμού, κάποιες φορές προϊόν άγνοιας, αλλά τις περισσότερες φορές ως άσκηση εξουσίας, που επιδιώκει τον έλεγχο, τοποθετώντας τον αυτισμό ως 'διαταραχή' που χρήζει θεραπείας, την οποία μπορεί να προσφέρει η ιατρική επιστήμη, ενώ ταυτόχρονα επιτελείται μία απανθρωποποίηση του αυτιστικού ατόμου. Ο τρόπος που αναπαριστάται συνήθως ο αυτισμός ως ιατρική βλάβη, λέει η Waltz (2008), περιλαμβάνει ένα τρίπτυχο λειτουργιών που πλήττονται και αυτές αφορούν την κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη, την ευελιξία σκέψης και την συμπεριφορά. Ακόμα, εντοπίζει ένα από τα βασικά ζητήματα, που συμβάλει στην ανάγκη να οριστεί ο αυτισμός ως 'βλάβη' και ως λιγότερο ανθρώπινη κατάσταση, στο ότι προκαλεί 'απειλητικά' τον ορισμό που έχει αποδοθεί πολιτισμικά στον άνθρωπο και ο οποίος τον διαχωρίζει ως ανώτερο από τα άλλα πλάσματα του κόσμου. Θεμελιώδη χαρακτηριστικά αυτού του ορισμού, που η κυρίαρχη κουλτούρα θεωρεί ότι απειλούνται από τον αυτιστικό άνθρωπο, είναι για παράδειγμα η προφορική επικοινωνία και η κοινωνική επαφή (όπως αυτή ορίζεται από το νευροτυπικό άτομο) ως αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης ύπαρξης. Και η Bryna Siegal (1967, όπως παρατίθεται στο Waltz, 2008) επεσήμανε πως οι κυρίαρχες αφηγήσεις του αυτισμού αναπτύσσονται μέσα από μεταφορικές

συσχετίσεις, που συνδέονται με την αντίληψη της ‘φυσιολογικής’ κοινωνικής συμπεριφοράς, και προτάσσουν την αγριότητα, τα τερατώδη και απάνθρωπα ένστικτα και συμπεριφορές, που θυμίζουν ‘ζόμπι’ ή ακόμα και τον ίδιο τον θάνατο.

«Οι κοινωνίες κατασκευάζουν τα δικά τους τέρατα, βασισμένα σε ό,τι φοβούνται περισσότερο και στην αντίληψή τους για την κανονικότητα.»

(Waltz, 2008, σ. 15)

Οι Danforth και Naraian (2007), εντόπισαν και μελέτησαν το πώς λέξεις που χρησιμοποιούνται στη συζήτηση για τις μηχανές, μεταφέρονται στον λόγο για τον αυτισμό. Υποστηρίζουν πως η χρήση των μεταφορικών εννοιών, περνάει από τη λογοτεχνία στην επιστημονική έρευνα, με στόχο την εξυπηρέτηση της ουσιαστικότερης κατανόησης του ερευνητικού αντικειμένου, όταν ο κυριολεκτικός λόγος αδυνατεί να το κάνει. Το ερώτημα, όμως, είναι αν τελικά οι μεταφορές επιτυγχάνουν τον σκοπό αυτόν, όταν η συζήτηση έρχεται στον αυτισμό; Οι έρευνες της Waltz (2008, 2012, 2013, 2014) δίνουν μία απάντηση στο παραπάνω ερώτημα. Βασιζόμενη κυρίως, στις απόψεις του Foucault και της Σούζαν Σόντακ (1993) για τα ζητήματα που εγείρει η μεταφορά στον επιστημονικό και δη στον ιατρικό λόγο, αλλά και μέσα από την επεξεργασία των πολύ διαδεδομένων μεταφορών, που χρησιμοποιήθηκαν ευρέως από τον Bettelheim στο έργο του για τον αυτισμό το 1967, οι οποίες τοποθετούσαν τον αυτισμό ως ‘άδειο φρούριο’ που παγιδεύει μέσα του τα ‘κανονικά’ παιδιά, και τα αυτιστικά άτομα ως ‘μηχανές’, επιχειρεί να δώσει κάποιες ερμηνείες στον τρόπο που έχει λειτουργήσει ο μεταφορικός λόγος ως ρητορική τεχνική, εις βάρος του αυτισμού. Σημειώνει έτσι, την κοινωνική διάσταση της αφήγησης του αυτιστικού, ως ‘μηχανικού’ ανθρώπου, η οποία σχετίζεται με τον φόβο των ανθρώπινων κοινωνιών μπροστά στις τεχνολογικές εξελίξεις του 20ου αιώνα και την προσπάθεια διερεύνησης των ορίων μεταξύ ανθρώπου και μηχανής. Ο εχθρός ‘μηχανή’ ταυτίζεται με τον ‘απειλητικό’ άλλο, τον αυτιστικό άνθρωπο. Για την Waltz η χρήση του αυτιστικού χαρακτήρα στο αναπααραστατικό έργο, έχει παρόμοια λειτουργία με αυτή των ρομπότς, των σάιμποργκς και των εξωγήινων σε άλλα έργα επιστημονικής φαντασίας. Ο Keith Piper (1991, όπως παρατίθεται στο Waltz, 2008) έχει επίσης υποστηρίξει τη σύνδεση με μεταφορές, που χρησιμοποιούν το μηχανικό σώμα για να αναπαραστήσουν κάθε φορά εκείνον που ορίζεται ως ο ‘επικίνδυνος

άλλος. Η Waltz (2008) εντοπίζει και έναν ακόμα λόγο, για τον οποίο η σχέση του ανθρώπου με την μηχανή παραλληλίζεται με αυτήν του μη-αυτιστικού με τον αυτιστικό άνθρωπο, ο οποίος έγκειται στη δυσκολία επικοινωνίας, που υποτίθεται ότι προκύπτει και στις δύο περιπτώσεις. Αλλά και η συχνή χρήση του αυτισμού ως μεταφορά στον καθημερινό, αλλά και στον επίσημο πολιτικό, οικονομικό και όχι μόνο λόγο, για την κοινωνική απομόνωση, αποπροσανατολίζει από την ουσιαστική κατανόηση του αυτισμού. Εξίσου, καταστροφική για τον αυτισμό είναι η εξίσωσή του με φυσικές καταστροφές και χρόνιες ασθένειες (Waltz, 2008). Ακόμα, το ανεξιχνίαστο γονιδίωμα του αυτιστικού εμβρύου, μετουσιώνει εκ νέου τους φόβους γύρω από τον αυτισμό, γι' αυτό και ένα πολύ μεγάλο μέρος της χρηματοδότησης για τον αυτισμό, καταλήγει σε έρευνες για την ανάπτυξη τρόπων ανίχνευσης του αυτισμού, κατά τον προγεννητικό έλεγχο, οι οποίες αν πετύχαιναν θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να ελέγξουν ή/και να αποτρέψουν την γέννηση αυτιστικών ατόμων (Waltz, 2008). Η Waltz (2008) θεωρεί, με βάση τα ευρήματα της έρευνάς της, ότι η επικράτηση της ιατρικής προσέγγισης για τον αυτισμό, έχει καταστροφικές επιδράσεις για την αντίληψή του, καθώς επέτρεψε την διάδοση της αναπαράστασής της 'επιδημίας του αυτισμού'. Εξετάζοντας και την μεταφορά του αυτισμού ως 'άδειου φρούριου', που παγιδεύει μέσα του το 'φυσιολογικό' παιδί, η Waltz υποστηρίζει πως η μεταφορά αυτή, όπως και άλλες μιλιταριστικές μεταφορές σχετικές με την 'μάχη' ενάντια στον αυτισμό, καθώς κι αυτές που συμβολίζουν τον αυτισμό ως 'παζλ', άρα και ως ένα άλυτο μυστήριο ή μπέρδεμα, δεν καταφέρνουν να αναπαραστήσουν και να μεταφέρουν ένα ρεαλιστικό νόημα για τον αυτισμό, αλλά περισσότερο οικοδομούν το νόημα αυτό μέσα από την οπτική, αλλά και προς όφελος των συμφερόντων, των μη-αυτιστικών. Και σημειώνει πως αναφέρεται κυρίως σε αυτούς τους μη-αυτιστικούς, που προέρχονται από την ιατρική και φαρμακευτική κοινότητα, αλλά και από τις φιλανθρωπικές οργανώσεις, οι οποίοι στο σύνολό τους γίνονται οι 'ήρωες' του αυτισμού που θα επιφέρουν την 'αποκατάσταση' του αυτιστικού παιδιού και θα το σώσουν από την 'προσωπική του τραγωδία', η οποία παρουσιάζεται σαν να σχετίζεται καθαρά με το αυτιστικό παιδί, καθώς πάντα σχεδόν η αναφορά είναι στο παιδί, και δεν επηρεάζεται σε καμία περίπτωση από την κοινωνική πραγματικότητα. Οι έρευνες της καταλήγουν στο συμπέρασμα πως οι μεταφορές του αυτισμού ελάχιστα αφορούν σύνθετες βιωμένες πραγματικότητες των αυτιστικών, ενώ εσωκλείουν μια μακρά ιστορία προκατάληψης και μύθων που

επιδιώκουν να ορίσουν το ανοίκειο, συγκρίνοντάς το πάντα με ότι κάθε φορά ορίζεται ως ‘κανονικότητα’ (Waltz, 2008· 2012· 2013· 2014).

Και ο Osteen (2008) ερευνώντας τις αναπαραστάσεις των αυτιστικών χαρακτήρων σε λογοτεχνικά έργα, παραπέμπει στη θεωρία των Mitchell & Snyder (2001), για την χρήση της αναπηρίας στη λογοτεχνία, ως αφηγηματικό μέσο, που υποστηρίζει και κατευθύνει την πλοκή. Ο Osteen (2008) διαπιστώνει πως στην ουσία ο αυτιστικός άνθρωπος χρησιμοποιείται ως μέτρο σύγκρισης, για την ‘ανάδειξη’ των μη-αυτιστικών χαρακτήρων γύρω του και των δικών τους αξιών. Έτσι, διατυπώνει πως τα ανάπηρα άτομα μετά βίας βρίσκονται στην αφήγηση, μόνο και μόνο για να λειτουργήσουν ως αρχέτυπα, σύμβολα, ιδέες ή εξυπηρετώντας ρόλο βοηθητικό, ακόμα και ‘διακοσμητικό’ για την αφήγηση. Επίμονη, σύμφωνα με τον Osteen (2008) είναι και η απεικόνιση της εξάρτησής τους, από τα μη-αυτιστικά άτομα, άλλωστε αυτή η απεικόνιση της εξάρτησης ενισχύεται από την πολύ συχνή τοποθέτηση παιδιού στον χαρακτήρα του αυτιστικού ήρωα, ενώ στην περίπτωση που πρόκειται για ενήλικο αυτιστικό χαρακτήρα, συνήθως είναι άντρας που αναπαριστάται μάλιστα από γνωστούς για το καλλιτεχνικό τους ταλέντο άντρες, στην περίπτωση των κινηματογραφικών ταινιών, που αναπαριστούν τους ‘σοφούς’, ακολουθώντας το σχετικό στερεότυπο, που προέκυψε με βάση την κλινική εικόνα, που δημιούργησε και συντήρησε στο παρελθόν το ‘σύνδρομο του μικρού σοφού’ ή αλλιώς ‘Ασμπεργκερ’, ως χαρακτηριστική εικόνα του αυτισμού. Το στερεότυπο του ‘σοφού’ αυτιστικού (savant), με τις εξαιρετικές μνημονικές και μαθηματικές ικανότητες, αλλά και τις απίστευτες τεχνολογικές και όχι μόνο γνώσεις, έχει σε πολλές αφηγήσεις λειτουργήσει ως μία προσπάθεια αντιστάθμισης της ‘βλάβης’, ενισχύοντας στην πραγματικότητα την αντίληψη του αυτισμού ως ιατρικό ατομικό πρόβλημα και τραγωδία και θέτοντας τον αυτιστικό ως τον ‘σούπερ-σακάτη’ (“Supercrip”) (Osteen, 2008). Μέσα από το στερεότυπο αυτό πρωτοσυστήθηκε ο αυτισμός στην λαϊκή κουλτούρα, με το “Rain Man” και έτσι επιβιώνει ακόμα και σήμερα στην κινηματογραφική αναπαράσταση, όπως επισημαίνουν και οι Murray και Baker (2008). Ο Stuart Murray (2008) όπως και ο Oliver Sacks (1995) αλλά και η Mitzi Waltz (2008) επισημαίνουν τις επιρροές παλιών μύθων και προκαταλήψεων για τον αυτισμό στην αναπαράσταση του ακόμα και στη σύγχρονη λογοτεχνική παραγωγή, καθώς ο αυτιστικός χαρακτήρας προσωποποιεί την ‘διαφορά’, το ‘ανοίκειο’, ακόμα και το ‘εξωγήινο’, το ‘αίνιγμα’, ‘το ανεξιχνίαστο’ και το ‘μυστικιστικό’ που προκαλεί

την 'λογική'. Και εδώ ίσως έχει σημασία να επισημανθεί και η διαπίστωση του Moscovici (2017) πως καθετί ορθολογικό είναι και κοινωνικό. Ο Murray (2008) υποστηρίζει πως ο αυτισμός γενικότερα αναπαριστάται, με στόχο να δικαιολογήσει την ενίσχυση συμβατικών ιδεών και πρακτικών, όπως για παράδειγμα αυτών που αφορούν την οικογενειακή συγγένεια και αγάπη. Έτσι, η αναπαράσταση της ρεαλιστικής και σύνθετης εμπειρίας του αυτιστικού φεύγει από το κέντρο και στη θέση της μπαίνουν οι προσδοκίες και οι ανάγκες της κυρίαρχης κουλτούρας. Ο Anthony Baker (2008) αναλύει τον τρόπο με τον οποίο η ποπ κουλτούρα που αναπαράγεται στις ταινίες, που αναπαριστούν τον αυτισμό, τοποθετεί τον αυτιστικό ήρωα συνήθως ως παιδί, με ιδιαίτερες ικανότητες, οι οποίες είναι και οι μόνες ικανές για να του αποδώσουν κάποια αξία. Το παιδί αυτό συνήθως απεικονίζεται σε επικίνδυνες καταστάσεις από τις οποίες το σώζει ένα νευροτυπικό ενήλικο άτομο, ως 'ήρωας-σωτήρας'. Ακόμα, ο Baker (2008) επισημαίνει πως οι γονείς μπορεί συχνά να απεικονίζονται ως αδιάφοροι και απόντες από το μέγλωμα του αυτιστικού παιδιού τους, απηχώντας έτσι αντιλήψεις σαν αυτές του Bettelheim και του Kanner για την πρόκληση του αυτισμού από την ψυχρή στάση των γονέων προς το παιδί τους (άρα τοποθετώντας τον αυτισμό ως κάτι επίκτητο), αλλά ταυτόχρονα φαίνονται αλλού και ως μετανοημένοι και έχοντες ενοχές για την 'τραγωδία' του παιδιού τους, να προσπαθούν να το 'βοηθήσουν' μέσα από 'θεραπευτικές' παρεμβάσεις.

Η ανηλικοποίηση των αυτιστικών ατόμων, δηλαδή η παρουσίασή τους ως μέλη ενός καθαρά ανήλικου πληθυσμού, είναι πολύ συχνό αναπαραστατικό φαινόμενο, που φαίνεται να οφείλεται κυρίως σε φιλανθρωπικές οργανώσεις για τον αυτισμό, οι οποίες προκαλώντας τον οίκτο, αλλά και υποσχόμενες την ελπίδα για ευκολότερη 'αποκατάσταση', στοχεύουν στην αποκόμιση μεγαλύτερου κέρδους από τους χρηματοδότες τους (Stevenson, Harp & Gernsbacher, 2011· Ρούσου, 2017). Και ο Bogdan (2012) επισημαίνει πως οι φιλανθρωπικές οργανώσεις επιλέγουν, σχεδόν κατά αποκλειστικότητα παιδιά, κοντά στα κυρίαρχα πρότυπα ομορφιάς, τα οποία φωτογραφίζουν για τις διαφημίσεις τους σχετικά με την αναπηρία, ακόμα και αν ο σκοπός της συλλογής πόρων σχετίζεται με ενήλικα ανάπηρα άτομα. Το ανάπηρο παιδί συμβολίζει μία ολόκληρη κατηγορία ανθρώπων, που μοιράζονται κοινή βλάβη και θεωρείται πως μπορεί ευκολότερα να προκαλέσει οίκτο, αλλά ταυτόχρονα να χαρίσει την ελπίδα για αποκατάσταση, λόγω του νεαρού της ηλικίας του. Ακόμα, το ενήλικο κοινό της φιλανθρωπικής διαφήμισης μπορεί πιο εύκολα να ταυτιστεί με την

εικόνα του ανάπηρου παιδιού, που ζητάει βοήθεια (Bogdan, 2012· Longmore, 2013). Ενώ η φιλανθρωπία προς ένα μικρό και ‘αβοήθητο’ παιδί μπορεί πιο εύκολα να εκληφθεί από τον δωρητή και ως μία πρακτική εξαγοράς ‘καλού κάρμα’, μέσα από μία ‘καλή’ πράξη, που αποδιώχνει το ‘κακό’ της αναπηρίας, από τον ίδιο τον δωρητή και τα παιδιά του, σύμφωνα με τους Haller & Ralph, (2001). Ο Hevey (1992b· 2013), έχει άλλωστε υποστηρίξει πως η απεικόνιση της αναπηρίας στην φωτογραφία στοχεύει ακριβώς σε αυτήν την πρόκληση του οίκτου και του αισθήματος της απώλειας ή ακόμα και του φόβου, ο οποίος λειτουργεί και ως βασικό κίνητρο για το ‘φιλάνθρωπο’ κοινό, στου οποίου την διέγερση βασίζονται οι φιλανθρωπικές οργανώσεις και οι διαφημιστές κατά την παραγωγή των αναπαραστάσεων, καθώς παρουσιάζουν τον αυτισμό ως πρόβλημα και την φιλανθρωπία ως λύση (Hevey, 1992b). Αλλά και η Waltz (2012) διαπιστώνει, πως οι φιλανθρωπικές διαφημίσεις για τον αυτισμό διαιωνίζουν το στίγμα και την αντίληψη της τραγωδίας του αυτισμού ενώ απανθρωπούν τα αυτιστικά άτομα, καθώς την ίδια στιγμή συλλέγουν πόρους για ανάπτυξη θεραπευτικών παρεμβάσεων που έχουν κατηγορηθεί για την κακοποιητική τους λειτουργία, αλλά ταυτόχρονα νομιμοποιούνται και πάλι μέσω της αναπαράστασης. Ίσως να υπάρχει μία ωχαδελφιστική προσέγγιση της αναπαράστασης της αναπηρίας και της σημασίας της, από την κυρίαρχη κουλτούρα και να αντιμετωπίζεται ως κάτι που δεν έχει τελικά και τόση σημασία, αλλά ακριβώς σε αυτόν τον αφορισμό έγκειται μεγάλο μέρος του προβλήματος της αναπαράστασης, κατά την Maria Truchan-Tataryn (2003), καθώς στην πραγματικότητα κατασκευασμένες αναπαραστάσεις, που προέρχονται από την φωτογραφία, τον κινηματογράφο και την λογοτεχνία, δομούν σταδιακά την αντίληψη και την κατανόηση της ζωής των αναπήρων ατόμων, η οποία μεταφράζεται σε στάσεις, πολιτικές και πρακτικές που ασκούνται πάνω στις ζωές αυτών των πληθυσμών. Η ετικετοποίηση πληθυσμών, μέσα από διεργασίες αυτού του είδους, είναι πολιτική πράξη, που αγνοεί την κοινωνική κατασκευή της αναπηρίας και του αυτισμού, υποστηρίζει η ίδια. Και η Waltz (2008), διαπιστώνει πως κάθε αναπαράσταση και αναλογία που αφορά τον αυτισμό, επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αυτοί οι άνθρωποι γίνονται αντικείμενο διαχείρισης ή ακόμα και βίαιης μεταχείρισης από την κοινωνία στην οποία εντάσσονται, καθώς έτσι έχουν νομιμοποιηθεί ακόμα και συμπεριφορικές κακοποιητικές μέθοδοι παρέμβασης, που θεωρούνται θεραπευτικές από τους ‘ειδικούς’ του αυτισμού, ενώ ταυτόχρονα οι ίδιες μέθοδοι έχουν απαγορευτεί για χρήση σε ζώα, ως αποτρόπαιες, δηλώνοντας έτσι την αξία που

αποδίδεται στο αυτιστικό άτομο, καθώς και τον φόβο και την απέχθεια απέναντι στον αυτισμό, τον οποίο πρέπει να ‘διορθώσουν’ με κάθε μέσο. Η Waltz (2008) επισημαίνει επίσης πως μέσω της μη-ρεαλιστικής αναπαράστασης που κατευθύνεται από φιλανθρωπικές οργανώσεις και ιατρικούς λόγους, έχουν νομιμοποιηθεί ακόμα και δολοφονίες αυτιστικών παιδιών από τους φροντιστές τους, οι λεγόμενες και ως ‘δολοφονίες ελέους’, καθώς θεωρήθηκε ότι έτσι το αυτιστικό άτομο απελευθερώνεται από την τραγωδία του, η οποία αντιμετωπίζεται ως ατομικό ζήτημα και πουθενά δεν γίνεται λόγος για την απουσία οποιασδήποτε θεσμοθετημένης υποστήριξης και εξασφάλισης των δικαιωμάτων των αυτιστικών και των οικογενειών τους, ως στοιχείων που δημιουργούν μεγάλο μέρος αυτού που συνθέτει την εικόνα της ‘τραγωδίας’ της οικογένειας. Το ανάπηρο άτομο για τον (Davis, 1995) δεν μπορεί να νοηθεί έξω από τα κοινωνικά συμφραζόμενα και μάλλον εκπηγάζει από αυτά, αλλά η επιτυχία των κλινικών λόγων βρίσκεται ακριβώς στο ότι έχει καταφέρει να καλύψει τις κοινωνικές σχέσεις και δομές που κατασκευάζουν την αναπηρία και την θέτουν στο περιθώριο ως υπολειπόμενη κατάσταση ύπαρξης. Η απανθρωποποίηση των αυτιστικών ατόμων και η τοποθέτησή τους στη θέση του ‘άλλου’, ενισχύει την κυριαρχία του ιατρικού λόγου και βάζει σε κίνδυνο τη ζωή του αυτιστικού ανθρώπου καθώς η ζωή του, όπως και κάθε άλλου που μπαίνει κάτω από την ταμπέλα του ‘μη-κανονικού’ αποστερείται κάθε αξίας (Waltz, 2008). Η αναπηρία τοποθετείται συνηθέστερα ως ζήτημα ατομικό, μακριά από τον πολιτισμό και την κοινωνία και αντιμετωπίζεται ως μεγάλη θλίψη και τραγωδία, γι’ αυτό και είναι συχνά προτιμότερο να παρουσιάζονται αφηγήσεις για αναπήρους, που παρά την ‘τραγωδία’ τους έχουν έναν ‘θρίαμβο’ να παρουσιάσουν, παραβλέποντας ζητήματα της καθημερινής εμπειρίας των αναπήρων και προκλήσεις που τους θέτονται από την κοινωνία, ενώ ταυτόχρονα υποβιβάζεται η αξία της ζωής των αναπήρων που δεν έχουν έναν τέτοιο ‘θρίαμβο’ να διηγηθούν και αυτό θεωρείται ως έλλειψη αποφασιστικότητας. Ο ηρωικός ‘σούπερ-σακάτης’ που ξεπερνάει την βλάβη του και ο ‘Σοφός ή Θεραπευμένος’ αυτιστικός είναι μερικά από τα αναπαραστατικά στερεότυπα που προκύπτουν από τις παραπάνω αφηγήσεις, δυσκολεύοντας τη ζωή πολλών αναπήρων και αυτιστικών, που δεν νιώθουν να ταιριάζουν σε αυτές τις εικόνες και αφηγήσεις (Osteen, 2008).

Ο Osteen (2008) γράφει πως σε κάθε περίπτωση απεικόνισης των αυτιστικών, είτε ως κατώτερων είτε ως ανώτερων πλασμάτων, αυτό που πραγματικά συμβαίνει είναι ότι

τοποθετούνται στο περιθώριο της ‘κανονικότητας’. Και ακόμα και αν ο Tom Shakespeare (όπως παραπέμπεται στο Osteen, 2008) υποστηρίζει πως είναι επικίνδυνο και ίσως ακραίο το να δημιουργήσουμε αυστηρά και δογματικά κριτήρια αναπαραστασιμότητας, ο Osteen (2008) αναρωτιέται αν είναι τελικά τόσο δύσκολο να προσδοκάται απλά ένας ρεαλισμός και μία ακρίβεια στην αναπαράσταση, που να επιτρέπει την διερεύνηση και κατανόηση της αυτιστικής ταυτότητας και κουλτούρας.

Οι διάφορες μορφές εξουσίας εγκαθιδρύονται ή/και μεταβάλλονται μέσα από την αλληλεπίδραση και κάθε επικοινωνιακή πράξη, που παρεμβαίνει ή κατασκευάζει σχέσεις εξουσίας (Πλειός, 2014). Πλέον το διαδίκτυο και τα σύγχρονα μέσα μαζικής επικοινωνίας, συνδέονται με μία συσσώρευση δύναμης στην πλευρά αυτών που τα ελέγχουν, από τους δημοσιογράφους και τους ιδιοκτήτες κάθε είδους πηγής πληροφόρησης, μέχρι την πολιτική ηγεσία, που φαίνεται να βρίσκεται στο κέντρο αυτής της ελεγκτικής διαδικασίας, που εξυπηρετείται άλλωστε από την ιεραρχική δομή της κοινωνίας (Πλειός, 2014). Οι σύγχρονες κοινωνίες χαρακτηρίζονται και ως ‘κοινωνίες των μέσων’ υποδηλώνοντας τον κεντρικό ρόλο των MME και πλέον ακόμα περισσότερο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη διαμεσολάβηση των κοινωνικών αντιλήψεων και στάσεων, των θεσμών και των κοινωνικών πρακτικών. Η συγκέντρωση της εξουσίας και του ελέγχου επιτυγχάνεται με την κατασκευή της κοινωνικής συναίνεσης υπέρ της, χάρη σε αυτήν ακριβώς την διαμεσολάβηση που πετυχαίνουν τα MME στην οργάνωση της κοινωνίας, ενώ παρά την εντύπωση πως τα μέσα αυτά εκπροσωπούν τον πολίτη στον δημόσιο λόγο και ελέγχουν την εξουσία, δρώντας αμερόληπτα, φαίνεται πως τελικά πλέον έχουν τεθεί σε μεγάλο βαθμό, στην υπηρεσία των πολιτικών συστημάτων και της νεοφιλελεύθερης οικονομίας. Τα επικοινωνιακά μέσα λειτουργούν ως προϋπόθεση και επιταχυντές της οικονομίας, ενώ δρουν ενεργά ως παράγοντες διαμόρφωσης και της πολιτικής (Πλειός, 2014). Ακόμα, τα μέσα εκφράζουν την κυρίαρχη λογική, καθώς και το συλλογικό ασυνείδητο. Ο φόβος του σύγχρονου ανθρώπου απέναντι στον θάνατο, τον ωθεί στην ανάπτυξη αμυντικών μηχανισμών, που τον στηρίζουν στην ανασφάλεια του αυτή. Έτσι, σύμφωνα με την Κωνσταντοπούλου (2014, σ.17), σε αυτό το πλαίσιο προσπάθειας διαχείρισης του θανάτου:

«...προβάλλει φαντασιώσεις φυγής ή ελπίδας. Για να αντιμετωπίσει τον «πληθωρισμό της διάνοιας» προτάσσει ως υποτιμημένες («χαμηλές») ανάγκες κάθε τι που συνδέεται με τη σεξουαλικότητα, το σώμα και τη φθορά...»

Η βία και ο θάνατος, στις δυτικές κοινωνίες απωθούνται από την κυρίαρχη λογική σκέψη, ενώ ταυτόχρονα κατακλύζουν το φαντασιακό πεδίο, καθώς ο θάνατος δεν μπορεί να διαχωριστεί και να αποκοπεί πραγματικά από την ίδια τη ζωή. Για τον λόγο αυτό, ο θάνατος είναι και μία από τις επικρατέστερες και γλαφυρότερες εικόνες των ΜΜΕ, ενώ ταυτόχρονα η προσέγγισή του παραμένει επιφανειακή. Η θέαση και επιβεβαίωση του 'θανάτου' του άλλου, ταυτόχρονα επιβεβαιώνει την ύπαρξη του 'εαυτού' (Κωνσταντοπούλου, 2014) και ίσως με τον ίδιο τρόπο μπορεί σε ένα βαθμό να αντιμετωπιστεί και η 'απόθνηση', αλλά και η ταυτόχρονη 'γοητεία', που συνδέονται με την θέαση της αναπηρίας, όπως φαίνεται στην αναπαράσταση της, καθώς η αναπηρία φαίνεται να αντιμετωπίζεται ως όψη της ανθρώπινης φθοράς και της πορείας από την ζωή προς τον θάνατο. Δημιουργείται η ψευδαίσθηση ότι ο θάνατος ή η αναπηρία 'ξορκίζονται' όταν ξεπερνούν κάποιον για να 'πάνε' σε 'άλλον'. Οι αναπαραστάσεις και οι περιγραφές που παράγουν και διαιωνίζουν τα επικοινωνιακά μέσα καταφέρνουν να δικαιολογούν την άμεση ή έμμεση βία της εξουσίας (Κωνσταντοπούλου, 2014). Σε κάθε αναπαράσταση ενυπάρχουν: η 'συλλογική αναπαράσταση', που οργανώνει την κοινή λογική, τις ιεραρχήσεις και τις κρίσεις που αυτή κάνει, η τοποθέτηση της πολιτικής δύναμης μέσω ενός ορατού σημείου ή μιας συμβολικής επιτέλεσης και η ενσάρκωση της στο 'εδώ' και το 'τώρα', μέσω κάποιου είδους 'αντιπροσώπου' (Καπλαντζής, 2014). Τα νέα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και τα παραδοσιακά ΜΜΕ, λοιπόν δεν επιδιώκουν ή δεν καταφέρνουν, να αποκόψουν τις δομές εξουσίας από την αναπαράσταση του αυτισμού και της αναπηρίας, διαιωνίζοντας αφηγήσεις και εικόνες μακριά από την εμπειρία του αυτισμού. Η ιεραρχική δομή της κοινωνίας, οι φόβοι και οι απωθήσεις που επιτελούνται στο συλλογικό ασυνείδητο, καθώς και η κυβερνητικότητα, αναπτύσσουν κυρίαρχους λόγους, που εδραιώνονται από τα ΜΜΕ και αποσιωπούν τις εμπειρίες των ίδιων των αυτιστικών και αναπήρων ατόμων.

Για τον Goffman (2001) ένα γνώρισμα δεν είναι εγγενώς απαξιωτικό, αλλά αποκτά αυτόν τον χαρακτηρισμό μέσα από κοινωνικές διεργασίες, έτσι το στίγμα του έγκειται σε συμπεριφορές που τοποθετούνται ως κοινωνικά αποκλίνουσες, μόνο και μόνο επειδή διαφέρουν ή/και δεν εναρμονίζονται με τα κοινωνικά δεδομένα. Η σύνδεση του γνωρίσματος με το στερεότυπο είναι κάτι στου οποίου την επίτευξη συνηγορούν συχνά τα ΜΜΕ. Το στιγματισμένο άτομο μπορεί να βιώσει την δυσφήμισή του και τον αποκλεισμό του ως ηθική αποτυχία, αν έχει εσωτερικεύσει τις κυρίαρχες απόψεις

περί ταυτότητας, ‘φυσιολογικού’ και ‘αποκλίνοντος’ και έχει επίγνωση της ‘απόκλισης’ του από τα κανονιστικά πρότυπα. Πιθανώς ακόμα και να θελήσει να προσαρμοστεί στα κανονιστικά αυτά πρότυπα, κάτι που για τον Goffman (2001) θα εμποδιστεί από την ‘αδυναμία’ του να επιβεβαιώσει τον κανόνα, καθώς το στίγμα του θα λειτουργεί σταθερά ως υπενθύμιση της διαφοράς του. Για τον Goffman (2001) άλλωστε, ο εαυτός αποτελεί κοινωνικό προϊόν, που εκπορεύεται από τις ερμηνείες στις οποίες επιδίδεται το άτομο σε συνθήκες αλληλεπίδρασης:

«ο εαυτός διαμορφώνεται και επικυρώνεται σε συνθήκες δημόσιας ερμηνείας ενός ρόλου»

(Μακρυνιώτη, 2001, σ. 21)

Το στίγμα που τοποθετείται πάνω στο αυτιστικό άτομο το απανθρωποποιεί, ενώ στηρίζει τις απωθήσεις και τον φόβο απέναντι σε ότι διαφέρει από τη νόρμα και έτσι αποτελεί δικαιολογία για την κακοποιητική συμπεριφορά απέναντί του (Waltz, 2012). Η διαδικασία ελέγχου των απαξιωτικών πληροφοριών για τον εαυτό, δύναται να διασταυρωθεί με μία πιθανή προσπάθεια του στιγματισμένου να διαχειριστεί τις εντυπώσεις. Έτσι, προκαλείται μία μεταμπίεση του υποκειμένου, προκειμένου να οικοδομήσει μια δημόσια πλαστή εντύπωση, ένα ‘φαίνεσθαι’ (Goffman, 2001), συγκροτώντας τον ‘εαυτό’ διαμέσου μίας κοινωνικής περίπτωσης και αποκλειστικά για αυτήν. Στην διαμόρφωση του αυτιστικού εαυτού, το στίγμα που επιβάλει η ‘ικανοτιστική’ προσέγγιση (ableism), αναγκάζει τα αυτιστικά άτομα να επιδιώκουν ένα μασκάρεμα, προκειμένου να καμουφλάρουν, να συγκαλύψουν την αυτιστική τους ταυτότητα, φοβούμενα τις αρνητικές επιπτώσεις που θα έχουν αν δεν επιβεβαιώσουν τις κοινωνικές προσδοκίες. Κάτι τέτοιο δρα καταπιεστικά για τα ίδια, είναι επίπονο και επιζήμιο, ενώ μπορεί να τα ωθήσει ακόμα και στην αυτοκτονία (Waltz, 2012). Ο Goffman (2001) υποστηρίζει πως η διαχείριση του στίγματος προκύπτει και από τον τρόπο που σκιαγραφούνται οι κανονιστικές προσδοκίες της κοινωνίας ως προς τη συμπεριφορά και το χαρακτήρα, αλλά ταυτόχρονα εντοπίζει διαφορετικές ‘ηθικές σταδιοδρομίες’ του στιγματισμένου, που επηρεάζονται από παράγοντες, όπως το πότε στη ζωή του θα εντοπίσει το στίγμα του μέσα από την αλληλεπίδραση με τους ‘φυσιολογικούς’, πόσο προστατευτικό είναι το περιβάλλον μέσα στο οποίο αναπτύσσεται, σε ποια κοινωνικο-οικονομική τάξη ανήκει και άλλα, ενώ σημειώνει την πιθανότητα να εμφανιστούν διακυμάνσεις και μετατοπίσεις στην ταύτιση με

άτομα που φέρουν κοινό στίγμα, στην υποστήριξη αυτών και την συμμετοχή σε κοινές δράσεις, αλλά και στις πεποιθήσεις του για ότι θεωρείται φυσιολογικό και αποκλίνον. Τέλος, διατυπώνει πως οι προσωπικές εμπειρίες, καθώς και η επαφή με εμπειρίες τρίτων, όπως αποτυπώνονται στις αφηγήσεις τους, για παράδειγμα στη λογοτεχνία, μπορεί να αποτελέσουν σημεία καμπής, που επιδρούν στην αντίληψη του στίγματος (Goffman, 2001).

Κλείνοντας αυτή τη θεωρητική ανασκόπηση, κρίνεται κρίσιμο η σκέψη γύρω από τον αυτισμό να πάει πέρα από την κριτική της κατασκευής και του στιγματισμού του αυτισμού, ως διαταραχή, από την ιατρική προσέγγισή του, με το να τεθεί συνοπτικά, η βάση από την οποία πραγματικά εκκινεί η ουσία αυτής της εργασίας. Ο Joseph Straus (2013) στο “Autism as Culture” θέτει το ζήτημα αν μπορούμε να σκεφτούμε τον αυτισμό, όχι ως διαταραχή, αλλά ως κουλτούρα. Οι σπουδές στην αναπηρία προτάσσουν την αντικατάσταση του ιατρικού μοντέλου, με τρόπο που η προσοχή να μετατοπίζεται από την βιολογία στην κουλτούρα. Έχουν επίσης, διατυπώσει, όπως εξετάστηκε νωρίτερα, πως η αναπηρία δεν είναι συνέπεια κάποιας φυσικής βλάβης, αλλά του τρόπου με τον οποίο είναι δομημένη μια κοινωνία και οι σχέσεις εντός της, ώστε να επιτρέπουν την συστηματική επιβολή της κυρίαρχης κουλτούρας πάνω στα σώματα. Επομένως, οι ίδιες οι κοινωνίες κατασκευάζουν και αποδίδουν κάθε φορά νόημα σε αυτό που ονομάζουν αναπηρία και το αντιπαραβάλουν ως ‘απόκλιση’, σε μία εξίσου κατασκευασμένη ‘νόρμα’, με τρόπο που και οι δύο φυσικοποιούνται, ενώ επιπλέον η ‘απόκλιση’ στιγματίζεται, την ίδια στιγμή που συναντάται το παράδοξο της επιδίωξης της μέτρησης και του ελέγχου φανταστικών κατασκευών. Οι σπουδές στην αναπηρία όμως, μας επιτρέπουν να αναρωτηθούμε επιπλέον σε αυτό το σημείο τι συμβαίνει, αν μετατοπιστούμε πέρα από την κλινική κατασκευή του αυτισμού ως βλάβη και την αναπηροποίηση του. Σύμφωνα με τον Straus (2013) μπορούμε να πάψουμε να βασιζόμαστε σε κλινικές εικόνες και κοινά ‘συμπτώματα’ και να αναζητήσουμε τότε, τα κοινά στοιχεία εκείνα, που δομούν τον αυτισμό ως κουλτούρα, ως μία μειονοτική ομάδα, της οποίας τα μέλη μοιράζονται την κοινή εμπειρία της καταπίεσης, αλλά φέρουν επιπλέον τη δική τους κοινωνική, πολιτισμική και πολιτική ταυτότητα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πρόκειται για ένα κλειστό και απόλυτα ομοιογενές σύστημα, αλλά αντίθετα με βάση το εύρος, που προσφέρει η ιδέα της νευροδιαφορετικότητας, πρόκειται πολύ περισσότερο για κάτι ανοιχτό, ζωντανό και συμπεριληπτικό. Μια τέτοια μετατόπιση όμως δύναται να μεταβάλει και

την απάντηση στο ερώτημα: ποιος δομεί την εικόνα και το περιεχόμενο της αναπαράστασης του αυτισμού; Θα μπορούσε, έτσι τότε να ξεφύγει η αναπαράσταση και νοηματοδότηση του αυτισμού, από αυτό που ορίζει ο λόγος και η πρακτική της ιατρικής, μέσα από την επανοικειοποίηση και επαναπλαισίωση του αυτισμού, από τα ίδια τα αυτιστικά άτομα, και να τεθεί μπροστά μας ως κουλτούρα και ως εξίσου αξιόλογος τρόπος να βιωθεί η ζωή στον κόσμο μας.

Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογία της Έρευνας

2.1. Σκοπός της Έρευνας

Τον Δεκέμβριο του 2007, με απόφαση της γενικής συνέλευσης του ΟΗΕ, καθιερώθηκε να γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 2 Απριλίου, η Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό¹⁰. Ο εορτασμός της όμως, ξεκίνησε τον αμέσως επόμενο χρόνο (2008). Την ίδια χρονιά τέθηκε σε ισχύ και η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Αναπήρων¹¹. Έτσι, ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, οδηγήθηκε στην απόφαση για τον συγκεκριμένο εορτασμό, προκειμένου να ενδυναμώσει την παραπάνω σύμβαση, προωθώντας τον σεβασμό στη διαφορετικότητα και το δικαίωμα όλων σε μια αξιοπρεπή ζωή. Ως σκοπός της Παγκόσμιας αυτής ημέρας, τέθηκε η ενημέρωση της παγκόσμιας κοινής γνώμης για τον αυτισμό και τα βήματα προς την ομαλή ένταξη των αυτιστικών ατόμων στην κοινωνία¹².

Από το 2008 έως τη στιγμή που ξεκίνησε αυτή η εργασία (2018), έχουν μεσολαβήσει 10 χρόνια και 11 εορτασμοί της Παγκόσμιας Ημέρας Ενημέρωσης για τον Αυτισμό. Το ερώτημα που τίθεται, λοιπόν, είναι το αν έχει καταφέρει, η θέσπιση αυτής της ημέρας, αλλαγές στον τρόπο που αντιλαμβάνεται η κοινωνία των Αυτισμό και στον τρόπο που αντιμετωπίζει τους Αυτιστικούς Ανθρώπους; Έχει βοηθήσει στην βελτίωση της ζωής αυτών των ανθρώπων και στην ένταξή τους στην κοινωνία ως ισότιμων μελών; Η συνέχιση εορτασμού αυτής της Παγκόσμιας Ημέρας Ενημέρωσης, ακόμα και σήμερα, δηλώνει ότι η ανάγκη για ‘ενημέρωση’ μάλλον εξακολουθεί να υφίσταται και ίσως αυτό να είναι μια ένδειξη, για το ότι αυτός ο τρόπος ενημέρωσης χρειάζεται επεξεργασία για να αναζητηθούν λόγοι για τους οποίους αποτυγχάνει να εκπληρώσει τον σκοπό του.

Κάνοντας κανείς μια αναζήτηση στο ετήσιο πρόγραμμα εορτασμού αυτής της Παγκόσμιας Ημέρας, όπως αναρτάται, κάθε χρόνο, από το 2012, έως σήμερα, στην επίσημη ιστοσελίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, θα διαπιστώσει πως οι ομιλίες και οι προβολές που γίνονται στο πλαίσιο αυτό, με σκοπό να ενημερώσουν για τον Αυτισμό και την εμπειρία του, προέρχονται από μη-αυτιστικούς/ες στο

¹⁰ ‘World Autism Awareness Day’.

¹¹ ‘Convention on the Rights of Persons with Disabilities’.

¹² Πρβλ.: ‘United Nations, General Assembly, A/RES/62/139’.

μεγαλύτερο ποσοστό τους. Συγκεκριμένα, πρόκειται για ‘ειδικούς’ επαγγελματίες, γιατρούς, θεραπευτές, κέντρα αποκατάστασης, συλλόγους και ΜΚΟ για αυτιστικά άτομα και γονείς αυτιστικών ατόμων. Όλοι αυτοί καλούνται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, κάθε χρόνο στις 2 Απριλίου, να ενημερώσουν για τον αυτισμό. Αυτό για το οποίο μπορούν να ενημερώσουν το κοινό τους όμως δεν μπορεί παρά να είναι: οι εγκυκλοπαιδικές τους γνώσεις για τον Αυτισμό, οι προσωπικές τους αντιλήψεις για τον Αυτισμό, η επαγγελματική ή κάθε άλλου είδους εμπειρία που μπορεί να είχαν με αυτιστικά άτομα, αλλά κανένα μη-αυτιστικό άτομο δεν μπορεί να μιλήσει για την εμπειρία του να είσαι Αυτιστικό Άτομο. Αν αυτή η διαπίστωση δεν προηγηθεί της οποιασδήποτε προσπάθειας για ενημέρωση, τότε υπάρχει μεγάλος κίνδυνος παραπληροφόρησης, που με τη σειρά της οδηγεί σε έλλειψη κατανόησης της εμπειρίας των Αυτιστικών και πιθανώς σε υιοθέτηση αντιλήψεων και στάσεων, που δεν βοηθούν στην αποδοχή και την βελτίωση της ζωής των Αυτιστικών. Η ‘γνώση’ που αποκτά ο άνθρωπος για τον κόσμο γύρω του, συνδέεται με την κατασκευή και τη νοηματοδότηση της ‘πραγματικότητας’. Πρόκειται για μια διαδικασία, κατά την οποία εξωτερικές πραγματικότητες ενσωματώνονται στον εσωτερικό τρόπο θέασης του κόσμου (Aim, Lelaurain, Khatmi et al., 2018).

Αντίστοιχο, μοτίβο ετερο-εκπροσώπησης των Αυτιστικών και δημιουργίας ‘γνώσης’, άρα και αναπαραστάσεων του Αυτισμού από μη-αυτιστικά άτομα, παρατηρήθηκε και σε μεγάλο μέρος του υλικού που κυκλοφορεί για τον Αυτισμό, στον ελληνικό χώρο, κάθε χρόνο στις 2 Απριλίου και αυτό ακριβώς θα επιδιώξει να επεξεργαστεί σε μεγαλύτερο βάθος αυτή η έρευνα.

Έτσι, πιο συγκεκριμένα, μέσω της παρούσας έρευνας επιδιώκεται να διερευνηθούν κυρίαρχες αναπαραστάσεις του αυτισμού και των αυτιστικών ατόμων, στην Ελλάδα. Η διερεύνηση αυτή γίνεται μέσα από την ανάλυση των αναπαραστάσεων που κυκλοφόρησαν στο διαδίκτυο, μέσα σχεδόν σε μια δεκαετία, από τον Απρίλιο του 2009 μέχρι και τον Απρίλιο του 2018, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό, που είναι κάθε χρόνο στις 2 Απριλίου. Ταυτόχρονα, η έρευνα στοχεύει και στην ανάδειξη των κυρίαρχων ερευνητικών προσεγγίσεων που διαμορφώνουν και συντηρούν αυτές τις αναπαραστάσεις, αλλά και στην αναζήτηση του από ποιους προέρχονται και πώς δύναται να επιδρούν στην διαμόρφωση συλλογικών αντιλήψεων για τον αυτισμό, αλλά και στην συγκρότηση της ταυτότητας των αυτιστικών ατόμων. Καθώς, στην έρευνα αυτή, αναγνωρίζεται η σημασία της

ανάδειξης του λόγου των ίδιων των Αυτιστικών Ατόμων και το σύνθημα των ακτιβιστικών τους ομάδων: «Τίποτα για εμάς, χωρίς εμάς» λειτουργεί ως άξονας στον σχεδιασμό αυτής της ερευνητικής εργασίας, δεν θα μπορούσε να απουσιάζει η δική τους φωνή από αυτήν. Επομένως, ως απώτερος σκοπός της έρευνας, τίθεται η ανάδειξη της σημασίας του λόγου των αυτιστικών για τη διαμόρφωση αναπαραστάσεων για αυτούς/ές και η κατάδειξη των συνεπειών που μπορεί να έχει για τις ζωές τους η αποσιώπηση της δικής τους εμπειρίας και η αποκλειστική ετερο-εκπροσώπηση τους στο δημόσιο πεδίο, ώστε να αναπτυχθεί ένας κριτικός διάλογος γύρω από τα θέματα της ενημέρωσης για τον αυτισμό και της εκπροσώπησης και αποδοχής των Αυτιστικών.

2.2. Ερευνητικά Ερωτήματα

Διερευνώντας τις αναπαραστάσεις του Αυτισμού και των Αυτιστικών στο υλικό που αφορά την Παγκόσμια Μέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό, στην Ελλάδα, κατά τα έτη 2009-2018 και το πώς αυτές σχετίζονται με τις εμπειρίες των Αυτιστικών ατόμων, προέκυψαν ορισμένα ζητήματα που συνδέονται με το θεωρητικό πεδίο των Κριτικών Σπουδών στην Αναπηρία. Τα ζητήματα αυτά διατυπώνονται με μεγαλύτερη σαφήνεια παρακάτω με τη μορφή ερωτημάτων και σχετικών υποερωτημάτων:

1. Πώς αναπαριστάται ο αυτισμός και ο/η αυτιστικός/ή σε οπτικό υλικό που συλλέχτηκε από το διαδίκτυο και αναφέρεται στον αυτισμό;

1α. Πως αναπαρίσταται ο αυτισμός και ο/η αυτιστικός/ή στον γραπτό λόγο του διερευνώμενου υλικού;

1β. Πως αναπαρίσταται ο αυτισμός και ο/η αυτιστικός/ή στην εικονογράφηση του διερευνώμενου υλικού;

1γ. Ποια είναι η κυρίαρχη ερμηνευτική προσέγγιση του αυτισμού που αναδύεται από το οπτικό υλικό;

2. Υφίστανται διαφορές στην αναπαράσταση του αυτισμού και του αυτιστικού ατόμου κατά το διάστημα 2009-2018;

2α. Ποιες είναι οι διαφορές που εντοπίζονται στον γραπτό λόγο του διερευνώμενου οπτικού υλικού;

2β. Ποιες είναι οι διαφορές που εντοπίζονται στην εικονογράφηση του διερευνώμενου οπτικού υλικού;

2.3 Θεωρητική Μεθοδολογική Προσέγγιση

Στην παρούσα έρευνά, όπως φανερώνεται ήδη από τον τίτλο της, επιλέχτηκε μία ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση, η οποία είναι αυτή της ανάλυσης περιεχομένου. Η επιλογή ποιοτικής ερευνητικής μεθοδολογίας προέκυψε λόγω της δυνατότητάς της να 'ερμηνεύει' και να ενισχύει την κατανόηση του πώς παράγεται, νοηματοδοτείται και βιώνεται κάθε φορά, ο, μάλλον, σύνθετος κοινωνικός μας κόσμος. Ακόμα είναι μία ευέλικτη μεθοδολογική προσέγγιση, που δεν αφήνει το περιθώριο στον/στην ερευνητή/τρια να παραγνωρίσει την σημασία του εκάστοτε χωρο-χρονικού και πολιτισμικού πλαισίου μέσα στο οποίο διεξάγεται η έρευνα, αλλά αντίθετα βοηθάει να ξεδιπλωθεί μπροστά του/της, η πολυπλοκότητα του κοινωνικού πλαισίου, αναδεικνύοντας πληθώρα στοιχείων και λεπτομερειών (Mason, 2011, σσ. 18-19). Για τον Robert Bogdan (2012, σ. 2) η μελέτη του υλικού δεν μπορεί να σταματάει σε αυτό, αλλά πρέπει να περιλαμβάνει την μελέτη των ιστορικών και πολιτισμικών συνθηκών μέσα στις οποίες αυτό δημιουργήθηκε. Σημαντικό ρόλο στην επιλογή αυτή, διαδραμάτισε και ο ενεργός ρόλος που αναλαμβάνει ο/η ερευνητής/τρια όταν διενεργεί μία ποιοτική έρευνα, ο οποίος απαιτεί τον συνεχή αναστοχασμό, όχι μόνο πάνω στα δεδομένα αλλά και επί της διαδικασίας. Οι ερευνητές δεν χρειάζεται να αρνηθούν την εμπλοκή και το υποκειμενικό στοιχείο στην έρευνα τους, αλλά αντίθετα αναζητούν διαρκώς τον δικό τους ρόλο μέσα στην έρευνα τους και στην παραγωγή κοινωνικών νοημάτων, από τους ίδιους κατά την διενέργεια της, ενώ ταυτόχρονα δεν μπορούν να παραλείψουν την δομημένη και σαφή εξήγηση των νοημάτων αυτών (Mason, 2011, σσ. 21-22).

Η ανάλυση περιεχομένου είναι από τις πλέον αναγνωρισμένες κοινωνικές ερευνητικές μεθόδους, αν και η ανάλυση οπτικού υλικού είναι, μάλλον, λιγότερο δημοφιλής (Mason, 2011). Όμως, μια αναλυτική και κριτική εξέταση κάθε είδους δεδομένων, είναι πραγματικά αυτή που μπορεί να ενισχύσει την αξιοπιστία των

αποτελεσμάτων και αυτό είναι που πρέπει να επιδιώξει η ερευνήτρια θέτοντας συνεχώς ερωτήματα στον εαυτό της για την φύση των δεδομένων και την σύνδεση τους με τα ερωτήματα που καλούνται να εξετάσουν. Παρ' όλο που η ανάλυση περιεχομένου παρέχει μια σειρά εργαλείων και τεχνικών διαδικασιών, με τη χρήση των οποίων γίνεται η ανάλυση των εικόνων και του γραπτού λόγου, ώστε να εξασφαλίζεται ο μεγαλύτερος δυνατός βαθμός αξιοπιστίας και εγκυρότητας των συμπερασμάτων (Gillian, 2001, σ.54) , ο διαρκής αναστοχασμός πάνω στην αξία και την ερμηνεία του υλικού κρίνεται απαραίτητος (Mason, 2011, σσ. 130-139). Επιπλέον, δεν πρέπει να παραγνωριστεί, η διαπίστωση των κοινωνικών επιστημών, ότι δεν έχει σημασία μόνο το από ποιον, πώς και με ποιο σκοπό παράχθηκε το υλικό αλλά και η πρόσληψη και η ερμηνεία του από τον δέκτη. Άρα, είναι σημαντική υπενθύμιση για την ερευνήτρια ότι πρέπει να αναζητά το πλαίσιο μέσα στο οποίο εντάσσεται το υλικό της έρευνας, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται εκείνη, αφού:

«Κοιτάμε πάντα τη σχέση ανάμεσα στα πράγματα και τον εαυτό μας»

(Berger, 1993, σ. 9)

Στην έρευνα αυτή επιδιώκεται να διερευνηθεί και να κατανοηθεί η φύση της 'κοινωνικής πραγματικότητας', που αφορά αντιλήψεις, κίνητρα και ερμηνείες, που οδηγούν στην διαμόρφωση και αναπαραγωγή συγκεκριμένων αναπαραστάσεων, για ορισμένες κοινωνικές ομάδες και εν συνεχεία το πώς αυτές μπορούν να επηρεάσουν τις κοινωνικές πρακτικές, τις κοινωνικές πολιτικές για αυτές τις ομάδες, την κατασκευή της ταυτότητας των υποκειμένων αυτών και της εμπειρίας τους. Υιοθετείται, μία κονστρουξιονιστική προσέγγιση της αναπαράστασης, και συγκεκριμένα η λογοθετική (discursive) προσέγγιση του Michel Foucault. Η κονστρουξιονιστική προσέγγιση αποδέχεται ότι εντός και διαμέσου της γλώσσας κατασκευάζονται νοήματα, τα οποία με την σειρά τους κατασκευάζουν πραγματικότητες. Ο Λόγος, λοιπόν, παίζει κυρίαρχο ρόλο στην θεωρία της κοινωνικής κατασκευής, καθώς κατασκευάζει τη 'γνώση' μας για τον κόσμο (Hall, 2017, σ. 10).

«Η κεντρική ιδέα είναι ότι το νόημα δεν είναι έμφυτο στα πράγματα ή στον κόσμο αλλά κατασκευάζεται, παράγεται. Είναι το προϊόν μιας σημασιολογικής

διαδικασίας – μιας διαδικασίας που παράγει νόημα, που κάνει τα πράγματα να σημαίνουν».

(Hall, 2017, σ. 25)

Η ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση κρίθηκε ιδιαίτερος κατάλληλη, για την διερεύνηση ζητημάτων που αφορούν τις παραπάνω οντολογικές ερμηνείες, που υιοθετούνται εδώ.

«Το νόημα κατασκευάζεται από το σύστημα αναπαράστασης»

(Hall, 2017, σ. 20)

Η επιστημολογία, δηλαδή οι ενδείξεις των κοινωνικών πραγμάτων, που γίνονται αποδεκτές και κατασκευάζουν ερμηνείες στο πλαίσιο αυτής της έρευνας, αφορούν δύο συστήματα αναπαράστασης, τα οποία άλλοτε λειτουργούν ξεχωριστά και άλλοτε συμπληρωματικά. Πρόκειται για τον λόγο και την εικόνα, που αποτυπώνεται στο παραστατικό υλικό του δείγματος και, άμεσα ή έμμεσα, προωθούν αντιλήψεις, προτείνουν και νομιμοποιούν στάσεις και δράσεις (Bryman, 2012, σ. 537). Γι' αυτόν τον λόγο επιλέχθηκε η ανάλυση περιεχομένου. Κατά την ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, δεν δίνεται έμφαση μόνο στα φορμαλιστικά τους στοιχεία, δηλαδή στην μορφή τους, αλλά και στις υποδηλώσεις τους, στο πώς παράγονται από αυτήν, αλλά και παράγουν 'κοινωνική γνώση' και στις κοινωνικές πρακτικές και ζητήματα εξουσίας, που ανακύπτουν κατά την χρήση τους σε ένα ευρύτερο σύνολο πολιτισμικών πρακτικών (Potter & Wetherell, 1994, σσ. 47-49). Όπως, υποστήριζε ο γλωσσολόγος Saussure, η γλώσσα, κατά κάποιον τρόπο, «μας μιλάει», όμως σύμφωνα με τον Foucault, δεν έχουν πάντα, όλοι την ίδια εξουσία να μιλήσουν για το ίδιο αντικείμενο (Hall, 2017, σσ. 62-63).

«Η ιστορία που μας καθοδηγεί και μας διαμορφώνει έχει περισσότερο τη μορφή πολέμου παρά γλώσσας: σχέσεις εξουσίας, όχι σχέσεις νοημάτων».

(Foucault, 1980, σ. 114)

Η ανάλυση περιεχομένου μπορεί να δώσει έμφαση στον ρόλο της γλώσσας ως πηγή εξουσίας, η οποία σχετίζεται με την κατασκευή ιδεολογίας και την κοινωνικο-

πολιτισμική αλλαγή (Bryman, 2012, σ. 536). Το κείμενο είναι μια κοινωνική πρακτική και η ανάλυση του αναζητά απαντήσεις όχι σε γλωσσολογικά θέματα, αλλά σε κοινωνιολογικά (Potter & Wetherell, 1994, σσ. 48-49). Οι αναπαραστατικές ιδιότητες λόγου και εικόνας, έχουν τη δύναμη να παράγουν πρακτικές πειθάρχησης, οι οποίες δύνανται να ενσωματωθούν στη συνέχεια στα υποκείμενα με τέτοιο τρόπο που γίνονται μέσο αυτό-πειθάρχησης. Έτσι, στην παρούσα εργασία ο λόγος και η εικόνα, που αφορούν μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα, γίνονται στοιχεία διερεύνησης και εξετάζονται ως προς την ικανότητα τους να δημιουργούν συγκεκριμένες αναπαραστάσεις, οι οποίες με τη σειρά τους δεν παράγουν απλά νόημα, αλλά και 'γνώση'. Δεν μπορούν, λοιπόν, να παραλειφθούν οι επιδράσεις που τυχόν ασκούν αυτές οι αναπαραστάσεις σε επίπεδο διαμόρφωσης κοινωνικής 'γνώσης' για το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, αλλά και για αυτή την κοινωνική ομάδα, σε επίπεδο συγκρότησης του εαυτού. Ένδειξη για τη διερεύνηση των επιδράσεων αυτών, στην συγκεκριμένη ομάδα, στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, θα αποτελέσουν οι περιγραφές ατόμων που ανήκουν σε αυτήν, όπως ανασύρθηκαν από ηλεκτρονικούς τόπους, καθώς και κριτική συμβολή στη εργασία, ενός υποκειμένου που ανήκει στην κοινωνική ομάδα, η οποία αναπαριστάται στο οπτικό υλικό και βιώνει τις επιδράσεις αυτών των αναπαραστάσεων. Κρίθηκε σκόπιμο, το βίωμα να παρουσιαστεί όσο το δυνατόν πιο 'αφιλτράριστο' από την καθοδήγηση της ερευνήτριας, ώστε να αναδείξει νέες πλευρές που πιθανώς αφορούν τις ζωές των υποκειμένων που εντάσσονται στη συγκεκριμένη ομάδα και να μπορέσει έτσι να πλησιάσει ένα βήμα πιο κοντά στην ανάδειξη του δικού τους λόγου και της βελτίωσης αυτών των κοινωνικών συνθηκών, που μπορούν να ενισχύσουν την ποιότητα της ζωής τους, προσπαθώντας να αποφύγει οποιαδήποτε ομογενοποίηση διαμέσου της κοινωνικής ομάδας, αλλά θέλοντας να συμπεριλάβει και να ενδυναμώσει τις φωνές υποκειμένων που τα ζητήματα της έρευνας, αφορούν τις ζωές τους (Mercer, 2014, σσ. 438-440).

Έτσι, κάνοντας αποδεκτή την άποψη, ότι η ερευνητική θεωρία και πράξη μπορούν να αναδείξουν ή να αποσιωπήσουν πλευρές ενός κοινωνικού φαινομένου, καθώς επίσης και το ότι η επιλογή ερευνητικού μοντέλου είναι πολιτική επιλογή, επιλέχθηκε η συνδρομή μιας πιο χειραφετικής μεθοδολογικής προσέγγισης, που επιδιώκει να ανατρέψει βαθιά ριζωμένες ιεραρχικές σχέσεις, τόσο ερευνητικά, όσο και κοινωνικά (Mercer, 2014, σσ. 442-446). Για τον λόγο αυτό, έγινε πρόταση για συνεργασία, σε

ενήλικη γυναίκα που είναι η ίδια αυτιστικό άτομο, που ασχολείται πολλά χρόνια ενεργά με τον ακτιβισμό για τον αυτισμό, προσπαθώντας να καταρρίψει μη ρεαλιστικές αναπαραστάσεις μη αυτιστικών για τον αυτισμό και να ενισχύσει την κατανόηση του αυτισμού, μέσω της εμπειρίας των ίδιων των αυτιστικών ατόμων. Από εδώ και πέρα θα αναφέρεται ως «συνερευνήτρια» και θα λειτουργήσει ως κριτική συνεργάτιδα, τόσο στις αναπαραστάσεις που προκύπτουν από το οπτικό υλικό του δείγματος, σχολιάζοντας και τις επιδράσεις που η ίδια βιώνει ως αποτέλεσμα αυτών των αναπαραστάσεων, αλλά θα μπορεί ακόμα να ασκήσει κριτική και στον λόγο της ερευνήτριας, όπως αυτός προκύπτει από όλη την παρούσα ερευνητική εργασία. Κάθε κριτική της συμβουλή θα ληφθεί υπόψη και κείμενό της θα συμπεριληφθεί στην παρούσα εργασία, ως αναπόσπαστο κομμάτι της, χωρίς να δεχτεί καμία απολύτως παρέμβαση από την ερευνήτρια. Επομένως, σε αυτό το σημείο πρέπει να γίνει σαφές, πώς η έρευνα δεν είναι ούτε αντικειμενική, ούτε ουδέτερη και πώς η ερευνήτρια με την συμμετοχή της σε αυτήν, δηλώνει την δέσμευση της στην επιθυμία και τη δράση της για πολιτική αλλαγή.

Το πεδίο στο οποίο εντάσσεται η έρευνα είναι αυτό των Σπουδών στην Αναπηρία. Ο λόγος που επιλέχτηκε το πεδίο των Σπουδών στην Αναπηρία, είναι: πρώτον, ότι σε αυτό εστιάζει το περιεχόμενο των μεταπτυχιακών σπουδών της ερευνήτριας, στο πλαίσιο των οποίων διενεργήθηκε η παρούσα έρευνα και δεύτερον, στο ότι κρίθηκε πως αυτό το πεδίο έχει αναπτύξει το θεωρητικό και μεθοδολογικό υπόβαθρο, που δίνει τη δυνατότητα να διερευνηθούν εκείνοι οι κοινωνικοί παράγοντες οι οποίοι κατασκευάζουν την κοινωνική 'πραγματικότητα', καθώς και το πώς αυτό συνδέεται με τον κοινωνικό αποκλεισμό, ορισμένων ομάδων. Η θεωρητική σύνδεση του αυτισμού με τις σπουδές στην αναπηρία, δεν πλαισιώνει τον αυτισμό ως 'βλάβη', αντίθετα δίνει τα μεθοδολογικά εργαλεία και τα θεωρητικά παραδείγματα μέσα από τα οποία μπορεί να αναδειχθεί η αναπηροποίηση του αυτισμού και των αυτιστικών, μέσω της παρεμπόδισης των αυτιστικών ατόμων να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή. Η παρεμπόδιση αυτή επιτελείται στον αυτισμό, όπως και στην αναπηρία, μέσω του περιορισμού της δραστηριότητας, που προκύπτει από την οργάνωση της σύγχρονης κοινωνικής δομής (UPIAS, 1976). Το αυτιστικό και το ανάπηρο άτομο δεν αποκλείεται μόνο από την συμμετοχή του στα κοινωνικά δρώμενα, αλλά και από το δικαίωμα να εμπλέκεται και να λαμβάνει αποφάσεις στις πράξεις που αφορούν τη ζωή του. Μέσω της δήλωσης του αυτισμού ως 'βλάβη', οι αυτιστικοί τοποθετούνται

στο περιθώριο της κυρίαρχης κοινωνικής δομής και αναπηροποιούνται. Ο αυτισμός, όπως και η αναπηρία, προσεγγίζεται ως ατομικός λειτουργικός περιορισμός, που αποτελεί προσωπικό πρόβλημα του ατόμου και της οικογένειάς του, η οποία αναζητά θεραπευτική προοπτική, προκειμένου να επέλθει ‘κανονικοποιητική’ παρέμβαση (Oliver, 1983· 1996· Barnes & Mercer, 2003). Ο αυτισμός, λοιπόν, προσεγγίζεται μέσω του θεωρητικού πλαισίου των σπουδών της αναπηρίας, καθώς η κυρίαρχη προσέγγισή του ως ‘διαταραχή’ και ‘πρόβλημα’, που απομονώνει το άτομο, σχετίζεται με την “εξιδανικευμένη κανονικοποίηση” (Καραγιάννη, 2014), το σύστημα υποχρεωτικής ικανότητας (McRuer, 2006), που κατασκευάζει αποκλίσεις. Ακόμα, οι σπουδές στην αναπηρία, φωτίζουν όψεις της κοινωνικής καταπίεσης των αυτιστικών και ανάπηρων ατόμων και μετατοπίζουν τις ευθύνες στην σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνική δομή, όπως εκφράζεται σε ιδεολογικό, θεσμικό και πρακτικό επίπεδο (Oliver, 1990). Ταυτόχρονα εντοπίζει το πρόβλημα της μηχανιστικής ιατροκοποιημένης αντίληψης, που κατασκευάζει διακρίσεις και καταπίεση (Fougeyrollas & Beauregard, 2001), οι οποίες ενισχύονται, διαιωνίζονται και εσωτερικεύονται σε συλλογικό επίπεδο, αλλά και σε ατομικό, όσον αφορά στη συγκρότηση ταυτότητας, από τα M.M.E. (Abberley, 1987· Barnes, 1992· Shakespeare, 1994) αλλά και κάθε πολιτιστική αναπαράσταση που αναγάγει την ανθρώπινη ποικιλομορφία και διαφορά σε ‘βλάβη’, καθώς την προσεγγίζει από την κανονιστική οπτική της κυρίαρχης κουλτούρας, με βάση κατασκευασμένες και άκαμπτες αναπτυξιακές κλίμακες και αυστηρούς προσδιορισμούς της συμβατής κοινωνικής συμπεριφοράς, που τίθενται σε σχέση με την κυρίαρχη κουλτούρα (Edgerton, 1967· Manion & Bersani, 1987· Hevey, 1992a). Οι μη ρεαλιστικές αναπαραστάσεις των αυτιστικών και των αναπήρων ατόμων, που αναπαράγουν στερεότυπα και προκαταλήψεις, σύμφωνα με ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις της αναπηρίας, ενισχύουν αισθήματα ανωτερότητας των μη αναπήρων και των μη αυτιστικών και αυτός είναι ένας λόγος για τον οποίο επιλέγονται (Evans, 1992). Αντίστοιχα και η φιλανθρωπία μπορεί να αποτελεί μία πρακτική εξουσίας, ενώ ταυτόχρονα καθησυχάζει τύψεις και αποδιώχνει τον φόβο (Evans, 1992· Shakespeare, 1994) που τους δημιουργεί ο ‘διαφορετικός άλλος’. Οι σύγχρονες σπουδές στην αναπηρία, επιδιώκουν να μην ομογενοποιούν με αποτέλεσμα να αποκλείονται βιώματα, και αυτό μπορεί να γίνει μέσω της συμπερίληψης ποικίλων αναλυτικών κατηγοριών (Καραγιάννη, 2014), όπως το φύλο και η ηλικία, που συγκεκριμένα στον αυτισμό παίζουν σημαντικό ρόλο, καθώς οι αυτιστικές θηλυκότητες και το ενήλικο

αυτιστικό άτομο, συχνά παραγνωρίζονται και δεν λαμβάνονται υπόψη σε κοινωνικό, θεσμικό και ερευνητικό επίπεδο. Τέλος, τονίζεται η σημασία της χειραφετικής ενδυναμωτικής δράσης των ίδιων των αναπήρων και των υποστηρικτών τους, μέσα σε ένα πλαίσιο ακαδημαϊκής και όχι μόνο, αλληλεγγύης, όπου τα αυτιστικά και τα ανάπηρα άτομα έχουν τον πρώτο λόγο στη ζωή τους, οι φωνές τους εκφράζονται (Johnson & McRuer, 2014) και επιλέγουν τα ίδια το πώς αυτό-προσδιορίζονται ή ακόμα και επανοικοποιούνται και επαναπροσδιορίζουν όρους, που πριν θεωρούνταν ‘ενοχλητικοί’ (Schalk, 2013).

2.4. Μεθοδολογικός Σχεδιασμός

Η ενασχόληση με το αντικείμενο της έρευνας προέκυψε από προσωπικό ενδιαφέρον της ερευνήτριας, το οποίο είχε ξεκινήσει ήδη από θεματικές οι οποίες έγιναν συχνά αντικείμενο συζήτησης και επεξεργασίας κατά τις μεταπτυχιακές σπουδές της και οι οποίες αφορούσαν την κοινωνική κατασκευή της αναπηρίας και τον ρόλο που επιτελεί σε αυτήν η δημιουργία και η αναπαραγωγή αναπαραστάσεων της αναπηρίας και των αναπήρων. Έτσι, όταν στις 2 Απριλίου του 2017, στο διαδίκτυο και σε ευρέως διαδεδομένα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, στο οποίο διατηρεί προσωπικό λογαριασμό η ερευνήτρια, παρατηρήθηκε πληθώρα δημοσιεύσεων για την Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό, προέκυψαν πολλά ερωτήματα που ενίσχυσαν ακόμα περισσότερο το ερευνητικό της ενδιαφέρον γύρω από ζητήματα σχετικά με την αναπαράσταση και τον αυτισμό. Το περιεχόμενο των δημοσιεύσεων, οι αναπαραστάσεις που προέκυπταν από αυτό, η προέλευση και ο σκοπός αυτού του υλικού και η παρατήρηση του πόσο διευρυμένη ήταν η αναδημοσίευση του, καθώς και η σκέψη σχετικά με τυχόν επιδράσεις του στη ζωή των ίδιων των αυτιστικών και στη διαμόρφωση αντιλήψεων και πρακτικών από τους μη-αυτιστικούς προς τους αυτιστικούς, αποτέλεσαν βασικούς άξονες – κίνητρα για την ανάπτυξη αυτής της έρευνας. Και σταδιακά ξεκίνησε η αναζήτηση περισσότερου υλικού, που να αφορά αυτή την μέρα και η αναζήτηση έφτασε στις πρώτες σχετικές δημοσιεύσεις, που κατάφεραν να βρεθούν διαδικτυακά για τις 2 Απριλίου και οι οποίες χρονολογούνται στο έτος 2009, για την Ελλάδα.

Τα ερευνητικά ερωτήματα αναδύθηκαν και πήραν την τελική τους μορφή, κατά την επεξεργασία του εποπτικού υλικού που τελικά συγκεντρώθηκε, κάτι που συνεπάγεται

η υιοθέτηση της ποιοτικής μεθοδολογικής έρευνας, καθώς δεν πρόκειται για υποθέσεις που διατυπώνονται εξ' αρχής περιμένοντας να αποδειχθούν ή να απορριφθούν από το πείραμα, αλλά για νοητικούς γρίφους που θεμελιώνονται και αναπτύσσονται στο πλαίσιο του συγκεκριμένου ερευνητικού προβλήματος (Mason, 2011, σσ. 36-37). Αποτέλεσαν την «ραχοκοκαλιά» του ερευνητικού σχεδιασμού, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι έπαψαν να εξετάζονται κριτικά καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας (Mason, 2011, σ. 37).

Η ανεύρεση του οπτικού υλικού που αποτέλεσε την πηγή τα έρευνας, έγινε μέσω του προσωπικού υπολογιστή της ερευνήτριας, με τη χρήση του διαδικτύου, όπου έγιναν αναζητήσεις με τις λέξεις- και φράσεις-κλειδιά: «Παγκόσμια Μέρα Αυτισμού», Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό 2008/ 2009/ 2010/ 20011/ 2012/ 2013/ 2014/ 2015/ 2016/ 2017/ 2018», «Παγκόσμια Ημέρα Αποδοχής των Αυτιστικών». Κριτήρια επιλογής των πηγών ήταν: να είναι αφίσες (α), που κυκλοφόρησαν στο διαδίκτυο (β), από έγκυρους φορείς και οργανώσεις για/με αυτιστικά άτομα (γ), με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό (2 Απριλίου) ή τον Μήνα 'Ενημέρωσης' Απρίλιο (ξεκινώντας από το τέλος του προηγούμενου μήνα)¹³ (δ), στον Ελλαδικό χώρο (ε), κατά τα έτη 2009-18 (στ). Τα κριτήρια αυτά τέθηκαν, αφού αξιολογήθηκαν ικανά να παραγάγουν πληροφορίες σχετικές με την έρευνα. Για τον σκοπό αυτό ήταν σημαντικό να ξεκαθαριστούν, προηγουμένως, όσο το δυνατόν περισσότερο, οι προσδοκίες τις ερευνήτριας, από το υλικό.

«Θα πρέπει λοιπόν να ξεκινάτε διερωτώμενοι τι περιμένετε ότι θα μπορέσει να σας «αποκαλύψει» το γραπτό και το οπτικό υλικό από οντολογική αλλά και από επιστημολογική άποψη. Ειδικότερα θα πρέπει να σκέφτεστε ποιες είναι εκείνες οι πλευρές του νοητικού σας γρίφου τις οποίες θα μπορούσατε να αντιμετωπίσετε χρησιμοποιώντας αυτό το υλικό».

(Mason, 2011, σ. 136)

Το γραπτό ή το οπτικό υλικό μπορούν να προσφέρουν πληροφορίες για διαδικασίες και συμβάντα, στα οποία δεν θα ήταν δυνατή, διαφορετικά, η πρόσβαση, όπως αυτά που συνέβησαν σε περασμένο χρόνο, από αυτόν που διεξάγεται η έρευνα (Mason,

¹³ Με σχετική αναφορά πάνω στην αφίσα ή στην ιστοσελίδα από την οποία πηγάζει η αφίσα.

2011, σ. 133). Προκειμένου να κατανοηθεί καλύτερα το οπτικό υλικό, δηλαδή οι αφίσες για την Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό, όπου συνοδεύονταν από Προγράμματα Εκδηλώσεων ή Προσκλήσεις που βρίσκονταν ανηρτημένες σε διαφορετικό αρχείο, δηλαδή εκτός αφίσας, χρησιμοποιήθηκαν συμπληρωματικά, καθώς επίσης κωδικοποιήθηκαν και συμπεριλήφθηκαν ως σελίδες της ίδιας αφίσας, στο Παράρτημα Β. Δεν είναι το ίδιο λεπτομερές, ως προς τα στοιχεία που παρέχει, όλο το υλικό που συμπεριλαμβάνετε στην έρευνα, παρ' όλα αυτά θεωρήθηκε ότι κάθε μία αφίσα αναδεικνύει στοιχεία τα οποία στο σύνολο τους βοηθούν, μέσω της κυριολεκτικής, ερμηνευτικής ή/και αναστοχαστικής «ανάγνωσης» εικόνας και λόγου (Mason, 2011, σσ. 140-141), να αναδειχθούν μοτίβα που αφορούν στην αναπαράσταση του αυτισμού και του αυτιστικού ατόμου, αλλά και να παρουσιάσουν επιμέρους ευρήματα ως προς αυτές.

Ο σκοπός της έρευνας και τα ερευνητικά ερωτήματα καθοδηγούν σε μεγάλο βαθμό την συλλογή και καταγραφή δεδομένων από τις διάφορες διαστάσεις του υλικού, την κατασκευή πινάκων, καθώς και την δημιουργία των τελικών κατηγοριών και κωδικών για αυτό.

«Τα συστήματα ταξινόμησης ή δόμησης καταλόγων δεν είναι ουδέτερα σε ό, τι αφορά τη σχέση τους με τη συνακόλουθη ανάλυση των δεδομένων»

(Mason, 2011, σ. 195)

Έχει, λοιπόν, σημασία να αναγνωριστεί το, ποια στοιχεία θεωρούνται ερευνητικά δεδομένα για την έρευνα, πριν ξεκινήσει η οργάνωσή τους. Η μορφή των δεδομένων επηρεάζει και την μορφή οργάνωσής τους (Mason, 2011, σ. 196). Η ανάλυση του υλικού δεν περιορίζεται μόνο στην κυριολεκτική σημασία των γραπτών στοιχείων, αλλά αντλεί στοιχεία και από την φόρμα, το στυλ και την αισθητική των γραπτών και οπτικών δεδομένων. Ακόμα, το υλικό δεν αξιολογείται, ούτε ερμηνεύεται ανεξάρτητα από το πλαίσιο και τον σκοπό για τον οποίο έχει παραχθεί, ούτε και από το πλαίσιο της ίδιας της ερευνήτριας και της έρευνας της.

Προκειμένου να γίνει όσο το δυνατόν αναλυτικότερη επεξεργασία και παρουσίαση των δεδομένων και να αποφευχθεί μία επιφανειακή επισκόπηση των δεδομένων, που θα βασιζόταν στην πρώτη εντύπωση που αυτά δημιούργησαν και την μνήμη της ερευνήτριας, επιδιώχθηκε συστηματική καταγραφή και οργάνωση του υλικού. Έτσι,

προηγήθηκε μία μη διατμηματική οργάνωση (Mason, 2011, σσ. 233-238) των δεδομένων, όπου κάθε αφίσα του υλικού επεξεργάστηκε χωριστά, προκειμένου να αναδειχθούν τα κρίσιμα σημεία που την αφορούσαν. Τα κρίσιμα στοιχεία απέκτησαν την μορφή κωδικών. Στην συνέχεια, χρησιμοποιήθηκε επιπρόσθετα και διατμηματική οργάνωση (Mason, 2011, σσ. 200-233) των κρίσιμων στοιχείων που προέκυψαν από όλες τις αφίσες, όπου οι κωδικοί της κάθε αφίσας διασταυρώθηκαν, επεξεργάστηκαν συνδυαστικά και έτσι παρατηρήθηκαν μοτίβα, αλλά και επιμέρους στοιχεία, που δημιούργησαν νέες ευρύτερες κατηγορίες, στις οποίες βασίστηκε και η τελική ανάλυση των ευρημάτων. Κατά την οργάνωση και κατηγοριοποίηση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν, βοηθητικά, πίνακες, οι οποίοι δημιουργήθηκαν, με σκοπό να διευκολύνουν την ανάδειξη πιθανών συνδέσεων και σχέσεων μεταξύ των δεδομένων, καθώς επίσης και να ενισχύσουν την ταχύτητα εντοπισμού και ανάσυρσης ενός στοιχείου, όποτε χρειαζόταν καθ' όλη τη διαδικασία. Κατά την κατηγοριοποίηση επιδιώχθηκε η συνέπεια απέναντι στις οντολογικές και επιστημολογικές παραδοχές αυτής της ερευνητικής εργασίας (Mason, 2011, σ. 206).

Η πορεία της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου: Θέμα – Ερωτήματα – Δείγμα – Συλλογή Δεδομένων – Κωδικοποίηση – Παρουσίαση – Ανάλυση Δεδομένων, δεν είναι πάντα γραμμική, αλλά πάντα πρέπει να είναι αναστοχαστική. Πρέπει να έχει συστηματικότητα και να είναι αναλυτική, αλλά όχι άκαμπτη. Οι κατηγορίες καθοδηγούν την μελέτη, αλλά ταυτόχρονα προκύπτουν και από αυτήν σε όλη τη διάρκειά της (Altheide, 1996, σ. 16). Έτσι, σε αυτή την έρευνα επιδιώχθηκε μια διαδικασία συνεχούς αναζήτησης και ελέγχου.

Η ραγδαία ανάπτυξη του διαδικτύου και η ευρεία χρήση του, το έχουν κάνει έναν 'τόπο' αρκετά προσβάσιμο, ο οποίος προσφέρεται για αναλύσεις (ποσοτικές και ποιοτικές), καθώς παρέχει πληθώρα δεδομένων για πολλά ζητήματα (Bryman, 2012, σ. 554). Τα βασικότερα πλεονεκτήματα συλλογής δεδομένων μέσω διαδικτύου είναι: α) το ότι πρόκειται για ανέξοδη διαδικασία, β) δίνει τη δυνατότητα ανεύρεσης, αποθήκευσης και αρχειοθέτησης μεγάλου αριθμού δεδομένων σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα, γ) εκμηδενίζει τις αποστάσεις και έτσι στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας, βοήθησε στην αρχική ανεύρεση, αλλά και στην επικοινωνία με την συνερευνήτρια, καθ' όλη τη διάρκεια διεξαγωγής της έρευνας, παρά το γεγονός ότι ζει σε άλλη χώρα της Ευρώπης. Ως μειονέκτημα της χρήσης του διαδικτύου θα μπορούσε να αναφερθεί το ότι η εξ αποστάσεως επαφή αρχικά έθεσε

ζητήματα εμπιστοσύνης μεταξύ ερευνήτριας και συν-ερευνήτριας, καθώς δεν έχει προηγηθεί γνωριμία από κοντά.

2.5. Κωδικοποίηση

Αρχικά χρησιμοποιήθηκε ένας μικρός αριθμός αφισών του δείγματος, ο οποίος αποτελείται από δέκα (10) αφίσες, δηλαδή σχεδόν το 10% του συνολικού πλήθους των αφισών του δείγματος. Στις δέκα αυτές αφίσες συμπεριλαμβάνεται μία (1) αφίσα κάθε έτους, από το 2009 έως το 2018. Καθώς για το έτος 2010 δεν βρέθηκε καμία αφίσα, χρησιμοποιήθηκε και η δεύτερη αφίσα του έτους 2009, με αποτέλεσμα να συμπεριληφθεί όλο το δείγμα του έτους, αφού συνολικά αποτελείται από δύο (2) αφίσες. Αυτό το μικρό τμήμα του δείγματος εξετάστηκε και μεμονωμένα και συγκριτικά, προκειμένου να εξαχθούν κάποιοι πρώτοι κωδικοί, ώστε να αποφευχθούν, όσο το δυνατόν, αναλύσεις βασισμένες σε ιμπρεσιονιστικές θεωρήσεις του υλικού. Οι πρώτοι αυτοί κωδικοί δοκιμάστηκαν στην επεξεργασία όλου του δείγματος των εκατόν πέντε (105) αφισών, στη συνέχεια και εμπλουτίστηκαν ή διευρύνθηκαν, όπου προέκυψε η ανάγκη να συμπεριληφθούν νέα μοτίβα, που αναδύονταν από το υπόλοιπο υλικό. Οι κωδικοί αυτοί λειτουργούν ως ‘σημεία στήριξης’, που ενισχύουν την αναλυτική επεξεργασία των δεδομένων, διατηρώντας τη σύνδεση με τους άξονες εστίασης, οι οποίοι τίθενται στα ερευνητικά ερωτήματα, αναδεικνύοντας τα κρίσιμα σημεία και θέτοντας τη βάση που επιτρέπει και διευκολύνει συγκρίσεις και συνδέσεις εντός του συνόλου των δεδομένων, ώστε να λειτουργήσουν ενδυναμωτικά και στην ανάλυση των δεδομένων, που ακολουθεί την παρουσίαση των ευρημάτων. Οι τελική κωδικοποίηση αποτελείται από τους παρακάτω κωδικούς: **1. Χρονολογική Τοποθέτηση Αφισών:** όπου σημειώνεται ο αριθμός κάθε αφίσας στο αντίστοιχο έτος, μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-18, κατά το οποίο δημοσιεύτηκε. Έτσι προκύπτει και ο συνολικός αριθμός αφισών ανά έτος, παρατηρούνται διαφορές στο πλήθος του δείγματος μέσα στο παραπάνω χρονικό διάστημα και επιτρέπεται και παρακάτω σε άλλους κωδικούς να κάνουν συγκρίσεις, που αφορούν το δικό τους σημείο εστίασης, μεταξύ των αφισών, εντοπίζοντας διαφοροποιήσεις ανά έτος. **2. Προέλευση αφίσας:** όπου αρχικά εξάγονται είκοσι μία (21) αναλυτικές κατηγορίες προέλευσης, αλλά στην πορεία ομαδοποιούνται περισσότερο και συμπυκνώνονται σε επτά (7) συγκεντρωτικές κατηγορίες, που

ονοματίζουν την ευρύτερη κατηγορία στην οποία ανήκει ο φορέας ή οι φορείς που ευθύνονται για κάθε δημοσιευμένη αφίσα. Οι κωδικοί προσεγγίζουν τους φορείς, ως προς το αν είναι κυβερνητικοί ή μη, την δράση τους (θεσμική, πολιτιστική, εκπαιδευτική, ιατρική, εμπορική, εθελοντική) και το αν αποτελούνται ή συμπεριλαμβάνουν αυτιστικά άτομα ή όχι. Έτσι έγινε δυνατή και η αναζήτηση συνεργασιών διαφορετικών ειδών φορέων, κατά την παραγωγή του υλικού. Ακόμα σημειώθηκε και η γεωγραφική προέλευση του υλικού, δηλαδή το αν ο/οι φορέας/είς κάθε αφίσας τοποθετείται στην πρωτεύουσα της Ελλάδας ή στην επαρχία της.

3. Είδος υλικού: κωδικός που παρατηρεί και συμπεριλαμβάνει δεδομένα α) για το περιεχόμενο του υλικού, δηλαδή το αν πρόκειται για αφίσες πληροφοριακού/ανθρωπιστικού ή καταναλωτικού χαρακτήρα ή ακόμα και για αφίσες γοήτρου, β) για την προσέγγιση του υποκειμένου-δέκτη του μηνύματος, αναζητώντας ενδείξεις για τους τρόπους που υποκινούν οι αφίσες τους δέκτες του μηνύματος τους ή που δηλώνουν τη χειραφετική στάση στον αυτισμό και γ) για τον στρατηγικό στόχο των αφισών, που εντοπίζεται στην περίπτωση που δηλώνεται στην αφίσα, ότι απευθύνεται σε συγκεκριμένα άτομα για συγκεκριμένο σκοπό.

4. Είδος Εκδήλωσης: που αφορά πρωτίστως τον χαρακτήρα και το περιεχόμενο των εκδηλώσεων, που διαφημίζονται στην μεγαλύτερη κατηγορία αφισών, που είναι αυτές πληροφοριακού χαρακτήρα. Το περιεχόμενο των εκδηλώσεων πρώτα κατηγοριοποιήθηκε σε κάποιες αρχικές μικρότερες κατηγορίες, που τελικά σε δεύτερο επίπεδο ομαδοποιήθηκαν στις τελικές ευρύτερες κατηγορίες που προσδιορίζουν το περιεχόμενο, σε αυτές περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων κωδικοί, που αφορούν ενημερωτικές εκδηλώσεις, προβολές, αθλητικές εκδηλώσεις, ‘μπλε’ καμπάνιες και άλλες εορταστικές εκδηλώσεις. Συμπληρωματικά στοιχεία που συλλέγονται για αυτόν των κωδικό αφορούν τους συμμετέχοντες, τους χώρους διεξαγωγής των εκδηλώσεων, το οικονομικό αντίτιμο που τυχόν απαιτείται για την συμμετοχή σε αυτές, την δυνατότητα απόδοσης βεβαίωσης παρακολούθησης/συμμετοχής και το αν υποστηρίζεται ή χορηγείται από άλλους φορείς.

5. Κυρίαρχη ερμηνευτική προσέγγιση που παρατηρείται ως προς τον γραπτό λόγο: ήδη από την πρώτη εξέταση του δείγματος των δέκα (10) αφισών, αναδείχθηκαν, από τον γραπτό λόγο, ως κυρίαρχες ερμηνευτικές προσεγγίσεις αυτές της κλινικής προσέγγισης του αυτισμού και της προσωπικής τραγωδίας του αυτιστικού ατόμου και της οικογένειάς του και αυτό επιβεβαιώθηκε στη συνέχεια και από το υπόλοιπο δείγμα (σε αφίσες πληροφοριακού, ανθρωπιστικού και καταναλωτικού χαρακτήρα). Η κυρίαρχη ερμηνευτική προσέγγιση αναζητείται στα

θέματα και τους τίτλους των εκδηλώσεων, καθώς και στα θέματα ομιλιών και προβαλλόμενων ταινιών, στον ρόλο και την σχέση των φορέων δημοσίευσης του υλικού με τον αυτισμό, στην επιλογή των συμμετεχόντων, στη δήλωση του σκοπού δημοσίευσης του υλικού και στην ορολογία, τους χαρακτηρισμούς και τις περιγραφές, που χρησιμοποιούνται για τον αυτισμό και τα αυτιστικά άτομα. Πέρα από την κυρίαρχη ερμηνευτική προσέγγιση, αναδεικνύονται και άλλες ερμηνευτικές προσεγγίσεις που σημειώνονται σε μικρότερη κλίμακα ή σε μεμονωμένα παραδείγματα, καθώς επίσης αναζητούνται και διαφοροποιήσεις μέσα στην περίοδο 2009-18.

6. Κυρίαρχη ερμηνευτική προσέγγιση που παρατηρείται ως προς την εικόνα: και στις εικόνες του εποπτικού υλικού αναζητείται η κυρίαρχη ερμηνευτική προσέγγιση μέσω των οπτικών συμβόλων του αυτισμού και των οπτικών αναπαραστάσεων των αυτιστικών ατόμων. Για να εξαχθούν εδώ οι κωδικοί, χρειάστηκε να γίνει γραπτή περιγραφή των οπτικών συμβόλων και αναπαραστάσεων που εικονίζονται για κάθε αφίσα και στη συνέχεια κωδικοποίηση πολλαπλών σταδίων. Έπειτα, έγινε ομαδοποίηση σε κυρίαρχα σύμβολα και αναπαραστάσεις επί του συνόλου του δείγματος, αλλά και για κάθε έτος ξεχωριστά.

7. Σκοπός δημοσίευσης υλικού: όπου καταγράφηκαν όλες οι έννοιες που βρέθηκαν σε αφίσες να δηλώνουν ρητά τον σκοπό του υλικού και από αυτές αναδείχθηκαν οι κυρίαρχες για το σύνολο του δείγματος, όπως επίσης σημειώθηκαν οι αφίσες στις οποίες αναγράφεται αναφορά στην Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού.

8. Διαφοροποίηση του υλικού μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-18: αυτός ο κωδικός υπενθυμίζει την σημασία να εξεταστούν τα δεδομένα που συγκεντρώνονται κάτω από κάθε προηγούμενο κωδικό, συγκριτικά, μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-18, ώστε να αναδειχθούν ομοιότητες και διαφορές του δείγματος.

2.6. Κατηγορίες Ανάλυσης Ερευνητικών Δεδομένων

Η οργάνωση και η ανάλυση των δεδομένων έγινε κάτω από συγκεκριμένες θεματικές κατηγορίες και υποκατηγορίες, οι οποίες προέκυψαν από τα ίδια τα δεδομένα (Bryman, 2012, σ. 578). Κάθε θέμα πηγάζει από τα ερευνητικά δεδομένα, καθώς δομείται πάνω σε κωδικούς που προέκυψαν από την επεξεργασία των δεδομένων και σχετίζεται με τα ερευνητικά ερωτήματα. Οι θεματικές αυτές κατηγορίες προσέφεραν

στην ερευνήτρια τις βάσεις για την κοινωνική κατανόηση των δεδομένων της (Bryman, 2012, σ. 580). Οι τελικές κατηγορίες που σχηματίστηκαν είναι οι εξής:

4.1 Κυρίαρχες πηγές προέλευσης των αφισών για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού: Οι ‘σημαντικοί άλλοι του αυτισμού’: γονείς, φιλόανθρωποι και ειδικοί

4.1.1 Ο ρόλος των συλλόγων γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων, στην εκπροσώπηση και αναπαράσταση του αυτισμού

4.1.2 Ο ρόλος των ‘ειδικών’ του αυτισμού, γιατρών και παιδαγωγών, στην εκπροσώπηση και αναπαράσταση του αυτισμού

4.1.3 Επαρχία vs Αθήνα: ‘εντοπίζοντας τη διαφορά στην γεωγραφία’

4.1.4 Ζητήματα ετερο-εκπροσώπησης

4.2 Ο χαρακτήρας του κυρίαρχου υλικού και ο σκοπός του

4.2.1 Εκδηλώσεις για τη ‘Διαταραχή του Αυτισμού’

4.2.2 Φιλανθρωπία και Μπλε Εφησυχασμός

4.2.3 Κερδοσκοπία και Αυτισμός

4.2.4 Ενημέρωση, Ευαισθητοποίηση ή Αποδοχή;

4.2.5 «Τίποτα για εμάς χωρίς εμάς»: Ζητήματα αυτο-εκπροσώπησης

4.3 Κυρίαρχες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της γραπτής αναπαράστασης

4.3.1 Ο Αυτισμός ως παιδική ασθένεια και διαταραχή: εξερευνώντας το ‘φάσμα’

4.3.2 Αποκλίνοντας από μία επίπλαστη ‘κανονικότητα’: Ζωές στο μικροσκόπιο με στόχο την ‘κανονικοποίηση’

4.3.3 Η ‘προσωπική τραγωδία’ της οικογένειας του αυτιστικού ατόμου

4.3.4 ‘Ειδική’ φροντίδα και αγωγή

4.3.5 Ο Αυτισμός ως Μεταφορά: συμβολισμοί και όροι εφησυχασμού

4.3.6 Πολιτική ορθότητα και Ουδέτεροι όροι

4.4 Κυρίαρχες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της οπτικής αναπαράστασης

4.4.1 «Το κομμάτι που λείπει, συναντά τον Αυτισμό»: το σύμβολο του παζλ

4.4.2 «Ποιο το χρώμα... του αυτισμού;»

4.4.3 «Το γένος και η ηλικία του αυτισμού»

4.4.4 Εφέ που απομονώνουν, η σύγχρονη ενσωμάτωση των θεωριών του Bruno Bettelheim στην αναπαράσταση του αυτισμού: ο Αυτισμός ως ‘εμπόδιο’ και το ‘Μηχανικό Αγόρι’

4.4.5 Γυναίκα-Μητέρα Φροντίστρια

4.5 Διαφοροποιήσεις σχεδόν μιας δεκαετίας

2.7. Δείγμα

Τα ευρήματα που αφορούν στις αναπαραστάσεις του Αυτισμού και των Αυτιστικών, σε οπτικό υλικό που κυκλοφόρησε στο διαδίκτυο, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό, κατά το χρονικό διάστημα 2009-2018, αριθμούνται σε 105 ψηφιακές αφίσες, οι οποίες αποτελούνται από 138 σελίδες, καθώς κάποιες καταλάμβαναν παραπάνω από μία σελίδες, όπως φαίνεται στους παρακάτω πίνακες Πίνακας 2.7.2. «Αναλυτικές κατηγορίες προέλευσης δείγματος» και 2.7.2.1 «Συγκεντρωτικός πίνακας πλήθους σελίδων ανά αφίσα». Η δειγματοληπτική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν αυτή της σκόπιμης δειγματοληψίας, καθώς η δειγματοληψία σκοπιμότητας είναι από τις βασικές μεθόδους δειγματοληψίας στην ποιοτική έρευνα, αφού θέτει το βασικό ερώτημα της έρευνας ως κυρίαρχο κατά την επιλογή του δείγματος (Bryman, 2012, σ. 428) και μπορεί να χρησιμοποιηθεί όταν το δείγμα δεν είναι άτομα, αλλά έχει παραδείγματος χάρη την μορφή εγγράφων και εικόνων, σχετικών με ένα συγκεκριμένο θέμα (Bryman, 2012, σ. 427). Ταυτόχρονα, το ίδιο το θέμα καθόρισε, σχεδόν αυτόματα, το δειγματοληπτικό πλαίσιο και τα κριτήρια επιλογής του δείγματος, τα οποία αναφέρονται στο υποκεφάλαιο 2.4 αυτής της εργασίας. Η περίοδος 2009-2018 επιλέχτηκε λόγω του ότι δεν βρέθηκε, πριν από το έτος 2009, σχετικό υλικό που να πληροί τα υπόλοιπα κριτήρια που τέθηκαν και τέλος το 2018 αποτέλεσε το τελευταίο έτος για το οποίο υπήρχε διαθέσιμο υλικό, κατά την περίοδο συλλογής του δείγματος. Επίσης, κρίθηκε επαρκές αυτό το διάστημα σχεδόν μίας δεκαετίας για την παρούσα έρευνα, καθώς παρέχει ένα χρονικό εύρος ικανό για να εξεταστούν και να φωτιστούν διάφορες όψεις του ζητήματος της αναπαράστασης του Αυτισμού και των Αυτιστικών, να αναδειχθούν μοτίβα και να σημειωθούν αντιθέσεις. Το μέγεθος του δείγματος, στην δειγματοληψία σκοπιμότητας, το οποίο θεωρείται ικανό να στηρίζει πειστικά συμπεράσματα, ποικίλει ανάλογα με την περίπτωση και αναγκάζει τον/την εκάστοτε ερευνητή/τρια να βρει την λεπτή ισορροπία που χρειάζεται κάθε φορά. Δόθηκε προσοχή το δείγμα να

μην είναι πολύ μικρό, ώστε να είναι όσο πιο αντιπροσωπευτικό γίνεται, ενώ ταυτόχρονα τέθηκαν κάποια κριτήρια που βοήθησαν στην εστίαση σε ένα δείγμα, το οποίο να μην είναι ούτε πάρα πολύ μεγάλο, ώστε να επιτρέπει την εμβάθυνση (Bryman, 2012, σ. 425). Το υλικό ταξινομήθηκε ανά έτος προέλευσης, όπως φαίνεται στον πίνακα 2.7.1 «Χρονολογική Προέλευση Δείγματος: 2009-2018». Διαπιστώνεται μια σχετική αυξητική τάση, με κάποιες ενδιάμεσες αυξομειωτικές διακυμάνσεις, στον αριθμό των αφισών που δημοσιεύονται από έγκυρους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς κάθε χρόνο στην ή/και για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού, κατά το πέρασμα των ετών 2009-2018. Συνολικά το δείγμα αποτελείται από εκατόν πέντε (105) αφίσες. Ξεκινάει με δύο (2) αφίσες το 2009 και καταλήγει σε τριάντα πέντε (35) το 2018. Ανάλογη αυξητική πορεία φαίνεται να ακολουθεί και ο αριθμός των σελίδων που αποτελούν τις αφίσες, όπως φαίνεται αναλυτικά στον πίνακα Α.1 «Αναλυτική χρονολογική ταξινόμηση του ψηφιακού υλικού» του Παραρτήματος Α.

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΣΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ
2009	2	2
2010	0	0
2011	2	2
2012	5	5
2013	4	4
2014	8	18
2015	19	24
2016	14	15
2017	16	22
2018	35	46
2009-18	105	138

Πίνακας 2.7.1 «Χρονολογική Προέλευση Δείγματος: 2009-2018»

Στην συνέχεια διαμορφώθηκαν είκοσι μία (21) κατηγορίες, οι οποίες παρουσιάζονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα 2.7.2. «Αναλυτικές κατηγορίες προέλευσης

δείγματος». Οι κατηγορίες προέλευσης δεν προϋπήρχαν του υλικού, αλλά αντίθετα προέκυψαν από το ίδιο το υλικό. Στον πίνακα σημειώνεται αριστερά η κατηγορία προέλευσης και πηγαίνοντας προς τα δεξιά του πίνακα μπορεί κανείς να δει δίπλα σε κάθε κατηγορία, τον αριθμητικό κωδικό όλων των αφισών και των σελίδων του δείγματος¹⁴, που συμπεριλαμβάνονται σε αυτήν και τέλος το πλήθος των αφισών και των σελίδων κάθε κατηγορίας. Πριν την ένταξη κάθε αφίσας του υλικού σε οποιαδήποτε κατηγορία, ελέγχθηκε το καταστατικό ίδρυσης του εκάστοτε φορέα - πηγής, όπου αυτό ήταν δυνατό, μέσω διαδικτυακής αναζήτησης στην ιστοσελίδα του. Οι αφίσες που εμφανίζονται, στον πίνακα, να ανήκουν σε πάνω από μία κατηγορίες, λόγω του ότι είναι προϊόν συνδιοργάνωσης, σημειώνονται σε όλες τις κατηγορίες που ανήκουν.

ΠΗΓΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ	ΑΦΙΣΕΣ (ΜΕ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΚΩΔΙΚΟ)	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΣΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ
Εξειδικευμένα Ιδιωτικά Ιατρο-παιδαγωγικά Κέντρα	4, 16(α/β/γ/δ/ε/στ/ζ/η/θ), 18, 35, 43, 47, 65, 75, 79(α/β), 87, 95, 96, 104	13	22
Δημόσια Νοσοκομεία και Υπηρεσίες Υγείας/ Διάγνωσης/ Έρευνας/ Θεραπευτικής Παρέμβασης/ Ημερήσιας Φροντίδας & Κοινωνικής Μέριμνας	11, 29, 39 (α/β/γ), 44, 61, 64, 72(α/β), 85 (α/β/γ), 87, 102	10	15
Σύλλογοι Επιστημόνων & Επαγγελματιών	42(α/β), 55(α/β), 76 (α/β/γ), 81	4	8
Ιδιωτικές Εταιρίες Προϊόντων & Υπηρεσιών υποστηρικτικής Τεχνολογίας για Ανάπηρα Άτομα / Φαρμακευτικές Εταιρίες	83, 103	2	2
Ιδιωτικά Παιδιατρικά Κέντρα	36	1	1
Δημόσιοι Εκπαιδευτικοί Φορείς γενικής εκπαίδευσης & Διευθύνσεις Εκπαίδευσης	6, 27(α/β), 37, 44, 52, 58, 64, 69 (α/β), 78, 84, 88	11	13

¹⁴ Βλ. Παράρτημα Β.

Δημόσιοι Εκπαιδευτικοί Φορείς ειδικής εκπαίδευσης	33, 44, 62(α/β/γ), 68, 69(α/β), 84	6	9
Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα	13, 23, 25, 99	4	4
Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση σχετική με Ειδική Αγωγή και Λογοθεραπεία	24, 72(α/β)	2	3
Φιλανθρωπικοί/ Μη κερδοσκοπικοί σύλλογοι γονέων, κηδεμόνων και φίλων Αυτιστικών	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 (α/β), 15, 17(α/β), 26(α/β), 27(α/β), 28, 30, 31, 38, 41, 44, 46, 48, 49, 50, 53, 56, 57, 58, 59, 63(α/β), 66, 70, 71, 72(α/β), 73 (α/β), 74 (α/β), 77, 78, 82, 86, 88, 92, 93, 97	47	55
Μη κερδοσκοπικά Δίκτυα και Οργανισμοί Ενημέρωσης, Έρευνας και Παροχής Δωρεάν Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, Ειδικής Αγωγής και Θεραπευτικής Αποκατάστασης Αυτιστικών (ή / και αναπήρων ατόμων)	21, 22(α/β), 23, 31, 32, 33, 34, 38, 51, 57, 61, 64, 67 (α/β), 84, 100, 101	16	18
Δήμοι και Περιφέρειες	3, 26(α/β), 28, 34, 42(α/β), 49, 54, 57, 58, 62(α/β/γ), 63(α/β), 64, 67 (α/β), 69 (α/β), 72(α/β), 73 (α/β), 74 (α/β), 82, 84, 101	20	29
Σύλλογοι/ Οργανισμοί / Ιδρύματα Κοινωνικού Ενδιαφέροντος, Εθελοντισμού, Πολιτισμού και Διά βίου Μάθησης	3, 6, 11, 26(α/β), 35, 45, 49, 54, 60, 66, 69 (α/β), 72(α/β), 80, 82, 84, 87, 98 (α/β/γ)	17	22
Αθλητικός Οργανισμός (για Ανάπηρα Άτομα) / Τοπικές επιτροπές Special Olympics	33, 64	2	2
Αθλητικός Οργανισμός	35, 68, 87, 89 (α/β)	4	5

(Μη Αναπήρων Ατόμων)			
Εμπορικοί Σύλλογοι/ Εμπορικά Κέντρα/ Εταιρείες	49, 68, 70	3	3
Ελευθεριακά-Ανεξάρτητα Δίκτυα Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής και Συλλογικής Ωφέλειας (Κοιν.Σ.Επ.)	20, 34	2	2
Ελευθεριακά-Ανεξάρτητα Δίκτυα Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής και Συλλογικής Ωφέλειας (Κοιν.Σ.Επ.) που αφορούν αυτιστικά παιδιά και τις οικογένειές τους	105	1	1
Διαδικτυακή Ομάδα Αυτιστικών Ατόμων με σκοπό την Ενημέρωση για τον Αυτισμό	40, 90, 91	3	3
Σωματεία/Σύλλογοι Αυτιστικών Ατόμων	19	1	1
Ενώσεις για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Αναπήρων	94	1	1

Πίνακας 2.7.2. «Αναλυτικές κατηγορίες προέλευσης δείγματος»

Ως προς το πλήθος των σελίδων προέκυψε ότι στην πλειοψηφία τους (84) οι αφίσες αποτελούνται από μία (1) σελίδα έκαστη. Ένα μικρό ποσοστό αποτελείται από δύο (2) σελίδες και ένα ακόμα μικρότερο από τρεις (3) σελίδες. Μόνο μία (1) αφίσα βρέθηκε να αποτελείται από περισσότερες από τρεις (3) σελίδες, όπως φαίνεται και στο συγκεντρωτικό πίνακάκι 2.7.2.1 που ακολουθεί.

Συνολικός Αριθμός Αφισών με αριθμό σελίδων =1	84 αφίσες
Συνολικός Αριθμός Αφισών με αριθμό σελίδων =2	15 αφίσες
Συνολικός Αριθμός Αφισών με αριθμό σελίδων =3	5 αφίσες
Συνολικός Αριθμός Αφισών με αριθμό σελίδων >3	1 αφίσα

Πίνακας 2.7.2.1 «Συγκεντρωτικός πίνακας πλήθους σελίδων ανά αφίσα»

Τέλος, κατά την συλλογή του δείγματος σημειώθηκε και η περιοχή προέλευσης του, δηλαδή το αν η εκάστοτε αφίσα προέρχεται από φορέα που εδρεύει εντός της πρωτεύουσας της χώρας ή εντός άλλης επαρχιακής πόλης της Ελλάδας. Όπως φαίνεται αναλυτικά και στον παρακάτω πίνακα 2.7.3, οι εξήντα τέσσερις (64) από τις εκατόν πέντε (105) αφίσες του δείγματος προέρχονταν από επαρχιακές πόλεις εκτός του λεκανοπεδίου της Αττικής, ενώ από την Αθήνα προέρχονταν περίπου οι μισές συγκριτικά με αυτές που συγκέντρωσαν συνολικά οι άλλες πόλεις. Και ένα πολύ μικρό ποσοστό προερχόταν από διαδικτυακούς τόπους που συμμετέχουν άτομα από όλη την χώρα, χωρίς να δηλώνεται έδρα σε κάποια συγκεκριμένη περιοχή της.

ΑΘΗΝΑ		ΑΛΛΗ ΠΟΛΗ	ΔΙΑΔΥΚΤΙΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ
1, 4, 8, 9, 13, 14(α/β), 18, 19, 20, 23, 32, 36, 38, 42 (α/β), 45, 50, 60, 61, 63 (α/β), 66, 68, 70, 76 (α/β/γ), 79 (α/β), 81, 83, 89 (α/β), 95, 97, 98 (α/β/γ), 99, 102, 103, 104, 105		2, 3, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 15, 16(α/β/γ/δ/ε/στ/ζ/η/θ) ¹⁵ , 17(α/β), 24, 25, 26(α/β), 27(α/β), 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 39(α/β/γ), 41, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 55 (α/β), 56, 57, 58, 59, 62 (α/β/γ), 64, 65, 67 (α/β), 69 (α/β), 71, 72(α/β), 73(α/β), 74 (α/β), 75, 77, 78, 80, 82, 84, 85 (α/β/γ), 86, 87, 88, 92, 93, 94, 96, 101	21, 22(α/β), 40, 90, 91, 100
ΣΥΝ.	35 / 105	64 / 105	6 / 105

Πίνακας 2.7.3 «Τόπος προέλευσης αφισών»

¹⁵ Η αφίσα 16 (α/β/γ/δ/ε/στ/ζ/η/θ) ξεκίνησε με πρωτοβουλία ενός κέντρου Ειδικής Αγωγής σε επαρχιακή πόλη και σε συνεργασία με άλλα δύο (2) κέντρα (σε Αθήνα και σε μεγάλη πόλη της Κύπρου) έκανε μια φωτογράφιση σε πλαίσια ενημερωτικής καμπάνιας για την περιοχή της Ηπείρου, οπότε και την τοποθετώ στις επαρχιακές πόλεις και άρα εκτός Αθήνας.

Κεφάλαιο 3^ο: Παρουσίαση Ευρημάτων

3.1 Περιγραφική παρουσίαση χαρακτηριστικών του ψηφιακού υλικού

3.1.1 Περιγραφή υλικού εξετάζοντάς το με βάση την προέλευσή του

3.1.1.1 Κατηγοριοποίηση του υλικού με βάση τον φορέα από τον οποίο προέρχεται

Για να ελεγχθεί αρχικά η προέλευση του υλικού που περιλαμβάνεται στο δείγμα διαμορφώθηκαν είκοσι μία (21) κατηγορίες, οι οποίες παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα 2.7.2. «Αναλυτικές κατηγορίες προέλευσης δείγματος», του κεφαλαίου 2.7 «Δείγμα». Οι αφίσες που εμφανίζονται, στον πίνακα, να ανήκουν σε πάνω από μία κατηγορίες, λόγω του ότι είναι προϊόν συνδιοργάνωσης, σημειώνονται σε όλες τις κατηγορίες που ανήκουν. Σε επόμενη επεξεργασία του υλικού επιδιώχθηκε η συμπύκνωση των είκοσι μία αναλυτικών κατηγοριών προέλευσης σε μεγαλύτερες κατηγορίες - ομπρέλες, για να διευκολυνθεί η εξέταση του υλικού, αλλά και να 'φωτιστούν' ευκολότερα κάποιες όψεις των ζητημάτων που διερευνώνται στην παρούσα εργασία, όπως αυτές που αφορούν την ερμηνευτική προσέγγιση του αυτισμού. Έτσι, οι νέες μεγαλύτερες κατηγορίες που προέκυψαν είναι συνολικά επτά (7). Στον πίνακα Α.2 «Συγκεντρωτικός πίνακας προέλευσης υλικού και επιμέρους κατηγορίες», του παραρτήματος Α, φαίνονται αναλυτικά ποιες επιμέρους κατηγορίες συμπυκνώθηκαν κάτω από τις επτά (7) νέες μεγαλύτερες κατηγορίες. Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται μόνο οι τελικές συγκεντρωτικές κατηγορίες που προέκυψαν από την εξέταση των πηγών. Δίπλα σε κάθε μεγάλη κατηγορία καταγράφεται το πλήθος των αφισών και των σελίδων τους. Πρέπει να σημειωθεί ότι σε καθεμιά από τις επτά συγκεντρωτικές κατηγορίες, όποια αφίσα επαναλαμβανόταν σε δύο ή παραπάνω υποκατηγορίες της, προσμετρούταν μόνο μία φορά στο συνολικό πλήθος των αφισών της κατηγορίας. Οι κατηγορίες είναι τοποθετημένες στον πίνακα, ακολουθώντας μια φθίνουσα πορεία από την κατηγορία με τις περισσότερες αφίσες προς την κατηγορία με τις λιγότερες.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΗΓΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΣΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ
ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΜΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ	60	70
ΔΗΜΟΙ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ / ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	32	45
ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ, ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	29	47
ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ (ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ)	20	26
ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ / ΕΤΑΙΡΙΕΣ	6	6
ΣΥΛΛΟΓΟΙ / ΟΜΑΔΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ	4	4
ΑΛΛΟ	1	1

Πίνακας 3.1.1.1.α. «Συγκεντρωτικές κατηγορίες προέλευσης υλικού»

Έτσι, προκύπτει πως οι περισσότερες αφίσες, συγκεκριμένα εξήντα (60) στο σύνολο, προέρχονται από Δίκτυα και Συλλόγους Μη Κερδοσκοπικού ή / και Φιλανθρωπικού Χαρακτήρα, που έχουν οργανωθεί και διαχειρίζονται, στην πλειοψηφία τους, από γονείς και κηδεμόνες αυτιστικών ατόμων, σε συνεργασία με επιστήμονες κάποιες φορές και ο σκοπός λειτουργίας τους απευθύνεται, ως επί το πλείστον, σε αυτιστικά άτομα και τις οικογένειές τους. Η κατηγορία αυτή αποτελείται από δύο υποκατηγορίες: α) «Φιλανθρωπικά/ Μη κερδοσκοπικά σωματεία/σύλλογοι/οργανώσεις γονέων, κηδεμόνων και φίλων Αυτιστικών» και β) «Μη Κυβερνητικά Δίκτυα και Οργανισμοί Ενημέρωσης, Έρευνας και Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, Ειδικής Αγωγής και Θεραπευτικής Αποκατάστασης Αυτιστικών (ή/και αναπήρων ατόμων)». Στην υποκατηγορία (α) που είναι και αυτή στην οποία εντάσσονται οι περισσότερες αφίσες

από όλες τις υποκατηγορίες ταξινόμησης του δείγματος, βρίσκονται συγκεκριμένα σαράντα επτά (47) αφίσες, οι οποίες αποτελούνται από πενήντα τέσσερις (54) σελίδες συνολικά. Ο σύλλογος γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων που εμφανίζεται συχνότερα, έχει επωνυμία που εστιάζει στην Προστασία των Αυτιστικών Ατόμων και εδρεύει στην Αθήνα, έχοντας παράλληλα παραρτήματα σε πολλές επαρχιακές πόλεις της Ελλάδας. Συγκεκριμένα, περιέχονται στο δείγμα δεκαπέντε (15) αφίσες, με πηγή είτε την έδρα του συλλόγου, είτε κάποιο από τα διάφορα παραρτήματά του. Η υποκατηγορία (β) αποτελείται από δεκαέξι (16) αφίσες, των δεκαοκτώ (18) συνολικά σελίδων. Μέσα στην υποκατηγορία αυτή εμπίπτει και ο μη κυβερνητικός οργανισμός “Autism Speaks”, βασικός ‘πρεσβευτής’ (όπως έχει αυτοπροσδιοριστεί) της Παγκόσμιας Ημέρας για τον Αυτισμό και του Παγκόσμιου Μήνα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό, καθώς και της παγκόσμιας καμπάνιας “Άναψε Μπλε Φως για τον Αυτισμό” (LIUB¹⁶). Εκπρόσωπος της “Autism Speaks” στην Ελλάδα είναι το μη κερδοσκοπικό δίκτυο “Noesi.gr”. Αυτοί οι δύο οργανισμοί εμφανίζονται συχνότερα μέσα στο υλικό αυτής της υποκατηγορίας. Μία (1) αφίσα πηγάζει αποκλειστικά από αυτόν τον οργανισμό και το δίκτυο εκπροσώπησης του στην Ελλάδα και άλλες δώδεκα (12) αφορούν διοργανώσεις άλλων φορέων που συμμετέχουν (και) στην καμπάνια “Άναψε Μπλε Φως για τον Αυτισμό”, αλλά και συνδιοργανώσεις αυτού του δικτύου με άλλον φορέα πάλι στα πλαίσια της ίδιας καμπάνιας και του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας για τον Αυτισμό. Μέσα στο υλικό του δείγματος υπάρχουν και τρεις (3) ακόμα αφίσες που αναφέρονται στην καμπάνια αυτού του δικτύου, ως τρόπο ενημέρωσης σχετικά με τον Αυτισμό, προτρέποντας τον δέκτη του μηνύματος να συμμετάσχει ατομικά σε αυτήν, άσχετα από κάποια εορταστική εκδήλωση και δεν φαίνεται να πρόκειται για συνδιοργάνωση με το δίκτυο, αλλά για ανεξάρτητη πρωτοβουλία του εκάστοτε φορέα να αναφερθεί στην καμπάνια. Υπάρχουν και σε άλλες αφίσες αναφορές σε παρόμοιες καμπάνιες όπως “Φορέστε Μπλε” ή “Περπατήστε τον Μπλε Δρόμο”¹⁷ αλλά πρόκειται για ανεξάρτητες πρωτοβουλίες, στις οποίες δεν υπάρχει αναφορά στην αντίστοιχη καμπάνια (“LIUB”) της “Autism Speaks” και της “Noesi.gr”, ούτε και στους δύο αυτούς οργανισμούς.

Δεύτερη κατηγορία - ομπρέλα, με βάση το πλήθος των αφισών που σημειώνονται εντός της, είναι αυτή που καλύπτεται από τον τίτλο: «Αυτοδιοίκηση και Φορείς

¹⁶ LIUB: “Light It Up Blue”, πρόκειται για τον αγγλικό αντίστοιχο τίτλο της καμπάνιας «Άναψε Μπλε Φως για τον Αυτισμό».

¹⁷ Βλ. αφίσες: 50, 60, 75, 89(α/β) του Παραρτήματος Β.

Πολιτισμού». Συνολικά αυτή η κατηγορία συγκέντρωσε τριάντα δύο (32) αφίσες, που αποτελούνται από σαράντα πέντε (45) σελίδες. Σε αυτή την κατηγορία, η υποκατηγορία που συγκέντρωσε το μεγαλύτερο πλήθος αφισών είναι αυτή που περιέχει τους Δήμους και τις Περιφέρειες, με είκοσι (20) αφίσες, που αποτελούνται συνολικά από είκοσι εννέα (29) σελίδες. Η υποκατηγορία «Σύλλογοι/Οργανισμοί/Ιδρύματα Κοινωνικού Ενδιαφέροντος, Εθελοντισμού, Πολιτισμού και Διά βίου Μάθησης» είναι η δεύτερη σε πλήθος αφισών στην κατηγορία - ομπρέλα «Αυτοδιοίκηση και Φορείς Πολιτισμού». Σε αυτήν συμπεριλήφθηκαν δεκαεπτά (17) αφίσες, των είκοσι δύο (22) σελίδων. Οι υπόλοιπες δύο υποκατηγορίες, όπου καταγράφηκε πολύ μικρότερος αριθμός αφισών, αφορούν Αθλητικούς οργανισμούς αναπήρων [δύο (2) αφίσες] και μη αναπήρων [τέσσερις (4) αφίσες].

Η τρίτη, κατηγορία – ομπρέλα, που περιλαμβάνει κυρίως ιδιωτικές και δημόσιες υπηρεσίες υγείας και εταιρίες εμπορίου υποστηρικτικών τεχνολογιών, τιτλοφορείται «Φορείς και Υπηρεσίες Διάγνωσης, Θεραπευτικής Παρέμβασης και Προώθησης Προϊόντων Υποστήριξης». Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται πέντε (5) υποκατηγορίες, που συνολικά περιλαμβάνουν είκοσι εννέα (29) αφίσες, οι οποίες αποτελούνται από σαράντα επτά (47) σελίδες. Στους φορείς αυτής της κατηγορίας συμπεριλαμβάνονται: δημόσια νοσοκομεία και υπηρεσίες υγείας, κέντρα διημέρευσης και δημιουργικής απασχόλησης ανάπηρων παιδιών, Κ.Ε.Δ.Δ.Υ, εξειδικευμένα ιδιωτικά κέντρα διάγνωσης και θεραπευτικής παρέμβασης, επιστημονικά ερευνητικά κέντρα για θέματα υγείας, ένας σύλλογος λογοθεραπευτών, ένα ιδιωτικό ιατρικό - αναπτυξιακό κέντρο και δύο ιδιωτικές εταιρίες: μία κατασκευής και εμπορίας υποστηρικτικής τεχνολογίας για ανάπηρα άτομα και μία φαρμακευτική. Από τις πέντε (5) υποκατηγορίες, που σχημάτισε το υλικό ξεχωρίζει, σε συγκέντρωση πλήθους αφισών, η υποκατηγορία «Εξειδικευμένα Ιδιωτικά Ιατρο-παιδαγωγικά Κέντρα», στην οποία εμπεριέχονται όλα εκείνα τα ιδιωτικά ιατρο-παιδαγωγικά κέντρα, που δηλώνουν ότι διαθέτουν εξειδικευμένη γνώση και τεχνογνωσία, καθώς και ειδικό θεραπευτικό προσωπικό, ώστε να παρέχουν υπηρεσίες αναπτυξιολογικής ή/και ψυχολογικής εξέτασης, διάγνωσης και στη συνέχεια θεραπευτικής παρέμβασης, όπως εργοθεραπεία, λογοθεραπεία και άλλα, στοχεύοντας κυρίως σε ανάπηρα παιδιά, αυτιστικά παιδιά και παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες. Την ακολουθεί σε μέγεθος η υποκατηγορία «Δημόσια Νοσοκομεία και Υπηρεσίες Υγείας/Διάγνωσης/Ερευνας/Θεραπευτικής Παρέμβασης/Ημερήσιας Φροντίδας & Κοινωνικής Μέριμνας» με δέκα (10) αφίσες.

Αξίζει ίσως να αναφερθεί ότι στην τρίτη, σε μέγεθος, υποκατηγορία που ονομάζεται «Σύλλογοι Επιστημόνων και Επαγγελματιών» και οι τέσσερις (4) αφίσες της προέρχονται από τον ίδιο σύλλογο Λογοθεραπευτών και η κάθε μία αποτελείται από δύο σελίδες. Στην κατηγορία που αφορά τους φορείς και τις υπηρεσίες υγείας συμπεριλήφθηκαν άλλες δύο μικρές υποκατηγορίες με τρεις (3) αφίσες συνολικά (και οι δύο μαζί): η μία με μία (1) αφίσα από ιδιωτικό παιδιατρικό κέντρο και η άλλη με μία (1) από εταιρία με προϊόντα υποστηρικτικής τεχνολογίας για ανάπηρα άτομα και με μία (1) από φαρμακευτική εταιρία¹⁸.

Η τέταρτη μεγάλη κατηγορία συμπεριλαμβάνει αφίσες στον οποίων τη δημιουργία και δημοσίευση συμμετείχαν (και) «Εκπαιδευτικοί Φορείς» οποιασδήποτε βαθμίδας δημόσιας ή ιδιωτικής, γενικής και ειδικής εκπαίδευσης. Σε αυτήν συμπεριλαμβάνονται ακόμα οι δημοσιευμένες αφίσες διευθύνσεων εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας). Συνολικά στην κατηγορία «Εκπαιδευτικοί Φορείς» σημειώθηκαν είκοσι (20) αφίσες, που αποτελούνται από είκοσι έξι (26) συνολικά σελίδες, πράγμα που σημαίνει πως οι περισσότερες ήταν μονοσέλιδες. Από αυτές τις είκοσι (20) αφίσες, οι έντεκα (11) προέκυψαν από «Δημόσιους Εκπαιδευτικούς Φορείς γενικής εκπαίδευσης & Διευθύνσεις Εκπαίδευσης». Παρατηρήθηκε ότι στις έξι (6) από τις έντεκα αφίσες υπήρξε συνεργασία (και) με Σύλλογο Γονέων, Κηδεμόνων και Φίλων Αυτιστικών Ατόμων. Στην υποκατηγορία «Δημόσιοι Εκπαιδευτικοί Φορείς ειδικής εκπαίδευσης» που περιλαμβάνονται ειδικά σχολεία και Ε.Ε.Ε.Ε.Κ, σημειώθηκαν έξι (6) αφίσες, ενώ μόλις τέσσερις (4) αφίσες προέρχονται από «Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα», κυρίως ιδρύματα επαγγελματικής κατάρτισης. Τέλος, υπήρξαν και δύο (2) αφίσες που κατατάχθηκαν στην υποκατηγορία «Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση σχετική με Ειδική Αγωγή και Λογοθεραπεία».

Επόμενη μεγάλη κατηγορία, αυτή των «Επιχειρήσεων». Σε αυτήν εντάσσονται ιδιωτικές εταιρίες και επιχειρήσεις, καθώς και εμπορικά κέντρα. Ακόμα, συμπεριλαμβάνονται συνεταιριστικές επιχειρήσεις κοινωνικής και συλλογικής ωφέλειας. Συνολικά συγκεντρώθηκαν εδώ έξι (6) αφίσες, όλες μονοσέλιδες. Πιο αναλυτικά: τρεις (3) αφίσες διαμόρφωσαν την υποκατηγορία «Εμπορικοί Σύλλογοι/ Εμπορικά Κέντρα/ Εταιρείες», δύο (2) την υποκατηγορία «Ελευθεριακά-Ανεξάρτητα Δίκτυα Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής και

¹⁸ Οι δύο τελευταίες αφίσες εντάσσονται στην ίδια υποκατηγορία, όπως φαίνεται στον πίνακα Α.2 του Παραρτήματος Α.

Συλλογικής Ωφέλειας (Κοιν.Σ.Επ.) και μία (1) αφίσα την υποκατηγορία «Ελευθεριακά-Ανεξάρτητα Δίκτυα Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής και Συλλογικής Ωφέλειας (Κοιν.Σ.Επ.) που αφορούν αυτιστικά παιδιά και τις οικογένειές τους».

Προς το τέλος του πίνακα Α.2 συναντάμε την κατηγορία «Αυτιστικά Άτομα» με τέσσερις (4) αφίσες. Που αποτελείται από μία «Διαδικτυακή Ομάδα Αυτιστικών Ατόμων με σκοπό την Ενημέρωση για τον Αυτισμό», που εμφανίζει τρεις (3) αφίσες και ένα «Σωματείο/Σύλλογο Αυτιστικών Ατόμων» με μία (1) αφίσα. Η διαδικτυακή ομάδα, που προαναφέρθηκε, δημιουργήθηκε και διαχειρίζεται από την ιδρύτρια και πρώην Πρόεδρο αυτού του Συλλόγου Αυτιστικών Ατόμων, ο οποίος δεν υπάρχει πλέον.

Στην τελευταία κατηγορία του πίνακα τοποθετήθηκε το μέρος του υλικού, που δεν ταίριαζε σε καμία άλλη κατηγορία φορέων προέλευσης, υπό τον γενικό τίτλο «Άλλο». Εμπεριέχει μόνο την υποκατηγορία «Ενώσεις για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Αναπήρων» και σε αυτήν περιλαμβάνεται μία (1) μόνο αφίσα.

3.1.1.1.1 Συνδυαστική επισκόπηση προέλευσης ανά έτος

Εξετάζοντας συνδυαστικά τις κατηγορίες προέλευσης των αφισών και τις χρονολογίες δημοσίευσής τους, παρατηρήθηκε πως η κατηγορία «Μη κυβερνητικά δίκτυα και σύλλογοι μη αυτιστικών για τον αυτισμό» συγκέντρωσε όλα τα έτη από 2009 έως 2018 την πλειοψηφία των αφισών, με εξαίρεση το 2010, για το οποίο δεν βρέθηκε καμία αφίσα και το 2017, για το οποίο σημείωσε ίσο πλήθος αφισών (10) με την κατηγορία «Αυτοδιοίκηση και Φορείς Πολιτισμού» (10)¹⁹. Εστιάζοντας την επεξεργασία περεταίρω, στις υποκατηγορίες, αναδεικνύεται ως εξέχουσα σε πλήθος αφισών, για τα περισσότερα έτη, η υποκατηγορία «Φιλανθρωπικά/Μη κερδοσκοπικά σωματεία/σύλλογοι/οργανώσεις γονέων, κηδεμόνων και φίλων Αυτιστικών», όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

¹⁹ Βλ. Πίνακα Α.6, στο Παράρτημα Α.

	Φιλανθρωπικά/Μη κερδοσκοπικά σωματεία/σύλλογοι/ οργανώσεις γονέων, κηδεμόνων και φίλων Αυτιστικών	Μη Κυβερνητικά Δίκτυα και Οργανισμοί Ενημέρωσης, Έρευνας και Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, Ειδικής Αγωγής και Θεραπευτικής Αποκατάστασης Αυτιστικών (ή/και αναπήρων ατόμων)	Δήμοι και Περιφέρειες
2009	✓		
2011	✓		
2012	✓		
2013	✓		
2014	✓		
2015		✓	
2016	✓		
2017	✓		✓
2018	✓		

Πίνακας 3.1.1.1.1.α «Κυρίαρχες υποκατηγορίες προέλευσης υλικού ανά έτος»

Σε κάθε περίπτωση φαίνεται, στον πίνακα Α.6 του Παραρτήματος Α, πως μέσα στο διάστημα 2009-2018 σημειώθηκε, για όλες τις συγκεντρωτικές κατηγορίες προέλευσης αφισών, αύξηση του πλήθους τους, από το πρώτο έως το τελευταίο έτος. Συγκεκριμένα, την μεγαλύτερη αύξηση την είχαν οι κατηγορίες: α) «Μη κυβερνητικά δίκτυα και Σύλλογοι μη αυτιστικών για των Αυτισμό», η οποία ακολούθησε μία σταδιακή αυξητική πορεία με μικρές εναλλαγές, β) «Αυτοδιοίκηση και Φορείς Πολιτισμού», στην οποία παρατηρήθηκε ραγδαία αύξηση το 2017 και παρέμεινε σταθερή και το 2018 και γ) «Φορείς και Υπηρεσίες διάγνωσης θεραπευτικής παρέμβασης και προώθησης προϊόντων υποστήριξης», η οποία αυξήθηκε κατά εννιά (9) αφίσες το 2018, ενώ μέχρι τότε το σύνολο αφισών της δεν ήταν ιδιαίτερο υψηλό. Αντίθετα, οι κατηγορίες: «Εκπαιδευτικοί Φορείς» και «Επιχειρήσεις» κατέληξαν σε μία μικρή αύξηση σε σχέση με το 2009, αλλά έχοντας υποστεί μείωση του υλικού τους

σε σχέση με το μεσοδιάστημα της περιόδου 2009-18. Στην κατηγορία «Αυτιστικά Άτομα» η οποία εμφανίζει υλικό για πρώτη φορά το 2014, σημειώθηκε αύξηση κατά μία (1) αφίσα το 2018, παραμένοντας ωστόσο σε πολύ χαμηλό ποσοστό σε σχέση με το σύνολο των αφισών που δημοσιεύτηκαν το 2018. Τέλος, η κατηγορία «Άλλο», η οποία περιέχει μόνο την υποκατηγορία «Ένωση για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Αναπήρων» εμφανίζεται με μία (1) μοναδική αφίσα, για πρώτη φορά, το 2018.

3.1.1.2 Προέλευση υλικού με βάση τη διάκριση: Αθήνα – Επαρχιακή πόλη

Ένας παράγοντας διάκρισης του υλικού του δείγματος, που αφορά την προέλευσή του και αναδείχθηκε απρόσμενα μετά από επαναλαμβανόμενες επεξεργασίες του δείγματος, είναι αυτός της τοπικής του προέλευσης. Όπως φαίνεται στον πίνακα 2.7.3 «Τόπος προέλευσης αφισών», στο κεφάλαιο 2.7 «Δείγμα», οι εξήντα τέσσερις (64) από τις εκατόν πέντε (105) αφίσες του δείγματος προέρχονταν από επαρχιακές πόλεις εκτός του λεκανοπεδίου της Αττικής, ενώ από την Αθήνα προέρχονταν περίπου οι μισές συγκριτικά με αυτές που συγκέντρωσαν συνολικά οι άλλες πόλεις (35). Και ένα πολύ μικρό ποσοστό προερχόταν από διαδικτυακούς τόπους χωρίς διευκρίνιση σχετικά με την έδρα τους (6). Να σημειωθεί ότι στις δύο υποκατηγορίες προέλευσης του υλικού, που ξεχώρισαν λόγω του πλήθους των αφισών που τις διαμόρφωσαν, ο αριθμός του συνόλου των αφισών που προερχόταν από την επαρχία ήταν πολύ μεγαλύτερος, συγκριτικά με αυτόν όσων προέρχονταν από την Αθήνα. Συγκεκριμένα, από τις σαράντα επτά (47) αφίσες, που προέρχονταν από Φιλανθρωπικούς/Μη κερδοσκοπικούς συλλόγους γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων, οι τριάντα πέντε (35) προέρχονταν από τέτοιους συλλόγους επαρχιακών πόλεων, ενώ οι δώδεκα (12) από συλλόγους γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων της Αθήνας. Αντίστοιχα και στην υποκατηγορία «Δήμοι και Περιφέρειες» από τις είκοσι μία (21) αφίσες, οι δεκαεννέα (19) είχαν προέλευση επαρχιακών δήμων και περιφέρειες, έναντι δύο (2) μόνο που προέρχονταν από το λεκανοπέδιο Αττικής. Ακόμα και στην μεγάλη κατηγορία που εμπεριέχει όλους τους «Φορείς και Υπηρεσίες Διάγνωσης, Θεραπευτικής Παρέμβασης και Προώθησης Προϊόντων Υποστήριξης», οι δεκαεννέα (19) αφίσες προέρχονται από την Επαρχία, ενώ λίγο λιγότερες και συγκεκριμένα δεκατρείς (13), από αντίστοιχες υπηρεσίες της Αθήνας.

3.1.1.2.1 Διαφοροποίηση τόπου προέλευσης ανά έτος²⁰

Στα έτη 2009 και 2011, οι δύο (2) αφίσες του καθενός, μοιράζονται ισόποσα σε αυτές που προέρχονται από την Αθήνα και σε αυτές που προέρχονται από επαρχιακές πόλεις. Το 2012, μία (1) παραπάνω αφίσα σημειώνεται σε αυτές που προέρχονται από επαρχιακές πόλεις, συγκριτικά με αυτές που προέρχονται από την Αθήνα, για εκείνο το έτος, ενώ την επόμενη χρονιά (2013) εμφανίζονται δύο (2) παραπάνω. Το 2014 είναι το μοναδικό έτος, κατά το οποίο υπάρχει μία (1) παραπάνω αφίσα που προέρχεται από την Αθήνα, έναντι των άλλων πόλεων. Το 2015 και το 2016 υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ των δύο τοπικών κατηγοριών, καθώς το 2015 από τις επαρχιακές πόλεις συγκεντρώνεται υλικό τριπλάσιο από αυτό της Αθήνας και το 2016 τετραπλάσιο πάλι στην ίδια κατηγορία. Το 2017 η διαφορά φαίνεται να μειώνεται, αφού οι έξι (6) αφίσες προέρχονται από την Αθήνα και οι δέκα (10) από την επαρχία. Και τέλος, το 2018 από τις τριάντα πέντε (35) συνολικά αφίσες του έτους, οι δεκατρείς (13) προέρχονται από την Αθήνα έναντι των δεκαεννιά (19) από την επαρχία και τριών (3) ακόμα από διαδικτυακούς τόπους.

3.1.1.3 Συνεργασία διαφορετικών ειδών φορέων

Αρχικά, με τη δημιουργία του Πίνακα Α3 στο Παράρτημα Α, εξετάστηκαν όλες οι αφίσες που είναι προϊόν συνεργασίας διαφορετικών φορέων, με σκοπό να ελεγχθούν οι συνεργασίες που έγιναν μεταξύ φορέων κάθε υποκατηγορίας, και αυτών εντός της ίδιας κατηγορίας - ομπρέλας, ή ακόμα και μεταξύ διαφορετικών φορέων μέσα στην ίδια υποκατηγορία. Βρέθηκαν κάποιες συνδιοργανώσεις αυτών των ειδών, όπως αυτή της αφίσας 16, όπου τρία διαφορετικά εξειδικευμένα ιδιωτικά ιατρο-παιδαγωγικά κέντρα συνεργάστηκαν, με σκοπό τη δημιουργία ενημερωτικής καμπάνιας, αλλά και αυτή της αφίσας 35, η οποία προκύπτει από δύο αθλητικούς οργανισμούς μη αναπήρων ατόμων σε συνεργασία με φορέα της υποκατηγορίας «Σύλλογοι/Ιδρύματα Κοινωνικού Ενδιαφέροντος, Εθελοντισμού, Πολιτισμού και Διά βίου Μάθησης», επομένως εμφανίζει συνεργασία και εντός της ίδιας υποκατηγορίας «Αθλητικοί Οργανισμοί Μη Αναπήρων Ατόμων» και εντός της ίδιας κατηγορίας – ομπρέλας «Αυτοδιοίκηση και Φορείς Πολιτισμού». Ακόμα, στον πίνακα αυτόν φαίνεται πως τις πιο πολλές συνεργασίες, συγκριτικά με τις υπόλοιπες υποκατηγορίες, εμφανίζουν οι

²⁰ Πρβλ. πίνακα Α.5 στο Παράρτημα Α.

«Φιλανθρωπικοί/Μη κερδοσκοπικοί σύλλογοι γονέων, κηδεμόνων και φίλων Αυτιστικών», με είκοσι δύο (22) αφίσες. Ακολουθεί σε μέγεθος η υποκατηγορία «Δήμοι και Περιφέρειες», με δύο λιγότερες αφίσες, αλλά με μεγαλύτερο ποσοστό συνεργασίας, αφού είκοσι στις είκοσι (20/20) αφίσες της προέκυψαν από συνεργασία. Ίσως έχει την σημασία του να σημειωθεί ότι οι Δήμοι και Περιφέρειες στις περισσότερες συνεργασίες τους, έντεκα (11) συγκεκριμένα, συμπεριλαμβάνουν (και) Φιλανθρωπικούς ή Μη Κερδοσκοπικούς Συλλόγους γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων. Πέρα από τους Δήμους και τις Περιφέρειες, και οι υποκατηγορίες: «Δημόσιοι εκπαιδευτικοί φορείς ειδικής εκπαίδευσης», «Εμπορικοί σύλλογοι/Εμπορικά κέντρα/Εταιρίες» και «Αθλητικοί Οργανισμοί Αναπήρων Ατόμων/Τοπικές Επιτροπές ‘Special Olympics’», εμφανίζουν συνεργασία σε όλες τις αφίσες τους. Βέβαια σημειώνεται ότι το σύνολο των αφισών της κάθε μίας από αυτές τις τρεις υποκατηγορίες κυμαίνεται από δύο έως έξι αφίσες. Καμία συνεργασία δεν υπήρξε στις υποκατηγορίες της κατηγορίας «Αυτιστικά Άτομα» και στην κατηγορία «Άλλο» με μοναδική υποκατηγορία «Ένωση για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Αναπήρων».

Στη συνέχεια, θεωρήθηκε πρακτικό να εξεταστεί πιο εστιασμένα η συνεργασία, μόνο, μεταξύ φορέων διαφορετικών μεγάλων κατηγοριών κι έτσι προέκυψε ο Πίνακας Α4 του Παραρτήματος Α. Εκεί διαπιστώθηκε, πως το σύνολο των αφισών που συνεργάστηκαν για αυτές φορείς διαφορετικών μεγάλων κατηγοριών είναι τριάντα τέσσερις (34) αφίσες. Σε είκοσι πέντε (25) αφίσες συνεργάστηκαν δύο (2) φορείς διαφορετικών κατηγοριών, σε επτά (7) αφίσες υπήρξε συνεργασία τριών (3) φορέων διαφορετικών κατηγοριών, ενώ μόνο σε δύο (2) αφίσες συνεργάστηκαν τέσσερις (4) φορείς διαφορετικών κατηγοριών. Άρα, απομένουν εβδομήντα μία (71) αφίσες στις οποίες δεν υπήρξε καμία συνεργασία μεταξύ φορέων διαφορετικών μεγάλων κατηγοριών. Τις πιο πολλές συνδιοργανώσεις, και συγκεκριμένα σε είκοσι επτά (27) αφίσες, έχει η κατηγορία – ομπρέλα «Μη κυβερνητικά δίκτυα και Σύλλογοι μη αυτιστικών για τον αυτισμό». Ακολουθεί η κατηγορία «Αυτοδιοίκηση και Φορείς Πολιτισμού» με συνεργασία σε είκοσι πέντε (25) αφίσες. Η κατηγορία «Εκπαιδευτικοί φορείς» έπεται με συνεργασία σε δεκαπέντε (15) αφίσες και η κατηγορία «Φορείς και Υπηρεσίες διάγνωσης θεραπευτικής παρέμβασης και προώθησης προϊόντων υποστήριξης» με εννιά (9) αφίσες, δημιουργημένες μέσα από συνεργασία. Τέλος, η

κατηγορία «Επιχειρήσεις» περιελάμβανε μόνο τέσσερις (4) αφίσες αποτέλεσμα συνεργασίας με άλλες κατηγορίες.

3.1.1.3.1 Διαφοροποίηση στη συνεργασία διαφορετικών ειδών φορέων μέσα στο διάστημα 2009-2018

Το 2009 και το 2014 δεν έχουν καθόλου συνδιοργανώσεις φορέων διαφορετικών κατηγοριών. Το 2012 υπάρχει μόνο μία (1) συνεργασία, ενώ την αμέσως προηγούμενη χρονιά (2011), αλλά και την αμέσως επόμενη, υπήρξαν δύο (2) συνεργασίες ανά έτος, που και στις δύο περιπτώσεις σημαίνει μεγάλο ποσοστό σε σχέση με το πλήθος των δημοσιευμένων αφισών κάθε έτους. Το 2015 υπάρχουν έξι (6) συνεργασίες φορέων διαφορετικών κατηγοριών. Το 2016 μειώνονται στις τρεις (3) συνεργασίες. Το 2017 αυξάνονται ξανά σε έντεκα (11) αφίσες ως αποτέλεσμα συνεργασίας, για να ξανά μειωθούν το 2018 σε εννιά (9).

3.1.2 Είδος υλικού

3.1.2.1 Κατηγοριοποίηση ανά είδος υλικού

Καθώς η επεξεργασία των αφισών συνεχίστηκε, πέρα από την εξέταση της του χρόνου, του τόπου και του/των φορέα/ων προέλευσής τους, κρίθηκε σκόπιμο να ερευνηθεί το περιεχόμενο τους, ως προς το είδος του. Για τον σκοπό αυτό, μέσα από την επαναλαμβανόμενη εξέταση του υλικού διαμορφώθηκαν κάποιες κατηγορίες ταξινόμησης του με βάση το είδος του. Κατά τη δημιουργία των κατηγοριών, επιδιώχθηκε να καλυφθούν όσο περισσότερες πλευρές θέασης του υλικού. Έτσι κάποιες κατηγορίες αφορούν στη διαφοροποίηση του περιεχομένου της αφίσας, άλλες στην διαφοροποίηση από άποψη υποκειμένου στο οποίο απευθύνεται η διαφήμιση και άλλες στην διαφοροποίηση του στρατηγικού της στόχου. Αν και αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί αιτία απουσίας συνοχής μεταξύ κατηγοριών, κρίθηκε ως αναγκαίο λόγω της ποικιλομορφίας του υλικού και της ανάγκης σφαιρικότερης προσέγγισης του. Άλλωστε, πρόκειται για μια πρώτη και συνοπτική παρουσίαση της επεξεργασίας αυτών των ζητημάτων που αφορούν τον χαρακτήρα και το περιεχόμενο του υλικού, που στα επόμενα κεφάλαια θα γίνει πιο εκτεταμένα και σε μεγαλύτερο βάθος. Θα επιχειρηθεί αρχικά μία σύντομη παρουσίαση και επεξήγηση των κατηγοριών που διαμορφώθηκαν

για το είδος του υλικού. Α) Οι κατηγορίες που αφορούν στο περιεχόμενο της αφίσας είναι: 1) «Αφίσες πληροφοριακού χαρακτήρα ως πρόσκληση/πρόγραμμα εκδήλωσης» και αφορούν όσες αφίσες έχουν στόχο να δώσουν πληροφορίες για εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού, 2) «Αφίσες διαφήμισης ανθρωπιστικού χαρακτήρα», όπου περιλαμβάνονται αφίσες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που στοχεύουν στην ενημέρωση και ίσως κάποιες φορές στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης γύρω από τον Αυτισμό και την διάδοση της Παγκόσμιας Ημέρας του Αυτισμού. Μπορεί ακόμα να αφορούν την προώθηση της αποδοχής των Αυτιστικών και 3) «Αφίσες καταναλωτικών διαφημίσεων» οι οποίες ενδιαφέρονται για την προβολή ενός προϊόντος με στόχο την αύξηση των πωλήσεων. Να σημειωθεί πως μπορεί κάποια αφίσα με παραπάνω από μία σελίδες να εντάσσεται σε παραπάνω από μία κατηγορίες, καθώς μπορεί η κάθε σελίδα της να διαφοροποιείται ως προς το περιεχόμενο, γι' αυτό και στον πίνακα Α.7.α σημειώνονται κωδικοί σελίδων και όχι μόνο αφισών. Από την ταξινόμηση των σελίδων στις τρεις κατηγορίες καταγράφηκαν ενενήντα τρεις από τις εκατόν τριάντα οκτώ (93/138) σελίδες αφισών να έχουν πληροφοριακό χαρακτήρα που σχετίζεται με την πρόσκληση σε εκδήλωση για τον Αυτισμό και σε κάποιες από αυτές και με την ενημέρωση για το πρόγραμμα της εκδήλωσης. Άλλες σαράντα δύο (42/138) σελίδες αποτελούνται από περιεχόμενο ανθρωπιστικού χαρακτήρα και επιδιώκουν να παράσχουν πληροφορίες για ζητήματα γύρω από τον αυτισμό ή/και να ευαισθητοποιήσουν τους μη αυτιστικούς. Και τέλος, η κατηγορία των αφισών καταναλωτικής διαφήμισης αποτελείται από τρεις (3/138) μόνο σελίδες. Στο συγκεκριμένο δείγμα τα διαφημιζόμενα, προς κατανάλωση, προϊόντα είναι είτε ειδικό εκπαιδευτικό υλικό και ειδικό ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό λογισμικό, είτε ιατρικές διαγνωστικές εξετάσεις. Μία ακόμα κατηγορία που προέκυψε σε επόμενη επεξεργασία του υλικού και θα μπορούσε να ενσωματωθεί στις κατηγορίες που αφορούν το περιεχόμενο της αφίσας είναι και η κατηγορία «Αφίσες διαφήμισης γοήτρου». Αν και θα μπορούσε κάποια/ος να ισχυριστεί, ότι πολλές αφίσες, αν όχι όλες θα μπορούσαν να εστιάζουν στην αύξηση του γοήτρου τους, μέσω της αφίσας που δημοσιεύουν, κρίθηκε πιο σκόπιμο η κατηγορία αυτή να γίνει αρκετά πιο συγκεκριμένη και να συμπεριλάβει μόνο τις αφίσες εκείνες που προέρχονται από ιδιώτες ειδικούς επαγγελματίες και επαγγελματίες υγείας, ιατρικά και ιατρο-παιδαγωγικά κέντρα, επιχειρήσεις και ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα όταν τα παραπάνω στοχεύουν να προβληθούν και να διαφημιστούν ως διοργανωτές μιας εκδήλωσης ή απλά ως δημιουργοί μιας αφίσας με ενημερωτικό υλικό, αυξάνοντας το

γόητρό τους και ίσως στην πορεία τα κέρδη τους, χωρίς να προωθήσουν άμεσα στο συγκεκριμένο υλικό τα προϊόντα ή/και τις υπηρεσίες των οποίων την προώθηση δραστηριοποιούνται επαγγελματικά. Οι σύλλογοι γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων δεν περιλαμβάνονται σε αυτή την κατηγορία, καθώς θεωρείται κομμάτι του σκοπού των συλλόγων τους η ενημέρωση γύρω από τον Αυτισμό και την Παγκόσμια Ημέρα του και στα καταστατικά ίδρυσης τους αναφέρουν ότι πρόκειται για μη κερδοσκοπικούς συλλόγους. Πέρα από τρεις σελίδες αφισών (36, 79β, 83), όλες οι υπόλοιπες είχαν ήδη ενταχθεί σε κάποια από τις δύο κατηγορίες περιεχομένου που προαναφέρθηκαν παραπάνω: «Αφίσες πληροφοριακού χαρακτήρα ως πρόσκληση/πρόγραμμα εκδήλωσης» και «Αφίσες διαφήμισης ανθρωπιστικού χαρακτήρα», έτσι όταν σε επόμενη επεξεργασία κάποιες από τις σελίδες αυτών των δύο κατηγοριών φάνηκαν να διαμορφώνουν την κατηγορία «Αφίσες γοήτρου», θεωρήθηκε βοηθητικό για την πορεία της εργασίας να σημειωθούν ξεχωριστά και σε αυτήν την κατηγορία κι ας ήταν ήδη σημειωμένες και σε κάποια άλλη, καθώς οι κατηγορίες αυτές παρ' όλο που αφορούν το περιεχόμενο δεν αλληλοαποκλείονται. Έτσι, προέκυψε πως τριάντα οκτώ από τις εκατόν τριάντα οκτώ (38/138) σελίδες αφισών εντάσσονται και στις αφίσες διαφήμισης γοήτρου, και είναι αριθμητικά σημειωμένες στον Πίνακα Α.7.β του Παραρτήματος Α.

Η δεύτερη φάση της ταξινόμησης του υλικού με βάση το είδος του, αφορά το υποκείμενο της διαφήμισης και τον τρόπο προσέγγισης του, καθώς παρατηρήθηκε πως αρκετά μεγάλος αριθμός των αφισών μοιάζουν να απευθύνονται στον συναισθηματικό τομέα και να επιδιώκουν να ερεθίσουν κρυφά συναισθήματα, όπως ενοχές και φόβο. Σε αυτές περιλαμβάνονται αφίσες που προωθούν διεθνείς καμπάνιες, διοργανωμένες από μη-αυτιστικούς, όπως το “Άναψε Μπλε Φως”, εκδηλώσεις με φιλανθρωπικό σκοπό και “εκδηλώσεις αγάπης” ή “τιμητικές εκδηλώσεις”, οι οποίες θα μπορούσαν να στοχεύουν έμμεσα στην άμβλυνση των ενοχών των μη-αυτιστικών απέναντι στους αυτιστικούς, δημιουργώντας τους την αίσθηση ότι έχουν υποστηρίξει έτσι τους αυτιστικούς, μέσω της φιλανθρωπίας ή της συμμετοχής σε καμπάνια. Ακόμα, εκτιμάται, πως σε αυτήν τη κατηγορία εντάσσονται και αφίσες με συμπτωματολογία και κλινικό λόγο γύρω από τον Αυτισμό, καθώς προκαλούν συχνά τον φόβο των μη-αυτιστικών, αφού ο Αυτισμός προβάλλεται συχνά με επιδημιολογικούς όρους. Οι αφίσες αυτής της κατηγορίας ονομάστηκαν «Αφίσες υποκινητικής διαφήμισης». Σε αυτή την κατηγορία το πλήθος των σελίδων αφισών που σημειώθηκαν είναι σαράντα

έξι (46/138)²¹. Από τις οποίες εννέα (9) σελίδες προκύπτουν από αφίσες εκδηλώσεων που περιέχουν (και) φιλανθρωπικό σκοπό και δεκαπέντε (15) άλλες ανήκουν σε αυτές που διαφημίζουν καμπάνιες οργανωμένες από μη-αυτιστικούς. Οι αφίσες που προωθούν τη διαφήμιση καμπάνιας οργανωμένης από αυτιστικούς δεν περιλαμβάνονται, σε αυτές που ανήκουν στην υποκινητική διαφήμιση, καθώς αφορούν ενδυναμωτικές ενέργειες που επιλέγουν τα ίδια τα αυτιστικά άτομα και ακόμα και σε περιπτώσεις που έχουν παρόμοιο χαρακτήρα με αυτόν άλλων καμπανιών που οργανώνονται από μη-αυτιστικούς, ο λόγος που επιλέγονται είναι ότι με αυτό τον τρόπο αντιστέκονται στην εκπροσώπηση τους από μη-αυτιστικούς, που οργανώνουν καμπάνιες χωρίς να λαμβάνουν τους ίδιους υπόψη κι έτσι προσπαθούν να εδραιώσουν τη δική τους θέση, ίσως σε μία λογική “talking back”, ‘αντιμηλώντας’ δηλαδή στους μη-αυτιστικούς και τις πρακτικές τους.

Τέλος, κατά την επεξεργασία του υλικού ως προς τον στρατηγικό στόχο του, στον Πίνακα Α.7.δ του Παραρτήματος Α, αναδείχθηκαν είκοσι μία (21) σελίδες αφισών, οι οποίες απευθύνονται κυρίως σε επαγγελματίες που ασχολούνται με τον Αυτισμό και είτε το αναφέρουν ρητά είτε δηλώνουν πως δίνουν βεβαίωση παρακολούθησης, κάτι που αποτελεί συχνά κίνητρο παρακολούθησης μιας εκδήλωσης για τους επαγγελματίες του χώρου.

3.1.2.1.1 Διαφοροποίηση των ειδών του υλικού μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-2018

Όπως φαίνεται στον πίνακα διπλής εισόδου Α.8 του παραρτήματος Α, παρατηρούνται κάποιες διαφοροποιήσεις από το έτος 2009 μέχρι το έτος 2018, ως προς την ταξινόμηση του υλικού ανά είδος. Το 2009, η μία (1) αφίσα ανήκε σε αυτές που αποτελούσαν πρόσκληση σε εκδήλωση και ήταν πληροφοριακού χαρακτήρα και μάλιστα απευθυνόταν κυρίως σε ειδικούς επαγγελματίες, ενώ η άλλη (1) αφίσα ήταν ανθρωπιστικού χαρακτήρα, αφού ενημέρωνε για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού. Καθώς για το 2010 δεν υπάρχει υλικό, περνώντας κατευθείαν στο 2011 διαπιστώνουμε πως όλες οι αφίσες του έτους (2) είναι πληροφοριακού χαρακτήρα και το ίδιο επαναλαμβάνεται και τα έτη 2012 (5 αφίσες) και 2013 (4 αφίσες). Και στα τρία έτη

²¹ Βλ. Πίνακα Α.7.γ, στο Παράρτημα Α.

έχουμε από μία (1) υποκινητική διαφήμιση και στα έτη 2011 και 2012 υπάρχει και από μία (1) αφίσα στο καθένα με ειδικό στρατηγικό στόχο τους ειδικούς επαγγελματίες. Το 2013 εμφανίζεται για πρώτη φορά μία διαφήμιση γοήτρου. Όμως μέχρι τώρα δεν υπάρχει καμία καταναλωτική. Το 2014, είναι η μοναδική χρονιά που υπάρχει μια μικρή διαφορά στο πλήθος των αφισών, στην ταξινόμηση τους ως προς το περιεχόμενο, η οποία γέρνει υπέρ των αφισών ανθρωπιστικού περιεχομένου (6), έναντι αυτών πληροφοριακού (3). Δύο (2) από τις ανθρωπιστικού περιεχομένου, εντάσσονται και σε αυτές που έχουν στόχο την αύξηση του γοήτρου των δημιουργών τους και τέσσερις (4) από όλες ανήκουν στις υποκινητικές. Την επόμενη χρονιά, 2015, σημειώνεται μεγάλη αύξηση του υλικού που έχει πληροφοριακό χαρακτήρα, συγκεκριμένα στις δεκαπέντε (15) αφίσες, ενώ μόνο τέσσερις (4) είναι ανθρωπιστικού χαρακτήρα και για πρώτη φορά εμφανίζεται και μία (1) καταναλωτική διαφήμιση. Τέσσερις (4) είχαν σκοπό την αύξηση του γοήτρου και μία (1) στόχευε στην προσέλκυση ειδικών επαγγελματιών. Δώδεκα από τις δεκαεννιά (12/19) αφίσες αυτής της χρονιάς θεωρήθηκαν και υποκινητικής διαφήμισης. Το 2016, πάλι την πλειοψηφία των αφισών συγκεντρώνει η κατηγορία των αφισών πληροφοριακού χαρακτήρα με έντεκα (11), έναντι τριών (3) ανθρωπιστικού χαρακτήρα. Και οι γοήτρου παραμένουν τρεις (3) κοντά στο περσινό τους μέγεθος, όμως αυτές που μειώνονται πολύ είναι οι υποκινητικές, που από δώδεκα το προηγούμενο έτος πέφτουν στις δύο (2). Αύξηση παρατηρείται σε αυτές που στοχεύουν σε επαγγελματίες, καθώς είναι τρεις (3). Το 2017, υπερσχύουν και πάλι πανηγυρικά οι πληροφοριακές αφίσες έναντι των ανθρωπιστικών (15/1). Σχεδόν οι μισές (7) είναι υποκινητικές στην ταξινόμηση ως προς το υποκείμενο, δύο (2) εντάσσονται και σε αυτές με περιεχόμενο διαφήμισης γοήτρου και έξι (6) απευθύνονται κυρίως σε επαγγελματίες και είναι οι πιο πολλές που θα σημειωθούν σε αυτήν την κατηγορία για όλο το διάστημα 2009-18, καθώς την επόμενη και τελευταία χρονιά, 2018, αυτές που έχουν ειδικό στόχο τους ειδικούς επαγγελματίες είναι μόνο τρεις (3). Ως προς το περιεχόμενο, η διαφορά πληροφοριακών αφισών (20) και ανθρωπιστικών (14) έχει μειωθεί. Δύο (2) αποτελούν καταναλωτικές διαφημίσεις, έντεκα (11) ανήκουν και στις διαφημίσεις αύξησης γοήτρου και δεκαπέντε από τις τριάντα πέντε (15/35) έχουν και υποκινητικό χαρακτήρα. Να σημειωθεί πως ο αριθμητικός κωδικός των αφισών, με πάνω από μία σελίδα, των οποίων μία ή παραπάνω σελίδες ανήκαν σε διαφορετικές κατηγορίες, σημειώθηκαν σε όλες τις κατηγορίες που εμφανίζονται σελίδες τους. Συνοπτικά, φαίνεται πως σχεδόν όλες τις χρονιές υπάρχει συνέπεια, ως προς το περιεχόμενο των αφισών, καθώς οι περισσότερες

αφίσες ενημερώνουν για τις εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού. Λιγότερες έχουν σκοπό να ενημερώσουν για τον αυτισμό και την Παγκόσμια Ημέρα του ή και να ευαισθητοποιήσουν τους αναγνώστες, χωρίς να προσκαλούν σε κάποια εκδήλωση. Πέρα από μία (1) ανθρωπιστική αφίσα το 2009, εμφανίζονται ξανά τέτοιες αφίσες το 2014, συναντούν μία σημαντική μείωση το 2017 και καταλήγουν το 2018 να πλησιάζουν αρκετά το πλήθος των αφισών πληροφοριακού χαρακτήρα. Τέλος, πολύ μικρός αριθμός αφορά καταναλωτικές διαφημίσεις, μόνο μία (1) το 2015 και δύο (2) το 2018. Ως προς την δευτερεύουσα ταξινόμηση του περιεχομένου του υλικού σε διαφημίσεις γοήτρου, φαίνεται πως από το 2014 μέχρι και το 2017, κυμαίνονται από μία έως τέσσερις ανά έτος (1-4), αλλά το 2018 έντεκα στις τριάντα πέντε του έτους (11/35) σημειώνονται σε αυτήν την κατηγορία. Στην διαφοροποίηση της ταξινόμησης ως προς το υποκείμενο στην κατηγορία υποκινητικές διαφημίσεις βλέπουμε να ξεκινούν το 2011 και να αυξάνονται μέχρι το 2015, που φτάνουν τις δώδεκα από τις δεκαεννιά (12/19) του έτους. Αμέσως μετά όμως ξανά μειώνονται ξαφνικά, και τελικά το 2018 βρίσκονται ακριβώς στο 1/3 του συνόλου των αφισών του έτους. Όσον αφορά στις αφίσες που στοχεύουν ρητά κυρίως σε ειδικούς επαγγελματίες, δεν είναι πολλές επί του συνόλου, καθώς είναι από μία (1) για τα έτη 2009, 2011, 2012, 2015, τρεις (3) τα έτη 2016 και 2018 και μόνο το 2017 είναι έξι στις δεκαέξι (6/16) του έτους.

3.1.3 Είδος εκδήλωσης

3.1.3.1 Κατηγοριοποίηση ανά είδος εκδήλωσης

Από τις εκατόν πέντε (105) αφίσες του δείγματος, οι εβδομήντα έξι (76) αφορούν εκδηλώσεις για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού ή για τον Μήνα Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό που έχει καθιερωθεί να είναι ο μήνας Απρίλιος. Είκοσι εννέα (29) από τις αφίσες δεν περιλαμβάνουν τη διαφήμιση κάποιας εορταστικής εκδήλωσης. Αρχικά καταγράφηκαν ανά έτος, στον πίνακα Α.10 «Περιγραφικός πίνακας εκδήλωσης ανά αφίσα», με τον αριθμητικό κωδικό τους, όλες οι αφίσες που αφορούν πρόσκληση σε εκδήλωση. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον πίνακα, περιέχουν τον χαρακτήρα και το περιεχόμενο της εκδήλωσης, τον σκοπό της, τους/τις συμμετέχοντες/ουσες σε αυτήν, τον χώρο διεξαγωγής, το κόστος συμμετοχής, το αν θα δοθεί βεβαίωση παρακολούθησης και τους χορηγούς/

υποστηρικτές της εκδήλωσης. Στην προσπάθεια να ερευνηθεί περαιτέρω το είδος και το περιεχόμενο των εκδηλώσεων, διαμορφώθηκαν κάποιες μικρές κατηγορίες εκδηλώσεων, οι οποίες στην συνέχεια ομαδοποιήθηκαν σε μεγαλύτερες κατηγορίες, όπως φαίνεται αναλυτικά στον πίνακα Α.11 «Ταξινόμηση εκδηλώσεων με βάση το περιεχόμενο», στο Παράρτημα Α. Οι τελικές μεγάλες κατηγορίες φαίνονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα 3.1.3.1.α «Τελικές κατηγορίες περιεχομένου εκδηλώσεων» μαζί με το σύνολο των αφισών που συγκέντρωσε η κάθε κατηγορία. Κάποιες εκδηλώσεις περιέχουν ποικίλες δράσεις διαφορετικών ειδών, έτσι μπορεί η ίδια αφίσα να σημειώνεται σε περισσότερες από μία κατηγορίες περιεχομένου εκδήλωσης.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ ΑΦΙΣΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΣΩΝ
ΟΜΙΛΙΕΣ / ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ/ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	2,4,5,7,9,10,12,13,14,17,20,24,25,32,37, 38,39,42,43,44,45,48,51,52,53,55,56,57, 58,62,63,65,69,72,73,75,76,77,85,88,96, 97,99	43
ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ / ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	6,47,92	3
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	5	1
ΠΡΟΒΟΛΕΣ	2,9,11,25,26,29,30,34,48,77	10
ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ	3,4	2
ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	8,27,28,35,39,49,59,60,68,75,77,82,87, 102	14
‘ΜΠΛΕ’ ΚΑΜΠΑΝΙΕΣ	26,31,33,34,35,50,64,67,75,84,100	11
ΑΛΛΕΣ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ (κυρίως ως παράλληλες δράσεις συνοδευτικά σε κάποιο/α από τα παραπάνω)	5,6,9,28,29,33,39,51,57,59,63,66,70,73, 75,77,78,86,105	19
ΓΙΟΡΤΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ, ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ / ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΤΟΥΣ	69,105	2
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ	80,84	2

Πίνακα 3.1.3.1.α «Τελικές κατηγορίες περιεχομένου εκδηλώσεων»

Οι περισσότερες εκδηλώσεις (43) περιλαμβάνουν ομιλίες, συζητήσεις και ενημερωτικές εκδηλώσεις ή/και διανομή ενημερωτικού υλικού. Οι τριάντα οκτώ (38)

από αυτές τις εκδηλώσεις περιλαμβάνουν πιο συγκεκριμένα ομιλίες από μη-αυτιστικούς, ενώ μόνο δύο (2) περιλαμβάνουν ομιλίες από ενήλικα αυτιστικά άτομα. Και οι ενημερωτικές δράσεις, καθώς και οι συζητήσεις δεν είχαν αυτιστικούς συμμετέχοντες, αλλά ‘ειδικούς’ και γονείς. Εορταστικές εκδηλώσεις, όπως μουσικές εκδηλώσεις, χορευτικά προγράμματα, εκθέσεις βιβλίων, εκθέσεις κατασκευών ή/και ζωγραφικής, προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης και συμμετοχικές δράσεις, βραβεύσεις και παζάρια, εμφανίζονται σε δεκαεννιά (19) αφίσες. Πιο συχνές (8) σε αυτήν την κατηγορία είναι οι μουσικές εκδηλώσεις από μη αυτιστικά άτομα, ενώ υπάρχουν μόνο δύο (2) μουσικά δρώμενα από αυτιστικά άτομα. Συμμετοχή αυτιστικών ατόμων σε αυτήν την κατηγορία εμφανίζεται ακόμα μόνο σε έκθεση κατασκευών, που προέκυψαν στα πλαίσια απασχόλησης σε κέντρα ημέρας, σε μία (1) αφίσα, αλλά και εδώ η συμμετοχή αφορούσε την δημιουργία των κατασκευών πριν την εκδήλωση και όχι συμμετοχή κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης. Ένα στοιχείο τέλος που παρατηρήθηκε σε αυτή την κατηγορία είναι η συχνή χρήση της έννοιας της “Διαφορετικότητας” που τοποθετήθηκε αρκετές φορές ως θέμα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών, ως έμπνευση για καλλιτεχνικές δημιουργίες και κεντρικός άξονας συμμετοχικών δράσεων. Αρκετά συχνές εκδηλώσεις είναι και οι αθλητικές, οι οποίες διαμορφώνουν ξεχωριστή κατηγορία με δεκατέσσερις (14) αφίσες. Σε αυτές περιλαμβάνονται αγώνες δρόμου, μπάσκετ και ποδοσφαίρου, ποδηλατικοί ή κωπηλατικοί αγώνες και μπόουλινγκ. Σε κάποιες από αυτές (10) η συμμετοχή αφορούσε και αυτιστικά και μη-αυτιστικά άτομα, ενώ σε δύο (2) περιοριζόταν σε συμμετοχή μόνο αυτιστικών ατόμων και σε δύο (2) άλλες αναφερόταν μόνο σε μη-αυτιστικά άτομα ή ομάδες. Αρκετά συχνά εμφανίζονται στο δείγμα και αφίσες που περιελάμβαναν ‘Μπλε’ εκδηλώσεις, όπως φωταγωγήση τοπόσημων, κτιρίων και δρόμων με μπλε φως και περπάτημα με μπλε ρούχα. Συνολικά εμφανίζονται τέτοιες εκδηλώσεις σε έντεκα (11) αφίσες. Πέμπτη κατηγορία σε μέγεθος με δέκα (10) αφίσες είναι αυτή που αφορά τις προβολές ταινιών για τον αυτισμό ή ακόμα και βίντεο με τη δράση και την πορεία κάποιου συλλόγου, αναφορικά με τον αυτισμό. Μερικές κατηγορίες με λιγότερες αφίσες είναι: αυτή που περιλαμβάνει σεμινάρια και εκπαιδευτικά εργαστήρια με τρεις (3) αφίσες και οι θεατρικές παραστάσεις/δρώμενα με δύο (2) αφίσες, όπου εμφανίζεται ένα (1) δρώμενο από αυτιστικά άτομα και μία (1) παράσταση από μη-αυτιστικά άτομα και με θεματική άσχετη από τον αυτισμό, το οποίο έγινε για να ενισχυθεί οικονομικά ένα κέντρο ημέρας. Εμφανίζεται ακόμα και μία (1) αφίσα στην οποία περιλαμβάνονται παρουσιάσεις βιβλίων από τα οποία το ένα

(1) γράφτηκε και παρουσιάστηκε από μητέρα αυτιστικού παιδιού, ως οδηγός για γονείς και ειδικούς, το άλλο (1) γράφτηκε από δασκάλα και εικονογραφήθηκε από μαθητές γενικού ολοήμερου σχολείου και τμήματος ένταξης, έχοντας ως θέμα την “διαφορετικότητα” και τέλος ένα (1) ακόμα γράφτηκε από αυτιστικό παιδί, αλλά παρουσιάστηκε από ειδική παιδαγωγό. Τέλος, σημειώθηκαν σε δύο (2) αφίσες εορταστικές εκδηλώσεις για γονείς και αυτιστικά παιδιά με σκοπό να γνωριστούν μεταξύ τους και να διασκεδάσουν και σε δύο (2) άλλες δεν σημειώνεται το περιεχόμενο των εκδηλώσεων αυτών.

3.1.3.2 Θεματολογία ομιλιών και ημερίδων

Κάνοντας ανάλυση λόγου στα θέματα και τους τίτλους ομιλιών και ημερίδων μετά από καταγραφή και κωδικοποίηση τους στον πίνακα Α.12, του παραρτήματος Α, ακολούθησε ομαδοποίηση των κωδικών που εξήχθησαν σε κατηγορίες ανάλυσης, οι οποίες φαίνονται συνοπτικά στους πίνακες Α.13.1-5, του παραρτήματος Α.

Στον πίνακα Α.13.1 έγινε ομαδοποίηση σαράντα πέντε (45) κωδικών που είχαν κλινικό περιεχόμενο. Αυτοί οι κωδικοί εμφανίζονται στους τίτλους των ομιλιών και των ημερίδων. Από τα μοτίβα που παρατηρήθηκαν σε έννοιες κλινικού περιεχομένου εξήχθησαν τα παρακάτω ζητήματα ως κυρίαρχα:

α) Έγκαιρη αξιολόγηση και διάγνωση:

Ποια είναι τα πρώιμα σημάδια ανίχνευσης του αυτισμού, πότε πρέπει να γίνει αξιολόγηση από παιδίατρο ή/και παιδοψυχίατρο και πόσο σημαντική είναι η έγκαιρη διάγνωση είναι τα ζητήματα που σημειώνονται σε αυτήν την κατηγορία. Παράδειγμα αποτελεί ο τίτλος «Πρώιμη Ανίχνευση των Διαταραχών Αυτιστικού Φάσματος από τον Παιδίατρο».

β) Διαγνωστική εικόνα:

Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται έννοιες που αφορούν την ‘συμπτωματολογία’ του αυτισμού, με συχνότερα μοτίβα τις ‘αισθητηριακές δυσκολίες’, τις ‘διαταραχές γλώσσας’ και τα ‘σοβαρά προβλήματα ανάπτυξης’, όπως επίσης και την ‘δυσκολία έκφρασής των συναισθημάτων’ από τα αυτιστικά άτομα. Ακόμα όρος που συχνά αντικαθιστά τον όρο αυτιστικό άτομο είναι ο όρος «άτομο με

διαταραχές αυτιστικού φάσματος και συναφείς δυσκολίες», ο οποίος εκφράζει και πάλι μια κλινική εικόνα και αντιμετώπιση των αυτιστικών ατόμων. Ως παράδειγμα σε αυτήν την κατηγορία παρατίθεται ο τίτλος: «Δυσκολίες στην έκφραση των συναισθημάτων: τα άτομα με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές»

γ) Θεραπευτικά δεδομένα και προσεγγίσεις:

Εδώ περιλαμβάνονται συχνές αναφορές σε αντιμετώπιση και θεραπευτικές παρεμβάσεις, θεραπευτικά δεδομένα και προσεγγίσεις από γονείς και ειδικούς, ανάπτυξη κωδίκων διαχείρισης, σύγχρονες παρεμβάσεις και διεπιστημονικές προσεγγίσεις. Για παράδειγμα στον τίτλο: «Ανακαλύπτοντας τον κώδικα διαχείρισης και παρέμβασης...: μέσα από πραγματικά περιστατικά». Και η επόμενη κατηγορία συνεχίζει πιο συγκεκριμένα με τα είδη των θεραπευτικών παρεμβάσεων.

δ) Είδη θεραπευτικών παρεμβάσεων:

Αναφέρονται κυρίως λογοθεραπευτικές και εργοθεραπευτικές παρεμβάσεις, αλλά και παρεμβάσεις για αισθητηριακές δυσκολίες και ζητήματα ανάπτυξης και επικοινωνίας, όπως «κωπηλασία κατηγορίας ανάπτυξης», ακόμα και «μουσικοθεραπεία». Οι παρεμβάσεις αυτές σημειώνεται ότι επιτελούνται από ειδικούς, από παιδοψυχιάτρους και παιδιάτρους, ακόμα και από γονείς. Παραδείγματος χάριν: «Ο ρόλος του λογοθεραπευτή στις διαταραχές αυτιστικού φάσματος».

ε) Οδηγίες διαχείρισης και προτάσεις παρέμβασης σε ζητήματα καθημερινότητας:

Παρατηρήθηκαν τρεις (3) κωδικοί που αφορούσαν οδηγίες διαχείρισης ζητημάτων επικοινωνίας και συμπεριφοράς, καθώς και ενίσχυσης συμμετοχής, με τρόπους που μη-αυτιστικά άτομα, συνήθως κάποιοι 'ειδικοί', κρίνουν κατάλληλους. Χαρακτηριστικός τίτλος είναι ο παρακάτω: «Ενισχύοντας τη συμμετοχή του παιδιού με Δ.Α.Φ. στα σημαντικά έργα της καθημερινότητας», όπου τα σημαντικά έργα της καθημερινότητας είναι ετεροκαθορισμένα από την κυρίαρχη κουλτούρα.

στ) Νεότερα επιστημονικά δεδομένα:

Τέλος, γίνεται αναφορά σε νεώτερα δεδομένα για τον αυτισμό, σύγχρονες απόψεις και νέες επιστημονικές διαστάσεις, όπως στον τίτλο: «Διαταραχές αυτιστικού φάσματος – Νεότερα δεδομένα».

Η επόμενη κατηγορία αποτυπώνεται στον πίνακα Α.13.2 όπου ομαδοποιήθηκαν είκοσι δύο (22) κωδικοί που αφορούν αναφορές στην οικογένεια:

α) Εκπαίδευση οικογένειας:

Γίνεται συχνή αναφορά στην εκπαίδευση γονέων, ιδίως όσον αφορά την ελληνική πραγματικότητα, αλλά και την ψυχοεκπαίδευση γονέων, όπως στο παράδειγμα: «Παρεμβάσεις για το παιδί 'Μαζί' με την οικογένειά του – Ψυχοεκπαίδευση γονέων».

β) Υποστήριξη οικογένειας:

Η υποστήριξη της οικογένειας αναφέρεται τέσσερις (4) φορές σε τίτλους ομιλιών και όπως φαίνεται και στο παρακάτω παράδειγμα, ο παιδοψυχίατρος συστήνεται για αυτόν τον σκοπό: «Ο ρόλος του Παιδοψυχιάτρου στην κλινική εκτίμηση, αντιμετώπιση και υποστήριξη των ατόμων με ΔΑΦ και των Οικογενειών τους».

γ) Γονική Παρέμβαση:

Αναφορές γίνονται και στις παρεμβάσεις που πρέπει να γίνονται από τους γονείς στα αυτιστικά παιδιά τους, όπως αυτή για την ενίσχυση του λεξιλογίου του αυτιστικού παιδιού. Στο παρακάτω παράδειγμα τονίζεται η σπουδαιότητα αυτών των παρεμβάσεων: «Η σπουδαιότητα της γονικής παρέμβασης στον αυτισμό».

δ) Αυτισμός και Οικογενειακή εμπειρία:

Σε δέκα (10) τίτλους υπάρχουν αναφορές σε θέματα γύρω από την εμπειρία της οικογένειας του αυτιστικού ατόμου. Κάποια προκύπτουν από προσωπικές εμπειρίες γονέων γύρω από το βίωμά τους και άλλες, οι περισσότερες, από 'ειδικούς'. Γίνονται αναφορές στην αδελφική σχέση, στις ανάγκες και την ποιότητα ζωής των οικογενειών, σε συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης στις μητέρες και σε στρατηγικές προσαρμογής, όπως δηλώνεται και στο παρακάτω παράδειγμα: «Συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης σε μητέρες παιδιών με αυτισμό. Στρατηγικές προσαρμογής των μητέρων στην ιδιαίτερη συνθήκη του αυτισμού».

ε) Συνηγορία από οικογένεια:

Τέλος, στον τίτλο «Ο ρόλος της οικογένειας στην διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αυτισμό» γίνεται αναφορά στο ζήτημα της συνηγορίας των οικογενειών των

αυτιστικών ατόμων υπέρ των αυτιστικών μελών της οικογένειας, για παράδειγμα σε θέματα που αφορούν τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους.

Στον πίνακα Α.13.3 ομαδοποιήθηκαν δεκαεπτά (17) κωδικοί σχετικοί με την εκπαίδευση στο σχολικό πλαίσιο, διαμορφώνοντας τις παρακάτω κατηγορίες:

α) Ειδική αγωγή:

Αναφέρονται νέες τάσεις και στάσεις στην ειδική αγωγή, καθώς και δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες: «Βραβευμένες καινοτόμες δράσεις στην ειδική αγωγή με χρήση νέων τεχνολογιών».

β) Ένταξη στην εκπαίδευση:

Σε επτά (7) τίτλους γίνεται αναφορά στην έννοια της ένταξης στην εκπαίδευση, αλλά εμφανίζονται διαφοροποιήσεις στην εστίαση. Συγκεκριμένα, γίνονται αναφορές στην ένταξη στο σχολικό πλαίσιο, χωρίς να δηλώνει ξεκάθαρα αν εννοεί το γενικό σχολικό πλαίσιο, ενώ αλλού κάνει συγκεκριμένες αναφορές στην ένταξη στην γενική εκπαίδευση. Ακόμα αναφέρεται σε υποστήριξη του αυτιστικού ατόμου εντός ομάδας συνομηλίκων στην πρωτοσχολική εκπαίδευση, εννοώντας εκπαίδευση του παιδιού μέσα στην υπόλοιπη ομάδα και όχι ξεχωριστά. Αλλού, αναφέρεται σε επιμέρους εργαλείο ένταξης εστιάζοντας σε αυτιστικά άτομα τα οποία διακρίνει για την 'υψηλή λειτουργικότητά' τους. Τέλος, υπάρχει και η περίπτωση της αναφοράς στην εκπαίδευση για την κοινωνική ένταξη. Βέβαια, όπως φαίνεται και στο παρακάτω παράδειγμα, πάρα τον 'περί κοινωνίας ένταξης' λόγο, υπάρχει μάλλον σύγχυση της έννοιας της ένταξης καθώς δημιουργούνται αντιφάσεις από την ταυτόχρονη χρήση κλινικού λόγου: «Αυτισμός: Διάγνωση και αντιμετώπιση. Εκπαίδευση για την κοινωνική ένταξη».

γ) Ζητήματα παρέμβασης στο σχολικό πλαίσιο:

Σε αυτήν την κατηγορία εντάσσονται τίτλοι που αναφέρονται σε τρόπους: ενίσχυσης του λεξιλογίου των αυτιστικών παιδιών, από τους εκπαιδευτικούς και διαχείρισης αναπτυξιακών προβλημάτων και αισθητηριακών δυσκολιών στο σχολείο. Ακόμα θίγεται το ζήτημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των αυτιστικών παιδιών ειδικά, καθώς και το θέμα του σχολικού εκφοβισμού. Παραδείγματος χάριν: «Σεξουαλικότητα και σεξουαλική εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό».

δ) Εμπειρίες στην εκπαίδευση:

Στον τελευταίο αυτόν κωδικό για την εκπαιδευτική εμπειρία, εμπεριέχεται η εμπειρία εκπαιδευτικού στην εκπαίδευση αυτιστικών ενηλίκων, καθώς και η κατάθεση και αξιολόγηση της μαθητικής και φοιτητικής εμπειρίας αυτιστικού ενήλικα: «Οι εμπειρίες μου ως μαθητής και ως φοιτητής. Τι θα ήθελα να αλλάξει».

Η ομαδοποίηση στον πίνακα Α.13.4, αφορά δέκα (10) κωδικούς σχετικούς με την ενηλικίωση των αυτιστικών ατόμων

α) Ενήλικη ζωή:

Αφορά την πορεία προς την ενηλικίωση, τις ανάγκες τους και άλλα ζητήματα σχετικά με την ποιότητα ζωής των ενηλίκων αυτιστικών ατόμων, ζητήματα διαβίωσης σε ξενώνα, εμπόδια προς την αυτονομία τους, την συμμετοχή σε δράσεις και την εκπαίδευση ενηλίκων. Ακόμα περιλαμβάνονται τρεις (3) βιογραφικές αφηγήσεις ενηλίκων αυτιστικών ατόμων και διατυπώνονται δύο (2) φορές ζητήματα αυτοεκπροσώπησης των αυτιστικών ατόμων, όπως: «Εναισθητοποίηση: Μιλάμε εμείς για εμάς».

Τέλος, είκοσι τέσσερις (24) κωδικοί που αφορούσαν την κοινωνική διάσταση, τα δικαιώματα των αυτιστικών ατόμων και ζητήματα ενημέρωσης για τον αυτισμό ομαδοποιήθηκαν στον πίνακα Α.13.5:

α) Δικαιώματα:

Εδώ αναφέρονται σε τέσσερις (4) τίτλους: τα δικαιώματα των αυτιστικών παιδιών: «Η κίνηση για τα Δικαιώματα των παιδιών του αυτιστικού φάσματος και συναφών δυσκολιών, ως τμήμα του κοινωνικού κινήματος υπεράσπισης & κατοχύρωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της πρόνοιας και του κοινωνικού κράτους», οι συχνότερες παραβιάσεις των δικαιωμάτων των αυτιστικών παιδιών και η συνηγορία των οικογενειών ως μέσο διεκδίκησης των δικαιωμάτων του/των αυτιστικού/ών μέλους/ών.

β) Κοινωνική διάσταση:

Οκτώ (8) κωδικοί αναφέρονται σε κοινωνικά ζητήματα σχετικά με τον αυτισμό. Περιλαμβάνονται το στίγμα, ο αποκλεισμός και η ενσωμάτωση, οι γνώσεις, οι στάσεις και οι συμπεριφορές των μη-αυτιστικών ατόμων, οι οποίοι αναφέρονται ως γενικός

πληθυσμός: «Γνώσεις, στάσεις και συμπεριφορές του γενικού πληθυσμού απέναντι σε άτομα με αυτισμό», οδηγίες διαχείρισης για τα σώματα ασφαλείας, η δημιουργία φιλικών κοινωνιών, η οποία αναφέρεται σε δύο (2) περιπτώσεις και μάλιστα στη μία (1) τονίζεται η ωφέλεια τέτοιων κοινωνιών προς όλους και τέλος αναφέρεται η κοινωνική συμμετοχή και διεκδίκηση.

γ) Ζητήματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης:

Σε τέσσερις (4) περιπτώσεις αναφέρεται η ενημέρωση, σε δύο (2) η ευαισθητοποίηση: «Ελάτε να μιλήσουμε για τον αυτισμό» ή «Αυτισμός...μύθοι και πραγματικότητα», μία (1) φορά γίνεται αναφορά σε στάσεις και συμπεριφορές, και σε πέντε (5) συνολικά περιπτώσεις υπάρχουν αυτοβιογραφικές αφηγήσεις αυτιστικών ή θίγεται το θέμα της αυτο-εκπροσώπησης τους, ακόμα και αν η δομή της εκδήλωσης αντικρούεται με το περιεχόμενο.

3.1.3.2.1 Διαφοροποιήσεις θεματολογίας κατά το χρονικό διάστημα 2009-2018

Κατά την ανάλυση της θεματολογίας των ενημερωτικών ημερίδων, ανά έτος, σημειώνονται συνοπτικά τα παρακάτω στοιχεία:

Θεματολογία ημερίδων	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Υποστήριξη και εκπαίδευση γονέων/οικογεν.	-	-	v ²²		v	v	v	v		v
Γονικές Παρεμβάσεις / Συνηγορία	-	-	v	v				v	v	
«Δυσκολίες»/ «Διαταραχές»/ «Πρώιμα	-	-	v	v		v	v	v	v	v

²² Με κόκκινο χρώμα σημειώνονται οι περιπτώσεις θεμάτων που συγκέντρωσαν την πλειοψηφία των αναφορών μέσα στο ίδιο έτος.

σημάδια»/ «Χαρακτηριστικά»										
Διάγνωση και θεραπευτική αντιμετώπιση/ σύγχρονες παρεμβάσεις	-	-				v	v	v	v	v
Ζητήματα αυτονομίας/ διαβίωσης	-	-	v			v				
Σεξουαλικότητα / Σεξουαλική εκπαίδευση	-	-				v				
Ζητήματα δικαιωμάτων/ ανθρώπινα δικαιώματα	-	-		v					v	v
«Φιλικές κοινωνίες»/ Ένταξη	-	-					v	v		v
Στάσεις και Συμπεριφορές «γενικού πληθυσμού»										v
Ενημέρωση/ Ευαισθητοποίηση	-	-						v	v	
Ζητήματα εκπαίδευσης	-	-		v (Ε.Α. ²³)		v (Ε.Ε. ²⁴)		v (Ε.Ε. αλλά και εστίαση στο ‘έλλειμμα’)	v (Ε.Ε. και Ε.Α.)	v (Ε.Ε.)

²³ Ε.Α.: Ειδική Αγωγή

²⁴ Ε.Ε.: Ενταξιακή Εκπαίδευση

Σχολικός εκφοβισμός	-	-		v						
Εκπαίδευση και Δράσεις για Ενήλικα Α.Α.									v	
Αναφορά (και) σε ενήλικα άτομα	-	-				v	v		v	v
Αυτο- εκπροσώπηση	-	-							v	v

Πίνακας 3.1.3.2.1.α Κατηγοριοποίηση θεματολογίας ενημερωτικών ημερίδων ανά έτος

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, μέσα σε σχεδόν μια δεκαετία δεν φαίνεται να υφίστανται πολύ έντονες διαφοροποιήσεις, αντιθέτως εντοπίζεται μία σχετική ομοιομορφία ως προς την κλινική προσέγγιση του αυτισμού, αλλά και την εστίαση στην προσωπική και οικογενειακή κυρίως τραγωδία. Οι τίτλοι των ημερίδων και των ομιλιών ξεκινούν να καταγράφονται από το 2011 και μετά. Αρχικά οι αναφορές είναι λιγότερες, αλλά μέχρι το 2018 αυξάνονται πολύ. Το 2011 αναφέρονται κυρίως στους γονείς και τη δική τους υποστήριξη, σταδιακά το 2012 προστίθενται και μερικές επιπλέον θεματικές που αφορούν την εκπαίδευση και τα δικαιώματα των αυτιστικών παιδιών συγκεκριμένα, όπου κοινωνικά ζητήματα συνυπάρχουν με κλινικό λόγο. Το 2013 το υλικό μειώνεται και η συζήτηση αφορά και πάλι τους γονείς αυτιστικών παιδιών. Το 2014, γίνονται περισσότερες αναφορές σε ζητήματα ένταξης και διαβίωσης, ενώ παραμένουν θέματα που αφορούν τους γονείς και δεν απουσιάζουν στοιχεία κλινικού λόγου. Το 2015, συναντιούνται ίδιες θεματικές με την προηγούμενη χρονιά, όμως ο κλινικός λόγος κυριαρχεί πλέον. Το ίδιο γίνεται και το 2016, αλλά αναφέρεται ξανά η εκπαίδευση στη συζήτηση που απουσίαζε το 2015. Το 2017 και το 2018, συνεχίζει να κατευθύνει τη συζήτηση ο ιατρικός λόγος και η κατανόηση του αυτισμού ως προσωπική τραγωδία. Γίνονται επίσης αναφορές και στην ειδική αγωγή, ενώ συνυπάρχουν και κάποιες επιφανειακές προσεγγίσεις κοινωνικών ζητημάτων, αλλά όχι με ουσιαστικά κοινωνικοπολιτισμική ματιά, καθώς ακροβατούν μεταξύ αντικρουόμενων προσεγγίσεων, όπως αποκαλύπτει ο λόγος με τον οποίο διατυπώνονται. Αυτές τις δύο χρονιές πρέπει όμως να σημειωθούν μεμονωμένες, για

κάθε έτος, περιπτώσεις συμμετοχής αυτιστικών ενηλίκων, σε ομιλίες ή έστω παρουσιάσεις που μεταφέρουν βιώματα ή/και εμπειρίες αυτιστικών ατόμων.

3.1.3.3 Κωδικοποίηση και Ομαδοποίηση τίτλων ταινιών που προβλήθηκαν

Όπως καταγράφεται και στον πίνακα Α.10, του παραρτήματος Α, σε οκτώ (8) από τις εκδηλώσεις έγινε προβολή ταινιών, σχετικών με τον Αυτισμό. Παρακάτω καταγράφονται συνοπτικά οι τίτλοι των ταινιών που προβλήθηκαν, κάποια κυρίαρχα μοτίβα που αναδείχθηκαν από αυτούς και οι τελικές κατηγορίες ανάλυσης που προέκυψαν, από την ομαδοποίηση των κωδικών²⁵. Η ταινία «Το Μαύρο Μπαλόνι» προβλήθηκε σε δύο (2) εκδηλώσεις: μία (1) το έτος 2009, στα πλαίσια εκδήλωσης συλλόγου γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων, όπου έγινε ενημερωτική ομιλία και στη συνέχεια προβλήθηκε η ταινία και μία (1) το έτος 2015, σε εκδήλωση Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης Αναπήρων Ατόμων κάποιου Δήμου, όπου έγινε η προβολή της ταινίας και στη συνέχεια λειτούργησε παζάρι για την οικονομική ενίσχυση του ΚΔΑΠ. Στον τίτλο της ταινίας αυτής η χρήση του λόγου μοιάζει να είναι μεταφορική, καθώς ένα μαύρο μπαλόνι δεν είναι ένα ‘συνηθισμένο’ μπαλόνι, ιδιαίτερα τοποθετώντας το ανάμεσα στα χρωματιστά μπαλόνια, που χρησιμοποιούνται συνήθως, αμέσως θα ξεχωρίσει. Έτσι, ο τίτλος «Το Μαύρο Μπαλόνι» μοιάζει να συμβολίζει το ‘ασυνήθιστο’ μεταξύ των ‘συνηθισμένων’ και το ‘μη-κανονικό’ μεταξύ των ‘κανονικών’. Ο συμβολισμός αυτός σε συνδυασμό με το θέμα της ταινίας που είναι ο αυτισμός, είναι σε θέση να δημιουργήσει συσχέτιση μεταξύ του ‘μη-κανονικού’ και του αυτιστικού ατόμου. Το 2015, προβάλλεται σε δύο διαφορετικές εκδηλώσεις η ταινία «Η ζωή της Temple Grandin» ή αλλιώς «Ζωή σαν τριαντάφυλλο». Η μία εκδήλωση οργανώθηκε από τμήμα εργοθεραπείας ιδιωτικού κολλεγίου και αφού προβλήθηκε η ταινία ακολούθησε συζήτηση με εργοθεραπεύτρια, λογοθεραπεύτρια και μέλος συλλόγου γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων. Η άλλη εκδήλωση οργανώθηκε από σύλλογο γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων με σκοπό την οικονομική ενίσχυση του συλλόγου, καθώς είχε είσοδο 5 ευρώ για την προβολή. Στην περίπτωση της εκδήλωσης του κολλεγίου η διαφήμιση του τίτλου της ταινίας «Η ζωή της Temple Grandin», ο οποίος αμέσως δηλώνει ότι πρόκειται για βιογραφική αφήγηση, συμπληρωνόταν από τον τίτλο του προλόγου «Ο αυτισμός της έδωσε

²⁵ Βλ. και πίνακα Α.14, στο Παράρτημα Α.

όραμα. Εκείνη του έδωσε φωνή!», όπου παρατηρείται προσωποποίηση του αυτισμού, ο οποίος παρουσιάζεται σαν να έχει μία συμπληρωματική σχέση «δούναι και λαβείν» με την αυτιστική ηρωίδα και επιδιώκεται μία μάλλον ‘θετική’ παρουσίαση του αυτισμού. Καθώς όμως συνεχίζεται ο πρόλογος, παράγονται αντικρουόμενα μηνύματα για τον αυτισμό στη ζωή της ηρωίδας, καθώς το κείμενο συνεχίζει: «με θέμα τη ζωή μιας κοπέλας που διαγνώστηκε από τα 3 της χρόνια με αυτισμό και τις προσπάθειες των γονιών της να την εντάξουν στο περιβάλλον, ενάντια στην σκληρότητα και την άρνηση των ανθρώπων γύρω της». Σε αυτό το προλογικό σημείωμα, η εστίαση πέφτει στη «διάγνωση» του αυτισμού, άρα σε μία κλινική του εικόνα, η οποία ίσως θα μπορούσε να δημιουργήσει σύγχυση, καθώς η φράση «διαγνώστηκε από τα 3 της χρόνια με αυτισμό» πιθανώς να προκαλέσει την εντύπωση, ότι ο αυτισμός είναι επίκτητη πάθηση που μπορεί να εμφανιστεί στα πρώτα χρόνια της παιδικής ηλικίας. Επιπλέον, το βάρος πέφτει στη συνέχεια, στις «προσπάθειες των γονιών της να την εντάξουν στο περιβάλλον». Αν και αναφέρεται στο ζήτημα της ένταξης στην κοινωνία, ταυτόχρονα η ένταξη φαίνεται ως ένα ζήτημα που πρέπει να επιδιώξει και να καταφέρει η οικογένεια του αυτιστικού ατόμου, δημιουργώντας πρώτα την εικόνα ενός εξαρτημένου από τους γονείς του αυτιστικού ατόμου και στη συνέχεια αναδεικνύοντας τον αυτισμό, ως προσωπική τραγωδία της οικογένειας, απέναντι στην «σκληρότητα της κοινωνίας και την άρνηση των ανθρώπων γύρω της». Έτσι, ενώ τίγεται το ζήτημα των εμποδίων που θέτουν οι αντιλήψεις και οι στάσεις του κοινωνικού περίγυρου, το βάρος του να ξεπεραστούν τα εμπόδια δεν φαίνεται να πέφτει στην κοινωνία, αλλά στην οικογένεια του αυτιστικού ατόμου. Στη δεύτερη εκδήλωση του συλλόγου γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων, που προβλήθηκε η ίδια ταινία, για φιλανθρωπικό σκοπό, επιλέχτηκε για την διαφήμιση, ο δεύτερος τίτλος της ταινίας: «Ζωή σαν τριαντάφυλλο». Η χρήση μεταφορικού λόγου, μέσω της παρομοίωσης της ζωής της αυτιστικής ηρωίδας Temple Grandin με τριαντάφυλλο, θα μπορούσε να συμβολίζει μια ζωή που χαρακτηρίζεται από αμφισημία. Έτσι, η διττή φύση του τριαντάφυλλου που διακρίνεται για την ομορφιά του, αλλά ταυτόχρονα περιβάλλεται από τα αγκάθια του, μεταφέρεται στην ζωή του αυτιστικού ατόμου, υπονοώντας ίσως μια ζωή ‘με ξεχωριστή ομορφιά’, αλλά ταυτόχρονα κλεισμένη μέσα σε αγκάθια που ‘πληγώνουν’ όποιον επιδιώκει να πλησιάσει. Ανακυκλώνεται έτσι έμμεσα η εικόνα του αυτισμού ως ατομικό πρόβλημα του αυτιστικού ατόμου και της οικογένειάς του. Το 2013, προβλήθηκε σε εκδήλωση, συνδιοργανωμένη από σύλλογο γονέων, φίλων και κηδεμόνων αυτιστικών ατόμων, δημόσια υπηρεσία υγείας και πολιτιστικό φορέα,

ταινία με τίτλο: «Το κουράγιο της μάνας: αντιμιλώντας στον Αυτισμό». Η επιλογή μιας ταινίας με αυτόν τον τίτλο προωθεί την εικόνα ενός ‘κακού’ αυτισμού, ο οποίος αποκτά ξεχωριστή υπόσταση, μέσω της προσωποποίησης του, και ‘εξαντλεί’ την μητέρα, που φαίνεται να έχει το ρόλο της μοναδικής ‘φροντίστριας’, από την οποία εξαρτάται το αυτιστικό παιδί. Το ‘κουράγιο της μάνας’ την ενισχύει να ‘αντιμιλήσει’ στον Αυτισμό, καθιστώντας την ηρωική φυσιογνωμία στη ζωή του παιδιού της, αλλά και όλης της οικογένειας. Ήδη από τον τίτλο, χωρίς να χρειαστεί να δει κανείς το περιεχόμενο της ταινίας, έχει προσλάβει ως μήνυμα και πάλι τον αυτισμό ως προσωπική τραγωδία, η οποία επιβαρύνει μάλιστα τα μη-αυτιστικά μέλη της οικογένειας και ιδίως τη μητέρα, που έχει αναλάβει την φροντίδα του παιδιού και έχει το κουράγιο να ‘παλέψει’ με τον αυτισμό. Σε άλλη μια εκδήλωση του 2015, προβάλλεται ως παράλληλη εκδήλωση η ταινία μικρού μήκους «Όταν αρχίζει το τραγούδι». Ο τίτλος της ταινίας, συνοδεύεται στο πρόγραμμα από μία σύντομη περιγραφή του θέματός της, όπως παρουσιάζεται παρακάτω: «αποτελεί το κινηματογραφικό πορτρέτο της Μαρίας μιας νεαρής τυφλής κοπέλας με αυτισμό, που προσπαθεί να βρει εσωτερική γαλήνη μέσα από το θαυμαστό κόσμο της μουσικής. Με οδηγό το ταλέντο της, μας καλεί να μοιραστούμε το τραγούδι της πάνω στη σκηνή». Ο τίτλος της ταινίας δηλώνει πως πρόκειται για την ιστορία μιας νεαρής τυφλής κοπέλας ‘με αυτισμό’. Ο όρος ‘με αυτισμό’ είναι όρος που χρησιμοποιείται ολοένα και λιγότερο, καθώς οι κύκλοι αυτιστικών ακτιβιστών και ακτιβιστριών, δεν τον επιλέγουν στον αυτοπροσδιορισμό τους, καθώς ο σύνδεσμος ‘με’ παραπέμπει πιθανώς σε κάτι επίκτητο, άρα σε πάθηση (και όχι σε νευρολογική κατάσταση με την οποία το άτομο γεννιέται) ή σε επιμέρους χαρακτηριστικό του ατόμου. Επίσης η επιλογή της νεαρής ηλικίας της ηρωίδας, είναι συχνό μοτίβο στις αναπαραστάσεις των αυτιστικών ατόμων, καθώς ο αυτισμός αντιμετωπίζεται ως πάθηση της παιδικής και της νεαρής ηλικίας, ενώ σπάνια περιλαμβάνονται αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων στο γήρας τους. Και εδώ ο αυτισμός είναι περισσότερο ατομικό ζήτημα και έτσι η ηρωίδα αναζητά τη γαλήνη μέσα της. Οδηγός της σε αυτήν την αναζήτηση στέκεται το μουσικό της ταλέντο, το οποίο πιθανώς στοχεύει να λειτουργήσει ως μοναδικό αντιστάθμισμα στη ζωή της τυφλής και αυτιστικής ηρωίδας, καθώς ένα επίσης συχνό μοτίβο στην αναπαράσταση των αυτιστικών ατόμων, είναι η ύπαρξη ενός ξεχωριστού ταλέντου. Το 2016, προβάλλεται και συζητιέται σε εκδήλωση συλλόγου γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων, η ταινία «Adam», σε ελληνική μετάφραση «Αδάμ». Ο τίτλος απλώς δηλώνει το όνομα και το γένος του ήρωα της ταινίας. Δεν δίνεται καμία

συμπληρωματική περιγραφή για την ταινία. Τέλος, το 2018, σε ενημερωτική – εορταστική εκδήλωση ενός ακόμα συλλόγου γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων, προβάλλεται η ταινία «Mozart and the Whale», σε ελληνική μετάφραση «Ο Μότσαρτ και η Φάλαινα». Συνειρμικά το όνομα Μότσαρτ, παραπέμπει στον ομώνυμο μουσουργό και ίσως χρησιμοποιείται μεταφορικά για να δηλώσει κάποιο εξαιρετικό ταλέντο, ενώ ταυτόχρονα μπορεί να συνδέεται και με αναφορές που θεωρούν πολύ πιθανό ο Μότσαρτ να ήταν αυτιστικός και η ‘φάλαινα’ λειτουργεί μάλλον συμβολικά, ως αναφορά στα ‘ειδικά’ ενδιαφέροντα των αυτιστικών που σε αυτή την περίπτωση είναι τα κητώδη. Ολοκληρώνοντας την επισκόπηση των τίτλων και των περιγραφών των ταινιών που εμπεριέχονται σε οκτώ (8) από τις αφίσες, φαίνεται να σχηματίζονται κάποια μοτίβα, τα οποία συνοψίζονται ως εξής: Το αυτιστικό άτομο, δηλώνεται ως ‘ξεχωριστό’. Η έννοια του ξεχωριστού ερμηνεύεται αλλού ως το ασυνήθιστο και μη-κανονικό μέσα σε ένα σύνολο κανονικότητας, αλλού ως να μην ασυνήθιστο και μη-κανονικό, αλλά και με ταλέντα που λειτουργούν ως αντιστάθμισμα. Ο αυτισμός αντιμετωπίζεται επίσης κυρίως ως πάθηση, μάλλον επίκτητη κατά την παιδική και νεαρή ηλικία και ταυτόχρονα ως ζήτημα ατομικό και προσωπική τραγωδία της οικογένειας που πρέπει να ανταπεξέλθει μόνη της απέναντι σε εμπόδια που τίθενται από τον αυτισμό και τον κοινωνικό περίγυρο. Παρατηρήθηκε πολύ συχνή μεταφορική – συμβολική χρήση του λόγου, στους περισσότερους τίτλους των ταινιών και διαπιστώθηκε η δυνατότητα του μεταφορικού λόγου να εκφράσει έμμεσα αντιλήψεις για τον αυτισμό και να επηρεάσει τις αναπαραστάσεις των αυτιστικών ατόμων και των ζώων τους. Τέλος, όσον αφορά τα μοτίβα, που σημειώνονται σχετικά με τις εκδηλώσεις στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι ταινίες, φαίνεται πως έχουν να κάνουν με το έτος 2015, το οποίο ήταν το μοναδικό έτος που παρατηρούνται πάνω από μία προβολή ταινίας σε εκδήλωση και συγκεκριμένα τέσσερις (4) προβολές, δύο της ίδιας ταινίας και άλλες δύο διαφορετικών ταινιών. Ακόμα ως προς την πηγή της διοργάνωσης των εκδηλώσεων, όπου προβλήθηκαν οι παραπάνω ταινίες, ήταν όλες εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν από συλλόγους γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων και μάλιστα στις τρεις (3) από αυτές τις εκδηλώσεις, ο σκοπός ήταν φιλανθρωπικός και συγκεκριμένα για την ενίσχυση της δράσης των συλλόγων αυτών.

3.1.3.4 Κωδικοποίηση και Ομαδοποίηση τίτλων υπόλοιπων εκδηλώσεων

Αφού ολοκληρώθηκε η ανάλυση περιεχομένου για τίτλους ημερίδων, ομιλιών και ταινιών, συνεχίστηκε η καταγραφή, κωδικοποίηση και ομαδοποίηση των τίτλων άλλων εκδηλώσεων, πέραν αυτών που έχουν ήδη αναλυθεί, στον Πίνακα Α.15, στο Παράρτημα Α. Έτσι, εξήχθησαν κάποιες κατηγορίες ζητημάτων που επαναλαμβάνονται μέσα σε αυτούς του τίτλους:

α) ‘Αλληλεγγύη’, ‘φροντίδα’, ‘αγάπη’ και μπλε καμπάνια:

Πολύ συχνό μοτίβο είναι οι τίτλοι που αφορούν δράσεις εκδήλωσης αλληλεγγύης, φροντίδας, ευαισθητοποίησης και αγάπης από μη αυτιστικά άτομα ντυμένα στα ‘μπλε’, καθώς και η φωταγώγηση δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων με μπλε φως. Πρόκειται για εκδηλώσεις που πηγάζουν από την παγκόσμια καμπάνια «Άναψε Μπλε Φως», όπως στον τίτλο «Φως φροντίδας και αλληλεγγύης. Φωταγώγηση Γέφυρας[...]» ή εμπνέονται από αυτήν και δημιουργούν καινούρια, για παράδειγμα το «Feeling Blue Project», όπου η φράση ‘feeling blue’, μπορεί να χρησιμοποιείτε, παραπέμποντας στην συμμετοχή στην μπλε καμπάνια, αλλά και με την πιο κρυφή μεταφορά της, καθώς στα αγγλικά σημαίνει “είμαι μελαγχολικός/ή”. Η διπλή μετάφραση αυτού του τίτλου μπορεί να προκαλέσει, έστω και αν δεν ήταν αυτή η πρόθεση των δημιουργών, συνειρμούς και συνδέσεις μεταξύ αυτισμού και μελαγχολίας. Επιπλέον, οι μπλε καμπάνιες και το μπλε χρώμα ως χρώμα του αυτισμού, δεν είναι αποδεκτά από τους κύκλους ακτιβιστών/στριών και τα κινήματα αυτιστικών ατόμων, καθώς αφορά επιλογή μη-αυτιστικών και όχι δική τους, και μάλιστα μη-αυτιστικών οργανισμών, οι οποίοι προωθούν την κλινική εικόνα την αντιμετώπιση, καθώς και εξάλειψη του αυτισμού, όπως η Autism Speaks.

β) Φιλανθρωπία

Ακόμα, παρατηρήθηκε πως πολύ συχνό είναι οι τίτλοι που αφορούν αθλητικές εκδηλώσεις, όπως αγώνες και τουρνουά, τρέξιμο, περπάτημα ή ποδηλασία. Οι εκδηλώσεις αυτές άλλότε αφορούν όλους «Αθλητικοί Αγώνες: Όλοι Διαφορετικοί – Όλοι Ίσοι» και άλλότε μόνο αυτιστικά άτομα, όπως στον τίτλο «Τουρνουά Bowling για άτομα με Δ.Α.Φ.» ή μόνο μη-αυτιστικά άτομα, όπως στο «Τουρνουά Ποδοσφαίρου Ακαδημιών [...]». Οι περισσότερες από αυτές τις εκδηλώσεις έχουν ένα πιο φιλανθρωπικό προφίλ, καθώς φαίνεται είτε άμεσα από τίτλους όπως «Φιλανθρωπικός

Αγώνας Βουνού», είτε πιο έμμεσα από τίτλους που δηλώνουν ανάγκη για εκδήλωση ‘Αγάπης’ προς τα αυτιστικά άτομα, όπως το «[...] Περπάτημα Αγάπης» και το «Τζάμπολ Αγάπης για το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο [...] για παιδιά με αυτισμό» και τίτλους που προσκαλούν τα μη-αυτιστικά άτομα να αγωνιστούν προς όφελος του αυτισμού και των αυτιστικών ατόμων, όπως «Autism Bicycle ride: κάνε πετάλι + ένωσε το παζλ» και «[...] Τράβα κουπί για τα παιδιά του ΚΗΦΑΠ [...]». Και στους δύο τίτλους χρησιμοποιούνται μεταφορές και συμβολισμοί οι οποίοι τοποθετούν τους αυτιστικούς στην θέση των εξαρτώμενων από τους μη-αυτιστικούς, οι οποίοι φιλόανθρωπα θα ‘αγωνιστούν’ για τον αυτισμό και τους αυτιστικούς, ενώνοντας το ‘παζλ του αυτισμού’ και ‘τραβώντας κουπί’. Το παζλ χρησιμοποιείται ως σύμβολο του αυτισμού, αν και οι ίδιες οι οργανώσεις των αυτιστικών ατόμων δεν το αποδέχονται ως σύμβολο, καθώς δεν το έχουν επιλέξει τα ίδια τα αυτιστικά άτομα και επίσης προωθεί την εντύπωση, που αναπαράγεται και στον συγκεκριμένο τίτλο, ότι ο αυτισμός είναι κομμάτια παζλ που δεν έχουν ενωθεί και χρειάζεται η βοήθεια του μη-αυτιστικού ατόμου, για να ενωθούν. Η φράση ‘τραβώντας κουπί’ χρησιμοποιείται στον καθημερινό λόγο μεταφορικά συμβολίζοντας τον κόπο και τον αγώνα κάποιου. Έτσι, αν και εδώ η κυριολεκτική χρήση του παραπέμπει στους κωπηλατικούς αγώνες της εκδήλωσης, ταυτόχρονα η διατύπωση παραπέμπει αναπόφευκτα στην μεταφορική του χρήση.

γ) Μεταφορική χρήση του λόγου και συμβολισμοί:

Ο μεταφορικός λόγος, όμως εντοπίζεται αρκετά συχνά και σε άλλους τίτλους που καταγράφηκαν, όπως «ΑΥΤΙΣΜΟΣ...μέσα απ’ τα δικά μου μάτια», όπου εννοείται μεταφορικά η προσέγγιση κάποιου ατόμου (εδώ μη-αυτιστικού) για τον αυτισμό, «Ο Αυτισμός μιλάει με μπλε χρώμα, ας τον ακούσουμε», που προσωποποιεί τον αυτισμό και τον τοποθετεί να ‘μιλάει’ και μάλιστα μπλέκει μέσω της μεταφοράς λειτουργίες και αισθήσεις σε ένα συμβολικό επίπεδο, καθώς η ‘ομιλία με μπλε χρώμα’ δεν μπορεί να είναι μία ρεαλιστική κατάσταση. Ο προσωποποιημένος αυτισμός φαίνεται να έχει εδώ τον κύριο ρόλο, ενώ στην πραγματικότητα οι ίδιοι οι αυτιστικοί και οι επιλογές τους συστηματικά παρακάμπτονται ή/και αγνοούνται. Ακόμα, στον τίτλο «Ο Πολιτιστικός Σύλλογος [...] συναντά τους αληθινούς αγωνιστές της ζωής», όπου σύμφωνα με την αφήσα οι ‘αγωνιστές’ είναι τα αυτιστικά άτομα και τα άτομα με Σύνδρομο Down, η συμβολική χρήση του λόγου μετατρέπει τη ζωή των ατόμων αυτών σε αγώνα, όπου πρέπει να αγωνιστούν ατομικά και έτσι και πάλι η ευθύνη για την υπερπήδηση των

εμποδίων μετατίθεται στο αυτιστικό ή στο ανάπηρο άτομο και όχι στην κοινωνία. Η επιλογή λέξεων που εκφράζουν θαυμασμό προς τα άτομα αυτά, ενώ ταυτόχρονα η ζωή τους χαρακτηρίζεται ως αγώνας, όχι λόγω των κοινωνικών εμποδίων, αλλά της ατομικής νευρο-βιολογικής τους κατάστασης, συχνά εκφράζει την ανάγκη για αποβολή ενοχών και φόβων των μη-αυτιστικών και των μη-ανάπηρων ατόμων. Τέλος, η φράση «[...] παζάρι αγάπης», χρησιμοποιεί την συμβολική υπόσταση της έννοιας της αγάπης, ως προσφορά στον ‘άλλον’, με στόχο να διαφημίσει τον φιλανθρωπικό σκοπό της εκδήλωσης και έμμεσα να εξευμενίσει επίσης ενοχές και φόβους, σε ένα παζάρι αγάπης για κάποιους που τοποθετούνται ως έχοντες την ανάγκη της φιλανθρωπίας των άλλων.

δ) Διαφορετικότητα:

Συχνό μοτίβο στους τίτλους εκδηλώσεων είναι η έννοια της ‘Διαφορετικότητας’, καθώς χρησιμοποιείται ως αντικατάσταση της έννοιας του αυτισμού, με μία πιο γενική και αφηρημένη έννοια, που προσεγγίζει συχνά επιφανειακά ζητήματα, με στόχο να ωραιοποιηθούν καταστάσεις και θέματα που για να προσεγγιστούν ουσιαστικά χρειάζονται πολύ βαθύτερες προσωπικές και συλλογικές διεργασίες, διεκδικήσεις και μεταβολές. Στον τίτλο «Αγκαλιάζουμε τη μαγεία του να είσαι διαφορετικός», χρησιμοποιείται η έννοια της ‘μαγείας’ για εντυπωσιασμό, ενώ ταυτόχρονα σε συνδυασμό με την υπόλοιπη φράση ‘του να είσαι διαφορετικός’, αμέσως δηλώνεται πως διαφορετικός δεν είναι ο καθένας, αλλά κάποιοι που είναι ‘πολύ διαφορετικοί’, από τους υπόλοιπους που θεωρούνται ‘κανονικοί’ και που εδώ ταυτίζονται με τους αυτιστικούς, αποκτώντας και έναν μεταφυσικό – εξωτικό χαρακτήρα, με τη χρήση της λέξης ‘μαγεία’. Ακόμα δημιουργείται η απορία: ποιοι είμαστε εμείς που ‘φιλόξενα’ αγκαλιάζουμε... τη μαγεία του να είσαι εσύ, ο ‘άλλος’, διαφορετικός; ενώ εμείς που δεν είμαστε, αγκαλιάζουμε το ‘διαφορετικό’, αρκεί βέβαια να μην μας ενοχλεί με κάποιον τρόπο η διαφορετικότητά του. Και άλλοι τίτλοι επιλέγουν να τονίσουν τη σημασία της αποδοχής του διαφορετικού, με την ταυτόχρονη δήλωση ότι παραμένουμε ίσοι και έχουμε όλοι δικαίωμα στην ευτυχία. Έτσι, παράγεται η αντίθεση, σε τίτλους όπως «[...] Όλοι διαφορετικοί – Όλοι ίσιοι» και «[...] Είμαι διαφορετικός – Είμαι ο εαυτός μου», καθώς εύλογα προκύπτει η απορία, πως γίνεται να μπορεί ο αυτισμός να προσδιοριστεί ως άλλη μία διαφορετικότητα, μέσα στην ποικιλομορφία του κόσμου, που εδώ φαίνεται πως αντιμετωπίζεται ως αποδεκτή, ενώ ταυτόχρονα υπάρχει ακόμα η

ανάγκη να δηλωθεί η ισότητα και το δικαίωμα όλων στην ευτυχία, κάτι που θεωρητικά είναι ήδη αυτονόητο και αδιαμφισβήτητο.

ε) Ενημέρωση, Ευαισθητοποίηση, Εορτασμοί και Ετερο-εκπροσώπηση:

Όλες αυτές οι εκδηλώσεις δηλώνουν πως γίνονται ‘για’ τον αυτισμό και τα αυτιστικά άτομα, χωρίς όμως τελικά να τα συμπεριλαμβάνουν. Έτσι μη-αυτιστικά άτομα και κυρίως γονείς και ‘ειδικοί’ αναλαμβάνουν τον ρόλο αυτού που ‘ενημερώνει’, ‘ευαισθητοποιεί’ και γιορτάζει με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού, όπως δηλώνουν οι τίτλοι: «Ελάτε να παίξουμε και να χορέψουμε για τον Αυτισμό» και «Ενημερώσου», ενώ αποκλείει τους πραγματικούς γνώστες του αυτισμού, λειτουργώντας από θέση ισχύος, την ίδια στιγμή που διακηρύσσει τον σεβασμό στη διαφορετικότητα και την ισότητα όλων. Τελικά, πρόκειται όντως για ενδιαφέρον γύρω από την πραγματική γνώση του αυτισμού και την ισότιμη αποδοχή των αυτιστικών ατόμων, με άμεση επιρροή στην ζωή τους μέσα στην κοινωνία ή είναι απλά ένας ακόμα εορτασμός μίας Παγκόσμιας Ημέρας;

στ) Μοτίβα μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-2018:

Όλα τα παραπάνω μοτίβα που παρατηρήθηκαν και ομαδοποιήθηκαν εμφανίζονται χωρίς ιδιαίτερες εναλλαγές μέσα στο διάστημα 2009-2018. Αν παρατηρείται κάποια μικρή διαφοροποίηση αυτή είναι ότι από το 2015 και μετά δείχνει να υπάρχει μία αύξηση στους τίτλους εκδηλώσεων που προωθούν την φιλανθρωπία είτε με την μορφή οικονομικής ενίσχυσης για συλλόγους αυτιστικών ατόμων, είτε με την μορφή της εκδήλωσης ‘αγάπης’ συμμετέχοντας σε εορταστικές και αθλητικές δράσεις για τα αυτιστικά άτομα.

3.1.3.5 Συμμετέχοντες

Η επεξεργασία των εκδηλώσεων συνεχίστηκε με την καταγραφή στον πίνακα Α.16, του Παραρτήματος Α, όπου σημειώθηκαν ανά έτος οι ιδιότητες όλων των συμμετεχόντων των εκδηλώσεων, καθώς και τα συνοδευτικά βιογραφικά σημειώματα, όπου αυτά υπήρχαν, προκειμένου στη συνέχεια να ομαδοποιηθούν σε κατηγορίες οι ιδιότητες, που φαίνεται να επαναλαμβάνονται περισσότερο συχνά, για το χρονικό

διάστημα 2009-2018. Οι κυρίαρχοι κωδικοί που προέκυψαν ανά έτος παρουσιάζονται συνοπτικά παρακάτω:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Επαγγελματίες (ψυχικής) υγείας / Θεραπευτές/ Άλλοι επιστήμονες	v	-	v	v ²⁶	v	v	v	v	v	v
Εκπαιδευτικοί/ Σχολεία		-		v (Ε.Α.Ε ²⁷ κ' Γ.Ε. ²⁸)	v (Ε.Α.)	v (Ε.Α.)	v (Ε.Α.)	v (Ε.Α.)	v (Ε.Α.Ε κ' Γ.Ε.)	v (Ε.Α.Ε. κ' Γ.Ε.)
Γονείς Αυτιστικών Ατόμων		-		v			v	v	v	v
Αυτιστικά Άτομα		-	v	v ²⁹					v	
Αθλητικές/ Καλλιτεχνικές Ομάδες		-		v		v	v	v	v	v
Κοινωνικοί Λειτουργοί							v			v

Πίνακας 3.1.3.5.α. Κατηγοριοποίηση συμμετεχόντων ανά έτος

Καταγράφοντας και ομαδοποιώντας τους κωδικούς που επαναλαμβάνονται σχετικά με τους συμμετέχοντες και τα βιογραφικά σημειώματα που συνοδεύουν την παρουσίαση τους, εξήχθησαν οι παρακάτω κατηγορίες ανάλυσης:

²⁶ Το κόκκινο χρώμα δηλώνει την κατηγορία συμμετεχόντων που εμφανίζεται να πλειοψηφεί μέσα στο έτος.

²⁷ Ε.Α.Ε.: Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης

²⁸ Γ.Ε.: Γενικής Εκπαίδευσης

²⁹ Συμμετοχή μόνο σε μουσικό δρώμενο που προετοιμάστηκε στα πλαίσια απασχόλησης σε ΚΔΑΠ

α) Επαγγελματίες υγείας, θεραπευτές:

Η περισσότερη κυρίαρχη ομάδα συμμετεχόντων στις εκδηλώσεις για την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού και για τον Μήνα Απρίλιο, είναι αυτή των επαγγελματιών (ψυχικής) υγείας και των θεραπευτών. Πιο αναλυτικά, συμμετέχουν σαράντα (40) Επαγγελματίες Ψυχικής Υγείας, μεταξύ των οποίων αρκετοί ήταν Παιδοψυχίατροι, δεκαεννέα (19) Λογοθεραπευτές/Λογοπεδικοί/Λογοπαθολόγοι, εννέα (9) Εργοθεραπευτές, επτά (7) Θεραπευτές άλλων ειδών και μεθόδων ‘θεραπειών’ και τέσσερις (4) Ιατροί / Αναπτυξιολόγοι. Ακόμα, εμφανίζονται στις αφίσες εκδηλώσεων και δέκα (10) Υπεύθυνοι Ιατρο-παιδαγωγικών Κέντρων και Πρόεδροι Συλλόγων Ειδικών Επαγγελματιών και όχι μόνο. Οι ιατροί, οι ψυχίατροι και οι θεραπευτές ως ‘ειδικοί’ του αυτισμού, τον τοποθετούν ως διαταραχή και πάθηση, θέτουν τα συμπτώματα της και προτείνουν θεραπευτικές παρεμβάσεις.

β) Εκπαιδευτικοί και Σχολεία:

Από τους συμμετέχοντες Εκπαιδευτικούς, οι δεκαεπτά (17) είναι Ειδικοί Παιδαγωγοί ενώ μόνο τρεις (3) είναι Εκπαιδευτικοί Γενικής Εκπαίδευσης. Φαίνεται πως η εκπαίδευση των αυτιστικών ατόμων θεωρείται αρμοδιότητα των ειδικών εκπαιδευτικών και όχι όλων των εκπαιδευτικών. Ως προς τα σχολεία η σχέση Ειδικών και Γενικών σχολείων δεν είναι αντίστοιχη της σχέσης Ειδικών και Γενικών Εκπαιδευτικών, καθώς τα Γενικά Σχολεία (9) που συμμετέχουν σε εκδηλώσεις είναι περισσότερα από τα συμμετέχοντα Ειδικά Σχολεία (6). Σημειώνεται η παρατήρηση, πως από τα Γενικά Σχολεία όλα είναι Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, εκτός δύο (2) Μουσικών Γυμνασίων. Τα Σχολεία στις περισσότερες περιπτώσεις συμμετέχουν σε παράλληλες εορταστικές εκδηλώσεις, κυρίως καλλιτεχνικού και αθλητικού χαρακτήρα ή σε εκθέσεις ζωγραφικής και δημιουργικές ομαδικές δραστηριότητες με θέμα τη Διαφορετικότητα.

γ) Γονείς αυτιστικών ατόμων:

Επόμενη κατηγορία ως προς το μέγεθος, είναι αυτή των Γονέων αυτιστικών ατόμων, όπου καταγράφηκαν δέκα (10) περιπτώσεις γονέων συμμετεχόντων και ένας (1) Σύλλογος Γονέων Αυτιστικών Ατόμων. Από τους δέκα (10) γονείς σε δύο (2) εκδηλώσεις αναφέρεται συγκεκριμένα ότι πρόκειται για Μητέρα, ενώ πουθενά δεν χρησιμοποιείται η λέξη ‘Πατέρας’. Ίσως αυτό συνδέεται και με τις αντιλήψεις περί

‘μητέρας φροντίστριας’. Παρατηρήθηκε ακόμα σε κάποιες περιπτώσεις πως κάποιοι από τους γονείς δήλωναν και δεύτερη ιδιότητα ως θεραπευτές, για παράδειγμα «Μητέρα παιδιού με αυτισμό/ Μουσικοθεραπεύτρια», ενώ οι περισσότεροι ανήκαν σε κάποιον Σύλλογο Γονέων, Κηδεμόνων και Φίλων Αυτιστικών Ατόμων.

δ) Αυτιστικά Άτομα:

Οι αναφορές σε Αυτιστικά Άτομα ως συμμετέχοντα στις εκδηλώσεις είναι ελάχιστες. Μία (1) μόνο φορά αναφέρεται συμμετοχή Αυτιστικών Παιδιών σε δρώμενο, αν και στην πραγματικότητα από έρευνα σχετικά με την εκδήλωση και το φιλανθρωπικό σωματείο προέκυψε, ότι πρόκειται για Έφηβα και Ενήλικα άτομα και όχι για Παιδιά, όπως σημειώνεται στην αφίσα. Σε επόμενη αφίσα αναφέρεται (1) ομάδα Ενηλίκων Αυτιστικών Ατόμων να συμμετέχει και πάλι μόνο σε μουσικό δρώμενο, ενώ σε μία τρίτη εκδήλωση συμμετέχουν τρία (3) Ενήλικα Αυτιστικά Άτομα, από τα οποία τα δύο (2) μίλησαν για εμπειρίες τους σε συγκεκριμένες περιόδους της ζωής τους και (1) το τρίτο έπαιξε πιάνο. Και τα τρία (3) αυτά άτομα σημειώνονται στην αφίσα ως «...με Δ.Α.Φ.».».

ε) Αθλητικές και Καλλιτεχνικές Ομάδες για τον Εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Αυτισμού:

Άλλη κατηγορία συμμετεχόντων πιο γενική είναι αυτή των μελών ή ολόκληρων ομάδων από αθλητές ή καλλιτέχνες που συμμετέχουν σε παράλληλες εορταστικές εκδηλώσεις κυρίως και συνολικά πρόκειται για δώδεκα (12) τέτοιες συμμετοχές.

στ) Άλλα ζητήματα:

1. Διδάσκοντας τον αυτισμό ως ‘ειδικοί’:

Πολλοί από τους ‘ειδικούς’ συμμετέχοντες είναι και Διδάκτορες ή Καθηγητές Πανεπιστημίου, κάτι που δεν παραβλέπεται να σημειωθεί στην ιδιότητά τους. Σε μία περίπτωση μάλιστα ομιλήτριας, που εμφανίζεται σε δύο εκδηλώσεις, η μη-αυτιστική ‘ειδικός’ αποτελεί και μέλος της συγγραφικής ομάδας των συγγραμμάτων για τον αυτισμό που διδάσκονται σε πανεπιστήμιο του εξωτερικού.

2. Πτυχία, εξειδικεύσεις και βιογραφικά:

Σε αρκετές αφίσες δίπλα στην ιδιότητα των συμμετεχόντων σημειώνονται με συντομογραφίες στα αγγλικά τα επίπεδα κατάρτισης και οι τίτλοι σπουδών τους ή οι εξειδικεύσεις τους. Οι συντομογραφίες αυτές δεν είναι απαραίτητο ότι είναι αναγνωρίσιμες από όλους όσους πρόκειται να πάνε σε μία εκδήλωση, ώστε διαβάζοντας τες να καταλάβουν από πού προκύπτουν οι συντομογραφίες ή πως μεταφράζονται στα ελληνικά τα συμπληρωματικά στοιχεία που αφορούν την ιδιότητα του/της ομιλητή/τριας που πρόκειται να παρακολουθήσουν, αλλά το ζήτημα είναι αν ο στόχος που αυτά σημειώνονται είναι για να προσθέσουν πληροφορίες για την ιδιότητα του προσώπου που συμμετέχει ή κυρίως για εντυπωσιασμό και αύξηση του κύρους και της αυθεντίας του, ακριβώς λόγω του ότι μπορεί να μην είναι αναγνωρίσιμα από όλους. Παρατηρήθηκε ακόμα και εκτενής παρουσίαση όλου του βιογραφικού συμμετεχόντων σε εκδηλώσεις, συμπεριλαμβάνοντας πτυχία και τα πανεπιστήμια στα οποία λήφθηκαν αυτά, ονόματα φορέων προϋπηρεσίας των συμμετεχόντων και παρουσίαση εξειδικεύσεων κυρίως σχετικών με την κλινική αντιμετώπιση του αυτισμού. Και αυτά θα μπορούσαν μεταξύ άλλων να ενισχύουν την αύξηση του κύρους των εν λόγω ομιλητών, ώστε να εδραιωθεί πιο εύκολα και με λιγότερες αμφιβολίες η άποψή τους στους δέκτες των παρουσιάσεών τους.

3. Αυτισμός ως ‘παιδική πάθηση’:

Ο αυτισμός φαίνεται να αντιμετωπίζεται, επί το πλείστον, ως παιδική ψυχιατρική και αναπτυξιακή πάθηση, καθώς τα περισσότερα θέματα ομιλιών και οι ιδιότητες της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων εστιάζουν στην παιδική ηλικία και προέρχονται από τον κλινικό χώρο. Ακόμα σημειώνεται και η περίπτωση όπου ενώ αναφέρονται σε έφηβα και ενήλικα αυτιστικά άτομα τα προσφωνούν ως ‘παιδιά’ κάτι που θυμίζει μία συνήθη πρακτική προς τα νοητικά ανάπηρα άτομα, τα οποία συχνά αποκαλούνται και αντιμετωπίζονται ως ‘αιώνια παιδιά’, δηλώνοντας μία κυρίαρχη αντίληψη, ότι παρά τη βιολογική τους ηλικία παραμένουν παιδιά ως προς την νοητική τους κατάσταση.

4. «Εκλεκτοί Επιστήμονες» στη θέση των ίδιων των Αυτιστικών Ατόμων:

Τέλος, παρατηρείται πως τον κυρίαρχο ρόλο στην ενημέρωση για τον αυτισμό, τον έχουν οι «εκλεκτοί επιστήμονες», όπως κατονομάζονται σε μία εκδήλωση και όχι οι ίδιοι/ιες αυτιστικοί/ές, καθώς φαίνεται από την εκπροσώπησή τους στις εκδηλώσεις.

Κάποιοι τίθενται ως ‘ειδικοί’ για τις ζωές άλλων, αποκτώντας εξουσία πάνω σε αυτές και καθορίζοντας την πορεία τους.

3.1.3.6 Συμπληρωματικά στοιχεία για την επεξεργασία των εκδηλώσεων

Στον Πίνακα Α.10 «Περιγραφικός πίνακας εκδήλωσης ανά αφίσα», στο Παράρτημα Α, σημειώνονται τα στοιχεία που ήδη αναλύθηκαν σχετικά με τις εκδηλώσεις, τα οποία είναι: είδος και περιεχόμενο εκδηλώσεων, καθώς και οι συμμετέχοντες στις εκδηλώσεις για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Αυτισμού. Σε αυτό το υποκεφάλαιο προσεγγίζονται άλλα συμπληρωματικά στοιχεία που καταγράφηκαν στον πίνακα Α.10 και τα οποία αφορούν τον χώρο που διεξάγεται η εκδήλωση, το αν υπήρξε είσοδος με οικονομικό αντίτιμο, αν δόθηκε βεβαίωση παρακολούθησης και τέλος, αν σημειώνονται στην αφίσα χορηγοί και υποστηρικτές, πώς αυτοί μπορούν τυχόν να κατηγοριοποιηθούν δίνοντας μας επιπλέον στοιχεία για τον τρόπο προσέγγισης του αυτισμού στις εκδηλώσεις αυτές. Να σημειωθεί ότι το ζήτημα της ορολογίας που χρησιμοποιείται για τον αυτισμό και τα αυτιστικά άτομα, όπως επίσης και ο σκοπός της εκδήλωσης θα αναλυθούν εκτενώς σε επόμενα κεφάλαια μαζί με τα αντίστοιχα ζητήματα που καταγράφηκαν από τις αφίσες ανθρωπιστικού και καταναλωτικού χαρακτήρα.

α) Χώροι διεξαγωγής εκδηλώσεων:

Κωδικοποιώντας και ομαδοποιώντας τους χώρους διεξαγωγής των εκδηλώσεων που διαφημίζονται στις αφίσες του δείγματος, προέκυψε **μία πρώτη κατηγοριοποίηση** με βάση το καθεστώς ιδιοκτησίας του χώρου, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Κατηγορίες χώρων εκδηλώσεων με βάση το πού ανήκουν;	Σύνολο
Δημοτικοί Χώροι	31
Κρατικοί /Δημόσιοι Χώροι	10
Ανοιχτοί Κοινόχρηστοι Χώροι και Τοπόσημα	16
Ιδιωτικοί Χώροι	24

3.1.3.6.α.α Κατηγοριοποίηση χώρων εκδηλώσεων με βάση το καθεστώς ιδιοκτησίας

Οι χώροι που παρέχονται από την τοπική αυτοδιοίκηση είναι οι περισσότεροι, καθώς επίσης αρκετές είναι και οι πλατείες, οι πεζόδρομοι και τα σημαντικά σημεία ενός

τόπου, όπου για να γίνουν εκδηλώσεις και πάλι προϋποτίθεται η σύμφωνη γνώμη και η σχετική άδεια των Δημοτικών Αρχών. Επομένως φαίνεται, για άλλη μια φορά, πως η εμπλοκή των Δήμων στην υποστήριξη των εκδηλώσεων για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού είναι έντονη.

Σε επόμενη κατηγοριοποίηση, λήφθηκε υπόψη η χρήση του χώρου, όπου έγινε η εκδήλωση, έτσι προέκυψαν:

Κατηγορίες χώρων εκδηλώσεων με βάση την χρήση	Σύνολο
Χώροι Πολιτισμού	19
Χώροι Συνεδριάσεων, Δημαρχιακά Μέγαρα, Αίθουσες Εκδηλώσεων	19
Εκπαιδευτικοί Χώροι	8
Αθλητικές Εγκαταστάσεις	6
Ιατρο-παιδαγωγικά κέντρα	3
Νοσοκομεία	2
Χώροι Μη-κερδοσκοπικών Συλλόγων που διοργάνωναν τις εκδηλώσεις	2
Πολυκαταστήματα	2

3.1.3.6.α.β Κατηγοριοποίηση χώρων εκδηλώσεων με βάση την χρήση

Έτσι, φαίνεται πως **χώροι πολιτισμού και αίθουσες εκδηλώσεων και συνεδριάσεων** είναι αυτές που χρησιμοποιήθηκαν περισσότερο για την κάλυψη των αναγκών των εκδηλώσεων.

β) Οικονομικό αντίτιμο εισόδου σε εκδηλώσεις:

Στο παρακάτω σύντομο συγκεντρωτικό πίνακα 3.1.3.6.β εμφανίζεται, ανά έτος, ο αριθμός των εκδηλώσεων που απαιτούν οικονομική συνεισφορά για την είσοδο σε αυτές, αλλά και ο αριθμός των εκδηλώσεων που δηλώνουν πως η συμμετοχή είναι «Ελεύθερη» ή «Δωρεάν». Στην δεύτερη στήλη συμπεριλήφθηκαν και όσες διαφημιστικές αφίσες εκδηλώσεων δεν αναγράφουν τίποτα σχετικά με την είσοδο σε αυτές.

	Με είσοδο	Ελεύθερη Είσοδος ή απουσία συγκεκριμένης αναφοράς
2009	-	1
2011	1 [5€ είσοδος σε παράσταση για φιланθρωπικό σκοπό]	1
2012	-	5
2013	-	4
2014	-	3
2015	3 [5€ είσοδος: α) για είσοδο σε ημερίδα πανεπιστημίου β) για συμμετοχή σε φιλανθρωπικούς αγώνες δρόμου γ) για είσοδο σε προβολή ταινίας για φιλανθρωπικό σκοπό]	12
2016	1 [με αδιευκρίνιστο ποσό συμμετοχής στην ημερίδα θεραπευτικού κέντρου και μόνη πληροφορία την ύπαρξη έκπτωσης 30% για προεγγραφές]	10
2017	2 [α) 10€ είσοδος σε διεπιστημονική ημερίδα β) 3€ είσοδος σε πρόγραμμα μουσικής σκηνής. Μέρος των εσόδων για φιλανθρωπικό σκοπό]	13
2018	3 [α) 20€ + Φ.Π.Α. είσοδος σε Ημερίδα, «Γονείς παιδιών με ΔΑΦ και Άτομα με ΔΑΦ δωρεάν» β) Παζάρι του οποίου τα έσοδα θα διατεθούν για φιλανθρωπικό σκοπό γ) 10€ είσοδος σε σεμινάριο που απευθύνεται σε συγκεκριμένες κατηγορίες επαγγελματιών]	17
ΣΥΝΟΛΟ	10	66

Πίνακας 3.1.3.6.β «Πίνακας χρονολογικής ταξινόμησης εκδηλώσεων με βάση την ύπαρξη ή μη οικονομικού αντιτίμου για είσοδο σε εκδηλώσεις»

Επομένως, οι περισσότερες εκδηλώσεις, εξήντα έξι (66) στον αριθμό, έχουν ελεύθερη είσοδο, ενώ δέκα (10) απαιτούν χρηματικό αντίτιμο για την συμμετοχή σε αυτές. Από τις δέκα (10) εκδηλώσεις με χρηματικό αντίτιμο, στις έξι (6) τα έσοδα διατίθενται για φιλανθρωπικό σκοπό, ακόμα και στις περιπτώσεις που ο φιλανθρωπικός σκοπός έγκειται στην ενίσχυση της δράσης του ίδιου φιλανθρωπικού συλλόγου γονέων που οργανώνει την εκδήλωση, ενώ στις τέσσερις (4) άλλες εκδηλώσεις τα έσοδα διαχειρίζονται οι διοργανωτές των εκδηλώσεων (Πανεπιστήμια, Θεραπευτικά Κέντρα, Σύλλογοι Ειδικών Επαγγελματιών) χωρίς να αναφέρεται κάποιος φιλανθρωπικός σκοπός στην αφίσα τους. Τα έτη 2009, 2012, 2013, 2014 δεν εμφανίζεται καμία εκδήλωση που να απαιτείται χρηματικό αντίτιμο για την συμμετοχή σε αυτήν, ενώ τα έτη 2015 και 2018, εμφανίζουν τις περισσότερες εκδηλώσεις, με ποσό εισόδου.

γ) Βεβαιώσεις παρακολούθησης:

Σύμφωνα με τον παρακάτω συνοπτικό πίνακα 3.1.3.6.γ σε δώδεκα (12) από τις εβδομήντα έξι (76) αφίσες διαφήμισης εκδηλώσεων, σημειώνεται ότι δίνεται βεβαίωση παρακολούθησης. Συχνά για τους επαγγελματίες, η βεβαίωση παρακολούθησης από ημερίδες και άλλες παρόμοιες εκδηλώσεις, η οποία μπορεί να προστεθεί στο βιογραφικό τους, μπορεί να λειτουργήσει ως επιπλέον κίνητρο για την επιλογή παρακολούθησης μίας εκδήλωσης.

	Αριθμός εκδηλώσεων όπου διαφημίζεται η απόδοση βεβαίωσης παρακολούθησης
2009	1/1 [Δωρεάν ομιλία και προβολή ταινίας, από φιλανθρωπικό σύλλογο]
2011	0/2
2012	1/5 [Δωρεάν εκπαιδευτικό εργαστήριο για καινοτόμες δράσεις στην ειδική αγωγή, από εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς φορείς]
2013	1/4 [Δωρεάν ημερίδα φιλανθρωπικού συλλόγου]
2014	0/3
2015	1/15 [Ημερίδα Πανεπιστημίου, με οικονομικό αντίτιμο]
2016	2/11 [α) Δωρεάν ημερίδα συλλόγου ειδικών επαγγελματιών β) Δωρεάν ημερίδα φιλανθρωπικού συλλόγου]
2017	3/15 [α) Ημερίδα συλλόγου ειδικών επαγγελματιών με οικονομικό αντίτιμο β) Δωρεάν ημερίδα φιλανθρωπικού συλλόγου και δήμου γ) Δωρεάν ημερίδα εκπαιδευτικού φορέα και δήμου]
2018	3/20 [α) Επιστημονική Ημερίδα συλλόγου ειδικών επαγγελματιών με οικονομικό αντίτιμο από το οποίο εξαιρούνται αυτιστικά άτομα και οι γονείς τους β) Δωρεάν ημερίδα δημόσιου νοσοκομείου]

	γ) Σεμινάριο φιλανθρωπικού συλλόγου, κυρίως για ειδικούς επαγγελματίες, αλλά και γονείς, με οικονομικό αντίτιμο]
ΣΥΝ.	12/76

Πίνακας 3.1.3.6.γ «Πίνακας χρονολογικής ταξινόμησης εκδηλώσεων με βάση την διαφήμιση απόδοσης βεβαίωσης παρακολούθησης των εκδηλώσεων»

Εξετάστηκε, λοιπόν, σε πόσες περιπτώσεις δόθηκε βεβαίωση παρακολούθησης και καταγράφηκαν από μηδέν έως τρεις (0-3) περιπτώσεις εκδηλώσεων ανά έτος. Μέχρι και το 2014 οι αφίσες που διαφημίζουν εκδηλώσεις δεν ξεπερνούν τις πέντε (5) κάθε έτος και από αυτές καμία ή μία (0-1) μόνο, κάθε έτους, αναγράφει ότι δίνεται βεβαίωση παρακολούθησης. Από το 2015 και μετά οι αφίσες που λειτουργούν ως πρόσκληση σε εκδηλώσεις αυξάνονται αλλά και πάλι οι εκδηλώσεις που δηλώνουν πως δίνουν βεβαίωση παρακολούθησης κυμαίνονται από μία έως τρεις (1-3) κάθε έτος. Οι εκδηλώσεις που διαφημίζουν πως δίνεται βεβαίωση παρακολούθησης διοργανώνονται κυρίως από φιλανθρωπικούς συλλόγους γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων (5), σε μικρότερο ποσοστό από εκπαιδευτικούς φορείς σε συνεργασία με φορείς πολιτισμού (3) ή από συλλόγους ειδικών επαγγελματιών (3) και μόνο μία (1) από δημόσιο νοσοκομείο. Ακόμα, από αυτές τις δώδεκα (12) εκδηλώσεις στις οποίες δίνεται βεβαίωση παρακολούθησης, οι οκτώ (8) ήταν διοργανώσεις με δωρεάν συμμετοχή, ενώ οι τέσσερις (4) απαιτούσαν οικονομικό αντίτιμο για την είσοδο σε αυτές.

δ) Χορηγοί / Υποστηρικτές:

Σε είκοσι οκτώ (28) από τις εβδομήντα έξι (76) αφίσες που διαφημίζουν εκδηλώσεις, καταγράφεται υποστήριξη ή χορηγία από έναν ή περισσότερους φορείς ή/και επιχειρήσεις, όπως φαίνεται αναλυτικά στον πίνακα Α.18, του Παραρτήματος Α και πιο συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα:

Κατηγορίες Χορηγών και Υποστηρικτών Εκδηλώσεων	Σύνολο
Επιχειρήσεις / Τοπικά Καταστήματα / Αλυσίδες Καταστημάτων	25
Ιδιωτικές Εταιρίες	14 ³⁰
Έντυπες / Ηλεκτρονικές Εφημερίδες και Πλατφόρμες Ενημέρωσης	7
Τοπική Αυτοδιοίκηση	5
Πολιτιστικοί / Αθλητικοί / Κοινωνικοί Φορείς	5
Ιδιωτικοί Ραδιοφωνικοί Σταθμοί	5
Κρατικοί Ραδιοτηλεοπτικοί Σταθμοί	3
Χώροι Εστίασης / Καφέ	3
Δημόσιες Υπηρεσίες / Φορείς	2
Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα (Ε.Σ.Π.Α.)	1
Συντεχνία Επαγγελματιών	1
Ιδιωτικό Κολλέγιο	1

Πίνακας 3.1.3.6.δ Συνοπτική Καταγραφή Κατηγοριών Χορηγών και Υποστηρικτών Εκδηλώσεων

Η ιδιωτική πρωτοβουλία είναι, λοιπόν, εντονότερα παρούσα ως προς την χορηγία και την υποστήριξη των εκδηλώσεων για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού. Σε αρκετές περιπτώσεις τα καταστήματα και οι επιχειρήσεις που συμβάλουν ως χορηγοί στις εκδηλώσεις, είναι περισσότερα του ενός. Σε κάθε περίπτωση οι χορηγοί των εκδηλώσεων κερδίζουν διαφήμιση του λογοτύπου τους στις αφίσες των αντίστοιχων εκδηλώσεων, διαφημίζοντας και το κοινωνικό τους προφίλ.

3.1.3.7 Διαφοροποίηση εκδηλώσεων κατά το χρονικό διάστημα 2009-2018

Κατά το χρονικό διάστημα 2009-2018, αναζητώντας διαφοροποιήσεις μεταξύ του χαρακτήρα των εκδηλώσεων των ετών, εξετάζονται συγκριτικά: το είδος των εκδηλώσεων, οι ιδιότητες των συμμετεχόντων και η σχέση τους με τον αυτισμό, καθώς και άλλα συμπληρωματικά στοιχεία που αφορούν: τους χώρους διεξαγωγής, την οικονομική συμμετοχή που τυχόν ζητείται, την δυνατότητα να δοθεί βεβαίωση παρακολούθησης και την υποστήριξη και χορηγία από άλλους φορείς. Έτσι, με αφετηρία το είδος των εκδηλώσεων φαίνεται πως το 2009, μόνο μία (1) αφίσα αφορά εκδήλωση

³⁰ Να σημειωθεί πως τέσσερις (4) από τις υποστηρίκτριες αυτές εταιρείες εμπορεύονται εξοπλισμό ειδικής αγωγής

και συγκεκριμένα ομιλία και προβολή ταινίας. Το 2011, υπάρχει μία (1) θεατρική παράσταση άσχετη από αυτισμό, αλλά φιλανθρωπικού σκοπού και μία (1) ομιλία. Το 2012, εμφανίζονται αρκετές ενημερωτικές εκδηλώσεις κυρίως με ομιλίες, κάποια σεμινάρια και παρουσιάσεις βιβλίων, αλλά και μία (1) προβολή, ενώ αυτή τη χρονιά εμφανίζεται η πρώτη αθλητική εκδήλωση, αλλά και αρκετές παράλληλες εορταστικές εκδηλώσεις, που συνοδεύουν το κομμάτι της ‘ενημέρωσης’ και της ‘εκπαίδευσης’, πάνω στον Αυτισμό. Και το έτος 2013 όλες οι αφίσες αναφέρονται σε εκδηλώσεις ενημερωτικές, εκτός από μία (1) που διαφημίζει προβολή ταινίας για τον αυτισμό. Για πρώτη φορά το 2014, λιγότερες από τις μισές αφίσες του έτους, μόλις τρεις (3) αφορούν διαφήμιση εκδηλώσεων και συγκεκριμένα ενημερωτικών εκδηλώσεων με ομιλίες και συζητήσεις. Την χρονιά 2015, η πλειοψηφία των αφισών (15/19), διαφημίζουν εκδηλώσεις, έξι (6) από τις οποίες είναι ενημερωτικές, αλλά το ίδιο έτος εμφανίζονται από τέσσερις έως πέντε (4-5) αφίσες που ανήκουν στις κατηγορίες εκδηλώσεων που περιλαμβάνουν: προβολή ταινιών, αθλητικές εκδηλώσεις, άλλες εορταστικές εκδηλώσεις, αλλά για πρώτη χρονιά και την συμμετοχή στην ‘μπλε’ καμπάνια “Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό”. Σε αρκετές αφίσες παρατηρείται συνδυασμός δύο έως τριών (2-3) διαφορετικών κατηγοριών περιεχομένου, στην ίδια εκδήλωση. Από τις δεκατέσσερις αφίσες του 2016, οι έντεκα (11/14) είναι αφίσες-πρόσκληση σε εκδήλωση. Από αυτές, η πλειοψηφία (8), είναι ενημερωτικές εκδηλώσεις με ομιλίες και δύο από τις οκτώ (2/8) συνδυάζονται με προβολή βίντεο ή άλλες παράλληλες εορταστικές εκδηλώσεις. Ενώ εμφανίζονται και τρεις (3) αφίσες με εκδηλώσεις άλλου περιεχομένου (εκπαιδευτικό σεμινάριο, αθλητική εκδήλωση, ‘μπλε’ καμπάνια). Από τις δεκαέξι αφίσες του έτους 2017, οι δεκαπέντε (15/16) αφορούν εκδηλώσεις. Οι οκτώ (8) από αυτές είναι ενημερωτικές ομιλίες. Τρεις από αυτές τις οκτώ (3/8) συνδυάζονται και με άλλες παράλληλες εορταστικές εκδηλώσεις, ενώ στην μία τονίζεται πως πρόκειται για γιορτή συνάντησης, γνωριμίας και διασκέδασης αυτιστικών παιδιών/εφήβων και των οικογενειών τους. Υπάρχουν ακόμα αφίσες με διαφήμιση αθλητικών εκδηλώσεων, ‘μπλε’ καμπάνιας και άλλων αθλητικών εκδηλώσεων. Τέλος, από τις τριάντα πέντε αφίσες του 2018, οι δέκα (10/35) διαφημίζουν ομιλίες, επτά (7) διάφορες παράλληλες εορταστικές εκδηλώσεις, που αφορούν μουσικά και άλλα δρώμενα, δημιουργικές δραστηριότητες και άλλα, πέντε (5) αθλητικές εκδηλώσεις, τρεις (3) ‘μπλε’ καμπάνιες και από μία (1) φορά άλλες εκδηλώσεις όπως εκπαιδευτικά σεμινάρια, προβολή ταινίας, γιορτή συνάντησης και διασκέδασης αυτιστικών παιδιών και των οικογενειών τους, ενώ σε δύο (2) αφίσες δεν διευκρινίζεται το περιεχόμενο των εκδηλώσεων. Παρατηρούνται

και εδώ συνδυασμοί διαφορετικού περιεχομένου εκδηλώσεων, ακόμα και τεσσάρων (4) ειδών, ως μέρη μίας κοινής εκδήλωσης, με αποτέλεσμα να διασταυρώνονται ομιλίες, με αθλητικές εκδηλώσεις, ‘μπλε’ καμπάνια, προβολές ταινιών και άλλες εορταστικές εκδηλώσεις. Επομένως, οι διαφοροποιήσεις, από το 2009-18, δεν είναι μεγάλες, ως προς το είδος των εκδηλώσεων, καθώς κυρίαρχο περιεχόμενο των προγραμμάτων των εκδηλώσεων παραμένουν σταθερά οι ομιλίες ενημερωτικού χαρακτήρα. Σταδιακά, σε μικρότερη συχνότητα στην αρχή και προχωρώντας προς το 2018 σε μεγαλύτερη, εμφανίζονται νέα είδη εκδηλώσεων και από το 2016 και μετά όλο και πιο συχνά συναντώνται και συνδυασμοί διαφορετικών ειδών εκδηλώσεων, φτάνοντας το 2018 να συνδυάζονται ακόμα και τεσσάρων διαφορετικών ειδών περιεχόμενα σε μία εκδήλωση. Οι συμμετέχοντες των εκδηλώσεων όλο το χρονικό διάστημα 2009-18, με εξαίρεση το 2011, προέρχονται κυρίως από τον χώρο της ψυχικής υγείας, με έμφαση το 2016 και το 2017 στον κλάδο της παιδοψυχιατρικής. Το 2016 εμφανίζονται πρώτη φορά παιδίατροι /αναπτυξιολόγοι και παιδονευρολόγος, ενώ από το 2013 και μετά είναι έντονα αισθητή η παρουσία διαφόρων θεραπειών, με κυρίαρχους τους λογοθεραπευτές και τους εργοθεραπευτές. Από το 2012 και μετά κάνουν την εμφάνιση τους και κάποιοι ειδικοί παιδαγωγοί με αποκορύφωμα τις χρονιές 2016 και 2017 που είναι περισσότεροι από κάθε άλλη χρονιά, ενώ το 2018 δεν σημειώνεται κανείς/καμία. Επιπλέον, το 2018 εμφανίζονται και τα περισσότερα συμμετέχοντα σχολεία ειδικής και γενικής εκπαίδευσης. Γονείς αυτιστικών ατόμων εμφανίζονται κυρίως από το 2015 και μετά, πέρα από μία μητέρα το 2012, η οποία όμως συμμετέχει και με την ιδιότητα της μουσικοθεραπεύτριας. Εκπαιδευτικοί γενικής εκπαίδευσης εμφανίζονται μόνο το 2012. Όσον αφορά τη συμμετοχή αυτιστικών ατόμων, αυτή περιορίζεται σε μία (1) ομάδα το 2011 και μία (1) το 2012, που παρουσίασαν κάποια δρώμενα και τρία (3) ενήλικα άτομα το 2017 από τα οποία τα δύο (2) συμμετείχαν ως ομιλητές και το ένα (1) παρουσιάζοντας ένα μουσικό πρόγραμμα. Από το 2009 μέχρι και το 2012, επιλέγονται ως χώροι εκδηλώσεων κρατικοί και δημοτικοί χώροι, κυρίως πολιτιστικού χαρακτήρα. Το 2013 υπάρχει μια διαφοροποίηση σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές, καθώς εμφανίζεται με μεγαλύτερη συχνότητα να χρησιμοποιούνται διάφοροι ιδιωτικοί χώροι. Τα δύο επόμενα έτη, 2014 και 2015, υπερισχύει και πάλι η δημοτική πρωτοβουλία με έμφαση στις εκδηλώσεις σε εκπαιδευτικούς χώρους, πλατείες και άλλους ανοιχτούς κοινόχρηστους χώρους. Το έτος 2016, όπως και αργότερα το 2018, καταγράφεται σχεδόν ισότιμη χρήση δημοτικών και ιδιωτικών χώρων, με έμφαση σε χώρους πολιτισμού. Το 2017, αν και διάφοροι ιδιωτικοί χώροι, όπως ιατρο-παιδαγωγικά κέντρα,

αθλητικές εγκαταστάσεις και εμπορικά καταστήματα, είναι συχνά εμφανιζόμενοι, υπερισχύουν οι δημοτικοί χώροι πολιτισμού. Ως προς το οικονομικό αντίτιμο για την συμμετοχή στις εκδηλώσεις, πριν από το 2015 δεν υπάρχουν εκδηλώσεις με πληρωμή εισόδου σε αυτές, εκτός από μία (1) το 2011 για φιλανθρωπικό σκοπό. Από το 2015 έως το 2018 οι εκδηλώσεις με οικονομικό αντίτιμο είναι από δύο έως τρεις (2-3) σε κάθε έτος, από τις οποίες μόνο μία (1) κάθε φορά δεν έχει φιλανθρωπικό σκοπό, ενώ μία (1) ακόμα ή δύο (2) έχουν, εκτός από το 2016, όπου υπάρχει μόνο μία (1) εκδήλωση με οικονομικό αντίτιμο και δεν αφορά φιλανθρωπικό σκοπό. Μέσα στην περίοδο 2009-18, εμφανίζονται κάποιες εκδηλώσεις που δηλώνουν πως χορηγούν στους συμμετέχοντες βεβαίωση παρακολούθησης, από αυτές όσες είναι πριν από το 2015 προέρχονται κυρίως από φιλανθρωπικούς συλλόγους γονέων και έχουν δωρεάν συμμετοχή. Από το 2015 και μετά αν και φαίνεται να είναι λίγο περισσότερες ανά έτος, οι εκδηλώσεις που δίνουν βεβαίωση συμμετοχής, ποσοστιαία είναι λιγότερες, καθώς έχουν αυξηθεί συνολικά οι εκδηλώσεις αυτών των ετών, αρκετά σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Επιπλέον, προέρχονται τόσο από φιλανθρωπικούς συλλόγους γονέων, όσο και από συλλόγους ειδικών επαγγελματιών και μοιράζονται σχεδόν ισόποσα σε εκείνες που η είσοδος προϋποθέτει οικονομικό αντίτιμο και σε εκείνες που έχουν δωρεάν είσοδο, με την δεύτερη περίπτωση να υπερισχύει ελάχιστα. Από το 2012 και μετά εμφανίζεται σε κάποιες αφίσες εκδηλώσεων αναφορά σε χορηγούς και υποστηρικτές που ενήργησαν βοηθητικά για την διεξαγωγή των εκδηλώσεων, κερδίζοντας διαφημιστικό χώρο στην αφίσα-πρόσκληση της αντίστοιχης εκδήλωσης. Οι χορηγίες φαίνονται να προέρχονται κυρίως από τις κατά τόπους επιχειρήσεις και καταστήματα, με εξαίρεση το 2014 που εμφανίζεται υποστήριξη από ευρωπαϊκό πρόγραμμα χρηματοδότησης και το 2013, οπότε και οι χορηγίες προέρχονται κυρίως από φορείς ενημέρωσης, πολιτισμού και εκπαίδευσης. Τις χρονιές 2012, 2013, 2014 και 2016 εμφανίζονται χορηγοί και υποστηρικτές σε μία με δύο (1-2) αφίσες κάθε έτους, το 2015 σε τέσσερις (4) αφίσες, το 2017 σε έξι (6) και το 2018, που έχει παραπάνω εκδηλώσεις συνολικά από κάθε άλλο έτος (21), εμφανίζονται λίγο πάνω από τις μισές (12) να σημειώνουν χορηγία ή υποστήριξη κυρίως από ιδιωτικές επιχειρήσεις.

3.1.4 Ορολογία και Χαρακτηρισμοί -Περιγραφές για τον Αυτισμό

3.1.4.1 Ορολογία για τον Αυτισμό

Αφού πλέον έχει γίνει παρουσίαση σχετικά με το έτος και τον/τους φορέα/είς έκδοσης της κάθε αφίσας, τα είδη των αφισών και τα είδη των εκδηλώσεων, που διαφημίζονται σε κάποιες από τις αφίσες για την Παγκόσμια Ημέρα, κρίνεται απαραίτητο να συνεχιστεί η ανάλυση γραπτού λόγου όλων των αφισών ως προς το περιεχόμενο, εστιάζοντας πάντα στην λεκτική αναπαράσταση του αυτισμού και του αυτιστικού ατόμου. Έτσι πρώτα, γίνεται καταγραφή³¹ και επεξεργασία των γλωσσικών όρων που επιλέγονται στις αφίσες του δείγματος για να αναφερθούν άμεσα στον Αυτισμό ή ακόμα και περιγραφές ή χαρακτηρισμοί που επιδιώκουν να δομήσουν πιο περιφραστικά την έννοια του Αυτισμού. Από την καταγραφή της ορολογίας προέκυψαν τα παρακάτω:

³¹ Βλ. πίνακα Α.19 για καταγραφή ορολογίας αυτισμού και χαρακτηρισμών – περιγραφών για τον Αυτισμό, στο Παράρτημα Α.

ΟΡΙΣΜΟΙ	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	ΣΥΝ
Αυτισμός	2	1	4	4	7	15	12	14	33	92
Αυτιστικό Φάσμα			1	1						2
Φάσμα του Αυτισμού							1	1	1	3
Διαταραχή/ές Αυτιστικού Φάσματος ή Δ.Α.Φ.			1			1	3	6	4	15
Διαταραχές στο Φάσμα του Αυτισμού						1				1
Διαταραχές Επικοινωνίας και Αυτιστικού Φάσματος									1	1
Αναπτυξιακές Διαταραχές στην Επικοινωνία και στον Αυτισμό									1	1
Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές								1		1
Αυτισμός και Αναπτυξιακές Διαταραχές							1	1		2
Αυτιστικές Διαταραχές					1					1
Σύνδρομο Άσπεργκερ						1				1
Υ.Λ.Α. (Υψηλής Λειτουργικότητας Αυτισμός)									1	1
Νευροποικιλότητα									1	1
ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΟΡΙΣΜΩΝ ΑΝΑ ΕΤΟΣ	1	1	3	2	2	4	4	5	7	

Πίνακας 3.1.4.1.α Ορολογία αυτισμού ανά έτος

Πιο συχνά εμφανιζόμενος όρος, μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-2018, είναι ο όρος «Αυτισμός», που εμφανίζεται ως κυρίαρχος κάθε έτους, συνολικά ενενήντα δύο (92) φορές. Εμφανίζονται όμως άλλοι δώδεκα (12) όροι για τον Αυτισμό, μέσα στην ίδια

περίοδο, σε διαφορετικές συχνότητες, οι οποίοι μπορούν να ομαδοποιηθούν σε ορισμένες κατηγορίες με βάση την προσέγγιση του αυτισμού:

Κατηγορίες Ορολογία Αυτισμού	Συχνότητα μέσα στο διάστημα 2009-18
«Αυτισμός»	92
ως «Φάσμα» ³²	24 ³³
ως «Διαταραχή/ές» ³⁴	22
ως «Φάσμα» και ως «Διαταραχή/ές» ³⁵	17
ως «Αναπτυξιακή Διαταραχή» ³⁶	4
συνδυασμός Αυτισμού και «Διαταραχών Επικοινωνίας» ³⁷	2
ως μέρος της «Νευροποικιλότητας» ³⁸	1

Πίνακας 3.1.4.1.β Κατηγοριοποίηση ορολογίας αυτισμού με βάση την προσέγγισή του

Να σημειωθεί ότι η ορολογία συλλέχτηκε και από το γραπτό κείμενο στα μηνύματα των αφισών, αλλά και από λογότυπα φορέων που σχετίζονται με τον Αυτισμό, όπως επίσης ότι συμπεριλήφθηκαν και οι αναφορές που βρίσκονται στην αγγλική γλώσσα, αφού πρώτα μεταφράστηκαν.

3.1.4.1.1 Διαφοροποίηση ορολογίας για τον Αυτισμό, κατά το χρονικό διάστημα 2009-2018

Όπως αναφέρθηκε ήδη ο συχνότερα εμφανιζόμενος όρος μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-18, είναι ο όρος «Αυτισμός». Ακολουθούν οι όροι που προσεγγίζουν τον αυτισμό ως «Φάσμα» και έπονται αυτοί που τον τοποθετούν ως «Διαταραχή», ενώ

³² Προσέγγιση που συναντάται σε επτά (7) διαφορετικούς όρους.

³³ Στις δύο περιπτώσεις από αυτές δεν αναφέρεται η λέξη 'φάσμα', αλλά οι όροι 'Σύνδρομο Άσπεργκερ' και 'Υ.Λ.Α.' (Υψηλής Λειτουργικότητας Αυτισμός), οι οποίοι εννοιολογικά εντάσσονται επίσης στην αντιμετώπιση του αυτισμού ως φάσματος, που αποτελείται από διαφορετικές λειτουργικότητες.

³⁴ Βρέθηκαν επτά (7) έννοιες που εντάσσονται (και) σε αυτή την κατηγορία.

³⁵ Υπάρχουν τρεις (3) όροι που εμπεριέχουν και τον όρο «Φάσμα» και τον όρο «Διαταραχή».

³⁶ Σε τρεις (3) διαφορετικούς όρους.

³⁷ Σε δύο (2) διαφορετικούς όρους.

³⁸ Δηλώνει ότι ο αυτισμός δεν είναι βλάβη, αλλά νευροδιαφορετικότητα, δηλαδή διαφορετική εγκεφαλική δομή και λειτουργία, η οποία δεν είναι σε καμία περίπτωση αξιολογικά κατώτερη και εντάσσεται σε μία λογική βιοποικιλότητας.

αρκετοί όροι εμπεριέχουν και την έννοια του φάσματος, ταυτόχρονα με αυτήν της διαταραχής. Όπως φαίνεται και στον πίνακα Α.19.2, του παραρτήματος Α, ο όρος «Αυτισμός» εμφανίζεται ενενήντα δύο (92) φορές συνολικά, ακολουθώντας μία σχετικά αυξητική τάση κατά το πέρασμα των χρόνων, με μικρές ενδιάμεσες διακυμάνσεις προς τα κάτω. Για τις χρονιές 2009 και 2011 είναι ο μόνος όρος που επιλέγεται. Και σε όλα τα έτη από το 2012 και μετά, παρ' όλο που εμφανίζονται και άλλοι όροι, ο όρος «Αυτισμός» κυριαρχεί με διαφορά, κάθε έτος. Η μεγαλύτερη αύξηση που συναντά είναι το 2015, που συναντάται δεκαπέντε φορές (15). Στη συνέχεια, παρατηρείται μία πολύ μικρή μείωση του πλήθους εμφάνισης των όρων η οποία ακολουθεί την αντίστοιχη μείωση του πλήθους των αφισών, τα έτη 2016-17, αν και το ποσοστό εμφάνισης του όρου «Αυτισμός» μένει υψηλό. Το 2018 αυξάνεται και πάλι, μαζί με το πλήθος των αφισών, σε τριάντα τρεις (33) χρήσεις αυτού του όρου. Από το 2012 μέχρι το 2015 αρχίζουν να εμφανίζονται οι όροι που περιλαμβάνουν τις έννοιες «Φάσμα» ή/και «Διαταραχή»³⁹, αλλά σε πολύ μικρή συχνότητα ανά έτος. Από το 2016 και μετά η συχνότητα χρήσης αυτών των όρων αυξάνεται. Ο όρος «Αυτιστικό Φάσμα» που χρησιμοποιείται τα έτη 2012-13, μετατρέπεται πλέον σε «Φάσμα Αυτισμού», ενώ πιο συχνή γίνεται η χρήση του όρου «Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος» ή η συντομογραφία του όρου: «Δ.Α.Φ.». που είναι ο δεύτερος συχνότερα εμφανιζόμενος όρος, μετά τον όρο «Αυτισμός», σε όλο το υλικό. Μόνο το 2014 εμφανίζεται ο όρος «Αυτιστικές Διαταραχές». Το 2015, χρησιμοποιείται για μοναδική (1) φορά ο όρος «Διαταραχές στο Φάσμα του Αυτισμού», όπως και ο όρος «Σύνδρομο Άσπεργκερ». Από το 2016 έως το 2018, υπάρχει χρήση παρεμφερών όρων, που εστιάζουν στον αυτισμό ως «Αναπτυξιακή Διαταραχή», ενώ το 2018 μόνο, εμφανίζονται δύο (2) παρόμοιοι όροι που εντάσσουν και την έννοια των «Διαταραχών Επικοινωνίας». Τέλος, την ίδια χρονιά γίνεται μία (1) αναφορά στον όρο «Υ.Λ.Α.», που αφορά τον «Υψηλής Λειτουργικότητας Αυτισμό» και μία (1) στον όρο «Νευροποικιλότητα», φανερώνοντας την συνύπαρξη δύο αρκετά διαφορετικών γλωσσικών προσεγγίσεων, μέσα στην ίδια χρονιά, αν και μάλλον ο δεύτερος όρος χρησιμοποιείται κυρίως στα πλαίσια εντυπωσιασμού και επίδειξης του ότι οι φορείς είναι επιστημονικά ενημερωμένοι και ακολουθούν τις εξελίξεις, χωρίς όμως να υπάρχει πραγματική κατανόηση της ερμηνευτικής προσέγγισης του όρου και αναγνώριση της

³⁹ Συμπίπτει με την έκδοση του νέου DSM-5 τον Μάιο του 2012, το οποίο διαγράφει τον όρο 'Asperger' και εδραιώνει τον όρο 'Αυτιστικό Φάσμα' (Autism Spectrum/AS) ή 'Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος' (Autism Spectrum Disorder/ASD).

προέλευσης του από το κοινωνικό μοντέλο προσέγγισης του αυτισμού, καθώς από το υπόλοιπο μήνυμα παράγονται αντιφάσεις και ασυμφωνίες της προσέγγισης που εμπεριέχει ο όρος με την προσέγγιση του συνολικού ενημερωτικού μηνύματος. Από το 2015 και μετά χρησιμοποιούνται στο υλικό κάθε χρονιάς από τέσσερις έως επτά (4-7) διαφορετικοί όροι. Παρ' όλο, λοιπόν, που κυριαρχεί ο όρος «Αυτισμός» σε όλο το υλικό, φαίνεται, από τους υπόλοιπους όρους, ότι υπάρχει μία ταυτόχρονη χρήση άλλων όρων που ακολουθούν κλινική προσέγγιση του αυτισμού, εστιάζοντας σε αναπτυξιακές διαταραχές και λειτουργικότητες που παρεκκλίνουν από το 'φυσιολογικό'.

3.1.4.2 Χαρακτηρισμοί και Περιγραφές για τον Αυτισμό⁴⁰

Στον πίνακα Α.19 του Παραρτήματος Α, πέρα από τους όρους που χρησιμοποιούνται για τον Αυτισμό, σημειώνονται αναλυτικά και χαρακτηρισμοί ή περιγραφές για αυτόν. Αφού καταγράφηκαν, αυτοί οι χαρακτηρισμοί, ομαδοποιήθηκαν στις παρακάτω κατηγορίες:

Κατηγορία Χαρακτηρισμών για τον Αυτισμό	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Σύνολο αφισών με σχετικές αναφορές
ως «παιδιατρικό πρόβλημα δημόσιας υγείας»						1		1			2
ως «περίπλοκη συνθήκη»					1			1		1	3
ως «διαφορετικότητα»						1	2	1	2	2	8
ως «ταξίδι σε μαγικό κόσμο»						2			1	4	7
ως «πρόσωπο»						1			2	1	4
Άλλοι μεμονωμένοι χαρακτηρισμοί / περιγραφές						1	1				2

Πίνακας 3.1.4.2.α Κατηγορίες χαρακτηρισμών αυτισμού, όπως εμφανίζονται ανά έτος

⁴⁰ Πίνακας Α.21, στο Παράρτημα Α

α) «Ο Αυτισμός ως παιδιατρικό πρόβλημα δημόσιας υγείας»: Η κλινική αντιμετώπιση του Αυτισμού είναι εμφανής, όπως και το ότι αντιμετωπίζεται ως ιατρικό ζήτημα της παιδικής ηλικίας, που εντοπίζεται στην ανάπτυξη, αλλά και ως νόσος. Ενώ το ότι σημειώνεται ως «πιεστικό πρόβλημα δημόσιας υγείας», παραπέμπει συνειρμικά στην θεώρηση του ως ‘επιδημία’, που απαιτεί άμεσα θεραπεία, πριν εξαπλωθεί και κάνει φανερή τη διάκριση των αυτιστικών ατόμων ως κλινικών περιπτώσεων, που απειλούν τη δημόσια υγεία.

β) «Ο Αυτισμός ως περίπλοκη συνθήκη»: Αφηρημένες έννοιες παρουσιάζουν τον αυτισμό ως κατάσταση και μάλιστα περίπλοκη, που σε φέρνει αντιμέτωπο με προκλήσεις. Πρόκειται για αρκετά επιφανειακή προσέγγιση, που δεν είναι σε θέση να βοηθήσει στην κατανόηση του αυτισμού.

γ) «Ο Αυτισμός ως Διαφορετικότητα»: Από το 2014 έως το 2018 υπάρχουν οκτώ (8) αναφορές, που τοποθετούν τον αυτισμό ως «Διαφορετικότητα». Με αυτό τον τρόπο μπορεί να επιτελείται έμμεση διάκριση των αυτιστικών ατόμων, βασισμένη σε αφηρημένες αναφορές διάκρισης, στη βάση των ικανοτήτων. Προσπαθώντας, να αποφευχθούν όροι που τείνουν να αναγνωρίζονται ως ‘ενοχλητικοί’, όπως ο όρος «Αναπηρία», επιλέγονται άλλοι όροι που αντιμετωπίζονται ως πιο ουδέτεροι ή ως πολιτικά ορθοί. Ένας τέτοιος όρος είναι συχνά και ο όρος «Διαφορετικότητα».

δ) «Ο Αυτισμός ως Ταξίδι σε Μαγικό Κόσμο»: Από το 2014 έως το 2018 χρησιμοποιούνται αρκετοί όροι εφησυχασμού, για να προσεγγίσουν επιφανειακά και ανούσια τον αυτισμό μέσα από την μεταφορική χρήση του λόγου. Έτσι, ο αυτισμός παρομοιάζεται με «(Υπέροχο) Ταξίδι», «Μαγικό/Ξεχωριστό Κόσμο», «Πολύτιμο Δώρο» ή «Διαφορετική Ικανότητα». Τις περισσότερες φορές μέσα από αυτές τις αλληγορικές διατυπώσεις, επιδιώκεται να καμουφλαριστεί η προσέγγιση του αυτισμού ως κλινικό ζήτημα, που εκδηλώνεται με κοινωνική απομόνωση και αυτό γίνεται ακόμα πιο έκδηλο παρατηρώντας ότι οι περισσότερες τέτοιες αναφορές γίνονται από διαφημιστικές αφίσες θεραπευτικών κέντρων και φαρμακευτικών εταιριών, που στόχο έχουν την αύξηση του γοήτρου τους, κυρίως απέναντι στους γονείς. Πρόκειται μάλλον για μια συγκαλυμμένη διάκριση.

ε) «Ο Αυτισμός ως πρόσωπο»: Πέρα από τις μεταφορές χρησιμοποιείται συχνά και η προσωποποίηση του αυτισμού, ο οποίος συχνά «μιλά» προσπαθώντας να ‘ενημερώσει’ ο ίδιος τους μη-αυτιστικούς, γι’ αυτόν. Η προσωποποίηση του Αυτισμού, μπορεί να

λειτουργεί ως γλωσσικό τέχνασμα, που δημιουργεί την αίσθηση ότι εκφράζει τα αυτιστικά άτομα και τις δικές τους εμπειρίες, με κάπως πιο γενικευτικό και απρόσωπο τρόπο, ενώ στην πραγματικότητα η πληροφόρηση προέρχεται από μη-αυτιστικά άτομα.

στ) Άλλοι χαρακτηρισμοί-περιγραφές: Μερικές ακόμα αναφορές που δεν εντάσσονται σε κάποια από τις παραπάνω κατηγορίες, αλλά δεν σχηματίζουν και μία ξεχωριστή, εντοπίζονται το 2014 στην φράση «Αυτισμός δεν είναι αυτό που εσύ νομίζεις», η οποία προέρχεται από Σύλλογο Ενηλίκων Αυτιστικών, που υποστηρίζει την ενημέρωση των μη-αυτιστικών από τα ίδια τα αυτιστικά άτομα για την εμπειρία του αυτισμού, ενώ αντιμάχεται τις κυρίαρχες στερεότυπες αφηγήσεις μη-αυτιστικών που αναπαράγουν μη-ρεαλιστικές αναπαραστάσεις και ενισχύουν προκαταλήψεις σε βάρος των αυτιστικών ατόμων. Τέλος, το 2015, ο αυτισμός χαρακτηρίζεται γενικά και αόριστα ως «σημαντικό θέμα», από ιδιωτικό κολλέγιο εργοθεραπευτών που προσκαλεί σε εκδήλωση προβολής ταινίας και συζήτησης, πιθανώς εξυπηρετώντας και την διαφήμιση του προγράμματος σπουδών τους σε ενδιαφερόμενους, αλλά και δηλώνοντας ένα κοινωνικό προφίλ, που δύναται να λειτουργήσει επίσης αυξάνοντας το γόητρο του κολλεγίου.

3.1.4.2.1 Διαφοροποίηση χαρακτηρισμών-περιγραφών για τον Αυτισμό, κατά το χρονικό διάστημα 2009-2018

Οι πρώτοι χαρακτηρισμοί του Αυτισμού, σημειώνονται το 2013 και αναφέρουν τον Αυτισμό ως «Μυστήριο» και «Περίπλοκο». Το 2014 και το 2016, ακολουθούνται πολλές διαφορετικές προσεγγίσεις, με αποτέλεσμα να συνυπάρχουν κλινικοί προσδιορισμοί, με όρους εφησυχασμού και διαφορετικότητας. Ακόμα εμφανίζονται περιπτώσεις προσωποποίησης του Αυτισμού και μόνο το 2014 μία προσέγγισή του με τρόπο ενδυναμωτικό για τα αυτιστικά άτομα με στόχο την χειραφέτησή τους, κυρίως όσον αφορά στην ενημέρωση των μη-αυτιστικών για τον αυτισμό. Είναι η μόνη τέτοια περιγραφή του αυτισμού που βλέπουμε σε όλο το υλικό. Το 2015, όπως και το 2017 η προσέγγιση είναι κυρίως αυτή της «Διαφορετικότητας». Το 2018 ο μεταφορικός λόγος κυριαρχεί και προσεγγίζει μέσω συμβολισμών τον Αυτισμό ως «Ταξίδι σε μαγικό/ ξεχωριστό κόσμο», ως «Πολύτιμο Δώρο» και «ως Διαφορετική Ικανότητα».

3.1.4.3 Παρουσίαση ανάλυσης περιεχομένου σε ανθρωπιστικές και καταναλωτικές αφίσες

Η ανάλυση περιεχομένου στο υλικό του δείγματος έχει ξεκινήσει ήδη από το υποκεφάλαιο 3.1.3.2. Από αυτό έως και το 3.1.3.5, αναλύεται ο γραπτός λόγος των αφισών που ενέχουν θέση πρόσκλησης σε εκδήλωση και διαφημίζουν το πρόγραμμά της. Από εκεί προέκυψαν ορισμένες κατηγορίες ανάλυσης που καταγράφονται στα αντίστοιχα υποκεφάλαια. Στα υποκεφάλαια 3.1.4.1 και 3.1.4.2 συνεχίστηκε η επεξεργασία του γραπτού λόγου όλου του υλικού, αλλά εστιάζοντας αυτή τη φορά συγκεκριμένα στην ορολογία για τον αυτισμό και στους χαρακτηρισμούς για αυτόν. Σε αυτό το υποκεφάλαιο (3.1.4.3) παρουσιάζονται οι κατηγορίες ανάλυσης, που προέκυψαν ύστερα από διπλή κωδικοποίηση του γραπτού λόγου, των αφισών που αφορούν ανθρωπιστικές και καταναλωτικές διαφημίσεις⁴¹. Οι έξι (6) κατηγορίες που σχηματίστηκαν παρουσιάζονται παρακάτω αναλυτικά:

3.1.4.3.1 Αυτισμός ως παιδική ασθένεια/πάθηση

Τα έτη 2009-2013 και 2016-2017 δεν εντοπίζονται σε ανθρωπιστικές ή καταναλωτικές διαφημίσεις, καθαρά κλινικές προσεγγίσεις ως προς τον γραπτό λόγο. Πρώτη φορά το 2014 εμφανίζεται σε κείμενο αφίσας του δείγματος, κλινικός λόγος που τοποθετεί τον Αυτισμό ως παιδική πάθηση. Συγκεκριμένα γίνονται αναφορές στα ‘ποσοστά εμφάνισης’ και τη ‘συχνότητα διάγνωσης’ παγκοσμίως ή/και συγκεκριμένα στον ελλαδικό χώρο, καταλήγοντας πως πρόκειται για «Πιεστικό πρόβλημα δημόσιας υγείας» και επισημαίνεται πως τα παραπάνω προκύπτουν από «επιδημιολογικές μελέτες», τοποθετώντας έμμεσα τον αυτισμό ως ‘επιδημία’, εστιάζοντας στην επικινδυνότητά του κατά την παιδική ηλικία, συγχέοντας τον αυθαίρετα με τον Σακχαρώδη Διαβήτη και το Σύνδρομο Down. Ακολουθεί απαρίθμηση ‘συμπτωμάτων’, τα οποία σημειώνεται, ότι συναντώνται σε διαφορετικούς βαθμούς. Βασικό χαρακτηριστικό για την αναγνώριση του κλινικού λόγου και άρα της αντίστοιχης προσέγγισης του αυτισμού είναι η εστίαση στο είδος της ‘βλάβης’, μέσα από την παρουσίαση των χαρακτηριστικών της, και στον βαθμό με τον οποίο εκδηλώνονται. Τα χαρακτηριστικά επικεντρώνονται κυρίως σε επικοινωνιακά και αισθητηριακά ζητήματα, όπως «Δυσκολία στη συζήτηση και στην επικοινωνία» και «Περίεργη ανταπόκριση σε αισθητηριακά ερεθίσματα», αλλά δεν παραλλείπονται και πιο ειδικές

⁴¹ Βλ. Πίνακα Α.20.α και Α.20.β, στο Παράρτημα Α.

αναφορές που αφορούν το παιχνίδι, την βλεμματική επαφή, τις ρουτίνες και την ηχολαλία. Την ίδια χρονιά, σε άλλη αφίσα ενημερωτικής καμπάνιας ιατρο-παιδαγωγικών κέντρων ο αυτισμός αναφέρεται ως κάτι που «δεν θεραπεύεται, αλλά βελτιώνεται», θυμίζοντας λόγους γύρω από ανίατες ασθένειες. Σε άλλη αφίσα συλλόγου, τονίζεται πως «ο αυτισμός δεν είναι ασθένεια», αλλά και πάλι ο λόγος δυσκολεύεται να ξεφύγει από την ιατρο-κατευθυνόμενη προσέγγιση, καθώς λίγο πριν αναφέρει τη συχνότητα του αυτισμού με τρόπο που συνείρει με παρουσίαση ιατρικών δεδομένων και μελετών: «Ένα στα 100 παιδιά εμφανίζει αυτισμό». Ακόμα, στο ίδιο έτος η Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού αναφέρεται μεταξύ άλλων και ως ευκαιρία απόδοσης τιμής στους θεραπευτές των αυτιστικών παιδιών, τοποθετώντας τους έτσι ως κεντρικά πρόσωπα στην εικόνα του αυτισμού, που παρουσιάζεται, ενώ ο αυτισμός αποδίδεται για άλλη μια φορά στην παιδική ηλικία. Το 2015, συναντάται μια ακόμα αφίσα που αντιμετωπίζει τον αυτισμό ως ιατρικό-αναπτυξιολογικό ζήτημα. Πρόκειται για καταναλωτική αφίσα, που προέρχεται από ιδιωτικό ιατρικό κέντρο και με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού, κάνει «Ειδική τιμή» για «αναπτυξιολογική εκτίμηση από Παιδιάτρο-Αναπτυξιολόγο», αποδεικνύοντας πως η κλινική προσέγγιση του αυτισμού, μπορεί να επιφέρει οικονομικό κέρδος σε όσους τίθενται ως ‘ειδικοί’, εστιάζοντας και πάλι στον αυτισμό ως παιδική ασθένεια. Το 2018, η πρώτη αναφορά που ακολουθεί ιατρική κατεύθυνση είναι σε αφίσα συλλόγου που ενημερώνει για τις δράσεις του για τον αυτισμό αναφέροντας, μεταξύ άλλων, την «συνεργασία με [...] ειδικούς». Μέσα από την χρήση του όρου «ειδικός», δηλώνεται η θέση και τονίζεται η πρακτική κατά την οποία, κάποιοι/ες μη-αυτιστικοί/ές, που θεωρούνται ‘επαΐοντες’ του αυτισμού, αποκτούν την εξουσία να διαχειρίζονται και να κατευθύνουν τις ζωές των αυτιστικών ατόμων, ενώ ταυτοχρόνως τα ίδια τα αυτιστικά άτομα θεωρούνται λιγότερο ‘ειδικά’ πάνω στον αυτισμό τους και υποβαθμίζεται ο ρόλος τους να επιλέγουν τα ίδια για τις ζωές τους. Παρακάτω σε άλλη αφίσα γοήτρου, κέντρου, που εμπορεύεται και υπηρεσίες ειδικής αγωγής, γίνεται και πάλι αναφορά σε ‘συχνότητα διάγνωσης’ του αυτισμού, ο οποίος αναφέρεται ως «Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος». Σε επόμενη αφίσα συναντάται αναλυτική παρουσίαση «Πρώιμων σημάδιων’ του αυτισμού από την ηλικία των 0 έως 2 ετών. Η παρουσίαση αυτή βασίζεται στη ‘συμβατότητα’ της ανάπτυξης του ατόμου με την βιολογική του ηλικία και σε προκαθορισμένες και αστάθμιστες αναπτυξιακές κλίμακες. Έτσι, αποκλίσεις από τα παραπάνω θεωρούνται δείγματα αυτισμού και ο γονιός πρέπει να αναζητήσει διαγνωστικό έλεγχο. Τα σημάδια αυτά εξετάζουν κυρίως αντιδράσεις σε αισθητηριακά

ερεθίσματα, κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, εκφράσεις προσώπου, ανάπτυξη και κατανόηση προφορικού λόγου, όπως φαίνεται στα παρακάτω παραδείγματα: «Δεν ανταποκρίνεται στην φωνή των φροντιστών του», «Έχει ανύπαρκτη ή ελάχιστη βλεμματική επαφή», «Δεν χρησιμοποιεί εκφράσεις προσώπου», «Δεν έχει αναπτύξει ομιλία ή παρουσιάζει ηχολαλικό λόγο», «Περιορισμένη κατανόηση σε εντολές». Παρόμοιοι λόγοι αναπτύσσονται σε άλλη ανθρωπιστική αφίσα γύρω από χαρακτηριστικά του αυτισμού, όπου θέτοντας σε λειτουργία το τέχνασμα της πρωτοπρόσωπης παρουσίας, αν και το κείμενο προέρχεται από μη-αυτιστικά άτομα, μοιάζει σαν να μιλάει αυτιστικό άτομο για την εμπειρία του, αναγνωρίζοντας 'δυσκολίες' και ζητώντας 'κατανόηση' από τα μη-αυτιστικά άτομα. Τα χαρακτηριστικά που παρουσιάζονται μοιάζουν με αυτά που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες αφίσες κλινικού περιεχομένου. Για παράδειγμα, αναφέρεται στην προφορική ομιλία: «Παίρνω τη γλώσσα κυριολεκτικά. Δυσκολεύομαι να βρω τις λέξεις να σου πω τι αισθάνομαι, τι χρειάζομαι», στην επικοινωνία: «Υπομονή. Δυσκολεύομαι να μιλάω σε κόσμο», σε προτίμηση ρουτίνας: «Τελετουργία. Χρειάζομαι καθημερινά ρουτίνα» και στην σκέψη: «Συγκέντρωση, Σκέψη. Ξέρω ότι έχω δυσκολία στη συγκέντρωση, στη μνήμη'. Ακόμα αυτή τη φορά προστίθεται ρητά και η έννοια του συναισθήματος: «Συναίσθημα. Όταν ξεσπώ υποφέρω πιο πολύ από εσένα που κοιτάς», όπου ενώ είναι από τις σπάνιες λεκτικές αναπαραστάσεις του αυτιστικού ατόμου ως έχοντος συναισθήματα, η αυτονόητη αυτή αναγνώριση γίνεται μόνο και μόνο γιατί εξυπηρετεί την ταυτόχρονη τοποθέτηση του αυτισμού ως προσωπική τραγωδία, που κάνει και το αυτιστικό άτομο, αλλά και τους γύρω του να υποφέρουν. Η προσέγγιση του αυτισμού ως προσωπική τραγωδία είναι συγκινωθούν δοχείο με την κλινική του προσέγγιση. Η απαρίθμηση «πρώιμων σημαδιών» συνεχίζεται και σε άλλη αφίσα 'εξειδικευμένου' κέντρου, του ίδιου έτους και κινείται στο ίδιο μοτίβο ως προς την επικοινωνία και την κοινωνική αλληλεπίδραση, αλλά και την αλληλεπίδραση και διαχείριση, που αφορά ερεθίσματα και αντικείμενα του περιβάλλοντός του αυτιστικού παιδιού: «Αδυναμία επικοινωνίας και απομόνωση», «Ακατάλληλη διαχείριση των παιχνιδιών». Και τέλος η τελευταία 'ανθρωπιστική' αφίσα του έτους 2018, που προέρχεται από αναπτυξιολογικό-παιδιατρικό κέντρο, αναπαριστά λεκτικά τον αυτισμό ως ζήτημα αναπτυξιακής υγείας του παιδιού και μόνο αν ο γονιός δράσει άμεσα, παρατηρώντας, καταγράφοντας και συγκρίνοντας την ανάπτυξη του παιδιού του με μία ετεροκαθορισμένη, ως 'φυσιολογική, ανάπτυξη του μέσου όρου', μπορεί να βοηθήσει τον γιατρό, που είναι η 'αυθεντία' σε αυτά τα ζητήματα, να εντοπίσει και να

διαγνώσει τον αυτισμό, αλλά και να παρέμβει ‘εγκαίρως’: «Οι Αναπτυξιακές Διαταραχές στην Επικοινωνία και στον Αυτισμό μπορούν να εντοπιστούν από πολύ νωρίς. Δράσε σήμερα». Διαφημίζεται έτσι ένα βιβλιάριο αναπτυξιακής υγείας το οποίο αναφέρεται ως: «πολύτιμο εργαλείο παρακολούθησης των δεξιοτήτων του παιδιού σας», όπου η ελλειμματική προσέγγιση είναι φανερή, καθώς ενώ παρουσιάζεται ως εργαλείο καταγραφής δεξιοτήτων, στοχεύει στον εντοπισμό του ‘ελλείμματος’ στις δεξιότητες του παιδιού, που προκύπτει από την σύγκριση των καταγραφών της μητέρας με τις αναπτυξιολογικές κλίμακες, από τον γιατρό. Εδώ παρατηρείται και μία μεταφυτευσιμότητα των ιατρικών-αναπτυξιολογικών γνώσεων, από τους γιατρούς στους γονείς και συγκεκριμένα στην μητέρα-φροντίστρια, η οποία με τη βοήθεια του βιβλιαρίου, γίνεται το ‘μάτι’ και το ‘αυτί’ του γιατρού στο σπίτι, αλλά και σε κάθε άλλο χώρο που βρίσκεται το παιδί, εκτός ιατρείου, ώστε να παρατηρεί και να καταγράφει την ανάπτυξη του παιδιού της, με τις ‘γνώσεις’ και τις ‘δεξιότητες’, που της μετέδωσε ο ‘ειδικός’, καθώς, ναι μεν, παρεμβαίνει μόνο παρέχοντας του πληροφορίες, οι οποίες όμως φιλτράρονται και καταγράφονται, σε μεγάλο βαθμό, μέσω εκείνων των εννοιολογικών χαρτών και καναλιών πληροφόρησης, που ήδη έχει επιλέξει να εδραιώσει ο ‘επαΐων’. Έτσι, λοιπόν, τα έτη 2014 και 2018 παρουσιάζεται έντονη ιατρικοποίηση του αυτισμού, σε αφίσες διαφημίσεων ανθρωπιστικού και καταναλωτικού χαρακτήρα, που προσεγγίζουν τον αυτισμό ως πάθηση της παιδικής ηλικίας, που εντοπίζεται κυρίως στην ανάπτυξη, μέχρι την ηλικία των δύο ετών και της οποίας η πρόωπη ανίχνευση είναι δυνατή παρατηρώντας κυρίως ζητήματα επικοινωνίας, προφορικού λόγου, αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον, ώστε να υπάρξει άμεση θεραπευτική-κανονικοποιητική παρέμβαση. Η προσέγγιση λοιπόν γίνεται από τη σκοπιά της βλάβης και της τραγωδίας, που αυτή επιφέρει στο άτομο και στο άμεσο περιβάλλον του και ο γιατρός και κάθε άλλος, που αναγνωρίζεται ως ‘ειδικός’ είναι ο ‘απομηχανής-θεός’ που θα βελτιώσει, μέσω της διάγνωσης και της θεραπείας το ‘ελλατωματικό’ αυτιστικό παιδί, καθορίζοντας τη ζωή του.

3.1.4.3.2. Αυτισμός ως απόκλιση

Όπως ήδη έχει διατυπωθεί σύντομα και παραπάνω, η κλινική αντιμετώπιση του αυτισμού ως αναπτυξιακή βλάβη στην παιδική ηλικία, ακολουθεί μία προσέγγιση του αυτιστικού ατόμου, που εστιάζει στον εντοπισμό και την αναγνώριση του ‘ελλείμματος’. Κατά την κωδικοποίηση του γραπτού λόγου των αφισών ανθρωπιστικών και καταναλωτικών διαφημίσεων, βρέθηκαν συγκεκριμένα

παραδείγματα που μπορούν να στηρίξουν, ότι ο αυτισμός προσεγγίζεται αρκετά συχνά με όρους απόκλισης, αδυναμίας και έλλειψης, που συγκροτούν το ‘μη-κανονικό’, έναντι μιας ‘κανονικότητας’, που δομείται από κυρίαρχους λόγους, ένας εκ των οποίων και ο ιατρικός λόγος, που κατασκευάζει τη διαφορά μέσα από αναπτυξιακές κλίμακες και αβάσιμους μέσους όρους, δημιουργώντας δίπολα ικανότητας και ανικανότητας, υγείας και ασθένειας, κανονικού και μη-κανονικού. Η γλώσσα χρησιμοποιείται ως το μέσω που κατασκευάζει, ενισχύει και αναπαράγει τις αναπαραστάσεις των αυτιστικών ατόμων με όρους μειονεξίας και παρέκκλισης, έναντι μίας ψευδαίσθησης ‘κανονικότητας’, χωρίς την οποία δεν θα μπορούσε να υπάρξει το ‘μη-κανονικό’ ως τέτοιο. Έτσι, παρατηρούνται και καταγράφονται ως χαρακτηριστικά συμπτώματα του αυτισμού σε αφίσα του 2014, μεταξύ άλλων: η «ανάρμοστη κοινωνική συμπεριφορά», έναντι μίας ‘αρμόζουσας’, που δεν διευκρινίζεται, η «περίεργη ανταπόκριση στις αγκαλιές», έναντι μιας ‘συνηθισμένης’ και η «ανάρμοστη προσκόλληση σε αντικείμενα», έναντι μιας ‘αποδεκτής’ χρήσης τους. Ακόμα, τονίζονται «δυσκολίες» στην επικοινωνία και στην έκφραση. Η προφορική επικοινωνία, που διέπεται από πολύ αυστηρούς κανόνες, όπως η διατήρηση βλεμματικής επαφής με την/τον συνομιλήτρια/ή και η απαγόρευση ηχολαλίας, προτείνεται αποκλειστικά, σαν τον μοναδικό τρόπο ανθρώπινης επικοινωνίας, απορρίπτοντας άλλους τρόπους επικοινωνίας και έκφρασης. Η επιλογή μίας βοηθητικής ρουτίνας στην καθημερινότητα του ατόμου, όταν αφορά τα αυτιστικά άτομα γίνεται «επιμονή σε τελετουργικά μοντέλα», το δικαίωμα στην επιλογή και στην αποκόμιση ευχαρίστησης από τον προσωπικό χώρο και χρόνο και η συγκέντρωση στην ασχολία, όταν μεταφέρονται σε συγκεκριμένες ασχολίες θεωρούνται αποκλίνουσες συμπεριφορές, όπως «προτίμηση στο μοναχικό παιχνίδι» και «ανάρμοστη προσκόλληση σε αντικείμενα». Σε άλλη αφίσα του ίδιου έτους, που επιχειρείται η διάψευση μύθων του αυτισμού και η αποκατάσταση της ‘αλήθειας’ για αυτόν, ακόμα και αν στόχος είναι να διαψευστούν οι ‘μύθοι’, το μεγαλύτερο μέρος του κειμένου καταλήγει να τους αναπαράγει, με όρους που αναφέρονται σε «έλλειψη/απουσία» και «ανικανότητα», ενώ το κομμάτι του γλωσσικού μηνύματος, που δήθεν στοχεύει να δηλώσει την ‘αλήθεια’, τονίζει πως ο αυτισμός «βελτιώνεται και εναρμονίζεται με συμπεριφορές, που είναι πιο συμβατές ως προς την βιολογική ηλικία». Η βιολογική ηλικία λοιπόν, θεωρείται ως ένα ανεπηρέαστο, πανανθρώπινο σημείο αναφοράς, για την πρότυπη – συμβατή συμπεριφορά και όποια συμπεριφορά δεν εντάσσεται σε αυτούς τους όρους, οφείλει να εναρμονιστεί μέχρι το μέγιστο δυνατό σημείο. Το 2014, όπως και το 2016

παρατηρείται η εμφάνιση του ίδιου ακρωνύμιου του αυτισμού, στο οποίο κάθε γράμμα της λέξης ‘ΑΥΤΙΣΜΟΣ’, αποτελεί αφετηρία μίας καινούργιας λέξης που επιδιώκει να περιγράψει τον αυτισμό. Οι λεκτικές αναπαραστάσεις του αυτισμού, που προκύπτουν, αφορούν ‘ακραίες’ συμπεριφορές. Για παράδειγμα η λέξη «Υπερένταση», είναι σύνθετη λέξη που δηλώνει μία, υπέρ του ‘δέοντος’, ένταση. Η υπερένταση αυτή που μάλλον φέρει αρνητικό πρόσημο τοποθετείται ως χαρακτηριστικό ειδικά του αυτισμού, έτσι γενικά και αόριστα, χωρίς να παραθέτονται σχετικά παραδείγματα από εμπειρίες αυτιστικών ατόμων, ώστε να στηριχτεί αυτός ο χαρακτηρισμός του αυτισμού και να γνωρίζει το μη-αυτιστικό άτομο, που θεωρητικά ενημερώνεται, από αυτό το μήνυμα, ποιες δικές του συμπεριφορές, μπορούν να προκαλέσουν ‘υπερένταση’ σε ένα αυτιστικό άτομο. Επομένως, η μόνη σκοπιμότητα της χρήσης του όρου μοιάζει να είναι το να δηλωθεί μία έκφανση της παρέκλισης του αυτισμού. Άλλες έννοιες που πιθανώς επιτελούν εδώ, τον ίδιο σκοπό, είναι η «Τελειομανία», η «Ιδιαιτερότητα» και η «Απομόνωση». Περνώντας στο 2018, συναντώνται αντίστοιχες γλωσσικές επιλογές που αφορούν δυσκολία – αδυναμία – ανικανότητα, όπως: «αναγνώριση των δυσκολιών των ανθρώπων με αυτισμό», «αδυναμία επικοινωνίας», εννοείται με τον αυστηρά καθορισμένο τρόπο της προφορικής επικοινωνίας, «δυσκολίες στην συγκέντρωση, στη μνήμη», αλλά και ακαταλληλότητα, για παράδειγμα: «ακατάλληλη διαχείριση παιχνιδιών», διαιρώντας αμέσως το παιχνίδι σε κατάλληλο και ακατάλληλο να παιχτεί. Προκαλεί ερωτήματα το γιατί, ενώ οι δημιουργοί μίας από τις αφίσες εστιάζουν σε παρουσίαση ‘δυσκολιών’ του αυτισμού σε μεγάλο μέρος του μηνύματος της, ζητούν παρακάτω εστίαση στην ικανότητα και όχι στην αδυναμία, αποκαλύπτοντας ότι γνωρίζουν την σημασία της εστίασης και παροχής ενίσχυσης στις δυνατότητες και όχι στην απαρίθμηση ‘αδυναμιών’. Αυτή τη χρονιά παρουσιάζονται κάποιες αφίσες που εμπεριέχουν ταξινομήσεις δεξιοτήτων και συμπεριφορών και αξιολογικές κρίσεις γι’ αυτές, ενώ παράγουν συμπτώματα, τα οποία προκύπτουν από την μη ‘εναρμόνιση’ της ανάπτυξης, με τη βιολογική ηλικία του ατόμου. Για παράδειγμα, τοποθετούνται συγκεκριμένα συμπτώματα, ανά ηλικιακή κατηγορία, όπως «Μέχρι 4 μηνών: [...] μπορεί να μην εμφανίζει κοινωνικό χαμόγελο (ένδειξη αλληλεπίδρασης με οικεία πρόσωπα)», όπου το κοινωνικό χαμόγελο παρουσιάζεται ως μοναδική ένδειξη της αλληλεπίδρασης και θεωρείται σύμπτωμα η απουσία του, και «Μέχρι 7 μηνών: έχει ανύπαρκτη ή ελάχιστη βλεμματική επαφή. Δεν ανταποκρίνεται στις συναισθηματικές εκφράσεις των άλλων. Δεν απολαμβάνει πρώιμα διαδραστικά παιχνίδια (π.χ. κού-κου-τσα!)». Η βλεμματική επαφή τίθεται ως σημαντικός άξονας της επικοινωνίας, η

διατύπωση περί μη ανταπόκρισης στις συναισθηματικές εκφράσεις τρίτων, πρώτον παίρνει ως δεδομένο ότι είναι υποχρέωση του ‘φυσιολογικού’ ανθρώπου και ταυτόχρονα προϋπόθεση για να θεωρείται τέτοιος, να ανταποκρίνεται σε κάθε συναισθηματική έκφραση άλλου και μάλιστα με έναν συγκεκριμένο τρόπο, ώστε να μπορεί να αναγνωριστεί από αυτό το άλλο άτομο. Ακόμα, συγκεκριμένα παιχνίδια τοποθετούνται ως απολαυστικά και διαδραστικά και κάθε ‘φυσιολογικό’ άτομο είναι αυτονόητο, ότι τα απολαμβάνει. Στην τελευταία ανθρωπιστική αφίσα, μάλιστα, διαφημίζεται βιβλιάριο – οδηγός της αναπτυξιακής πορείας του παιδιού. Έτσι, κατασκευασμένες κλίμακες ανάπτυξης, που υποστηρίζεται πως βασίζονται σε μέσους όρους και στατιστικές μελέτες, θέτουν κάθε αποκλίνουσα, από αυτή τη νόρμα, συμπεριφορά, ως σύμπτωμα της μη-κανονικότητας, κατασκευάζοντας τη διαφορά και αναπηροποιώντας, ενώ ταυτόχρονα ομογενοποιούν και γενικεύουν αυθαίρετα, καταστάσεις και συμπεριφορές, παράγοντας μη-ρεαλιστικές αναπαραστάσεις του αυτισμού. Παρουσιάζοντας όσα θα ‘έπρεπε’ να κάνει ένα παιδί, μέχρι κάποια ηλικία, με ένα συγκεκριμένο τρόπο, ως τη μόνη αναμενομενη και αποδεκτή συμπεριφορά, αποκλείονται όχι μόνο αυτιστικά παιδιά, αλλά και κάθε παιδί που ο δικός του ρυθμός ή τρόπος ανάπτυξης διαφέρει, από τα στενά όρια της ετεροκαθορισμένης ηλικιακής ανάπτυξης.

3.1.4.3.3 Σχήματα λόγου και συμβολική χρήση της γλώσσας

Όπως έχει ήδη διατυπωθεί και παραπάνω η γλώσσα ασκεί εξουσία, κατασκευάζοντας γνώση και στη συγκεκριμένη περίπτωση ‘γνώση’ γύρω από τον αυτισμό. Έτσι, παρατηρείται επιστράτευση διαφόρων γλωσσικών μέσων, προκειμένου να αναδειχθούν ή να καμουφλαριστούν αντιλήψεις. Αλληγορίες, μεταφορές και προσωποποιήσεις είναι λίγα τέτοια παραδείγματα γλωσσικών μέσων, ενώ οι λέξεις που επιλέγονται δηλώνουν άμεσα ή έμμεσα την προσέγγιση του αυτισμού που υιοθετείται, ακόμα και αν δημιουργούνται ψευδαισθήσεις καμουφλαρίσματος τους, με επικαλύψεις ουδετερότητας και πολιτικής ορθότητας. Το 2014, για παράδειγμα σε αφίσα, που δηλώνει την ενημερώτική της διάθεσή να καταρίψει παλιούς μύθους του αυτισμού, παρουσιάζονται παραδείγματα αφηγήσεων γύρω από τον αυτισμό, που έχουν εμφανιστεί μέσα σε παλαιότερες δεκαετίες, στη σχετική συζήτηση, από τις οποίες κάποιες συντηρούνται ακόμα, αν και παραμένουν αβάσιμες, όπως η εμφάνιση του αυτισμού σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, η έλλειψη χιούμορ, η ανικανότητα των αυτιστικών ατόμων να διαβιώσουν ως ενεργοί πολίτες και η απουσία συναισθημάτων.

Έτσι, ανασύρονται διάφοροι μύθοι του παρελθόντος και όχι μόνο, παρουσιάζονται έτσι αναπαραστάσεις με όρους αδυναμίας, έστω και αν διαψεύδονται και καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος του μηνύματος, ενώ η μοναδική ‘αλήθεια’, η οποία διατυπώνεται, σχετικά με το ότι ο αυτισμός αν και δεν θεραπεύεται, βελτιώνεται και εναρμονίζεται με τη βιολογική ηλικία, φανερώνει ότι μπορεί να έχουν αλλάξει οι αντιλήψεις γύρω από τα επιμέρους παραδείγματα χαρακτηριστικών του αυτισμού, αλλά η ρίζα της ιατροκατευθυνόμενης αντίληψης και της θέασης του αυτισμού ως προσωπική τραγωδία, παραμένει η ίδια, με αποτέλεσμα να καταρρίπτονται παλιοί μύθοι και να θέτονται καινούριοι, καθώς αυτό που ονομάζεται ‘εναρμόνιση με την βιολογική ηλικία’ δεν υφίσταται, αφού βασίζεται σε κατασκευασμένες αναπτυξιακές κλίμακες, αλλά και κάθε τέτοια προσπάθεια ‘κανονικοποίησης’, μπορεί να προκαλέσει μόνο ζημιά στο αυτιστικό άτομο, που προσπαθεί να χωρέσει σε αυστηρά ετεροκαθορισμένα όρια, επίπλαστης κανονικότητας. Και οι αντιφάσεις που δημιουργούνται στην προσπάθεια ωραιοποίησης των αντιλήψεων για τον αυτισμό, δεν εξαντλούνται στο παραπάνω παράδειγμα. Σε άλλη αφίσα, στο ίδιο μήνυμα που τονίζεται πως ο αυτισμός «δεν είναι ασθένεια», γίνεται αναφορά στην συχνότητα ‘εμφάνισης’ του, με τρόπο που προσιδιάζει σε ιατρική διατύπωση, ενώ ταυτόχρονα συγχέονται, χωρίς προφανή συνοχή και σκόρπιες έννοιες που ανήκουν σε διαφορετικές προσεγγίσεις, όπως ο διαφορετικός τρόπος σκέψης και το δικαίωμα στην εργασία και την εκπαίδευση. Στο τέλος του ίδιου παραδείγματος χρησιμοποιείται προσωποποίηση του αυτισμού: «Ο αυτισμός μιλά, είναι ώρα να τον ακούσεις», ώστε το μήνυμα να αποκτήσει επιπλέον κύρος, ως ενημέρωση από τον ίδιο τον αυτισμό, παρ’ όλο που προέρχεται από μη-αυτιστικά άτομα, εδραιώνοντας έτσι την εννοιολογική του θέση. Και η χρήση μεταφορικού λόγου χρησιμοποιείται αυτή τη χρονιά, καμουφλάροντας και ωραιοποιώντας αντιλήψεις και θέσεις, μέσα από αφηρημένους συμβολισμούς «Αυτισμός =Ταξίδι». Ο μεταφορικός λόγος εδώ λειτουργεί θέτοντας μια γενική έννοια, ως ορισμό του αυτισμού, χωρίς πραγματικά να δίνει νόημα στη λέξη, ίσως επειδή ο εκφραστής του μηνύματος αδυνατεί ή αρνείται να τον προσεγγίσει βαθύτερα, ενώ ταυτόχρονα είναι ευκαιρία για μια εύκολη διαφήμιση αύξησης γοήτρου, με όρους που μοιάζουν ουδέτεροι, αλλά στην πραγματικότητα δεν βοηθούν σε τίποτα την ουσιαστική κατανόηση του αυτισμού. Τα έτη 2014 και 2016 εμφανίζεται σε μία αφίσα του κάθε έτους, το ίδιο ακρώνυμο της λέξης «ΑΥΤΙΣΜΟΣ», το οποίο αποτελείται από γενικές έννοιες, όπως «ιδιαιτερότητα», «σποραδικότητα», «μοναδικότητα», «ομοιομορφία», «σχολαστικότητα», οι οποίες δεν δίνουν σαφείς πληροφορίες για τον

αυτισμό, αντίθετα μάλλον ακροβατούν μεταξύ κεκαλυμμένων ‘συμπτωμάτων’ και όρων που επιδιώκουν να μοιάζουν πιο θετικοί, αλλά σε κάθε περίπτωση επιτυγχάνουν τη διάκριση του αυτιστικού ατόμου, ως διαφορετικού. Ο συνδυασμός συμπτωματολογίας και διαφορετικότητας, παράγει συγκεκριμένη εννοιολογική πλαισίωση, όσο αφηρημένη και αν είναι η λεξιλογική επιλογή. Το 2016, συναντάται άλλη μία ανθρωπιστική διαφήμιση, που χρησιμοποιεί επιφανειακές αφηρημένες δηλώσεις, ως ένδειξη στήριξης προς τα αυτιστικά άτομα και προσπάθεια ενημέρωσης για τον αυτισμό, με το σύνθημα «Είμαι διαφορετικός! Είμαι ο εαυτός μου!». Και εδώ κινητοποιείται η έννοια της ‘διαφορετικότητας’, για να πλαισιώσει τον αυτισμό, με ένα κειμενικό σπάραγμα, σαν ‘τσιτάτο’, που απλά δηλώνει κάτι αυτονόητο για κάθε άνθρωπο, αυτιστικό και μη, αντί να υπάρξει εστίαση στην ουσιαστική γνωριμία και κατανόηση με τον αυτισμό, ώστε να επιτευχθεί η αποδοχή και ο σεβασμός προς κάθε διαφορετικότητα. Για άλλη μία χρονιά, εμφανίζεται σε σύντομη φράση, προσωποποίηση του αυτισμού: «Αυτισμός: ΜΑΘΕ ΓΙΑ ΜΕΝΑ», που θυμίζει σλόγκαν ενημερωτικής καμπάνιας. Για το 2018, σημειώνονται αντίστοιχα αφηρημένες συμβολικές-μεταφορικές έννοιες για την περιγραφή του αυτισμού, όπως «Ο αυτισμός είναι ένας ξεχωριστός κόσμος και η αγάπη σας η γέφυρα που μας ενώνει...», που λειτουργούν κυρίως υποκινητικά, ερεθίζοντας φόβους και ενοχές των μη αυτιστικών, που αμβλύνονται μέσα από την προτροπή σε μία φιλανθρωπική εκδήλωση ‘αγάπης’, που ‘γεφυρώνει’ το χάσμα μεταξύ αυτιστικών και μη, μην παραλείποντας έτσι την έμφαση στη διάκριση του αυτισμού, ενώ το άπληθυντικό πρόσωπο («που μας ενώνει»), δίνει την αίσθηση ότι το μήνυμα προέρχεται από αυτιστικά άτομα. Αντίφαση στην επιλογή των γλωσσικών μέσων δημιουργείται και σε αφίσα επαγγελματικής ομάδας ποδοσφαίρου, που ενώ χρησιμοποιεί τους όρους «ένταξη» και «νευροποικιλότητα», που αντικατοπτρίζουν μία χειραφετική πλαισίωση του αυτισμού, ταυτόχρονα διαφημίζει την ‘Μπλε καμπάνια’ την οποία δεν αποδέχεται η πλειοψηφία των αυτιστικών ατόμων, οι οργανώσεις αυτο-εκπροσώπησης των αυτιστικών, όπως η ASAN-Autism Self-Advocacy Network και οι ακτιβιστικοί κύκλοι του αυτισμού, όπως το London Autistic Rights Movement (LARM), καθώς θεωρούν ότι εναντιώνεται σε κάθε προσπάθεια ενδυνάμωσής των ίδιων και τους επιστρέφει σε μια ιατροκατευθυνόμενη ετερο-εκπροσώπηση. Το τέχνασμα της πρωτοπρόσωπης αφήγησης συναντάται ξανά την ίδια χρονιά, ως μέσο πειθούς: «Δεν είμαι αυτιστικός.

Είμαι άτομο με αυτισμό», όπου διευκρινίζεται η διάκριση δύο όρων, με βάση την προσέγγιση για τον αυτισμό και την αναπηρία που θέτει πρώτο το άτομο⁴², αν και η πλειοψηφία των αυτιστικών ατόμων, όπως έχει προκύψει από δημοσκόπηση δεν θεωρεί πλέον τον όρο ‘αυτιστικός/ή’, που θέτει πρώτη την αυτιστική ιδιότητα του ατόμου (Identity-First Language), ως υποτιμητικό, αντίθετα τον προτιμούν, καθώς ο όρος δηλώνει ότι ο αυτισμός δεν είναι ένα από τα επιμέρους χαρακτηριστικά τους, αλλά αναπόσπαστο κομμάτι του ποιοι/ες είναι. Άλλες σκόρπιες έννοιες χωρίς πραγματική εσωτερική συνοχή απαριθμούν ‘δυσκολίες’: «Υπομονή: Δυσκολεύομαι να μιλάω με κόσμο», «Τελετουργία: Χρειάζομαι καθημερινή ρουτίνα», ζητώντας ταυτόχρονα εστίαση στην ικανότητα: «Ικανότητα: ‘Μη δίνεις σημασία σε αυτά που με περιορίζουν, αλλά στις δυνάμεις μου». Οι έννοιες της ‘διαφορετικότητας’ και της ‘μοναδικότητας’ χρησιμοποιούνται αρκετά συχνά και αυτή τη χρονιά: «Είναι Διαφορετικοί, γιατί είναι Μοναδικοί, όπως όλοι μας άλλωστε...», το μήνυμα με την χρήση του γ’ πληθυντικού προσώπου διαφοροποιεί και ξεχωρίζει τα αυτιστικά άτομα ως άλλους, ενώ ταυτόχρονα επιδιώκει να αναδείξει με αντιφατικό τρόπο την μοναδικότητα και διαφορετικότητα όλων προσπαθώντας να επικαλύψει την προηγούμενη αξιολογική του κρίση. Άλλες τέτοιες αναφορές έμμεσης διάκρισης και προσπάθειας χρήσης πολιτικά ορθού λόγου, μην καταφέρνοντας ταυτόχρονα να κρύψουν επαρκώς την ιατρική προσέγγιση του αυτισμού είναι οι παρακάτω: «Μοναδικότητα: Άκουσέ με και πρόσεξε πως προσπαθώ να επικοινωνήσω», «Ο αυτισμός δεν είναι αναπηρία, είναι απλά διαφορετική ικανότητα». ‘Ενοχλητικοί’ όροι δίνουν τη θέση τους σε περισσότερο ‘ουδέτερους’ όρους. Τέλος, σε διαφήμιση κοινωνικού προγράμματος χρησιμοποιείται συμβολικός λόγος: «Κάρτα επιβίβασης...στον Αυτισμό: Συνταξιδεύοντας με τον Αυτισμό», όπου ο τίτλος παίζοντας μεταξύ κυριολεξίας και μεταφοράς, ερμηνεύεται διττά, καθώς αφορά την κυριολεκτική επιβίβαση αυτιστικών ατόμων στα αεροπλάνα και το ταξίδι με συνταξιδιώτες αυτιστικά άτομα, αλλά και με πιο ευρεία έννοια διαφημίζει τον κοινωνικό – ενταξιακό χαρακτήρα της σχετικής δράσης που αφορά την ορατότητα και την συνύπαρξη σε χώρους που συχνά τα αυτιστικά άτομα εμποδίζονται. Δημιουργεί ερωτήματα η επιλογή προσωποποιημένης αναφοράς στον αυτισμό, που ‘ταξιδεύει’, αντί για τα αυτιστικά άτομα.

⁴² ‘Person First Language’

3.1.4.3.4 Μη-αυτιστικοί γονείς και ειδικοί

Γονείς, θεραπευτές και άλλα μη-αυτιστικά άτομα, που δηλώνουν κάποιου είδους στήριξη προς τα αυτιστικά άτομα, αρκετές φορές κινούμενοι από ‘φιλανθρωπική’ διάθεση, κατευνάζοντας ίσως φόβους και ενοχές, αντιμετωπίζονται συχνά ως ‘σωτήρες’ των αυτιστικών ατόμων, με εστίαση στα παιδιά, όπως συνηθίζεται. Αναπαράγονται έτσι λόγοι εποποιίας για τη συμβολή αυτών των ‘σημαντικών’ για τον αυτισμό ‘άλλων’, που ‘υπομένουν’ και ‘αγωνίζονται’ για την στήριξη των αυτιστικών ατόμων, όπως στα παρακάτω παραδείγματα, του δείγματος: «...τιμούμε τα παιδιά με αυτισμό, τις οικογένειες τους, τους παιδαγωγούς και τους θεραπευτές τους» (2014), όπου δηλώνεται ταυτόχρονα, έμμεσα, πως ο αυτισμός είναι παιδική πάθηση, «Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη [...] συμμετέχει στον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Αυτισμού 2 Απριλίου 2016. Στηρίζουμε το Σύλλογο [...] στον εορτασμό» (2016), όπου αναδεικνύεται στήριξη σε φορέα ετερο-εκπροσώπησης αυτιστικών ατόμων και όχι στα ίδια τα αυτιστικά άτομα, «Ο αυτισμός είναι ένας ξεχωριστός κόσμος και η αγάπη σας η γέφυρα που μας ενώνει...» (2018), όπου τα αυτιστικά άτομα αναπαριστώνται σαν ξεχωριστός, ‘εξωγήινος’ κόσμος, που περιμένει παθητικά την ‘φιλάνθρωπη’ αγάπη των μη-αυτιστικών, που είναι οι ίδιοι που τους ξεχωρίζουν, να δράσει τώρα ενωτικά απέναντι στο χάσμα που πρώτα δημιούργησαν, «Στόχος του συλλόγου μας είναι η αναγνώριση των δυσκολιών των ανθρώπων με αυτισμό και η στήριξη των οικογενειών τους. Μέσα από την πραγματοποίηση ποικίλων δράσεων οραματιζόμαστε μια ποιοτική και αξιοπρεπή ζωή των ανθρώπων με αυτισμό, γεμάτη ΑΓΑΠΗ και ΣΕΒΑΣΜΟ. Δράσεις: Ομάδες κοινωνικών δεξιοτήτων, Δημιουργικές δραστηριότητες, Ενημέρωση γονέων για τα δικαιώματα της οικογένειας και τα δικαιώματα των παιδιών τους, Συνεργασία με υπηρεσίες και Ειδικούς» (2018), όπου και σε αυτό το παράδειγμα οι αυτιστικοί άνθρωποι είναι παιδιά με ‘δυσκολίες’ για τα οποία ο σύλλογος οραματίζεται μία ‘ποιοτική’ και ‘αξιοπρεπή’ ζωή, όπως βέβαια τα συγκεκριμένα μη-αυτιστικά άτομα, την ορίζουν και επιδιώκει να φτάσει στον στόχο αυτόν ‘κανονικοποιώντας’ τις κοινωνικές δεξιότητες των αυτιστικών και θέτοντας γονείς και ειδικούς στο επίκεντρο κάθε δράσης, αντί για τα ίδια τα αυτιστικά άτομα: οι οικογένειες στηρίζονται, οι οικογένειες μόνο ενημερώνονται για τα δικαιώματα των παιδιών τους. Δημιουργείται όμως το ερώτημα πώς θα αναπτυχθούν τα ίδια τα αυτιστικά παιδιά σε χειραφετημένοι ενήλικες, που θα γνωρίζουν και θα διεκδικούν τα ίδια τα δικαιώματά τους, αν ήδη δεν έχουν πρωταρχικό ρόλο σε ότι αφορά τις ζωές

τους; πώς θα υπάρχει σεβασμός απέναντι στα αυτιστικά άτομα αν ο αυτισμός θεωρείται ζήτημα, αποκλειστικά της παιδικής ηλικίας και οι ενήλικοι αυτιστικοί άνθρωποι παραβλέπονται; Σε δύο περιπτώσεις αφισών του 2018, γίνεται λόγος για φροντιστές των αυτιστικών παιδιών. Στο ένα παράδειγμα, οι αλληλεπιδράσεις των αυτιστικών ατόμων περιορίζονται σε αυτές με τους φροντιστές τους: « Δεν μοιράζεται τα συναισθήματα χαράς (π.χ. να γελά όταν παίζει με τον φροντιστή του)», «Δεν παρουσιάζει κοινή προσοχή (π.χ. να κοιτάει σε κοινό σημείο με τον φροντιστή του)», όπου από την εικόνα που συνοδεύει το κείμενο, ως φροντίστρια τοποθετείται μία γυναίκα, πιθανώς η μητέρα του παιδιού. Άλλα και σε επόμενο παράδειγμα της ίδιας χρονιάς: «Συμπληρώνεται από την Μητέρα. Αξιολογείται από τον Παιδίατρο. Κατεβάστε Εντελώς Δωρεάν το Βιβλιάριο Υγείας του Παιδιού στο:[...]», η μητέρα δηλώνεται ως ο γονέας με την αποκλειστική ευθύνη για την παρατήρηση του παιδιού της και την συμπλήρωση του οδηγού ανάπτυξης, αποδεικνύοντας την επιβίωση της στερεότυπης αντίληψης της μητέρας-φροντίστριας. Τέλος, σε έξι (6) ανθρωπιστικές αφίσες από μία (1) για τις χρονιές 2014, 2017, 2018 και τρεις (3) για το 2015, διαφημίζεται η στήριξη των μη-αυτιστικών προς τον αυτισμό με ατομική συμμετοχή στην μπλε καμπάνια: «Φορέστε μπλε! Ανάψτε μπλε φως!», «Ανάβω μπλε φως για κάθε άτομο με Αυτισμό». Πολλά αυτιστικά άτομα, ανά τον κόσμο, παλεύουν υπέρ της χειραφέτησής τους και αντιτίθενται σε αυτή την καμπάνια ετερο-εκπροσώπησης και προώθησης του ‘μπλε’ εφησυχασμού, των μη-αυτιστικών, που ενώ αρκούνται στο να φορέσουν μπλε ρούχα ή να ανάψουν μπλε φως για να διατρανώσουν την ευαισθητοποίηση απέναντι στα αυτιστικά άτομα, αγνοούν ή παραβλέπουν, ότι η μπλε καμπάνια δεν είναι αποδεκτή από αυτά, γιατί ιατρικοποιεί τον αυτισμό και κερδοσκοπεί εις βάρος τους.

3.1.4.3.5 Ετερο-εκπροσώπηση

Όπως ήδη είναι φανερό παραπάνω κυριαρχεί η εκπροσώπηση των αυτιστικών από μη-αυτιστικά άτομα, που ενημερώνουν για τον αυτισμό, χωρίς να είναι οι ίδιοι/ες αυτιστικά άτομα. Για παράδειγμα το 2014, το μήνυμα ανθρωπιστικής αφίσας συλλόγου αναφέρει «Σύμφωνα με επιδημιολογικές μελέτες η συχνότητα εμφάνισης του Αυτισμού είναι 1 στα 88-100 άτομα παγκοσμίως. Συχνότητα 1 στα 88-100 παιδιά σημαίνει ότι κάθε 15 λεπτά διαγιγνώσκεται στον κόσμο και άλλο ένα παιδί με αυτισμό. Στην χώρα μας όπου πραγματοποιούνται 100.000 γεννήσεις ετησίως, θα διαγνωστούν με αυτισμό 1000 με 1100 παιδιά κάθε χρόνο! Είναι σαφές ότι οι αυτιστικές διαταραχές δεν είναι

σπάνιες, αντίθετα είναι πιο συχνές από πολλά παιδιατρικά νοσήματα (όπως ο Σακχαρώδης Διαβήτης ή το Σύνδρομο Down). Γεγονός που τον καθιστά πιεστικό πρόβλημα Δημόσιας Υγείας». Το παραπάνω μήνυμα αναφέρεται στον αυτισμό με όρους ‘επιδημίας’ που ‘απειλεί τη δημόσια υγεία’ και εννοείται πως αναφέρεται στην υγεία των παιδιών. Αναπαριστώντας έτσι τον αυτισμό, προωθείται μία παραπληροφόρηση, που διασπείρει φόβο γύρω από τον αυτισμό και το να είναι κάποια/ος αυτιστικό άτομο ή να έχει αυτιστικό παιδί, μοιάζει να μην απέχει πολύ, από το να αποτελεί ‘δημόσιο κίνδυνο’. Σε άλλες αφίσες καταγράφονται «Πρώιμα Σημάδια» του αυτισμού, με ελλειμματική εστίαση: «Ακατάλληλη διαχείριση των παιχνιδιών», «Αδυναμία επικοινωνίας και απομόνωση» (2018). Έτσι, λοιπόν, ‘σπέρνοντας’ φόβο, σύλλογοι, θεραπευτές και διάφοροι ‘ειδικοί’, θερίζουν κέρδη καθώς, όπως βλέπουμε την ίδια χρονιά σε άλλη αφίσα «Ο Αυτισμός δεν θεραπεύεται, αλλά βελτιώνεται και εναρμονίζεται, με συμπεριφορές, που είναι πιο συμβατές ως προς την βιολογική ηλικία». Ιατρο-παιδαγωγικό κέντρο, δίνει ‘ελπίδα’ σε γονείς δηλώνοντάς τους πως ο αυτισμός βελτιώνεται και εναρμονίζεται, εννοώντας μάλλον ότι εκείνοι μπορούν να καταπιέσουν τόσο το αυτιστικό άτομο, που να το αναγκάσουν να συμπεριφέρεται με τρόπο ταιριαστό και αποδεκτό από το κανονικοποιητικό πλαίσιο, που του θέτει η νευροτυπική κοινωνία. Και σε επόμενες χρονιές, παρατηρούνται καταναλωτικές διαφημίσεις, που προωθούν: αναπτυξιολογικές εκτιμήσεις σε προσφορά: «Από 30 Μαρτίου έως τις 3 Απριλίου 2015: Αναπτυξιολογική εκτίμηση από Παιδιάτρο – Αναπτυξιολόγο. Ειδική τιμή 50€» (2015), οδηγούς παρατήρησης της ανάπτυξης του παιδιού, που αξιολογούνται από τον Παιδιάτρο, με σκοπό την έγκαιρη διάγνωση και ιατρική παρέμβαση: «Ενημερωτικός Οδηγός για την Αναπτυξιακή Πορεία των Παιδιών. Μάθετε περισσότερα για τα Πρώιμα Συμπτώματα των Διαταραχών Επικοινωνίας και του Αυτιστικού Φάσματος. Ελέγχω τακτικά το Παιδί μου ανά ηλικία με 7 Ερωτήσεις. [...] ‘Αναπτυξιακές Διαταραχές στην Επικοινωνία και στον Αυτισμό Μπορούν να Εντοπιστούν από Πολύ Νωρίς. Δράσε Σήμερα’, Αναπτυξιακός Εργοθεραπευτής. [...] Συμπληρώνεται από την Μητέρα. Αξιολογείται από τον Παιδιάτρο» (2018), αλλά και ειδικές εκπαιδευτικές υπηρεσίες και ειδικά εκπαιδευτικά λογισμικά, για αυτιστικά παιδιά: «Απρίλιος ο Μήνας Ενημέρωσης για τον Αυτισμό: Εκπαιδευτικό Υλικό για Μαθητές με αυτισμό» (2018), «Προσφέρουμε το Λογισμικό μας [...] με έκπτωση 20% για αυτή τη βδομάδα». Έτσι, ομογενοποιούν τις εκπαιδευτικές ανάγκες των αυτιστικών μαθητών και τις κατατάσσουν ως ‘ειδικές’, δημιουργώντας διακρίσεις και στην εκπαίδευση, ενώ αποκομμίζουν οικονομικό

κέρδος, από την συντήρηση της ειδικής αγωγής, η οποία συνήθως δεν βασίζεται πραγματικά στις ανάγκες και τις δυνατότητες κάθε παιδιού, αλλά πρόκειται για μια γενικευτική υπεραπλουστευτική προσέγγιση, που βασίζεται στη 'βλάβη' και την 'δυσκολία'.

3.1.4.3.6 Αυτο-εκπροσώπηση

Είναι ήδη ξεκάθαρο πως το μεγαλύτερο μέρος των αφισών του δείγματος πηγάζει από μη-αυτιστικά άτομα, με αποτέλεσμα ιατρο-κατευθυνόμενες και φιλανθρωπικά προσκείμενες, στον αυτισμό, αναπαραστάσεις. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν και τέσσερις (4) εξαιρέσεις, μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-2018, που αφορούν αφίσες που προέρχονται από τα ίδια τα αυτιστικά άτομα. Η πρώτη εμφανίζεται το 2014 και προτείνει την θεραπεία της άγνοιας για τον αυτισμό, αντί για την 'θεραπεία' του αυτισμού, κάνοντας κατά κάποιο τρόπο μία επανοικειοποίηση του όρου 'θεραπεία', αλλά αυτή τη φορά όχι για να υποστηρίξει κλινικούς λόγους 'ίσης' και 'κανονικοποίησης' του αυτισμού, αλλά για να 'αντιμιλήσει' σε κυρίαρχους λόγους και να υποδείξει ότι το μόνο που χρήζει θεραπείας είναι η άγνοια των μη-αυτιστικών, γύρω από την αυτιστική εμπειρία, επισημαίνοντας ταυτόχρονα: «Αυτισμός δεν είναι αυτό που εσύ νομίζεις». Το 2015, με το σύνθημα «Για την αγάπη και την αποδοχή του αυτισμού. Περπάτα στα κόκκινα» δηλώνουν ότι απορρίπτουν το μπλε χρώμα, ως χρώμα εκπροσώπησης του αυτισμού, καθώς δεν έχει επιλεγεί από τους ίδιους, αλλά από οργανισμό, που δρα για αυτούς, χωρίς να τους λαμβάνει υπόψη και μάλιστα αντιμετωπίζοντάς τους με κλινικό λόγο και πρακτική. Τοποθετούν, λοιπόν, απέναντι στην μπλε καμπάνια 'ευαισθητοποίησης', την κόκκινη καμπάνια ενδυνάμωσης. Αντίστοιχα, το 2018 δηλώνουν: «Στήριξε την Αποδοχή. Κάνε το προφίλ σου Χρυσό», «Τον Απρίλιο σας ενημερώνουμε για την Αποδοχή του Αυτισμού», προτείνοντας ένα χειραφετικό μοντέλο, όπου η πραγματική ενημέρωση για τον αυτισμό και τους τρόπους στήριξης της αποδοχής των αυτιστικών, προέρχεται από τους ίδιους, όπως για παράδειγμα η επιλογή του χρυσού χρώματος σε προφίλ κοινωνικής δικτύωσης, αντί για το μπλε της καμπάνιας της AUTISM SPEAKS.

3.1.4.3.7 Διαφοροποίηση γραπτού λόγου στο διερευνώμενο υλικό

Από το 2010 έως το 2013 δεν υπάρχει καμία ανθρωπιστική ή καταναλωτική διαφήμιση. Το 2009 εμφανίζεται μόνο μία πολύ σύντομη, το ίδιο και το 2017. Τις χρονιές 2015-16 υπάρχουν μερικές, ενώ το 2014 και το 2018, μεγάλο μέρος των

αφισών είναι αυτών των ειδών. Τα έτη 2009-2013 και 2016-2017 δεν εντοπίζονται στην ανάλυση γραπτού κειμένου ανθρωπιστικών και καταναλωτικών αφισών προσεγγίσεις με αναφορές σε κλινικό λόγο, σε αντίθεση με τα έτη 2014 και 2018 που υπάρχει έντονα ιατρικό περιεχόμενο και το 2015 με λιγότερο. Με εξαίρεση κάποιες αφηρημένες έννοιες το 2016 δεν εμφανίζονται ούτε «ελλειμματικές» προσεγγίσεις του αυτισμού και των αυτιστικών ατόμων, αυτές τις χρονιές. Το 2014, ο αυτισμός προσεγγίζεται άλλοτε ως επιδημία της παιδικής ηλικίας και πρόβλημα δημόσιας υγείας, άλλοτε ως διαφορετικός τρόπος σκέψης, αλλά ταυτόχρονα, προτείνεται εναρμόνισή του με τη βιολογική ηλικία και άλλοτε ως ζήτημα ανάπτυξης και σε κάθε περίπτωση μπορεί να αναφέρονται η συχνότητα εμφάνισης και διάγνωσης, αλλά και η συμπτωματολογία, που αφορά κυρίως αισθητηριακά και επικοινωνιακά συμπτώματα. Το 2015 υπάρχει μόνο μία σύντομη αναφορά σε αναπτυξιολογική εκτίμηση σε καταναλωτική διαφήμιση, ενώ στη συνέχεια το 2018, κυριαρχεί η γλωσσική αναπαράσταση του αυτισμού ως αναπτυξιακή διαταραχή, που πλαισιώνεται από ποικιλία συμπτωμάτων που αφορούν απόκλιση από την ‘κανονικότητα’, λόγω κάποιας ‘έλλειψης’ ή ‘αδυναμίας’ και ‘ανάρμοστων’ αντιδράσεων. Ως προς τις γλωσσικές επιλογές, το 2014 και το 2016, αυτές φανερώνουν εννοιολογική σύγχυση και προσπάθεια να καμουφλαριστεί, έστω και ασυνείδητα, η πλαισίωση του αυτισμού ως ‘βλάβη’. Έτσι, η χρήση λέξεων και συμβολισμών χωρίς σαφή σύνδεση και ξεκάθαρη εννοιολόγηση του αυτισμού, οι οποίες δεν έχουν να προσφέρουν κάτι στην κατανόηση του αυτισμού, είναι συχνές. Η συμπτωματολογία και η θεραπεία μπλέκονται με τη διαφορετικότητα. Το 2018 παρατηρείται το ίδιο φαινόμενο, ενώ αυξάνονται τα γλωσσικά τεχνάσματα όπως η προσωποποίηση του αυτισμού και η πρωτοπρόσωπη αφήγηση, για την επίτευξη αμεσότητας και κύρους. Επιπλέον, ‘ενοχλητικοί’ όροι παραχωρούν τη θέση τους σε περισσότερο ‘ουδέτερους’ ή ‘πολιτικά ορθότερους’ όρους, όπως αυτός της ‘διαφορετικότητας’. Ακόμα εντοπίζεται υποκινητικός λόγος που εστιάζει στη διέγερση της φιλανθρωπικής αντίδρασης των μη-αυτιστικών, προς τα αυτιστικά άτομα. Η φιλανθρωπική προσέγγιση του αυτισμού, από τους ‘σημαντικούς άλλους’ του αυτισμού, που υπομένουν, στηρίζουν και φροντίζουν γίνεται φανερή σε ορισμένες αφίσες των ετών 2014, 2015, 2016, 2017 και 2018, με λίγο διαφορετικό τρόπο κάθε φορά. Ένας τρόπος είναι και η προτροπή σε συμμετοχή στην μπλε καμπάνια, η οποία εμφανίζεται σε μεγαλύτερη συχνότητα το 2015, για αυτό το είδος αφισών. Το 2018 εμφανίζονται αρκετά παραδείγματα διαφήμισης καταναλωτικών προϊόντων, που βασίζονται στην προσέγγιση του αυτισμού ως ‘βλάβη’ και ‘ειδική

ανάγκη, προκειμένου να σημειώσουν πωλήσεις. Αν και η ετερο-εκπροσώπηση είναι κυρίαρχη σε όλο το υλικό, το 2014, το 2015 και το 2018, υπάρχουν κάποιες ‘φωτεινές’ εξαιρέσεις μηνυμάτων που πηγάζουν από αυτιστικά άτομα και έχουν στόχο την χειραφέτησή τους.

3.1.5 Ορολογία και Χαρακτηρισμοί για Αυτιστικά Άτομα

3.1.5.1 Ορολογία για Αυτιστικά Άτομα

Από την καταγραφή και την ομαδοποίηση των όρων, που επιλέγονται για να δηλώσουν το αυτιστικό άτομο, στο μήνυμα των αφισών, αλλά και στα λογότυπα συλλόγων και άλλων φορέων που αφορούν τον αυτισμό, κατά τη διάρκεια του χρονικού διαστήματος 2009-2018, βρέθηκαν δώδεκα (12) όροι, που εμφανίζονται σε διαφορετικές συχνότητες. Κάποιες φορές, παρατηρήθηκαν σε ίδια αφίσα περισσότεροι από ένας όρους.

	Αυτιστικός/ ή/ό/οί/ά	...με Αυτισμό	...με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος / Δ.Α.Φ.	...με Διαταραχή στο Φάσμα του Αυτισμού	Αυτιστικού φάσματος και συναφών δυσκολιών	...στο Φάσμα του Αυτισμού	...με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές	...με Αυτισμό Δ.Α.Δ.	Υ.Λ.Α.	Asperger	...με Asperger	...με Αναπη- ρία ΑμεΑ)	Δ ι α φ ο ρ ε τ ι κ ο ί ό ρ ο ι α ν ά έ τ ο ς
2009	2												1
2010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2011	1	3											2
2012	2	4			1								3
2013	3	1											2
2014	2	12							1	1			4
2015		14		1				1				1	4
2016	1	4	2									2	4
2017	1	8	6			2	1				1	1	7
2018	8	9	5						1			1	5
ΣΥΝ	20	55	13	1	1	2	1	1	2	1	1	5	

Πίνακας 3.1.5.1.α «Ορολογία για αυτιστικά άτομα, ανά έτος»

Ως κυρίαρχος , όλης της περιόδου, προκύπτει ο όρος «... με Αυτισμό», ο οποίος αποτελεί και κυρίαρχο όρο για όλα τα έτη⁴³, εκτός από το έτος 2009 και το 2013. Ιδιαίτερα τα έτη 2014 και 2015 εμφανίζεται σε μεγάλες συχνότητες. Ο δεύτερος συχνότερος όρος μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-18, είναι ο όρος «Αυτιστικός/ή/οί/ά». Αυτός ο όρος έχει την πρωτιά για το έτος 2009, που είναι και ο μοναδικός που καταγράφεται, αλλά και για το 2013. Τα έτη 2011, 2012, 2014 και 2018 εμφανίζεται δεύτερος σε συχνότητα και μόνο το 2015 δεν εμφανίζεται καμία φορά. Τρίτος σε συχνότητα, είναι ο όρος «...με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος/ με Δ.Α.Φ.», που εμφανίζεται μόνο τα έτη 2016-2018. Το 2017 χρησιμοποιούνται οι περισσότεροι διαφορετικοί όροι.

Διαφορετικοί όροι δηλώνουν και διαφορετικές προσεγγίσεις του αυτιστικού ατόμου. Η επιλογή του όρου Αυτιστικό άτομο, δηλώνει πως το άτομο είναι αυτιστικό, δεν έχει Αυτισμό, ούτε είναι μόνο ένα από τα επιμέρους ατομικά χαρακτηριστικά του, αλλά αναπόσπαστο κομμάτι της ύπαρξής του. Ενώ όροι, όπως «...με Αυτισμό», ο οποίος προτιμήθηκε για μεγάλο διάστημα και προτιμάτε ακόμα σε κάποιες περιπτώσεις, δηλώνει ότι πρώτα και πάνω από τον Αυτισμό τοποθετείται το άτομο και ότι ο αυτισμός είναι απλά ένα επιμέρους χαρακτηριστικό του. Παρακάτω κατηγοριοποιούνται οι χαρακτηρισμοί με βάση την προσέγγιση:

Κατηγορίες ορισμών αυτιστικών ατόμων με βάση προσέγγιση	Σύνολο
«Αυτιστικός/ή/οί/ά»	20
... «με Αυτισμό»	55
... «στο Φάσμα» ⁴⁴	21
... «με Διαταραχή» ή «Διάχυτες Διαταραχές» ⁴⁵	16
... «με Διαταραχές» και «στο Φάσμα» ⁴⁶	14
... «με Αναπηρία»	5

Πίνακας 3.1.5.1.β Κατηγοριοποίηση ορισμών αυτιστικών ατόμων με βάση την προσέγγιση

⁴³ Σημ.: Δεν βρέθηκε υλικό για το έτος 2010.

⁴⁴ Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται συνολικά επτά (7) όροι , μεταξύ των οποίων και οι όροι «Υ.Λ.Α.» και (με) «Asperger», καθώς εννοιολογικά πλαισιώνουν τον αυτισμό ως φάσμα με διαφορετικές λειτουργικότητες.

⁴⁵ Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται συνολικά τέσσερις (4) όροι.

⁴⁶ Εντοπίζονται δύο όροι που συνδυάζουν τις δύο αυτές προσεγγίσεις.

Οι λέξεις που συνοδεύουν την ορολογία έχουν επίσης σημασία καθώς αποδίδουν επιπλέον στοιχεία για την κατανόηση της προσέγγισης του αυτισμού. Οι πρώτες, που δηλώνουν την ηλικιακή ομάδα του ατόμου, εμφανίζονται το 2011, με τις περισσότερες να αναφέρονται σε «παιδί/ιά» (αυτιστικά/ με αυτισμό/ με Δ.Α.Φ. κ.λ.π.). Όλες τις χρονιές που υπάρχει υλικό προτιμάτε η ουδέτερη ως προς το γένος και την ηλικία, αναφορά σε «άτομο/α» (αυτιστικό, με αυτισμό κ.λ.π.). Μόνο σε δύο (2) αφίσες του 2015 χρησιμοποιείται λέξη που δηλώνει θηλυκό γένος.

	Παιδί/ιά	Έφηβοι	Νεαρή/οί/Νέοι	Ενήλικες/οι/α
2009				
2010				
2011	1			1
2012	4			1
2013				
2014	6	2		1
2015	4	2	2	1
2016	3		1	
2017	8	1	1	2
2018	8	2		
ΣΥΝ.	34	7	4	6

	Άτομο/α	Άνθρωποι	Αναφορά σε θηλυκό γένος ενικού	Αναφορά σε αρσενικό γένος ενικού	Μαθητές
2009	2				
2010					
2011	2				
2012	2				1
2013	4				
2014	6				
2015	11		2 (‘κοπέλα’)		2
2016	7				
2017	6			3 (‘ενήλικος’, ‘φοιτητής’, ‘πιανίστας’)	
2018	12	2			2 (ο ένας ‘πρωτοσχολικής ηλικίας’)
ΣΥΝ.	52	2	2	3	5

Πίνακες 3.1.5.1.γ-δ Λέξεις που συνοδεύουν την ορολογία για τα αυτιστικά άτομα και δηλώνουν χαρακτηριστικά όπως ηλικία, γένος, ιδιότητα.

3.1.5.1.1 Διαφοροποίηση ορολογίας στο διερευνώμενο χρονικό διάστημα

Με το πέρασμα σχεδόν μίας δεκαετίας εμφανίζεται μία αύξηση των διαφορετικών όρων, που εμφανίζονται κάθε χρόνο, από το 2014 και μετά, με αποκορύφωμα το 2017, με επτά (7) διαφορετικές έννοιες, καθώς η ορολογία ακολουθεί όλο και περισσότερο τον κλινικό λόγο. Επίσης, από το 2015 και μετά εμφανίζονται αναφορές στα άτομα «...με Αναπηρία/ΑμεΑ». Οι αναφορές σε παιδιά είναι οι περισσότερες με αποκορύφωμα τα έτη 2017-2018 που έχουν από οκτώ (8) τέτοιες αναφορές το καθένα, ενώ δεν υπάρχει καμία τέτοια αναφορά για τα έτη 2009, 2010 (που δεν εμφανίζει καθόλου υλικό) και 2013. Έφηβοι (αρσενικό γένος) σημειώνονται από έναν έως δύο (1-2) τα έτη 2014-2015 και 2017-2018. Οι νέοι/νεαροί και νεαρές είναι πάλι από έναν έως δύο (1-2) τις χρονιές 2015-2017 και είναι η μόνη περίπτωση που γίνονται δύο αναφορές σε αυτιστικά πρόσωπα θηλυκού γένους. Ενώ οι ενήλικες, εντοπίζονται κυρίως σε μοναδικές ανά έτος αναφορές τα έτη 2011-2012, 2014-2015 και 2017. Ο αυτισμός λοιπόν μοιάζει να εντοπίζεται κυρίως ως ζήτημα της παιδικής ηλικίας. Συνήθως προτιμώνται ουδέτεροι, ως προς το γένος, όροι, αλλά και πάλι οι αναφορές αρσενικού γένους είναι περισσότερες σε συχνότητα, από αυτές του θηλυκού. Η πιο συχνή επιλογή λέξης για να συνοδέψει την ορολογία είναι αυτή του «ατόμου», μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-18, ενώ σπάνιες είναι οι εξειδικεύσεις, όπως αυτές που αφορούν κυρίως την μαθητική ιδιότητα.

3.1.5.2 Χαρακτηρισμοί για Αυτιστικά Άτομα

Από την καταγραφή και κωδικοποίηση χαρακτηρισμών για τα αυτιστικά άτομα, που εντοπίστηκαν μόνο στις χρονιές 2012 και 2015-2018, δημιουργήθηκαν δύο (2) συγκεκριμένες κατηγορίες ομαδοποίησης των δεδομένων:

3.1.5.2.1 Παιδική και νεαρή ηλικία: ζητήματα ευαλωτότητας και φροντίδας

Σε όλες τις παραπάνω χρονιές εμφανίζεται αναφορά σε παιδική και νεαρή ηλικία. Συγκεντρώθηκαν συγκεκριμένα δέκα (10) αναφορές, οι οποίες πλαισιώνουν τα αυτιστικά άτομα ως παιδιά ή σπανιότερα ως νέους, που ‘διαγνώστηκαν... με αυτισμό’ και γι’ αυτό χρήζουν ειδικής αγωγής (από Ειδικά Νηπιαγωγεία μέχρι ΕΕΕΕΚ) και φροντίδας (ΚΗΦΑΠ), καθώς έχουν ‘ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες’, ενώ βρίσκονται

σε μία κατάσταση ‘ευαλωτότητας’ και αναζητούν αντισταθμίσματα και ‘εσωτερική γαλήνη’ σε ιδιαίτερα ταλέντα τους.

	Χαρακτηρισμοί / περιγραφές για το αυτιστικό άτομο από τους οποίους εξήχθη η κατηγορία: «Παιδική και νεαρή ηλικία ζητήματα ευαλωτότητας και φροντίδας»
2009	-
2010	-
2011	-
2012	«Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»
2013	-
2014	-
2015	«Κοπέλα που διαγνώστηκε από τα 3 της χρόνια με αυτισμό» «Νεαρή τυφλή κοπέλα με αυτισμό...» «[...] των παιδιών μας» «Μαθητές του [...] ΕΕΕΕΚ»
2016	«Ευάλωτα παιδιά και νέοι άνθρωποι»
2017	«Ευάλωτα παιδιά και νέοι άνθρωποι» «Παιδιά του Ειδικού Νηπιαγωγείου»
2018	«Τα παιδιά που γιορτάζουν κάθε μέρα» «Τα παιδιά του ΚΗΦΑΠ ‘...’»

Πίνακας 3.1.5.2.1.α Χαρακτηρισμοί/περιγραφές αυτιστικού ατόμου στην κατηγορία: «Παιδική και νεαρή ηλικία: ζητήματα ευαλωτότητας και φροντίδας»

3.1.5.2.2 Ο συγκινησιακός χαρακτήρας του γραπτού λόγου και η χρήση μεταφορικών σχημάτων

Ταυτόχρονα, από το 2015 και μετά, κυριαρχεί μία αφήγηση φιλανθρωπικής εποποιίας, σε έντεκα (11) αναφορές. ‘Επιβεβαιωτικοί’, αντιφατικοί λόγοι προσπαθούν να καμουφλάρουν αντιλήψεις, για παράδειγμα, αντιπαραβάλλοντας ιδιαίτερα ταλέντα, δηλώνοντας έτσι πως ο αυτισμός είναι ‘βλάβη’, που τα άτομα που την ‘φέρουν’ χρειάζονται αντιστάθμιση, για να τα καταφέρουν μέσα σε αυτή την ‘προσωπική τραγωδία’, που υπομένουν. Έτσι, όροι, όπως «αυτιστικό άτομο», αποσιωπούνται, για να κρύψουν την ενόχληση και την αμηχανία που προκαλούν και στολίζονται από

συμβολισμούς, μεταφορές, κτητικές αντωνυμίες και ‘ουδέτερους’ ή ‘πολιτικά ορθότερους’ όρους, που καθησυχάζουν φόβους και τύψεις και καμουφλάρουν αντιλήψεις.

	Χαρακτηρισμοί / περιγραφές για το αυτιστικό άτομο από τους οποίους εξήχθη η κατηγορία: «Ο συγκινησιακός χαρακτήρας του γραπτού λόγου και η χρήση μεταφορικών σχημάτων»
2009	-
2010	-
2011	-
2012	-
2013	-
2014	-
2015	«Νεαρή τυφλή κοπέλα με αυτισμό, που προσπαθεί να βρει εσωτερική γαλήνη μέσα από το θαυμαστό κόσμο της μουσικής» «Όλοι Διαφορετικοί, Όλοι Ίσοι» «Είμαι διαφορετικός – Είμαι ο Εαυτός μου!» «[...] των παιδιών μας»
2016	«Είμαι διαφορετικός – είμαι ο εαυτός μου!»
2017	«Διαφορετικός»
2018	«Τα παιδιά που γιορτάζουν κάθε μέρα» «Οι αληθινοί αγωνιστές της ζωής» «Άτομο: Δεν είμαι αυτιστικός. Είμαι άτομο με αυτισμό» «Ζώντας και Επικοινωνώντας με Αυτισμό» «Είναι Διαφορετικοί γιατί είναι Μοναδικοί όπως όλοι μας άλλωστε...»

Πίνακας 3.1.5.2.2.α Χαρακτηρισμοί/περιγραφές αυτιστικού ατόμου στην κατηγορία: «Ο συγκινησιακός χαρακτήρας του γραπτού λόγου και η χρήση μεταφορικών σχημάτων»

3.1.5.2.3 Διαφοροποίηση χαρακτηρισμών στο διερευνώμενο χρονικό διάστημα

Για τα έτη 2009-2011 και 2013-2014 δεν βρέθηκαν στο δείγμα καθόλου χαρακτηρισμοί για τα αυτιστικά άτομα. Το 2012 υπάρχει μόνο μία (1) αναφορά σε αυτά ως «μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες». Από το 2015, που εμφανίζεται ξανά υλικό, έως και το 2017, παρατηρείται μία σχοινοβασία των όρων, μεταξύ

διάγνωσης και ειδικής αγωγής από τη μία και διαφορετικότητας από την άλλη και καταγράφονται και δύο (2) αναφορές σε νεαρές κοπέλες το 2015 μόνο. Το 2016 και το 2017 υπάρχουν επίσης αναφορές, οι οποίες αφορούν στην ‘ευαλωτότητα’ των αυτιστικών παιδιών. Ένω τέλος το 2018, κυριαρχούν προσπάθειες ‘επιβεβαιωτικών’ δηλώσεων που αγνοούν ή παραμερίζουν τις εξελίξεις και τις επιλογές των αυτιστικών ατόμων, ενώ υποδηλώνουν κεκαλυμμένες προσεγγίσεις περί προσωπικής τραγωδίας και διάκρισης του αυτισμού και των αυτιστικών ατόμων:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Παιδική και νεαρή ηλικία: ζητήματα ευαλωτότητας και φροντίδας	-	-	-	1	-	-	4	1	2	2
Ο συγκινησιακός χαρακτήρας του γραπτού λόγου και η χρήση μεταφορικών σχημάτων	-	-	-	-	-	-	4	1	1	5

Πίνακας 3.1.5.2.3.α Διαφοροποιήσεις χαρακτηρισμών /περιγραφών αυτιστικού ατόμου, μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-18

3.1.6 Σκοπός υλικού

3.1.6.1 Κατηγοριοποίηση ανά σκοπό

Στην πλειοψηφία των αφισών πέρα από την επίκληση της Παγκόσμιας Ημέρας Αυτισμού, με αφορμή την οποία δημοσιεύτηκε το υλικό, εμφανίζονται και άλλες έννοιες, που δηλώνουν τον ‘σκοπό’ των δημοσιεύσεων ή τουλάχιστον αυτό που οι δημιουργοί τους επέλεξαν να κατονομάσουν ως τέτοιο. Αυτές οι λέξεις καταγράφηκαν, για όλο το χρονικό διάστημα 2009-2018, στον παρακάτω πίνακα:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2009-18
Ευαισθητοποίηση	2	-	1	4	2	3	6	1	4	10	33
Ενημέρωση		-	1	4	1	5	4	2	5	15	37
Αποδοχή		-					1	1	1	5	8
Κατανόηση		-						1		1	2
Εξοικείωση		-						1			1
Ένταξη		-							1		1
Αγάπη		-					2		3	3	8
Σεβασμός		-							1		1
Συνύπαρξη		-							1		1
Φροντίδα		-								1	1
Αλληλεγγύη/ Συμπαράσταση/ (Υπο)Στήριξη		-							1	2	3
Δράση		-								2	2
Εκπαίδευση		-		1						2	3
Φιλανθρωπικός σκοπός/Ενίσχυση Συλλόγου		-	1	1			5	1	1	1	10
Εορτασμός		-	1			1		1	1	3	7
Συν.	1 διαφ. 2 συν.		4 διαφ. 4 συν.	4 διαφ. 10 συν.	2 διαφ. 3 συν.	3 διαφ. 9 συν.	5 διαφ. 18 συν.	7 διαφ. 8 συν.	10 διαφ. 19 συν.	11 διαφ. 45 συν.	120

Πίνακας 3.1.6.1.α Καταγραφή όλων των λέξεων που δηλώνονται ως σκοπός δημοσίευσης του υλικού για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού

Οι παραπάνω λέξεις που δηλώνουν σκοπό, συνολικά εμφανίζονται εκατόν είκοσι (120) φορές, σε όλο το υλικό του δείγματος. Σε αρκετές αφίσες καταγράφονται περισσότερες από μία έννοιες δηλωτικές του σκοπού. Να σημειωθεί πως από τις παραπάνω, η έννοια «Αποδοχή», είναι η λέξη που επιλέγεται συχνότερα ως δήλωση σκοπού, στο υλικό που δημοσιεύτηκε από αυτιστικά άτομα⁴⁷. Οι δύο όροι που κυριαρχούν μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-2018, είναι αυτοί της «Ενημέρωσης» και της «Ευαισθητοποίησης». Αρκετά συχνά αναφέρονται και οι δύο αυτές έννοιες στην ίδια αφίσα. Τέλος, ο φιλανθρωπικός σκοπός είναι τρίτος σε προτίμηση δήλωσης σκοπού.

3.1.6.1.1 Διαφοροποίηση σκοπού μέσα στο διερευνώμενο χρονικό διάστημα

Από το 2009 έως το 2018, παρατηρείται μία αυξητική τάση, με μικρές διακυμάνσεις, από έτος σε έτος, ως προς την ποσότητα των διαφορετικών εννοιών που δηλώνονται ως σκοπός του υλικού σε κάθε αφίσα. Έτσι, αν και ξεκινάει το 2009, με χρήση μόνο μίας (1) έννοιας, αυτής της «Ευαισθητοποίησης», καταλήγει το 2018 με έντεκα (11) διαφορετικές έννοιες, να δηλώνουν τον σκοπό του υλικού. Από το 2011 και μετά καταγράφονται τουλάχιστον δύο (2) διαφορετικές έννοιες, για κάθε χρονιά. Και το

⁴⁷ Βλ. Πίνακα Α.23, Παράρτημα Α.

πλήθος των συνολικών αναφορών ανά έτος, σε έννοιες που δηλώνουν σκοπό, ακολουθεί επίσης αυξητική πορεία μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-2018, αλλά η διακύμανση είναι αρκετά εντονότερη. Συγκεκριμένα, από μόνο δύο (2) σχετικές αναφορές το 2009, καταλήγουν σε σαράντα πέντε (45) το 2018, περνώντας όμως από πολλές αυξομειώσεις του πλήθους τους, στο ενδιάμεσο διάστημα, με δύο μεγάλες πτώσεις τα έτη 2013 και 2016, συγκριτικά με τις αμέσως προηγούμενες, από αυτά, χρονιές. Το 2009 υπάρχει μόνο η έννοια της «Ευαισθητοποίησης», που εμφανίζεται δύο (2) φορές, για το 2010 δεν υπάρχει καθόλου υλικό, το 2011, ισοψηφούν τέσσερις (4) διαφορετικές έννοιες: «Ενημέρωση», «Ευαισθητοποίηση», «Φιλανθρωπικός σκοπός/Ενίσχυση Συλλόγου» και «Εορτασμός», το 2012 οι δύο (2) κυρίαρχες και ισόπαλες σε συχνότητα εμφάνισης, είναι η «Ενημέρωση» και η «Ευαισθητοποίηση». Τα έτη 2013 και 2015, αναφέρεται περισσότερες φορές η «Ευαισθητοποίηση», αλλά το 2015 βρίσκεται πολύ κοντά της και ο «Φιλανθρωπικός σκοπός». Τα έτη 2014, 2016, 2017 και 2018 η «Ενημέρωση» στέφεται νικήτρια έννοια, με την «Ευαισθητοποίηση» να έρχεται δεύτερη. Τα έτη 2011, 2015, 2016 και 2017 παρατηρείται μεγαλύτερη διασπορά του συνολικού πλήθους των ετήσιων αναφορών, που δηλώνουν σκοπό, σε πολλές διαφορετικές έννοιες, ενώ τα έτη 2009, 2012, 2013, 2014 και 2018 υπάρχει εντονότερη συγκέντρωση σε μία ή δύο κυρίαρχες έννοιες, που πάντα είναι αυτές της «Ευαισθητοποίησης» και της «Ενημέρωσης».

3.2 Περιγραφική παρουσίαση χαρακτηριστικών ψηφιακού υλικού με βάση το οπτικό υλικό

3.2.1 Περιγραφή οπτικών συμβόλων και αναπαραστάσεων αυτισμού και αυτιστικού ατόμου, ανά έτος

Οι περισσότερες αφίσες, πέραν ελαχίστων εξαιρέσεων, αποτελούνται από γραπτό μήνυμα και εικόνα. Για την ανάλυση των εικόνων, όλων των σελίδων του δείγματος, έγινε πρώτα γραπτή περιγραφή όλων των εικονικών συμβόλων και αναπαραστάσεων, ανά σελίδα, όπως φαίνεται και στον πίνακα Α.24, του παραρτήματος Α και στη συνέχεια, ακολούθησε διπλή κωδικοποίηση αυτών των περιγραφών, ανά αφίσα. Από τους κωδικούς που προέκυψαν, οι κυρίαρχοι, ομαδοποιήθηκαν και καταγράφηκαν ανά έτος στον πίνακα Α.25, του παραρτήματος Α, υπό τις κατηγορίες με τίτλο «Κυρίαρχα Σύμβολα Αυτισμού», «Άλλα Σύμβολα», «Κυρίαρχη Αναπαράσταση Αυτισμού»,

«Κυρίαρχη Αναπαράσταση Αυτιστικού Ατόμου», «Άλλα ζητήματα». Και τέλος, δημιουργήθηκαν άλλοι δύο συγκεντρωτικοί πίνακες, στους οποίους φαίνονται, καλύτερα συγκεντρωμένα, τα κυρίαρχα σύμβολα του αυτισμού και η συχνότητα εμφάνισής τους ανά έτος (Πίνακας Α.26.α), καθώς και η συχνότητα των κυρίαρχων αναπαραστάσεων, των αυτιστικών ατόμων, ως προς κάποια χαρακτηριστικά, όπως η μορφή της αναπαράστασης, το γένος που αναπαριστάται, η ηλικία και η έκφραση του προσώπου, ανά χρόνο, από το 2009 έως το 2018 (Πίνακας Α.26.β). Δεν στέκεται δυνατό, ούτε και αποτελεί αυτοσκοπό, η ανάλυση των εικόνων, όπως και του λόγου, αποκομμένη από το συναίσθημα και την εντύπωση, που αυτές προκαλούν στην ερευνήτρια, κατά την επεξεργασία. Τα αισθητικά στοιχεία η επανάληψη συμβόλων και αναπαραστάσεων σε συνδυασμό με το λεκτικό μήνυμα, εξάγουν ήδη από τις πρώτες επεξεργασίες του υλικού, μία κυρίαρχη εννοιολογική πλαισίωση του αυτισμού και του τρόπου που αυτός και τα αυτιστικά άτομα αναπαριστώνται, η οποία αναπόφευκτα διέπει, όλη την ανάλυση, ακόμα και αν κάθε εικόνα πρέπει να εξεταστεί διαφορετικά και με όσο το δυνατόν πιο ‘καθαρή ματιά’. Στοιχεία των εικόνων, που μεμονωμένα μπορεί να μοιάζουν τυχαίες επιλογές ή να μην κάνουν απαραίτητα σαφή την σημειολογία τους, αν ειπωθούν στο σύνολο του υλικού επανειλημμένως, μπορούν να παράγουν άλλο μήνυμα και εντύπωση από την αρχική. Σε κάθε περίπτωση, η αντικειμενικότητα δεν είναι εφικτή, κατά την ανάλυση των οπτικών μηνυμάτων, καθώς εξ ορισμού η εικόνα και κάθε αισθητικό στοιχείο μιας αφίσας έχει στόχο να προκαλέσει ένα αίσθημα στον θεατή, το οποίο πάντα φιλτράρεται μέσα από τη δική του προσωπική θεωρία, τις δικές του αντιλήψεις και τα δικά του κανάλια νοηματοδότησης της γνώσης.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται συνοπτικά κάποια συγκεντρωτικά στοιχεία με τα κυρίαρχα ζητήματα που αναδεικνύονται από την επεξεργασία των εικόνων, σε όλες τις αφίσες μέσα στην περίοδο 2009-2018:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Πλήθος αφισών με εικόνα	1	-	1	5	3	8	19	14	16	35
Πλήθος οπτικών συμβόλων αυτισμού	1	-	0	3	3	6	18	14	11	33
Πλήθος οπτικών αναπαραστάσεων	0	-	0	4	1	2	5	6	5	23

αυτιστικών ατόμων										
Κυριαρχεί συνδυασμός των 3 βασικών χρωμάτων (+πράσινο) ⁴⁸					v	v		v	v	v
Κυριαρχεί το μπλε χρώμα							v			
Εμφάνιση αφισών με εικόνες, ως προϊόν αυτο- εκπροσώπησης αυτιστικών						v	v			v
Αυτισμός ως κατάσταση της παιδική ηλικίας				v	v	v		v	v	v
Αναπαράσταση και αυτιστικών ενηλίκων							v	v		
Αναπαράσταση και αυτιστικών ατόμων θηλυκού γένους							v		v	v
Αυτισμός ως κατάσταση απομόνωσης και σποραδικότητας				v	v	v	v	v	v	v
Αυτισμός ως φάσμα					v	v	v	v	v	v
Αυτισμός ως μυστήριο					v	v	v	v	v	v
Αυτισμός ως κλινική κατάσταση / βλάβη					v	v	v	v	v	v
Αυτισμός ως					v	v	v	v	v	v

⁴⁸ Τα βασικά χρώματα (ή κάποιες φορές και το πράσινο μαζί τους), δηλώνουν συνήθως το ‘φάσμα του αυτισμού’

2 Το μπλε είναι χρώμα εκπροσώπησης του αυτισμού που έχει επιλέξει η “Autism Speaks”,για να δηλώσει τον Αυτισμό.

εμπόδιο / προσωπική (και οικογενειακή) τραγωδία										
Αυτισμός ως διαφορετικότητα							v		v	v
Αναπαραστάσεις που εξυπηρετούν εκδηλώσεις φιλανθρωπικού σκοπού				v			v	v		
Εμφάνιση αναπαραστάσεων γονέων / φροντιστών						v	v	v	v	v
Οπτικά σύμβολα και αναπαραστάσεις 'μπλε καμπάνιας'						v	v	v	v	v
Στερεότυπες απεικονίσεις φύλου/ οικογένειας/ αρτιμέλειας/ 'κανονικής' επικοινωνίας				v		v	v	v	v	v
Οπτικά σύμβολα ως δήλωση οικουμενικότητας εορτασμού				v	v			v	v	v
Οπτικά σύμβολα ως δήλωση της ελπίδας για ευαισθητοποίηση στον αυτισμό	v			v	v	v	v	v	v	v

Πίνακας 3.2.1.α Συγκεντρωτικός πίνακας αναφορικά με ανάλυση οπτικών συμβόλων και αναπαραστάσεων του αυτισμού και του αυτιστικού ατόμου, ανά έτος.

Το 2009 εμφανίζεται μόνο μία (1) αφίσα, που περιλαμβάνει εικόνα, με ένα πολύ σύντομο μήνυμα για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού. Η εικόνα της πρώτης αφίσας, λοιπόν είναι μία φωτογραφία, με εστίαση σε έναν κίτρινο ηλίανθο, που έχει ξεφυτρώσει μπροστά από ένα ανοιχτό παράθυρο. Αυτό που προκαλεί εντύπωση στην συγκεκριμένη εικόνα είναι το ότι όλη η εικόνα είναι ασπρόμαυρη, εκτός από το

λουλούδι που ξεχωρίζει στο κέντρο της, για το μέγεθος και το χρώμα του. Ο ηλίανθος έχει επιλεγεί ξανά, το 2016, ως σύμβολο του Αυτισμού και των 'κρυφών' αναπηριών σε αξεσουάρ που χρησιμοποιείται από αυτιστικά και ανάπηρα άτομα ως διακριτικό, σε αεροδρόμια παγκοσμίως, προκειμένου να έχουν προτεραιότητα όταν την χρειάζονται, αλλά και κάθε άλλη απαραίτητη υποστήριξη, κατά την παραμονή τους στο αεροδρόμιο και το αεροπλάνο, από το προσωπικό, αλλά και τους συνταξιδιώτες τους. Σε διαδικτυακή αναζήτηση⁴⁹ αιτιολόγησης, της επιλογής του συγκεκριμένου συμβόλου σε αυτό το διακριτικό, από τους δημιουργούς, προκύπτει πως ο ηλίανθος επελέγει λόγω του ότι δηλώνει «χαρά, θετικότητα και δύναμη», ενώ ταυτόχρονα είναι «ένα παγκοσμίως αναγνωρίσιμο λουλούδι και ουδέτερο ως προς το γένος» και χάρη στο χρώμα του καταφέρνει να «είναι ορατό από απόσταση». Πιθανώς και στην περίπτωση της αφίσας του 2009, ο ηλίανθος να χρησιμοποιήθηκε με παρόμοιο συμβολισμό: χαράς, φωτός, ελπίδας, κάτι που υπογραμμίζεται μάλλον και από το ασπρόμαυρο υπόλοιπο φόντο, το οποίο θα μπορούσε επίσης να λειτουργεί υπαινικτικά, αλλά και από το γραπτό μήνυμα για την Ημέρα Ευαισθητοποίησης.

Για το 2010, δεν υπάρχει καθόλου υλικό, ενώ το 2011, η μοναδική οπτική αναπαράσταση αποτελεί αφίσα αυτο-αναφορική ως προς την θεατρική παράσταση, που περιλαμβάνει η διαφημιζόμενη εκδήλωση και δεν περιέχει κάποια αναφορά στον αυτισμό ή στα αυτιστικά άτομα.

Τη χρονιά 2012 το μπλε χρώμα, τα κομμάτια παζλ, οι κύβοι με την λέξη «AUTISM» και άλλα σύμβολα και αναπαραστάσεις, δηλώνουν τον αυτισμό ως κάτι που χρήζει ευαισθητοποίησης, υποστήριξης και φιλανθρωπίας και αφορά μόνο την παιδική ηλικία, ενώ ταυτόχρονα δημιουργείται η αίσθηση ότι ο αυτισμός απομακρύνει και δυσκολεύει την επαφή. Άλλα σύμβολα που συναντώνται είναι, αυτό της καρδιάς, κυρίως σε λογότυπα συλλόγων γονέων αυτιστικών παιδιών, καθώς επίσης και της υδρογείου σφαίρας που συμβολίζει την οικουμενικότητα του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας για τον Αυτισμό. Ως προς την αναπαράσταση των αυτιστικών ατόμων, εντοπίζονται τέσσερις (4) σε αυτό το έτος. Στις τρεις (3) αναπαραστάσεις το γένος των αυτιστικών ατόμων που αναπαριστώνται, είναι το αρσενικό, ενώ στην τέταρτη δεν είναι σαφές. Σε όλες τις περιπτώσεις πάντως πρόκειται για αναπαραστάσεις ατόμων παιδικής ηλικίας. Όπου φαίνεται το πρόσωπο, η έκφραση μοιάζει ουδέτερη, ενώ το βλέμμα, μόνο σε μία

⁴⁹ Πηγή: <https://hiddendisabilitiesstore.com/about-hidden-disabilities-sunflower>

φαίνεται να κατευθύνεται προς τον θεατή της αφίσας. Σε μία άλλη εικόνα το παιδί κρατώντας το χέρι ενός ενήλικα, περπατάει φεύγοντας προς την αντίθετη κατεύθυνση από τον θεατή. Είναι μάλλον η μοναδική εικόνα που μοιάζει να υπάρχει ενήλικος άντρας δίπλα σε αυτιστικό παιδί, χωρίς να δηλώνεται ως γιατρός. Στις περισσότερες αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων αντικείμενα ή ειδικά φίλτρα επεξεργασίας της εικόνας, κάνουν το αυτιστικό παιδί να μοιάζει απόμακρο και εμποδιζόμενο από τον αυτισμό του. Σε λογότυπο διοργανωτή συλλόγου, εντοπίζεται στερεοτυπική αναπαράσταση, όχι ως προς τον αυτισμό, αλλά ως προς την αναπαράσταση των δύο φύλων, με χρώματα ροζ και μπλε.

Το 2013, εντοπίζονται τρεις αφίσες με εικόνες. Έτσι, φαίνεται πως το αυτιστικό άτομο, και εδώ είναι παιδί, αρσενικού γένους, πληροί τα κυρίαρχα πρότυπα ‘ομορφιάς’, φαίνεται μόνο το πάνω μέρος του σώματός του και βρίσκεται στατικό και σκεπτικό. Δεν έχει βλεμματική επαφή με τον θεατή και η έκφρασή του είναι ουδέτερη. Ενώ και εδώ ένα νοητό εμπόδιο που σχηματίζεται από κύβους γραμμάτων με την λέξη «AUTISM», είναι τοποθετημένο μπροστά στο παιδί, επεξηγώντας αυτή την αναπαράσταση. Άλλα σύμβολα του αυτισμού, πέρα από αυτούς τους κύβους, είναι σε άλλη αφίσα, κομμάτια παζλ και μία κορδέλα ευαισθητοποίησης με γέμισμα από κομμάτια παζλ στα βασικά χρώματα. Η επεξήγηση που συνοδεύει λεκτικά την εικόνα, ‘αποκαλύπτει’ το νόημα των δύο συμβόλων σημειώνοντας: «Κορδέλα Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό: Το παζλ αντανακλά στο μυστήριο και στην περιπλοκότητα του Αυτισμού. Η ένωση και η ποικιλία των χρωμάτων παραπέμπει στο Αυτιστικό Φάσμα και στην ελπίδα των οικογενειών για ευαισθητοποίηση της κοινωνίας». Έτσι, λοιπόν, δηλώνεται το όνομα και ο σκοπός αυτής της κορδέλας, ως «Κορδέλας Ευαισθητοποίησης», της οποίας το σχήμα είναι αρκετά συνηθισμένο⁵⁰, καθώς χρησιμοποιείται σε όλο τον κόσμο συχνά, με διαφορετικά χρώματα και μοτίβα, ως σύμβολο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, κυρίως για ασθένειες και θέματα υγείας. Βλέποντας αυτόν τον συμβολισμό αναφορικά με τον Αυτισμό, είναι πιθανό να γίνει συνειρμικά σύνδεση του αυτισμού με ασθένειες, όπως ο καρκίνος, για τον οποίο χρησιμοποιείται η ίδια κορδέλα σε ροζ χρώμα. Έτσι, προκύπτει μία εννοιολόγηση του αυτισμού ως πάθηση μυστήρια και περίπλοκη, που εκδηλώνεται σε ποικίλους βαθμούς και με ποικίλους τρόπους (τα βασικά χρώματα συμβολίζουν το φάσμα), ενώ η

⁵⁰ Βλ. «Awareness ribbons»

οικογένεια ελπίζει στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, απέναντι στο αυτιστικό παιδί της.

Το έτος 2014, αποτελείται από οκτώ (8) αφίσες, στις οποίες εμφανίζονται σύμβολα του αυτισμού, όπως κομμάτια παζλ και κορδέλες ευαισθητοποίησης με γέμισμα παζλ στα τρία βασικά χρώματα. Ακόμα, εμφανίζεται για πρώτη και μοναδική φορά, για όλο το δείγμα, συμβολισμός του αυτισμού ως «Ταξίδι», όπως δηλώνει το συνοδευτικό μήνυμα, το οποίο οπτικοποιείται με τη ζωγραφιά ενός τρένου, που είναι χρωματισμένο στα τρία βασικά χρώματα, που συνήθως δηλώνουν το 'φάσμα του αυτισμού'. Επιπλέον, ένα σύμβολο, που εμφανίζεται αποκλειστικά μία φορά αυτό το έτος, είναι ένας κύβος που θυμίζει αρκετά τον κύβο του Ρούμπικ. Φαίνονται οι τρεις πλευρές του, καλυμμένες από τα τρία βασικά χρώματα. Μέσα στον κύβο υπάρχει και άλλος ένας μικρότερος τέτοιος κύβος. Πρόκειται για το λογότυπο του «Συλλόγου Ελλήνων Ενήλικων Αυτιστικών Asperger και ΥΛΑ (Υψηλής Λειτουργικότητας Αυτιστικοί)». Η Πέρλα Μεσσίνα ήταν ιδρύτρια του και διετέλεσε πρόεδρος του συλλόγου αυτού (2009-2014). Όπως η ίδια εξήγησε σε προσωπική επικοινωνία, η ονομασία αυτή του συλλόγου επεδίωκε τότε να δηλώσει τη συμπερίληψη όλων των αυτιστικών, ανεξαρτήτως διάγνωσης. Το σύμβολο στο λογότυπο αποτελεί επίσης δημιούργημα της ιδρύτριας του Συλλόγου. Ο μικρός εγκιβωτισμένος κύβος αντιπροσωπεύει το αυτιστικό άτομο και ο μεγάλος την ευρύτερη κοινωνία μέσα στην οποία εντάσσεται. Παρόλο που και στους δύο κύβους τα χρώματα είναι ίδια (τα 3 βασικά χρώματα) συμβολίζουν την ανθρωπινή υπόσταση, στην περίπτωση του κύβου στον οποίο συμβολοποιείται ο αυτιστικός η σειρά με την οποία τοποθετούνται τα χρώματα αυτά είναι διαφορετική.

Ως προς τις αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων, συναντώνται μόνο δύο αυτό το έτος. Η μία είναι μία αφαιρετική ψηφιακά σχεδιασμένη φιγούρα από λογότυπο συλλόγου γονέων, όπου το αυτιστικό παιδί, με χαμογελαστή έκφραση, αγκαλιάζει μία παρόμοια, αλλά λίγο μεγαλύτερη φιγούρα, που πιθανώς συμβολίζει ενήλικο άτομο, σχηματίζοντας το γράμμα «Α», της λέξης «Αυτισμός». Το ενήλικο άτομο πιθανώς αναπαριστά τον γονέα του αυτιστικού παιδιού και αγκαλιάζοντάς το δηλώνει την αγάπη και την φροντίδα, που παρέχει στο παιδί του. Και σε άλλη αφίσα το αυτιστικό άτομο αναπαριστάται ως παιδί. Δύο άλλες αφίσες αυτού του έτους έρχονται σε αντιπαράθεση, ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο εκπροσώπησης, καθώς η μία αποτελεί καμπάνια ετερο-εκπροσώπησης, από μη-αυτιστικά ενήλικα άτομα, που δηλώνουν πως αποκαθιστούν την 'αλήθεια' του αυτισμού, αν και αναπαράγουν

‘κανονικοποιητικούς’ λόγους, περί βελτίωσης και εναρμόνισής του με τη βιολογική ηλικία, ενώ η άλλη προέρχεται από ομάδα αυτιστικών ατόμων που προτάσσει μήνυμα για την θεραπεία της άγνοιας, διαγράφοντας και οπτικά την πρόταση περί θεραπείας του αυτισμού, που αποτελεί κυρίαρχο λόγο. Σε άλλη αφίσα εκδήλωσης αν και η εικόνα δεν συνδέεται άμεσα με το θέμα του αυτισμού, αλλά μάλλον περισσότερο με τον ελευθεριακό χώρο, όπου γίνεται η εκδήλωση, οι αναπαραστάσεις ακόμα και αν δεν αναφέρονται, τουλάχιστον σαφώς, στον αυτισμό, εμπεριέχουν στερεότυπα ως προς την απεικόνιση των φύλων και των ικανών σωμάτων, που εντοπίζονται στην εμφάνιση και την στάση αγοριών και κοριτσιών, καθώς τα κορίτσια αναπαριστώνται ντυμένα με πολύχρωμες φούστες και φουστάνια, κοντά μπλουζάκια και μακριά μαλλιά, σε πόζες σχεδόν χορευτικές, ενώ τα λιγοστά αγόρια αναπαριστώνται με κοντά μαλλιά, παρόμοια μεταξύ τους ρούχα, λευκά πουκάμισα και σκουρόχρωμα παντελόνια, να στέκονται ακίνητα ή να κρατούν κάποιο κορίτσι από τα διπλανά τους. Τέλος, σε μία αφίσα κάνει την εμφάνιση του και το λογότυπο του βασικού, για την Ελλάδα, εκπροσώπου, της καμπάνιας “Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό”, με σύμβολο ένα μπλε cartoon πρόσωπο.

Το 2015 είναι το δεύτερο κατά σειρά με τις περισσότερες αφίσες με οπτικό μήνυμα. Από τις δεκαεννιά (19) αφίσες που εμφανίζουν οπτικά σύμβολα και αναπαραστάσεις, οι έντεκα (11) περιλαμβάνουν ως σύμβολο του αυτισμού κομμάτια παζλ, κυρίως σε μπλε χρώμα, καθώς η πρωτοβουλία της Autism Speaks, να καθιερώσει το μπλε κομμάτι παζλ ως σύμβολο του αυτισμού, αλλά και η παγκόσμια ‘μπλε καμπάνια’, είχαν γίνει ήδη τότε ευρέως διαδεδομένα και στον Ελλαδικό χώρο. Εμφανίζονται την ίδια χρονιά και άλλα σύμβολα που εμπεριέχουν μοτίβο από κομμάτια παζλ, όπως δύο αφίσες με Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με μοτίβο από κομμάτια παζλ στα τρία βασικά χρώματα, που υπενθυμίζει την ανάγκη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, σχετικά με το ‘περίπλοκο φάσμα του αυτισμού’ και ένα δέντρο με φύλλωμα από πολύχρωμα κομμάτια παζλ, που δηλώνουν τον αυτισμό ως ‘διαφορετικότητα’. Ακόμα, σε εικόνα με φωτογραφία παιδιού, προτάσσονται προς τον θεατή οι βαμμένες μπλε παλάμες του, πιθανώς για να δηλώσουν τον αυτισμό του μέσω του χαρακτηριστικού αυτού χρώματος. Εμφανίζεται ακόμα αφίσα, η οποία διαφημίζει εκδήλωση, όπου θα προβληθεί ταινία για τον Αυτισμό, με τίτλο «Το Μαύρο Μπαλό». Ο συμβολικός τίτλος, που θέτει τον αυτισμό ως κάτι ‘ασυνήθιστο’, όπως ένα μαύρο μπαλόκι, αναπαριστάται και μέσω της εικόνας στην αφίσα. Μικροί κύβοι - ζάρια με γράμματα

και κομμένα χαρτάκια με γράμματα, σχηματίζουν σε άλλες αφίσες, τη λέξη «AUTISM», δηλώνοντας μάλλον τον αυτισμό ως κομμάτια που αν μπουν σε σειρά προκύπτει η διαγνωστική εικόνα του αυτισμού. Ένα διαφορετικό σύμβολο του αυτισμού, που συναντάται μόνο σε αυτό το έτος είναι το κόκκινο χρώμα, το οποίο επέλεξαν και προωθούσαν ως χρώμα αυτο-εκπροσώπησης και ως αντίδραση στην μπλε καμπάνια, οι ίδιοι οι αυτιστικοί και οι ακτιβιστικοί τους κύκλοι, πριν καταλήξουν στο χρυσό χρώμα, που συνήθως χρησιμοποιούν περισσότερο πλέον. Ακόμα, από λογότυπα φορέων εντοπίστηκαν τρία σύμβολα ήλιου, που πιθανώς να συνδέονται με την ελπίδα των συλλόγων φορέων για αποδοχή της ‘διαφορετικότητας’, κάτι προς το οποίο συνηγορεί και η συνοδευτική λεζάντα που συναντάται στην μία περίπτωση. Πολύ συχνή αυτή τη χρονιά είναι και η διαφήμιση της καμπάνιας “Άναψε μπλε φως για τον Αυτισμό”, της οποίας η διαφήμιση προβάλλει τοπόσημα, σημαντικά μνημεία από πολλά μέρη του κόσμου φωτισμένα με μπλε φως. Το λογότυπο αυτής της καμπάνιας που κάνει πολύ έντονη την παρουσία του το 2015, αποτελείται από μία λάμπα σε μπλε φόντο, όπου μέσα στη λάμπα είναι τοποθετημένο ένα κομμάτι παζλ. Τέλος, εμφανίζεται μία φορά και λογότυπο εταιρίας ψυχικής υγείας, που διοργανώνει εκδήλωση για τον αυτισμό, το οποίο αποτελείται από μία ανθρώπινη φιγούρα με χέρια υψωμένα με τρόπο που σχηματίζει το γράμμα «Ψ» της ψυχικής υγείας. Επομένως, ο Αυτισμός αναπαριστάται μέσα από τα οπτικά του σύμβολα, αλλά και τα λογότυπα των διαφόρων φορέων, που η λειτουργία τους σχετίζεται άμεσα με τον αυτισμό, ως κλινική κατάσταση συνδυασμένη με την σποραδικότητα και το ‘κομμάτιασμα’ της σκέψης που χρήζει διάγνωσης. Η κλινική του προσέγγιση συμπεριλαμβάνει και σύνδεση του αυτισμού με ζητήματα ψυχικής υγείας. Τα χρωματιστά κομμάτια παζλ στις Κορδέλες Ευαισθητοποίησης και στο φύλλωμα του δέντρου, αναπαριστούν το φάσμα του αυτισμού, ενώ ταυτόχρονα εφησυχάζουν με όρους ‘διαφορετικότητας’. Οι οπτικές αναπαραστάσεις των αυτιστικών ατόμων, στο έτος αυτό είναι πέντε (5), αλλά συναντώνται σε τέσσερις (4) αφίσες. Οι δύο αποτελούν αναπαράσταση αυτιστικών παιδιών, αρσενικού γένους, και εστιάζουν στο πάνω μέρος του σώματος. Και στις δύο αφίσες τα παιδιά μοιάζουν να έχουν χαμογελαστή έκφραση, με τη διαφορά ότι το παιδί του σκίτσου, που αναπαριστά ‘Asperger’ παιδί δεν κοιτάζει προς τον θεατή, αλλά αντίθετα έχει χαμηλωμένο το βλέμμα στα αυτοκινητάκια – παιχνίδια, που βρίσκονται μπροστά του σε συγκεκριμένη ακολουθία και στο πάνω μέρος του σώματος, υπάρχει εστίαση στην στάση του, κατά την οποία οι ώμοι του είναι ελαφρώς ανασηκωμένοι και τα χέρια του είναι απομακρυσμένα από τον κορμό, στα δεξιά και αριστερά του. Στην

φωτογραφία αντίθετα, το παιδί φαίνεται λίγο, πίσω από έναν μπλε τοίχο από παζλ, αλλά η εστίαση είναι στο πρόσωπο και στις μπλε βαμμένες παλάμες του. Κοιτάζει τον θεατή ανάμεσα από τις παλάμες και μοιάζει να χαμογελάει. Η αναπαράσταση αυτή μπορεί να σχετίζεται με τον φιλανθρωπικό χαρακτήρα της συγκεκριμένης διαφημιζόμενης εκδήλωσης και να λειτουργεί υποκινητικά. Στην διαφήμιση με το σκίτσο, υπάρχει άλλη μία αναπαράσταση από ανθρώπινες φιγούρες ίδιου χρώματος πιασμένες σε κύκλο, εκτός από μία διαφορετικού χρώματος, που στέκεται ακριβώς έξω και μπροστά από τον κύκλο, μάλλον αναπαριστώντας το αυτιστικό άτομο ως απομονωμένο ή αποκλεισμένο. Σε δύο άλλες αναπαραστάσεις, που συναντώνται την ίδια χρονιά, απεικονίζεται ηθοποιός που αναπαριστά αυτιστική ενήλικη κοπέλα, στην βιογραφία της που έγινε ταινία. Πρόκειται για την πρώτη χρονιά που συναντώνται αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων ενήλικων και θηλυκού γένους. Έτσι εδώ το αυτιστικό άτομο αναπαριστάται ως αγόρι ή νεαρή γυναίκα, οργανωμένο και συγκεντρωμένο σε αυτό με το οποίο ασχολείται. Ταυτόχρονα η κυρίαρχη απεικόνιση των προσώπων είναι αυτή κατά την οποία η εστίαση είναι στο πάνω μέρος του σώματος και το πρόσωπο, όπου το βλέμμα είτε δεν απευθύνεται καθόλου στον θεατή είτε μετ' εμποδίων, όπως συμβαίνει μέσα από τις μπλε παλάμες του παιδιού στην αφίσα της φιλανθρωπικής εκδήλωσης. Η απουσία της βλεμματικής επαφής ή τα εμπόδια όπως οι παλάμες και το μπλε τείχος από παζλ, πιθανώς δημιουργούν την αίσθηση της απομάκρυνσης/απομόνωσης του αυτιστικού ατόμου. Την ίδια αίσθηση απομόνωσης επιτυγχάνει και η φιγούρα που περισσεύει από τον κύκλο που δημιουργούν άλλες όμοιες μεταξύ τους φιγούρες, που διαφέρουν όμως από αυτήν που αναπαριστά το αυτιστικό άτομο. Ακόμα, σε μία αφίσα περιλαμβάνεται παιδική ζωγραφιά, όπου απεικονίζεται μία βάρκα και μέσα ανθρώπινες φιγούρες, υπό τον τίτλο «Τράβα κουπί για το ΚΗΦΑΠ [...]». Η βάρκα αυτή, όπως δηλώνεται και με το όνομα που είναι γραμμένο πάνω της, συμβολίζει το ΚΗΦΑΠ και ίσως τον ρόλο που υποστηρίζει πως έχει στις ζωές των αυτιστικών παιδιών. Την ζωγραφιά έφτιαξαν παιδιά γενικού σχολείου, κάτι που δηλώνει και την αντίληψη που διαμορφώνεται σε αυτά τα παιδιά, μέσω του σχολείου, για τον ρόλο των κέντρων αυτών, για τον χαρακτήρα της απασχόλησης των αυτιστικών παιδιών και τη δική τους φιλανθρωπική σχέση με τα παιδιά αυτά. Σε λογότυπα και απεικονίσεις πέρα των αναπαραστάσεων των αυτιστικών ατόμων, συναντώνται στερεότυπες απεικονίσεις αρτιμελών σωμάτων, όπως δρομέων που τρέχουν για φιλανθρωπικό σκοπό.

Το 2016, συναντώνται λίγο λιγότερες εικόνες, που αριθμούνται για την ακρίβεια σε δεκατέσσερις (14) αφίσες. Στα σύμβολα του αυτισμού περιλαμβάνονται κομμάτια παζλ και Κορδέλες Ευαισθητοποίησης με γέμισμα από μοτίβο παζλ, στα βασικά χρώματα, κομμάτια επιτραπέζιου παιχνιδιού αναγραμματισμού (scramble) και κύβοι με γράμματα, που σχηματίζουν και στις δύο περιπτώσεις την λέξη «AUTISM». Για άλλη μια χρονιά σημειώνεται ένας μεμονωμένος οπτικός συμβολισμός του αυτισμού, ως δέντρο με φύλλωμα από πολύχρωμα κομμάτια παζλ. Για πρώτη και μοναδική χρονιά, εντοπίζονται επίσης, σε τρεις διαφορετικές αφίσες γρανάζια. Στις δύο από τις τρεις αφίσες, τα γρανάζια καλύπτουν το κεφάλι φιγούρας ανθρώπινου κεφαλιού, παρομοιάζοντας μάλλον οπτικά, τον άνθρωπο με μηχανή, και δηλώνοντας πως ο αυτισμός θυμίζει μηχανική βλάβη, η οποία εντοπίζεται στη λειτουργία του εγκεφάλου. Αν και ο συνδυασμός των τριών βασικών χρωμάτων που συμβολίζει το φάσμα, αρχίζει να κερδίζει έδαφος ως χρώμα που συμβολίζει τον αυτισμό, η μπλε καμπάνια συνεχίζει να διαφημίζεται έντονα και το μπλε χρώμα δεν σταματάει να λειτουργεί ως σημείο για τον αυτισμό. Ως προς τις αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων, σημειώνονται έξι, μαζί με αυτές που συναντώνται σε λογότυπα συλλόγων γονέων αυτιστικών ατόμων, από τις οποίες οι πέντε είναι προϊόντα ψηφιακής επεξεργασίας, που θυμίζουν cartoon. Οι δύο αναπαραστάσεις είναι αρσενικού γένους, ενώ στις τέσσερις άλλες το γένος παραμένει άγνωστο, καθώς είναι φιγούρες χωρίς χαρακτηριστικά ή αφαιρετικά μικρά σχέδια. Σε δύο από τις αφίσες οι αναπαραστάσεις αποτελούνται μόνο από ένα μονόχρωμο σχέδιο κεφαλιού σε προφίλ, με γρανάζια ως μοτίβο στο σημείο του κρανίου. Η κατατομή και το μέγεθος θυμίζουν και στις δύο κρανίο ενήλικου ατόμου, αν και μάλλον η ηλικιακή αναπαράσταση δεν ήταν ο στόχος των δημιουργών, αλλά η εστίαση στην παρομοίωση αυτιστικού ανθρώπου με χαλασμένη μηχανή. Στη μία φιγούρα κάποιο χαρακτηριστικό προδίδει πως πρόκειται για άτομο αρσενικού γένους. Σε λογότυπο άλλης αφίσας η αφαιρετική φιγούρα ενός μωρού, στην αγκαλιά της μητέρας του, αναφέρεται για άλλη μια φορά στον αυτισμό ως ζήτημα της παιδικής ηλικίας και τον συμβολίζει με ένα κομμάτι παζλ δίπλα στο κεφάλι του μωρού. Γύρω από την μητέρα και το μωρό, σχηματίζεται μια καρδιά. Σύμβολο αγάπης και φροντίδας από την μητέρα προς το παιδί, αλλά και σύμβολο που επαναλαμβάνεται ξανά σε λογότυπα φορέων που σχετίζονται με τον αυτισμό, ακόμα και μέσα στην ίδια χρονιά. Σε τρεις ακόμα απεικονίσεις το αυτιστικό άτομο είναι παιδικής ηλικίας. Στην μία φωτογραφία φαίνεται παιδί με βλέμμα χαμηλωμένο, πίσω από μία σειρά από κύβους με γράμματα, τα οποία σχηματίζουν μπροστά του την λέξη «AUTISM» σαν επεξηγηματική δήλωση, που

βλέπει μόνο ο θεατής, ενώ οι κύβοι αποκόπτουν πίσω τους το παιδί. Η εικόνα αυτή έχει χρησιμοποιηθεί, με μικρές παραλλαγές, τουλάχιστον άλλες δύο φορές μέχρι αυτή την χρονιά. Σε λογότυπα συλλόγων γονέων, παρατηρούνται και άλλες αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων, όπως αυτή που αναπαριστά παιδί, από τον κορμό και πάνω, που κρύβει το κεφάλι του με το χέρι του, σαν να θέλει να απομονωθεί από το βλέμμα του παρατηρητή, ενώ σε άλλη αναπαριστάται οικογένεια, που αποτελείται από δύο μεγάλες φιγούρες (γονείς) και μία μικρή (παιδί). Οι φιγούρες μοιάζουν με ανθρωπόμορφα πουλιά, καθώς η αναπαράσταση συνδέεται με το όνομα του συγκεκριμένου συλλόγου γονέων αυτιστικών παιδιών και οι γονείς αναπαριστώνται στερεοτυπικά ως προς το φύλο τους, με χρώματα ροζ και μπλε, ενώ ανάμεσά τους βρίσκεται το ‘πορτοκαλί’ αυτιστικό παιδί τους. Τέλος, για πρώτη φορά εμφανίζεται λογότυπο που αφορά σύλλογο γονέων αναπήρων ατόμων, στο οποίο χρησιμοποιείται ως σύμβολο της αναπηρίας η στερεότυπη ανθρώπινη φιγούρα καθισμένη σε αναπηρικό αμαξίδιο, υποδηλώνοντας μάλλον ότι οι δημιουργοί αυτής της δημοσίευσης μπορεί να συμπεριλαμβάνουν τον αυτισμό ως αναπηρία. Σε πολλά λογότυπα και εικόνες που δεν αφορούν αποκλειστικά την αναπαράσταση των αυτιστικών ατόμων, στις αφίσες, εντοπίζονται στερεότυπες απεικονίσεις ως προς τα φύλα, την αρτιμέλεια των ικανών και γυμνασμένων σωμάτων, που τρέχουν για παράδειγμα σε αφίσα διαφήμισης φιλανθρωπικού αγώνα και την ομιλία, την σωστή ακουστική και εγκεφαλική λειτουργία ως απαραίτητες για την επικοινωνία. Συνοψίζοντας τα παραπάνω, ο αυτισμός αναπαριστάται ως εγκεφαλική διαταραχή/βλάβη, κυρίως στην παιδική ηλικία. Έχει ανάγκη την φιλανθρωπία, την στήριξη και την αγάπη των μη-αυτιστικών και την φροντίδα της οικογένειας. Ο αυτισμός αντιμετωπίζεται ως φάσμα, που εμπεριέχει μυστήριο, σποραδικότητα και περιπλοκότητα, λειτουργεί ως τείχος που απομονώνει το αυτιστικό άτομο και μεμονωμένα κρίνεται και ως ζήτημα ψυχικής υγείας, αλλά και ως αναπηρία. Το αυτιστικό άτομο αντικειμενοποιείται και αντιμετωπίζεται αυτή τη χρονιά, κυρίως ως ‘χαλασμένο μηχάνημα’.

Φτάνοντας στο 2017 όλες οι αφίσες (16/16) έχουν και γραπτό κείμενο και εικόνα. Όσον αφορά στα σύμβολα που χρησιμοποιούνται για να δηλώσουν τον αυτισμό, κυρίαρχα είναι και πάλι το παζλ, κυρίως σε μπλε χρώμα και η Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με γέμισμα από παζλ στα βασικά χρώματα, που δηλώνει την ‘πολυπλοκότητα’ μέσα από την ένωση των κομματιών παζλ και το ‘φάσμα’ του αυτισμού, μέσα από το χρωματικό φάσμα, ενώ ταυτόχρονα στοχεύει στην ‘ενημέρωση’

και την 'ευαισθητοποίηση' για τον αυτισμό. Το 'φάσμα' και η 'διαφορετικότητα' του αυτισμού δηλώνονται επίσης και σε σχέδια που αναπαριστούν δέντρο του οποίου το 'φύλλωμα' προκύπτει από κομμάτια παζλ ή αποτυπώματα από παλάμες σε διάφορα χρώματα. Άλλα σύμβολα, που συναντώνται κυρίως σε λογότυπα δηλώνουν την αγάπη και την φροντίδα από γονείς προς τα αυτιστικά παιδιά τους, την οικουμενικότητα του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Αυτισμού και την σημασία της συμμετοχής στην 'μπλε καμπάνια'. Στις πέντε αναπαραστάσεις των αυτιστικών ατόμων που ακολουθούν, συναντώνται κυρίως αναπαραστάσεις παιδιών και μάλιστα είναι από τις λίγες χρονιές που εμφανίζεται και αναπαράσταση παιδιού θηλυκού γένους. Μεταξύ των αναπαραστάσεων παιδιών θηλυκού και αρσενικού γένους, εντοπίζονται διαφορές, που αντανakλούν τη γενικότερη διαφοροποίηση στην αναπαράσταση των αυτιστικών κοριτσιών, από αυτή των αγοριών. Το αγόρι αναπαριστάται σε στάση καθιστή, το ακουμπισμένο, στο χέρι, πιγούνι του, δηλώνει μάλλον ότι στέκεται σκεπτικό, ενώ η εικόνα στο σημείο του κεφαλιού του, έχει υποστεί ειδική επεξεργασία, με αποτέλεσμα να έχει σκορπίσει σε επιμέρους μικρά κομμάτια σε όλη την αφίσα, αναπαριστώντας το αυτιστικό αγόρι σε μία κατάσταση χαοτική, που θυμίζει αποσύνθεση και τον αυτισμό ως βλάβη που εντοπίζεται στο σημείο του κεφαλιού και κομματιάζει την σκέψη, την αντίληψη και τις αισθήσεις. Σε αντιπαράθεση, βρίσκεται η φωτογραφία του κοριτσιού, η οποία εστιάζει στον άνω θώρακα και το πρόσωπο του παιδιού, του οποίου η αναπαράσταση διέπεται από κυρίαρχα πρότυπα ομορφιάς και στερεότυπα φύλου στην εμφάνισή της. Το κορίτσι χαμογελά, κοιτώντας προς τον θεατή της αφίσας. Αυτή η αναπαράσταση, διαφέρει από τις περισσότερες αναπαραστάσεις αγοριών, τα οποία απεικονίζονται συνήθως αποκομμένα, χωρίς βλεμματική επαφή με τους θεατές ή άλλα πρόσωπα της αφίσας και με ουδέτερη έκφραση. Η διαφορά αυτή στην αναπαράσταση είναι πιθανώς συνδεδεμένη με την αντιμετώπιση των αυτιστικών κοριτσιών και γυναικών από τον κλινικό λόγο, αλλά και από τις κοινωνικές επιταγές απέναντι στην γυναικεία συμπεριφορά. Το κορίτσι απλώνει τις ανοιχτές του παλάμες, προς τον θεατή, οι οποίες είναι βαμμένες με αποχρώσεις των βασικών χρωμάτων, δηλώνοντας πιθανώς το 'φάσμα' του αυτισμού στον παρατηρητή του οπτικού μηνύματος. Εντύπωση, ακόμα, προκαλεί η επιλογή αναπαράστασης του αυτιστικού ατόμου μέσω ενός cartoon-ζώου (αρκούδας) το οποίο ξεχωρίζοντας λόγω χρώματος λίγο πιο μπροστά από άλλα δύο παρόμοια, κοιτάει κάπου απροσδιόριστα, ενώ τα άλλα δύο πίσω κοιτάν αυτό. Χρησιμοποιείται έτσι, στην τελευταία αναπαράσταση, μία τεχνική 'ανοικείωσης', κατά την οποία, ένα θέμα δύσκολο να πλαισιωθεί και να συζητηθεί, προσεγγίζεται

επιφανειακά με τρόπο μη-ρεαλιστικό και ανοίκειο, όπως εδώ μέσω του αυτιστικού αρκουδιού, ώστε να μην ‘ενοχλήσει’. Τέλος, σημειώνεται λογότυπο διοργανωτή, που δηλώνει την προσέγγιση του αυτιστικού ανθρώπου από την πλευρά της ψυχικής υγείας, ενώ σε άλλο λογότυπο συλλόγου γονέων αναπήρων ατόμων, όπου χρησιμοποιείται ως σύμβολο της αναπηρίας το αναπηρικό αμαξίδιο, υποδηλώνοντας την στερεότυπη ταύτιση της αναπηρίας με την κινητική αναπηρία, φαίνεται να συμπεριλαμβάνεται και ο αυτισμός ως αναπηρία.

Το 2018, όλες οι αφίσες περιλαμβάνουν εικόνες. Εντοπίζονται σε δεκαεπτά (17) αφίσες κομμάτια παζλ ως σύμβολο του αυτισμού. Πέρα από εκείνα που είναι σε μπλε απόχρωση, αυτή τη χρονιά υπάρχουν πολλά που αποτελούνται από κόκκινο, κίτρινο, μπλε και πράσινο χρώμα και μάλιστα πολλές φορές συνδέονται με τρόπο που σχηματίζει ένα τετράγωνο, ενώ σε δύο τα κομμάτια παζλ σε κόκκινο, κίτρινο, μπλε και πράσινο χρώμα, ενώνονται και χάρη στο σχήμα τους δημιουργούν σύμβολο καρδιάς. Επιπλέον, εμφανίζεται συχνά Κορδέλα Ευαισθητοποίησης, με γέμισμα μοτίβο από παζλ στα τρία βασικά χρώματα. Σε αρκετές ακόμα περιπτώσεις και άλλων μεμονωμένων συμβόλων χρησιμοποιούνται τα βασικά χρώματα για να δηλώσουν το ‘φάσμα’ του αυτισμού. Σε αφίσα θεραπευτικού κέντρου, σε συμβολισμό, ο οποίος γίνεται και στο λεκτικό μήνυμα και στο οπτικό και μοιάζει ειρωνικός σε σχέση με τη δράση του φορέα αυτού, ο αυτισμός αναπαριστάται ως «πολύτιμο δώρο». Μόνο αυτή τη χρονιά σε δύο αφίσες αυτοεκπροσώπησης των αυτιστικών ατόμων, προτείνεται το χρυσό χρώμα, ως η επιλογή των αυτιστικών ατόμων και όσων στηρίζουν την αποδοχή τους. Οι αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων, για το 2018, είναι είκοσι τρεις (23). Στην πλειοψηφία τους αφορούν άτομα αρσενικού γένους και μόνο δύο θηλυκού γένους. Στην συντριπτική πλειοψηφία των εικόνων αναπαριστάται άτομο βρεφικής ή παιδικής ηλικίας, που η έκφραση του προσώπου του μοιάζει συνήθως ουδέτερη. Κάποιες αναπαραστάσεις προσελκύουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, λόγω του τρόπο που πλαισιώνουν τον αυτισμό. Για παράδειγμα, σε μία φωτογραφία παιδιού, έπειτα από ειδική επεξεργασία της εικόνας, αυτή παρουσιάζεται ως ενωμένο παζλ και ταυτόχρονα δημιουργείται μέσω ειδικού φίλτρου, η αίσθηση ότι μπροστά του βρίσκεται ένα θολό τζάμι. Οι ανοιχτές παλάμες του παιδιού που ακουμπούν πάνω στην νοητή αυτή επιφάνεια σε συνδυασμό με την έκφραση αγωνίας στο πρόσωπο του παιδιού, που μοιάζει να αναζητά εξωτερική βοήθεια, ώστε να ‘απεγκλωβιστεί’, (ανα)παράγουν την αναπαράσταση του αυτισμού ως εμπόδιο που παγιδεύει και απομονώνει τα αυτιστικά

άτομα, που έχουν έτσι ανάγκη τους μη-αυτιστικούς για να τα ‘ελευθερώσουν’. Ταυτόχρονα, κομμάτια του παζλ έχουν απομακρυνθεί από την φωτογραφία, με αποτέλεσμα να δημιουργούν και μία εντύπωση αποσύνθεσης της εικόνας και κατ’ επέκταση του ατόμου. Παρόμοια, λογική ακολουθεί και άλλη αφίσα του ίδιου έτους, που απεικονίζεται αυτιστικό παιδί, της οποίας η φωτογραφία έχει υποστεί ειδική επεξεργασία, με αποτέλεσμα ο θεατής να βλέπει το παιδί μέσα από ένα μαύρο ημιδιάφανο φίλτρο, το οποίο αποσύρεται μόνο στο ύψος των ματιών, για να αποκαλυφθεί λεπτομερώς το βλέμμα του παιδιού, το οποίο δεν κατευθύνεται προς τον θεατή της αφίσας, αλλά κάπου αόριστα μπροστά, τονίζοντας μάλλον την ‘απουσία βλεμματικής επαφής’ ως σύμπτωμα. Θολές είναι και οι φωτογραφίες άλλης μίας τρίτης αφίσας του έτους, όπου παρουσιάζονται δίπλα-δίπλα δύο φωτογραφίες παιδιών: ενός κοριτσιού με Σύνδρομο Down και ενός αυτιστικού αγοριού. Το σύνδρομο Down τονίζεται στο χαμογελαστό κορίτσι, που κρατάει λουλούδια, μέσω της εστίασης στα χαρακτηριστικά του προσώπου, κυρίως στο μέγεθος τους, ενώ ο αυτισμός του αγοριού, τονίζεται μέσω της ουδέτερης έκφρασης και της απουσίας ‘επαφής’ του παιδιού με τον θεατή, καθώς αυτό παρουσιάζεται θολά στο ‘βάθος’ της εικόνας, να ασχολείται με αυτοκινητάκια - παιχνίδια μπροστά του, αναπαράσταση που χρησιμοποιείται συχνά, και στο δείγμα, για να δηλώσει στερεοτυπία στο παιχνίδι των αυτιστικών παιδιών. Σε αφίσα φαρμακευτικής εταιρίας, παρατηρείται επίσης ένα τζάμι μπροστά στο πρόσωπο του παιδιού, πάνω στο οποίο στερεώνει το πηγούνι του και κοιτάει μέσα από αυτό, ενώ καθρεφτίζεται σε αυτό το πρόσωπό του. Λόγω του ότι το παιδί στέκεται προφίλ, το τζάμι δεν βρίσκεται αυτή τη φορά ανάμεσα στο παιδί και τον θεατή, παρ’ όλα αυτά η αναπαράσταση είναι τέτοια που το παιδί κοιτάει τον αντικατοπτρισμό του και όχι τον θεατή, έχοντας ουδέτερη έκφραση, συντηρώντας έτσι για άλλη μια φορά την αντίληψη ότι τα αυτιστικά άτομα είναι μοναχικά, απόμακρα, συγκεντρωμένα αποκλειστικά στον εαυτό τους, ενώ αδυνατούν να επικοινωνήσουν. Αλλού κύβοι με γράμματα που σχηματίζουν τη λέξη «AUTISM», είναι αυτοί που δημιουργούν ένα ‘εμπόδιο’ ανάμεσα στο αυτιστικό αγόρι και τον θεατή, ενώ παράλληλα, σαν ετικέτα-διάγνωση, επεξηγούν στον θεατή τον λόγο για τον οποίο το παιδί της εικόνας αναπαριστάται να καλύπτει τα αυτιά του με τα χέρια του, ενώ κλείνει σφιχτά και τα μάτια του, ενοχλημένο πιθανώς από κάποια ερεθίσματα, δηλώνοντας την υπερευαίσθησία ως σύμπτωμα του αυτισμού, μέσω της οπτικής αναπαράστασης. Στην ίδια αφίσα, υπάρχει κι άλλη αναπαράσταση, στην οποία ένα αγόρι προτείνει στον θεατή τις ανοιχτές παλάμες του, οι οποίες είναι βαμμένες με διάφορα χρώματα, κυρίως όμως με κόκκινο, κίτρινο και πράσινο, ίσως για

να δηλώσουν, με έναν 'εύκολο' και λιγότερο 'ενοχλητικό' τρόπο το 'φάσμα του αυτισμού'. Τα χέρια κρύβουν μέρος του προσώπου του παιδιού, όμως αυτή τη φορά φαίνεται να έχει ελαφρώς χαμογελαστή έκφραση και να κοιτάει προς τον θεατή. Πολύ παρόμοια εικόνα εντοπίζεται ξανά για δεύτερη φορά την ίδια χρονιά, σε άλλη αφίσα φιλανθρωπικής εκδήλωσης. Ακόμα, και όταν δεν χρησιμοποιείται κάποιο εφέ ή κάποιο αντικείμενο ως χώρισμα, επιδιώκεται να δηλωθεί ο αυτισμός κυρίως ως απουσία επικοινωνίας, κάθε είδους. Όπως για παράδειγμα σε τέσσερις εικόνες αφισών όπου η μητέρα ή κάποια άλλη ενήλικη γυναίκα φροντίστρια σκυμμένη προς το παιδί, ακουμπώντας το, χειρονομώντας ή δείχνοντας του αντικείμενα, προσπαθεί να του τραβήξει την προσοχή, ενώ εκείνο αποστρέφει το πρόσωπό του για να αποφύγει την επικοινωνία ή την δραστηριότητα που του προτείνεται, κρατώντας ουδέτερη έκφραση και αποφεύγοντας την βλεμματική επαφή. Το έτος, αυτό υπάρχουν αναφορές των αναπαραστάσεων σε αναπτυξιακές κλίμακες και 'φυσιολογική' ανάπτυξη, που ακολουθεί τη βιολογική ηλικία. Έτσι, παρουσιάζονται λεκτικά και οπτικά, ακόμα και παραδείγματα «σημαδιών» αυτισμού και 'μη-φυσιολογικής' ανάπτυξης, ώστε να μπορέσουν να τα αναγνωρίσουν οι γονείς και να προβούν στη συνέχεια σε έλεγχο από αναπτυξιολόγο - παιδίατρο. Τέτοιες αναπαραστάσεις είναι, για παράδειγμα εκείνες, που δείχνουν το αυτιστικό παιδί, πάντα αγόρι, να κοιτάει έναν περιστρεφόμενο ανεμιστήρα, ενώ το ρολόι πίσω δηλώνει τις εναλλαγές των ωρών, ιατροκοποιώντας την συγκέντρωση του και δηλώνοντας την ως «προσκόλληση» ή εκείνες, που δείχνουν το παιδί να παίζει ταξινομώντας αυτοκινητάκια ή επιλέγοντας να μείνει ή να παίζει, μόνο του και όχι να συμμετέχει σε ομαδικό παιχνίδι με τα άλλα παιδιά των εικόνων, δηλώνοντας ότι πρόκειται για «ακατάλληλη χρήση παιχνιδιού» και «απομόνωση» ή ακόμα και τοποθετώντας το αυτιστικό παιδί σε μπανιέρα, όπου ενώ το βρέχει η μητέρα εκείνο κλαίει, δηλώνοντας την «υπεραισθησία» του στο νερό. Σε όλες τις παραπάνω αναπαραστάσεις το βλέμμα του παιδιού δεν κατευθύνεται ούτε στον θεατή, ούτε στις ανθρώπινες φιγούρες γύρω του, στην εικόνα, ενώ η έκφραση είναι συνήθως ουδέτερη. Ακόμα, εμφανίζεται με μορφή cartoon φιγούρα αγοριού σε προφίλ, στην οποία το πρόσωπο είναι όλο χρωματισμένο μαύρο χωρίς να φαίνεται κανένα χαρακτηριστικό του παιδιού, ενώ τοποθετείται ένα τετράγωνο από τέσσερα κομμάτια παζλ (κόκκινο, κίτρινο, μπλε και πράσινο), στο κρανίο του, δηλώνοντας το 'φάσμα του αυτισμού' και υπονοώντας μάλλον πως ο αυτισμός εντοπίζεται ως εγκεφαλική βλάβη. Σε άλλη αφίσα δύο παιδιά-cartoon, αρσενικού γένους, φαίνονται να παίζουν με έναν χαρταετό, έχοντας γελαστή έκφραση. Σε αυτή την περίπτωση, η αναπαράσταση διαφέρει και

λειτουργεί αυτό-αναφορικά ως προς το θέμα της ομιλίας της εκδήλωσης που αφορά την «Ανάπτυξη Κοινωνικών και Επικοινωνιακών Δεξιοτήτων μέσω του Παιχνιδιού σε Παιδιά στο Φάσμα του Αυτισμού», ως μέσω πειθούς για την ‘αποτελεσματικότητα’ της προτεινόμενης μεθόδου. Σε δύο μόνο αφίσες εντοπίζεται αναπαράσταση αυτιστικών κοριτσιών. Στην μία το κορίτσι - cartoon είναι μαθήτρια, η οποία καθισμένη πλάτη στον θεατή, μπροστά από ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή, εκπαιδεύεται σε ξεχωριστή αίθουσα, χωρίς άλλους μαθητές, από εκπαιδευτικό που χρησιμοποιεί ‘εξειδικευμένο’ λογισμικό για τις ‘εκπαιδευτικές ανάγκες’ των αυτιστικών ατόμων. Στην άλλη, φαίνεται το πρόσωπο και ο άνω θώρακας, ενός κοριτσιού, σε φωτογραφία. Η εμφάνιση του κοριτσιού ακολουθεί κυρίαρχα πρότυπα ‘ομορφιάς’, τα ρούχα του είναι ροζ, έχει χαμογελαστή έκφραση και κοιτάει τον θεατή, αποτυπώνοντας για άλλη μια φορά διαφοροποίηση στον τρόπο που αναπαριστώνται τα αυτιστικά άτομα θηλυκού γένους, έναντι των αυτιστικών αγοριών. Τέλος, υπάρχει αναπαράσταση η οποία δεν φαίνεται να συμπεριλαμβάνει εικόνα αυτιστικού παιδιού, αλλά μη-αυτιστικών παιδιών σε διαφορετικές ηλικίες, προκειμένου να δηλωθεί η ‘σωστή’ ανάπτυξη, που συμβαδίζει με την βιολογική ηλικία, ώστε ότι αποκλίνει από αυτές τις αναπαραστάσεις να θεωρείται ‘μη-φυσιολογικό’ και να παραπέμπεται για ιατρικό έλεγχο, μιας και εμφανίζεται και φωτογραφία γιατρού στην αφίσα, αλλά δηλώνεται και ρητά ο σκοπός αυτός. Συνοψίζοντας, λοιπόν, ο αυτισμός αναπαριστάται ως εγκεφαλική βλάβη, που επηρεάζει την ανάπτυξη, αλλά και την ψυχική υγεία, εκδηλώνεται στην παιδική ηλικία και κυρίως στα αγόρια, ως φάσμα, που συγκεντρώνει διάφορα συμπτώματα, κυρίως ως προς την επικοινωνία, απομονώνει και εμποδίζει το αυτιστικό άτομο, ενώ μπορεί να διαγνωστεί εγκαίρως αν ο γονιός παρατηρήσει τα «πρώιμα σημάδια» πριν την ηλικία των δύο ετών και πάει το παιδί του για έλεγχο, ώστε να διαπιστωθεί αν αποκλίνει από τις αναπτυξιακές κλίμακες και τις ‘συμβατές’ για την βιολογική ηλικία συμπεριφορές. Αν και κυριαρχεί η κλινική αντιμετώπιση του αυτισμού ως βλάβη, που ‘κομματιάζει’ τη σκέψη και τη συμπεριφορά του παιδιού, καθώς και η προσέγγισή του ως προσωπική τραγωδία, του παιδιού και της οικογένειας και κυρίως της μητέρας-φροντίστριάς, συναντώνται ταυτόχρονα και τάσεις εφησυχασμού, που αναπαριστούν τον αυτισμό ως ‘διαφορετικότητα’, αλλά αποφεύγουν να μιλήσουν γι’ αυτόν. Ως προς την αναπαράσταση του αυτιστικού ατόμου, αυτή περιλαμβάνει πάντα άτομο παιδικής ηλικίας, τις περισσότερες φορές αρσενικού γένους, σε αναπαραστάσεις ‘ακατάλληλων’ συνήθως συμπεριφορών, με ουδέτερη έκφραση, βλέμμα και στάση ‘απόμακρη’, ενώ στις ελάχιστες αναπαραστάσεις κοριτσιών, σημειώνονται διαφορές, οι οποίες

εσωτερικεύουν φυλετικά στερεότυπα, που δυσκολεύουν τις αυτιστικές γυναίκες, μέχρι σήμερα. Άλλα θέματα που αποτυπώνονται στις εικόνες αυτού του τελευταίου έτους, είναι: η δήλωση υποστήριξης κατά την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού, από φορείς που επιδιώκουν έτσι να αυξήσουν τα κέρδη τους ή/και το γόητρό τους, η μπλε καμπάνια που ακόμα αντέχει ως εκδήλωση εορτασμού, παρά τις αντιδράσεις και την προσπάθεια ανατροπής της από τα αυτιστικά άτομα, μέσω άλλων αντίστοιχων πρωτοβουλιών αυτοεκπροσώπησης και τέλος, η επιβίωση στερεοτύπων που συντηρούν όψεις ‘κανονικότητας’ και πέρα από το ζήτημα του αυτισμού, ενώ αναπαράγουν και φυλετικά στερεότυπα.

3.2.2 Οπτικά σύμβολα του αυτισμού

Συγκεντρώνοντας λίγο περισσότερο τα παραπάνω στοιχεία, όσον αφορά στα οπτικά σύμβολα του αυτισμού φαίνεται, πως κυρίαρχο σύμβολο της περιόδου 2009-2018, είναι το παζλ, το οποίο καθιερώθηκε από τον οργανισμό ‘Autism Speaks’, ως τέτοιο και μάλιστα σε μπλε χρώμα, όπως διαπιστώνεται και στο υλικό, κυρίως τα έτη 2015 και 2017, ενώ τα έτη 2014, 2016 και 2018, συναντώνται πολλές φορές παζλ με κομμάτια στα χρώματα κόκκινο, κίτρινο, πράσινο και μπλε, ταυτόχρονα, τα οποία χρησιμοποιούνται συχνά μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-2018 για να δηλώσουν το ‘φάσμα του αυτισμού’, όπως φαίνεται και από λογότυπα οργανισμών και συλλόγων που περιλαμβάνουν στο όνομά τους την έννοια του φάσματος και την αντίστοιχη προσέγγιση του αυτισμού⁵¹. Το 2018 κομμάτια παζλ αυτών των χρωμάτων εντοπίζονται συχνά να σχηματίζουν ένα τετράγωνο ή ένα σύμβολο καρδιάς κατά την ένωσή τους, δηλώνοντας και πάλι το ‘φάσμα’, όπως φαίνεται και από την προσέγγιση του γραπτού κειμένου που συνοδεύει την εικόνα, αλλά και από λογότυπα συλλόγων. Κομμάτια παζλ ξεκινάν να εντοπίζονται από το 2012 και μετά, αρχικά σε μικρή συχνότητα, αλλά μετά από κάποιες έντονες διακυμάνσεις, το 2018 καταλήγουν να βρίσκονται σε δεκαεπτά (17) αφίσες, που είναι το μέγιστο πλήθος, στο οποίο συναντώνται. Συνολικά, συναντώνται σε όλο το δείγμα τριάντα οκτώ (38) αφίσες με το σύμβολο του παζλ και ογδόντα εννέα (89) οπτικά σύμβολα. Το παζλ όμως, πέρα από την παρουσία του ως αυθύπαρκτο σύμβολο, εντοπίζεται και ως μοτίβο που

⁵¹ Μετά το 2018, το σύμβολο του απείρου στα χρώματα του ουράνιου τόξου χρησιμοποιείται, από κύκλους αυτοεκπροσώπησης των αυτιστικών ατόμων για να δηλώσει την νευροδιαφορετικότητα/νευροποικιλότητα, ακολουθώντας άλλη προσέγγιση του αυτισμού.

εμπεριέχεται και σε άλλα σύμβολα, όπως στις δεκαεπτά από τις δεκαοκτώ (17/18) αφίσες όπου συναντώνται Κορδέλες Ευαισθητοποίησης, με γέμισμα μοτίβο παζλ στα τρία βασικά χρώματα, ενώ μόνο μία (1) εντοπίζεται χωρίς παζλ, απλά σε μπλε χρώμα. Οι κορδέλες ευαισθητοποίησης ξεκινούν την παρουσία τους από το 2013 και αυξάνονται σταθερά, με μέγιστο αριθμό τις πέντε (5) αφίσες, τα έτη 2017 και 2018. Οι κορδέλες ευαισθητοποίησης είναι σύμβολο που συναντάται συχνά ως δηλωτικό της ανάγκης για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση, κυρίως σε θέματα υγείας. Το χρώμα της κορδέλας εναλλάσσεται ανάλογα με το ζήτημα στο οποίο στοχεύει η ευαισθητοποίηση. Η χρήση της κορδέλας συνειρμικά, λοιπόν, τοποθετεί τον αυτισμό ως ζήτημα υγείας, καθώς έχει εγγραφεί σε μεγάλο μέρος της συλλογικής συνείδησης ως σύμβολο του καρκίνου και άλλων νοσημάτων. Το παζλ συναντάται, όμως, τέσσερις (4) συνολικά φορές και ως φύλλωμα δέντρου, που αποτελείται από διάφορα χρώματα, στις αποχρώσεις του ουράνιου τόξου, από μία φορά για κάθε ένα από τα έτη 2015-2018, δηλώνοντας τον αυτισμό ως ‘διαφορετικότητα’, όπως φαίνεται και από την συνοδευτική λεζάντα, που ακολουθεί τις περισσότερες φορές, αλλά πιθανώς και το φάσμα, δηλαδή διαφορετικές εκφράσεις του αυτισμού, με άξονα μάλλον την ‘λειτουργικότητα’. Η εστίαση που συναντάται σε όλες σχεδόν τις οπτικές αναπαραστάσεις των αυτιστικών ατόμων στο άνω μέρος του σώματος και κυρίως στο κεφάλι, δηλώνοντας ως σημείο ‘πηγής’ του αυτισμού τον εγκέφαλο, θα μπορούσε να συνδέεται με την επιλογή των κομματιών παζλ, στην θέση μόνο του φυλλώματος του δέντρου και όχι στον κορμό. Με άλλα λόγια, το φύλλωμα από παζλ, θα μπορούσε τυχόν να συμβολίζει το κεφάλι του αυτιστικού ατόμου, με στόχο να δηλωθεί η εστίαση στο φύλλωμα/εγκέφαλο και όχι στον κορμό/σώμα, αναφορικά με τον αυτισμό και στην διαφορετικότητα που εντοπίζεται εκεί. Σε αρκετές φωτογραφίες που περιλαμβάνονται σε αφίσες παρατηρήθηκε το μοτίβο, να χρησιμοποιούνται κύβοι, κομμάτια επιτραπέζιου παιχνιδιού αναγραμματισμού (scramble) και κομμάτια χαρτιού, με γράμματα, τα οποία είναι τοποθετημένα σε σειρά τέτοια, ώστε να προκύπτει η λέξη «ΑΥΤΙΣΜΟΣ/AUTISM». Σε κάποιες φωτογραφίες τοποθετείται αυτόνομα στο κέντρο της εικόνας για να δηλώσει τη σχέση μίας εκδήλωσης ή μίας διαφήμισης καταναλωτικού προϊόντος, με τον αυτισμό, ενώ σε άλλες χρησιμοποιείται κάτω από φωτογραφία παιδιού, με τρόπο που είναι ορατή στον θεατή σαν λεζάντα επεξηγηματική της στάσης ή της έκφρασης του παιδιού, θυμίζοντας ‘διάγνωση’ και ταυτόχρονα παρεμβάλλεται μεταξύ παιδιού και παρατηρητή της αφίσας, σαν εμπόδιο. Σε κάθε περίπτωση, η εντύπωση του ‘κομματιάσματος’ και της ‘αποσπασματικότητας’,

που διατρέχει την εικόνα του κομματιού παζλ ως συμβόλου του αυτισμού, ενσωματώνεται και σε αυτούς τους κύβους/κομμάτια με γράμματα, που συστήνουν όλα μαζί την έννοια του «ΑΥΤΙΣΜΟΥ». Αυτά εμφανίζονται στο δείγμα, συνολικά σε επτά (7) αφίσες, τα έτη 2012-2013, 2015-2016 και 2018, σε συχνότητα από μία έως δύο φορές (1-2) ανά έτος. Μία μόνο χρονιά, το 2016, συναντάται σε τρεις (3) αφίσες η χρήση ‘γραναζιών’ ως συμβόλων του αυτισμού, τοποθετώντας οπτικά στις δύο από τις τρεις φορές, τα γρανάζια, εντός σχεδίου ανθρώπινου κρανίου, υποδηλώνοντας τον αυτισμό ως ζήτημα ή βλάβη που εντοπίζεται στην εγκεφαλική λειτουργία, που παραλληλίζεται με μηχανική λειτουργία. Πέρα από τα έτη 2010-2011 και 2013, όλα τα υπόλοιπα έτη, εμφανίζονται, τουλάχιστον σε μία αφίσα του έτους, μεμονωμένα σύμβολα του αυτισμού, πέρα από τα κυρίαρχα, που προαναφέρθηκαν. Πιο συγκεκριμένα: Το 2009 εμφανίζεται κίτρινος ηλίανθος, μάλλον συμβολίζοντας το φως και την ελπίδα για ευαισθητοποίηση του αυτισμού. Το 2012, σε ζωγραφισμένη αφίσα, ο αυτισμός συμβολίζεται ως διάφανο πλαίσιο - κουτί, το οποίο περιβάλλει το κεφάλι του αυτιστικού παιδιού που απεικονίζεται, δηλώνοντας την ‘απομόνωση’ του αυτιστικού ατόμου, ως ‘σύμπτωμα’ του αυτισμού του. Το 2014, συναντώνται δύο άλλα σύμβολα, τα οποία αν και διαφέρουν ως προς το ότι το ένα προκύπτει από εξειδικευμένο κέντρο, ενώ το άλλο από σύλλογο ενήλικων αυτιστικών, άρα η διαφορά έγκειται στην πηγή της εκπροσώπησης, συγκλίνουν ως προς την χρήση των βασικών χρωμάτων. Το ένα σύμβολο είναι ένα τρένο με βαγόνια στα τρία βασικά χρώματα: κόκκινο, κίτρινο, μπλε, που απεικονίζει τον αυτισμό ως ‘ταξίδι’, συμπληρώνοντας τον συμβολισμό και με γραπτή επεξήγηση, ενώ η χρήση των συγκεκριμένων χρωμάτων μάλλον αποσκοπεί στη δήλωση του φάσματος. Το άλλο σύμβολο της ίδιας χρονιάς, αποτελείται από δύο κύβους, έναν μικρό μέσα σε έναν μεγάλο, οι οποίοι αν και έχουν ίδια χρώματα, τα εμφανίζουν σε διαφορετική σειρά στις πλευρές τους. Το 2015, εμφανίζεται εικόνα μαύρου μπαλονιού, το οποίο λειτουργεί αναφορικά με την ταινία «Το Μαύρο Μπαλόνι», που προβλήθηκε στην διαφημιζόμενη εκδήλωση, αλλά όπως δηλώνεται και από την ταινία, αναφέρεται και στον αυτισμό ως κάτι ‘ασυνήθιστο’ μεταξύ άλλων συνηθέστερων, όπως ασυνήθιστο θεωρείται ένα μαύρο μπαλόνι, μεταξύ χρωματιστών. Ακόμα, σε μία αφίσα αυτο-εκπροσώπησης εμφανίζεται και το κόκκινο χρώμα ως σύμβολο του αυτισμού, αντί για το μπλε. Το 2016, χρησιμοποιούνται τρία άλλα σύμβολα, τα οποία είναι: Μπλε μπαλόνια, τα οποία δηλώνουν τον εορτασμό του αυτισμού με συμμετοχή στην μπλε καμπάνια, λάμπα και μέσα της μπλε κομμάτι παζλ, θυμίζοντας το λογότυπο της μπλε καμπάνιας (αν και εδώ ο φορέας εμφανίζεται

ανεξάρτητος, παρ' όλο αυτά η σημειολογία παραμένει η ίδια, καθώς χρησιμοποιείται για να δηλώσει ότι η διαφημιζόμενη ενημερωτική καμπάνια 'φωτίζει' τον αυτισμό) και τέλος, σύμβολο καρδιάς, που σχηματίζεται από δύο παλάμες που ενώνονται σε χειραψία, η μία σε απόχρωση λευκού δέρματος και η άλλη με μοτίβο παζλ σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο και μπλε χρώματα. Το 2017, πέρα από το δέντρο με φύλλωμα από κομμάτια παζλ, που έχει ήδη αναφερθεί, σημειώνεται και άλλο ένα δέντρο με φύλλωμα από χρωματιστά αποτυπώματα παλάμης χειρών, πάλι για να δηλώσει την διαφορετικότητα, ίσως ακόμα και το 'φάσμα'⁵². Το 2018, εμφανίζονται εννέα (9) άλλα σύμβολα, από τα οποία το ένα επαναλαμβάνεται και δεύτερη φορά, μέσα στο έτος και πρόκειται για σύμβολο λογότυπου συλλόγου που σχετίζεται με τον αυτισμό, αλλά χρησιμοποιείται σε μεγάλο μέγεθος και σαν εικόνα της αφίσας, αναφορικά με τον αυτισμό και κυρίως δηλώνοντας το 'φάσμα', καθώς εμφανίζει τρεις ανθρώπινες φιγούρες, τη μία δίπλα στην άλλη, οι οποίες έχουν ξεχωριστό χρώμα η καθεμία (κόκκινο, κίτρινο, πράσινο) και στέκονται σε μία μπλε λωρίδα, που θυμίζει νερό. Τα χρώματα: κόκκινο, κίτρινο, πράσινο εμφανίζονται και σε εικόνα με μπαλόνια, δηλώνοντας τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας και το 'φάσμα'. Και αυτή την χρονιά εμφανίζεται, όπως και το 2016, μία αφίσα με εικόνα λάμπας που μέσα της έχει κομμάτι παζλ, δηλώνοντας την ανάγκη να φωτιστεί ο αυτισμός, μέσω της ενημέρωσης στην οποία στοχεύει η εκδήλωση. Το σύμβολο αυτό χρησιμοποιείται συχνά μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-2018 και στο λογότυπο της μπλε καμπάνιας "Άναψε Μπλε Φως για τον Αυτισμό". Σε αφίσα θεραπευτικού κέντρου, ο αυτισμός συμβολίζεται ως δώρο και μάλιστα συνοδεύεται και από την αντίστοιχη λεζάντα που αναγράφει «Αυτισμός... ένα πολύτιμο δώρο». Λεπτομέρεια στο σύμβολο αυτό είναι πως το δώρο έχει γέμισμα όχι από κάποιο χρώμα, αλλά από εφέ εικόνας ουρανού, ίσως για να δηλώσει ότι πρόκειται για 'ουράνιο' δώρο, αν και φαίνεται αρκετά αντιφατικός ο συμβολισμός, καθώς προέρχεται από πηγή, που έχει ως στόχο να θεραπεύσει αυτό το 'δώρο', στο όνομα της 'κανονικοποίησης'. Τέλος, υπάρχουν και τρία σύμβολα καρδιάς, που σχετίζονται με την συμβολική αναπαράσταση του αυτισμού, από τα οποία τα δύο αποτελούνται από τέσσερα κομμάτια παζλ σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο και μπλε χρώμα, τα οποία ενώνονται σε σχήμα καρδιάς, δηλώνοντας την 'αγάπη' και την 'αποδοχή', προς τα αυτιστικά άτομα, αλλά και την αντιμετώπιση του αυτισμού ως 'φάσμα'. Την αγάπη και αποδοχή του αυτισμού, δηλώνει και το χρυσό σύμβολο

⁵² Χρησιμοποιείται άλλη μία φορά το ίδιο έτος σε λογότυπο εταιρίας ψυχικής υγείας, που διοργανώνει εκδήλωση για τον αυτισμό.

καρδιάς, σε αφίσα αυτο-εκπροσώπησης των αυτιστικών ατόμων, όπου προτείνεται ως χρώμα συμβολισμού του αυτισμού το χρυσό, αντί για το μπλε. Τα παραπάνω συνοψίζονται στον πίνακα αυτόν:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Σύνολο
Πλήθος οπτικών συμβόλων αυτισμού	1	-	0	3	3	6	18	14	11	33	89 σύμβολα
Παζλ		-		1	1	1	11	3	4	17	38 αφ.
Κορδέλα ευαισθητοποίησης		-			1	3	2	2	5	5	18 αφ.
Κύβοι ή άλλα κομμάτια με γράμματα «AUTISM»		-		1	1		2	2		1	7 αφ.
Γρανάζια		-						3			3 αφ.
Δέντρο με χρωματιστά κομμάτια παζλ για φύλλωμα		-					1	1	1	1	4 αφ.
Άλλα	1	-		1		2	2	3	1	9	18 αφ.

Πίνακας 3.2.2.α Καταγραφή πλήθους αφισών στις οποίες εντοπίζονται κυρίαρχες κατηγορίες συμβόλων του αυτισμού, ανά έτος

3.2.2.1 Διαφοροποίηση οπτικών συμβόλων του αυτισμού

Το διάστημα 2009-2011 δεν συναντώνται σύμβολα, πέραν μίας αφίσας το 2009, όπου εμφανίζεται ασπρόμαυρη φωτογραφία, με ηλίανθο στο κέντρο ασπρόμαυρης εικόνας, μάλλον συμβολίζοντας την ελπίδα για ευαισθητοποίηση. Τα έτη 2012 και 2013, συναντώνται μόνο τρία (3) σύμβολα του αυτισμού, για κάθε έτος. Και τις δύο χρονιές εμφανίζονται κομμάτια παζλ ως σύμβολο και κύβοι με γράμματα, που σχηματίζουν τη λέξη «ΑΥΤΙΣΜΟΣ». Έτσι, φαίνεται πως η σύνδεση του αυτισμού με ‘κομμάτιασμα’, σποραδικότητα, απομόνωση υπάρχει έντονα της δύο αυτές χρονιές. Ακόμα, το 2012 ένα διάφανο πλαίσιο, που θυμίζει κουτί, συμβολίζει επίσης την απομόνωση, καθώς είναι ζωγραφισμένο γύρω από το κεφάλι ενός αγοριού, που κατέχει κεντρική θέση

στην αφίσα. Από το 2013 και μετά, αρχίζει να εμφανίζεται ως σύμβολο του αυτισμού και της Παγκόσμιας Ημέρας, η Κορδέλα Ευαισθητοποίησης, με μοτίβο παζλ σε κόκκινο, κίτρινο και μπλε χρώμα. Το 2014 τα οπτικά σύμβολα που χρησιμοποιούνται στις εικόνες για να δηλώσουν τον αυτισμό, είναι έξι (6). Υπάρχουν κοινά σύμβολα με την προηγούμενη χρονιά: το παζλ και η κορδέλα ευαισθητοποίησης. Η δεύτερη αυτή τη χρονιά είναι και κυρίαρχο σύμβολο. Συναντάται για πρώτη φορά, σύμβολο που προέρχεται από σύλλογο των ίδιων των αυτιστικών. Να σημειωθεί ότι σε όλα τα σύμβολα αυτής της χρονιάς, συναντώνται τα βασικά χρώματα, μάλλον δηλώνοντας την προσέγγιση του αυτισμού ως ‘φάσμα’, ενώ στο ένα σύμβολο η προσέγγιση γίνεται με όρους εφησυχασμού και η ιατρική αντίληψη επικαλύπτεται από πιο ουδέτερους συμβολισμούς. Το 2015, μαζί με το πλήθος των εικόνων αυξάνονται αντίστοιχα και τα σύμβολα του αυτισμού σε δεκαοκτώ (18). Κυριαρχούν με διαφορά, για πρώτη φορά τα κομμάτια παζλ και μάλιστα σε μπλε χρώμα, ως σύμβολα του αυτισμού, όπως τα καθιέρωσε η «Autism Speaks», ενώ για άλλη μια χρονιά εμφανίζονται σε ίδια μεταξύ τους συχνότητα, κορδέλες ευαισθητοποίησης και κομμάτια/χαρτιά με γράμματα που σχηματίζουν την λέξη «AUTISM». Ένα ακόμα σύμβολο αυτής της χρονιάς δηλώνει τον αυτισμό ως κάτι ‘ασυνήθιστο’/‘παράξενο’. Η αίσθηση, που διαπερνάει γενικότερα, τους συμβολισμούς είναι αυτή της απομόνωσης, της σποραδικότητας, του αταίριαστου/ασυνήθιστου, του αυτισμού ως προσωπικό ζήτημα, με μία αφίσα αυτο-εκπροσώπησης να αντιστέκεται προτάσσοντας το κόκκινο χρώμα ως χρώμα ενδυνάμωσης των αυτιστικών. Το 2016 τα οπτικά σύμβολα μειώνονται ελάχιστα, στα δεκατέσσερα (14). Κυρίαρχα σύμβολα της χρονιάς τα κομμάτια παζλ και τα γρανάζια, τα οποία ισοψηφούν σε συχνότητα και υπερσχύουν ελάχιστα από τις κορδέλες ευαισθητοποίησης με μοτίβο παζλ και τους κύβους/κομμάτια με γράμματα που σχηματίζουν τη λέξη «ΑΥΤΙΣΜΟΣ». Τα γρανάζια, συναντώνται για πρώτη και μοναδική φορά μέσα σε αυτή την χρονιά, παραλληλίζοντας τον εγκέφαλο με μηχανήμα και τον αυτισμό με ‘διαταραχή’ της λειτουργίας αυτού του μηχανήματος. Μέσα από την εστίαση σε ζητήματα λειτουργικότητας και βλάβης και αντικειμενοποιώντας τον άνθρωπο, υποβιβάζοντας τον σε μηχανήμα, το οποίο μάλιστα χρειάζεται επιδιόρθωση, εκδηλώνεται μία κλινική προσέγγιση του αυτιστικού, αλλά και κάθε άλλου ανθρώπου. Άλλο ένα σύμβολο που συναντάται για πρώτη φορά αυτή την χρονιά, αλλά θα το βρούμε και παρακάτω, είναι το σχέδιο δέντρου με φύλλωμα από χρωματιστά κομμάτια παζλ, το οποίο δηλώνει την διαφορετικότητα του αυτισμού. Συναντώνται επίσης και άλλα σύμβολα εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας και δήλωσης ‘στήριξης’ προς τον

αυτισμό, όπως μπαλόνια, σύμβολα καρδιάς και λάμπα με κομμάτι μπλε παζλ. Γενικότερα συνυπάρχουν το μπλε χρώμα, με το συνδυασμό των βασικών χρωμάτων. Η πλειοψηφία των συμβόλων και αυτής της χρονιάς ακολουθεί μία κλινική προσέγγιση, όπου ο αυτισμός είναι βλάβη, που εκδηλώνεται στη λειτουργικότητα και είναι ένα προσωπικό ζήτημα του αυτιστικού ατόμου, που χρήζει όμως στήριξης. Την επόμενη χρονιά το 2017, τα οπτικά σύμβολα μειώνονται κι άλλο, στον αριθμό των έντεκα (11), με περισσότερες τις κορδέλες ευαισθητοποίησης με μοτίβο παζλ στα βασικά χρώματα, ακολουθούν σε συχνότητα, τα κομμάτια παζλ, κυρίως σε μπλε χρώμα, ενώ συναντώνται και δύο δέντρα με φύλλωμα από χρωματιστά κομμάτια παζλ ή χρωματιστά αποτυπώματα παλάμης, για να δηλώσουν τη διαφορετικότητα του αυτισμού, ίσως ακόμα και το φάσμα. Η ευαισθητοποίηση στην ‘πολυπλοκότητα’ και το ‘μυστήριο’ της διαφορετικότητας του αυτισμού είναι εδώ η κυρίαρχη κατεύθυνση των συμβολισμών. Τέλος, το 2018 τα οπτικά σύμβολα αυξάνονται και πάλι, ανάλογα με την αύξηση του υλικού εκείνης της χρονιάς, σε τριάντα τρία (33), που είναι και τα περισσότερα που συναντώνται. Σε αυτή την χρονιά τα βασικά χρώματα, καθώς και το χρωματικό φάσμα του ουράνιου τόξου, επιβάλει την παρουσία του σηματοδοτώντας το ‘αυτιστικό φάσμα’. Τα κομμάτια παζλ είναι το σύμβολο που σημειώνεται συχνότερα, ακολουθεί η κορδέλα ευαισθητοποίησης, ενώ σημειώνονται και άλλα σύμβολα από μία φορά το καθένα. Τέτοια είναι οι κύβοι με γράμματα της λέξης «ΑΥΤΙΣΜΟΣ», το δέντρο της διαφορετικότητας του αυτισμού, ανθρώπινες φιγούρες, μπαλόνια και σύμβολα καρδιάς σε συνδυασμούς κόκκινου, κίτρινου, πράσινου και μπλε. Κομμάτια παζλ συναντώνται και σε πολλά από αυτά τα μεμονωμένα σύμβολα, όπως η λάμπα με κομμάτι παζλ, οι καρδιές από κομμάτια παζλ ή το δέντρο με φύλλωμα από παζλ. Η στήριξη προς τον αυτισμό μέσω της συμμετοχής σε εκδηλώσεις, διοργανωμένες από μη-αυτιστικά άτομα και η χρήση συμβολισμών εφησυχασμού είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο μοτίβο, αυτή τη χρονιά, ενώ μόνο ένα σύμβολο προέρχεται από αυτο-εκπροσώπηση των αυτιστικών ατόμων και είναι αυτό της χρυσής καρδιάς. Το χρυσό χρώμα εμφανίζεται και σε άλλη μία αφίσα της ίδιας χρονιάς ως χρώμα αυτο-εκπροσώπησης. Συνοπτικά, η κλινική αντιμετώπιση του αυτισμού ως φάσμα, το οποίο αποτελείται από διαφορετικές λειτουργικότητες και το κάλεσμα για ευαισθητοποίηση και εκδήλωση στήριξης εντοπίζεται σε μεγάλο μέρος των συμβόλων του αυτισμού, με κυρίαρχο σύμβολο τα κομμάτια παζλ, το οποίο καθιερώθηκε από μεγάλο οργανισμό, ως σύμβολο εκπροσώπησης και αποτελεί μέχρι και σήμερα σημείο, που προκαλεί

αντικρουόμενες απόψεις και διχογνωμίες, με την πλειοψηφία των αυτιστικών ατόμων να μην το αποδέχονται ως σύμβολο του αυτισμού τους.

3.2.3 Οπτικές αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων

Οπτικές αναπαραστάσεις των αυτιστικών ατόμων συναντώνται από το 2012 και μετά. Την πρώτη χρονιά εμφάνισής τους, συναντώνται τέσσερις (4) αναπαραστάσεις. Τις δύο επόμενες χρονιές, 2013-2014 το πλήθος τους φθίνει, με αποτέλεσμα να έχουμε αναπαράσταση σε μία (1) μόνο αφίσα το 2013 και σε δύο (2) αφίσες το 2014, για να αυξηθεί ξανά το 2015 στις πέντε (5) αναπαραστάσεις που εμφανίζονται στον αντίστοιχο αριθμό αφισών. Σε παρόμοια επίπεδα κινείται το πλήθος των αναπαραστάσεων και τις χρονιές 2016-2017, με το 2016 να σημειώνονται έξι (6) αναπαραστάσεις, μοιρασμένες όμως σε τέσσερις (4) αφίσες και το 2017 με πέντε (5) αναπαραστάσεις, ενώ το 2018 σημειώνονται είκοσι τρεις (23) συνολικά αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων, που εντοπίζονται σε μόλις δώδεκα (12) από τις τριάντα πέντε αφίσες του έτους. Από το 2012 έως το 2015, οι περισσότερες αναπαραστάσεις κάθε έτους αποτελούν φωτογραφία ανθρώπου, που αναπαριστά αυτιστικό άτομο. Από το 2016 και μετά αρκετές σχεδιασμένες ψηφιακά αναπαραστάσεις επιλέγονται κυρίως σε λογότυπα, αλλά και στις κυρίως εικόνες των αφισών. Παρατηρήθηκε το φαινόμενο, κυρίως τα πρώτα χρόνια, κάποιες φωτογραφίες να επαναλαμβάνονται με μικρές διαφοροποιήσεις σε διαφορετικές αφίσες. Συνολικά, βρέθηκαν σαράντα έξι (46) εικόνες αναπαράστασης αυτιστικών ατόμων. Οι τριάντα (30) αφορούν την παιδική ηλικία και άλλες δέκα (10) εστιάζουν στην βρεφική ηλικία, ενώ μόνο τέσσερις (4) αφορούν την ενήλικη ζωή, την οποία και πάλι αναπαριστούν σε νεαρό ηλικιακό στάδιο. Σε δύο (2) δεν μπορεί να προσδιοριστεί το ηλικιακό στάδιο. Ως προς το γένος, καταγράφηκαν στον πίνακα Α.26.β, του παραρτήματος Α., είκοσι οκτώ (28) αναπαραστάσεις ατόμων αρσενικού γένους, μόνο πέντε (5) θηλυκού, ενώ σε δεκατρείς (13) αναπαραστάσεις δεν μπορεί να προσδιοριστεί με σαφήνεια το γένος, κυρίως σε αυτές που έχουν ψηφιακή καρτουνίστικη μορφή. Επιδιώχθηκε να σημειωθεί και η έκφραση με την οποία αναπαριστώνται τα πρόσωπα των αυτιστικών ατόμων, καθώς από τις πρώτες επεξεργασίες παρατηρήθηκαν κάποια μοτίβα απεικόνισης, όπως αυτό της αποτύπωσης ‘ουδέτερης’ έκφρασης στα αυτιστικά άτομα και κυρίως στα αγόρια, ως δήλωση συμπτώματος, καθώς συχνά καταγράφεται και λεκτικά ως ‘πρώιμο

σημάδι', μαζί με την 'απουσία βλεμματικής επαφής', η οποία επίσης παρατηρείται αρκετά συχνά στις αναπαραστάσεις. Συγκεκριμένα η έκφραση αυτή αποτυπώνεται σε είκοσι δύο (22) αναπαραστάσεις. Σε δέκα (10) άλλες αποτυπώνεται χαρούμενη έκφραση, ενώ σε τέσσερις (4) λυπημένη έκφραση. Το στόμα κυρίως είναι αυτό στο οποίο αποτυπώθηκε εντονότερα (ή δεν αποτυπώθηκε) η έκφραση του προσώπου, σε κάθε φωτογραφία. Σε δέκα (10) αφίσες δεν είναι φανερό ή σαφές η έκφραση, προκειμένου να καταγραφεί σε κάποια από τις κατηγορίες. Να σημειωθεί ότι η χαρούμενη έκφραση εντοπίζεται κυρίως σε αφίσες εκδηλώσεων που αναπαριστούν παιδιά θηλυκού γένους, σε αφίσες που διαφημίζουν ευεργετικές επιδράσεις παρεμβάσεων, διαφημίζοντας ως αποτέλεσμα το 'χαμογελαστό' παιδί, αλλά και σε κάποιες αφίσες φιλανθρωπικών εκδηλώσεων, που είναι και από τις λίγες φορές που αυτιστικά παιδιά αρσενικού γένους αποτυπώνονται πιο χαμογελαστά και κάποιες φορές με βλεμματική επαφή με τον θεατή. Επομένως, παρατηρείται ως κυρίαρχο μοτίβο αναπαράστασης του αυτιστικού ατόμου, αυτό που απεικονίζει άτομο αρσενικού γένους σε παιδική ηλικία, με ουδέτερη έκφραση, σε φωτογραφία ή σε μορφή cartoon⁵³. Στον παρακάτω πίνακα συνοψίζονται τα στοιχεία που αφορούν την εμφάνιση των κυρίαρχων αναπαραστάσεων των αυτιστικών ατόμων ανά έτος:

⁵³ Η απεικόνιση με μορφή cartoon επιλέγεται συχνότερα όταν πρόκειται για αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου σε λογότυπα συλλόγων γονέων

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Σύνολο
Πλήθος οπτικών αναπαραστάσεων αυτιστικών ατόμων	0	-	0	4	1	2	5	6	5	23	46 αναπαρ.
Αρσενικό γένος		-		3	1		2	2	1	19	28 αναπαρ.
Θηλυκό γένος		-					2		1	2	5 αναπαρ.
Άγνωστο γένος		-		1		2	1	4	3	2	13 αναπαρ.
Βρέφος / Παιδί		-		4	1	2	2	4	4	23	40 αναπαρ.
Ενήλικο άτομο		-					2	2			4 αναπαρ.
Άγνωστη ηλικιακή ομάδα							1		1		2 αναπαρ.
Ουδέτερη έκφραση		-		3	1		1	3	1	13	22 αναπαρ.
Χαρούμενη έκφραση						1	3		1	5	10 αναπαρ.
Λυπημένη έκφραση										4	4 αναπαρ.

Πίνακας 3.2.3.α Συνοπτική καταγραφή οπτικών αναπαραστάσεων αυτιστικών ατόμων ανά έτος

3.2.3.1 Διαφοροποίηση οπτικών αναπαραστάσεων του αυτιστικού ατόμου

Πέρα από το κυρίαρχο μοτίβο, που προαναφέρθηκε , ως προς το γένος, την ηλικία και την έκφραση, σημειώνονται και κάποιες μικρές διαφοροποιήσεις μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-2018. Από το 2015 και μετά σημειώνεται μεγαλύτερη ποικιλομορφία στις αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων που σημειώνονται στο δείγμα. Πιο συγκεκριμένα από το 2012, που εμφανίζονται οι πρώτες αναπαραστάσεις μέχρι το 2013, παρατηρούνται κυρίως φωτογραφίες παιδιών αρσενικού γένους με ουδέτερη έκφραση. Το 2014 εμφανίζεται κάποια διαφοροποίηση καθώς, το γένος των παιδιών που απεικονίζονται δεν δηλώνεται στην εικόνα και στην μία εικόνα που είναι φανερή η έκφραση του προσώπου, είναι χαρούμενη. Το 2015, για μοναδική φορά υπάρχει

ισοψηφία μεταξύ του πλήθους απεικονίσεων αρσενικού και θηλυκού γένους και παιδικής και ενήλικης ηλικίας, ενώ και πάλι υπερισχύει η χαρούμενη έκφραση στα πρόσωπα των εικονιζόμενων. Το 2016, η διαφοροποίηση έγκειται κυρίως στο ότι σχεδόν όλες οι απεικονίσεις προέρχονται από ψηφιακή δημιουργία cartoon. Όπου σημειώνεται έκφραση προσώπου είναι ουδέτερη. Τα αυτιστικά άτομα θηλυκού γένους απουσιάζουν από τις απεικονίσεις και αν και παραμένουν δύο (2) αναπαραστάσεις ενήλικων ατόμων είναι λιγότερες σε σύγκριση με αυτές της παιδικής ηλικίας. ενώ για πρώτη φορά εντοπίζεται και βρεφικής ηλικίας αναπαράσταση. Επομένως έχουμε κυρίως κατασκευασμένες απεικονίσεις αρσενικού γένους με ουδέτερη έκφραση, αλλά έχει εμπλουτιστεί το ηλικιακό εύρος που συναντάται. Το 2017, πέρα από φωτογραφίες ατόμων και ψηφιακά αφαιρετικά σχέδια, που αναπαριστούν αυτιστικά άτομα, σημειώνεται για πρώτη φορά αναπαράσταση, η οποία μεταφέρει τον αυτισμό στο ζωικό βασίλειο και έτσι αντί για αυτιστικός άνθρωπος, απεικονίζεται αυτιστικό ζώο - cartoon. Μόνο σε δύο (2) περιπτώσεις είναι σαφές το γένος και υπάρχει πάλι μία (1) απεικόνιση παιδιού θηλυκού γένους. Ως προς την ηλικία, εμφανίζονται παιδιά και βρέφος, αλλά αυτή τη φορά κανένα ενήλικο άτομο, ενώ ως προς την έκφραση, αυτή είναι φανερή μόνο δύο (2) φορές, μία (1) χαρούμενη και μία (1) ουδέτερη. Τέλος, το 2018, υπερισχύουν οι ψηφιακά σχεδιασμένες αναπαραστάσεις με μεγάλη διαφορά και εντοπίζεται συγκέντρωση πολλών αναπαραστάσεων ανά αφίσα, κυρίως για να δηλωθούν αναπτυξιακά στάδια συμβατά με βιολογική ηλικία και 'συμπτώματα'. Οι αναπαραστάσεις θηλυκού γένους είναι ελάχιστες συγκριτικά με εκείνες αρσενικού γένους. Υπάρχουν μόνο αναπαραστάσεις παιδιών και βρεφών, όπου οι πρώτες είναι συγκριτικά διπλάσιες, ενώ είναι η μόνη χρονιά που εντοπίζονται και οι τρεις κατηγορίες εκφράσεων (ουδέτερη, χαρούμενη, λυπημένη) με αυτές, που αφορούν την απεικόνιση ουδέτερης έκφρασης, να επιβάλλεται στις άλλες δύο κατηγορίες.

Κεφάλαιο 4: Ανάλυση Ευρημάτων

4.1 Κυρίαρχες πηγές προέλευσης και σύνταξης των αφισών για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού: ‘Οι σημαντικοί άλλοι του αυτισμού: γονείς, φιλόανθρωποι και ειδικοί’

4.1.1 Ο ρόλος των συλλόγων γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων, στην εκπροσώπηση και αναπαράσταση του αυτισμού

Έχει αναφερθεί σε παλαιότερη έρευνα (Rapp & Ginsburg, 2011, σ. 383), πως οι οικογένειες ανάπηρων ή αυτιστικών παιδιών, σταδιακά διαπίστωναν ότι βίωναν εμπειρίες, τις οποίες αδυνατούσαν να χαρτογραφήσουν με βάση τα εγκαθιδρυμένα μοντέλα οικογενειακής ζωής. Η διαπίστωση αυτή φαίνεται πως συχνά δημιουργεί μία ανάγκη επαναπλαισίωσης αντιλήψεων γύρω από την οικογένεια και την συγγένεια. Οι Banfield (1958) και Carsten (2003), έχουν αναφερθεί στη συγγένεια ως πολιτιστικό σύστημα, το οποίο είναι ευέλικτο και επανακαθορίζεται, φυσικοποιώντας κάθε φορά, τη νέα του μορφή, μέσω της γλώσσας και της πρακτικής.

Μέσα σε αυτή την προσπάθεια επαναπλαισίωσης, η έννοια της συγγένειας συχνά μεταβάλλεται. Η Lewis (2016) προτείνει ένα νέο είδος συγγένειας, τη «Διαγνωστική Συγγένεια», όπου η διάγνωση δύναται να προσφέρει νέες μορφές και προοπτικές ‘συγγένειας’, βασισμένες σε βιοϊατρικές κατηγορίες. Με μόνο κοινό στοιχείο την ‘ετικέτα’ της διάγνωσης, οι μητέρες συχνότερα, παίρνουν την πρωτοβουλία, να δημιουργήσουν ξεχωριστές αναπηρικές κοινότητες, που δομούνται από τις οικογένειες παιδιών, που μοιράζονται μία κοινή διάγνωση. Στην περίπτωση που η εμπειρία μίας οικογένειας δεν μπορεί να ταιριάζει σε αυτήν των ‘κανονικών’ οικογενειών, αλλά ταυτόχρονα δεν υπάρχει (σαφής) διάγνωση για το παιδί, ώστε να ταιριάζει και σε συγκεκριμένη αναπηρική κοινότητα, απομονώνεται ολοσχερώς, με αποτέλεσμα η ιατρική διάγνωση να γίνεται όχι μόνο επιθυμητή, αλλά να αναζητείται από τους γονείς έντονα. Στην περίπτωση που η διάγνωση δεν ήταν αρκετά σαφής ή διαδεδομένη, η Lewis διαπίστωσε πως οι γονείς αναζητούσαν μία πιο συγκεκριμένη και ευρύτερα γνωστή διάγνωση για το παιδί τους, ώστε να μπορεί να ενταχθεί ευκολότερα σε κάποια αναπηρική κοινότητα, ακόμα και σε περιπτώσεις που η οικογένεια διαβιούσε σε πιο αποκεντρωμένη περιοχή. Η ερευνήτρια αναφέρει ακόμα τον κίνδυνο, να χαθούν, κάτω από την κοινή ετικέτα, η διαφορετικότητα και η προσωπική εμπειρία κάθε ατόμου και της οικογένειάς του. Παρ’ όλα αυτά, οι γονείς αυτιστικών ατόμων δημιουργώντας

δίκτυα, που βασίζονται στην κοινή διάγνωση των παιδιών τους, έχουν σύμφωνα με άλλες έρευνες διαδραματίσει κάποιον ρόλο-κλειδί αναφορικά με τον αυτισμό, τόσο σε επίπεδο ερευνητικό, όσο και σε επίπεδο κοινωνικής πολιτικής, καθώς εκπαιδεύονται, ειδικεύονται, (συν)ερευνούν, δικτυώνονται, μαζεύουν πόρους, αφηγούνται εμπειρίες και διεκδικούν εκ μέρους των παιδιών τους (Silverman, 2012· Waltz, 2013). Οι πρώτες οργανώσεις γονέων αυτιστικών παιδιών, εμφανίστηκαν σε Η.Π.Α. και Ηνωμένο Βασίλειο, το 1950, σε μια προσπάθεια των γονέων, να αντισταθούν συλλογικά σε επιστημονικούς λόγους που τους κατηγορούσαν για τον αυτισμό των παιδιών τους (Waltz, 2013).

Οι γονείς αυτιστικών παιδιών μετά τη διάγνωση, συχνά αναζητούν υποστήριξη και προσπαθούν να ενταχθούν σε κάποιο είδος κοινότητας, στην οποία ελπίζουν να την βρουν. Τέτοια 'δίκτυα υποστήριξης' μπορούν να είναι: 'εξειδικευμένα' ιατρικά κέντρα, που υπόσχονται στους γονείς 'βελτίωση της βλάβης' και από των οποίων τις κατευθύνσεις συχνά οι γονείς εξαρτώνται πλήρως, δίκτυα εκπροσώπησης και υποστήριξης των δικαιωμάτων των αυτιστικών ατόμων (συνήθως από μη αυτιστικά άτομα) ή εκκλησιαστικές κοινότητες, στις οποίες οι γονείς αναζητούν απαντήσεις για τον αυτισμό διαμέσου της πίστης τους, ενώ νιώθουν μέρος μίας κοινότητας. Ακόμα, στην έρευνα των Rapp & Ginsburg (2011, σ. 389) σημειώνεται η παρατήρηση, πως πολλοί γονείς και κυρίως μητέρες, νιώθοντας την ανάγκη να παρέμβουν με τρόπο που θεωρούσαν 'βοηθητικό' ή 'θεραπευτικό' για το ανάπηρο παιδί τους, στρέφονταν σε νέες δραστηριότητες, όπως τη λογοθεραπεία, την ψυχολογία και άλλες μορφές θεραπείας, τις οποίες συχνά κατέληγαν να κάνουν επάγγελμα. Στην ίδια έρευνα επισημαίνεται το παράδειγμα Πανεπιστημίου του New Jersey, όπου για ένα χρονικό διάστημα σημειώθηκαν επανειλημμένα εγγραφές μητέρων αυτιστικών παιδιών, οι οποίες επέλεξαν ένα τμήμα του Πανεπιστημίου που δίδασκε το σύστημα «ABA», ένα σύστημα εφαρμοσμένης ανάλυσης συμπεριφοράς, που ξεκίνησε να χρησιμοποιείται ως θεραπεία του αυτισμού από τον Ivar Lovaas, από τη δεκαετία 1960-70 με στόχο την μετάλλαξη των αυτιστικών συμπεριφορών για να μοιάζουν μη-αυτιστικές.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις πλέον προσφέρουν νέες δυνατότητες, καθώς οι γονείς μπορούν να συνδεθούν και να επικοινωνήσουν με άλλους γονείς αυτιστικών ατόμων σε όλα τα πλάτη και τα μήκη της γης, σε πολύ γρήγορες ταχύτητες. Έτσι, διαμορφώνονται διαδικτυακοί τόποι που προσφέρονται για μοίρασμα εμπειριών, ανταλλαγή απόψεων και προβληματισμών, πάνω σε θέματα παρέμβασης, καθημερινής διαβίωσης και

διεκδικήσεων, δημιουργώντας και πάλι μία αίσθηση του ανήκειν, ενώ μοιράζονται προσωπικές αφηγήσεις για τον αυτισμό, σε μια προσπάθεια νοσηματοδότησης της εμπειρίας τους και επισκευής φθαρμένων συνδέσεων του εαυτού με την κοινωνία και του παρελθόντος με το παρόν (Goldsmith, 2017).

Εξετάζοντας το δείγμα της παρούσας έρευνας, εξάγεται η ένδειξη πως, στην Ελλάδα, από το 2009 έως το 2018, οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων αυτιστικών ατόμων είναι αυτοί με την μεγαλύτερη εμπλοκή στην δημοσίευση υλικού και στη διοργάνωση εκδηλώσεων για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας του Αυτισμού. Μάλιστα, οι «Φιλανθρωπικοί/Μη κερδοσκοπικοί σύλλογοι γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων φάνηκαν να είναι και αυτοί που συνεργάζονται συχνότερα με άλλους φορείς προκειμένου να βρουν την απαραίτητη υποστήριξη και να προετοιμάσουν υλικό ή εκδηλώσεις για τον Αυτισμό. Συχνές συνεργασίες τους προκειμένου να οργανώσουν πρακτικά μία εκδήλωση είναι αυτές με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ενώ ως προς τους συμμετέχοντες των εκδηλώσεων επιλέγουν πολύ συχνά επιστήμονες και ‘ειδικούς’ του αυτισμού, από τον ιατρικό κλάδο, καθώς επίσης είναι πολύ συχνό και το να συνδιοργανώνουν με περισσότερους του ενός φορείς. Πέρα από τις αφίσες πληροφοριακού χαρακτήρα, που διαφημίζουν το περιεχόμενο των εκδηλώσεων για την Παγκόσμια Ημέρα, βρέθηκαν και αρκετές αφίσες ανθρωπιστικού χαρακτήρα με προέλευση συλλόγους γονέων αυτιστικών ατόμων. Στις αφίσες αυτές ο στόχος είναι η ευρεία διασπορά πληροφόρησης γύρω από τον αυτισμό και πάλι όμως εδώ φάνηκε πως ο λόγος, που επιλέγουν οι γονείς για να πληροφορήσουν για τον αυτισμό των παιδιών τους, είναι συχνότερα κλινικός και αναπαράγει, στην πλειοψηφία του, τον αυτισμό, άμεσα ή έμμεσα, ως βλάβη και ατομικό ζήτημα, που χρήζει φροντίδας, προστασίας και διόρθωσης. Οι γονείς μοιάζουν να ταυτίζονται με αυτούς/ές τις οποίες τάσσονται να ‘προστατεύσουν’ και θεωρούν πως ο δικός τους λόγος ή άλλοι λόγοι, που οι ίδιοι επιλέγουν να ενστερνιστούν, εκπροσωπούν τα παιδιά τους, ενώ εξισώνουν την δική τους εμπειρία με αυτή των αυτιστικών παιδιών τους.

Η ανάγκη των γονέων αυτιστικών παιδιών για μεταξύ τους σύνδεση και επικοινωνία, ξεχωριστά από οικογένειες με νευροτυπικά (μη-αυτιστικά) παιδιά φαίνεται και σε ένα πολύ μικρό ποσοστό του υλικού του δείγματος, όπου διοργανωτές σύλλογοι γονέων προσκαλούν σε συνάντηση, γνωριμία και διασκέδαση, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού, μόνο οικογένειες αυτιστικών παιδιών και εφήβων.

Η εμπλοκή των γονέων, στην φροντίδα και την εκπροσώπηση των αυτιστικών παιδιών τους, έχει στο παρελθόν (ίσως και στο παρόν) ερμηνευτεί ως έκφραση των ενοχών των γονέων, καθώς πιθανώς να έχουν εσωτερικεύσει κατηγορίες που τους θέτουν ως υπεύθυνους, κατά κάποιον τρόπο, για την αναπηρία των παιδιών τους (Ferguson, 1993).

Ο φιλανθρωπικός ρόλος που έχουν συνήθως οι οργανώσεις και οι σύλλογοι γονέων αυτιστικών παιδιών, δεν μπορεί να μην συζητηθεί σε αυτή την εργασία, καθώς αναδεικνύεται πολύ έντονα κατά την επεξεργασία των δεδομένων της. Από τα μέσα του 19ου αι. αρχίζει στον δυτικό κόσμο να εξαπλώνεται όλο και περισσότερο η πρακτική της ‘φιλανθρωπίας’ με σκοπό την ενίσχυση των αναπήρων ατόμων ή την αποφυγή/πρόληψη της αναπηρίας. Αρχικά ξεκίνησε ως πρακτική θρησκευτικών ιδρυμάτων, μα γρήγορα συνεχίστηκε ως μία πρακτική εξεύρεσης πόρων (Bogdan, 2012). Πολλοί γονείς διαδραμάτισαν και συνεχίζουν να έχουν σημαντικό ρόλο στην αναζήτηση πόρων για την ενίσχυση της βιοϊατρικής έρευνας (Rapp & Ginsburg, 2011). Παράδειγμα, οργάνωσης που ξεκίνησε από την οικογένεια αυτιστικού παιδιού με σκοπό την συγκέντρωση πόρων για έρευνα σχετικά με τον αυτισμό είναι η ‘Autism Speaks’, η οποία εξελίχτηκε σε παγκόσμια οργάνωση, ίσως στην πιο γνωστή αναφορικά με τον αυτισμό και την μεγαλύτερη και επικερδέστερη στις Η.Π.Α. Ο λόγος που συχνά αναπτύσσεται, από τέτοιες φιλανθρωπικές οργανώσεις, προκειμένου να επιτύχουν τον σκοπό της ανεύρεσης πόρων, κάθε άλλο παρά καλό κάνει στα άτομα τα οποία, έχει, θεωρητικά, στόχο να ενισχύσει. Το 1988, στην Αγγλία, μεταδίδεται από το ‘Channel 4’ εκπομπή με τίτλο «Καρκίνος: Τα λεφτά σου ή τη ζωή σου», η οποία εξέθετε τον τρόπο με τον οποίο προσέγγιζαν οι αντίστοιχες φιλανθρωπικές οργανώσεις τον καρκίνο, ‘εκφοβίζοντας’ όσους συμμετείχαν στις εκδηλώσεις τους, ώστε να δωρίσουν χρήματα για έρευνα κατά του καρκίνου. Αντίστοιχο λόγο έχει χρησιμοποιήσει το 2009, στο βίντεο της “I am Autism”, η Autism Speaks, όταν αποφάσισε να ασκήσει ‘τρομοκρατία’, για να εξαναγκάσει σε χρηματοδότηση της έρευνας για τον αυτισμό, βάζοντας τον προσωποποιημένο ‘Αυτισμό’ να απειλεί, πως κινδυνεύουν από αυτόν, τα παιδιά όσων αρνηθούν την διάθεση πόρων για έρευνα σχετικά με τη ‘θεραπεία’ του αυτισμού:

«Αν βρίσκεσαι σε έναν ευτυχισμένο γάμο, θα σιγουρέψω ότι ο γάμος σου θα αποτύχει. Τα λεφτά σου θα πέσουν στα χέρια μου και θα χρεοκοπήσεις για δικό μου όφελος. [...] Παίρνω μεγάλη ευχαρίστηση από την μοναξιά σου. Θα παλέψω για να

πάρω μακριά σου την ελπίδα. Θα καταστρώσω σχέδιο για να σου κλέψω τα παιδιά σου και τα όνειρά σου. [...]

(Απομαγνητοφώνηση διαφήμισης “I am Autism”: από Autismadvocacy.org, 2009)

Ο Αυτισμός προσωποποιείται σε ένα σατανικό και επικίνδυνο ον, μέσα σε ένα βίντεο που εξαπολύει λόγο μίσους και δημιουργεί την εικόνα του ‘κακού’ Αυτισμού, που πρέπει να καταπολεμηθεί και αυτό, σύμφωνα με το διαφημιστικό, μπορεί να γίνει μόνο μέσα από την επιστημονική έρευνα για αναζήτηση θεραπείας, όμως γι’ αυτό χρειάζονται λεφτά:

«Δεν έχεις θεραπεία για ‘μένα. Οι επιστήμονές σου δεν έχουν τους πόρους και εγώ απολαμβάνω την απόγνωσή τους»

(Απομαγνητοφώνηση διαφήμισης “I am Autism”: από Autismadvocacy.org, 2009)

Και αφού το διαφημιστικό σποτ έσπειρε φόβο, στο τέλος πουλάει ελπίδες και στήνει ανδριάντες στους ‘ήρωες’ γονείς, για να θερίσει χρήμα, βάζοντας την οικογένεια του αυτιστικού παιδιού να απαντήσει στον Αυτισμό:

«Είμαι ένας πατέρας, μία μητέρα, ένας παππούς/μία γιαγιά, ένας αδερφός, μία αδερφή. Ξοδεύουμε κάθε ώρα που είμαστε ζύπνιοι προσπαθώντας να σε αποδυναμώσουμε. [...] Μιλάμε την μόνη γλώσσα που έχει σημασία: την αγάπη για τα παιδιά μας. Η ικανότητά μας να αγαπάμε είναι μεγαλύτερη από την ικανότητά σου να κατατροπώνεις. Ο Αυτισμός είναι αφελής. Είσαι μόνος. Εμείς είμαστε κοινότητα μαχητών. Έχουμε φωνή. Νομίζεις ότι επειδή κάποια από τα παιδιά μας δεν μπορούν να μιλήσουν, εμείς δεν μπορούμε να τα ακούσουμε; Εκείνη είναι μία αδυναμία του αυτισμού. Νομίζεις ότι επειδή το παιδί μου ζει πίσω από έναν τοίχο, φοβάμαι να τον γκρεμίσω με τα γυμνά μου χέρια; Δεν έχεις συστηθεί σωστά με αυτή την κοινότητα γονέων και παππούδων, αδερφών και φίλων και παιδαγωγών και θεραπειών και παιδιατρών και επιστημόνων. Αυτισμέ, αν δεν είσαι φοβισμένος, θα έπρεπε»

(Απομαγνητοφώνηση διαφήμισης “I am Autism”: από Autismadvocacy.org, 2009)

Ο Αυτισμός μετατρέπεται αυτόματα σε έναν αδίστακτο εχθρό, ενώ οι ‘ήρωες’ γονείς, φίλοι και ‘ειδικοί’, δηλώνουν πως θα κερδίσουν την μάχη αυτή, χάρη στην αγάπη τους για τα αυτιστικά παιδιά τους. Έτσι, η χρηματοδότηση για ανεύρεση θεραπειών μοιάζει η μόνη λύση, αν θες να τοποθετείσαι με την πλευρά των καλών και να αγοράσεις ‘καλό κάρμα’, που θα σε προστατεύσει απέναντι στον μεγάλο κίνδυνο ενός αυτιστικού παιδιού ή κι αν ακόμα ένα τέτοιο πλάσμα, χωρίς μιλή, ‘κλεισμένο’ πίσω από έναν τοίχο, έρθει στη ζωή σου, θα υπάρχει ήδη η κατάλληλη θεραπεία.

Και δεν είναι η πρώτη φορά που η Autism Speaks βγάζει ένα τέτοιο βίντεο και παράγει τέτοιες αναπαραστάσεις για τον Αυτισμό, καθώς έχει προηγηθεί και άλλο βίντεο στο οποίο μητέρα σκέφτεται την αυτοκτονία, προκειμένου να γλυτώσει από την τραγωδία του να έχει ένα αυτιστικό παιδί (Savarese, 2010). Τέτοιοι φιλανθρωπικοί φορείς και σύλλογοι γονέων, στην πλειοψηφία τους ασχολούνται με το αυτιστικό παιδί, ενώ παραβλέπουν τους αυτιστικούς ενήλικες, αλλά και τους αυτιστικούς ακτιβιστές, που εναντιώνονται στην στερεότυπη ετερο-εκπροσώπηση που παράγουν για αυτούς, όπως και στην ‘φιλανθρωπία’ γι’ αυτούς, καθώς τα χρήματα αυτά δίνονται κυρίως στην αναζήτηση ‘κανονικοποιητικής θεραπείας’ και ένα ελάχιστο ποσό μόνο δίνεται στην βελτίωση άλλων παραγόντων, όπως αυτών που συνδέονται με αλλαγή σε υποδομές, πολιτικές και στάσεις, που θα ενίσχυαν τη θέση των αυτιστικών ατόμων στην εκπαίδευση, την αγορά εργασίας, στην λήψη αποφάσεων και σε κάθε συμμετοχική διαδικασία του δημόσιου βίου (Savarese, 2010).

Ύστερα, από πολλά χρόνια διακήρυξης της πρόληψης και της θεραπείας του αυτισμού, σε συνδυασμό με άλλες ευγονικές αντιλήψεις, η Autism Speaks αποφάσισε στο πρόσφατο παρελθόν και μετά από πολλές διαμαρτυρίες αυτιστικών ακτιβιστών, τους οποίους αγνοούσε για πολύ καιρό, να αλλάξει το προφίλ της, βγάζοντας τη ‘θεραπεία’ από το λεξιλόγιο της, αλλά συνεχίζοντας να θεωρεί μέρος του σκοπού της, την έρευνα για την ανεύρεση της ‘αιτίας’ του αυτισμού, επιμένει να προωθεί ‘παρεμβάσεις’ και ‘λύσεις’. Έτσι, οι ακτιβιστικοί κύκλοι συνεχίζουν να μένουν σκεπτικοί απέναντι στον ισχυρισμό ότι η Autism Speaks στοχεύει στην κατανόηση και την αποδοχή του αυτισμού, μιας και αυτά ήταν που μέχρι πρόσφατα αντιμαχόταν (Boycott Autism Speaks, 2016).

Και στον Ελλαδικό χώρο, η παρουσία της Autism Speaks και των εγχώριων εκπροσώπων της (Noesi.gr) είναι ιδιαίτερα εμφανής, όσον αφορά στην εκπροσώπηση του αυτισμού και γίνεται ακόμα πιο εμφανής κατά την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού. Αλλά ταυτόχρονα μέσα στην τελευταία δεκαετία έχουν κάνει αρκετοί φιλανθρωπικοί σύλλογοι γονέων αυτιστικών ατόμων την εμφάνισή τους αισθητή, αναλαμβάνοντας πολύ μεγάλο μέρος της εκπροσώπησης των αυτιστικών και της ‘φιλανθρωπικής’ δράσης για αυτούς, κάτι που είναι πολύ έντονα φανερό στο δείγμα, αν επεξεργαστεί κανείς τις πηγές προέλευσης του υλικού.

Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να μην σημειωθεί, η διαπίστωση του Ferguson (1993) ότι δεν υπάρχει ένα δεδομένο και αναπόφευκτο σύνολο γονεϊκής αντίδρασης, αλλά ότι οι αντιδράσεις της οικογένειας, καθώς και η ερμηνεία που δίνει στην αναπηρία, επηρεάζεται από το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο βρίσκεται και το αντανakλά σε κάποιο βαθμό.

4.1.2 Ο ρόλος των ‘ειδικών’ του αυτισμού, γιατρών και παιδαγωγών, στην εκπροσώπηση και αναπαράσταση του αυτισμού

Όπως αναφέρει ο Christopher Lasch⁵⁴:

«Αφού αρχικά είχαν χαρακτηρίσει τους γονείς ανεπαρκείς να μεγαλώσουν τα παιδιά τους χωρίς επαγγελματική βοήθεια, οι κοινωνικοί παθολόγοι «επέστρεφαν» τη γνώση που είχαν ιδιοποιηθεί – την επέστρεφαν με έναν μυστηριακό τρόπο που καθιστούσε τους γονείς ακόμα πιο ανήμπορους από πριν, πιο απελπισμένους ως προς την εξάρτηση τους από τη γνώμη των ειδικών»

(Ferguson, 1993, σ. 460)

Εξετάζοντας την προέλευση του υλικού της έρευνας οι σύλλογοι γονέων και οι φιλανθρωπικές τους οργανώσεις, συχνά σε συνεργασία και με την τοπική αυτοδιοίκηση, όπως ήδη σχολιάζετε παραπάνω, σημειώνεται να κυριαρχούν στο δείγμα. Σύμφωνα με τα δεδομένα όμως, σημαντική θέση στην παραγωγή υλικού και στην διοργάνωση εκδηλώσεων για την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού, μετά τους

⁵⁴ Lasch, C. (1977). Heaven in a Heartless World: The Family Besieged. New York: Basic Books.

γονείς, έχουν οι ‘ειδικοί’ του αυτισμού. Αυτοί μπορεί να προέρχονται είτε από τον τομέα της υγείας και να προωθούν διαγνώσεις, θεραπευτικές παρεμβάσεις, καθώς επίσης και παρεμβάσεις στην οικογένεια, είτε σε μικρότερο μέγεθος από την εκπαίδευση προωθώντας συνήθως τον θεσμό της ειδικής αγωγής. Πέρα από το επίπεδο της παραγωγής και δημοσίευσης του υλικού, στο οποίο έρχονται δεύτεροι, φαίνεται να κατακτούν την πρωτιά όσον αφορά στην συχνότητα συμμετοχής τους σε εκδηλώσεις για τον αυτισμό, ως ομιλητές/τριες. Συχνή είναι και η συνεργασία γονέων και επαγγελματιών, κατά την προετοιμασία και διεξαγωγή εκδηλώσεων για την Ημέρα του Αυτισμού. Έτσι, σε μεγάλο μέρος του υλικού διαπιστώνετε μία εξάρτηση των γονέων από τους ‘ειδικούς’, τους οποίους κάπου σημειώνεται να προσφωνούν και ως ‘εκλεκτούς επιστήμονες’, ενώ δεν παραλείπεται και ευρεία αναφορά σε τίτλους και βιογραφικά αυτών των ‘ειδικών’ προκειμένου να ενισχυθεί το κύρος και η αξιοπιστία του ‘ειδικού’ ως ομιλητή στις σχετικές εκδηλώσεις. Το μέγεθος της επιρροής της γνώμης των ‘ειδικών’ στις ζωές των αυτιστικών ατόμων, φαίνεται εν μέρει και από το ότι αποτελούν την κατηγορία συμμετεχόντων σε εκδηλώσεις για τον Αυτισμό, που επιλέγεται συχνότερα στο δείγμα, σε όλο το χρονικό διάστημα από το 2009 έως το 2018.

Το σημαντικό γεγονός της γέννησης ενός παιδιού, συχνά χάνεται κάτω από την αντίδραση των επαγγελματιών μπροστά στην αναπηρία του. Ο ιατρικός λόγος και η παρουσίαση των ‘προβλημάτων’ και των ‘προοπτικών’ από τους γιατρούς, μετατρέπει συχνά, αυτό το χαρμόσυνο γεγονός σε ταινία τρόμου. Για αρκετούς αιώνες, οι γονείς παρουσιάζονταν ως ‘υπεύθυνοι’ για την αναπηρία του παιδιού τους, ενώ ταυτόχρονα το αίτημα για ‘τέλεια’, με όρους παραγωγικότητας, παιδιά δυνάμωνε. Έτσι, τον 19ο αι. οι ‘ειδικοί’ μιλούν για το πώς οι γονείς και ειδικότερα οι φτωχοί γονείς αναπηροποιούν και ζημιώνουν τα παιδιά τους. Η άποψη αυτή σε συνδυασμό με το πρόσχημα της προστασίας αποτέλεσε την βάση στην οποία στηρίχτηκε η ιδρυματοποίηση των ανάπηρων παιδιών εκείνον τον αιώνα, προκειμένου να τα γλυτώσουν από το ‘επιζήμιο’ οικογενειακό τους περιβάλλον. Με το πέρασμα του χρόνου η κατεύθυνση της λογικής αλλάζει και πλέον από τον 20ο αι. η Ευγονική στρέφει την προσοχή των επαγγελματιών, στο πώς τα ανάπηρα παιδιά δυσκολεύουν την οικογένεια.

«Για όσους ενδιαφέρονταν για τη θεραπευτική παρέμβαση με την οικογένεια παρά με το παιδί, το αντικείμενο της έρευνας δικαιολογημένα στράφηκε από την ευθύνη στη διάγνωση».

(Ferguson, 1993, σ. 460)

Παρά την αλλαγή της λογικής, η γέννηση και η ανατροφή ενός ανάπηρου παιδιού παραμένει συνδεδεμένη με την τραγωδία, ενώ οι επαγγελματίες του ιατρικού κλάδου θεωρούνται πάντα καταλληλότεροι από τους γονείς στη διαχείριση της αναπηρίας (Ferguson, 1993). Μέχρι και σήμερα, τουλάχιστον στον Ελλαδικό χώρο, όπως αποδεικνύεται και από το δείγμα, οι επιστήμονες τείνουν να αντιμετωπίζουν την αναπηρία και τον αυτισμό ως παράγοντες διατάραξης της οικογενειακής ζωής και των σχέσεων μέσα σε αυτήν. Ακριβώς πάνω σε αυτή την θεωρία περί διατάραξης της οικογενειακής ζωής εξαιτίας του αυτισμού είναι που στηρίζουν και τις θεραπευτικές τους προτάσεις, επιτρέποντας στο ιατρικό μοντέλο και στον κλινικό λόγο να εισχωρεί όλο και πιο βαθιά στην οικογενειακή ζωή (Ferguson, 1993).

Οι ‘ειδικοί’ καταφέρνουν να διαρρήξουν τη σχέση εμπιστοσύνης γονέα – παιδιού, ενώ οι γονείς με τη σειρά τους προσπαθούν να ξεφορτώσουν φόβους, ενοχές και ευθύνες στους επαγγελματίες, τους οποίους θεωρούν φιλικά προσκείμενους βοηθούς, πειθαρχώντας σε αυτούς. Η αυθεντία των γονέων αντικαθίσταται σε μεγάλο βαθμό από την αυθεντία των ‘ειδικών’, με την αμέριστη συγκατάθεση των πρώτων. Έτσι, καθώς οι επαγγελματίες παρεμβαίνουν όλο και περισσότερο στην οικογενειακή ζωή, το ίδιο κάνει και ο κοινωνικός έλεγχος (Lasch, 1979). Η προσέγγιση της εξουσίας του ενήλικα απέναντι στο παιδί, σύμφωνα με την Hannah Arendt (1961), από φυσική αναγκαιότητα λόγω της ‘ευαλωτότητας’ του παιδιού, μετατρέπεται σε πολιτική αναγκαιότητα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχεια του εγκαθιδρυμένου κυρίαρχου πολιτισμού, μέσα από την ανάλογη διαχείριση των νεο-εισερχόμενων, οι οποίοι εκλαμβάνονται ως ‘ξένοι’. Η εξουσία έχει μέσα της μία ιεραρχική δομή και επιτυγχάνεται άλλοτε με την πειθώ των επιχειρημάτων και άλλοτε με την άσκηση βίας.

Παρ’ όλο που η επιστήμη αποδοκιμάζει την εξουσία θρησκευτικών συστημάτων στις συνειδήσεις των ανθρώπων και στην διαμόρφωση της γνώσης τους για τον κόσμο, ταυτόχρονα η ίδια ενδύεται εξουσιαστικούς ρόλους, υποστηρίζει ιεραρχικές δομές

και κοινωνικά πρότυπα και προσκυνά διαγνωστικά εργαλεία με μεγάλη ευλάβεια, ξεχνώντας τον άνθρωπο πίσω από τη διάγνωση. Άλλωστε ακόμα και μία ‘γνώση’, αν υποθέσουμε ότι μπορεί να υπάρξει τέτοια, που ασκείται πάνω στο υποκείμενο, χωρίς να το λαμβάνει υπόψη, είναι ένας τρόπος άσκησης εξουσίας εις βάρος του υποκειμένου. Η αυθεντία της ιατρικής διάγνωσης μπορεί να τοποθετηθεί εντός αυτού που ο Foucault ονομάζει ‘εξουσία της γνώσης’, καθώς η ιατρική προσέγγιση της αναπηρίας την αντιμετωπίζει ως ‘διαφορά’ και την προσεγγίζει με βάση το είδος και τον βαθμό της ‘βλάβης’, καθορίζοντας ανάλογα και την μετέπειτα εξέλιξη του ατόμου (Ντεροπούλου-Ντέρου & Ζώνιου-Σιδέρη, 2018).

4.1.3 Επαρχία vs Αθήνα: ‘εντοπίζοντας την διαφορά στην γεωγραφία’

«Διότι, ακόμη και σήμερα, στην Ελλάδα του 21ου αιώνα, υπάρχει μεν αρκετή και σοβαρή γνώση του συνδρόμου που λέγεται αυτισμός, η Επαρχία όμως στερείται σε πολύ μεγάλο βαθμό αυτήν την γνώση και αν όχι ως προς το διαγνωστικό σκέλος του, σε επίπεδο υποστήριξης όμως του παιδιού, εφήβου και ενήλικα με αυτισμό και της οικογένειας, είναι σχεδόν ανύπαρκτο. Μέρος της θεραπείας μας, ίσως και το ουσιαστικότερο, είναι να μοιραστούμε αυτά που έχουμε μάθει από το παιδί μας με άλλους γονείς, και, αντλώντας δύναμη ο ένας από τον άλλο, να χτίζουμε γέφυρες επικοινωνίας με τον κόσμο του αυτισμού [...]. Δίνεται πλέον η δυνατότητα σε εμάς τους γονείς, να εκπαιδεύσουμε – εξειδικεύσουμε νέους επιστήμονες των νησιών μας, Κεφαλλονιάς και Ιθάκης, να τους καταστήσουμε πολύτιμους συνεργάτες μας, στα πλαίσια του αναφαίρετου δικαιώματός των παιδιών μας, για ισότιμη επανένταξη στην κοινότητα και την αποδοχή της διαφορετικότητάς τους. [...] Βασική όμως προϋπόθεση για την επίτευξη αυτού του στόχου, είναι να κτίσουμε, όλοι οι γονείς Κεφαλλονιάς και Ιθάκης, την πρώτη γέφυρα μεταξύ μας, δηλαδή την οργάνωσή μας σε Παράρτημα της (αναφέρεται το όνομα του συλλόγου), της οποίας είμαι μέλος από το 1997 και είχα την τιμή την υπηρετήσω ως Πρόεδρος της από το 2005-2014. Αυτό αποτελεί το σημαντικότερο βήμα, για την διεκδίκηση – ενεργοποίηση προγραμμάτων, που θα είναι ειδικά προσαρμοσμένα στις ανάγκες των παιδιών μας».

Κεφαλλονίτικα Νέα (1 Απριλίου 2020)

Κατά την επαναλαμβανόμενη επεξεργασία της προέλευσης του υλικού, προέκυψε και μία πτυχή του ζητήματος της προέλευσης που δεν είχε προβλεφθεί αρχικά, καθώς διαπιστώθηκε μεγάλη διαφορά μεταξύ του υλικού που είχε προέλευση από την Επαρχία, σε σχέση με αυτό που είχε προέλευση από την Αθήνα. Συγκεκριμένα από τις εκατόν πέντε αφίσες, οι εξήντα τέσσερις προέρχονταν από την Επαρχία. Στην προσπάθεια να φωτιστούν πιθανές όψεις και ερμηνείες αυτής της παρατήρησης, έγινε αναζήτηση η οποία κατέληξε στο παραπάνω απόσπασμα το οποίο αλιεύτηκε από άρθρο εφημερίδας νησιωτικής περιοχής και έχει γραφτεί από γονέα αυτιστικού ατόμου και ενεργό μέλος συλλόγου γονέων αυτιστικών ατόμων. Μέσα από το απόσπασμα αυτό μπορούν να εξαχθούν κάποιες ενδείξεις για τους λόγους, που οι γονείς αυτιστικών παιδιών επιλέγουν πολύ συχνά τη δημιουργία συλλόγων γονέων, ειδικότερα στην Επαρχία.

Οι γονείς αυτιστικών παιδιών μετά τη διάγνωση του παιδιού τους αναζητούν υποστήριξη, καθώς η γνώση τους για τον αυτισμό είναι συχνότερα ανύπαρκτη, ελλιπής ή εσφαλμένη και βασίζεται σε στερεότυπους και κυρίαρχους λόγους που προέρχονται συνήθως από τον ιατρικό κλάδο και τους προκαλούν στρες και αγωνία για το μέλλον. Από την παραπάνω συνθήκη προκύπτει η ανάγκη για αναζήτηση υποστηρικτικών δομών, που συνήθως προσωποποιούνται στους ‘ειδικούς’ του αυτισμού.

Σύμφωνα με άρθρο στην RHHub (Rural Health Issues hub, 2018), όπου παρουσιάζονται δεδομένα για την αμερικανική επαρχία, τα ανάπηρα άτομα που ζουν σε επαρχιακές περιοχές, στερούνται πρόσβασης σε βασικές παροχές και υπηρεσίες και εμποδίζονται θεμελιώδη δικαιώματά τους, λόγω ελλιπών δομών στις περιοχές αυτές. Έτσι, κοινοτικές οργανώσεις, δομές υπηρεσιών υγείας, τοπική αυτοδιοίκηση και άλλοι τοπικοί φορείς και σύλλογοι, επιδιώκουν να ενισχύσουν μέσω των δικτύων συνεργασίας και τη χρήση των λιγοστών διαθέσιμων πόρων για τα ανάπηρα άτομα και να τους παρέχουν απαραίτητες υπηρεσίες.

Από συνομιλίες γονέων σε δίκτυα ηλεκτρονικής επικοινωνίας γονέων αυτιστικών παιδιών μεταξύ τους, αλλά και με ‘ειδικούς’⁵⁵ φαίνεται πως και στον ελλαδικό χώρο οι γονείς μετά τη διάγνωση αναζητούν συγκεκριμένες υπηρεσίες τις οποίες θεωρούν

⁵⁵ Παράδειγμα τέτοια διαδικτυακής συζήτησης αναφέρεται στον παρακάτω σύνδεσμο: (<https://www.noesi.gr/blog/aytismos-kai-eparhia>, προσπελάστηκε 21/7/2020, 10:20)

απαραίτητες για την εξέλιξη του αυτιστικού παιδιού τους, πράγμα που ήταν και ίσως σε ορισμένες περιοχές είναι ακόμα, δύσκολο στην επαρχία. Έτσι, μπορεί να σκεφτούν είτε την μετακόμιση σε μεγάλο αστικό κέντρο, είτε την παραίτηση της μητέρας συννηθέστερα, από κάθε άλλη ασχολία, π.χ. την εργασία της, ώστε να αναλάβει εκείνη την αποκλειστική και εντατική φροντίδα του παιδιού της.

Το στρες και η πίεση, που δημιουργείται στους γονείς, σε μεγάλο βαθμό λόγω των εγκαθιδρυμένων απόψεων για τον αυτισμό, σε συνδυασμό με την απουσία υπηρεσιών τις οποίες θεωρούν αναγκαίες για τα αυτιστικά παιδιά τους, σπρώχνει τους γονείς που ζουν σε επαρχίες να δημιουργήσουν δικά τους δίκτυα αλληλοϋποστήριξης και επικοινωνίας, όπως συλλόγους γονέων, ώστε να νιώσουν περισσότερο ενταγμένοι και να διεκδικήσουν πιο συλλογικά ή ακόμα και να δημιουργήσουν οι ίδιοι δομές και υπηρεσίες σχετικές με τον αυτισμό. Αυτά τα δίκτυα δραστηριοποιούνται έντονα στην παραγωγή υλικού και στην οργάνωση εκδηλώσεων για την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού, όπως φαίνεται και στο δείγμα.

Επιπλέον, στο σχετικό αίτημα των γονέων, κυρίως την τελευταία πενταετία, που η διάγνωση του αυτισμού γίνεται όλο και πιο διαδεδομένη, φαίνεται να αυξάνονται τελικά και οι αντίστοιχες ιατρο-παιδαγωγικές δομές στις μεγάλες επαρχιακές πόλεις, οι οποίες προσπαθούν κατά την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού, να διαφημίσουν τη δράση τους και τις υπηρεσίες που δύνανται να παρέχουν, στην πόλη τους άλλα και στις γύρω επαρχιακές περιοχές, ενώ ταυτόχρονα οργανώνουν καμπάνιες ‘ενημέρωσης’ των κατοίκων για τον αυτισμό.

4.1.4 Ζητήματα ετερο-εκπροσώπησης

*«Ένας μπάμπας μου είχε ένα κατιτί και έτσι αισθάνομαι ότι ξέρω το πρόβλημά σου»
(Goffman, 2001, σ.81)*

Το παραπάνω σχόλιο διατυπώνει χιουμοριστικά την κατάσταση που επικρατεί σε μεγάλο βαθμό, αναφορικά με την εκπροσώπηση των αυτιστικών ατόμων, από γονείς και ‘ειδικούς άλλους’, στις περισσότερες πτυχές του δημόσιου βίου. Μέχρι σήμερα, όπως παρατηρείται πολύ έντονα και στην παρούσα έρευνα, σε ημερίδες, ενημερωτικές καμπάνιες και επιστημονικές μελέτες, τα αυτιστικά άτομα ετερο-εκπροσωπούνται. Το δείγμα αποδεικνύει, πως κυρίαρχη ομάδα ‘εκπροσώπων’ των

αυτιστικών ατόμων είναι αυτοί των ‘φυσιολογικών’, που συγκεκριμένα αποτελείται, με βάση τα δεδομένα, από γονείς, φιλανθρωπικούς μη κυβερνητικούς οργανισμούς και ‘ειδικούς’. Οι παραπάνω κατηγορίες εκπροσώπων μοιάζουν να συνοψίζονται κάτω από τον όρο ‘επαΐοντες’, όπως τον ορίζει ο Goffman (2001), δηλαδή ‘φυσιολογικοί’, όπου εδώ μεταφράζεται ως μη-αυτιστικοί, μέτοχοι της ζωής των ‘στιγματισμένων’, δηλαδή των αυτιστικών. Οι ‘επαΐοντες’ κατέχουν συχνά τιμητική θέση. Ένα τύπος ‘επαΐοντα’ είναι αυτός του ατόμου που συνδέεται με ένα αυτιστικό άτομο, με τρόπο που η κοινωνία να τους αντιμετωπίζει ως ‘ένα’, συχνό τέτοιο παράδειγμα στην παρούσα έρευνα είναι οι γονείς και ακόμα περισσότερο οι μητέρες αυτιστικών ατόμων. Ένας δεύτερος τύπος ‘επαΐοντα’, που επίσης εμφανίζεται συχνά στο δείγμα της συγκεκριμένης έρευνας, είναι αυτός του ‘μη-αυτιστικού’, που η ‘εμπειρία’ και η ‘γνώση’ του για τον αυτισμό, προέρχεται από το ότι εργάζεται σε σχέση με τα αυτιστικά άτομα, όπως π.χ. οι γιατροί-αναπτυξιολόγοι και διάφοροι θεραπευτές ή ακόμα και ειδικοί παιδαγωγοί.

Οι κατηγορίες ‘επαΐόντων’ του αυτισμού που αναφέρθηκαν ήδη παραπάνω, θεωρούν ως ένα από τα βασικά καθήκοντά τους, το να εκπροσωπούν ως ‘ομιλητές’, τα αυτιστικά άτομα, κάτι που γίνεται πολύ έντονα φανερό στην έρευνα αυτή, ενώ συχνά προτείνουν και διεκδικούν την χρήση ορολογίας σχετικά με τον αυτισμό την οποία θεωρούν άλλοτε ορθότερη επιστημονικά και άλλοτε ως ‘ηπιότερη κοινωνική ετικέτα’, με βάση τις επιταγές του ορθού λόγου, ξεχνώντας συχνά να λάβουν υπόψη τους το δικαίωμα των ίδιων των αυτιστικών ατόμων στον αυτοπροσδιορισμό τους.

Το 2018 καταγράφεται επίσημα πλέον, στο Λεξικό Αγγλικής Γλώσσας της Οξφόρδης, ο, μέχρι τότε φεμινιστικός κυρίως, νεολογισμός ‘mansplaining’⁵⁶, που χρησιμοποιείται προκειμένου να εκφράσει γλωσσικά κάποιες δυναμικές που αναπτύσσονται στη σχέση και την επικοινωνία μεταξύ ατόμων αρσενικού και θηλυκού γένους, προκύπτει από τη συγχώνευση των λέξεων ‘man’ (=άνδρας) και ‘explain’ (=εξηγώ), προκειμένου να εκφράσει κατά βάση, την συνθήκη όπου ο άνδρας μιλάει στη γυναίκα πατρνάροντας την ή ορισμένες φορές χρησιμοποιείται και σε περιπτώσεις, που άτομο αρσενικού γένους ερμηνεύει στάσεις και συμπεριφορές των γυναικών σαν να είναι ειδικός σε αυτές και να τις γνωρίζει/κατανοεί καλύτερα ακόμα και από την ίδια. Το – splain έχει από τότε

⁵⁶ ‘Mansplaining’, <https://www.merriam-webster.com/words-at-play/mansplaining-definition-history>, retrieved on 08/09/2020, 12:13

προσαρτηθεί και σε άλλες λέξεις, συνθέτοντας έννοιες, που βασίζονται στο μοντέλο ‘mansplain’. Με έναν αντίστοιχο τρόπο μπορεί να αξιολογηθεί και η αντίδραση πολλών νευροτυπικών, κυρίως γονέων και ‘ειδικών’, απέναντι στην νευροδιαφορετικότητα. Μεταφέροντας την ουσία του περιεχομένου του όρου ‘mansplaining’ στο πεδίο της νευροδιαφορετικότητας, αυτός μετατρέπεται στον όρο ‘neurosplaining’ (Petersen, 2018), επιτρέποντας μας έτσι να ονοματίσουμε κάθε συμπεριφορά ή λόγο μη αυτιστικού ατόμου που θέτει τον εαυτό του σε ρόλο εκπροσώπου του αυτισμού και μιλάει για αυτόν αγνοώντας, παραβλέποντας ή υποβαθμίζοντας την πραγματική εμπειρία του αυτισμού, την οποία μόνο τα ίδια τα αυτιστικά άτομα βιώνουν. Παραδείγματα τέτοιας υποβάθμισης, μπορεί να είναι εκφράσεις όπως «όλοι έχουμε αυτιστικά χαρακτηριστικά μερικές φορές», «δεν φαίνεται και τόσο αυτιστικός/ή» και άλλα τα οποία ταυτόχρονα δηλώνουν την άγνοια του ατόμου που μιλάει στο αυτιστικό άτομο, νομίζοντας πως γνωρίζει τον αυτισμό. Ακόμα, στον όρο ‘neurosplaining’ μπορούν να ενταχθούν και οι ‘ειδικοί’ που συμβουλεύουν και κατευθύνουν τις ζωές των αυτιστικών ατόμων, τους επιβάλλουν θεραπείες και στρατηγικές, που υποστηρίζουν πως θα ‘βελτιώσουν την κατάσταση’, ενώ δεν είναι οι πραγματικοί γνώστες της εμπειρίας του να είσαι αυτιστικό άτομο. Ο όρος, αυτός λοιπόν μπορεί εν δυνάμει να συμπεριλάβει όλες εκείνες τις συμπεριφορές που πατρονάρουν τα αυτιστικά άτομα, λειτουργούν πάνω σε αυτά και στις ζωές τους καταπιεστικά και νομίζουν ότι είναι σε θέση να εξηγήσουν τον αυτισμό και να συμβουλέψουν γι’ αυτόν, καλύτερα από τα ίδια τα αυτιστικά άτομα. Τέτοιες πρακτικές πιθανώς άλλοτε να υποκινούνται από μία ‘καλή πρόθεση’, ενδεδυμένη με αρκετή δόση άγνοιας και παραπληροφόρησης και άλλοτε από εξουσιαστικές τάσεις και ωφελιμιστική διάθεση, κυρίως στην περίπτωση όσων κερδοσκοπούν εις βάρος των αυτιστικών.

Ένα άλλο απότοκο της ετερο-εκπροσώπησης τους, είναι σύμφωνα με τα αυτιστικά άτομα οι ‘ταμπέλες λειτουργικότητας’, κάτι που θα δούμε και σε επόμενο κεφάλαιο, ότι συναντάται στην ορολογία που χρησιμοποιείται αναφορικά με τα αυτιστικά άτομα στο οπτικό υλικό. Όπως περιγράφει στο άρθρο της: ‘Disorder, Condition, or Disability: A Look at the Fables of Autism Labels’⁵⁷ στο Neuroclastic.gr, η αυτιστική ακτιβίστρια Becca Lory Hector οι όροι και οι ταμπέλες που οι μη-αυτιστικές/οί συχνά

⁵⁷ Retrieved from: <https://neuroclastic.com/2020/04/15/disorder-condition-or-disability-a-look-at-the-fables-of-autism-labels/> , on 10/09/20, 18:19

θέτουν για να αναφερθούν στα αυτιστικά άτομα μπορεί να απέχουν πολύ από την εμπειρία του αυτισμού:

«Ακόμα και μέσα στον ίδιο τον αυτισμό οι ταμπέλες έχουν διαιωνιστεί. Όροι όπως 'υψηλής λειτουργικότητας' και 'μη-λεκτικός/ή' εξαπολύονται τριγύρω, σαν ασήμαντα επίθετα, παρ' όλο που δεν περιγράφουν καθόλου την εμπειρία του να είσαι αυτιστικός/ή»

(Hector, April 15 2020)

Η ίδια συνεχίζει εξηγώντας πως η ταμπέλα της υψηλής λειτουργικότητας, αφαιρεί από την εμπειρία της εκείνες τις μέρες που έχει ανάγκη σημαντικής υποστήριξης. Αυτό που ονομάζουμε λειτουργικότητα είναι για εκείνη πολύ ρευστό και μπορεί να αλλάζει από στιγμή σε στιγμή.

«Το ότι απλά δεν μπορείς να δεις την εσωτερική πάλη, δεν σημαίνει ότι δεν επηρεάζεται η λειτουργικότητα»

(Hector, April 15 2020)

Το αντίστοιχο μπορεί να συμβεί και στο αυτιστικό άτομο με την ταμπέλα 'χαμηλής λειτουργικότητας' ή την ετικέτα 'μη-λεκτικό'.

Οι αυτιστικοί/ές ακτιβιστές/ίστριες αντιδρούν στη θεώρηση του αυτισμού, από τους μη-αυτιστικούς, ως κατάσταση που εκδηλώνεται σε διαφορετικά είδη, ποιότητες και βαθμούς, καθώς τέτοιες διατυπώσεις προσβάλουν και υποβαθμίζουν τους προσωπικούς τους αγώνες και τις προσπάθειες τους να ανταπεξέλθουν σε κάτι που για το μη-αυτιστικό άτομο μπορεί να είναι εύκολο και προσβάσιμο, ενώ ταυτόχρονα δείχνει αδιαφορία για παροχή κατάλληλης υποστήριξης, όπου την έχουν πραγματική ανάγκη, παραβλέπει παράγοντες που επηρεάζουν την εμπειρία του αυτιστικού ατόμου και μετατοπίζει τις ευθύνες από το κοινωνικό σύνολο και την κοινωνική πολιτική στο αυτιστικό άτομο και στην 'λειτουργικότητά' του. Η ταμπέλα της 'χαμηλής λειτουργικότητας' παραβλέπει εκείνα στα οποία το αυτιστικό άτομο είναι καλό, τα απανθρωποιεί εν μέρει και μειώνει εξ ορισμού τις προσδοκίες των γύρω τους. Έτσι, η 'λειτουργικότητα' δεν αφορά πραγματικά το αυτιστικό άτομο, ούτε περιγράφει τον αυτισμό του, αλλά είναι μια ερμηνεία για το πώς τα μη-αυτιστικά άτομα και η νευροτυπική κοινωνία, αντιλαμβάνονται και ερμηνεύουν τον αυτισμό

τους (Williams, 2019). Είναι συχνό τα μη-αυτιστικά άτομα, να θεωρούν τον χαρακτηρισμό ‘υψηλή λειτουργικότητα’ ως κομπλιμέντο για το αυτιστικό άτομο και πιθανώς να μην έχουν κακή πρόθεση και πλήρη συνείδηση της υποτίμησης του αυτιστικού ατόμου και του αυτισμού, όταν εκφράζονται με τρόπο, που θέτει την ‘υψηλή λειτουργικότητα’ ως αντιστάθμισμα και ‘τύχη’ για το αυτιστικό άτομο.

Μια αυτιστική γυναίκα περιγράφει:

«Σίγουρα δεν θα θεωρούμουν ‘υψηλά λειτουργική’ αν οι άνθρωποι έβλεπαν εκείνες τις πλευρές μου. Αλλά έχω την ικανότητα (μερικές φορές) να κρύβω εκείνα τα αυτιστικά χαρακτηριστικά μου, μέχρι να βρεθώ στο σπίτι μόνη μου ή με ανθρώπους που εμπιστεύομαι. Αν νιώσω υπερφορτωμένη αισθητηριακά ερχόμενη στη δουλειά, το κρατάω μέσα μου μέχρι να φτάσω στο σπίτι. Αυτό δεν με κάνει υψηλά λειτουργική, απλά σημαίνει ότι έχω εκφοβιστεί τόσο πολύ, ούσα διαφορετική, που προτιμώ να θέτω τον εαυτό μου σε τόσο μεγάλο πόνο, για να το κρύψω όσο περισσότερο μπορώ» .

(Flynn, 2018)

Για πολλά αυτιστικά άτομα, οι ‘ταμπέλες λειτουργικότητας’, είναι όχι απλώς προσβλητικές και ανακριβείς, αλλά ακόμα και καταστροφικές, καθώς ασκούν μεγάλη πίεση στα αυτιστικά άτομα που κατηγοριοποιούνται ως ‘υψηλής λειτουργικότητας’ και ταυτόχρονα περιορίζουν εκείνα που θεωρούνται ‘χαμηλής λειτουργικότητας’ (Aylward, L.⁵⁸)

Με άλλα λόγια, αυτή η αντιμετώπιση του αυτισμού, που προσδιορίζεται ως ‘διαταραχή’, που εκφράζεται μέσα σε ένα ‘φάσμα’, διαχωρίζοντας και κομματιάζοντας έτσι τα αυτιστικά άτομα σε υποομάδες με βάση κατασκευασμένους ‘βαθμούς’ και ‘ποιότητες’ αυτισμού, είναι ένα είδος ρατσισμού και συγκεκριμένα, στον χώρο των Σπουδών στην Αναπηρία, ονομάζεται ‘Αρτιμελισμός’, καθώς στην ουσία ο χαρακτηρισμός ‘χαμηλά ή υψηλά λειτουργικός/ή’ αυτιστικός/ή είναι μία αξιολογική κρίση, που ως βάση της έχει την νευροτυπικότητα, άρα την αρτιμέλεια, η οποία θεωρείται ως ‘κανονικότητα’. Έτσι, το αυτιστικό άτομο χαρακτηρίζεται με

⁵⁸ Aylward, L. (-) ‘Why functioning labels are damaging and irrelevant’, Retrieved on 12/09/20, from <https://www.bristolautismsupport.com/functioning-labels-damaging-irrelevant/> .

βάση το πόσο παρεκκλίνει από τη νόρμα και το κατά πόσο μπορεί ή όχι να ενσωματωθεί και να αφομοιωθεί μέσα σε αυτήν.

«Πριν από την διάγνωση του αυτισμού μου, δεν έδινα πολύ σημασία στις ταμπέλες ή στους μύθους γύρω από αυτές. Ήταν απλώς ένας ακόμα τρόπος να κατηγοριοποιηθούν οι παρατηρήσεις κάποιου. Άλλα όταν κάποια στιγμή αυτή η ταμπέλα τοποθετήθηκε σε 'μένα και έπρεπε να ζήσω με το στίγμα που φέρει μαζί της, οι ταμπέλες, καθώς και η ακρίβειά τους έγιναν πολύ σημαντικές για 'μένα.[...] Σίγουρα υπάρχουν μερικές μέρες που ο αυτισμός είναι αναπηροποιητικός και κάποιες μέρες που με καθιστά σιωπηλή. Και φυσικά, μέρες που χρειάζομαι όλη την υποστήριξη που είναι δυνατόν να λάβω. Αυτή η κυμαινόμενη διχοτόμηση είναι πολύ απρόβλεπτη, πολύ σύνθετη και πολύ ανθρώπινη, για να μπορεί να οριστεί τόσο αυστηρά με έναν μοναδικό τρόπο, αφήνοντάς μας πνιγμένους στους μύθους, που οι ταμπέλες μας κατασκευάζουν».

(Hector, April 15 2020)

Τέλος, ένα ακόμα ζήτημα που έχει τεθεί από ακτιβιστικούς κύκλους αναπήρων ανά τον κόσμο, όσον αφορά στην ετεροεκπροσώπηση, είναι η αντικειμενοποίηση του ανάπηρου ή του αυτιστικού ατόμου, που εκφράζεται μέσα από την παρουσίαση του ως σημείο αναφοράς που εμπνέει μη-ανάπηρα και νευροτυπικά άτομα. Η ανάπηρη ακτιβίστρια και κωμικός Stella Young είχε αναφερθεί σε αυτό το είδος αναπαράστασης των αναπήρων ως 'πορνογραφία έμπνευσης' ('inspirational porn'), καθώς το παρομοίαζε με μία 'εκπόρνευση' που ζητούν τα μη-ανάπηρα άτομα από τα ανάπηρα, προκειμένου να εμπνευστούν και να παρακινηθούν, καθώς η αναπηρία τίθεται ως υπέρτατη δυσκολία και κακό, παρά το οποίο τα ανάπηρα άτομα καταφέρνουν να επιβιώνουν ή ακόμα και να εκπαιδεύονται, να αναζητούν εργασία, να διεκδικούν τα δικαιώματά τους, να θέλουν να αναπτύξουν ταλέντα και δεξιότητές τους και να εμπλέκονται στον δημόσιο βίο. Η αναπηρία τοποθετείται ως κάτι επιθυμητό και ταυτόχρονα ανεπιθύμητο, ένα ατομικό ελάττωμα στη βιολογική ή σωματική κατάσταση του ατόμου, που όμως δύναται και πρέπει να υπερκεραστεί από την επίδειξη της δυνατότητας επιβίωσης ή ακόμα και της υπεροχής κάποιου ειδικού ταλέντου του ανάπηρου ατόμου, ώστε αυτό, εν συνεχεία να αποτελέσει αντικείμενο έμπνευσης για τα μη-ανάπηρα μέλη της κοινωνίας και να καθησυχάσει φόβους και ενοχές τους, ενώ ταυτόχρονα τα παρακινεί να ανταπεξέλθουν στις δικές τους

‘λιγότερο σημαντικές’ δυσκολίες. Τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης έχουν καταφέρει να διαιωνίσουν ακόμα περισσότερο, τα τελευταία χρόνια, τέτοιες αναπαραστάσεις. Όπως επισημαίνει στην ομιλία της, ‘I’m not your inspiration, thank you very much’ στο TEDxSysney, το 2014, η Stella Young:

«...Για πολλούς από εμάς, οι ανάπηροι άνθρωποι δεν είναι οι δάσκαλοί μας ή οι γιατροί μας ή οι μανικιουρίστες μας. Δεν είμαστε κανονικοί άνθρωποι. Υπάρχουμε για να εμπνεύσουμε».

(Young, S, 2014, απόσπασμα 2:06 - 2:18, από ‘I’m not your inspiration, thank you very much’, TEDxSysney)

Στο δείγμα της παρούσας έρευνας, τέτοια παραδείγματα αναπαραστάσεων που εντάσσονται σε αυτό το πλαίσιο ‘πορνογραφικής έμπνευσης’, εμφανίζονται κυρίως σε τίτλους και περιγραφές ταινιών, που προβλήθηκαν σε εκδηλώσεις, όπου ένας/μία αυτιστικός/ή παρά τον αυτισμό του/της κατάφερε να έχει μία ερωτική σχέση ή να αναπτύξει κάποιο ταλέντο του π.χ. στη μουσική. Εδώ, όμως, γύρω από τον αυτισμό, εμφανίζεται στο υλικό και το φαινόμενο να επιδεικνύεται το ‘κουράγιο’ του γονέα, κυρίως της μητέρας, ως σημείο έμπνευσης, προς άλλους γονείς, καθώς καταφέρνει να ανταπεξέρχεται και να συνεχίζει να ζει και να έχει τη γονεϊκή φροντίδα και μέριμνα, παρά τον ‘κακό’ αυτισμό του παιδιού της, που την εξουθενώνει και την αντιμάχεται διαρκώς. Έτσι, ακόμα κι σε αυτήν την περίπτωση που ο γονιός γίνεται το σημείο έμπνευσης, συνεχίζει να αντικειμενοποιείται το αυτιστικό παιδί και διαιωνίζεται η αναπαράσταση του ‘κακού’ αυτισμού, ενώ ηρωοποιείται ο γονιός, που συνεχίζει να ζει δίπλα στο παιδί του, χωρίς να εγκαταλείπει τον ρόλο του.

Επομένως, είναι ήδη φανερό από τα παραπάνω, πως η ετερο-εκπροσώπηση στον αυτισμό, όπως και στην αναπηρία, παράγει μη-ρεαλιστικές, στιγμιστικές αναπαραστάσεις που περιορίζουν τα αυτιστικά άτομα, τα συνοδεύουν για όλη τους τη ζωή με καταστροφικές για την αυτο-εικόνα τους επιδράσεις, τα κατακερματίζουν και τα αντικειμενοποιούν, ενώ ηρωοποιούν τους γύρω τους και παραπληροφορούν σε σχέση με τον αυτισμό αναπαράγοντας και διαιωνίζοντας μια αρνητική και μη ρεαλιστική εικόνα του αυτισμού.

4.2 Ο χαρακτήρας του κυρίαρχου υλικού και ο σκοπός του

4.2.1 Εκδηλώσεις για τη ‘Διαταραχή του Αυτισμού’

Η Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού αποτελεί μία από της επτά Παγκόσμιες Ημέρες που έχουν αναγνωριστεί από τα Ηνωμένα Έθνη ως σχετιζόμενες με την υγεία, μεταξύ αυτών είναι και η Παγκόσμια Ημέρα Νερού, η Παγκόσμια Ημέρα κατά του Καπνίσματος, η Παγκόσμια Ημέρα κατά των Ναρκωτικών και της Παράνομης Διακίνησής τους, η Παγκόσμια Ημέρα Ψυχικής Υγείας, η Παγκόσμια Ημέρα Διαβήτη και η Παγκόσμια Ημέρα για το AIDS. Έτσι, φαίνεται πως ο αυτισμός τοποθετείται κάπου μεταξύ ζητημάτων υγείας που σχετίζονται με την πρόσβαση σε δημόσια αγαθά, απαραίτητα για την επιβίωση του ανθρώπου, με τη χρήση βλαβερών ή/και παράνομων ουσιών, με νόσους του μεταβολισμού, με σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και με ζητήματα ψυχικής υγείας, δίνοντας έτσι κάποιες ενδείξεις για την κυρίαρχη ερμηνεία του αυτισμού, από όσους εμπλέκονται τόσο στην καθιέρωση αυτής της ημέρας, αλλά και από όσους συχνά την γιορτάζουν. Το είδος των εκδηλώσεων, καθώς και το περιεχόμενο που εξετάστηκε στο δείγμα της εργασίας αυτής, κάνει αρκετά ξεκάθαρο, πως αυτό που τόσοι σύλλογοι γονέων, φιλανθρωπικά σωματεία και ‘ειδικοί’ υποστηρίζουν πως γιορτάζουν, είναι κάτι που οι ίδιοι που το ‘γιορτάζουν’ το αποκαλούν ‘Διαταραχή’ ή ακόμα και όταν δεν το ονοματίζουν έτσι, συνεχίζουν να το αντιμετωπίζουν ως τέτοια. Επομένως ήδη αυτή η διατύπωση φέρνει στην επιφάνεια κάποιες αντιφάσεις, ίσως ακόμα να καταδεικνύει και την ουσία αντιλήψεων και διαθέσεων ή ακόμα και την σύγχυση, που αποσιωπούνται κάτω από τη λάμψη ενός ‘παγκόσμιου εορτασμού’.

Στο μεγαλύτερο μέρος του υλικού κυριαρχούν εκδηλώσεις διαφόρων ειδών, άλλοτε περισσότερο ενημερωτικού και άλλοτε πιο εορταστικού χαρακτήρα, που στρέφονται γύρω από τον αυτισμό, αναπαριστώντας τον άμεσα ή έμμεσα ως ‘διαταραχή’. Παρά τις προσπάθειες των περισσότερο ενεργών, ως προς το κομμάτι της εκπροσώπησής τους, αυτιστικών ατόμων, ανά τον κόσμο, να αλλάξει η ορολογία με την οποία γίνεται αναφορά στον αυτισμό και στα αυτιστικά άτομα, τουλάχιστον στον ελληνικό χώρο, οι όροι ‘Αυτιστική Διαταραχή’, ‘Διαταραχή του Αυτισμού’, και ‘Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος’ φαίνεται να επιλέγονται μέχρι σήμερα, σε μεγάλο βαθμό από το μη-αυτιστικό κοινό. Πρόκειται για ορολογία που έχει εσωτερικευτεί ακόμη και από αυτιστικά άτομα, ίσως επειδή στην Ελλάδα αυτή η προσπάθεια μεταβολής των

όρων και ενημέρωσης γύρω από την ουσία τους, είναι σε αρχικό στάδιο και δεν έχει τόσο δυναμική και ηχηρή εκπροσώπηση, όσο ο κλινικός λόγος, που διαιωνίζεται για μεγάλο διάστημα και σπάνια έχει αμφισβητηθεί σθεναρά.

«Πιο ποσοστό του πληθυσμού πρέπει να διαγνωστεί ως αυτιστικό, ώστε να καταστεί η ταμπέλα ‘διαταραχή’ ως λανθασμένος όρος; Ακόμα περισσότερο από τη στιγμή, που τόσοι πολλοί δεν νιώθουν διαταραγμένοι από τον αυτισμό τους, η ταμπέλα είναι ανακριβής και διαιωνίζει το στίγμα ότι οι αυτιστικοί άνθρωποι είναι κατά κάποιον τρόπο χαλασμένοι».

(Hector, April 15 2020)

Η έννοια της ‘διαταραχής’ πλανάται πάνω από τον αυτισμό και άλλοτε εστιάζει στο κομμάτι της επικοινωνίας και του λόγου, άλλοτε σε ‘στερεοτυπίες’ και ‘ακατάλληλες’ κοινωνικές συμπεριφορές, άλλοτε σε ζητήματα αισθητηριακής ολοκλήρωσης και άλλοτε τέλος σε ζητήματα που αφορούν την ψυχική υγεία. Το τελευταίο είναι ιδιαίτερα εμφανές, εξετάζοντας, πέρα από τους τίτλους και το περιεχόμενο, τους συμμετέχοντες στις εκδηλώσεις. Οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας εμφανίζονται πρώτοι με διαφορά στο σύνολο των συμμετεχόντων μέσα στο διάστημα 2009-2018. Ο αυτισμός σε όλο τον κόσμο, συχνά συγχέεται, λανθασμένα και αντιμετωπίζεται ως ζήτημα ψυχικής υγείας. Σε χώρες του εξωτερικού μάλιστα υπάρχει η τάση, ο όρος ‘mental health condition’ (ζήτημα ψυχικής υγείας) να αντικαθιστά τον όρο ‘disorder’ (διαταραχή), όταν γίνεται αναφορά στον αυτισμό. Ενδεχομένως, αυτό να συμβαίνει λόγω πολιτικής ορθότητας, όμως δημιουργεί μεγάλη σύγχυση και παραπληροφορεί σε σχέση με την φύση του αυτισμού, καθώς ένα ζήτημα ψυχικής υγείας μπορεί να υφίσταται τόσο στο αυτιστικό άτομο, όσο και στο νευροτυπικό (Hector, 2020) και δεν είναι συνώνυμο του αυτισμού. Ένα απότοκο αυτής της ανεδαφικής αντίληψης, λοιπόν, είναι και το ότι ψυχολόγοι και ψυχίατροι, φαίνεται να θεωρούνται, από τους κατ’ εξοχήν ‘ειδικούς’ του αυτισμού. Αντιμετωπίζοντας τον αυτισμό ως ‘διαταραχή’, στις περισσότερες εκδηλώσεις, οι ‘ειδικοί’ αναφέρονται σε διαγνωστικές εικόνες και συμπτωματολογία και προτείνουν θεραπευτικές παρεμβάσεις. Οι γλωσσικές επιλογές, κατά την περιγραφή του αυτισμού, συμπεριλαμβάνουν συχνά, πέρα από τον όρο ‘διαταραχή’, παρεμφερείς όρους, όπως ‘(σοβαρό) πρόβλημα’ και ‘δυσκολία’, ενώ επιμένουν να εστιάζουν σε

ότι θεωρούν ‘έλλειμμα’ και ‘αδυναμία’, τα οποία προκύπτουν πάντα από μία σύγκριση με το ‘τυπικό’, το ‘φυσιολογικό’, το ‘ικανό’ και το ‘κανονικό’.

Σε όλο τον κόσμο, στήνεται ένας σχεδόν υποκριτικός εορτασμός του αυτισμού, όπου αυτό ακριβώς το οποίο υποτίθεται ότι εορτάζεται, είναι και αυτό γύρω από το οποίο στήνεται ένα γαϊτανάκι κλινικών ερμηνειών και προσεγγίσεων, με τελικό στόχο την ‘ομαλοποίηση’ του, και την μεταβολή του σε κάτι αποδεκτό από την κυρίαρχη κουλτούρα. Το ότι η ημέρα αυτή αφιερώνεται στην αντιμετώπιση του αυτισμού ως ‘διαταραχή’ και του επιβάλλονται κανονικοποιητικές πρακτικές, κάνει παραπάνω από ξεκάθαρο, πως αυτή η μέρα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ημέρα γιορτής, αλλά μάλλον ημέρα πένθους, πρώτα για τα αυτιστικά άτομα στα οποία στοχεύουν τέτοιες πρακτικές, αλλά κατ’ επέκταση και για την ευρύτερη κοινωνία που κινδυνεύει από την απροθυμία κατανόησης της ανθρώπινης ποικιλομορφίας και την κεκαλυμμένη προσπάθεια καθυπόταξης και ισοπέδωσης της. Ένα παράδειγμα τέτοιας υποκριτικής συμπεριφοράς, είναι μεταξύ πολλών άλλων αυτό του πρώην προέδρου των Η.Π.Α. και στενού φίλου του ιδρυτή της Autism Speaks, Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος για δύο συνεχόμενες χρονιές (2017, 2018) έχει φωταγωγήσει τον Λευκό Οίκο με μπλε φως, συμμετέχοντας στον Παγκόσμιο Εορτασμό του Αυτισμού και στην καμπάνια “Άναψε μπλε φως για τον Αυτισμό”, ενώ την ίδια στιγμή η γνώση του για τον αυτισμό είναι αναχρονιστική και ελλιπής και η άποψη, που συχνά εκφέρει γι’ αυτόν, είναι προσβλητική για τα αυτιστικά άτομα, καθώς βασίζεται στην άποψη ότι τα εμβόλια είναι αίτιο πρόκλησης αυτισμού, άρα τον θεωρεί επίκτητη βλάβη και δηλώνει την στήριξη του στην προσπάθεια ανεύρεσης θεραπειών⁵⁹ (Cassella, 2018). Δυστυχώς το υλικό μας αποδεικνύει ότι αυτή η υποκρισία είναι ακόμα εντονότερη και πιο στοχευμένη και συνειδητή μέσα στον χώρο των ‘ειδικών’ του αυτισμού.

4.2.2 Φιλανθρωπία και Μπλε Εφησυχασμός

Από το τέλος το 19ου αιώνα και μετά, κυρίως οργανώσεις των Η.Π.Α., για την υποστήριξη των αναπήρων ή για την πρόληψη της αναπηρίας, αρχίζουν να αναπτύσσονται ραγδαία κι ενώ αρχικά στηρίζονται κυρίως από θρησκευτικά

⁵⁹ Πρβλ. ‘Trump Tries to Observe Autism Awareness Day, But It's Pure Hypocrisy’, Cassella. C, (3 April 2018), Retrieved on 19/09/20, 17:07, from <https://www.sciencealert.com/trump-autism-awareness-day-light-it-up-blue-hypocrisy> .

ιδρύματα, στην πορεία αναζητούν ευρύτερα τους πόρους τους. Οι πλουσιότεροι είναι αυτοί που ανταποκρίνονται πρώτοι, επιδιώκοντας να κάνουν μία ‘καλή πράξη’, στη συνέχεια όμως οι οργανώσεις αυτές απευθύνονται όλο και περισσότερο στην συλλογή πόρων από την ολοένα και περισσότερο αναπτυσσόμενη μεσαία τάξη. Έτσι, στην προσπάθεια τους να διαφημίσουν τις φιλανθρωπικές τους καμπάνιες αρχίζουν να χρησιμοποιούν την φωτογραφία και να αναπαριστούν με διάφορους τρόπους την αναπηρία. Οι οργανώσεις αυτές είχαν ακόμα μεγαλύτερη απήχηση όσο περνούσε ο 20ος αιώνας και αποκτούσαν ολοένα και περισσότερα τοπικά παρακλάδια, αλλά και νέους συνεργάτες, με αποτέλεσμα την μεγάλη τους εξάπλωση. Φιλανθρωπικές καμπάνιες αναζήτησης πόρων πραγματοποιούνται σε ετήσια βάση από τις περισσότερες τέτοιες οργανώσεις, ενώ κάποιες άλλες εστίαζαν τη δράση τους σε συγκεκριμένες περιόδους του χρόνου (Bogdan, 2012). Μία τέτοια περίπτωση είναι και η Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού σήμερα, κατά την οποία οι φιλανθρωπικές καμπάνιες για τον Αυτισμό κάνουν πολύ έντονη την παρουσία τους, όπως αποδεικνύεται και στο δείγμα, με παραδείγματα από παγκόσμιους, εθνικούς και τοπικούς οργανισμούς, που δραστηριοποιούνται σε σχέση με τον αυτισμό.

Παρ’ όλο που ετυμολογικά η λέξη ‘φιλανθρωπία’, όπως καταγράφεται στα λεξικά και συχνά και στις ανθρώπινες συνειδήσεις, συνδέεται με το ανιδιοτελές ενδιαφέρον και κυρίως την πράξη αγάπης προς τον συνάνθρωπο, με τη μορφή ελεημοσύνης και υλικής ή/και ηθικής συμπαράστασης, είναι ανάγκη να ειδωθεί με περισσότερο κριτική ματιά, ειδικά αναφορικά με την αναπηρία και τον αυτισμό. Η Mitzi Waltz, κάνει μια τέτοια κριτική ανασκόπηση στο ζήτημα της φιλανθρωπίας για τον αυτισμό και παρατηρεί, πως οι αναπαραστάσεις του αυτισμού και των αυτιστικών ατόμων, που παράγονται από φιλανθρωπικές διαφημίσεις και ημερίδες, αναπαράγουν το στίγμα και μεγαλώνουν την απόσταση στη διαδρομή προς την κατανόηση και την αποδοχή του αυτισμού, έχοντας επιπτώσεις στις ζωές των αυτιστικών ατόμων. Αναφέρεται μάλιστα στις φιλανθρωπικές οργανώσεις τονίζοντας πως συχνά μπορούν να αποτελούν ολόκληρες επιχειρήσεις, με καλοπληρωμένους εργαζόμενους, οι οποίες ξοδεύουν μεγάλα ποσά για να διαφημίσουν τη δράση τους και να εξασφαλίζουν δωρεές. Επισημαίνει ακόμη, ότι είναι συχνό φαινόμενο οι φιλανθρωπικές διαφημίσεις για τον αυτισμό και την αναπηρία, να στηρίζονται οικονομικά, από φαρμακευτικές εταιρίες και από άλλες εταιρείες που δραστηριοποιούνται εμπορικά και οι οποίες ως αντάλλαγμα προμοτάρονται διά μέσου αυτών των διαφημίσεων (Waltz, 2012). Ο

David Hevey (1992b) έχει επίσης ασχοληθεί με την φιλανθρωπική διαφήμιση στην αναπηρία και θέλοντας να σχολιάσει τα συναισθήματα (οίκτου, φόβου, ενοχών), που συχνά επιδιώκουν να προκαλέσουν οι εικόνες, που προωθούνται μέσω αυτού του είδους τη διαφήμιση, έχει πει συγκεκριμένα πως ‘πουλάνε φόβο’. Κάποιες από τις πρώτες εικόνες φιλανθρωπικής διαφήμισης για τον Αυτισμό, φαίνεται να έρχονται από την Αγγλία το 1962, από μία από τις παλαιότερες φιλανθρωπικές οργανώσεις για τον αυτισμό, την National Autistic Society. Εκείνη την περίοδο οι φιλανθρωπικές διαφημίσεις διαχέονταν στο κοινό κυρίως μέσω εφημερίδων και ραδιοφώνου. Σε άρθρο, λοιπόν, της οργάνωσης αυτής, με τίτλο ‘Children in Chains’, το οποίο στόχευε στην συλλογή χρηματοδότησης για φιλανθρωπικό σκοπό, ο αυτισμός αναφέρεται ως ζήτημα της παιδικής ηλικίας, κάτι πολύ συχνό τόσο στις φιλανθρωπικές διαφημίσεις για τον αυτισμό (Waltz, 2012), όσο και για κάθε σχεδόν αναπηρία (Bogdan, 2012) και αναφερόταν σε μικρές χαμένες ψυχές και κλειδωμένο νου, εξαιτίας του αυτισμού, που όμως η επιστήμη με την κατάλληλη χρηματοδότηση μπορεί να σώσει δείχνοντας οίκτο (Waltz, 2012). Σε αυτό το άρθρο βρίσκεται η απαρχή πολλών συστατικών της στρεβλής και στερεότυπης εικόνας του αυτισμού που επιβιώνει ακόμα και σήμερα, κάτι που γίνεται ιδιαίτερα εμφανές στο δείγμα της έρευνας αυτής, ειδικά στις αναπαραστάσεις που εντοπίζονται στις εικόνες των αφισών. Τέτοιες εικόνες είναι αυτές του αυτισμού ως πολύπλοκο παζλ και του αποκομμένου, εμποδιζόμενου από τοίχος παιδιού, που συμβολίζει τον αυτισμό ως φρούριο/κέλυφος που παγιδεύει ένα ‘κανονικό’ παιδί, το οποίο πρέπει να διασωθεί, ώστε να γίνει ξανά ‘φυσιολογικό’. Η Mitzi Waltz διαπιστώνει, πως στην Αγγλία, από το 1950 μέχρι και το 1980, οι φιλανθρωπικές διαφημίσεις για τον αυτισμό διαιωνίζουν το στίγμα, απανθρωπούν τα αυτιστικά άτομα και τονίζουν την οικογενειακή τραγωδία, ενώ ταυτόχρονα συλλέγουν πόρους για ανάπτυξη ακόμα και κακοποιητικών θεραπειών, τις οποίες καταφέρνουν μέσω αυτών των εικόνων να νομιμοποιούν. Η διαπίστωση αυτή αντικατοπτρίζει, δυστυχώς, την κατάσταση που συναντάται στην Ελλάδα του σήμερα και μάλιστα με ολοένα και πιο εντεινόμενους ρυθμούς, καθώς η φιλανθρωπική διαφήμιση κερδίζει συνεχώς έδαφος σύμφωνα με τα δεδομένα της έρευνας, αναπαράγοντας την αναπαράσταση του αυτισμού ως πρόβλημα και της φιλανθρωπίας ως λύση (Hevey, 1992b).

Όμως πέρα από την φιλανθρωπία μέσα από τη συλλογή πόρων, στο δείγμα διαπιστώνεται άλλη μια μορφή ‘φιλανθρωπικής στήριξης’, η οποία είναι αυτή της

συμμετοχής σε καμπάνιες στήριξης οργανωμένες από μη-αυτιστικά άτομα, άσχετα από την βούληση των αυτιστικών ατόμων, με στόχο την απόδειξη της στήριξής τους στα αυτιστικά άτομα. Η πιο γνωστή, παγκοσμίως, τέτοια καμπάνια, είναι η καμπάνια “Άναψε Μπλε Φως για τον Αυτισμό”, η οποία μάλιστα έχει έντονη εκπροσώπηση και υποστήριξη από την ‘φιλανθρωπική’ οργάνωση Autism Speaks. Οι συμμετέχοντες στην καμπάνια αυτή, κάθε χρόνο, στις 2 Απριλίου, φοράνε μπλε ρούχα και κάνουν πορεία σε μεγάλες πόλεις ανά τον κόσμο, δηλώνοντας έτσι την συμπαράστασή τους στον Αυτισμό, ενώ σημαντικά κτήρια και τοπόσημα φωταγωγούνται μπλε. Τόσο η οικονομική ενίσχυση, όσο και τέτοιες ετεροκατευθυνόμενες και χωρίς ουσιαστική σημασία, για τη βελτίωση της ζωής των αυτιστικών στην κοινωνία εκδηλώσεις, θυμίζουν αυτό που έχει υποστηρίξει ο Tom Shakespeare (2000), πως η φιλανθρωπία είναι ο τρόπος που επιλέγει η κοινωνία να αποφύγει την υποχρέωση της για άρση των κοινωνικών εμποδίων και παροχή ουσιαστικής υποστήριξης στα μέλη της, ενώ ταυτόχρονα για τους μη-αυτιστικούς συμμετέχοντες, η φιλανθρωπική δράση μπορεί να εκλαμβάνεται ως ένας τρόπος να αποδιώξουν μακριά τους ‘το κακό’ και να κερδίσουν ‘καλό κάρμα’ για τους ίδιους, όπως σχολιάζουν οι Haller B. και Ralph S. (2001).

4.2.3 Κερδοσκοπία και Αυτισμός

Το προηγούμενο υποκεφάλαιο σχετικά με την φιλανθρωπία και άλλες πρακτικές εφησυχασμού, όπως η μπλε καμπάνια, έρχεται να συνδεθεί σε μεγάλο βαθμό με το παρόν υποκεφάλαιο σχετικά με την κερδοσκοπία εις βάρος του Αυτισμού. Όπως διαπιστώθηκε ήδη συνοπτικά στο προηγούμενο υποκεφάλαιο για την φιλανθρωπία, ο λόγος που συνδέονται είναι ότι οργανώσεις που διατρανώνουν τον φιλανθρωπικό σκοπό τους αναφορικά με τον αυτισμό, φαίνεται να κερδοσκοπούν εις βάρος των αυτιστικών, αποκτώντας οικονομικό κέρδος για τις ίδιες, ενώ ταυτόχρονα δυσφημίζουν τον αυτισμό και τα αυτιστικά άτομα και παραπληροφορούν σχετικά με την εμπειρία του αυτισμού. Ένα τέτοιο τρανό παράδειγμα φιλανθρωπικής οργάνωσης, είναι αυτό που αναφέρθηκε και παραπάνω, της Autism Speaks. Παρ’ όλο που πρόκειται για μία οργάνωση σχετικά νέα, καθώς ιδρύθηκε το 2005, η επιρροή κάθε ενημερωτικής καμπάνιας της παγκοσμίως, είναι τόσο ευρεία και αποτελεσματική, που έχει ήδη εξαπλωθεί σαν ιός. Απόδειξη αυτής της διαπίστωσης

είναι πως το λογότυπό της με το μπλε κομμάτι παζλ είναι πια άρρηκτα συνδεδεμένο με τον αυτισμό και αντιμετωπίζεται ως το κατ' εξοχήν σύμβολό του, παρά τις αντιδράσεις των ακτιβιστικών κύκλων των αυτιστικών. Οι διασυνδέσεις του ιδρυτή της Bob Wright, με το ραδιοτηλεοπτικό αμερικάνικο δίκτυο NBC, καθώς και οι καμπάνιες όπως η “Άναψε μπλε φως για τον Αυτισμό”, βοήθησαν πολύ στην εξάπλωση της επιρροής της (Lynch, March 29 2019⁶⁰).

«...Συνοψίζοντας η Autism Speaks ευθύνεται για όλα όσα ενόχλησαν τα αυτιστικά άτομα, από το αντι-εμβολιαστικό κίνημα μέχρι την απεικόνιση των αυτιστικών ανθρώπων ως αβάσταχτα φορτία που καταστρέφουν τις ζωές των οικογενειών τους».

(Lynch, March 29 2019)

Μπορεί πλέον η Autism Speaks να έχει αποσυνδέσει τον αυτισμό από τα εμβόλια, ως αιτία και να έχει βγάλει από το λεξιλόγιό της την λέξη ‘θεραπεία’, παρ’ όλα αυτά το μεγαλύτερο μέρος των πόρων που παίρνει από τις φιλανθρωπικές της καμπάνιες, πηγαίνει σε διαφημιστικές – ‘ενημερωτικές’ καμπάνιες ‘ευαισθητοποίησης’, στο μάρκετινγκ της και στους μισθούς των υψηλόβαθμων στελεχών της. Ένα μέρος επίσης πάει στην έρευνα, η οποία όμως, αν και φαίνεται να έχει ξεφύγει από την αναζήτηση θεραπειών, περιστρέφεται κυρίως γύρω από την αναζήτηση βιολογικών αιτίων που συνδέονται με τον αυτισμό και τρόπων ανίχνευσης του αυτισμού κατά τον προγεννητικό έλεγχο, κάτι που συνεπάγεται τη δυνατότητα επιλογής του γονέα πάνω στο αν θα δεχτεί να γεννήσει ή όχι ένα αυτιστικό παιδί, άρα και τον έλεγχο του πληθυσμού των αυτιστικών ατόμων, πριν καν γεννηθούν, ενώ ελάχιστα χρήματα από αυτά χρησιμοποιούνται για την βελτίωση της ζωής των αυτιστικών ατόμων (Silberman, August 24 2015⁶¹. Lynch, March 29 2019). Το ίδιο συμβαίνει και με άλλους φιλανθρωπικούς οργανισμούς.

Ακόμα, η Mitzi Waltz έχει επισημάνει και ένα δεύτερο επίπεδο σύνδεσης της Autism Speaks και αντίστοιχων οργανώσεων, που μπορεί να συνδεθεί πιο έμμεσα με την κερδοσκοπία εις βάρος του αυτισμού και αυτό βρίσκεται στην επισήμανση, ότι η

⁶⁰ Lynch, C.L. (March 29 2019), ‘It’s April, So It’s Time To Argue About Autism Speaks’, Retrieved on 28/09/20, 16:00, from <https://neuroclastic.com/2019/03/29/autism-speaks-just-no/>.

⁶¹ Silberman, S. (Aug. 24, 2015), ‘Op-Ed: Autism Speaks needs to do a lot more listening’, Retrieved on 28/09/2020, 16:21, from <https://www.latimes.com/opinion/op-ed/la-oe-0824-silberman-autism-speaks-20150824-story.html>

έρευνα στον χώρο του αυτισμού προωθεί συχνά τα συμφέροντα του ιατρικού και του φαρμακευτικού κλάδου και όχι των αυτιστικών ατόμων, καθώς εξέχοντα μέλη της, όπως ο Robert Ring και ο Peter Bell, ο οποίος δουλεύοντας πρώτα σε φαρμακευτικές εταιρείες, όπως η Pfizer, συμμετέχουν στη δημιουργία φαρμάκων, όπως το Risperdal, τα οποία στην συνέχεια, απασχολούμενοι πλέον στην Autism Speaks, προωθούν στην αγορά, βασίζοντας τη διαφήμισή τους, σε ελλειπή ή ανακριβή στοιχεία που συγκεντρώνουν από ενδείξεις ερευνών που κάνουν στοχευμένα για αυτόν τον σκοπό, στην Autism Speaks (Waltz, 2012).

Άλλη μία πλευρά κερδοσκοπίας, που όμως συνδέεται και με τις προηγούμενες είναι αυτό που ο Goffman σημειώνει στο 'Στίγμα' (2001), όταν αναφέρεται σε 'ιατρογενείς διαταραχές', οι οποίες οφείλονται στη δουλειά των γιατρών και ωφελούν επίσης τους γιατρούς, δίνοντας τους δουλειά και κέρδος. Αν και πλέον οι έρευνες έχουν δείξει, πως ο αυτισμός ανήκει στην ομπρέλα της νευροδιαφορετικότητας και δεν είναι ούτε πάθηση, ούτε διαταραχή που χρήζει θεραπείας, πάνω από είκοσι φάρμακα 'για τον αυτισμό' είναι σε διαφορετικά στάδια ανάπτυξής τους, παρά τις ήδη γνωστές παρενέργειες πολλών από αυτά (Waltz, 2012). Η ιατρική προσέγγιση της αναπηρίας, όπως και του αυτισμού, δεν είναι απλά ένας τρόπος με τον οποίο η κοινωνία επιλέγει να τα ερμηνεύει, ως ατομικές βλάβες και πρόβλημα, αλλά έχουν και οι ίδιοι οι γιατροί καταφέρει να εντείνουν αυτές τις ερμηνείες, ισχυροποιώντας τον ρόλο τους (Basnett, 2018), άλλοτε πιο παθητικά και άλλοτε ακόμα και δημιουργώντας 'διαταραχές', άρα και 'ανάγκη' για θεραπευτικές παρεμβάσεις. Παράγοντας 'γνώση' για το τι ορίζεται ως 'ικανό', 'φυσιολογικό', 'κανονικό', ταυτόχρονα η ιατρική ορίζει και την 'βλάβη', την 'ανικανότητα', την 'μη-κανονικότητα', το 'μη-φυσιολογικό' (Oliver, 1990) και έτσι ο ιατρικός κλάδος μπορεί να ασκεί κοινωνικό έλεγχο, ενώ ταυτόχρονα εδραιώνει την κυριαρχία του και αποκομίζει οικονομικά οφέλη.

Πρέπει να σημειωθεί όμως, πως πέρα από τον ιατρικό κλάδο, την φαρμακοβιομηχανία και τις φιλανθρωπικές οργανώσεις και η 'ειδική' αγωγή κερδοσκοπεί συχνά εις βάρος των αυτιστικών, πουλώντας συμπεριφοριστικές μορφές 'εκπαίδευσης', παρόμοιες με αυτές που εκπαιδεύονται τα σκυλιά, μόνο που εδώ απευθύνονται σε παιδιά που κακοποιούνται μέσω αυτών, στο όνομα της 'ομαλοποίησης' της συμπεριφοράς και του κέρδους των εκπαιδευτικών 'ειδικής' αγωγής.

4.2.4 Ενημέρωση, Ευαισθητοποίηση ή Αποδοχή;

“But what do they make us ‘aware’ of?”

Goldacre (2012)

Στο μεγαλύτερο πλήθος αφισών σημειώνεται με μεγάλα γράμματα πως ο Απρίλιος είναι ‘Μήνας Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό’ και ταυτόχρονα αυτό τοποθετείται και ως στόχος της δημοσίευσης του οπτικού υλικού. Το ερώτημα του Goldacre (2012), γύρω από όλες αυτές τις παγκόσμιες γιορτές ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, είναι ποιανού πράγματος μας καθιστούν γνώστες; Για την Waltz (2012) ο σκοπός της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης αυτού του είδους είναι να ενθαρρύνει την κοινωνία να δει κάτι ως πάθηση/νόσο και να αναζητήσει θεραπεία γι’ αυτό. Η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση στη σύνδεση τους με την αναπηρία και τον αυτισμό, συχνά καλύπτουν επιχειρηματικά πλάνα φαρμακευτικών εταιριών, που εκμεταλλεύονται ακόμα και ομάδες συνηγορίας, όπως αυτές των γονέων (Goldacre, 2012· Waltz, 2012). Η Waltz (2012) σημειώνει ακόμα πως φιλανθρωπικές οργανώσεις, των οποίων βασική αποστολή είναι ‘η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση’, δεν θεωρούν πως χρειάζεται να κάνουν περισσότερα από το να δημοσιοποιήσουν μερικές πληροφορίες, όπως ο αριθμός των αυτιστικών ανθρώπων. Η Lynch (March 29 2020) επισημαίνει επίσης πως τα στελέχη των οργανώσεων, που ασχολούνται με την ‘ενημέρωση και ευαισθητοποίηση’ για τον αυτισμό, έχουν με τα χρόνια συμπεριλάβει διάσημα πρόσωπα και γονείς ή παππούδες αυτιστικών παιδιών, αλλά ελάχιστους αυτιστικούς ανθρώπους και ακόμα σπανιότερα συμπεριλαμβάνουν μη-λεκτικά αυτιστικά άτομα ή αυτιστικά άτομα με μεγάλες ανάγκες υποστήριξης, αυτά δηλαδή που λανθασμένα κατονομάζουν ως ‘χαμηλής λειτουργικότητας’ και τα οποία στερεοτυπικά θεωρούν ως ανίκανα να εκπροσωπήσουν τους εαυτούς τους, να μοιραστούν τις εμπειρίες τους και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Σε αυτή την προκατάληψη φαίνεται να στηρίζετε και όλη η ύπαρξη και λειτουργία της Autism Speaks και άλλων αντίστοιχων φιλανθρωπικών οργανώσεων ετερο-εκπροσώπησης. Κοιτώντας όμως άλλους οργανισμούς, όπως τον Autistic Self-Advocacy Network, (ASAN) αυτός ο μύθος διαψεύδεται, καθώς το συμβούλιο του είναι πλήρες από μη-λεκτικούς/ές αυτιστικούς/ές ακτιβιστές/βίστριες. Το γεγονός ότι οι περισσότερες οργανώσεις εκπροσώπησης και ενημέρωσης για τον αυτισμό δεν συμπεριλαμβάνουν

αυτιστικά άτομα, ενώ ακριβώς αυτά ισχυρίζονται ότι εκπροσωπούν, αναπαράγει την αντίληψη ότι τα αυτιστικά άτομα δεν μπορούν να αυτο-εκπροσωπηθούν:

«Το πρόβλημα με το να είσαι αυτιστική είναι ότι είτε θεωρήσε πολύ ‘υψηλά λειτουργική’ για να είσαι ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ αυτιστική και άρα η γνώμη σου δεν μετράει, είτε θεωρήσε πολύ ‘χαμηλά λειτουργική’ για να είσαι ικανή να επικοινωνήσεις ή να έχεις οποιαδήποτε άποψη. Σε κάθε περίπτωση μας διαβεβαιώνουν ότι οι καταλληλότεροι άνθρωποι να μιλήσουν για τους αυτιστικούς/ές είναι οι άνθρωποι που ζουν με αυτιστικούς/ές, όχι οι ίδιοι οι αυτιστικοί άνθρωποι».

(Lynch, March 29 2020)

Έτσι, ο Απρίλιος καταλήγει να είναι ένας μήνας που καταρρακώνει τα αυτιστικά άτομα, αντί να τα κάνει να γιορτάζουν, καθώς τα M.M.E. και τα κοινωνικά δίκτυα κάθε είδους γεμίζουν με αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων που δεν είναι ικανά να μιλήσουν για τους εαυτούς τους, αλλά αντίθετα είναι ‘ασήκωτα βάρη’ για τους γύρω τους και κυρίως για τις οικογένειές τους. Αντιμετωπίζονται ως ‘περίπλοκα παζλ’ που πρέπει να λυθούν, αλλά κανείς δεν ενδιαφέρεται να μάθει από τα ίδια γιατί συμπεριφέρονται με τρόπους που μπορεί να μην κατανοούνται από τα μη-αυτιστικά άτομα, που σπεύδουν να χαρακτηρίσουν αυτούς τους τρόπους ως ‘ακατάλληλους’. Έτσι, οι οργανώσεις ‘ενημερώνουν και ευαισθητοποιούν’ γύρω από τον αυτισμό, πνίγοντας τις φωνές των αυτιστικών κάτω από μονολιθικές πρακτικές συλλογής πόρων:

«Είναι ο Μήνας Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό και δεν θέλουν να τα θαλασώσουν οι αυτιστικοί άνθρωποι».

(Lynch, March 29 2020)

Οι αυτιστικοί/ές ακτιβιστές/βίστριες δηλώνουν, πως ‘ενημέρωση και ευαισθητοποίηση’ δεν είναι πλέον αρκετές από μόνες τους:

«Όσοι προπαγανδίζουν την ψευδοεπιστήμη γύρω από τον αυτισμό που προωθεί συμπληρώματα ή αιθέρια έλαια για να ‘θεραπευτεί’ ο αυτισμός είναι ‘ενήμεροι και ευαισθητοποιημένοι’ σχετικά με το τι είναι ο αυτισμός. Οι γονείς που δεν

εμβολιάζουν τα παιδιά τους από φόβο ότι θα γίνουν αυτιστικά είναι 'ενημέρωτοι και ευαισθητοποιημένοι' για το τι είναι ο αυτισμός. Οι θεραπευτές που ασκούν Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ABA), που καταπιέζει τις αυτιστικές συμπεριφορές, ξέρουν τι είναι ο αυτισμός και ποια είναι τα χαρακτηριστικά του. Ναι οι άνθρωποι που ενεργά δουλεύουν για να βλάψουν τα αυτιστικά άτομα γνωρίζουν καλά τι είναι αυτισμός. Αλλά η διαφορά είναι ότι δεν αποδέχονται τους αυτιστικούς ανθρώπους για αυτό που είναι, θέλουν να τους αλλάξουν και να τους 'διορθώσουν' και να τους κάνουν να φαίνονται νευροτυπικοί. Υπάρχει αρκετή 'ενημέρωση και ευαισθητοποίηση' για τον αυτισμό στην κουλτούρα μας, αλλά δεν υπάρχει αποδοχή του αυτισμού».

(Crosman, March 1, 2019)⁶²

Οι έννοιες της 'ενημέρωσης' και της 'ευαισθητοποίησης' συνταιριάζουν πλέον ολόένα και περισσότερο με ρατσιστικές πρακτικές και αντιλήψεις αρτιμέλειας, που καταλήγουν να αναπηροποιούν τα αυτιστικά άτομα, καθώς άλλωστε προέρχονται από ιατρικές προσεγγίσεις του αυτισμού. Αν για κάτι πρέπει να υπάρξει ενημέρωση και ευαισθητοποίηση είναι πλέον το κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας και η νευροδιαφορετικότητα, όπου ο αυτισμός γιορτάζεται, απελευθερώνεται, εκφράζεται και απαιτεί η κοινωνία να άρει τα εμπόδια που θέτει στα αυτιστικά άτομα, να τα σεβαστεί, να τα εντάξει και να τα αποδεχτεί όπως ακριβώς είναι (Crosman, March 1, 2019).

4.2.5 «Τίποτα για εμάς χωρίς εμάς»: Ζητήματα αυτο-εκπροσώπησης

«Και για τόσους πολλούς από εμάς, αν δεν πούμε εμείς τις ιστορίες μας, ποιος θα το κάνει;»

(Mingus, M. (2018), από εισαγωγικό σχόλιο στο 'Disability Intersectionality Summit, DIS, at Massachusetts, Cambridge).

⁶² Crosman, C. (March 1, 2019) 'Why autism awareness isn't enough', Retrieved on 29/09/2020, 16:48, from <https://intheloopaboutneurodiversity.wordpress.com/2019/03/01/why-autism-awareness-isnt-enough/>.

Η Terra Vance (May 11, 2019)⁶³ αναφέρει πως δεν υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που λένε ‘Μισώ τους αυτιστικούς’, ωστόσο η πλειοψηφία φαίνεται να έχει εσωτερικεύσει προκαταλήψεις και στερεότυπα, τα οποία αναπαράγει με τρόπους που δυσκολεύουν τις ζωές των αυτιστικών. Οι μη-αυτιστικοί γονείς εμπιστεύονται σε μεγάλο βαθμό τους ‘ειδικούς’ ιατρούς του αυτισμού και δυσκολεύονται πλέον να πιστέψουν τους αυτιστικούς ενήλικες, οι οποίοι αντιτίθενται σε κακοποιητικές θεραπείες και δηλώνουν πως ο αυτισμός δεν είναι βλάβη, αλλά μέρος της νευροποικιλότητας. Η ιατρική έχει καταφέρει να θεωρούνται ο αυτιστικοί αναξιόπιστοι και ανίκανοι να σκεφτούν και να μιλήσουν γύρω από την εμπειρία τους ή και για οποιοδήποτε άλλο θέμα. Η ετερο-εκπροσώπηση, λοιπόν, μεγαλώνει το χάσμα, αντί να το γεφυρώνει και η φωνή των αυτιστικών είναι επιτακτική ανάγκη να ακουστεί προκειμένου να υπάρξουν βήματα προς την αλλαγή. Έτσι, δίκτυα αυτο-εκπροσώπησης αυτιστικών ατόμων, ανά τον κόσμο, πιέζουν οργανώσεις, όπως η Autism Speaks, να τους συμπεριλάβει στο ανθρώπινο δυναμικό της και να τους θέσει σε ηγετικές θέσεις, αν θέλουν να συνεχίσουν τις δράσεις τους σε σχέση με τον Αυτισμό, καθώς προτάσσουν το μήνυμα «Τίποτα για εμάς, χωρίς εμάς», αρνούνται την παθολογικοποίηση του αυτισμού, υποστηρίζοντας ότι ο αυτισμός τους είναι μέρος της νευροποικιλότητας και δηλώνουν περήφανα τον αυτισμό τους (Savarese, 2010). Το σύνθημα της Autism Speaks λέει «Είναι ώρα να ακούσεις», κι όμως κατηγορείται ότι αυτό ακριβώς είναι που αρνείται η ίδια να κάνει. Ομάδες για τα δικαιώματα των αυτιστικών αναδεικνύουν το ζήτημα ζητώντας τον αποκλεισμό της Autism Speaks, για παράδειγμα μέσω της ετικέτας (hashtag) ‘#BoycottAutismSpeaks’, στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης Twitter (Silberman, 2015). Ακόμα αντιτίθενται σε καμπάνιες τέτοιων οργανισμών όπως αυτή του “Αναψε μπλε φως στον Αυτισμό”, τοποθετώντας ως εναλλακτική επιλογή στο σύμβολο του μπλε χρώματος παλαιότερα το κόκκινο και πλέον το χρυσό χρώμα, που είναι οι δικές τους επιλογές, όπως φαίνεται και στις ελάχιστες αφίσες του δείγματος, που αποτελούν προϊόν αυτο-εκπροσώπησης, καθώς και το σύμβολο του άπειρου στα χρώματα του ουράνιου τόξου, αντί του παζλ.

Ωστόσο έχουν υπάρξει και κάποιες λίγες περιπτώσεις αυτιστικών ατόμων που κλήθηκαν από την Autism Speaks και άλλες αντίστοιχες οργανώσεις να καταγράψουν ή να παρουσιάσουν τη βιογραφία τους, εξυπηρετώντας συχνά συνειδητά ή

⁶³ Vance, T. (May 11, 2019) ‘The Division Between NeuroDiversity Advocates and The Rest of The World’, Retrieved on 4/10/2020, 14:07, from <https://neuroclastic.com/2019/05/11/nd-nt/>.

ασυνείδητα, την κερδοσκοπική πρακτική τέτοιων οργανώσεων εις βάρος του αυτισμού. Αυτά τα άτομα, ίσως σχετίζονται με αυτό που ο Goffman (2001) ονομάζει ‘ήρωες της προσαρμογής’, καθώς αναφέρει πως συνήθως παρουσιάζονται με τρόπο που τους κάνει να κερδίζουν, εξ ορισμού, τον ‘φιλόανθρωπο’ θαυμασμό του κοινού τους, για το ‘επίτευγμα’, που κατάφεραν ‘παρά τον αυτισμό τους’ και αυτό τίθεται ως ‘καλός οiwνός’ για τις δυνατότητες προσαρμογής τους, με βάση τις κοινωνικές νόρμες. Μπορεί να καταλήξουν να κάνουν την εκπροσώπηση ‘επάγγελμα’, κάτι που μπορεί να τα αναγκάσει να έχουν δοσοληψίες με εκπροσώπους άλλων κατηγοριών, και έτσι τοποθετούνται εκτός του κλειστού κύκλου της ομάδας τους ή καταλήγουν να εκπροσωπούν μόνο κάποιους ενισχύοντας τον διχασμό της κοινότητάς τους:

«Αντί να στηρίζονται στο δεκανίκι τους, καταλήγουν να παίζουν γκολφ με αυτό παύοντας όσον αφορά την κοινωνική συμμετοχή, να είναι αντιπροσωπευτικοί των ανθρώπων που εκπροσωπούν».

(Goffman, 2001, σ.93)

Επιπλέον, ο Goffman (2001) σχολιάζει, πως δύσκολα μπορεί κάποιο άτομο, που δεν δίνει αρκετή σημασία στο ‘στίγμα’ του ή είναι σχετικά αμαθές, να είναι αντιπροσωπευτικός εκπρόσωπος. Και έτσι τίθενται ερωτήματα για την φύση και τα χαρακτηριστικά της αντιπροσωπευτικής εκπροσώπησης.

Εμπόδια στην αυτο-εκπροσώπηση, όμως δεν τίθενται μόνο από τους νευροτυπικούς. Έχει σημειωθεί από τα ίδια τα αυτιστικά άτομα πως οι ακτιβιστικές τους κοινότητες έχουν συχνά διχαστεί. Για παράδειγμα ο αυτιστικός Ren Everett (April 29, 2020)⁶⁴ αναφέρει πως τον έχει κουράσει ο ελιτισμός που επιδεικνύουν κάποια αυτιστικά άτομα με επιρροή και ηγετικές θέσεις στην ακτιβιστική δράση και αυτο-εκπροσώπηση των αυτιστικών και επισημαίνει, πως δεν χρειάζονται ηγέτες αλλά διαμεσολαβητές. Άλλος αυτιστικός ακτιβιστής ο Russel James (March 20, 2020)⁶⁵ μιλάει για εσωτερικές διαμάχες μέσα στην αυτιστική κοινότητα, για παράδειγμα γύρω από την ορολογία με την οποία επιλέγουν διαφορετικά αυτιστικά άτομα να αυτοπροσδιορίζονται (‘Person-First Language – άτομο με αυτισμό’ ή ‘Identity-First

⁶⁴ Everett, R. (April 29, 2020), ‘Our Movement Needs Mediators, Not Leaders’, Retrieved on 04/10/2020, 14:50, from <https://neuroclastic.com/2020/04/29/our-movement-needs-mediators-not-leaders/>.

⁶⁵ James, R. (March 20, 2020), ‘Infighting in the Autistic Community: a case for unity’, , Retrieved on 04/10/2020, 14:57, from <https://neuroclastic.com/2020/03/20/infighting-in-the-autism-community-a-case-for-unity/>.

Language – αυτιστικό άτομο’) και προτείνει την ενότητα, ως τον μόνο τρόπο να ενδυναμωθεί η αυτιστική κοινότητα και να προβάλει την εμπειρία του αυτισμού, ως η μοναδική πραγματικά ειδική στον αυτισμό, απέναντι στην κουλτούρα της αρτιμέλειας. Άλλωστε σημειώνει πως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προσφέρουν πλέον στα αυτιστικά άτομα μεγαλύτερη δυνατότητα να ακουστούν οι δικές τους φωνές και να φτάσουν πιο μακριά από ποτέ άλλοτε. Η κακοποίηση που συχνά έχουν υποστεί τα αυτιστικά άτομα, καθώς και το τραύμα που την συνοδεύει, μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο τα αυτιστικά άτομα εκφράζονται και υποστηρίζουν τις θέσεις τους και αυτό μπορεί να είναι ένας παράγοντας που επηρεάζει την μεταξύ τους επικοινωνία και δημιουργεί ευκαιρίες διαμάχης και διχασμού (Vance, May 11, 2019, James, March 20, 2020), αλλά και την επικοινωνία με τα μη-αυτιστικά άτομα στην προσπάθεια αλλαγής της εγκαθιδρυμένης κυρίαρχης γνώσης που έχουν εκείνα αποδεχτεί (Vance, May 11, 2019). Μη-αυτιστικοί γονείς συχνά κατηγορούν σε συζητήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα αυτιστικά άτομα για αγένεια στον τρόπο που τους μιλούν γύρω από σχόλια ή ερωτήματα που εκείνοι θέτουν για τα αυτιστικά παιδιά τους. Παραβλέπουν όμως πως και οι δικές τους γλωσσικές επιλογές και οι αναπαραστάσεις του αυτισμού που παράγουν μέσω του λόγου τους, μπορεί να είναι εξίσου προσβλητικές και ασεβείς για τα αυτιστικά άτομα, τα οποία βλέπουν τη δική τους ιστορία κακοποίησης και εξευτελισμού από την ιατρική κοινότητα και τις ‘φιλανθρωπικές οργανώσεις’, να επιβιώνει στον χρόνο, ενώ παλεύουν με πάθος, ευθύτητα, αλλά και απόλυτα δικαιολογημένο θυμό για να μην επαναληφθεί. Η Vance (May 11, 2019) προτείνει οι μη-αυτιστικοί να συγχωρήσουν τους αυτιστικούς, για τις φορές που εκδηλώνουν ποιο έντονες αντιδράσεις προσπαθώντας να καταρρίψουν όλες τις στερεότυπες αντιλήψεις, που τους κακοποιούν τόσα χρόνια και να τους αφήσουν χώρο για να υψώσουν τις δικές τους φωνές γύρω από την εμπειρία του αυτισμού, ενώ αντίστοιχα οι αυτιστικοί να συγχωρήσουν τους μη-αυτιστικούς ανθρώπους για το ότι δεν γνώριζαν όσα η κυρίαρχη κουλτούρα τους απέκρυπτε γύρω από τον αυτισμό.

Μετά από μία μακροχρόνια ιστορία, κατά την οποία τα αυτιστικά άτομα ιδρυματοποιήθηκαν, αγνοήθηκαν και αφέθηκαν στο περιθώριο της κοινωνίας, στερούμενα βασικά τους δικαιώματα σε σχέση με την εκπαίδευση, την εργασία, το δικαίωμα επιλογής τρόπου διαβίωσης, ενώ ταυτόχρονα κακοποιήθηκαν από ‘ειδικούς’ και τις θεραπείες τους, από πολιτικές επιλογές και κρατική αδιαφορία, από

φιλανθρωπικές οργανώσεις που κερδοσκοπούσαν εις βάρος τους, από εκπαιδευτικούς, κοινωνικό περίγυρο, M.M.E., ακόμα και από τους ίδιους τους γονείς τους, πλέον οι φωνές των αυτιστικών ατόμων υψώνονται, παλεύοντας να ακουστούν πάνω από τις φωνές εκείνων που μιλούν τόσα χρόνια για αυτούς χωρίς αυτούς, ενισχύοντας την προπαγάνδα του αυτισμού και αναπαράγοντας την κακοποίηση, την μη αποδοχή και το τραύμα. Δηλώνουν περήφανα τον αυτισμό τους ως μέρος της νευροποικιλότητας και ταυτόχρονα αποκαλύπτουν και κάθε άλλο στοιχείο που διαμεσολαβεί και συνθέτει την ταυτότητά τους, όπως για παράδειγμα η φυλή, το φύλο, ο σεξουαλικός προσδιορισμός, η αναπηρία, αρνούμενοι πλέον την περιθωριοποίηση και απαιτώντας την αποδοχή και την ισότιμη ένταξή τους στην κοινωνία. Οι μη-αυτιστικοί μπορούν να αποτελέσουν συμμάχους σε αυτόν τους τον αγώνα, για πραγματική ενημέρωση, αποδοχή και ένταξη. Τα βασικά βήματα που προτείνει η αυτιστική κοινότητα σε όσους θέλουν να γίνουν πραγματικοί τους σύμμαχοι είναι⁶⁶: Να κάνουν ερωτήσεις για τον αυτισμό για να μάθουν από τα ίδια τα αυτιστικά άτομα, κάτι που διευκολύνεται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, χρησιμοποιώντας βοηθητικά και τις ετικέτες (hashtags) που δημιούργησαν οι ίδιοι οι αυτιστικοί για αυτόν τον σκοπό (όπως: #AskingAutistics, #AllAutistics, #redinstead, #autisticgold, #OurGoldenMoment), προκειμένου να εντοπίζονται ευκολότερα κατά την αναζήτηση και ενημερωτικά κείμενα των αυτιστικών. Να αναζητήσουν και να μάθουν την ορολογία, με την οποία επιλέγουν να αυτο-προσδιορίζονται τα αυτιστικά άτομα και το γιατί, παρά το ότι η συντριπτική πλειοψηφία τους, επιλέγει τον όρο ‘αυτιστικά άτομα’, οι ‘ειδικοί’ του αυτισμού συνεχίζουν να επιλέγουν άλλους όρους, καθοδηγώντας αντίστοιχα γονείς και φροντιστές. Να ενημερωθούν γύρω από την έννοια του αρτιμελισμού, της αναπαράστασης των αυτιστικών ως παιδιά που δεν μεγαλώνουν, τον συμβολισμό του παζλ στον οποίο αντιτίθεται η αυτιστική κοινότητα και στη ρητορική γύρω από την παθολογικοποίηση και τη θεραπεία του αυτισμού. Να σταματήσουν να χρηματοδοτούν ‘φιλανθρωπικές’ οργανώσεις μη-αυτιστικών για τον αυτισμό και να πάνσουν να στηρίζουν τις καμπάνιες τους. Και τέλος, συζητώντας με αυτιστικά άτομα να προσπαθήσουν να κατανοήσουν τον θυμό και την απογοήτευσή τους και να αφήσουν εκείνους να μιλήσουν για την εμπειρία τους.

⁶⁶ Πρβλ.: ‘Our Golden Moment! Five ways to support the autistic community in April’, (April 1, 2020), Retrieved on 4/10/2020, 17:02, from <https://neuroclastic.com/2020/04/01/our-golden-moment-five-ways-to-support-the-autistic-community-in-april/>.

«...Πενθήστε αν χρειάζεται, για τα χαμένα όνειρά σας. Αλλά μην θρηνείτε για εμάς. Είμαστε ζωντανοί. Είμαστε αληθινοί. Και είμαστε εδώ περιμένοντας για εσάς. Η περιπέτεια μιας ζωής είναι μπροστά σας.»

(Sinclair, 1993)

4.3 Κυρίαρχες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της γραπτής αναπαράστασης

4.3.1 Ο Αυτισμός ως παιδική ασθένεια και διαταραχή: εξερευνώντας το ‘φάσμα’

Ο Αυτισμός, όπως αποδεικνύεται στο υλικό του δείγματος, αντιμετωπίζεται άμεσα ή έμμεσα, με όρους ‘διαταραχής’ της παιδικής ηλικίας και σε κάποια σημεία του υλικού ακόμα και ως ‘επιδημία’, από την οποία πρέπει να προστατευτεί η παιδική ηλικία. Το αυτιστικό παιδί τοποθετείται εντός ενός φάσματος, με δύο αντίθετους πόλους, αυτόν της ‘υψηλής λειτουργικότητας’ και εκείνον της ‘χαμηλής’. Ανάλογα σε ποιο άκρο πλησιέστερα, τοποθετείται το παιδί, σχηματίζονται προβλέψεις από τους ‘ειδικούς’ για την πορεία της ζωής του (εκπαιδευτική, επαγγελματική κ.λ.π.). Η έννοια ‘φάσμα’ είναι ακόμα κυρίαρχη μεταφορά, μέσα από την οποία συλλαμβάνεται και εννοιολογείται ο αυτισμός. Η έννοια αυτή έχει συναντηθεί ήδη στο παρελθόν, σε ένα άλλο πλαίσιο, αυτό του σεξουαλικού προσανατολισμού, με την κλίμακα Κίνσεϋ (1948) και η κριτική που της έχει ασκηθεί, από τη δεκαετία του ’70 και μετά, συνοψίζεται γύρω από το πώς μία τόσο περιχαρακωμένη και επιφανειακή κατηγοριοποίηση θα μπορούσε να συμπεριλάβει και να ενσωματώσει ρεαλιστικά τις ποικίλες εμπειρίες των ατόμων που ταξινομεί, καθώς επίσης δημιουργούνται και ζητήματα σχετικά με την ορολογία και την αντιπροσωπευτικότητά της (Thomas & Boellstorff, 2017). Η κατανόηση του αυτισμού ως φάσμα όμως, συναντάται πολύ έντονα ακόμα και έχει πολύ πιο ευρεία απήχηση και αποδοχή. Οι γονείς αποζητούν, κατά την ανακοίνωση της διάγνωσης από τους ‘ειδικούς’, να μάθουν, σε ποιο σημείο του φάσματος βρίσκεται το παιδί τους. Ποια μπορεί να είναι η ουσία αυτής της πληροφορίας όμως και κατά πόσο μπορεί μία τόσο στενή θέαση του αυτιστικού ατόμου και της ξεχωριστής προσωπικότητάς του, να τους πει πραγματικά ποιες είναι οι δυνατότητες του παιδιού τους, πού μπορεί να χρειάζεται υποστήριξη και ποια μπορεί να είναι η εξέλιξή του; Πώς μπορεί η εμπειρία ενός ανθρώπου να χωρέσει κάτω από μία τέτοια στενή ετικέτα; Ήδη σε προηγούμενο κεφάλαιο αναφέρθηκαν τα

προβλήματα που δημιουργεί η αντίληψη του αυτισμού ως φάσμα με διαφορετικά είδη και ποιότητες, καθώς και η μη ρεαλιστική κατηγοριοποίηση των αυτιστικών ατόμων με βάση τη λειτουργικότητα, που διχοτομεί τους αυτιστικούς.

Τέτοιων ειδών ταξινομήσεις συνήθως προέρχονται από τις προσπάθειες των ‘ειδικών’ να ελέγξουν τις μειονότητες κατακερματίζοντάς και περιχαρακώνοντάς τες, με την απόδοση όρων, που αποτελούν έτσι όργανα εξουσίας. Άλλωστε, επανερχόμενοι στην κλίμακα Κίνσεϋ, πρέπει να υπενθυμίσουμε τη σύνδεση της αναπηρίας με την queer ταυτότητα, καθώς μέχρι και το 1973 η ομοφυλοφιλία, αποτελούσε κατηγορία ψυχικής ασθένειας σύμφωνα με το DSM-I (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 1952). Η κατηγοριοποίηση και η ετικετοποίηση είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την κλινική αντίληψη της αναπηρίας. Η εξουσία της γνώσης που προσωποποιείται στην ιατρική ‘αυθεντία’ σημειώνει την αναπηρία ως ‘βλάβη’, που την ορίζουν το είδος και ο βαθμός της και με βάση αυτά καθορίζεται η ζωή των αναπήρων. Το 2018 με τον νόμο 3699 για την ειδική αγωγή, καταγράφηκαν δεκαπέντε κατηγορίες αναπηριών και ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, ενώ δεν προτάθηκε καμία αλλαγή ως προς τις εκπαιδευτικές πρακτικές, κάτι που θα μπορούσε να υποδεικνύει τον έλεγχο, μέσω της κατηγοριοποίησης, ως αυτοσκοπό.

Η ταξινόμηση μπορεί να παραχθεί με τρόπους μη ορατούς και να λειτουργήσει υποδόρια, κατευθύνοντας τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, την εκπαίδευση, τις πολιτικές, αναφορικά με αυτούς, που ταξινομεί. Τα συστήματα ταξινομήσεων μπορούν να οργανώνουν κάθε φορά την κοινωνία της γνώσης και να δομούν το συλλογικό ασυνείδητο. Κατά τη δημιουργία των συστημάτων ταξινόμησης, κάποιες παράμετροι αναδεικνύονται και άλλες αποσιωπούνται, άλλοι μοιάζουν να επωφελούνται και άλλοι να υποφέρουν (Bowker & Star, 2000). Το ερώτημα που τίθεται κάθε φορά μέσα από την κριτική ανασκόπηση αυτών των συστημάτων, είναι ποιοι, με ποια κριτήρια και ποιον στόχο κατασκευάζουν τις ταξινομήσεις αυτές; Ταξινομώντας την ‘λειτουργικότητα’ των αυτιστικών ατόμων, δεν επωφελούνται τα αυτιστικά άτομα, αλλά εξυπηρετούνται οι ίδιοι οι ‘ειδικοί’, υποδεικνύοντας στους γονείς την ‘ανάλογη θεραπεία’, ενώ ταυτόχρονα διαμορφώνονται αναπαραστάσεις, στάσεις και αντιλήψεις γύρω από τον αυτισμό και επηρεάζονται πολιτικές, οι οποίες ενισχύουν την εικόνα του αυτισμού ως πρόβλημα και διαταραχή, που χρειάζεται να θεραπευτεί.

Η Fiona Kumari Campbell (2012) παραλληλίζει την κατηγοριοποίηση των εκθεμάτων ενός μουσείου με την κατηγοριοποίηση των αναπήρων ατόμων, λέγοντας πως μοιράζονται ένα κοινό χαρακτηριστικό συστηματικής δουλειάς, όπου τα κειμήλια και τα αντικείμενα ταξινομούνται και παίρνουν ξανά ζωή και μορφή, με τρόπο που κατανοεί ο παρατηρητής την χρήση τους και την αξία τους. Αντίστοιχα, η ταξινόμηση, οι μετρήσεις και η ποσοτικοποίηση των αναπήρων και των ζωών τους, γίνονταν και γίνονται με πρόσχημα, το να τους γνωρίσει η υπόλοιπη κοινωνία καλύτερα.

Η αντιμετώπιση του αυτισμού ως ‘επιδημία’, σύμφωνα με τους Gil Eyal, Brendan Hart et al. (2010), ξεκινά με τον εγκλεισμό και την ιδρυματοποίηση των αυτιστικών και συνεχίζεται με το τρίπτυχο: ειδική αγωγή, πρόιμη παρέμβαση και κοινωνικοθεραπεία. Στην αναπαράσταση του αυτισμού ως εμπόδιο, τείχος ή κέλυφος που κλείνει και αποκόπτει μέσα του το παιδί, το ‘κανονικό’ παιδί, που με την βοήθεια της θεραπείας θα ‘απελευθερωθεί’, συνέβαλε ιδιαίτερα η θεωρία του Bruno Bettelheim, (1972) όπως καταγράφηκε και διαδόθηκε, μέσω του βιβλίου του ‘The Empty Fortress: Infantile Autism and the Birth of the Self’. Η θεωρία του Bettelheim αναπτύσσεται σε μία περίοδο, που ευνοεί τέτοιες ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις. Η Αμερική, μετά τον Β’ Παγκόσμιο πόλεμο και τις έντονες αλλαγές που επέφερε, εναποθέτει τις ελπίδες της, για ανάκτηση σταθερότητας, μέσα στον μεταβαλλόμενο εκείνο κόσμο και η ανάγκη της για λύτρωση, από τα δεινά του πολέμου και τα επακόλουθα του, βασίζεται στην ψυχολογία και στην ψυχανάλυση. Οι ειδικοί της ψυχικής υγείας κατακτούσαν σταδιακά, όλο και σημαντικότερο ρόλο. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο Bettelheim και οι θεωρίες του, για το ‘φυλακισμένο κανονικό’ παιδί, που η νευρολογική του ανάπτυξη σε συνδυασμό με την ανατροφή του από την ‘ψυχρή’ μητέρα του κυρίως, το ‘παγίδευσαν’ σε ένα αυτιστικό τοίχος, από το οποίο μπορεί να απελευθερωθεί μέσω της κατάλληλης θεραπείας, γνώρισαν ευρεία αναγνώριση για χρόνια. Ο αυτισμός τοποθετήθηκε τότε ως ‘διαταραχή’ και απόκλιση από την ‘κανονικότητα’ και συνδέθηκε με την παιδική ηλικία, την ανάπτυξη και την μητρότητα (Silverman, 2005). Την δεκαετία του ’90 όμως, ο Bettelheim αυτοκτονεί και ακολουθεί η αποκαθήλωση του ίδιου και του έργου του, όταν αποκαλύφθηκε πως δεν είχε πράγματι πιστοποιήσεις των γνώσεων, που μέχρι τότε υποστήριζε πως διέθετε και τον καθιστούσαν ‘ειδικό’ σε όσα υποστήριζε, ενώ επίσης κατηγορήθηκε και για κακοποίηση των παιδιών, των οποίων είχε την ευθύνη στο ίδρυμα το οποίο

διοικούσε για χρόνια⁶⁷. Παρά την απώλεια της αξιοπιστίας του, η αναπαράσταση του αυτισμού που είχε δημιουργήσει συνέχισε να υφίσταται για καιρό και αυτό φαίνεται και στο δείγμα της παρούσας εργασίας, όπου η αναπαράσταση παιδιών πίσω από έναν τοίχο, να κοιτούν κάπου αόριστα ή να στέκονται φοβισμένα είναι πολύ συχνή στα μηνύματα που συναντώνται μέσω των εικόνων των αφισών, αλλά και στο κείμενο, καθώς συναντώνται όροι που δηλώνουν τα αυτιστικά παιδιά, ως αποκομμένα και ανίκανα για οποιαδήποτε αλληλεπίδραση με το περιβάλλον και τους ανθρώπους γύρω τους. Άλλες φανερές επιδράσεις από το έργο του Bettelheim, που επιβιώνουν ακόμα και συναντώνται στο δείγμα, είναι η απουσία αναγνώρισης αυτιστικών ενηλίκων και η νομιμοποίηση ‘ειδικών’ και φροντιστών να μιλούν εκ μέρους των αυτιστικών. Το ίδιο διάστημα, συνυπάρχουν και άλλες προσεγγίσεις: συμπεριφοριστικές και βιοϊατρικές, που μοιράζονται ακόμα και μέρος της ορολογίας, της ιδεολογίας και της μεθοδολογίας με τις οποίες προσεγγίζεται ο αυτισμός (Silverman, 2005).

Η χρησιμοποίηση της εικόνας παιδιών σε αφίσες και έντυπο υλικό (“poster child”) αποτέλεσε για χρόνια μέθοδο πρόκλησης οίκτου και συμπάθειας, κυρίως γύρω από τα ανάπηρα παιδιά και την φιλανθρωπική δράση οργανώσεων για αυτά. Η επιλογή της αναπαράστασης του αυτισμού ως ζήτημα μόνο της παιδικής ηλικίας, έχει τις ρίζες της, σε αυτή την μακροχρόνια εκμετάλλευση των παιδιών, ως μέσο πρόκλησης οίκτου. Ταυτόχρονα όμως, έχει ενισχυθεί και αναπαραχθεί μέχρι σήμερα από ένα σύστημα αλληλεπιδράσεων των αναπαραστάσεων που επιλέγουν να παράγουν και να προωθούν σύλλογοι μη-αυτιστικών γονέων, φιλανθρωπικές οργανώσεις για τον αυτισμό και Μ.Μ.Ε. Μια από τις στερεότυπες αντιλήψεις, που διακινούνται από αυτό το σύστημα είναι, ότι οι αυτιστικοί/ές πνευματικά παραμένουν ‘αιώνια παιδιά’, σε αναντιστοιχία με την βιολογική τους ηλικία. Η αντίληψη αυτή κυριάρχησε για χρόνια και συνεχίζει να κυριαρχεί, δυσκολεύοντας τις ζωές των αυτιστικών, στερώντας τους μεταξύ άλλων, με αυτή τη δικαιολογία, το δικαίωμα στην εργασία αλλά και προωθώντας την ιδέα ότι δεν μπορούν να αναπαραχθούν και να γίνουν ικανοί γονείς. Η αύξηση των διαγνώσεων του αυτισμού, λόγω της αλλαγής των διαγνωστικών κριτηρίων, μέσα στη δεκαετία του 1990, οδήγησε λανθασμένα στην εντύπωση ότι πρόκειται για ‘επιδημία’ της παιδικής ηλικίας. Οι ‘φιλανθρωπικές’ οργανώσεις, στηρίζοντας τα επιχειρηματικά τους σχέδια, πάτησαν πάνω σε αυτή την

⁶⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Bruno_Bettelheim, Retrieved on 10/10/20, 12:00.

ιδέα και την χρησιμοποίησαν για να προκαλέσουν φόβο στους γονείς, τους οποίους στόχευαν να εκμεταλλευτούν (Stevenson, Harp, Gernsbacher, 2011). Η διαφημιστική τους δύναμη βρίσκεται στην πρόκληση του φόβου γύρω από μία γενικευμένη απειλή, που караδοκεί να επηρεάσει τα παιδιά τους. Μέσα από αυτού του είδους την αναπαράσταση του αυτισμού οι γονείς στρέφονται προς την χρηματοδότηση οργανισμών για έρευνα σχετικά με τα 'αίτια', την 'πρόληψη' και την 'θεραπεία' του αυτισμού, ενώ πληρώνουν 'ειδικούς' και 'γιατρούς' για να 'ξορκίσουν το κακό'. Οι ίδιοι οι γονείς είναι επίσης αρωγοί στη διαίωνιση της αντίληψης ότι δεν υπάρχουν αυτιστικοί ενήλικες, βοηθώντας έτσι και την επιβίωση όλων όσων κερδοσκοπούν σε βάρος του αυτισμού, πουλώντας 'φύκια για μεταξωτές κορδέλες'. Ο τρόπος με τον οποίο το επιτυγχάνουν αυτό οι γονείς είναι εκπροσωπώντας κατ' αποκλειστικότητα τον αυτισμό, εμποδίζοντας τους αυτιστικούς ενήλικες να μιλήσουν και μιλώντας εκείνοι εκ μέρους των αυτιστικών παιδιών τους, έχοντας βέβαια πάντα στο πλευρό τους και την στήριξη οργανώσεων και Μ.Μ.Ε., που αναπαράγουν αυτή την αφήγηση, που αφορά μόνο στα αυτιστικά παιδιά και παραβλέπει την ύπαρξη αυτιστικών ενηλίκων, πόσο μάλλον την ύπαρξη αυτιστικών ηλικιωμένων ανθρώπων (Stevenson, Harp, Gernsbacher, 2011).

Η κυρίαρχη κουλτούρα και ο ιατρικός λόγος, επισημαίνουν τη διαφορά από την 'νόρμα' και την ορίζουν ως εγγενή απόκλιση, με όρους που επιτρέπουν την απεικόνιση της ως 'παθολογία' και 'διαταραχή' της παιδικής ηλικίας, που χρήζει θεραπείας, κάτι στο οποίο οι αυτιστικοί αντιστέκονται, καθώς δεν αντιμετωπίζουν τον αυτισμό τους ως αιτία της αναπηροποίησής τους, ούτε ως 'διαταραχή', αλλά ως νευρότυπο, για τον οποίο δηλώνουν περήφανοι.

4.3.2 Αποκλίνοντας από μία επίπλαστη 'κανονικότητα': Ζωές στο μικροσκόπιο με στόχο την 'κανονικοποίηση'

«...ποιανού οι σωματικές, πνευματικές, γνωστικές και αισθητηριακές ικανότητες... αποκλίνουν από τις τρέχουσες οριζόμενες ως κοινωνικά αποδεκτές»

(Raucher & McClintock, 1996, σ. 198)

Ο Oliver (2009) υποστηρίζει πως ο καπιταλισμός και η ιδεολογία του ατομισμού στην οποία βασίστηκε, είναι τα δομικά στοιχεία της ιδεολογικής κατασκευής του

ανάπηρου ατόμου και της αναπηρίας, που συντελείται είτε κατά αντιπαράθεση με το 'ικανό σώμα και νου', είτε διαμέσου της ιατροκοποίησης της αναπηρίας. Στη συνέχεια, οι σπουδές στον αρτιμελισμό (Studies in Ableism), πάνε τη συζήτηση παραπέρα, αντιστρέφοντάς την και μιλούν για την 'αρτιμέλεια', προκειμένου να προσεγγίσουν την αναπηρία. Έτσι εστιάζουν στο πώς δομείται και προσδιορίζεται η 'αρτιμέλεια', ποια είναι η ταυτότητα του 'μη-ανάπηρου/αρτιμελή', τι σημαίνει 'κανονικό' (Kumari Campbell, 2012); Αναδεικνύουν πως ως 'ανάπηροι' ορίζονται όσοι για κάποιον λόγο θεωρούνται 'αταίριαστοι' και διαφοροποιούνται από αυτό που κάθε φορά θεωρείται 'νόρμα', με αποτέλεσμα να μην θεωρούνται 'κανονικοί' άνθρωποι. Μελετώντας, ο Foucault (2004), την ιστορία της τρέλας, διατυπώνει το επιχείρημα πως δεν μπορεί να υπάρξει η ιδέα της 'τρέλας', χωρίς την ιδέα της 'λογικής'. Η αναπηρία και η κανονικότητα είναι μέρη του ίδιου συστήματος, σύμφωνα με τον Davis (1995). Ο αρτιμελισμός, προσδιορίζεται ως ένα σύστημα διάκρισης και αποκλεισμού, που θεμελιώνεται πάνω σε βαθιά ριζωμένες αντιλήψεις γύρω από την υγεία, την ικανότητα, την ομορφιά, τη παραγωγικότητα και την σύσταση της ζωής που αξίζει να βιωθεί. Το σύστημα αυτό (ανα)παράγεται και ενισχύεται διαρκώς από τα ΜΜΕ. Δεν πρόκειται απλά για άγνοια ή για αρνητικές αντιλήψεις και στάσεις απέναντι στους αναπήρους, αλλά εσωκλείει ολόκληρη την αντίληψη του 'ολοκληρωμένου ανθρώπου' και διαμορφώνει την 'νόρμα'. Είναι, δηλαδή ένα ολόκληρο δίκτυο πεποιθήσεων, διαδικασιών και πρακτικών που δομεί και νομιμοποιεί έναν ιδανικό τύπο ανθρώπου, ενώ όποιος αποκλίνει από αυτόν δεν μπορεί να οριστεί ως ολοκληρωμένος άνθρωπος, αλλά η ύπαρξη του υποβαθμίζεται, όπως συμβαίνει στην αναπηρία και τον αυτισμό (Kumari Campbell, 2013).

Οι κοινωνικές δομές και η κυρίαρχη κουλτούρα που θεμελιώνει και τις κοινωνικές πρακτικές, ορίζουν τους 'αποκλίνοντες' και επηρεάζουν τις στάσεις απέναντι τους. Η (ψυχ)ιατρική σκέψη και πρακτική, καθώς και τα διαγνωστικά της εργαλεία, δεν μπορούν πλέον να κρύψουν τη σύνδεση τους με το νεοφιλελευθερισμό. Το άτομο πρέπει να ανταποκριθεί στους κοινωνικο-οικονομικούς ρόλους, που του επιβάλει η νέα αυτή ιδεολογική κατεύθυνση και όταν εκείνο αδυνατεί, αρνείται ή αποδοκιμάζει την εξουσία αυτή που του ασκείται, διαμεσολαβεί η (ψυχ)ιατρική για να διορθώσει την απόκλιση, σπεύδοντας πρώτα να παθολογικοποιήσει τις 'αποκλίνουσες' αντιδράσεις του ατόμου στις νέες απαιτήσεις του συστήματος, στο οποίο εντάσσεται

και στην συνέχεια να το ‘θεραπεύσει’, ώστε να επιτελέσει ‘αποτελεσματικά’ τον ρόλο του (Παπαδόπουλος, 2017).

Επιδιώκεται, λοιπόν, η εξομάλυνση της ‘απόκλισης’, μέσω των ‘θεραπειών’ και των αξιολογικών κρίσεων των ‘ειδικών’, οι οποίες όμως, κατά αντιστοιχία με αυτά που έχει διατυπώσει η Erica Lilleleht (2002) για την ψυχική υγεία και τις μεταρρυθμίσεις της αποκατάστασης, στοχεύουν στον περιορισμό και στον έλεγχο όσων αποκλίνουν. Εισαγόμενοι πλέον, από τις πειθαρχικές κοινωνίες του εγκλεισμού, στις κοινωνίες ελέγχου του Deleuze (1992), οι ‘αποκλίνοντες’ δεν εγκλείονται και δεν ιδρυματοποιούνται, όπως πριν, αλλά σταδιακά παρακινούνται όλο και περισσότερο να αναζητήσουν την ‘πραγματική’ τους ταυτότητά, να την ομολογήσουν και στη συνέχεια να ξεκινήσουν την αποκατάσταση της ‘φθαρμένης’ και ‘εκτοπισμένης’ τους ταυτότητας. Το άτομο προέρχεται από την ‘διαίρεση’ και οι μάζες παράγονται από στατιστικά δεδομένα. Όπως αναφέρει ο Davis (1997), στην σύγχρονη ζωή, τίποτα δεν μπορεί να ξεφύγει από κάποιου είδους μέτρηση και σύγκριση του με τη ‘νόρμα’ και τον ‘μέσο όρο’. Η κυβερνητική νοοτροπία γύρω από την υγεία, προσδιορίζει τις ταυτότητες ορισμένων πληθυσμών ως ‘άθλιες’ και ‘απειλητικές’, ώστε με πρόσχημα το ‘κοινό καλό’, να νομιμοποιήσει την επιβολή της σε αυτές και να καταφέρει έτσι να τις ελέγξει και να τις ρυθμίσει (Berlant, 1997). Η ιδέα της ‘κανονικότητας’ αποτελεί ένα πολύ ισχυρό ιδεολογικό εργαλείο (Hacking, 1990). Ο ορισμός της ‘νόρμας’, από την οποία ό,τι διαφέρει, αποτελεί ‘απόκλιση’ που πρέπει να ‘διορθωθεί’, είναι ο πυρήνας του ελέγχου (Hirschmann & Smith, 2016). Ο διαχωρισμός του ‘κανονικού’, από το ‘μη κανονικό’ βασίζεται σε απόλυτα αυθαίρετες κατασκευές και είναι έκθετος στην αμφισβήτηση (Dudley-Marling, 2010). Σε αυτό το πλαίσιο ο αυτισμός, όπως αναδεικνύεται και σε μέρος του δείγματος, δεν έχει πλαισιωθεί μόνο ως ‘απόκλιση’ από την ‘κανονικότητα’, αλλά έχει προσδιοριστεί ακόμα και ως ‘επιδημία’, με αυξανόμενα ποσοστά ‘εξάπλωσής’ και ως μεγάλος ‘κίνδυνος’, που πρέπει να εμποδιστεί για το δημόσιο συμφέρον. Στο δείγμα μάλιστα γίνεται πολλές φορές αναφορά για ‘ακατάλληλες’ και ‘στερεότυπες’ συμπεριφορές, ‘ανικανότητα’, ‘πρόβλημα’ ή ‘δυσκολίες’, δηλώνοντας ταυτόχρονα άρρητα, την απόκλιση από μία άλλη κανονική συμπεριφορά και ικανότητα, που είναι η μόνη επιθυμητή και αποδεκτή. Σε αρκετές αφίσες του υλικού της έρευνας ο αυτισμός αντιμετωπίζεται και ως αναπτυξιακή διαταραχή, που και πάλι εσωκλείει αρκετά συμπεριφοριστικά κριτήρια, αλλά και ένα πρότυπο αρτιμέλειας, προκειμένου να σημειώσει τις

αποκλίσεις, οι οποίες αντιμετωπίζονται ως πιθανά συμπτώματα αυτισμού. Έτσι, η βιολογική ηλικία του παιδιού, αποτελεί έναν άξονα με βάση τον οποίο το παιδί πρέπει να αναπτύσσει πολύ συγκεκριμένες ικανότητες και ‘κατάλληλες’ συμπεριφορές. Αν ελεγχθεί και βρεθεί να αποκλίνει, τότε οι γονείς παρακινούνται να αναζητήσουν επίσημη διάγνωση. Σε αφίσα του δείγματος παρουσιάζεται ακόμα και ειδικό βιβλιάριο, όπου ο γονιός σημειώνει την εξέλιξη του παιδιού του ανά τακτά διαστήματα και ο αναπτυξιολόγος ελέγχει, το κατά πόσο το αναπτυξιακό στάδιο και η βιολογική ηλικία συμβαδίζουν, ώστε να καθησυχάσει τους γονείς ή να τους παροτρύνει σε περαιτέρω αξιολόγηση του παιδιού τους, με σκοπό την ‘έγκαιρη’ διάγνωση και την ‘πρώιμη παρέμβαση’ στον αυτισμό.

Πρέπει εδώ να σημειωθεί, όμως, πως πέρα από τον ορισμό της νευροδιαφορετικότητας ως ‘απόκλιση’ από μία κυρίαρχη ιδεολογία της νευροτροπικότητας, όπως ήδη έχει συζητηθεί παραπάνω, έχει παραχθεί και ένα είδος ‘καμπύλης κανονικής κατανομής’ της νευροδιαφορετικότητας, και αυτό ακριβώς είναι που αντιπροσωπεύει η έννοια του ‘αυτιστικού φάσματος’. Μέσα σε αυτό που ονομάζεται από τον κλινικό λόγο ‘αυτιστικό φάσμα’, δημιουργείται μία νοητή καμπύλη, στην οποία το ένα άκρο βρίσκονται οι μη-λεκτικοί αυτιστικοί, που χαρακτηρίζονται ως ‘χαμηλής λειτουργικότητας’ και στο άλλο αυτοί, που η νευρολογία τους έχει κατά καιρούς χαρακτηριστεί με διάφορους όρους, όπως Άσπεργκερ ή Σύνδρομο του Σοφού (“Savant”) προκειμένου να τους ξεχωρίσουν από την υπόλοιπη αυτιστική κοινότητα, δηλώνοντας άμεσα σε πιο άκρο της καμπύλης τοποθετούνται. Αυτή η εσωτερική κατανομή των αυτιστικών με βάση έναν αυθαίρετο, μη ρεαλιστικό και κατασκευασμένο ‘μέσο όρο’ αυτισμού και τα άκρα του, δύναται να και έχει επηρεάσει τις προσδοκίες, τις στάσεις, τις συμπεριφορές, τις αντιλήψεις και τις πολιτικές γύρω από την αυτιστική κοινότητα, παρά το ότι δεν αντικατοπτρίζει την εμπειρία των αυτιστικών μελών της. Ταυτόχρονα, όμως μπορεί ακόμα να συνεχίζουν να παραβλέπονται από τους επαγγελματίες και τα διαγνωστικά τους εργαλεία, αυτιστικά άτομα τα οποία δεν εμπίπτουν στα στενά διαγνωστικά κριτήρια, που θέτουν οι ‘ειδικοί’, όπως επίσης παραβλέπονται πολύ συχνά, μέχρι σήμερα οι αυτιστικοί/ές ενήλικοι/ες, καθώς ο αυτισμός αναπαριστάται κυρίως ως ζήτημα της παιδικής ηλικίας και λίγοι είναι εκείνοι, που μπορούν να κάνουν διάγνωση σε ενήλικα άτομα.

Προκειμένου να επιτευχθεί η ‘κανονικοποίηση’ των αυτιστικών, έχουν κατά καιρούς χρησιμοποιηθεί διάφορες μορφές εγκλεισμού, αλλά και κακοποίησης, όπως ηλεκτροσόκ, χορήγηση χλωρίνης και άλλες βίαιες και κακοποιητικές σωματικά και ψυχικά ‘τιμωρίες - θεραπείες’, με στόχο την αλλαγή της ‘αποκλίνουσας συμπεριφοράς’ του αυτιστικού ατόμου. Από τις πιο δημοφιλείς, μέχρι σήμερα, ‘θεραπίες’ του αυτισμού, που βασίζονται στην ιδέα της αλλαγής της ‘συμπεριφοράς’ με κριτήριο τη ‘νόρμα’ είναι η ABA (Applied Behavioral Analysis) που στα ελληνικά σημαίνει ‘Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς’. Η ABA, αν και συχνά θεωρείται ως απότοκο της συμπεριφοριστικής θεωρίας που εκφράστηκε από τον Skinner, μάλλον διαφέρει κάπως από αυτήν και από την δική του αντίληψη για την ανθρώπινη συμπεριφορά και την ‘τιμωρία’ ή την καταπίεση ως μέσο ουσιαστικής μάθησης. Αυτός, στον οποίο τις θεωρίες μοιάζει να βασίζεται περισσότερο, είναι ίσως ο αμερικανός ψυχολόγος John Broadus Watson (1878-1958). Ο Watson, ο οποίος δοκίμασε πρώτος, κακοποιητικά πειράματα πάνω σε παιδιά, όπως αυτό του ‘Μικρού Άλμπερτ’, υποστήριζε πως δεν υπάρχει τίποτα έμφυτο στον άνθρωπο όταν γεννιέται και γι’ αυτό και η ‘διάπλαση’ του εξαρτάται, αποκλειστικά και μόνο, από το περιβάλλον του, το οποίο έχει απόλυτη εξουσία πάνω στην συνείδηση, τον χαρακτήρα και τη συμπεριφορά του παιδιού, άρα και στην εξέλιξή του. Μάλιστα θεωρούσε ότι η τρυφερότητα και η στοργή, που μπορεί να εκφράσει ένας γονιός προς το παιδί του, για παράδειγμα φιλώντας το ή αγκαλιάζοντάς το, μπορεί να είναι καταστροφική για αυτό και δεν πρέπει να υφίσταται, προκειμένου αυτό να αναπτυχθεί σωστά και να μην εξαρτάται από τους γονείς του (Millman, March 4, 2020⁶⁸). Το 1960 ο Ole’ Ivar Lovaas αναπτύσσει τη δική του μέθοδο, την γνωστή σήμερα ως ABA, βασισμένος στις θεωρίες του συμπεριφορισμού, προωθώντας την ως τρόπο ‘θεραπείας’ του αυτισμού. Η ABA ασχολείται με τη συμπεριφορά που εκδηλώνει το παιδί και το πώς θα καταστείλει ό,τι θεωρεί αρνητικό σε αυτήν, αναγκάζοντάς ταυτόχρονα το αυτιστικό άτομο να υπακούσει σε αυτό που ο μη-αυτιστικός θεραπευτής ορίζει ως ‘σωστή’, ‘κατάλληλη’ και ‘αποδεκτή’ συμπεριφορά. Αρνείται τον διαφορετικό νευρότυπο των αυτιστικών ανθρώπων και όλη τη διαφορετική εμπειρία τους, ενώ τους καταπιέζει μέχρι να τους αναγκάσει να σταματήσουν συμπεριφορές που οι μη-αυτιστικοί ‘ειδικοί’ κρίνουν ως ‘ακατάλληλες’

⁶⁸ Millman, C. (March 4, 2020), ‘Why Autism ABA Goes Against Everything B.F. Skinner Believed In’, Retrieved on 15/10/20, 15:26, from <https://neuroclastic.com/2020/03/04/why-autism-aba-goes-against-everything-b-f-skinner-believed-in/>.

και ‘στερεότυπες’, απλά επειδή δεν τις καταλαβαίνουν, ενώ μπορεί να είναι μηχανισμοί αυτο-ρύθμισης για τα αυτιστικά άτομα (όπως το ‘φτερούγισμα’ των χεριών), που μπορεί να τα προστατεύσουν από μία υπερφόρτωση, που θα μεταφραστεί από το μη-αυτιστικό άτομο ως κρίση εξαιτίας του αυτισμού, ενώ οι παρέμβαση των θεραπειών είναι αυτή που το έχει προκαλέσει, εμποδίζοντας την αυτο-ρύθμιση⁶⁹. Το αυτιστικό άτομο, όπως και το ανάπηρο κατά τη διατύπωση του Foucault (1983), αφού πρώτα υπόκειται σε παρατήρηση και γίνεται υποκείμενο ελέγχου, αντιμετωπίζεται ως εξαρτώμενο, με τρόπο που δεν μπορεί να μην καταγραφεί στην αυτο-αντίληψη του. Η ABA ασκεί έντονες σωματικές και ψυχολογικές πιέσεις στο αυτιστικό άτομο, με στόχο την μετατροπή της συμπεριφοράς του, σε μία όσο το δυνατόν πιο κοντά στη ‘νευροτυπική’, ‘κανονική’ συμπεριφορά, αφήνοντας συχνά πίσω της, πληγωμένους και τραυματισμένους ανθρώπους. Αυτιστικά άτομα που έχουν περάσει από αυτή τη διαδικασία ως παιδιά για 20 – 40 ώρες εβδομαδιαίως, την κατηγορούν για πρόκληση κατάθλιψης και διαταραχή μετατραυματικού στρες, που τα συνοδεύει από την παιδική ηλικία μέχρι και την ενήλικη ζωή, ενώ ταυτόχρονα ξέρουν ότι τα όσα υπέφεραν, κάνοντας αυτή τη θεραπεία, ήταν άσκοπα, καθώς πρόκειται για την εφαρμογή μίας συμπεριφοριστικής θεραπείας, που δεν θα μπορούσε να έχει κανένα νόημα και καμία ‘θεραπευτική’ δράση, αφού ο αυτισμός δεν είναι ένα ‘συμπεριφοριστικό πρόβλημα’ προς θεραπεία, αλλά μία άλλη νευρολογία και ένας άλλος τρόπος ύπαρξης, μέσα στην νευροποικιλότητα του κόσμου μας. Έτσι, αποδεδειγμένα⁷⁰, η ABA όχι μόνο δεν ‘θεραπεύει’ ή ‘βελτιώνει’ τον αυτισμό, όπως ισχυρίζονται όσοι την εφαρμόζουν, αλλά αντίθετα κάνει τη ζωή του αυτιστικού ατόμου ακόμα πιο δύσκολη. Αυτή η αντιμετώπιση του αυτισμού μέσω συμπεριφοριστικών θεραπειών, πιθανώς να βασίζεται σε μεγάλο μέρος και στα διαγνωστικά κριτήρια του DSM για τον αυτισμό, τα οποία σε μεγάλο βαθμό είναι συμπεριφορικά και έτσι η ABA, καθώς και άλλες αντίστοιχες παρεμβάσεις, προσπαθούν να καταστείλουν τις συμπεριφορές που το DSM ορίζει ως ‘αποκλίνουσες’ και να τις μετατρέψει στις επιθυμητές και αποδεκτές, δημιουργώντας την ψευδαίσθηση ότι ‘θεραπεύει’ έτσι τον αυτισμό:

⁶⁹ Πρβλ.: ‘Behave or be well’ (February 8, 2020), Retrieved on 16/10/20, 14:26, from <https://neuroclastic.com/2020/02/08/behave-or-be-well/>

⁷⁰ Πρβλ.: ‘US Government Reports that ABA Doesn’t Work’ (November 24, 2019), Retrieved on 17/10/20, 10:31, from <https://www.altteaching.org/us-government-reports-that-aba-doesnt-work/>

«Το μόνο που επιτυγχάνουν οι ‘θεραπευτές’ ABA είναι να κάνουν την μη-συμμόρφωση ακόμα πιο επίπονη για το παιδί, από την ίδια την συμμόρφωση»

(Από άρθρο αυτιστικής αρθρογράφου με το ψευδώνυμο ‘AspieGurl’, στο ηλεκτρονικό περιοδικό Neuroclastic, στις 13 Ιανουαρίου 2020⁷¹).

Αν για παράδειγμα η βλεμματική επαφή, η οποία ορίζεται από την κυρίαρχη κουλτούρα ως ‘κατάλληλη’ συμπεριφορά κατά την επικοινωνία, γίνει ο στόχος που θέλει να επιτύχει ο ‘θεραπευτής’, θα ασκήσει πίεση στο αυτιστικό άτομο, μέχρι να το αναγκάσει να προτιμήσει τη βλεμματική επαφή, όσο άβολη και να του είναι, από την συνέχιση της κακοποιητικής ‘θεραπευτικής’ παρέμβασης. Και σε αυτό το σημείο ο ‘θεραπευτής’ θα αντιμετωπίσει την συμμόρφωση στον εξαναγκασμό, ως ‘σύμπτωμα’ του αυτισμού, που θεραπεύτηκε επιτυχώς, ενώ στην πραγματικότητα δεν έχει αλλάξει τίποτα στην νευρολογία του ατόμου, αλλά αντίθετα μπορεί να έχουν αλλάξει πολλά στην σωματική και ψυχική του υγεία, κατά την επίπονη διαδικασία ‘μασκαρέματος’ του αυτισμού (Fede & Laurent, October 5, 2020)⁷².

Ακόμα, πρέπει να σημειωθεί πως οι συμπεριφοριστικές αρχές που εξέφρασε ο Watson και στις οποίες βασίζεται μεγάλο μέρος των πρακτικών της ABA, χρησιμοποιούνται επιπλέον, από φιλανθρωπικές οργανώσεις και κλινικό λόγο, προκειμένου να προκαλέσουν στους γονείς φόβο γύρω από τον αυτισμό των παιδιών τους και να τους ωθήσουν στην αναζήτηση θεραπευτή ABA (Millman, March 4, 2020).

« Άντερσον: Πώς οι γονείς σου τους επέτρεψαν να στο κάνουν αυτό;

Χόλλυ: Φοβόντουσαν. Νόμιζαν πως οι ιατρικές στολές θα με θεραπεύσουν».

(από απόσπασμα της σειράς της HBO ‘The Outsider’ (2020), που βασίζεται στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Stephen King).

⁷¹ Πρβλ. ‘The Great Behavior Fallacy: Why The New York Times Is Wrong To Think That ABA Can Treat Autism’ (January 13, 2020), Retrieved on 16/10/20, 14:35, from <https://neuroclastic.com/2020/01/13/the-great-behavior-fallacy-why-the-new-york-times-is-wrong-to-think-that-aba-can-treat-autism/>.

⁷² Fede, J. & Laurent, A. (October 5, 2020), ‘Masking and Mental Health Implications’, Retrieved on 16/10/20, 14:43, from <https://neuroclastic.com/2020/10/05/masking-and-mental-health-implications/>.

4.3.3 Η ‘προσωπική τραγωδία’ της οικογένειας του αυτιστικού ατόμου

Αυτή η αναζήτηση και εφαρμογή ‘θεραπειών’, φανερώνει την απαξίωση της ζωής των αυτιστικών ατόμων, η οποία τοποθετείται ως τόσο ‘άθλια’ και ‘ανάξια να βιωθεί’, ώστε το αυτιστικό άτομο θα έκανε τα πάντα για να ξεφύγει από αυτήν. Τηλεμαραθώνιοι και φιλανθρωπικές καμπάνιες, που εστιάζουν στη θεραπεία, αναπαριστούν τις ζωές των αυτιστικών ως τραγικές (Hirschmann & Smith, 2016). Η έρευνα οργανισμών, όπως η Autism Speaks, σχετικά με τον αυτισμό και τους τρόπους διάγνωσης του κατά τον προγεννητικό έλεγχο, πιθανώς με απώτερο στόχο ακόμα και τον έλεγχο του πληθυσμού των αυτιστικών, πριν καν γεννηθεί το αυτιστικό άτομο, φανερώνει ακριβώς την ‘τραγικότητα’ που αποδίδεται στη ζωή του, αλλά και στη ζωή με αυτιστικό άτομο. Η αναπηρία έχει ιστορικά αντιμετωπιστεί ως ηθικό, νομικό και ιατρικό ζήτημα, που αφορά το ίδιο το άτομο και την οικογένειά του και μάλιστα, μπορεί να έχει προκληθεί από το ανάπηρο άτομο ή ακόμα και εξαιτίας της οικογένειάς του, για παράδειγμα λόγω ‘αμαρτιών’ των γονιών του ή αργότερα λόγω της μη στοργικής συμπεριφοράς των γονέων προς το παιδί (πρβλ. ‘ψυχρές μητέρες’). Ο Oliver (2009) σημειώνει πως ολόκληρη η καπιταλιστική κοινωνία συγκροτήθηκε στη βάση της ιδεολογίας του ατομισμού, της ιατρικής παρέμβασης και της προσωπικής τραγωδίας, η οποία νομιμοποίησε και τις αντίστοιχες κοινωνικές πολιτικές που ασκήθηκαν για χρόνια γύρω από την αναπηρία. Με τον ερχομό του καπιταλισμού, είχε πλέον διαμορφωθεί το ιδεολογικό κλίμα, που έθετε την αναπηρία, ως αιτία ντροπής και στιγματισμού για την οικογένεια του ανάπηρου ατόμου. Όσες οικογένειες μπορούσαν να αναλάβουν την φροντίδα του ανάπηρου μέλους τους, το απομόνωναν από την ευρύτερη κοινωνία και αναλάμβαναν την αποκλειστική φροντίδα του, ενώ όσες δυσκολεύονταν ή δεν ήθελαν, οδηγούνταν στην επιλογή της ιδρυματοποίησης του ανάπηρου μέλους τους. Σε κάθε περίπτωση όμως το ανάπηρο άτομο απομονωνόταν από την υπόλοιπη κοινότητα, καθώς ήταν έγκλειστο. Για τις οικογένειες των χαμηλότερων κοινωνικο-οικονομικών τάξεων όμως, η φροντίδα του ανάπηρου ατόμου στο σπίτι γίνεται όλο και πιο δύσκολη, καθώς με την εκβιομηχάνιση ο χώρος εργασίας έχει διαχωριστεί από τον χώρο του σπιτιού και έτσι η οικογένεια αρχίζει να αντιμετωπίζει το ανάπηρο μέλος της ως βαρύ ‘φορτίο’ (Oliver, 2009). Η αντιμετώπιση της αναπηρίας και του αυτισμού ως ατομικό ζήτημα και προσωπική τραγωδία, είναι όμως απόρροια της ιατρικής προσέγγισης τους. Πλαισιώνοντας την αναπηρία και τον αυτισμό ως προσωπικό πρόβλημα, που

εκδηλώνεται ως ατομικός λειτουργικός περιορισμός, η αναζήτηση θεραπευτικής – αντισταθμιστικής παρέμβασης είναι μονόδρομος (Oliver, 1996· Barnes & Mercer, 2003).

Οι φιλανθρωπικές οργανώσεις και οι αναπαραστάσεις, που προωθούν μέσω των διαφημίσεων τους, αποτελούν συστατικό στοιχείο της κατασκευής της αναπηρίας και εστιάζουν στην οπτική, και όχι μόνο, απεικόνιση της τραγωδίας που φέρει η ‘βλάβη’, νομιμοποιώντας την απομόνωση, καθώς η ευθύνη μετατίθεται έμμεσα στο ανάπηρο άτομο (Hevey, 1992a). Τα Μ.Μ.Ε. συνηγόρησαν για χρόνια μέχρι και σήμερα στην αναπαράσταση αυτή του βιώματος της αναπηρίας ως προσωπική τραγωδία, φορτίο, και προσωπική μάχη του ανάπηρου ατόμου και των φροντιστών του, που αντιστέκονται με θάρρος στην μοίρα (Oliver, 2009).

Το 1950, αρχίζουν να σχηματίζονται οι πρώτες οργανώσεις γονέων αυτιστικών παιδιών, σε Η.Π.Α. και Ηνωμένο Βασίλειο, σε μια προσπάθεια συσπείρωσης και αντίστασης των γονέων, σε επιστημονικούς λόγους που απέδιδαν τον αυτισμό στις ‘μητέρες-ψυγεία’, υποδεικνύοντας ως υπαίτιες του αυτισμού των παιδιών τους, τις μητέρες, που δεν έδωσαν στα παιδιά τους την απαραίτητη για την ανάπτυξή τους ‘ξεστασιά’ και ‘στοργή’ (Waltz, 2013). Η εμπλοκή των γονέων αναφορικά με τον αυτισμό, σύμφωνα με την Waltz (2013) δεν συνδέεται μόνο με την γονική μέριμνα και φροντίδα προς το παιδιά τους, αλλά και με την αυτο-εικόνα τους, καθώς αυτή τους η εμπλοκή επιτρέπει την ανακατασκευή της ταυτότητάς τους, η οποία βιώνεται σε ένα πλαίσιο επισφάλειας μετά τη διάγνωση, κυρίως για τους μη-αυτιστικούς (ή τους μη-διαγνωσμένους αυτιστικούς) γονείς, των οποίων συνήθως η γνώση για τον αυτισμό συνδέεται με μία αφήγηση βλάβης, που συνοδεύεται από προσωπική και οικογενειακή τραγωδία. Γονείς αναφέρουν πως ο κοινωνικός τους κύκλος αλλάζει, αγνοούνται, υποβάλλονται σε αγενή σχόλια και επίμονα βλέμματα σε δημόσιους χώρους ή ακόμα και εντός του οικογενειακού και φιλικού τους κύκλου, ενώ ταυτόχρονα βιώνουν ποικίλα συναισθήματα (θυμό, ενοχές κ.ά.) προσπαθώντας να κατανοήσουν τον αυτισμό και την αναδιαμόρφωση που επέρχεται στις ζωές τους μετά τη διάγνωση (Goldsmith, 2017) ή/και προσπαθώντας να υποστηρίξουν τα παιδιά τους παρά τις ανεπάρκειες των ‘ειδικών’ επαγγελματιών, του κρατικού μηχανισμού και των συλλογικών αντιλήψεων και στάσεων της κοινωνίας τους. Συχνά μάλιστα οι ανεπάρκειες του συστήματος φαίνεται να ερμηνεύονται με ψυχιατρικούς όρους, που χαρακτηρίζουν τους γονείς ως ‘νευρωτικούς’, μεταφέροντάς τους την ευθύνη της

ανεπάρκειας και ιατροκοποιώντας και τη δική τους αντίδραση, πατώντας πάνω σε υποθέσεις για την ‘φύση’ της οικογενειακής ζωής (Ferguson, 1993).

Όπως παρατηρείται στο υλικό του δείγματος, το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου των εκδηλώσεων που οργανώνεται από τους γονείς ή προορίζεται γι’ αυτούς, έχει ως κεντρική ιδεολογία εκείνη που βλέπει τον αυτισμό ως προσωπική τραγωδία που μπορεί να μετριαστεί μόνο αν θεραπευτεί η ‘βλάβη’. Ακόμα και στις περιπτώσεις, που οι σύλλογοι γονέων επιλέγουν να παρουσιάσουν μία ταινία σε κάποια εορταστική εκδήλωση, πρόκειται συνήθως για ταινίες που αναπαριστούν αυτιστικά παιδιά ή νεαρά αυτιστικά άτομα που βιώνουν ‘δυσκολίες’ και που συνήθως διαθέτουν κάποιο ιδιαίτερο ταλέντο, το οποίο λειτουργεί ως αντιστάθμισμα στον αυτισμό τους και στην ‘τραγωδία’ που αυτός επιφέρει. Αναφέρθηκε ακόμα και ταινία με τίτλο «Το κουράγιο της μάνας. Αντιμιλώντας στον Αυτισμό», της οποίας ο τίτλος ξεκάθαρα αναφέρεται σε συνήθεις απεικονίσεις της ‘ηρωίδας’ μητέρας που μάχεται τον ‘κακό’ αυτισμό. Η απεικόνιση των γονέων και κυρίως της μητέρας ‘ηρωίδας’, η οποία είναι συχνή τόσο στα Μ.Μ.Ε. όσο και στον τρόπο που οι ίδιοι οι γονείς επιλέγουν αρκετές φορές να προσδιορίζουν την εμπειρία τους, συνδέεται με κυρίαρχους λόγους, οι οποίοι θέτουν τον αυτισμό ως μία από τις υπέρτατες πληγές που μπορούν να βιώσουν οι γονείς. Χειραφετημένοι/ες αυτιστικοί/ές και οι ακτιβιστικοί τους κύκλοι έχουν υποδείξει πως τέτοιες αναπαραστάσεις υποβαθμίζουν τα αυτιστικά άτομα ή ακόμα και δικαιολογούν έμμεσα γονείς, που κακοποιούν ή σκοτώνουν τα αυτιστικά παιδιά τους (Des Roches Rosa, 2017), ενώ ταυτόχρονα καλύπτουν την φωνή αυτών, που θα έπρεπε να έχουν τον πρώτο λόγο στην συζήτηση για την εμπειρία του αυτισμού, δηλαδή των ίδιων των αυτιστικών ατόμων:

«Πράγματι, υπάρχει μία τραγωδία που έρχεται μαζί με τον αυτισμό: όχι εξαιτίας αυτού που εμείς είμαστε, αλλά εξαιτίας των πραγμάτων που μας συμβαίνουν. Λυπηθείτε γι’ αυτό, αν θέλετε να λυπάστε για κάτι. Ακόμα καλύτερο, από το να λυπηθείτε για αυτό, είναι το να θυμώσετε με αυτό – και έπειτα να κάνετε κάτι γι’ αυτό. Η τραγωδία δεν είναι το ότι είμαστε εδώ, αλλά το ότι ο κόσμος σας δεν έχει χώρο για να υπάρξουμε εμείς. Και πώς αλλιώς θα μπορούσε να είναι, όσο οι ίδιοι μας οι γονείς συνεχίζουν να θρηγνούν για το ότι μας έφεραν στον κόσμο;»

(Sinclair, 1993)

4.3.4 ‘Ειδική’ φροντίδα και αγωγή

Πέρα από τους ‘ειδικούς’ του ιατρικού χώρου, στον αυτισμό κυριαρχούν και οι ‘ειδικοί’ της εκπαίδευσης. Μπορεί τα αυτιστικά άτομα να μην εγκλείονται πλέον σε ιδρύματα, αλλά είναι συχνός ένας άλλου είδους ‘εγκλεισμός’ τους, αυτός σε ειδικά σχολεία. Ο ‘εγκλεισμός’ αυτός δεν είναι τόσο ως προς την χωροταξία, όσο ως προς την κοινωνικο-πολιτισμική αντίληψη και πρακτική, της διάκρισης και περιχαράκωσης τους σε ‘ειδικά’ ξεχωριστά εκπαιδευτικά πλαίσια. Κατά την επεξεργασία των δεδομένων της παρούσας έρευνας, χαρακτηρισμοί που σημειώθηκαν να χρησιμοποιούνται για να πλαισιώσουν τα αυτιστικά άτομα, πρόβαλαν έντονα το στοιχείο της παιδικής (ή σπανιότερα της νεαρής) ηλικίας, που είναι άλλωστε έκδηλο σε όλο το υλικό, και την αναγκαιότητα για ειδική αγωγή (από Ειδικά Νηπιαγωγεία μέχρι ΕΕΕΕΚ) και φροντίδα (π.χ. ΚΗΦΑΠ), εξαιτίας των ‘ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών’ και της ‘ευαλωτότητας’, που φαίνεται να τίθενται α priori ως στοιχεία της ζωής του αυτιστικού ατόμου. Έτσι, με μεγάλη συχνότητα, προβάλλονται στο υλικό ημερίδες και σεμινάρια που αφορούν εισηγήσεις πάνω σε ‘νέες τάσεις και στάσεις στην ειδική αγωγή’, καθώς και ‘δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες’. Συζητούνται ακόμα ‘τρόποι και μέθοδοι ενίσχυσης του λεξιλογίου’ των αυτιστικών παιδιών, από τους εκπαιδευτικούς και ‘διαχείρισης αναπτυξιακών προβλημάτων και αισθητηριακών δυσκολιών’. Ακόμα θίγονται σε λίγες περιπτώσεις ζητήματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης ειδικά των αυτιστικών παιδιών καθώς και το θέμα του σχολικού εκφοβισμού, με θύματα τα αυτιστικά παιδιά. Ελάχιστες φορές στο σύνολο του υλικού, γίνεται αναφορά στην έννοια της ένταξης στην εκπαίδευση, αλλά εμφανίζονται διαφοροποιήσεις στην εστίαση και συχνά ενταξιακοί όροι μπλέκονται με ιατρικές προσεγγίσεις του αυτισμού, χωρίς να δείχνουν μία ξεκάθαρη προσέγγιση, αλλά μάλλον μία γενικότερη σύγχυση γύρω από αυτόν ή ακόμα μπορεί να αποκαλύπτουν προκαταλήψεις και διακρίσεις, παρά την προσπάθεια να καλυφθούν κάτω από ενταξιακούς λόγους και να ωραιοποιηθούν. Ακόμα πιο σπάνια, είναι η παρουσίαση αφηγήσεων των ίδιων των αυτιστικών ενηλίκων αναφορικά με τις εκπαιδευτικές τους εμπειρίες.

Στην Ελλάδα, η εκπαίδευση των αναπήρων παραμελήθηκε για πολύ μεγάλο διάστημα και αφέθηκε στην ιδιωτική πρωτοβουλία και τον ‘οίκτο’ της (Ζώνιου - Σιδέρη, 1996). Μόνο στο τέλος της δεκαετίας του ’70, αρχίζει να αποκτά υπόσταση θεσμοθετημένης κρατικής παρέμβασης και ο πρώτος νόμος για την Ειδική Αγωγή

(1143/81), ψηφίζεται το 1981 φέροντας τον τίτλο: «Περί ειδικής αγωγής, ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, απασχολήσεως και κοινωνικής μερίμνης των αποκλινόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων (Ζώνιου - Σιδέρη, 1996· Τεντόμας, 2017). Ήδη από τον τίτλο, γίνεται φανερό η επιρροή της κλινικής αντίληψης που ορίζει το ανάπηρο άτομο ως 'αποκλίνον' με όρους 'κανονικότητας' και το θέτει στο περιθώριο, το διακρίνει και το μεταχειρίζεται 'ειδικά'. Η εκπαιδευτική πολιτική εκείνης της περιόδου που περιθωριοποιεί την εκπαίδευση των αναπήρων και την διαχωρίζει ολοσχερώς από την γενική εκπαίδευση, εκφράζει και την γενικότερη αντίληψη της εποχής γύρω από την αναπηρία, με βάση την οποία το 'αποκλίνον' άτομο πρέπει να διαχωριστεί από τον υπόλοιπο πληθυσμό, για το συμφέρον των 'κανονικών' (Ζώνιου - Σιδέρη, 1996), κάτι που ήδη από το 1963, ο Pritchard έχει αναφέρει, λέγοντας πως τα σχολεία για αναπήρους δεν δημιουργήθηκαν προς όφελος των ίδιων των αναπήρων. Στη συνέχεια, οι νόμοι 1566/1985 και 2817/2000 επιχειρούν να μειώσουν τον διαχωρισμό και την περιθωριοποίηση των ανάπηρων μαθητών και να τους εντάξουν στη γενική εκπαίδευση, δημιουργώντας ειδικές τάξεις μέσα στα γενικά σχολεία, αλλά και πάλι δεν επέρχεται κάποια ουσιαστική αλλαγή καθώς δεν επιτυγχάνεται μία εκπαίδευση ισότιμη με αυτή των μη αναπήρων, κάτι που αποδεικνύεται και από το ότι δεν εξασφαλίζεται η υποχρεωτικότητα στην εκπαίδευση των αναπήρων, όπως συμβαίνει για τον υπόλοιπο μαθητικό πληθυσμό. Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της εκπαίδευσης των αναπήρων θεσμοθετείται μόλις το 2008, με το νόμο 3699/2008 και ο όρος 'ειδική αγωγή' συμπληρώνεται ως 'ειδική αγωγή και εκπαίδευση', όμως και πάλι η ουσία των εκπαιδευτικών ρυθμίσεων, που θεσμοθετήθηκαν, ήταν ιατροκατευθυνόμενες και εστίαζαν σε ένα είδος θεραπευτικής εκπαίδευσης, που στο κέντρο της έχει τον ανάπηρο μαθητή, ως άτομο που χρήζει ιατρικής φροντίδας και όχι ως άτομο που έχει θεμελιώδες δικαίωμα στην ισότιμη εκπαίδευση. Η απόφαση για το σχολικό πλαίσιο στο οποίο τοποθετείται κάθε ανάπηρος/η μαθητής/ήτρια (δηλαδή, ειδικό ή γενικό σχολείο ή τάξη ένταξης), με βάση το νόμο 3699, επαφίεται στην αρμόδια υπηρεσία αξιολόγησης, διάγνωσης και υποστήριξης (άλλοτε ΚΔΑΥ, μετά ΚΕΔΔΥ και πλέον ΚΕΣΥ) που βρίσκεται εκτός της σχολικής κοινότητας και λειτουργεί περισσότερο βασισμένη στην ιατρική προσέγγιση της αναπηρίας (Σιδέρη, 1996· Τεντόμας, 2017). Οι γονείς είναι αυτοί που αποστέλλουν αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία, προκειμένου να αξιολογηθεί το παιδί τους, αλλά εξαιτίας του πλήθους των αιτήσεων και των χρόνων αναμονής, δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο, οι γονείς να καταλήγουν σε

ιδιωτικά ιατροπαιδαγωγικά κέντρα, για μία πρώτη ‘διάγνωση’, η οποία συνήθως γίνεται μετά από ολιγόλεπτη εξέταση και αν και δεν θεωρείται επίσημη, μπορεί να είναι αρκετή για τον στιγματισμό του παιδιού.

Το 2000, με τη σύνταξη του νόμου 2817, εισάγεται και ο όρος ‘ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες’, όρος που επαναπλαισιώνεται, ανάλογα με την εκπαιδευτική αντίληψη και πρακτική, που επικρατεί κάθε φορά σε κάθε χώρα, γύρω από την αναπηρία. Οι κατηγορίες που εντάσσονται κάτω από τον όρο ομπρέλα ‘ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες’ γεννήθηκαν την ίδια περίοδο που γεννήθηκε το μαζικό εκπαιδευτικό σύστημα και εξαιτίας αυτού, καθώς έκανε απαραίτητη την αναγνώριση του ‘μη λειτουργικού’ και του ‘απροσάρμοστου’ μαθητή, που δεν ‘συμβαδίζει’ με το σύστημα (Galloway, Armstrong, Tomlinson, 1994), ένα σύστημα που φτιάχτηκε ανεξάρτητα και πέρα από τις πραγματικές ανάγκες των παιδιών, από ενήλικες και μέσα από την δική τους αντίληψη για τις ανάγκες των παιδιών, με αποτέλεσμα όταν οι πραγματικές ανάγκες των παιδιών προκύπτουν, να ‘αποκλίνουν’ από το σύστημα και να κατατάσσονται ως ‘ειδικές’, ως ‘μαθησιακές δυσκολίες’ και ‘πρόβλημα’. Κατά αντιστοιχία, με την φουκωική ανάλυση για το πώς η ‘κλινική ματιά’, ως πειθαρχική τεχνική, κατασκευάζει τον ασθενή, τον τρελό και τον εγκληματία, μπορεί το ίδιο να υποστηριχτεί και για την κατασκευή του μαθητή ‘με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες’ (Allan, 1996).

Στην Ελλάδα ο νόμος του 2000, τοποθετεί κάτω από την ομπρέλα των ‘ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών’ και τον αυτισμό, ως ‘αναπτυξιακή διαταραχή’ (Τεντόμας, 2017), ενώ με το νόμο του 2008 (ν. 3699) αναφέρεται συγκεκριμένα ως ‘διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή’ και ως ‘φάσμα αυτισμού’ (Άρθρο 3, παρ. 1, του ν. 3699/2008), που ‘επιβάλλει ιδιαίτερους κοινωνικούς περιορισμούς στους μαθητές’, οι οποίοι ανάλογα με το αν κρίνονται από την αρμόδια υπηρεσία ως ‘υψηλά ή χαμηλά λειτουργικοί’, ανάλογα δηλαδή με τη ‘σοβαρότητα’ (ποιότητα, βαρύτητα, λειτουργικότητα) του αυτισμού τους αποστέλλονται και στο αντίστοιχο εκπαιδευτικό πλαίσιο (Άρθρο 7, παρ. 4, εδαφ. α, του ν. 3699/2008). Στην περίπτωση που σε ένα τμήμα γενικής τάξης φοιτούν ένα ή παραπάνω αυτιστικά παιδιά, ο αριθμός του μέγιστου δυνατού πλήθους μαθητών ανά τμήμα, μειώνεται αναλογικά (Άρθρο 6, παρ. 1), δηλώνοντας μάλλον και την αντίληψη του θεσμικού οργάνου για τον τρόπο που δύναται να επηρεαστεί η εκπαιδευτική διαδικασία από τους/τις αυτιστικούς/ές συμμετέχοντες/ουσες, Σύμφωνα με το άρθρο 7, παρ. 4 εδαφ. γ’, η παράλληλη

στήριξη, μόνο στην περίπτωση των αυτιστικών μαθητών μπορεί να υλοποιείται και από ειδικό βοηθό που εισηγείται και διαθέτει η οικογένεια του μαθητή, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Διευθυντή της Σχολικής μονάδας και του Συλλόγου Διδασκόντων. Έτσι, ήδη από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και την εκπαιδευτική πολιτική που αυτό εισηγείται κάθε ανάπηρος ή αυτιστικός μαθητής θεωρείται εκ προοιμίου ως έχων ‘ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες’, που οφείλονται στην ‘ατομική του βλάβη’ και όχι στο εκπαιδευτικό σύστημα ή το σχολικό περιβάλλον και άρα χρήζει ‘ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης’, η οποία προσαρμόζεται ανάλογα με την ‘σοβαρότητα’ της ‘βλάβης’ αυτής. Οι ευθύνες μεταφέρονται έτσι από τα θεσμικά όργανα και τα σχολεία στο ανάπηρο άτομο και την οικογένειά του (Τεντόμας, 2017).

Μιλώντας ο Foucault για τους μη-κανονικούς, αναφέρεται και στο άτομο που οφείλει να ‘διορθωθεί’, μέσα από τις τεχνικές εκπαίδευσης που θα το ‘ομαλοποιήσουν’ ανάλογα με τις απαιτήσεις. Έτσι, η εμφάνιση του ‘αδιόρθωτου’ επέρχεται με την λειτουργία των μεγάλων πειθαρχικών τεχνικών του 17ου και 18ου αιώνα, όπως τα σχολεία. Οι νέες διεργασίες εκπαίδευσης του σώματος και της συμπεριφοράς δημιούργησαν και τα σχετικά προβλήματα, καθώς προέκυψε η ανάγκη να αντιμετωπιστούν όσοι αντιστέκονταν στην κανονικότητα. Στο ενδιάμεσο των πρακτικών της ‘απαγόρευσης’ και της ‘διόρθωσης’, τοποθετείται και αυτή του ‘περιορισμού’ (Foucault, 2006). Έτσι για τον Foucault, η δημιουργία της ‘ειδικής αγωγής’ και των πρακτικών διαχωρισμού που τη συνοδεύουν δρα προς την ‘κανονικοποίηση’ των παιδιών στη βάση των ικανοτήτων τους και στον στιγματισμό όσων αποκλίνουν από τη ‘νόρμα’. Ακόμα, κατηγορεί την ‘ειδική αγωγή’ για αντικειμενοποίηση των παιδιών, προς όφελος των οποίων υποτίθεται πως λειτουργεί, μέσα από διεργασίες ταξινόμησης και διαίρεσης του μαθητικού πληθυσμού, οι οποίες είναι αναπόσπαστο μέρος του συστήματος της ‘κυβερνητικότητας’. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, και πάλι οι ‘ειδικοί’ του αυτισμού λειτουργούν ως κριτές της ‘κανονικότητας’ (Morgan, 2005).

Παρά τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης, για καιρό κανείς δεν ενδιαφέρθηκε ουσιαστικά για την εκπαίδευση των αναπήρων, καθώς μέχρι πρόσφατα δεν ελεγχόταν ούτε καν το κατά πόσο όλα τα ανάπηρα παιδιά πήγαιναν πράγματι στο σχολείο. Αλλά ακόμα και τώρα, η ενταξιακή εκπαίδευση σκοντάφτει πάνω στις ‘ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες’, το ‘έλλειμμα’, τη ‘διαταραχή’, τις ‘δυσκολίες’ και τα ‘σύνδρομα’. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές βασίζονται κυρίως στην προσέγγιση της

ατομικής παθολογίας, τοποθετούν στο κέντρο τη διάγνωση, την κατηγοριοποίηση και αναζητούν το ‘κατάλληλο’ σχολικό πλαίσιο και την ανάλογη θεραπεία. Η ταυτότητα των ανάπηρων μαθητών παραβλέπεται, μπροστά στα χαρακτηριστικά της αναπηρίας του (Slee, R, 2011). Έτσι, η ‘ειδική αγωγή και εκπαίδευση’ βασίζεται περισσότερο στο ‘έλλειμμα’ και τη ‘βλάβη’ και πολύ λιγότερο στη δυνατότητα, την οποία θα έπρεπε να παρατηρεί και να αναπτύσσει. Ταυτόχρονα ένα ολόκληρο εμπόριο στήνεται στις πλάτες των αυτιστικών και ανάπηρων μαθητών, μέσα από προτάσεις θεραπευτικής παιδαγωγικής, ειδικών λογισμικών, εξατομικευμένων προγραμμάτων και ειδικού παιδαγωγικού υλικού, στα οποία οι εκπαιδευτικοί συχνά επιδιώκουν να επιμορφωθούν προκειμένου να ‘εξειδικευτούν’, για να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικοί σε επίπεδο αγοράς εργασίας, αλλά και για να μπορέσουν να ‘αντιμετωπίσουν’ αποτελεσματικά τους ‘προβληματικούς’ μαθητές τους. Οι εκπαιδευτικοί συχνά δεν είναι εξοικειωμένοι με την αντίληψη και την πρακτική της ‘ένταξης’. Ακόμα και αν υπάρχουν τμήματα ‘ένταξης’ στα γενικά σχολεία, μπορεί να καταλήξουν ως χώροι ξεχωριστής ‘ειδικής’ διδασκαλίας, για όσους ‘δεν τα καταφέρνουν’. Η εκπαίδευση των ανάπηρων μαθητών στα γενικά σχολεία, συχνά αφήνεται στους ειδικούς παιδαγωγούς και στα εξατομικευμένα προγράμματα που αυτοί εφαρμόζουν σε κάθε παιδί ξεχωριστά από την υπόλοιπη τάξη (Καραγιάννη, 2012), ενώ και στα ειδικά σχολεία εξαρτάται από τους εκπαιδευτικούς, καθώς άλλωστε δεν υπάρχει σαφές αναλυτικό πρόγραμμα, όπως στα γενικά σχολεία, παρά μόνο πλαίσιο αναλυτικού προγράμματος. Τέλος να σημειωθεί, πως ο νόμος του 2008, επιτρέπει οι ανάπηροι μαθητές να λείπουν από την εκπαιδευτική διαδικασία τις ώρες που κρίνονται ως ‘απαραίτητες’ από τους ‘ειδικούς’, προκειμένου να συμμετέχουν σε θεραπευτικές παρεμβάσεις, τοποθετώντας έτσι την εκπαίδευση των αναπήρων ως δευτερεύουσα συγκριτικά με την αποκατάστασή τους και δηλώνοντας έτσι με σαφήνεια τον προσανατολισμό της ‘ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης’. Ο Oliver το 1996, επισήμανε πως αν αυτή η αρπαγή των μαθητών από τα τοπικά τους σχολεία και ο εξαναγκασμός τους σε πολύωρες σωματικές ασκήσεις, επιβαλλόταν στα μη ανάπηρα παιδιά θα αποτελούσε σκάνδαλο, αλλά δεν συμβαίνει το ίδιο όσον αφορά στον ανάπηρο πληθυσμό, καθώς η έννοια της ‘θεραπευτικής’ παρέμβασης κυριαρχεί και δεν αμφισβητείται η σημασία της.

4.3.5 Ο Αυτισμός ως Μεταφορά: συμβολισμοί και όροι εφησυχασμού

Οι μεταφορές είναι μία γλωσσική επιλογή που συναντάται συχνά αναφορικά με τον αυτισμό, κάτι που είναι εμφανές και στο δείγμα. Οι μεταφορές έχουν τη δύναμη να αναπαριστούν, να εξηγούν και να δίνουν νόημα σε κάτι κατασκευάζοντας την αναλογία του με κάτι άλλο. Κάποιες φορές χρησιμοποιούμε μεταφορές για συντομία, όπως για παράδειγμα λέμε ‘ο λαιμός του μπουκαλιού’, για να αναπαραστήσουμε λεκτικά πιο σύντομα το σημείο στο άνω μέρος του μπουκαλιού, που στενεύει. Υπάρχουν όμως και μεταφορές που επιτρέπουν την προσθήκη επιπλέον νοηματικού περιεχομένου. Επιπλέον, οι μεταφορές είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν ως ρητορικές τεχνικές, προκειμένου να καλυφθούν θεωρητικά κενά (Waltz, 2014).

Οι έννοιες της ‘διαταραχής’, όπως και της ‘πάθησης’, που συναντώνται συνεχώς στη συζήτηση γύρω από τον αυτισμό, ακόμα και αν αντιμετωπίζονται ως κυριολεκτικές περιγραφές του αυτισμού με βάση τον κλινικό λόγο, αποτελούν στην ουσία τους έμμεσους συμβολισμούς με τους οποίους έχει κατασκευαστεί και εδραιωθεί εννοιολογικά ο αυτισμός στη συλλογική φαντασία, ως κάτι που αποκλίνει από το ‘φυσιολογικό’ και εξ’ αιτίας αυτού, το αυτιστικό άτομο ‘πάσχει’ και υποφέρει, μαζί και η οικογένειά του, η οποία τοποθετείται συχνά κάτω από έναν άλλο σύμβολο, αυτό του ‘ήρωα’. Η εξίσωση των γονέων, των εκπαιδευτικών και των θεραπειών ως ‘ηρώων’, που ζουν κοντά στο αυτιστικό παιδί και αναλαμβάνουν τη φροντίδα, την αγωγή και την αποκατάσταση του, αντέχοντας ταυτόχρονα τις δυσκολίες του αυτισμού και βοηθώντας το αυτιστικό παιδί να απελευθερωθεί από τον αυτισμό του, είναι ένας συμβολισμός, που επιβιώνει για χρόνια, αναφορικά με τον αυτισμό και συνδέεται με την προσέγγιση της προσωπικής τραγωδίας του αυτισμού, την αντίληψη των αυτιστικών ατόμων ως ανήμπορων και εξαρτώμενων και την ‘φιλανθρωπία’ απέναντί τους. Μια ακόμα μεταφορά του αυτισμού, προερχόμενη από τον ιατρικό λόγο, που συναντάται και στο δείγμα, άλλοτε άμεσα και άλλοτε περισσότερο έμμεσα διατυπωμένη, είναι αυτή της ‘επιδημίας’. Τα ποσοστά και τα στατιστικά δεδομένα του αυτισμού, συχνά εμφανίζονται για να δηλώσουν τη ‘συχνότητα’ του, με τρόπο που τον υποδεικνύει, όχι ως μέρος της νευροποικιλότητας, που επιτέλους αναγνωρίζεται γύρω μας, αλλά αντίθετα ως αυξανόμενο ‘κίνδυνο’ που απειλεί τη δημόσια υγεία και ως τέτοιος πρέπει να ‘νικηθεί’. Έτσι, σε αυτές τις αφηγήσεις ενεργοποιούνται και περεταίρω ‘στρατιωτικές’ μεταφορές (Waltz, 2014), οι οποίες

τοποθετούν τον αυτισμό ως τον ‘εχθρό’ με τον οποίο πρέπει να πολεμήσουν οι μη-αυτιστικοί και να τον ‘εμποδίσουν’/‘εξολοθρεύσουν’ πριν ‘κυριαρχήσει’.

Από το 2015 και μετά, κυριαρχούν επιπλέον στο γραπτό λόγο του υλικού της έρευνας ‘επιβεβαιωτικοί’ μεταφορικοί όροι, που προσπαθούν να ορίσουν επιφανειακά τον αυτισμό, πέφτοντας όμως συχνά σε αντιφάσεις, που αποκαλύπτουν διαφορετική αντίληψη του αυτισμού και των αυτιστικών. Έτσι, όροι, όπως «αυτιστικό άτομο», αποσιωπώνται, για να κρύψουν την ενόχληση και την αμηχανία που προκαλούν και αντικαθιστώνται από μεταφορές και συμβολισμούς, οι οποίοι όπως θα δούμε και σε επόμενο κεφάλαιο ενισχύονται από την συμβολική λειτουργία των εικόνων του οπτικού υλικού. Ο αυτισμός ως ‘μυστήριο’ είναι από τις πιο κυρίαρχες μεταφορές, που οπτικά αναπαριστάται από το σύμβολο του παζλ. Ακόμα, ο Αυτισμός ως ‘πολύτιμο δώρο’ και ο αυτισμός ως ‘ταξίδι’ είναι από τις συχνότερες ρητά διατυπωμένες μεταφορές του αυτισμού στο υλικό, που προσπαθούν να παράγουν επιφανειακά ‘επιβεβαιωτικές’ αναπαραστάσεις του και να καμουφλάρουν κλινικές προσεγγίσεις. Η Σούζαν Σόντακ (1993) στο βιβλίο της ‘Η νόσος ως μεταφορά: το AIDS και οι μεταφορές του’, σημειώνει μία άλλη περίπτωση όπου το ‘ταξίδι’ αποτελεί συχνή μεταφορά και είναι αυτή της ‘θετικής αντιμετώπισης’ μιας ακραίας ψυχολογικής εμπειρίας, προερχόμενης είτε από ναρκωτικά είτε από ψυχική πάθηση. Τοποθετώντας τον αυτισμό ως ‘ταξίδι’, δημιουργείται μια ασαφής συνθήκη, όπου το αυτιστικό άτομο τοποθετείται εκτός του ‘εδώ’ και του ‘τώρα’, σε μία δική του πραγματικότητα. Το σώμα διχοτομείται από το πνεύμα, καθώς το δεύτερο αυτονομείται και ‘ταξιδεύει’.

Ταυτόχρονα, όμως το σώμα του αυτιστικού ατόμου, αναπαριστάται και ως ένα ‘άδειο φρούριο’, εντός του οποίου είναι αναγκασμένο να κινείται το πνεύμα, ακόμα και αν δεν μοιάζει παρόν για τους υπόλοιπους. Το αυτιστικό σώμα ως ‘άδειο φρούριο’ ξεκινάει μάλλον ως ρητή μεταφορά από το 1972, με το βιβλίο του Bruno Bettelheim για τον αυτισμό, με τίτλο ‘The Empty Fortress’. Η μεταφορά αυτή του αυτισμού εγκαθιδρύθηκε ως κυρίαρχη για πολύ καιρό, καθώς τη συναντάμε ακόμα και σήμερα, σύμφωνα με το δείγμα, περισσότερο έμμεσα, κρυμμένη σε περιγραφές και οπτικά εφέ, που θέτουν τον αυτισμό ως ‘τοίχος που εγκλωβίζει’ τον ‘πραγματικό’ εαυτό του αυτιστικού ατόμου, τον αποξενώνει και τον απανθρωποποιεί. Η μόνη περίπτωση για να γκρεμιστεί το τοίχος και να απελευθερωθεί το ‘κανονικό’ παιδί που ‘υποφέρει’ μέσα του, σύμφωνα με τον Bettelheim, είναι να αφυπνιστεί το ίδιο και να

ενεργοποιηθεί για να υπερκεράσει όλα τα εμπόδια και τις δυσκολίες που το έκαναν να ‘χτίσει’ αυτό το τοίχος ως άμυνα. Το ‘ηρωικό’ αυτό έργο της αφύπνισης του παιδιού και της ώθησης του προς την απελευθέρωση, εναποτίθεται στους ‘ειδικούς’ θεραπευτές. Σύμφωνα με την Waltz (2014) η ταύτιση του ‘ηρωισμού’ με την φροντίδα, την εκπαίδευση και την θεραπεία του αυτιστικού ατόμου, που ‘πρέπει να κανονικοποιηθεί’ μέσω αυτών των πρακτικών, σε συνδυασμό με την απανθρωποποίηση του, επιτρέπει την επιβολή δυσάρεστων ή ακόμα και επικίνδυνων τέτοιων ‘ηρωικών’ παρεμβάσεων εις βάρος του αυτιστικού ατόμου, όπως η χορήγηση χημικών ουσιών ή η εφαρμογή κακοποιητικών συμπεριφοριστικών παρεμβάσεων (ABA), ενώ στο παρελθόν έχει δικαιολογήσει ακόμα και τη θανάτωση αυτιστικών παιδιών από τους ‘ήρωες’ γονείς τους, που δείχνοντας ‘οίκτο’ απέναντι στην ‘τραγωδία’ των παιδιών τους, τα απάλλαξαν από την ‘θλιβερή’ τους ζωή.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί πως και οι ίδιες οι έννοιες ‘αυτισμός’ και ‘αυτιστικός/ή/ό’ χρησιμοποιούνται συχνά μεταφορικά, για να δηλώσουν συνήθως την στροφή και το κλείσιμο στον εαυτό, την αδυναμία επικοινωνίας, την εμμονική προσκόλληση και την αδυναμία ευελιξίας, χτίζοντας τη μεταφορά πάνω σε όλη τη στερεότυπη εικόνα του αυτισμού, που έχει κατασκευάσει ο κλινικός λόγος. Ο αυτισμός έχει χρησιμοποιηθεί συχνά ως μεταφορά, για να περιγράψει σύντομα το πώς η κουλτούρα της αποξένωσης επιφέρει τα παραπάνω, όμως έχει προχωρήσει μέσω αυτής της μεταφοράς και σε περαιτέρω ερμηνείες, καθώς διάφοροι θεωρητικοί, όπως ο Erich Fromm έχουν υποστηρίξει, πως η κοινωνική αποξένωση μπορεί να επιφέρει τον ‘αυτισμό’ (Waltz, 2014).

Ίσως για να αντικρίσουμε και να κατανοήσουμε τον αυτισμό ουσιαστικά, είναι σημαντικό το βήμα που προτείνει η Σόντακ (1993) αντίστοιχα για την ασθένεια, να τον απογυμνώσουμε από την μεταφορική σκέψη και να προβάλλουμε σ’ αυτήν τη μεγαλύτερη δυνατή αντίσταση.

4.3.6 Πολιτική ορθότητα και Ουδέτεροι όροι

Συμβολισμοί, μεταφορές, κτητικές αντωνυμίες και ‘ουδέτεροι’ ή ‘πολιτικά ορθότεροι’ όροι, ενεργοποιούνται προκειμένου να καθησυχάσουν φόβους και τύψεις και να καμουφλάρουν αντιλήψεις. Μεταφορές όπως αυτές που σημειώθηκαν

παραπάνω που τοποθετούν τον αυτισμό ως ‘πολύτιμο δώρο’ και ‘ταξίδι’, αλλά και η πολύ συχνή χρήση του όρου ‘διαφορετικότητα’ ως αντικατάσταση του όρου αυτισμός είναι πιθανό να φανερώνει μία προσπάθεια αλλαγής και εξωραϊσμού των όρων μέσω αλληγορικών, φαινομενικά ανώδυνων ή πιο ουδέτερων και ‘πολιτικά ορθότερων’ επιλογών, παρακάμπτοντας όμως και πάλι συχνά το δικαίωμα των αυτιστικών στον αυτο-προσδιορισμό τους.

Από τη στιγμή που αρχίζει να μπαίνει ο όρος ‘διαφορετικότητα’ στο προσκήνιο της προσέγγισης της αναπηρίας και να μπλέκονται ‘εαυτός’ και ‘διαφορά’, είναι πλέον φανερό η είσοδος της προσωπικής εμπειρίας στην κοινωνική σημασία. Ο ‘εαυτός’ διερευνάται συγκριτικά με τον ‘άλλον’ και αντιστρόφως, ενώ πάνω σε αυτές τις συγκρίσεις δημιουργούνται και εγκαθιδρύονται σχέσεις εξουσίας (D’ Cruzz, 2011). Ο Foucault (1978) επικρίνει τη θεσμική τάση για αναγνώριση και δημοσιοποίηση της ‘διαφοράς’, με πρόσχημα την ‘ενδυνάμωση’ των ‘διαφορετικών’, καθώς υποστηρίζει πως και πάλι πρόκειται για επιβολή κανονικοποιητικών δυνάμεων, που στόχο έχουν να θέσουν τη ‘διαφορά’ κάτω από το μικροσκόπιο της αυθεντίας. Άλλωστε, η αναπηρία ως ‘διαφορά’ εξ’ αρχής προέρχεται από την ιατρική προσέγγιση της αναπηρίας, που υποβάλλει την αναπηρία στους διαγνωστικούς της ελέγχους και την προσεγγίζει με βάση το είδος και τον βαθμό της, καθορίζοντας εν συνεχεία, ανάλογα, όλη την μετέπειτα εξέλιξη του ατόμου (Ντεροπούλου-Ντέρου & Ζώνιου-Σιδέρη, 2018). Επομένως, η ‘διαφορετικότητα’ δεν ξεφεύγει από την στενή προσέγγιση της αναπηρίας με όρους ‘βλάβης’ και ‘ελλείμματος’, που οφείλουν να διαγνωστούν και να αντιμετωπιστούν με στόχο την ‘ομαλοποίηση’. Άρα, πρόκειται για άλλο ένα αδιέξοδο, για μία θεωρητική παγίδα, που κρύβεται κάτω από λόγους περί ‘ουδετερότητας’ των όρων.

Αποφεύγοντας τον όρο ‘αναπηρία’, όπως και τον ‘όρο’ αυτισμός και αντικαθιστώντας τους με άλλους φαινομενικά ‘ουδέτερους’ όρους, αρνούμαστε την κοινωνικοπολιτισμική διάσταση τους και την κοινωνική καταπίεση που βιώνουν οι ανάπηροι και οι αυτιστικοί, όπως και κάθε άλλη ομάδα που εντάσσεται κάτω από τον όρο ‘διαφορετικότητα’. Η επιλογή των όρων δηλώνει τη σχέση μας με τους αναπήρους ή τους αυτιστικούς ((Ντεροπούλου-Ντέρου & Ζώνιου-Σιδέρη, 2018). Αναγνωρίζοντας και προβάλλοντας την αναπηρία και τον αυτισμό ως ‘διαφορετικότητα’ έναντι μίας υποθετικής ομοιογένειας, ο ανάπηρος ή ο αυτιστικός άνθρωπος γίνεται αυτόματα ο ‘άλλος’ που δύναται να απειλήσει την ομοιογένεια

αυτή. Κατά αντιστοιχία με αυτό που ο Evans (1992) έχει διατυπώσει για την αποφυγή της έννοιας ‘αναπηρία’ και η αποφυγή των εννοιών ‘αυτισμός’ και ‘αυτιστικός’ είναι ‘αμυντικός μηχανισμός’ των μη-αυτιστικών ατόμων. Η αποφυγή της λέξης μπορεί να δηλώσει την αναπηροφοβία αυτών που την αποφεύγουν, εδραιώνοντας την ως αποδεκτή συνθήκη και νομιμοποιώντας την επακόλουθη πρακτική του ‘αποκλεισμού’ και στη συνέχεια της ‘φιланθρωπίας’, προς χάριν ανακουφίσεως των ενοχών (Ντεροπούλου-Ντέρου & Ζώνιου-Σιδέρη, 2018). Η ανοικτή διάκριση και απαξίωση των αυτιστικών ατόμων συγκρούεται με την φιλανθρωπική διάθεση προς όσους θεωρούνται ‘αδύναμοι’, καθώς και με την επιβεβλημένη πολιτική ορθότητα. Έτσι, προτιμάται η έκφραση των αρνητικών αντιλήψεων μέσω ενός σύγχρονου ‘πολιτικά ορθού’ λόγου, που εσωκλείει συγκεχυμένα αντικρουόμενα συναισθήματα. Η επιλογή του όρου ‘διαφορετικότητα’, όπως φαίνεται ακόμα και στο δείγμα, από τα αντικρουόμενα και μπερδεμένα μηνύματα που εντοπίζονται, όπου χρησιμοποιείται στις αφίσες του υλικού, είναι μάλλον ένας ευφημισμός για το έλλειμμα και το μη-κανονικό (Ντεροπούλου-Ντέρου & Ζώνιου-Σιδέρη, 2018), που επιδιώκει να εφησυχάσει φόβους και ενοχές.

Ένα άλλο ζήτημα, που συναντήθηκε κατά την επεξεργασία του υλικού της έρευνας και αφορά την ‘πολιτική ορθότητα’ των όρων, είναι αυτό της συχνής επιλογής του όρου ‘άτομο με αυτισμό’, που σε κάποια σημεία τονίζεται έντονα, από τους μη-αυτιστικούς δημιουργούς του υλικού, ως ο ‘σωστός’ όρος θέτοντας τον σε αντιδιαστολή με τον όρο ‘αυτιστικό άτομο’. Η συζήτηση για το αν είναι προτιμότερος ο όρος που βάζει πρώτα το άτομο (“person-first language”) ή ο όρος που βάζει μπροστά την ταυτότητα (“identity-first language”) θεωρώντας την αναπόσπαστο κομμάτι του ανθρώπου, συνεχίζει να υφίσταται με κύριους υπέρμαχους του πρώτου όρου, τους μη-αυτιστικούς γονείς αυτιστικών παιδιών και του δεύτερου όρου τα ίδια τα αυτιστικά ενήλικα άτομα. Έχει σημασία να αναφερθεί πως η προσέγγιση αυτή, της γλώσσας που θέτει πρώτα το άτομο, ξεκινάει στις αρχές της δεκαετίας του ‘80, από ακτιβιστές του AIDS, οι οποίοι στην προσπάθειά τους να αλλάξουν την κυβερνητική πολιτική που αδιαφορούσε για τη ζωή τους, καθώς και την γενικότερη αντιμετώπιση τους ως ‘θύματα’ ή ‘ασθενείς’, ζητούν να αποκαλούνται ‘άτομα με AIDS’. Στην πορεία η επιλογή αυτού του τρόπου προσδιορισμού επηρεάζει και άλλους ακτιβιστικούς κύκλους, όπως αυτούς των διαβητικών και στη συνέχεια και των αναπήρων (People with AIDS Coalition records, 1981-1993). Η κυριαρχία της

ιατρικής προσέγγισης, αναγκάζει εκείνο το διάστημα τα ανάπηρα άτομα να διακηρύξουν, ιδίως προς τους επαγγελματίες του χώρου της υγείας, πως πρώτα και πάνω απ' όλα είναι άνθρωποι και ως τέτοιοι πρέπει να αντιμετωπίζονται. Σταδιακά καθώς οι ανάπηροι αρχίζουν να συνδέουν την αναπηρία τους, άρρηκτα, με την ταυτότητά τους, μετατοπίζεται και η επιλογή του αυτοπροσδιορισμού τους, θέτοντας ως κυριότερο συστατικό του την αναπηρική ταυτότητα και κουλτούρα. Στην περίπτωση του αυτισμού όμως, οι αντιστάσεις απέναντι σε αυτή την μετατόπιση είναι πολύ έντονες και προέρχονται κυρίως από την πλευρά των μη-αυτιστικών γονέων των αυτιστικών ατόμων, οι οποίοι επιμένουν να βάζουν το άτομο μπροστά, καθώς δεν μπορούν να αποδεχτούν τον αυτισμό ως αναπόσπαστο συστατικό της ταυτότητας του παιδιού τους, αφού συνήθως τον θεωρούν 'πάθηση', 'διαταραχή' και 'φορτίο' με το οποίο πρέπει να παλέψουν (στο Neuroclastic, July 15, 2019⁷³). Η "person-first language" διαχωρίζει τον αυτισμό από το άτομο και ίσως ο λόγος που χρησιμοποιείται, από γονείς και 'ειδικούς', είναι το ότι η πλαισίωση, που δίνει στον αυτισμό, μπορεί να εξυπηρετήσει την αντιμετώπιση του ως 'διαταραχή' που αναζητά 'θεραπεία'. Η Tanya Titchkosky (2001) εξετάζοντας την αναπαράσταση της αναπηρίας που κατασκευάζεται με τη χρήση της "person-first language", στον Καναδά, όπου και κυριαρχεί κατά την έρευνά της, αυτή η γλωσσική προσέγγιση της αναπηρίας, παρατηρεί πως η αναπηρία γίνεται αντιληπτή ως προσωπικό ζήτημα και ιατρική βλάβη, ως έλλειμμα και περιορισμός που κάποιοι 'έχουν'. Η μη-ομιλούσα αυτιστική ακτιβίστρια και συγγραφέας Amy Sequenzia⁷⁴ (2016) αναφέρεται στην χρήση του όρου "άτομο με αυτισμό", από μη-αυτιστικά άτομα, καθώς και στην επιβολή του ως 'πολιτικά ορθού' όρου, χαρακτηρίζοντας τες ως πρακτικές αρτιμέλειας (ableism), που επιδιώκουν να επιβάλουν την επιλογή των μη-αυτιστικών, αποσιωπώντας τις φωνές των αυτιστικών και δηλώνοντάς τους πως αυτοί ξέρουν 'καλύτερα' απ' τους ίδιους τους αυτιστικούς.

Πιθανώς, να υπάρχουν ακόμα και αυτιστικά άτομα, τα οποία επιλέγουν να αυτο-προσδιορίζονται ως 'άτομα με αυτισμό' και είναι δικαίωμά τους, καθώς ίσως και ένα ζήτημα που μπορεί να τεθεί σε διάλογο εντός της κοινότητας των αυτιστικών και των ακτιβιστικών τους κύκλων. Σε κάθε άλλη περίπτωση όμως, από τη στιγμή που μία

⁷³ 'Person with autism or autistic person? My problem with "person-first language" for autism', (July 15 2019), Retrieved on 29/10/20, 17:51, from <https://neuroclastic.com/2019/07/15/person-with-autism-or-autistic-person/>.

⁷⁴ Sequenzia, A. (2016), 'Person First Language and Ableism', Retrieved on 29/10/20, 18:20, from <https://ollibean.com/person-first-language-and-ableism/>.

κοινότητα επιλέγει πώς θέλει να προσδιορίζεται, δεν μπορεί να παραβλέπεται η κρίση τους αυτή προς χάριν μίας δήθεν ‘πολιτικής ορθότητας’ που προέρχεται από γονείς και ‘ειδικούς’ και παράγει ανακριβείς και στιγματιστικούς όρους.

Θα μπορούσε να θεωρηθεί, πως και η επιλογή του όρου ‘νευροδιαφορετικότητα’ που επιλέγουν επίσης πλέον ευρέως τα αυτιστικά άτομα στον αυτοπροσδιορισμό τους, εντάσσεται στην ίδια λογική προσέγγισης της ‘διαφοράς’ στη βάση της νευρολογίας, που συγκρίνεται και πάλι με μία κανονικότητα, αυτή που ορίζεται ως νευροτυπικότητα. Σίγουρα τα κανονιστικά πρότυπα, με βάση τα οποία δομείται και λειτουργεί η κοινωνία μας και η σχέση τους με τη γλώσσα, είναι βαθιά ριζωμένα. Και ίσως θα ήταν ανάγκη να ξαναχτίσουμε την γλώσσα μας σε νέες βάσεις, κάτι που όμως δεν θα είχε νόημα όσο συντηρούμε τις ίδιες σχέσεις εξουσίας και την υπάρχουσα κυρίαρχη εννοιολογική πλαισίωση τους. Έτσι, μπορεί εδώ να χρησιμοποιείται όρος ‘διαφοράς’, αλλά αλλάζει η εννοιολόγησή του και πλέον ο όρος ‘νευροδιαφορετικότητα’ λειτουργεί εστιασμένα ως προς το σημείο που εντοπίζεται η ‘διαφορά’ και δεν την σκορπάει σαν μία εύκολη γενίκευση, κενή ουσιαστικού περιεχομένου, καθώς ο στόχος είναι να καταδείξει πως πρόκειται για μία νευρολογική διαφορά, που δεν πλαισιώνεται ως έλλειμμα, αλλά ως ισότιμο και αναπόσπαστο κομμάτι της νευροποικιλότητας, που συνθέτει τον ανθρώπινο πληθυσμό. Ίσως, οραματιζόμενοι την αναπηρία και τον αυτισμό μέσα από την ‘crip’ θεωρία, να μπορέσουμε να τα επανακατασκευάσουμε στο μέλλον και να τα δούμε ως ‘επιθυμητά’ (Kafer, 2013), απαλλαγμένα από κανονιστικές κατασκευές ταυτότητας, αυτό όμως διαφέρει από τις δήθεν ‘επιβεβαιωτικές’ αναφορές για τον αυτισμό, μέσω μεταφορικών όρων που αδυνατούν να πουν οτιδήποτε ρεαλιστικό για τις σύνθετες εμπειρίες των ίδιων των αυτιστικών ατόμων. Άλλωστε, κατά τον McRuer (2006), ακόμα και οι ίδιοι οι ‘αρνητικοί’ άλλοτε χαρακτηρισμοί της αναπηρίας, μπορούν να επανοικειοποιηθούν από τα ανάπηρα άτομα, αυτή τη φορά όμως με στόχο να προκαλέσουν κανονιστικές κατασκευές και να αμφισβητήσουν κυρίαρχες δομές, αναγγέλλοντας περήφανα της μη-κανονιστικές τους ταυτότητες.

4.4 Κυρίαρχες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της οπτικής αναπαράστασης

4.4.1 «Το κομμάτι που λείπει, συναντά τον Αυτισμό»: το σύμβολο του παζλ

Το σύμβολο του παζλ ξεκίνησε να χρησιμοποιείται, ως σύμβολο του αυτισμού το 1963, από την National Autism Society του Ηνωμένου Βασιλείου (Jessop, 2019⁷⁵), καθώς σύμφωνα με τους δημιουργούς του ο αυτισμός θεωρήθηκε μία ‘περίπλοκη κατάσταση’ από την οποία ‘υποφέρουν’ τα αυτιστικά άτομα (Crosman, March 01 2019). Μάλιστα το λογότυπο τους πέρα από το κομμάτι παζλ περιλάμβανε και την εικόνα ενός μικρού παιδιού που κλαίει, δηλώνοντας την ‘τραγωδία’ που επιφέρει ο αυτισμός στις ζωές των αυτιστικών παιδιών. Έκτοτε έχει καθιερωθεί ως σύμβολο συνυφασμένο με την ‘ενημέρωση’ και ‘ευαισθητοποίηση’ γύρω από τον αυτισμό, κυρίως λόγω της ευρείας χρήσης του από την οργάνωση ‘Autism Speaks’ και τις καμπάνιες της για τον αυτισμό (Crosman, March 01 2019, Jessop, 2019). Σταδιακά και άλλες οργανώσεις και καμπάνιες, που αντιμετώπιζαν και αντιμετωπίζουν ακόμα τον αυτισμό, ως ‘μυστήριο’, ‘αίνιγμα’ και ‘περίπλοκη συνθήκη’, υιοθέτησαν το σύμβολο αυτό, ως μέρος του λογότυπού τους. Το ‘παζλ’, ως ο πιο κοινός τρόπος αντίληψης του αυτισμού, έχει έντονη επιρροή από την ιατροκοιμημένη προσέγγιση του (Waltz, 2014). Η επιλογή του συμβόλου αυτού, δικαιολογείται απόλυτα, αν εξεταστεί και η αντιστοίχως κλινική προσέγγιση του αυτισμού από αυτές τις οργανώσεις, που το υιοθετούν. Πολύ συχνά, όπως φάνηκε και στο δείγμα της έρευνας αυτής, εμφανίζεται και μία ‘κορδέλα ευαισθητοποίησης’, από αυτές που συνηθίζεται να εμφανίζονται σε ενημερωτικές καμπάνιες σχετικές με ιατρικές παθήσεις, ως σύμβολο της ενημέρωσης, της ευαισθητοποίησης και της πρόληψης ή ακόμα και αντιμετώπισής τους. Η κορδέλα αυτή, που φέρει τις περισσότερες φορές μοτίβο από πολύχρωμα κομμάτια παζλ, δημιουργήθηκε το 1999, από την Autism Society of America, για να δηλώσει σύμφωνα με δήλωση των δημιουργών της, την ‘περιπλοκότητα του αυτιστικού φάσματος’, που αντανάκλαται κυρίως μέσα από τα διαφορετικά χρώματα, ενώ η ‘φωτεινότητα’ των χρωμάτων δηλώνει επίσης και την ‘ελπίδα’ που προκύπτει χάρη στην ‘έγκαιρη ενημέρωση’ και την επακόλουθη ‘πρώιμη παρέμβαση και υποστήριξη’, που μπορεί να βοηθήσει τους/τις αυτιστικούς/ές να ζήσουν ‘ολοκληρωμένες ζωές’. Μιλώντας για πρώιμη παρέμβαση

⁷⁵ Jessop, P. (2019), ‘Autism no puzzle, nothing wrong with us’, in Altogether Autism Journal, Issue 1, Retrieved on 02/11/20, 20:57, from <https://www.altogetherautism.org.nz/autism-no-puzzle-nothing-wrong-with-us/>.

και υποστήριξη, αυτού του είδους οι οργανισμοί συνήθως εννοούν θεραπευτικές παρεμβάσεις, ABA και άλλες μεθόδους, που εξαναγκάζουν τα αυτιστικά άτομα να καμουφλάρουν τον αυτισμό τους (Crosman, March 01 2019). Η ύπαρξη κορδέλας για τον αυτισμό, ενισχύει ακόμα περισσότερο την αντιμετώπιση του αυτισμού ως ‘πάθηση’. Η μεταφορά του παζλ αναπαριστά τον αυτισμό ως πρόβλημα που εντοπίζεται στο άτομο, αλλά μπορεί να λυθεί από άλλον, ειδικό στο να λύνει ‘μυστήρια’ και ‘γρίφους’. Το αυτιστικό άτομο γίνεται έτσι αντικείμενο, πάνω στο οποίο νομιμοποιείται η εξωτερική παρέμβαση και μετατρέπεται σε ένα παζλ προς επίλυση. Η έρευνα, οι ‘θεραπευτικές’ παρεμβάσεις για τον αυτισμό και κυρίως αυτοί που τις εφαρμόζουν, ενδύονται το ρόλο του ‘σωτήρα – ήρωα’ που δρα προς την ολοκλήρωση του ‘παζλ’. Όμως, ο συμψηφισμός του αυτιστικού ατόμου με ένα ανολοκλήρωτο παζλ, στην ουσία του αναπαριστά το αυτιστικό άτομο ως ανολοκλήρωτο, ως υπολειπόμενο, ως έχον ανάγκη διορθωτικής παρέμβασης (Waltz, 2014), αλλά και ως κομμάτι που αδυνατεί να ταιριάζει στην κοινωνία, εναποθέτοντας τις ευθύνες στο αυτιστικό άτομο (Crosman, March 01 2019). Τα αυτιστικά άτομα αρνούνται πλέον αυτό το σύμβολο ως αντιπροσωπευτικό τους, εξαιτίας όλων όσων συμβολίζει για τον αυτισμό ως παιδική πάθηση και έλλειμμα, αλλά και της μακροχρόνιας χρήσης του από όλους τους άλλους φορείς που αντιμετωπίζουν τον αυτισμό ως ιατρικό ζήτημα (Crosman, March 01 2019, Jessop, 2019) και μάλιστα δηλώνουν: «Δεν είμαι παζλ/Είμαι άνθρωπος» (Waltz, 2014) ή «Δεν είμαι ένα κομμάτι που λείπει» (Crosman, March 01 2019), ενώ αποδοκιμάζουν την επιλογή μεγάλων οργανώσεων, που ενώ διακηρύσσουν, πως υποστηρίζουν τα αυτιστικά άτομα και ‘διεκδικούν’ την αποδοχή τους, ταυτόχρονα διατηρούν ως βασικό σύμβολο του λογότυπου τους το παζλ, δηλώνοντας έμμεσα την θέση τους πως ο αυτισμός χρειάζεται ‘επίλυση’. Πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου οργανισμού είναι αυτό της Autism Speaks (Crosman, March 01 2019).

Πλέον, τα περισσότερα αυτιστικά άτομα, υποστηρίζοντας το κίνημα της νευροδιαφορετικότητας και το δικαίωμα τους στην αυτο-εκπροσώπηση τους, αρνούνται το σύμβολο του παζλ, που αναπαριστά τον αυτισμό ως ‘κομμάτι που λείπει’ και θέτουν ως σύμβολο της νευροδιαφορετικότητας, αυτό του απείρου, συνήθως στα χρώματα του ουράνιου τόξου (Crosman, March 01 2019), μέσα από το οποίο αναδεικνύονται περήφανα, οι άπειρες εκφάνσεις και εμπειρίες της ανθρώπινης ποικιλομορφίας, όπως συναντώνται σε επίπεδο νευροποικιλότητας.

4.4.2 «Ποιο το χρώμα... του αυτισμού;»

Στις αρχές του 21ου αιώνα, ξεκινάει να αναπτύσσεται εντονότερα η συζήτηση γύρω από τον αυτισμό. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, προετοιμάζονται καμπάνιες και ενημερωτικά φυλλάδια και αναζητάται ένα χρώμα το οποίο θα αντιπροσωπεύσει τον αυτισμό, σε όλη αυτή τη διαδικασία ‘ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης’ του κοινού, και θα βοηθήσει να εδραιωθεί περισσότερο ο αυτισμός στη συλλογική συνείδηση. Και κάπως έτσι ξεκινάει ο συμβολισμός του αυτισμού μέσω του μπλε χρώματος, καθώς επιλέγεται από κάποιους ως χρώμα που συμβολίζει την ηρεμία και την αποδοχή. Ταυτόχρονα όμως, το μπλε χρώμα εκείνη την περίοδο δήλωνε και την λανθασμένη επικρατούσα αντίληψη, ότι ο αυτισμός εντοπίζεται μόνο στα αγόρια. Το 2005 η Autism Speaks, υιοθετεί το μπλε χρώμα και το καθιερώνει ως κατ’ εξοχήν χρώμα του αυτισμού, κάτι που είναι ολοφάνερο ήδη από το λογότυπο της το οποίο αποτελείται από ένα μπλε κομμάτι παζλ, αλλά και από την καμπάνια της με τίτλο “Άναψε μπλε φως για τον Αυτισμό” (‘Light It Up Blue’), που ξεκινάει το 2007 και είναι ίσως ακόμα και σήμερα η γνωστότερη καμπάνια στον κόσμο, αναφορικά με τον Αυτισμό, καθώς και η πιο συχνά εμφανιζόμενη καμπάνια στο δείγμα, η οποία πλέον υιοθετείται και από άλλες οργανώσεις και συλλόγους σε παρεμφερείς εκδοχές της. Ο συμβολισμός του αυτισμού με μπλε χρώμα και οι συνδηλώσεις του σε σχέση με το ‘φύλο’ του αυτισμού, είχαν ως επακόλουθο πολλά άτομα θηλυκού γένους να μην λάβουν διάγνωση για τον αυτισμό (Crosman. March 1 2019· Sinclair, March 30 2019⁷⁶). Ακόμα, δεν γίνεται να μην σημειωθεί εδώ, πως στην αγγλική γλώσσα η φράση ‘feeling blue’ σημαίνει νιώθω μελαγχολία/λύπη’, που δείχνει πως πρόκειται για ένα χρώμα που ήδη στην γλώσσα αυτή συμβολίζει και εκφράζει πολύ συγκεκριμένη ψυχική κατάσταση, η οποία συχνά ταυτίζεται στερεοτυπικά με τα αυτιστικά άτομα. Όπως συζητήθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, τα τελευταία χρόνια, συναντιούνται επιπλέον και ολόκληρα μοτίβα από κομμάτια παζλ, όπως αυτό στην κορδέλα ευαισθητοποίησης, που έχουν διάφορα έντονα χρώματα (κόκκινο, κίτρινο, μπλε, πράσινο), προκειμένου να δηλώσουν το ‘φάσμα του αυτισμού’, μέσα από το φάσμα των χρωμάτων.

⁷⁶ Sinclair, James (March 30 2019) ‘Which Colour Represents Autism?’. Retrieved on 07/11/20, 13:48, from <https://autisticandunapologetic.com/2019/03/30/which-colour-represents-autism/>.

Πλέον, οι ακτιβιστικοί κύκλοι των αυτιστικών ατόμων, επικρίνουν έντονα το μπλε χρώμα για τις συνδηλώσεις αρτιμέλειας, φιλανθρωπίας, κερδοσκοπίας και αποκλεισμού των αυτιστικών γυναικών και το απορρίπτουν από το πεδίο της αντιπροσώπευσης του αυτισμού. Στη θέση του επιλέγουν άλλοτε το κόκκινο χρώμα που συμβολίζει την αποδοχή των αυτιστικών, το οποίο ξεκίνησε με την καμπάνια “Red Instead”, που εισήγαγε η αυτιστική ακτιβίστρια Alanna Rose Whitney το 2015, ως ευθεία επίθεση και αντίθεση προς την “Μπλε καμπάνια” (LIUB), της Autism Speaks και άλλοτε το χρυσό χρώμα, λόγω του ότι στον περιοδικό πίνακα το στοιχείο του χρυσού σημειώνεται ως Au, το οποίο αποτελεί και συντομογραφία για την λέξη αυτισμός στην αγγλική γλώσσα (Autism) (Crosman, March 1 2019). Και το κόκκινο χρώμα, αλλά και το χρυσό χρώμα χρησιμοποιήθηκαν αρχικά, ως αντίδραση στον ετεροκαθορισμό του μπλε χρώματος ως σύμβολο του αυτισμού και προωθούν την αποδοχή του αυτισμού, αντί για την ‘ενημέρωση’ και ‘ευαισθητοποίηση’, που διαδηλώνεται μέσω της “Μπλε καμπάνιας”. Το χρυσό χρώμα, που συζητήθηκε ήδη, καθώς και τα χρώματα του ουράνιου τόξου που δηλώνουν την ποικιλομορφία, χρησιμοποιούνται συνήθως και στο σύμβολο του απείρου, που έχει επιλεγεί ως σύμβολο της νευροδιαφορετικότητας.

4.4.3 «Το γένος και η ηλικία του αυτισμού»

Η πιο διαδεδομένη απεικόνιση ανάπηρων ατόμων είναι διαχρονικά αυτή που προέρχεται από την φιλανθρωπική διαφήμιση και εστιάζει στην παιδική ηλικία (Bogdan, 2012). Οι φιλανθρωπικές αναπαραστάσεις της αναπηρίας επιλέγουν, σχεδόν κατά αποκλειστικότητα παιδιά, καλοντυμένα, περιποιημένα και όσο πιο κοντά στα πρότυπα ομορφιάς που τίθενται από την δυτική κυρίαρχη κουλτούρα. Κάτι που ήταν αρκετά παρόν και στο δείγμα της παρούσας έρευνας. Το ανάπηρο άτομο που απεικονίζεται στην φιλανθρωπική διαφήμιση, δεν αναπαριστά απαραίτητα τον αποδέκτη της φιλανθρωπίας, αλλά συμβολοποιεί στο πρόσωπο του μία ολόκληρη κατηγορία ανθρώπων, που μοιράζονται κοινή ταυτότητα (με όρους νευρο-βιολογικό-ανατομικούς). Επομένως, η επιλογή του προσώπου - συμβόλου, πρέπει να είναι πολύ προσεκτική, καθώς από αυτήν εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό, το μέγεθος των πόρων που θα συλλεχθούν. Η απεικόνιση ενηλίκων δεν είναι συχνή σε τέτοιου είδους καμπάνιες. Πρώτον γιατί υπάρχει ο φόβος να συσχετιστούν αυτές οι εικόνες με

εκείνες των ανάπηρων ενηλίκων που χρησιμοποιήθηκαν και χρησιμοποιούνται ακόμα σε κάρτες, που χρησιμοποιούν άτομα, που καλύπτονται από τον όρο ‘ζητιάνοι’ (‘begging cards’), προκειμένου να επεξηγήσουν και να αποδείξουν, στους περαστικούς υποψήφιους φιλάνθρωπους, το ζήτημα υγείας ή την αναπηρία, ‘εξαιτίας’ της οποίας υποστηρίζουν πως δεν μπορούν να εργαστούν και χρειάζονται οικονομική ενίσχυση. Δεύτερον, επειδή οι υπεύθυνοι παραγωγής των φιλανθρωπικών διαφημίσεων έχουν την αντίληψη πως η απεικόνιση ανάπηρου παιδιού, ακόμα και σε περιπτώσεις που η καμπάνια αφορά αναπηρίες συχνότερες στην ενήλικη ζωή, θα ωθήσει τους υποψήφιους δωρητές να αντιμετωπίσουν ως πιο αξιόλογη την επένδυσή τους σε ανάπηρα άτομα παιδικής ηλικίας, καθώς θα θεωρήσουν, πως παρά την ‘τραγική του κατάσταση’, ένα παιδί μπορεί να έχει περισσότερες πιθανότητες αποκατάστασης και θεραπείας, έχοντας πρόσβαση στις κατάλληλες υπηρεσίες και παρεμβάσεις. Τέλος, οι διαφημιστές θεωρούν πως ένα παιδί μπορεί εύκολα να προκαλέσει οίκτο, αλλά μπορεί επίσης, και με τη βοήθεια φωτογραφικών τεχνικών, να χαρίσει ελπίδα (Bogdan, 2012). Από το 1940 και μετά, πλέον οι διαφημιστές και οι διοργανωτές φιλανθρωπικών δράσεων συλλογής πόρων, έχοντας αντιληφθεί ότι το παιδί είναι η πιο αποτελεσματική απεικόνιση για την επίτευξη του σκοπού τους, κατασκευάζουν αυτό που στα αγγλικά λέγεται “the poster child”. Πρόκειται για το ανάπηρο παιδί, του οποίου η εικόνα χρησιμοποιείται σε αφίσες, αλλά και σε άλλα μέσα ή ακόμα και με την φυσική του παρουσία στον χώρο των φιλανθρωπικών εκδηλώσεων, προκειμένου να προσελκύσει τους δωρητές. Ένα τέτοιο παιδί έπρεπε να έχει φωτογένεια, να είναι ελκυστικό, χαριτωμένο και όσο πιο κοντά στην αναπαράσταση του τυπικού ατόμου, παρά την αναπηρία του. Επίσης έπρεπε να ανήκει στην μεσαία κοινωνικο-οικονομική τάξη, λευκό και καλοντυμένο. Ο στόχος ήταν ο υποψήφιος δωρητής να μπορέσει να σχετιστεί και να ταυτιστεί μαζί του ο ίδιος (Bogdan, 2012) ή το παιδί του, όσο το δυνατόν περισσότερο. Ήδη έχει αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο πως το δείγμα της έρευνας αυτής κυριαρχείται από αφίσες φιλανθρωπικών διαφημίσεων, που αποδεικνύουν περίτρανα πως ακόμα και σήμερα ο πρωταγωνιστής της φιλανθρωπικής αφίσας είναι το παιδί, ενώ το ενήλικο ανάπηρο άτομο αποκλείεται από αυτήν, όπως και σχεδόν από κάθε άλλου είδους αναπαράσταση. Πράγματι, οι εικόνες των παιδιών, που επιλέγονται να απεικονιστούν μέσω φωτογραφιών ή άλλων τεχνικών μέσων (στην περίπτωση ψηφιακά κατασκευασμένων εικόνων / cartoon), συμφωνούν με τα κυρίαρχα πρότυπα ομορφιάς και ‘κανονικότητας’ στην συντριπτική πλειοψηφία των αναπαραστάσεων.

Ίσως, μάλιστα στην περίπτωση του αυτισμού, που δεν είναι έντονα ταυτισμένος με κάποιο στοιχείο εμφανές στην εξωτερική εικόνα του παιδιού, όπως αυτή δύναται να αποτυπωθεί σε μία φωτογραφία, δεν μπορεί να αποκλειστεί η πιθανότητα να χρησιμοποιούνται ακόμα και μη-αυτιστικά παιδιά, κατά την φωτογράφιση.

Στην αναπαράσταση του αυτισμού, πρέπει επίσης να σημειωθεί, πως η επιλογή της παιδικής ηλικίας, πέρα από τους λόγους που αναφέρθηκαν σχετικά με την φιλανθρωπία, έχει επίσης τις ρίζες της βαθειά στην κλινική εικόνα που έχει επικρατήσει για τον αυτισμό, η οποία τον αντιμετωπίζει για πολλές δεκαετίες ως ‘παιδική πάθηση/διαταραχή’, παραβλέποντας τους ενήλικους/ες αυτιστικούς/ές. Η ψυχιατρική και ιατρική θεωρία και πράξη, από την στιγμή που αναγνωρίστηκε και ξεκίνησε να ερευνάται ο αυτισμός, τον κατέγραψε ως παιδικό αυτισμό. Ιατρικοί λόγοι και φιλανθρωπικές οργανώσεις ανηλικοποιώντας (‘infantalizing’) τον αυτισμό θέλησαν, όχι μόνο να προκαλέσουν τον οίκτο των χρηματοδοτών τους, ακόμα και αν η χρηματοδότηση αφορούσε ενήλικα αυτιστικά άτομα (Stevenson, Harp & Gernsbacher, 2011), αλλά ταυτόχρονα να δηλώσουν έτσι, πως αφού, όπως υποστήριζαν, ο αυτισμός αφορά μόνο την παιδική ηλικία, μπορεί να ‘διορθωθεί’, να ‘αποκατασταθεί’ και να πάψει να αποτελεί ‘απειλή’. Η ανηλικοποίηση του αυτισμού, λοιπόν, προκαλεί κι εδώ τον οίκτο, αλλά προσφέρει συγχρόνως την ‘ελπίδα’, καθισχύάζοντας τον μη-αυτιστικό πληθυσμό μέσα από τον αφορισμό του αυτισμού από την ενήλικη ζωή. Να σημειωθεί ακόμα, πως η ιατρική επιστήμη, μέσω των νέων τεχνολογιών εξουσίας που εισήγαγε η βιολογία, η γενετική και η γονιδιωματική επιστήμη επιδιώκει και σε μεγάλο βαθμό καταφέρνει να αφαιρεί από τα ανάπηρα άτομα το δικαίωμα στην αναπαραγωγή, αναπαριστώντας τα ως ‘ανίκανα’ να γίνουν γονείς, με αποτέλεσμα να (ανα)παράγονται αντιλήψεις που καθιστούν τα ανάπηρα και τα αυτιστικά άτομα ως ασεξουαλικά, κάτι που αποτελεί μία ακόμα εκδοχή συμπεριφοράς ανηλικοποίησης (Ρούσσου, 2017). Είναι αρκετά έκδηλο πως η ανηλικοποίηση του αυτισμού είναι άλλη μία πρακτική της κυρίαρχης κουλτούρας της αρτιμέλειας (ableism).

Λόγω της ανηλικοποίησης του αυτισμού, οι αυτιστικοί/ές γίνονται καθημερινά αποδέκτες ειδικών μεταχειρίσεων κατά τη συναναστροφή τους με μη αυτιστικούς/ές,

αλλά και κατά την επαφή τους με ‘ειδικούς’. Η Creigh Farinas(2015⁷⁷) αναφέρεται σε αντίστοιχες εμπειρίες που είχε η αυτιστική αδερφή της Caley Farinas, σε διάφορα περιστατικά καθώς συναντούν άτομα από τον κοινωνικό τους περίγυρο, αλλά και όταν επισκέπτονται την γιατρό. Σημειώνει, λοιπόν πως το να μιλά κανείς σε ένα ενήλικο αυτιστικό άτομο σαν να απευθύνεται σε παιδί ή ακόμα και σε κατοικίδιο, απλοποιώντας το περιεχόμενο, χρωματίζοντας τη φωνή και προσφωνώντας το με χαρακτηρισμούς που συνήθως αναφέρονται σε μικρά παιδιά ή ακόμα χειρότερα το να μιλά για αυτό σε τρίτον, σαν το αυτιστικό άτομο να είναι απόν (συχνή πρακτική των γιατρών), δηλώνει πως αυτόματα ο συνομιλητής του το υποβιβάζει σε ‘άνικανο’ για οποιαδήποτε συνδιαλλαγή μεταξύ ενηλίκων, ακόμα και αν η συζήτηση αφορά αποφάσεις πολύ κρίσιμες για τη ζωή του αυτιστικού ατόμου. Ο αυτισμός μέσω των κυρίαρχων αναπαραστάσεων του αποδίδεται ως παιδικότητα και άρα ως μία κατάσταση που επιβάλλεται στο ανθρώπινο σώμα, καθιστώντας το αυτιστικό άτομο ανώριμο και ανολοκήρωτο (Ρούσσου, 2017).

Η ανηλικοποίηση των αυτιστικών ενισχύεται και από την χρήση της βοήθειας των άλλων. Η καθημερινή υποστήριξη και φροντίδα, σε επίπεδο συλλογικού φαντασιακού δικαιολογείται μόνο στην περίπτωση των παιδιών (Ρούσσου, 2017). Έτσι, στην αναπαράσταση τους τα αυτιστικά άτομα δηλώνονται πάντα ως εξαρτώμενα μέσω της φιγούρας του παιδιού, ενώ όπως φαίνεται και στο δείγμα, δεν παραλείπεται και η επιπλέον υπόδειξη της εξάρτησης από μη-αυτιστικά άτομα, κυρίως γυναίκες-φροντίστριες, που παρεμβαίνουν στην εικόνα, κρατώντας αγκαλιά, ταΐζοντας, πλένοντας, παίζοντας ή διδάσκοντας, το αυτιστικό παιδί. Οι φιγούρες των φροντιστριών/στών φαίνονται άλλοτε ολόκληρες και άλλοτε παρουσιάζεται μόνο μέρος του σώματος τους, στη φωτογραφία, θυμίζοντας τα ‘χέρια βοήθειας’ (‘helping hands’) που συνήθιζαν να εμπεριέχονται σε φωτογραφίες επιστημόνων που υποστήριζαν την ευγονική και χρησιμοποιούσαν ευρέως την φωτογραφία προκειμένου να κατατάξουν την αναπηρία, κυρίως τη νοητική, ενώ κύριος σκοπός τους ήταν να συσχετίσουν την εμφάνιση του ανάπηρου ατόμου με την διανοητική και πνευματική του κατάσταση. Συγκεκριμένα, οι ‘ευγονιστές’ πίστευαν πως τα

⁷⁷ Farinas, C. (2015), ‘Don’t Call My Sister ‘Cute’ – 6 Good Reasons to Stop Infantilizing Disabled People’, Retrieved on 09/11/20, 13:00, from https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj79Dysf_sAhUQ_KQKHxfkDb0QFjAAegQIAhAC&url=https%3A%2F%2Feverydayfeminism.com%2F2015%2F12%2Finfantalizing-disabled-people%2F&usg=AOvVaw3MaJFiwhJbFo-KJ_GcTwRj .

χαρακτηριστικά του σώματος και του προσώπου, αποκαλύπτουν στοιχεία για την ηθική συμπεριφορά του ατόμου, αλλά και για τις νοητικές του ικανότητες. Έτσι, υποστήριξαν πως ένα καλά εκπαιδευμένο μάτι, μπορεί βλέποντας κάποιον/α να διακρίνει τις πνευματικές του/της ικανότητες και για τον σκοπό αυτό, κατασκεύασαν οδηγούς από εικόνες ανάπηρων ατόμων, τις οποίες συνόδευαν με ανάλογες λεζάντες που δήλωναν τη βλάβη. Η φωτογραφία γίνεται τότε το κατ' εξοχήν διαγνωστικό εργαλείο, αλλά και ένα μέσο 'μελέτης' της αναπηρίας (Elks, 2012). Οι φωτογραφίες αυτές περιλάμβαναν συνήθως μόνο ένα υποκείμενο και φυλάκιζαν μέσα τους άλλοτε ολόκληρη την εικόνα του κι άλλοτε το άνω μέρος του θώρακα και το κεφάλι. Η δεύτερη περίπτωση ήταν προτιμότερη όταν επιδιωκόταν η εστίαση στο σχήμα του κεφαλιού ή/και στα χαρακτηριστικά του προσώπου. Τα πρόσωπα βρίσκονταν στο κέντρο της φωτογραφίας, άλλοτε ανφάς και άλλοτε προφίλ, μπροστά από ουδέτερο φόντο (Elks, 2012), θυμίζοντας φωτογραφίες κρατουμένων. Σημεία του προσώπου μπορεί να τονίζονται περισσότερο, μέσα από τον τρόπο που στήνεται το ανάπηρο 'μοντέλο', με βάση της οδηγίες του φωτογράφου, προκειμένου να δηλωθεί το σημείο στο οποίο εντοπίζεται η βλάβη ή βασικά χαρακτηριστικά που θεωρούνται συνδεδεμένα με τη βλάβη. Η κατάταξη της βλάβης ως προς τον βαθμό της και την λειτουργικότητα της, δηλώνεται από τον χώρο όπου γίνεται η φωτογράφιση, την στάση του σώματος, τον ρουχισμό και το πόσο περιποιημένη είναι η εμφάνιση του ατόμου, τα αντικείμενα που τυχόν βρίσκονται γύρω του ή κρατάει (π.χ. βιβλίο), αλλά και από άλλες ενδείξεις, όπως το αν υπάρχουν στην φωτογραφία 'χέρια βοήθειας'. Η ύπαρξη 'χεριών βοήθειας' δηλώνει το μέγεθος της 'εξάρτησης' του ανάπηρου ατόμου (Elks, 2012) από άλλο μη-ανάπηρο φροντιστή/ίστρια και 'ενημερώνει' για την 'ανικανότητα' του ανάπηρου ατόμου. Η κατάταξη της αναπηρίας αναπαριστάται, λοιπόν, με τη συνδρομή άλλων αξιολογικών κρίσεων κοινωνικού περιεχομένου. Σε περιπτώσεις που η αναπηρία, παρά τις απόψεις των 'ευγονιστών', δεν δύναται να δηλωθεί μέσω της εικόνας, συμπληρώνεται από επεξηγηματική λεζάντα, η οποία είναι το μόνο δηλωτικό της βλάβης, το οποίο όμως αποκτά χαρακτήρα αδιαμφισβήτητης αλήθειας (Elks, 2012), καθώς η εγκυρότητα των φωτογραφιών και του λόγου των ιατρών αναγνωρίζονται διαχρονικά σχεδόν ως αυταπόδεικτη. Όπως σημειώνει ο Martin Elks (2012) ο λόγος που οι 'ευγονιστές' επέμεναν να φωτογραφίζουν άτομα τα οποία δεν είχαν κάποιο εξωτερικό χαρακτηριστικό ως δηλωτικό της αναπηρίας τους, αλλά αντ' αυτού τοποθετούσαν λεζάντες για να σημειώσουν την βλάβη τους, ήταν ότι θεωρούσαν την αναπηρία, κυρίως τη νοητική,

ως απειλή και προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να ‘εκπαιδεύσουν’ και να ‘προειδοποιήσουν’ το κοινό προκειμένου να γνωρίζει ότι οι ‘υψηλής λειτουργικότητας’ νοητικά ανάπηροι μπορούν να βρίσκονται ανάμεσα τους και να είναι ένας ‘κίνδυνος’ δύσκολα αναγνωρίσιμος.

Στις φωτογραφίες του δείγματος, είναι συχνό να αναπαριστάται το αυτιστικό άτομο από το άνω μέρος του θώρακα και πάνω, πάντα περιποιημένο και πληρώντας τα πρότυπα δυτικής ομορφιάς, ενώ η έκφραση του προσώπου, με εστίαση στο βλέμμα, είναι συνήθως το δηλωτικό του αυτισμού, στο οποίο εστιάζει και ο φωτογράφος. Υπάρχουν και περιπτώσεις φωτογραφιών ή ψηφιακών σχεδίων, όπου ο αυτισμός δηλώνεται μέσω της δράσης του εικονιζόμενου, όπως για παράδειγμα την σειροθέτηση παιχνιδιών. Οι συνοδευτικές λεζάντες δηλώνουν άλλοτε τον αυτισμό και άλλοτε ‘ποινικοποιούν’ τη δράση του εικονιζόμενου, δηλώνοντας την ως ‘στερεότυπη’, ‘ακατάλληλη’ κ.λ.π.. Υπάρχουν εικόνες παιδιών που χωρίς την λεζάντα, πιθανώς δεν θα συνδέονταν ποτέ με την αναπαράσταση του αυτισμού. Άλλωστε, δεν γνωρίζουμε κατά πόσο τα μοντέλα των φωτογραφιών είναι πράγματι αυτιστικά άτομα ή απλά ο θεατής αποδέχεται τις εικόνες ως ρεαλιστικές και αναπαραστατικές αυτιστικών ατόμων, εμπιστευόμενος τον φορέα που παράγει το υλικό. Άλλα στοιχεία της φωτογραφίας ή της ψηφιακής εικόνας, όπως ο χώρος ή τα αντικείμενα, όταν αυτά είναι εμφανή, χρησιμοποιούνται κυρίως για να εξηγήσουν τον χαρακτήρα και τον σκοπό του φορέα που δημοσιεύει το υλικό (π.χ. παιδαγωγικός, θεραπευτικός κ.λ.π.). Ο λόγος που η εστίαση των φωτογραφιών αυτιστικών ατόμων γίνεται τις περισσότερες φορές στο βλέμμα των αυτιστικών παιδιών που αναπαριστώνται, συνδέεται πιθανώς με την ψυχολογίζουσα λαϊκή αντίληψη ότι ‘τα μάτια είναι ο καθρέφτης της ψυχής’. Έτσι, οι στερεότυπες μη ρεαλιστικές αφηγήσεις, που θέλουν τα αυτιστικά άτομα, ως ‘άδεια’, χωρίς συναισθήματα, ‘χαμένα’ στον δικό τους κόσμο, επιδιώκεται να αντικατοπτριστούν σε βλέμματα που ‘αποφεύγουν’ τον φακό και τον θεατή, εστιάζοντας μακριά τους, σαν να μην αντιλαμβάνονται καν την ύπαρξή τους, ενώ η έκφραση δεν καταφέρνει να ενημερώσει τον θεατή για τις ψυχικές διαθέσεις του εικονιζόμενου προσώπου. Σε αυτό όμως το σημείο, είναι που εντοπίζεται και η διαφορά μεταξύ αναπαραστάσεων αυτιστικών αγοριών και κοριτσιών. Στο δείγμα όπως έχει ήδη σημειωθεί, ο αυτισμός αντιμετωπίζεται περισσότερο ως ζήτημα της παιδικής ηλικίας που εντοπίζεται κυρίως στα αγόρια. Οι εικόνες παιδιών αρσενικού γένους είναι η πλειοψηφία, παρ’ όλα αυτά ακόμα και στις

περιπτώσεις που εντοπίζονται εικόνες κοριτσιών, αυτές εμφανίζουν σημαντικές διαφορές, σε επίπεδο αναπαράστασης του αυτισμού, συγκριτικά με αυτές των αγοριών. Οι κυριότερες διαφορές εκφράζονται στο πρόσωπο και περισσότερο στο βλέμμα. Το πρόσωπο των κοριτσιών βρίσκεται σχεδόν όλες τις φορές ανφάς, να κοιτάει απευθείας τον φακό και τον θεατή και να έχει χαρούμενη και ζωντανή έκφραση. Οι παραπάνω διαφορές της αναπαράστασης των αυτιστικών ατόμων ανάλογα με το γένος τους, σχετίζονται με στερεότυπες θεωρήσεις του αυτισμού, καθώς και με προηγούμενες ανακριβείς και ελλιπείς αναπαραστάσεις του. Όπως αναφέρει σε άρθρο της, η αυτιστική Jude Clee (December 5, 2019⁷⁸), αναφερόμενη στα 'χαμένα κορίτσια του αυτισμού', ο αυτισμός ήταν συνδεδεμένος με το μη-λεκτικό αυτιστικό αγόρι που κινεί το σώμα του μπρος-πίσω ('rocking') ή με το ιδιοφυές αγόρι, με το έντονο πάθος για το πρόγραμμα δρομολογίων των τρένων και την 'παράξενη' κοινωνική συμπεριφορά. Για την Clee (December 5, 2019), πρόκειται για υπεραπλουστευμένα στερεότυπα που αναπαράγονται από την κυρίαρχη κουλτούρα και την ιατρική επιστήμη και στρέφονται γύρω από το αρσενικό γένος, με αποτέλεσμα πολλά αυτιστικά άτομα θηλυκού γένους να παραβλέπονται και να μένουν αδιάγνωστα. Η ίδια καταγγέλλει πως η επιστήμη, ως επί το πλείστον, στις έρευνες της εστιάζει τη δειγματοληψία στο αρσενικό γένος, ενώ εν συνεχεία γενικεύει, χωρίς περαιτέρω έλεγχο, τα συμπεράσματα που εξάγει από την επεξεργασία των δεδομένων της και στο θηλυκό γένος. Κάπως έτσι, τα συμπεράσματα που προέκυψαν σχετικά με τον αυτισμό από την έρευνα σε αυτιστικά παιδιά αρσενικού γένους, αντιμετωπίστηκαν ως καθολικά, παραγνωρίζοντας τις αυτιστικές γυναίκες, που έμειναν συχνά στο περιθώριο των διαγνώσεων, καθώς η διαγνωστική τους εικόνα μπορεί να διέφερε από αυτήν που τα επιστημονικά κριτήρια είχαν θέσει με βάση τις έρευνες τους στο αρσενικό γένος. Στην πορεία, η λανθασμένη πορεία των ερευνών και οι σημαντικές ελλείψεις τους οδήγησαν στο αυθαίρετο συμπέρασμα, ότι 'ο αυτισμός είναι πολύ συχνότερος στα αγόρια, παρά στα κορίτσια'. Στην πραγματικότητα, όμως ο αυτισμός δεν κάνει διακρίσεις, η ιατρική επιστήμη κάνει. Τα αυτιστικά κορίτσια, που μένουν αδιάγνωστα, αναγκάζονται να καμουφλάρουν τον αυτισμό τους, ενεργοποιώντας διεργασίες μίμησης, ενώ η

⁷⁸ Clee, J. (December 5, 2019), 'Autism's Lost Girls', Retrieved on 10/11/20, 19:14, from <https://neuroclastic.com/2019/12/05/autisms-lost-girls/>.

‘απαίτηση’ για επιτέλεση του επιβεβλημένου, κοινωνικά, ρόλου τους, τις ωθεί να εμπλακούν εντονότερα σε κοινωνικές αλληλεπιδράσεις (Clee, December 5, 2019), κάτι που αποτελεί ταυτόχρονα και λόγω, που γονείς και ‘ειδικοί’, έχοντας στο μυαλό τους διαγνωστικά χαρακτηριστικά που αφορούν μελέτες στα αγόρια, αποτυγχάνουν να τις αναγνωρίσουν ως αυτιστικές. Το ότι οι αυτιστικές θηλυκότητες συχνά μένουν αδιάγνωστες, δεν αναιρεί το ότι είναι αυτιστικές. Το μασκάρωμα όμως του αυτισμού τους, δύναται να έχει συνέπειες καθώς μπορεί να προκαλέσει άγχος και συνεχή εξάντληση ή ακόμα και τάσεις αυτοκτονίας, όπως επισημαίνουν αυτιστικές γυναίκες (Clee, December 5, 2019).

4.4.4 Εφέ που απομονώνουν: η σύγχρονη ενσωμάτωση των θεωριών του Bruno Bettelheim στην αναπαράσταση του αυτισμού: ο Αυτισμός ως ‘εμπόδιο’ και το ‘Μηχανικό Αγόρι’

Δύο από τα δημοφιλέστερα κείμενα του Bruno Bettelheim, για τον αυτισμό (‘The Empty Fortress: Infantile Autism and the Birth of the Self’ (1972) και ‘Joey: A ‘Mechanical Boy’(1959)) φέρουν τίτλους με έντονο το συμβολικό στοιχείο και κατασκευάζουν την εικόνα του αυτισμού ως ‘άδειο φρούριο’ και του αυτιστικού ατόμου ως ‘μηχανικού αγοριού’. Ήδη συζητήθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο το πως η μεταφορά του αυτισμού ως ‘άδειου φρουρίου’ αναπαράγεται έμμεσα στο γραπτό λόγο για τον αυτισμό, υποδεικνύοντας πως το άτομο εγκλωβίζεται από τον αυτισμό του και αποκόπτεται από τον υπόλοιπο κόσμο, ζώντας στο δικό του περιχαρακωμένο σύμπαν και μόνο μέσω ειδικών θεραπειών έχει την ελπίδα να σπάσει το τοίχος και να θεραπευτεί από ‘ήρωες’ ειδικούς, με τη συνδρομή των ‘αγωνιστών’ γονιών. Ο αυτισμός αντιμετωπίζεται δηλαδή ως μία ‘φυλακή’ του νου, των αισθήσεων και των συναισθημάτων και γι’ αυτό είναι συχνή και η χρήση της λέξης ‘ισόβιος’, προκειμένου να δηλωθεί πως ο αυτισμός είναι κάτι που δεν ‘περνάει’ κατά την ενηλικίωση του ατόμου και παρ’ όλο που αυτό ισχύει, η λέξη δεν μπορεί να μην παραπέμψει τη σκέψη σε συνδηλώσεις που σχετίζονται με την ‘ισόβια καταδίκη/φυλάκιση’. Η μεταφορά αυτή, όμως δεν αναπαράγεται μόνο στο γραπτό μήνυμα του υλικού της έρευνας αυτής, αλλά γίνεται επιπλέον πολύ έντονα παρούσα και στην εικόνα του. Τοίχοι από κομμάτια παζλ, ξύλινοι κύβοι παιχνιδιού με γράμματα που σχηματίζουν τη λέξη ‘AUTISM’, εφέ που δημιουργούν την εντύπωση

θολής μεμβράνης ή τζαμιού, μπλε μπογιά, παλάμες βαμμένες με χρώματα που δηλώνουν μάλλον το 'φάσμα', υψωμένες μπροστά από τα πρόσωπα των αυτιστικών παιδιών, είναι μερικά από τα συχνότερα εμφανιζόμενα εφέ που χρησιμοποιούνται στις εικόνες του υλικού για να αποδώσουν την αίσθηση του εγκλεισμού και της βίαιης αποκοπής του αυτιστικού ατόμου από το περιβάλλον του. Η αίσθηση της παγίδευσης του 'κανονικού' ατόμου μέσα στο κάστρο του αυτισμού, από το οποίο 'πασχίζει' να ελευθερωθεί εντείνεται με την στάση και την έκφραση των εικονιζόμενων, που μοιάζει να παρακαλά απελπισμένα για βοήθεια. Η αναπαράσταση αυτή του αυτισμού ως φρουρίου, μπορεί να πηγάζει από λανθασμένες ερμηνείες του αυτισμού κατά το παρελθόν της ψυχιατρικής, πολλές από τις οποίες επιβιώνουν ως σήμερα στον ιατρικό λόγο, αλλά ταυτόχρονα έχουν ενισχυθεί και από την φιλανθρωπική διαφήμιση, που αποκομίζει κέρδη σπέρνοντας τον φόβο (Waltz, 2012) για τον 'κακό' αυτισμό που μπορεί να φυλακίσει μέσα του τα παιδιά του κόσμου, αν δεν βρεθεί σύντομα η 'κατάλληλη θεραπεία'. Ο Bettelheim όμως βοήθησε και στην κυριαρχία μιας ακόμα μεταφοράς που αφορά το αυτιστικό άτομο (το οποίο γενικότερα για εκείνον φαίνεται κι από τους τίτλους των κειμένων του, πως συνοψίζεται στο πρόσωπο παιδιού αρσενικού γένους) και το αναπαριστά ως 'μηχανικό'. Στο άρθρο του για τον Τζόι, το 'μηχανικό αγόρι', το 1959, το οποίο αργότερα ενσωματώθηκε στο βιβλίο του ('The Empty Fortress: Infantile Autism and the Birth of the Self' (1972)) περιέγραφε το πως ένα αγόρι ο Τζόι, 'έγινε' αυτιστικός, εξαιτίας της απαθούς αντιμετώπισής του από την μητέρα του, κατά την περίοδο της εγκυμοσύνης, αλλά και κατά την βρεφική ηλικία του παιδιού. Συγκεκριμένα, έγραφε:

«Με το να του φέρονται μηχανικά, οι γονείς του τον έκαναν μηχανή»

(Bettelheim, 1959)

Ο Τζόι περιγράφεται, πιο συγκεκριμένα, ως ένα παιδί που αναπτύσσει ως άμυνα απέναντι στην αδιαφορία των γονιών του, 'εμμονή' με τις μηχανές, τις παρατηρεί, τις αποσυναρμολογεί και τις συναρμολογεί ξανά με μεγάλη ευκολία, παρ' όλο που σε ζητήματα ατομικής φροντίδας, δεν έχει αναπτύξει τις δεξιότητες και την αυτονομία του και δεν μπορεί να αυτό-εξυπηρετηθεί, χωρίς τη συνδρομή των 'μηχανών' του. Μάλιστα, ως παράδειγμα μηχανής την οποία του αρέσει να παρατηρεί και να επεξεργάζεται ο Bettelheim (1959) αναφέρει τον ανεμιστήρα, μηχανή που εμφανίζεται και σε σκίτσο του υλικού της παρούσας έρευνας, όπου αναπαριστάται

ένα αυτιστικό αγόρι να κοιτά για ώρα, έναν ανεμιστήρα σε λειτουργία, προκειμένου να δηλώσει την ‘εμμονική προσκόλληση’ του αυτιστικού παιδιού. Ο Τζόι ο ίδιος παραλλήλιζε, κατά τον Bettelheim τον εαυτό του με μηχανήμα, προσπαθώντας να ανακατασκευάσει την φθαρμένη του ταυτότητα. Για τον Bettelheim ο Τζόι δεν είχε μόνο σώμα ‘μηχανής’, αλλά και συναισθήματα ‘μηχανής’. Το επιχείρημα αυτό του Bettelheim δικαιολογείται από τον ίδιο, λόγω του ότι ο Τζόι μιλούσε για το σώμα του, αλλά και τα συναισθήματά του, χρησιμοποιώντας μηχανικούς όρους και κάνοντας παραλληλισμούς με τη λειτουργία των μηχανών. Το ‘μηχανικό αγόρι’ του Bettelheim αναπαριστά ένα ‘κανονικό’ αγόρι, του οποίου η ανθρώπινη φύση κλάπηκε από την ‘ακυρωτική’ συμπεριφορά των γονιών του προς αυτό, μετατρέποντάς το σε ‘μηχανή’ (Douglas, 2016), μέχρι τη στιγμή της θεραπείας του από τον ‘ειδικό’ Bettelheim. Ο τρόπος που ο Bettelheim, επέλεξε να ερμηνεύσει το ενδιαφέρον και τη σχέση του Τζόι με τις μηχανές παθολογικοποιώντας τα, σχετίζεται ενδεχομένως και με μία πιο απλοϊκή κατανόηση των μηχανών, των δυνατοτήτων και της ‘επικινδυνότητάς’ τους, μέσα στα πλαίσια της εποχής εκείνης, γι’ αυτό και η εστίαση του γίνεται στην ‘ανταγωνιστική’ σχέση μηχανών και ανθρώπου, την οποία εντοπίζει και ως πυρήνα ανάπτυξης της ‘διαταραχής’ του Τζόι, παρ’ όλο που είναι πιθανό αυτή η οπτική να απουσίαζε από το σκεπτικό του ίδιου του Τζόι, του οποίου τα σκίτσα (που εμπεριέχονται στο άρθρο του Bettelheim) αντανακλούν, ίσως περισσότερο, τις δυνατότητες που μπορούν να προκύψουν αν άνθρωπος και μηχανές ενωθούν.

Η μεταφορά στον λόγο, και ίσως ακόμα περισσότερο στην εικόνα, έχει τη δύναμη να παράγει ‘γνώση’ γι’ αυτό το οποίο συμβολίζει, άλλωστε γι’ αυτό και χρησιμοποιείται από τον επιστημονικό λόγο και όχι μόνο, όταν ο κυριολεκτικός λόγος δεν είναι ικανός για να μεταφέρει ένα νόημα. Οι μεταφορές του αυτισμού αναπτύσσουν ένα είδος αλληλεπίδρασης μεταξύ του αυτισμού ή του αυτιστικού ατόμου και των στοιχείων με τα οποία παραλληλίζονται (Danforth and Naraian, 2007). Έτσι, για παράδειγμα στην μεταφορά του αυτιστικού ως μηχανή (που στην εικόνα μεταφέρεται μέσα από φιγούρες κρανίων αποτελούμενες από γρανάζια), ο αυτιστικός ενδύεται χαρακτηριστικά και νοήματα που στην κυρίαρχη κουλτούρα έχουν αποδοθεί στις μηχανές, ενώ μπορεί σε ένα βαθμό και το νόημα της λέξης ‘μηχανή’ να αποκτά νέες ενσωματώσεις μέσα από την συγκεκριμένη μεταφορά. Ο αυτιστικός λοιπόν, μέσω αυτής της αλληγορίας συνδέεται με την ‘βλάβη’ την οποία η οπτική αναπαράσταση την επικεντρώνει στο κρανίο της εικονιζόμενης φιγούρας, ταυτίζοντας τον

‘εγκέφαλο’ με το κέντρο ελέγχου της μηχανής’, ενώ ταυτόχρονα η γνώση γύρω από την μηχανική και τις βλάβες, υποδεικνύει πως ένας ‘αυτιστικός’, που νοείται ως ‘έχων βλάβη’, χρήζει επιδιορθωτικής παρέμβασης και ‘προγραμματισμού’, όπως θα συνέβαινε σε μία μηχανή με βλάβη. Άλλωστε η αλληγορική σύνδεση του αυτιστικού ατόμου με την μηχανή, δηλώνει την δυνατότητα και αναγκαιότητα να του ασκηθεί έλεγχος, από κάποιον τρίτο ‘χειριστή’ του. Επιπλέον, σε μία μηχανή απουσιάζουν τα συναισθήματα και αδυνατεί ακόμα να σχετιστεί με τους γύρω της, κάτι που διευκολύνει και τις πρακτικές ελέγχου. Ο ‘προγραμματισμός’ και ο ‘έλεγχος’ στη ζωή του αυτιστικού ατόμου, εφαρμόζεται από ‘ειδικούς’ και γονείς, που λειτουργούν ως ‘χειριστές μηχανής’, κάνοντας επιλογές εκ μέρους του αυτιστικού ατόμου και έχοντας στόχο την διόρθωση της ‘βλάβης’, με αφετηρία πολύ νωρίς στη ζωή του αυτιστικού ατόμου, ξεκινώντας με πρώιμες παρεμβάσεις, ενώ ο έλεγχος εξακολουθεί να υφίσταται και στην πορεία της ζωής του από οικογένεια, ιατρούς, σχολείο και πολιτική (Danforth and Naraian, 2007).

Τα παραπάνω νοήματα, έχουν ποικίλες φορές αποδοθεί στους αυτιστικούς, λόγω στερεοτυπικών αντιλήψεων και ελλιπούς κατανόησης του αυτισμού. Η μεταφορά αυτή, όπως και η ‘στρατιωτική’ μεταφορά του αυτισμού ως ψυχρό φρούριο, που φυλακίζει το ‘κανονικό’ παιδί και γι’ αυτό πρέπει να δεχτεί ‘επίθεση’ και να ‘γκρεμιστεί’, καταφέρνουν, να αποπροσωποποιήσουν τους αυτιστικούς ανθρώπους στο συλλογικό ασυνείδητο, ακόμα και να τους απανθρωποποιήσουν, ενώ καθιερώνουν τον αυτισμό ως ‘απειλή’, καθησυχάζοντας ενοχές και νομιμοποιώντας πολιτικές και πρακτικές. Η παραγωγή μεταφορικών γλωσσικών και οπτικών σχημάτων, στην προσπάθεια των μη-αυτιστικών να εξηγήσουν τον αυτισμό, όχι μόνο δεν πάει τη ‘γνώση’ μας για τον αυτισμό παρακάτω, αλλά μάλλον υποδεικνύει την αδυναμία τους να τον προσεγγίσουν και να τον ερμηνεύσουν, μόνο μέσα από τη σύνδεση του με τις δικές τους εμπειρίες και ‘γνώσεις’, καταλήγοντας να αναγκάζονται να χρησιμοποιούν συμβολισμούς για να τον αποδώσουν νοηματικά, με συνέπεια την μη ρεαλιστική αναπαράσταση του αυτισμού, που τελικά δεν ενισχύει την κατανόησή του, παρά μόνο αναπαράγει στερεότυπα και αποκλεισμούς για τους αυτιστικούς, κάτι που θα μπορούσε να περιοριστεί ή και να αποφευχθεί, αν ζητιόταν η συνδρομή των ίδιων των αυτιστικών στην αφήγηση και ερμηνεία της εμπειρίας του αυτισμού.

4.4.5 Γυναίκα-Μητέρα Φροντίστρια

Στο δείγμα η πλειοψηφία ενήλικων ατόμων που εμφανίζονται στην εικόνα αφισών, στον ρόλο των φροντιστών του αυτιστικού ατόμου, που σε όλες τις περιπτώσεις είναι παιδικής ηλικίας, είναι γυναίκες και συνήθως ταυτίζονται με τις μητέρες των εικονιζόμενων παιδιών. Οι μητέρες αυτιστικών παιδιών έχουν πέσει και οι ίδιες θύματα της αναπαράστασης, κυρίως από λογοτεχνία, Μ.Μ.Ε. και επιστήμονες, οι οποίοι, μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, τις αναπαριστούσαν ως ‘κακές’ και ‘ψυχρές’ μητέρες (‘refrigerator mothers’), των οποίων η ‘διαταραγμένη’ ψυχολογία και η ‘ψυχρή’ και απόμακρη στάση, ευθύνεται για τον αυτισμό των παιδιών τους (Douglas, 2016· Ferguson, 2018). Μάλιστα, οι κυρίαρχες στερεοτυπικές αντιλήψεις για τον ρόλο της γυναίκας – μητέρας, έθεσαν τις βάσεις για την παθολογικοποίηση της και στη συνέχεια του αυτιστικού παιδιού της, αφού ο Bruno Bettelheim στο έργο του για τον αυτισμό, το οποίο έπαιξε μεγάλο ρόλο στην αναπαράσταση των μητέρων, καταλήγει να υποστηρίξει πως ο φυσικός χώρος της γυναίκας – μητέρας είναι το σπίτι και πως η απουσία της από αυτό, προκειμένου να εργαστεί διασαλεύει τον φυσικό της ρόλο και διαταράσσει τη σχέση της με το παιδί της, το οποίο ‘απορρίπτει’ ή αντιμετωπίζει πλέον ‘ψυχρά’, με καταστροφικά αποτελέσματα στην ψυχοσύνθεσή του και την υγεία του, μέσα στα οποία εντάσσει και τον αυτισμό (Douglas, 2016).

Αυτές οι ίδιες μητέρες που κατηγορήθηκαν για τον αυτισμό των παιδιών τους, πλέον καλούνται να αναλάβουν την ευθύνη της φροντίδας και της θεραπείας των παιδιών τους (Sousa, 2011), ενώ στο παρελθόν, υποβάλλονταν και οι ίδιες σε ομαλοποιητικές παρεμβάσεις, προκειμένου να αποκατασταθεί η φθαρμένη ψυχοσύνθεσή τους και να μπορέσουν στη συνέχεια, να βοηθήσουν στη θεραπεία των παιδιών τους. (Douglas, 2016). Οι μητέρες μπορούν να αντιμετωπίζονται ταυτόχρονα ως ‘αιτία’, αλλά και ‘θεραπεία’ για τον αυτισμό των παιδιών τους, ενώ την ίδια στιγμή όλες οι μητέρες υποδεικνύονται ως ‘υπεύθυνες’ για το μέγλωμα ‘σωστών’ πολιτών, εναποθέτοντας πάνω τους την ευθύνη για την ατομική, οικογενειακή και εθνική ευημερία (McGuire, 2011). Προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις πολλαπλές απαιτήσεις του κοινωνικού τους ρόλου οι μητέρες συχνά μειώνουν το ωράριο εργασίας τους ή ακόμα και σταματούν να εργάζονται, προκειμένου να αναλάβουν την φροντίδα και το μέγλωμα των παιδιών τους, κάτι που είναι ακόμα πιο συνηθισμένο στις περιπτώσεις μητέρων αυτιστικών παιδιών. Ενώ είναι πολύ σπανιότερο να αφήσει ένας πατέρας τη δουλειά

του για να αναλάβει τη φροντίδα του αυτιστικού παιδιού του (Baker & Drapela, 2010). Για τις μητέρες αυτιστικών παιδιών, το συνώνυμο της ‘καλής μητέρας’, είναι η ‘μαχήτρια’ ή η ‘ηρωίδα’ μητέρα. Πρόκειται για ένα αρχέτυπο που δηλώνει τις προσδοκίες της κοινωνίας, οι οποίες ωθούν τη μητέρα να αναζητήσει κάθε είδους πληροφόρηση και πιθανή θεραπευτική παρέμβαση για το παιδί της (Sousa, 2011). Η Patricia Douglas (2016) υποστηρίζει πως ο τίτλος της ‘μαχήτριας - ηρωίδας’ μητέρας αν και επιφανειακά ίσως μοιάζει με επευφημία προς τις μητέρες, ταυτόχρονα με υποδόριο τρόπο μετατοπίζει και εναποθέτει σε αυτές την ευθύνη, της επιτυχίας ή της αποτυχίας της θεραπείας.

Κυρίαρχες αντιλήψεις του αυτισμού διαπλέκονται με κυρίαρχες αντιλήψεις για την μητρότητα. Κάπως έτσι, το στερεότυπο του αυτιστικού ατόμου ως ‘φορτίου’, που βρίσκεται παθητικό και εξαρτημένο από τους μη-αυτιστικούς φροντιστές του, συνδέεται με την αντίληψη της γυναίκας – μητέρας, ως αποκλειστικής φροντίστριας των παιδιών της, αλλά και κάθε μέλους εντός της οικογένειας, το οποίο χρήζει φροντίδας. Η έννοια της ‘φροντίδας’ είναι κοινωνικά συνυφασμένη με τη γυναίκα-φροντίστρια και ο όρος ‘φροντίστρια’ είναι συνώνυμο με την ‘αυτοθυσία’ και το ‘μαρτύριο’, που σχετίζονται με την θέαση της ζωής του αναπήρου ως ‘τραγωδία’ γι’ αυτόν και τους γύρω του. Οι επικρατούσες αντιλήψεις για την φροντίδα, αλλά και τη γυναίκα, τα στερεότυπα γύρω από τον αυτισμό, καθώς και τα εμπόδια που προκύπτουν από την κρατική αδιαφορία ή την ελλειπή μέριμνα του κράτους και της ευρύτερης κοινωνίας, για την εξασφάλιση της υποστήριξης και των δομών που θα ενισχύσουν την αυτονομία και τη συμμετοχή των αυτιστικών ατόμων, κάνουν τη μητέρα να βρίσκεται συνεχώς σε ένα κυνήγι εξασφάλισης της ‘κανονικότητας’ για το παιδί της. Η απομόνωση, το άγχος και η κατάθλιψη, που συχνά παράγεται από αυτή την κατάσταση στην μητέρα, που θεωρεί πως είναι υποχρεωμένη να ‘θεραπεύσει’ το παιδί της, το οποίο αντιμετωπίζεται ως απόλυτα εξαρτημένο από εκείνη, όχι μόνο κατά την παιδική του ηλικία, αλλά εφ’ όρου ζωής, κατασκεύασαν την αναπαράσταση της ‘μητέρας αγωνίστριας’. Όμως, υπάρχουν πλέον και μητέρες αυτιστικών παιδιών, κυρίως εκτός Ελλάδας, που έχουν αρχίσει σταδιακά, να οραματίζονται με νέο τρόπο την έννοια του ‘αγώνα’ που έχει εισβάλει στην ταυτότητά τους, καθώς δεν τον θεωρούν ‘αγώνα’ ενάντια στον αυτισμό και υπέρ της ‘ομαλοποίησης’, αλλά ως ‘αγώνα’ διεκδικήσεων απέναντι στην κρατική πολιτική και πρακτική, που εμποδίζει τη συμμετοχή των παιδιών τους στον κόσμο. Πρόκειται ταυτόχρονα, για μία επανακατασκευή της έννοιας της φροντίδας, μία μετατόπισή της από την

‘θεραπευτική’ φροντίδα, σε αυτό που η Douglas (2016) ονομάζει ‘παιδαγωγική’ φροντίδα, όπου ο γονέας αγκαλιάζει τον αυτισμό, αντί να προσπαθεί να τον ξεορκίσει, που προσπαθεί να τον κατανοήσει, να γνωρίσει πραγματικά το παιδί, να το αποδεχτεί, να μάθει από αυτό και να πλαισιώσει τις ατομικές του ανάγκες και δυνατότητες, με τον καταλληλότερο τρόπο, σύμφωνα με τη μοναδικότητα του κάθε παιδιού, ενώ στη συνέχεια στέκεται δίπλα στα αυτιστικά άτομα, για να υποστηρίξει τον δικό τους αγώνα προς την χειραφέτηση και την διεκδίκηση της κοινωνικής αλλαγής, που χρειάζεται να γίνει προς την κατεύθυνση της προσβασιμότητας και της συμπερίληψης.

Τα ζητήματα της φροντίδας και της συγγένειας πρέπει να ειπωθούν πέρα από τα φαντασιακά, μη ρεαλιστικά πρότυπα και τα κανονιστικά πλαίσια, εστιάζοντας στο πως αυτά διαμορφώνονται και πραγματώνονται στην καθημερινή ζωή. Οι κριτικές σπουδές στην αναπηρία μπορούν να προσφέρουν το ερευνητικό πεδίο για να επανεξεταστούν αντιλήψεις για την φροντίδα και τον ρόλο των φροντιστών, διεισδύοντας στο θολό χώρο της αγάπης, της αδιαφορίας ή ακόμα και της βίας (Lewis, 2016).

4.5 Διαφοροποιήσεις σχεδόν μιας δεκαετίας

Κλείνοντας την ανάλυση των ευρημάτων, κρίνεται σημαντικό να γίνει και ένας συνοπτικός σχολιασμός των ομοιοτήτων και των διαφορών που παρατηρήθηκαν στην αναπαράσταση του αυτισμού, όπως αυτή αποτυπώθηκε στο οπτικό υλικό του δείγματος, μέσα στο διάστημα 2009-2018. Αρχικά, ως προς την προέλευση του υλικού για την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού, φαίνεται πως εξέχουσα θέση έχουν οι φιλανθρωπικοί φορείς και οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων αυτιστικών ατόμων, καθώς συγκέντρωσαν, όλα τα έτη από 2009 έως και το 2018, την πλειοψηφία των αφισών, ενώ από το 2017 και μετά σημειώθηκε ραγδαία αύξηση της δημοσίευσης σχετικού υλικού και από φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης και πολιτισμού. Έχει σημασία, ότι κατά το 2018, η μέχρι τότε χαμηλή σε ποσοστά δημοσίευσης υλικού, κατηγορία «Φορείς και Υπηρεσίες διάγνωσης θεραπευτικής παρέμβασης και προώθησης προϊόντων υποστήριξης» κατέγραψε αύξηση, δηλώνοντας την ολοένα αυξανόμενη κυριαρχία του ιατρικού λόγου γύρω από τον αυτισμό. Ως προς την τοπική προέλευση του υλικού, σταδιακά και κυρίως από το 2015 και μετά η επαρχία

ανταγωνίζεται τους φορείς της Αθήνας, που δημοσιεύουν υλικό για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού, φτάνοντας μάλιστα κάποια χρονιά, να έχουν ακόμα και τετραπλάσιο ποσοστό αφισών σε σχέση με την Αθήνα, καθώς οι γονείς συσπειρώνονται σταδιακά περισσότερο μεταξύ τους, λόγω της ανάγκης τους να λάβουν υποστήριξη στη διαδικασία αποδοχής της διάγνωσης των παιδιών τους, να νιώσουν το αίσθημα του ανήκειν ξανά, να επαναπροσδιορίσουν τη φθαρμένη τους ταυτότητα, να διεκδικήσουν άλλοτε την αναγνώριση και αποδοχή των παιδιών τους ως ισότιμων μελών και άλλοτε για να ζητήσουν φιλανθρωπική ενίσχυση και να ανταλλάξουν απόψεις πάνω στην ‘καλύτερη θεραπεία’ για τα παιδιά τους. Ακόμα να σημειωθεί πως από τα μέσα του διαστήματος και μετά, υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις αφισών, για τη δημοσίευση των οποίων χρειάστηκε η συνεργασία περισσότερων του ενός φορέα.

Ως προς το περιεχόμενο του υλικού, σχεδόν όλες τις χρονιές υπάρχει συνέπεια, καθώς οι περισσότερες αφίσες ενημερώνουν για τις εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού. Λιγότερες έχουν σκοπό να ενημερώσουν για τον αυτισμό και την Παγκόσμια Ημέρα του ή και να ευαισθητοποιήσουν τους αναγνώστες, χωρίς να προσκαλούν σε κάποια εκδήλωση, ενώ πολύ λιγότερες στοχεύουν στην προώθηση κάποιου προϊόντος και εμφανίζονται κυρίως στη μέση και στο τέλος του χρονικού διαστήματος που ερευνάται και αφορούν κυρίως ειδικά εκπαιδευτικά λογισμικά και υπηρεσίες υγείας και διάγνωσης. Οι εκδηλώσεις με το πέρασμα των χρόνων αποκτούν όλο και πιο σύνθετη δομή, με την έννοια ότι επιλέγονται από τους διοργανωτές ποικίλες παράλληλες δράσεις, που συνδυάζουν ενημέρωση, φιλανθρωπία και εορτασμό . Μέσα σε σχεδόν μια δεκαετία δεν φαίνεται να υφίστανται πολύ έντονες διαφοροποιήσεις στην προσέγγιση του υλικού και τις θεματικές που επιλέγονται, αντιθέτως εντοπίζεται μία σχετική ομοιομορφία ως προς την κλινική προσέγγιση του αυτισμού, αλλά και την εστίαση στην προσωπική και οικογενειακή κυρίως τραγωδία, με λίγες εξαιρέσεις θεματικών, από τα μέσα του διαστήματος που μελετάται και μετά, που τείνουν προς μία πιο κοινωνική επισκόπηση ζητημάτων που σχετίζονται με τη ζωή των αυτιστικών, αλλά πρόκειται κυρίως για επιφανειακές προσεγγίσεις, που συνεχίζουν να μπλέκονται με ιατρικούς λόγους και ερμηνείες. Ακόμα από τους τίτλους και τη δομή των εκδηλώσεων διαπιστώνεται μια μικρή διαφοροποίηση από το 2015 και μετά, η οποία υποδεικνύει μία αύξηση στις εορταστικές εκδηλώσεις που προωθούν την φιλανθρωπία είτε με την

μορφή οικονομικής ενίσχυσης για συλλόγους αυτιστικών ατόμων, είτε με την μορφή της εκδήλωσης ‘αγάπης’ συμμετέχοντας σε εορταστικές και αθλητικές δράσεις για τα αυτιστικά άτομα. Οι συμμετέχοντες των εκδηλώσεων όλο σχεδόν το χρονικό διάστημα 2009-2018, προέρχονται κυρίως από τον χώρο της ψυχικής υγείας, με έμφαση μάλιστα τα τελευταία χρόνια στους κλάδους της παιδοψυχιατρικής, της παιδιατρικής και παιδονευρολογίας, ενώ από το 2013 και μετά είναι έντονα αισθητή η παρουσία διαφόρων ειδών θεραπειών, με κυρίαρχους τους λογοθεραπευτές και τους εργοθεραπευτές. Γονείς αυτιστικών ατόμων εμφανίζονται κυρίως από το 2015 και μετά. Όσον αφορά τη συμμετοχή αυτιστικών ατόμων, αυτή περιορίζεται σε ελάχιστες μεμονωμένες περιπτώσεις σκόρπιες μέσα στο διάστημα 2009-2018. Οι χώροι όπου λαμβάνουν χώρα οι εκδηλώσεις αρχικά εναλλάσσονται κάθε χρονιά μεταξύ δημόσιων πολιτιστικών χώρων και αυτών που παραχωρούνται από ιδιωτικές πρωτοβουλίες, αλλά καταλήγουν να μοιράζονται ισόποσα τη φιλοξενία των εκδηλώσεων μέχρι το τέλος της περιόδου που ερευνάται. Από το 2015 και μετά σε κάποιες λίγες περιπτώσεις ζητείται οικονομικό αντίτιμο για την είσοδο και παρακολούθηση/συμμετοχή στην εκδήλωση, με ελάχιστες από αυτές να μην δηλώνουν πως το ποσό θα δοθεί για φιλανθρωπικό σκοπό. Ενώ κάποιες από αυτές που δεν διαθέτουν το ποσό για φιλανθρωπικό σκοπό, παρέχουν ως αντάλλαγμα της εισφοράς, βεβαίωση παρακολούθησης στους συμμετέχοντες. Από το 2012 και μετά αρχίζουν να αυξάνονται και οι εκδηλώσεις που υποστηρίζονται από έναν ή παραπάνω χορηγούς και υποστηρικτές, που ενήργησαν βοηθητικά για την διεξαγωγή των εκδηλώσεων, κερδίζοντας διαφημιστικό χώρο στην αφίσα - πρόσκληση της αντίστοιχης εκδήλωσης. Οι χορηγίες φαίνονται να προέρχονται στην πλειοψηφία τους, όλο το διάστημα, από ιδιωτικές επιχειρήσεις. Η υποκίνηση στη φιλανθρωπία ‘ανθίζει’ όλο και περισσότερο άλλοτε με τη μορφή οικονομικής ενίσχυσης και άλλοτε με συμμετοχή σε καμπάνιες, όπως η “μπλε καμπάνια”, η οποία εμφανίζεται πάρα πολύ έντονα κατά το 2015, όπως επίσης εντείνεται και η παρουσία των ‘σημαντικών άλλων’ του αυτισμού, στο υλικό. Το ίδιο διάστημα κάνουν την εμφάνισή τους και κάποιες ελάχιστες αφίσες που προέρχονται από αυτιστικά άτομα, παρ’ όλα αυτά η ετεροεκπροσώπηση κυριαρχεί στο υλικό για τον αυτισμό.

Ο συχνότερα εμφανιζόμενος όρος μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-2018, είναι ο όρος «Αυτισμός». Όροι που προσεγγίζουν τον αυτισμό ως «Φάσμα» και «Διαταραχή» ξεκινούν να σημειώνονται το 2012, αλλά από το 2016 και μετά η

συχνότητά τους αυξάνεται κατά πολύ και βρίσκονται δεύτεροι με πολύ συχνή την ενσωμάτωση τους στον όρο «Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος». Από το 2016 υπάρχει επίσης χρήση όρων, που εστιάζουν στον αυτισμό ως «Αναπτυξιακή Διαταραχή». Να σημειωθεί πως το 2018, εμφανίζεται ακόμα αναχρονιστική αναφορά σε όρο που εστιάζει στην λειτουργικότητα του αυτιστικού ατόμου, ενώ την ίδια χρονιά εμφανίζεται για μία και μοναδική φορά ο σύγχρονος και αποδεκτός, από τους αυτιστικούς ακτιβιστές, όρος «Νευροποικιλότητα». Από το 2015 και μετά, παρά την κυριαρχία του όρου «Αυτισμός», φαίνεται, ότι υπάρχει μία ταυτόχρονη χρήση άλλων όρων που ακολουθούν ξεκάθαρα την κλινική προσέγγιση του αυτισμού, εστιάζοντας σε αναπτυξιακές διαταραχές και λειτουργικότητες που παρεκκλίνουν από το 'φυσιολογικό'. Οι χαρακτηρισμοί του Αυτισμού αρχικά περιορίζονται στις έννοιες του 'μυστηρίου' και της 'περιπλοκότητας', ενώ σταδιακά και μέχρι το 2016, ακολουθούνται πολλές διαφορετικές προσεγγίσεις, όπου συνυπάρχουν κλινικοί προσδιορισμοί, με όρους εφησυχασμού και διαφορετικότητας. Μόνο το 2014 καταγράφεται μία προσέγγισή του αυτισμού, με χαρακτήρα ενδυναμωτικό για τα αυτιστικά άτομα. Από το 2014 μέχρι το 2018 έχουμε μεγάλη αύξηση του υλικού σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές του διαστήματος που ερευνήθηκε. Το 2014, όπως και το 2018 είναι δύο χρονιές με έντονα κλινικό περιεχόμενο. Το 2014 οι σχετικές αναφορές σχετίζονται με 'συμπτώματα' και 'επιδημία' που πρέπει να εμποδιστεί, ενώ το 2018 γίνονται περισσότερες αναφορές για απόκλιση από 'κανονικότητα' και αναπτυξιακές κλίμακες. Στο μεσοδιάστημα οι κλινικοί όροι μπλέκονται με όρους διαφορετικότητας και όροι που θεωρούνται 'ενοχλητικοί' αντικαθίστανται από πιο 'ουδέτερους' όρους. Η χρήση μεταφορικών σχημάτων και συμβολισμών φαίνεται να αυξάνεται με το πέρασμα του χρόνου, ενώ ταυτόχρονα εξειδικεύονται και οι όροι που χρησιμοποιούνται γύρω από τον αυτισμό.

Όλο το διάστημα 2009-2018, ο αυτισμός εντοπίζεται κυρίως ως ζήτημα της παιδικής ηλικίας και μάλιστα στα άτομα αρσενικού γένους, με βάση τις αναφορές του υλικού. Όσο προχωρά χρονικά το υλικό προς το 2018, εμφανίζονται όλο και περισσότερες περιγραφές γύρω από τα αυτιστικά άτομα, που τα θέτουν αρχικά ως 'μαθητές με ειδικές ανάγκες', ως 'ευάλωτα' άτομα ή ως 'ήρωες' και 'αγωνιστές της ζωής', τονίζοντας στην ουσία την αντίληψη ότι ο αυτισμός αποτελεί 'τραγωδία' για το αυτιστικό άτομο και την οικογένειά του. Σε όλο το διάστημα από το 2009 έως το 2018, ως σκοπός του υλικού αναφέρονται συχνότερα η 'Ενημέρωση' και η

‘Ευαισθητοποίηση’ του μη αυτιστικού κοινού σχετικά με τον αυτισμό, πηγάζουν όμως επίσης από μη-αυτιστικά άτομα, αποκλείοντας τα αυτιστικά άτομα από την εκπροσώπηση τους, με αποτέλεσμα τις μη ρεαλιστικές αναπαραστάσεις που έγιναν φανερές τόσο στα παραπάνω στοιχεία για το γραπτό λόγο γύρω από τον αυτισμό, όσο και στα στοιχεία που αφορούν την οπτική αναπαράσταση μέσω των εικόνων των αφισών, καθώς και εκεί παρά κάποιες μικρές διαφοροποιήσεις από το 2014 μέχρι το 2018, στην πλειοψηφία τους οι αναπαραστάσεις, όλου του διαστήματος ακολουθούν παρόμοια λογική, αφού κυριαρχούν απεικονίσεις παιδιών, συνηθέστερα αρσενικού γένους (όταν το γένος δηλώνεται), με ουδέτερη έκφραση τις περισσότερες φορές. Στις σπάνιες φορές που υπήρξε στο μεσοδιάστημα αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου θηλυκού γένους, διέφερε η έκφραση καθώς ήταν χαμογελαστή και υπήρχε ένδειξη ‘βλεμματικής επαφής’ με τον θεατή. Σημαντικό ότι στις αναπαραστάσεις του 2018 βλέπουμε όλο και περισσότερο εικόνες που αφορούν τα αναπτυξιακά στάδια και την ‘φυσιολογική ανάπτυξη’, χαρακτηριστικό της τελικής επικράτησης της αντίληψης του αυτισμού με όρους αναπτυξιακής ‘διαταραχής’, κατά το πέρασμα σχεδόν μιας δεκαετίας, από όταν άρχισε να γίνεται εντονότερα λόγος στην Ελλάδα, για τον Αυτισμό, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού και με τη συνδρομή του ίντερνετ, των νέων τεχνολογιών και των Μ.Μ.Ε.

Μύθοι και προκαταλήψεις του παρελθόντος επιβιώνουν ακόμα, κεκαλυμμένα από τον μανδύα της ιατρικής και της ψυχολογίας, παθολογικοποιώντας τον αυτισμό. Οι κυρίαρχες αφηγήσεις, καθώς και η ορολογία που χρησιμοποιείται, κατασκευάζει τις αναπαραστάσεις αυτές, που είναι ικανές να συντηρήσουν την αντίληψή του αυτισμού ως ιατρικού προβλήματος και να δομήσουν την αντίστοιχη ‘γνώση’ γύρω από τον αυτισμό και τα αυτιστικά άτομα, η οποία ολοένα έτσι διαιωνίζεται και ισχυροποιείται με τη συνδρομή των Μ.Μ.Ε. (Waltz, 2008) και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης πλέον. Με βάση αυτή τη ‘γνώση’ στη συνέχεια οργανώνεται και ρυθμίζεται και η αντίστοιχη πρακτική (Hall, 1997). Η διαστρεβλωμένη ‘γνώση’ για τον αυτισμό, προέρχεται συχνά από την ελλειπή πληροφόρηση γι’ αυτόν, η οποία οφείλεται στο ότι οι ίδιοι οι αυτιστικοί αποκλείονται από την αυτο-εκπροσώπησή τους και άρα από την ουσιαστική ενημέρωση του μη-αυτιστικού πληθυσμού γύρω από την εμπειρία του αυτισμού, όπως την βιώνουν οι πραγματικοί ‘ειδικοί’ του αυτισμού, που δεν είναι άλλοι από τους/τις ίδιους/ιες τους/τις αυτιστικούς/ές. Πέρα από την άγνοια, υπάρχει λοιπόν και η εμπρόθετη δράση, που επιδιώκει τον έλεγχο της πληροφόρησης,

προκειμένου να ασκήσει έτσι εξουσία (Waltz, 2008). Θέτοντάς τα αυτιστικά άτομα ως ‘ανολοκλήρωτα’, στον επίσημο ιατρικό, αλλά και στον καθημερινό λόγο, ο έλεγχος και η ρύθμιση τους επιβάλλεται, με το πρόσχημα της ‘θεραπείας’.

Η Rosemarie Garland-Thomson (1997) σημειώνει πως η αναπηρία δεν αφορά τόσο το σώμα, όσο τις κοινωνικές συμβάσεις για το σώμα. Έτσι, εντός μίας κοινωνίας, που οδεύει ολοένα και περισσότερο στην παγκοσμιότητα της και αναγνωρίζει την ‘ευελιξία’ για πρώτη φορά ως υπέρτατο αγαθό και ικανότητα, η ιατρική μεταβάλλει τον ορισμό του ‘φυσιολογικού’ ανθρώπου, αποκλείει αυτόματα όποιον/α δεν θεωρείται ‘ευέλικτος/η’ και του αποδίδει ιατρική βλάβη, ορίζοντας τον αυτισμό ως ‘τριμερή βλάβη’, που πλήττει την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη, την συμπεριφορά και την ευελιξία σκέψης (Wing & Gould, 1979). Οι ορισμοί αυτοί, ενσωματώνουν την ανάγκη της αναγνώρισης και του διαχωρισμού από τον υπόλοιπο πληθυσμό. Η προφορική ομιλία, συγκεκριμένοι τρόποι επικοινωνία και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, κανόνες ‘σωστής’ συμπεριφοράς και ορισμένοι τρόποι νοητικής λειτουργίας, ενεργοποιούνται προκειμένου να επιτελέσουν αυτόν τον σκοπό. Κάθε άνθρωπος, που προκαλεί αυτές τις οριοθετήσεις, σηματοδοτεί απειλή και πρέπει να ‘απανθρωποποιηθεί’ έγκαιρα. Έτσι, στο παρελθόν, τα αυτιστικά άτομα έχουν περιγραφεί μέσω μεταφορών, που τα παραλληλίζουν με ‘τέρατα’ και ‘ζωντανούς νεκρούς’ (Waltz, 2008), ενσωματώνοντας στοιχεία μυθοπλασίας και αντικατοπτρίζοντας την επικράτηση του φόβου και της άγνοιας ως χαρακτηριστικά της εποχής. Κατά τον 19ο και 20ο αιώνα, η κυρίαρχη μεταφορά με την οποία το αυτιστικό άτομο διαφοροποιείται είναι αυτή της ‘μηχανής’ κι αυτό γιατί πλέον η ανάπτυξη της μηχανικής και οι νέες δυνατότητές της, ενσωματώνουν τη νέα ‘απειλή’ για το ανθρώπινο είδος (Waltz, 2008), που συμπυκνώνεται στο ερώτημα ‘τι μπορώ να κάνω με αυτήν; τι μπορεί να κάνει αυτή σε εμένα’, ενώ ταυτόχρονα η σχέση και η επικοινωνία ανθρώπου και μηχανής παραλληλίζεται με αυτήν του μη-αυτιστικού ανθρώπου με τον αυτιστικό, λόγω των δυσκολιών του καθενός να κατανοήσει τον άλλον (Waltz, 2008). Στις σύγχρονες κοινωνίες της γενετικής τροποποίησης, της παρέμβασης σε μία από τις πιο βασικές λειτουργίες της ζωής το ανθρώπινο γονιδίωμα, η αδυναμία εντοπισμού κάποιου γονιδίου που να σχετίζεται με τον αυτισμό, απειλεί τη δημιουργία ‘τέλειων’ εμβρύων σε περιβάλλον εργαστηρίου, γι’ αυτό ο αυτισμός είναι και πάλι ‘απειλή’, αυτή τη φορά κυρίως για την ιατρική, γι’ αυτό και η έρευνα για τον αυτισμό εστιάζει στην εξεύρεση τρόπων αναγνώρισης του

κατά τον προγεννητικό έλεγχο (Waltz, 2008), κάτι που αν συμβεί μπορεί να εξυπηρετήσει την σύγχρονη ευγονική πρακτική για τον έλεγχο του πληθυσμού των αυτιστικών, μέσω του τερματισμού της κύησης, καθώς άλλωστε είναι δαπανηρό για ένα κράτος να διαθέτει χρήματα στην υποστήριξη και τη βελτίωση ζωών, που δεν θεωρούνται από τον κυρίαρχο βιοπολιτικό λόγο 'άξιες να βιωθούν', καθώς 'αποκλίνουν' από το 'φυσιολογικό' και αποτελούν 'τραγωδία' ακόμα και για τους ίδιους τους αυτιστικούς και τις οικογένειές τους. Έτσι, η 'απειλή' του αυτισμού δέχεται επίθεση από την ιατρική γνώση και πρακτική, με την υποστήριξη μίας πολιτικής οικονομίας και προκειμένου να τον εξουδετερώσουν, τον αντιμετωπίζουν αρχικά ως 'επιδημία' και 'κίνδυνο' για τη δημόσια υγεία, ενώ στην πορεία τον συσχετίζουν με 'αναπτυξιακή διαταραχή' και επιδιώκουν την εξειδίκευση της 'γνώσης' γύρω από τον έλεγχο του ολοένα και περισσότερο.

Η αναζήτηση τρόπων 'κανονικοποίησης' του αυτισμού, από την ιατρική επιστήμη, στο ελληνικό πλαίσιο και όχι μόνο, πάει χέρι-χέρι με την ιδιωτική πρωτοβουλία και κυρίως την φιλανθρωπική δράση της, που συνήθως έχει στόχο να συγκεντρώσει χρήματα για την εύρεση κάποιας θεραπείας. Τα τελευταία, όμως, χρόνια, έχει κάνει την εμφάνισή της στο πλαίσιο της 'φιλανθρωπικής' δράσης για τον αυτισμό και μία άλλη πολύ διαδεδομένη πρακτική, αυτή της φωταγώγησης δρόμων και κτιρίων με μπλε φως και οι πορείες μεγάλων ομάδων ανθρώπων φορώντας μπλε, κατά την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού, με το πρόσχημα της εξυπηρέτησης μίας 'τιμητικής' και 'ενημερωτικής' επιτέλεσης. Η πρακτική αυτή θυμίζει εκείνη την 'φιλάνθρωπη' συγκέντρωση καπακιών φιαλών νερού, με σκοπό την 'ανακύκλωσή τους σε αναπηρικά αμαξίδια. Όπως, σχολιάζει η Αγγελική Ρούσσου (2017) για το θέμα:

«Μια τέτοια κίνηση φωτίζει τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία βλέπει τους ανάπηρους ως άτομα που χρειάζονται τη βοήθεια των άλλων όχι σαν ισότιμα μέλη της κοινωνίας που ζουν από κοινού και έχουν ανάγκες αλλά σαν υποδεέστερα άτομα που έχουν ανάγκη την ελεημοσύνη «μας». Ενώ από τη μια αναγνωρίζεται η σημαντικότητα του να έχει κάποιος που το χρειάζεται ένα αναπηρικό αμαξίδιο ώστε να μετακινείται, φυσικοποιείται το γεγονός ότι αυτό δεν παρέχεται από το κράτος, το οποίο (ζανά) οφείλει να το παρέχει σύμφωνα με τις διακηρύξεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Το γεγονός ότι κάτι τέτοιο δεν γίνεται πεδίο διεκδίκησης αλλά άσκησης φιλανθρωπικών ενεργειών και μάλιστα όχι με άμεσο τρόπο παροχής χρημάτων, αλλά με την ελαχιστότατη

συμβολή που θα μπορούσε να επιδείξει κανείς, είναι ενδεικτική της αξίας που αποδίδουν οι μη ανάπηροι/ες στους ανάπηρους/ες».

Κάτι αντίστοιχο φαίνεται να συμβαίνει και με τον αυτισμό, καθώς η θεσμική και κοινωνική αναγνώριση και συμπερίληψη των αυτιστικών, εκτοπίζεται από το πεδίο των δημόσιων διεκδικήσεων και η μόνη ‘αξία’ και σημασία που δίνεται στις ζωές των αυτιστικών εντοπίζεται σε μία γιορτή υποκρισίας, όπου οι μη-αυτιστικοί έχουν τη δυνατότητα να δείξουν τα φιλόφθωπα αισθήματα τους, περπατώντας ντυμένοι στα μπλε και ‘φωτίζοντας’ τον αυτισμό, ενώ ταυτόχρονα θυματοποιούν, ανηλικοποιούν και αναπαριστούν τα αυτιστικά άτομα μέσα από ένα σωρό στερεοτυπικές εικόνες, που δυσκολεύουν τη ζωή των αυτιστικών, οι οποίοι άλλωστε βρίσκονται στο περιθώριο όλης αυτής της γιορτής προς τιμήν τους, όπως φαίνεται από όλο το υλικό του διαστήματος 2009-2018, για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού. Τέλος, η ύπαρξη και μόνο της Παγκόσμιας Ημέρας Αυτισμού, μετά από μία σχεδόν δεκαετία, που ξεκίνησε να εορτάζεται με στόχο την ‘Ενημέρωση’ και την ‘Ευσυνειδητοποίηση’ γύρω από τον αυτισμό, αποδεικνύει περίτρανα, ότι έχει αποτύχει να εκπληρώσει επαρκώς τον ‘στόχο’ της και πως σίγουρα δεν έχει οδηγήσει στην αποδοχή των αυτιστικών ατόμων.

5.1 Συμπεράσματα: (Περι)Ορίζοντας μέσω της αναπαράστασης και πώς ‘το κομμάτι που λείπει... συναντά τον αυτισμό’

Ανακεφαλαιώνοντας, φαίνεται πως η ανάγκη των γονέων των αυτιστικών παιδιών: άλλοτε για αντίσταση σε ιατρικούς λόγους, που τους έχουν κατηγορήσει για τον αυτισμό των παιδιών τους (Ferguson, 1993· Waltz, 2013), άλλοτε για χαρτογράφηση και ένταξη της εμπειρίας τους σε κάποιο είδος κοινότητας (Banfield, 1958· Carsten, 2003), και άλλοτε πάλι για αναζήτηση υποστήριξης ή και τρόπων ενίσχυσης της ποιότητας ζωής των παιδιών τους (Rapp & Ginsburg, 2011), σε έναν κόσμο που τα περιθωριοποιεί, τους οδηγεί συχνά στην δημιουργία κοινοτήτων, που συνδέονται μόνο από την βιοϊατρική κατηγορία στην οποία εντάσσονται τα παιδιά τους, έπειτα από την ιατρική διάγνωση (Lewis, 2016). Οι τεχνολογικές εξελίξεις πλέον προσφέρουν στους γονείς αυτούς νέες δυνατότητες σύνδεσης και επικοινωνίας μέσω διαδικτυακών τόπων, εκμηδενίζοντας τις γεωγραφικές αποστάσεις. Εκεί μπορούν να μοιράζονται εμπειρίες, απόψεις και προβληματισμούς (Goldsmith, 2017), πάνω σε

θέματα που αφορούν τον αυτισμό. Η έρευνα έδειξε πως, στον Ελλαδικό χώρο, από το 2009 έως το 2018, οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων αυτιστικών ατόμων είναι εκείνοι που εμπλέκονται πιο ενεργά στην δημοσίευση υλικού και στη διοργάνωση εκδηλώσεων για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας του Αυτισμού, με πρώτους τους «Φιλανθρωπικούς / Μη κερδοσκοπικούς συλλόγους γονέων, κηδεμόνων και φίλων αυτιστικών ατόμων, οι οποίοι μάλιστα συνεργάζονται πολύ συχνά με άλλους φορείς προκειμένου να βρουν οικονομική ή άλλου είδους υποστήριξη. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση φάνηκε να είναι η συχνότερη συνεργασία τους στις περιπτώσεις διοργάνωσης εκδηλώσεων, ενώ αναφορικά με τους ομιλητές, που επιλέγουν συνήθως για τις εκδηλώσεις αυτές φάνηκε να προτιμώνται επιστήμονες και οι λεγόμενοι ‘ειδικοί’ του αυτισμού, οι οποίοι συνήθως προέρχονται από τον ιατρικό κλάδο. Μάλιστα, σημειώθηκε έντονη δράση των συλλόγων γονέων στην επαρχία, ξεπερνώντας και αυτήν που λαμβάνει χώρα στην ελληνική πρωτεύουσα και αυτό πιθανώς να εξηγείται και από την, συχνά, πιο περιορισμένη πρόσβαση των κατοίκων της επαρχίας σε υπηρεσίες τις οποίες οι ίδιοι θεωρούν αναγκαίες για τα αυτιστικά παιδιά τους.

Πέρα από τις αφίσες πληροφοριακού χαρακτήρα, που διαφημίζουν το περιεχόμενο των εκδηλώσεων για την Παγκόσμια Ημέρα, οι γονείς και οι φιλανθρωπικοί τους σύλλογοι είναι εκείνοι που συντάσσουν συνήθως και τις αφίσες ανθρωπιστικού χαρακτήρα, με στόχο την ευρεία διασπορά πληροφόρησης γύρω από τον αυτισμό, επιλέγοντας, όμως και πάλι, συχνότερα κλινικό λόγο και αναπαράγοντας την αντίληψη ότι ο αυτισμός είναι βλάβη και προσωπικό ζήτημα, που χρήζει φροντίδας, και ομαλοποίησης. Οι γονείς ταυτίζουν τις εμπειρίες τους με αυτές των παιδιών τους και θεωρούν πως είναι οι καταλληλότεροι, ακόμα και από τα παιδιά τους, για να τα εκπροσωπήσουν. Οι αντιδράσεις της οικογένειας και ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζει τον αυτισμό, φαίνεται να επηρεάζεται από το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται, καθώς και να το αντανakλά (Ferguson, 1993), ακόμα και αν ταυτόχρονα του ασκεί κριτική. Ο φιλανθρωπικός ρόλος που έχουν συνήθως οι οργανώσεις και οι σύλλογοι γονέων αυτιστικών παιδιών, αναδεικνύεται, αρκετά έντονα κατά την επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας αυτής. Οι φιλανθρωπικές οργανώσεις γονέων έχει φανεί από προηγούμενες έρευνες πως έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην οικονομική ενίσχυση της βιοϊατρικής έρευνας (Rapp & Ginsburg, 2011· Bogdan, 2012). Για τον σκοπό αυτό συχνά (ανα)παράγονται λόγοι,

που θέτουν τον αυτισμό ως κάτι ‘απειλητικό’ το οποίο πρέπει να ελεγχθεί με κάθε κόστος και σε αυτό έρχεται να βοηθήσει η ιατρική επιστήμη μέσω της αναζήτησης θεραπειάς, για την οποία η χρηματοδότηση είναι αναγκαία. Παρ’ όλο που έρευνες έχουν υποστηρίξει πως δίκτυα γονέων αυτιστικών ατόμων δύναται να λειτουργήσουν (και έχουν ίσως ήδη σε έναν βαθμό λειτουργήσει) ενισχυτικά, στην πορεία προς την χειραφέτηση και την πολιτική διεκδίκηση των παιδιών τους (Silverman, 2012, Waltz, 2013), οι περισσότεροι φιλανθρωπικοί σύλλογοι γονέων σήμερα, παραβλέπουν σχεδόν πάντα τους αυτιστικούς ενήλικες, αλλά και τους ακτιβιστές ανάμεσά τους, που εναντιώνονται στην ετερο-εκπροσώπηση τους, στην αναζήτηση κανονικοποιητικών ‘θεραπευτικών’ παρεμβάσεων και στην ‘φιλανθρωπία’ γι’ αυτούς, που δεν ενισχύει πραγματικά την κοινωνική τους ένταξη και δεν βελτιώνει την ποιότητα ζωής τους (Savarese, 2010).

Τα δεδομένα κατατάσσουν στη δεύτερη κατά σειρά θέση σχετικά με την παραγωγή υλικού και την διοργάνωση εκδηλώσεων για την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού, τους αυτό-ανακηρυσσόμενους ως ‘ειδικούς’ του αυτισμού, οι οποίοι σε μεγαλύτερο ποσοστό προέρχονται από τον τομέα της υγείας και σε μικρότερο από τον χώρο της εκπαίδευσης και κυρίως της ‘ειδικής αγωγής’. Σε μεγάλο μέρος του υλικού διαπιστώθηκε η μεγάλη εμπιστοσύνη των γονέων προς τους ‘ειδικούς’, η οποία συχνά τεκμηριώνεται πάνω στην παρουσίαση των τίτλων και των εξειδικεύσεων τους. Το μέγεθος της επιρροής των ‘ειδικών’ στις ζωές των αυτιστικών ατόμων, φαίνεται εν μέρει και από το ότι αποτελούν την πρώτη κατηγορία συμμετεχόντων σε εκδηλώσεις για τον Αυτισμό, σε όλο το χρονικό διάστημα από το 2009 έως το 2018, στην Ελλάδα. Οι απόψεις των ‘ειδικών’ έχουν στο παρελθόν νομιμοποιήσει πολιτικές καθοριστικές για τις ζωές των αυτιστικών, όπως την ιδρυματοποίησή τους, αλλά και κακοποιητικές, δήθεν ‘θεραπευτικές’ πρακτικές παρέμβασης, ακόμα και εφαρμογές της ευγονικής, συνεχίζοντας μέχρι και σήμερα. Οι γονείς εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους ‘ειδικούς’ και πειθαρχούν στις κατευθύνσεις τους, θεωρώντας τους ‘αυθεντίες’ (Ferguson, 1993). Χάρη στον κλινικό λόγο η ζωή ενός αυτιστικού ατόμου συνδέθηκε με την τραγωδία του ίδιου και της οικογένειάς του. Η ‘εξουσία της γνώσης’ της ιατρικής επιστήμης, ταυτόχρονα με τον κοινωνικό έλεγχο, εισχωρούν όλο και βαθύτερα στην οικογενειακή ζωή (Lasch, 1979), εξασφαλίζοντας την διατήρηση της κυρίαρχης κουλτούρας (Hannah Arendt, 1961).

Οι γονείς, οι φιλανθρωπικές τους οργανώσεις και οι επαγγελματίες υγείας, λοιπόν, είναι οι συχνότεροι εκπρόσωποι του αυτισμού στην Ελλάδα, οι αλλιώς αυτοί που έχουν αυτοχρηστεί ως ‘επαΐοντες’ (πρβλ. στην έννοια όπως την ορίζει ο Goffman, 2001) του, μιλώντας για τα αυτιστικά άτομα, στην θέση τους ή προτείνοντας την χρήση ορολογίας που εκείνοι θεωρούν πολιτικά ορθότερη, με τρόπο πατερναλιστικό, προς τα ίδια τα αυτιστικά άτομα και τις εμπειρίες τους και μη λαμβάνοντας υπόψη τους το δικαίωμα τους στον αυτοπροσδιορισμό τους (πρβλ. ‘neurosplaining’ στο Petersen, 2018). Οι όροι και οι ταμπέλες που οι μη αυτιστικές/οί συχνά θέτουν για να αναφερθούν στα αυτιστικά άτομα μπορεί να απέχουν πολύ από την εμπειρία του αυτισμού, ενώ μέσω της ετερο-εκπροσώπησης δημιουργούνται μη ρεαλιστικές αναπαραστάσεις του αυτισμού, που τον τοποθετούν ως ατομικό ελάττωμα, που επηρεάζει τη ‘λειτουργικότητα’ του ατόμου, άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο (Aylward, - Flynn, 2018 Williams, 2019 Hector, April 15 2020), ενώ ταυτόχρονα δύναται συχνά, να αντισταθμιστεί σε κάποιον βαθμό από κάποιο ταλέντο του, ώστε αυτό, εν συνεχεία να αποτελέσει αντικείμενο έμπνευσης για τα μη-αυτιστικά μέλη της κοινωνίας και να καθησυχάσει φόβους και ενοχές τους (Young, 2014 στο TEDx Sydney). Ακόμα, συχνά επιδεικνύεται το ‘κουράγιο’ του ‘ήρωα’ γονέα, που ‘μάχεται’ τον ‘κακό’ αυτισμό.

Το είδος και το περιεχόμενο των εκδηλώσεων, του δείγματος, φανερώνει το παράδοξο αυτού του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας, τουλάχιστον όπως λαμβάνει χώρα, καθώς αυτό που, φαινομενικά, γιορτάζεται, αντιμετωπίζεται, ταυτόχρονα, άμεσα ή έμμεσα ως ‘Διαταραχή’, που εστιάζεται στο κομμάτι της επικοινωνίας και του λόγου, σε ‘στερεοτυπίες’ και ‘ακατάλληλες’ κοινωνικές συμπεριφορές, σε ζητήματα αισθητηριακής ολοκλήρωσης ή σε ζητήματα που αφορούν την ψυχική υγεία, με αποτέλεσμα, οι περισσότερες εκδηλώσεις, να αφορούν εισηγήσεις σχετικά με διαγνωστικές εικόνες και θεραπευτικές παρεμβάσεις. Ακριβώς, λοιπόν, αυτό που ‘γιορτάζεται’ είναι αυτό του οποίου ο έλεγχος και η ομαλοποίηση επιδιώκεται. Η φιλανθρωπική δράση που λαμβάνει χώρα εκείνη την ημέρα, είτε με την μορφή συλλογής πόρων, είτε με τη συμμετοχή σε καμπάνιες στήριξης οργανωμένες από μη-αυτιστικά άτομα, άσχετα από την βούληση των αυτιστικών ατόμων, όπως η καμπάνια “Άναψε Μπλε Φως για τον Αυτισμό”, μετατοπίζουν την ευθύνη από την κοινωνία (Shakespeare, 2000) και καθησυχάζουν φόβους και ενοχές (Hevey, 1992b Haller & Ralph, 2001) της μη-αυτιστικής κοινωνίας. Μάλιστα, δεν

είναι σπάνια η κερδοσκοπία μεγάλων φιλανθρωπικών οργανώσεων εις βάρος των αυτιστικών, ενώ και η έρευνα, προωθεί συχνά τα συμφέροντα του ιατρικού και του φαρμακευτικού κλάδου (Waltz, 2012), ακόμα και της ‘ειδικής αγωγής’ και όχι των αυτιστικών ατόμων. Άλλωστε είναι κυρίως μέσω της παραγωγής ‘γνώσης’ για το ‘κανονικό’, που η ιατρική ορίζει την ‘βλάβη’, εδραιώνοντας την κυριαρχία της και αποκομίζοντας οικονομικά οφέλη (Oliver, 1990· Hevey, 1992b· Goffman, 2001· Basnett, 2018).

Στην πλειοψηφία του το υλικό του δείγματος διατρανώνει, πως στόχος του είναι η ‘Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση για τον Αυτισμό, παρ’ όλο που δεν συμπεριλαμβάνει τα ίδια τα αυτιστικά άτομα, καθώς συχνά δεν θεωρούνται από τους δημιουργούς του υλικού, ως ικανά να αυτο-εκπροσωπηθούν (Lynch, March 29 2020). Οι αναπαραστάσεις του αυτισμού και των αυτιστικών ατόμων, που παράγονται από τα μη-αυτιστικά άτομα και κυρίως τους ‘επαΐοντες’ του αυτισμού αναπαράγουν το στίγμα και μεγαλώνουν την απόσταση προς την κατανόηση και αποδοχή του αυτισμού (Vance, May 11, 2019). Έτσι, ο Απρίλιος καταλήγει να είναι ένας μήνας που καταρρακώνει τα αυτιστικά άτομα, καθώς οι φωνές τους καταπνίγονται και οι μη-ρεαλιστικές αναπαραστάσεις γι’ αυτά αναπαράγονται γύρω τους με μεγάλη ταχύτητα. Το υλικό που υποτίθεται πως προορίζεται για ‘ενημέρωση’ και ‘ευαισθητοποίηση’ καταλήγει να αναπηροποιεί τα αυτιστικά άτομα, καθώς άλλωστε προέρχεται από ιατρικές προσεγγίσεις του αυτισμού (Goldacre, 2012· Waltz, 2012). Η ενημέρωση αυτή είναι πλέον ανάγκη να αντικατασταθεί από ενημέρωση γύρω από το κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας και τη νευροδιαφορετικότητα, με στόχο την ένταξη και την αποδοχή του αυτισμού και των αυτιστικών (Crosman, March 1, 2019).

Έτσι, τα αυτιστικά άτομα δημιουργούν δίκτυα αυτο-εκπροσώπησης με οδηγό το σύνθημα «Τίποτα για εμάς, χωρίς εμάς» (Savarese, 2010), θέτοντας εναλλακτικές στις καμπάνιες στήριξης και τα σύμβολα, που επιλέγουν γι’ αυτούς οι μη-αυτιστικοί (Silberman, 2015). Ελάχιστες αφίσες του δείγματος, αποτελούν προϊόν αυτο-εκπροσώπησης. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δίνουν πλέον στα αυτιστικά άτομα μεγαλύτερη δυνατότητα να ακουστούν οι φωνές τους. Έτσι, όλο και περισσότερες είναι εκείνες οι φωνές αυτιστικών ανά τον κόσμο, που δηλώνουν περήφανα τον αυτισμό τους ως μέρος της νευροποικιλότητας και ταυτόχρονα αποκαλύπτουν και κάθε άλλο στοιχείο που διαμεσολαβεί και συνθέτει την ταυτότητά τους, απαιτώντας

την αποδοχή και την ισότιμη ένταξή τους στην κοινωνία. Οι μη-αυτιστικοί θα μπορούσαν να αποτελέσουν χρήσιμους συμμάχους αν πρώτα ενημερωθούν για τον αυτισμό από τους ίδιους τους αυτιστικούς και αναγνωρίσουν την παθολογικοποίηση του από την κουλτούρα της αρτιμέλειας.

Αναζητώντας τις κυρίαρχες ερμηνευτικές προσεγγίσεις του αυτισμού, όπως αυτές προέκυπταν από το υλικό του δείγματος, ο αυτισμός φάνηκε να αντιμετωπίζεται άμεσα ή έμμεσα, με όρους ‘διαταραχής’ της παιδικής ηλικίας ή ακόμα και ως ‘επιδημία’, από την οποία πρέπει να προστατευτεί η παιδική ηλικία. Το αυτιστικό παιδί τοποθετείται εντός ενός φάσματος, με δύο αντίθετους πόλους που σηματοδοτούν τη ‘λειτουργικότητα’ του, πάνω στην οποία το διαγνωστικό πόρισμα, που στον κλινικό λόγο σηματοδοτεί τον ‘βαθμό της βλάβης’, δομούνται οι προβλέψεις και προσδοκίες των ‘ειδικών’ για την ζωή του, (Ντεροπούλου-Ντέρου & Ζώνιου-Σιδέρη, 2018). Άλλωστε η κλινική αντίληψη ευνοεί τέτοιου είδους κατηγοριοποιήσεις. Η έννοια ‘φάσμα’ σημειώνεται στην έρευνα αυτή ως κυρίαρχη μεταφορά εννοιολόγησης του αυτισμού. Τέτοιου είδους ταξινομήσεις δεν φαίνεται να ωφελούνται τα αυτιστικά άτομα, αλλά εξυπηρετούνται τους ίδιους τους ‘ειδικούς’ και την προώθηση των ‘θεραπειών’ τους (Stevenson, Harp, Gernsbacher, 2011).

Στο μεγαλύτερο μέρος των εκδηλώσεων που οργανώνονται από τους γονείς ή προορίζονται γι’ αυτούς, η ιδεολογική βάση είναι αυτή της ‘προσωπικής τραγωδίας’ που επιφέρει ο αυτισμός στο αυτιστικό άτομο και την οικογένειά του και η οποία θέτει ως πρωταρχική ανάγκη και μονόδρομο την θεραπεία του (Oliver, 1996· Barnes & Mercer, 2003). Ο αυτισμός, όπως αναδεικνύεται στην έρευνα, πλαισιώνεται σταθερά, ως ‘απόκλιση’ από την ‘κανονικότητα’, κάτι που αποδεικνύεται και από τις συνεχόμενες αναφορές, στο δείγμα για ‘ακατάλληλες’ και ‘στερεότυπες’ συμπεριφορές, ‘ανικανότητα’, ‘πρόβλημα’, ‘δυσκολίες’. Σε αρκετές αφίσες του υλικού της έρευνας ο αυτισμός αντιμετωπίζεται και ως αναπτυξιακή διαταραχή, η οποία προκύπτει από την σύγκριση με ένα πρότυπο αρτιμέλειας (Davis, 1995· Morgan, 2005· Kumari Campbell, 2012· Kumari Campbell, 2013). Έτσι, η ‘θεραπευτική’ παρέμβαση και ειδική αγωγή, κατέχουν κεντρικό ρόλο στη ζωή των αυτιστικών παιδιών, προκειμένου να επέλθει κάποιου είδους ρύθμιση και ομαλοποίηση της απόκλισης (Παπαδόπουλος, 2017· Τεντόμας, 2017).

Η μεταφορά είναι γλωσσική επιλογή που συναντάται συχνά αναφορικά με τον αυτισμό, όπως αναδεικνύει και το δείγμα και καταφέρει να πλαισιώνει εννοιολογικά και να κατασκευάζει νόημα μέσα από την δημιουργία αναλογιών. Έτσι, ο αυτισμός συμβολίζεται ως πάθηση, επιδημία, τραγωδία, μυστήριο, το αυτιστικό άτομο ως φορτίο, άδειο φρούριο, μηχανή, ενώ γονείς και ειδικοί ως ήρωες (Waltz, 2014). Ακόμα, υπάρχουν και μεταφορές που επιστρατεύονται προκειμένου να καλύψουν την αμηχανία απέναντι στον αυτισμό. Σχήματα λόγου και ‘πολιτικά ορθοί’ όροι, ενεργοποιούνται για να καθησυχάσουν φόβους και τύψεις και να καμουφλάρουν ιατροκατευθυνόμενες αντιλήψεις. Ο όρος ‘διαφορετικότητα’ για παράδειγμα, επιλέγεται συχνότερα, ως περισσότερο ουδέτερος όρος, που όμως δεν μοιάζει να καταφέρει να ξεφεύγει από την ελλειμματική προσέγγιση του αυτισμού (Ντεροπούλου-Ντέρου & Ζώνιου-Σιδέρη, 2018). Η αποφυγή του όρου αυτισμός, αρνείται την κοινωνικοπολιτισμική διάσταση του (Evans, 1992· Ντεροπούλου-Ντέρου & Ζώνιου-Σιδέρη, 2018), ενώ ο αυτιστικός άνθρωπος γίνεται αυτόματα ο ‘άλλος’ (Foucault, 1978· D’ Cruzz, 2011), που απειλεί την ομοιογένεια της κυρίαρχης κουλτούρας. Στο πλαίσιο της πολιτικής ορθότητας των όρων, εντάσσεται και η συχνή επιλογής του όρου ‘άτομο με αυτισμό’, από τους μη-αυτιστικούς δημιουργούς του υλικού, ως ο ‘σωστός’ όρος θέτοντας τον σε αντιδιαστολή με τον όρο ‘αυτιστικό άτομο’, που επιλέγουν συνηθέστερα τα αυτιστικά ενήλικα άτομα, τα οποία διατυπώνουν το επιχείρημα πως ο αυτισμός τους είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ταυτότητά τους (πρβλ. στο Neuroclastic, July 15, 2019). Η επιβολή ‘πολιτικά ορθών’ όρων μπορεί να αποτελεί εξίσου πρακτική αρτιμέλειας (Titchkosky, 2001· Sequenzia, 2016). Οι σχέσεις εξουσίας εντός μιας κοινωνίας συνδέονται άρρηκτα με τη γλώσσα. Όμως, η ‘crip’ κουλτούρα δύναται, πιθανώς να επαναπλαισιώσει ‘αρνητικούς’ μέχρι τώρα χαρακτηρισμούς και να τους οικειοποιηθεί εκ νέου, απογυμνωμένους από κανονιστικές κατασκευές (McRuer, 2006· Kafer, 2013).

Ως προς τα οπτικοπαραστατικά σύμβολα του αυτισμού, η έρευνα ανέδειξε ως κυρίαρχο το σύμβολο του παζλ, που τον αναδεικνύει ως ‘περίπλοκη κατάσταση’, ‘μυστήριο’ και ‘αίνιγμα’ (Crosman, March 01 2019). Πολύ συχνή είναι και η χρήση της ‘κορδέλας ευαισθητοποίησης’, ως σύμβολο της ενημέρωσης, της ευαισθητοποίησης και της πρόληψης ή ακόμα και αντιμετώπισής του αυτισμού. Το αυτιστικό άτομο αντικειμενοποιείται και παθολογικοποιείται μέσω της μετατροπής του σε παζλ προς επίλυση και ενισχύεται η αναπαράστασή του ως υπολειπόμενο και

ως κομμάτι αταίριαστο στην κοινωνία (Waltz, 2014). Πλέον, τα περισσότερα αυτιστικά άτομα, υποστηρίζοντας το κίνημα της νευροδιαφορετικότητας και το δικαίωμα τους στην αυτο-εκπροσώπηση τους, αρνούνται το σύμβολο του παζλ, που αποτελεί πλέον το κατ' εξοχήν σύμβολο του αυτισμού για τις φιλανθρωπικές οργανώσεις του (Jessor, 2019), και το αντικαθιστούν με αυτό του απείρου, που δηλώνει τις άπειρες δυνατότητες της νευροποικιλότητας (Crosman, March 01 2019).

Το χρώμα που φάνηκε από το υλικό να έχει τεθεί ως αντιπροσωπευτικό του αυτισμού είναι το μπλε, του οποίου οι συσχετίσεις με το 'φύλο' του αυτισμού, είχαν και έχουν ως επακόλουθο πολλά άτομα θηλυκού γένους να μην λαμβάνουν διάγνωση για τον αυτισμό. Και ο συνδυασμός διαφόρων έντονων χρωμάτων χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει το 'φάσμα του αυτισμού' (Crosman. March 1 2019· Sinclair, March 30 2019. Οι αυτιστικοί/ές ακτιβιστές/στριες εναντιώνονται στις συνδηλώσεις αρτιμέλειας, φιλανθρωπίας, κερδοσκοπίας και αποκλεισμού των αυτιστικών γυναικών και στη θέση του επιλέγουν άλλοτε το κόκκινο χρώμα που συμβολίζει την αποδοχή των αυτιστικών και άλλοτε το χρυσό χρώμα ή ακόμα και τα χρώματα του ουράνιου τόξου που δηλώνουν την ποικιλομορφία (Crosman. March 1 2019).

Η απεικόνιση του αυτιστικού ατόμου, απέδειξε πως οι ενήλικες συχνά αποκλείονται από την αναπαράστασή τους σε εικόνες των φιλανθρωπικών και κλινικών διαφημίσεων, καθώς η απεικόνιση αυτιστικού παιδιού, θεωρείται επικερδέστερη, αφού μπορεί ευκολότερα να προκαλέσει οίκτο, αλλά και να χαρίσει ελπίδα (Stevenson, Harp & Gernsbacher, 2011· Bogdan, 2012). Επιπλέον, η επιλογή απεικόνισης αποκλειστικά σχεδόν, του αυτισμού στην παιδική ηλικία, συνδέεται και με την επικρατούσα κλινική αντίληψη του αυτισμού ως 'παιδική πάθηση'. Η ανηλικοποίηση του αυτισμού στην αναπαράστασή του, έχει επιπτώσεις στην καθημερινότητα των ενήλικων αυτιστικών ατόμων (Ρούσσου, 2017).

Η ανηλικοποίηση των αυτιστικών χρησιμεύει ταυτόχρονα και ως τρόπος δικαιολόγησης της καθημερινή υποστήριξης και φροντίδας στο συλλογικό ασυνείδητο (Ρούσσου, 2017). Τα αυτιστικά άτομα παρουσιάζονται ως εξαρτώμενα μέσω της φιγούρας του παιδιού, ενώ όπως φαίνεται και στο δείγμα, δεν παραλείπεται και η επιπλέον υπόδειξη της εξάρτησης από μη-αυτιστικά άτομα (Elks, 2012), κυρίως γυναίκες - φροντίστριες, που συμπεριλαμβάνονται συχνά στην οπτική αναπαράσταση μέσω των εικόνων.

Στις φωτογραφίες του δείγματος, είναι συχνό να αναπαριστάται το αυτιστικό άτομο από το άνω μέρος του θώρακα και πάνω, πάντα περιποιημένο και πληρώντας τα δυτικά πρότυπα ομορφιάς, ενώ η εστίαση στο βλέμμα, χρησιμοποιείται συχνά για να δηλώσει τον αυτισμό. Υπάρχουν και περιπτώσεις φωτογραφιών ή ψηφιακών σχεδίων, όπου ο αυτισμός δηλώνεται μέσω της δράσης του εικονιζόμενου. Συνοδευτικές λεζάντες χρησιμοποιούνται επίσης συχνά για να δηλώσουν τον αυτισμό και άλλοτε για να επισημάνουν το ‘ακατάλληλο’ και ‘στερεοτυπικό’ της δράση του εικονιζόμενου (Elks, 2012). Δεν γνωρίζουμε βέβαια, στην πραγματικότητα αν τα μοντέλα των φωτογραφιών είναι πράγματι αυτιστικά άτομα ή απλά ο θεατής αποδέχεται ως αυταπόδεικτο τον λόγο της φιλανθρωπικής οργάνωσης ή του επαγγελματία που είναι υπεύθυνος για την παραγωγή της διαφημιστικής αφίσας.

Η επιλογή της εστίασης στο βλέμμα του αυτιστικού εικονιζόμενου συνδέεται με στερεότυπες αφηγήσεις για τον αυτισμό. Η εστίαση αυτή, όμως φάνηκε στο υλικό να διαφοροποιείται, στις λίγες εικόνες που αναπαριστάται αυτιστικό παιδί θηλυκού γένους. Ο αυτισμός αντιμετωπίζεται λανθασμένα, περισσότερο ως ζήτημα της παιδικής ηλικίας που εντοπίζεται κυρίως στα αγόρια (Clee, December 5, 2019). Οι εικόνες παιδιών αρσενικού γένους είναι η πλειοψηφία στο υλικό και στις περιπτώσεις εικόνων κοριτσιών, εντοπίζονται σημαντικές διαφορές στην έκφραση του προσώπου και συγκεκριμένα στο βλέμμα. Η αναπαραγωγή τέτοιων αβάσιμων αναπαραστάσεων συνδέεται με την διαμόρφωση των διαγνωστικών κριτηρίων, κατά την οποία οι γυναίκες συνήθως παραβλέπονται και μένουν αδιάγνωστες. Τα αυτιστικά κορίτσια, έτσι αναγκάζονται συχνότερα να καμουφλάρουν τον αυτισμό τους, με συχνά καταστροφικές για τις ίδιες συνέπειες (Clee, December 5, 2019).

Οπτικά εφέ που αποπροσωποποιούν το αυτιστικό άτομο και το περιχαρακώνουν απαγορεύοντάς του τη σύνδεση με το περιβάλλον του, επιστρατεύονται στις οπτικοπαραστατικές απεικονίσεις, εδραιώνοντας τον αυτισμό ως εμπόδιο. Οι αναπαραστάσεις αυτές επιβιώνουν πολλά χρόνια, αν και ξεκίνησαν από ψυχιατρικές μελέτες, ιδιαίτερα αμφιλεγόμενου προσώπου (Waltz, 2012). Η παραγωγή μεταφορικών γλωσσικών και οπτικών σχημάτων, στην προσπάθεια των μη αυτιστικών να εξηγήσουν τον αυτισμό, είναι μάλλον περισσότερο ένδειξη αδυναμιών στην προσέγγιση του.

Και οι μητέρες αυτιστικών παιδιών, έχουν πέσει θύματα της συμβολικής αναπαράστασης και των μεταφορικών σχημάτων και έχουν παθολογικοποιηθεί (Douglas, 2016· Ferguson, 2018). Οι μητέρες αυτιστικών παιδιών ωθούνται μέσω της πίεσης που τους ασκείται από τις κυρίαρχες αναπαραστάσεις, να ταυτιστούν με τον ρόλο της ‘μαχήτριας’/‘ηρωίδας’ μητέρας, προκειμένου να γίνουν κατά κάποιο τρόπο αποδεκτές κοινωνικά. Έτσι, όμως η κοινωνία καταφέρνει να μετατοπίσει την ευθύνη αποκλειστικά στην μητέρα, ακόμα και αν έχει πλέον πάψει να την κατηγορεί ανοιχτά για το αυτιστικό παιδί της (Baker & Drapela, 2010· McGuire, 2011· Sousa, 2011· Douglas, 2016). Η γυναίκα - φροντίστρια αναπαριστάται ως μία φιγούρα ‘μαρτυρική’, εξαιτίας του ‘εξαρτημένου’ από αυτήν παιδιού της, το οποίο αποτελεί, δια βίου, ‘φορτίο’ για εκείνη. Η σταδιακή, όμως ανά τον κόσμο, εμφάνιση μητέρων που διεκδικούν στο πλάι των παιδιών τους, επικρίνοντας την κρατική πολιτική και πρακτική, που εμποδίζει την πρόσβαση και συμμετοχή των παιδιών τους, δείχνει τον δρόμο προς μία κοινωνία της συμπερίληψης (Douglas, 2016).

Εξετάζοντας και συγκριτικά το υλικό κάθε έτους, μέσα στην περίοδο 2009-2018, διάστημα σχεδόν μιας δεκαετίας δεν φαίνεται να υφίστανται πολύ έντονες διαφοροποιήσεις ως προς την προέλευση του υλικού, το είδος και το περιεχόμενό του, την ερμηνευτική προσέγγιση του αυτισμού σε αυτές και τις επιλογές αναπαραστατικών μέσων. Αντιθέτως σημειώθηκε ένα αρκετά επαναλαμβανόμενο αναπαραστατικό και ερμηνευτικό μοτίβο, το οποίο κλείνει περισσότερο προς την κλινική προσέγγιση του αυτισμού, την εστίαση στην προσωπική και οικογενειακή κυρίως τραγωδία και την φιλανθρωπία. Οι συμμετέχοντες των εκδηλώσεων, όλο σχεδόν το χρονικό διάστημα 2009-2018, προέρχονται κυρίως από τον χώρο της ψυχικής υγείας, κυρίως με ‘εξειδίκευση’ στην παιδική ηλικία, ενώ εντονότερη γίνεται σταδιακά και η παρουσία διαφόρων ειδών θεραπευτών. Η συμμετοχή αυτιστικών ατόμων, είναι ελάχιστη. Συχνότερα εμφανίζεται ο όρος «Αυτισμός», ο οποίος όμως συνυπάρχει έντονα με όρους που εμπεριέχουν το «Φάσμα» και τη «Διαταραχή». Όλο το διάστημα, ο αυτισμός εντοπίζεται κυρίως ως ζήτημα της παιδικής ηλικίας και μάλιστα στα άτομα αρσενικού γένους. Η ‘Ενημέρωση’ και ‘Ευαισθητοποίηση’ προτάσσονται ως πρωταρχικός στόχος του υλικού.

Μία διαφοροποίηση του υλικού έγκειται στο ότι, μέχρι το 2018, συναντάται μεγάλη αύξηση του υλικού. Εξίσου αυξάνεται και η χρήση μεταφορικών σχημάτων και συμβολισμών ενώ υπάρχει ολοένα και περισσότερη εξειδίκευση, σε κλινικό επίπεδο,

των όρων που χρησιμοποιούνται σχετικά με τον αυτισμό, αλλά και σύγκριση του αυτισμού με την κοινωνικά κατασκευασμένη ‘νόρμα’.

«Και πώς ξέρεις ότι είσαι τρελός;».

‘Να ξεκινήσουμε’, είπε ο Γάτος, ‘από το ότι ένας σκύλος δεν είναι τρελός. Το επιβεβαιώνεις;’.

‘Υποθέτω’, είπε η Αλίκη.

‘Ωραία λοιπόν...’, συνέχισε ο Γάτος, ‘βλέπεις ένα σκυλί να γρυλίζει όταν είναι θυμωμένο και να κουνάει την ουρά του όταν είναι ευχαριστημένο. Τώρα εγώ, γρυλίζω όταν είμαι ευχαριστημένος και κουνάω την ουρά μου όταν είμαι θυμωμένος. Άρα, είμαι τρελός’.»

(απόσπασμα από το βιβλίο του Lewis Carroll (1865),
‘Alice's Adventures in Wonderland’, MacMillan & Co.)

Για την Waltz (2014) οι αναπαραστάσεις του αυτισμού εφορμούν πάντα από την προσπάθεια να οριστεί το ‘κανονικό’, το οποίο όμως βασίζεται σε μύθους περί ‘καθαρότητας’ και παραβλέπει τις σύνθετες βιωμένες πραγματικότητες. Η Jenny Corbett (1996) στο ‘Bad Mouthing: The Language of Special Needs’, σημειώνει πως ο λόγος που προέρχεται από τον χώρο της ψυχολογίας, επαφίεται έντονα στην χρήση της μεταφοράς, η οποία σε μεγάλο βαθμό ευθύνεται για την εισβολή ‘ποιητικών εικόνων’ και σχημάτων λόγου στο δημόσιο διάλογο για την αναπηρία. Για την Thomson (2001), οι αναπαραστάσεις έχουν κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες, καθώς λειτουργούν ως βάση νομιμοποίησης ολόκληρων συστημάτων διάκρισης και αποκλεισμού ή ακόμα χειρότερα, όπως έχει συμβεί επανειλημμένα, στην ιστορία του αυτισμού, αλλά και γενικότερα της αναπηρίας, έχουν δικαιολογήσει ακόμα και ευγονικές/θανατοπολιτικές πρακτικές, όπως για παράδειγμα τις ‘δολοφονίες ελέους’ από τους ίδιους τους φροντιστές και γονείς αυτιστικών ατόμων, που τα σκότωναν με πρόσχημα το ότι τα απάλλασσαν από την ‘τραγωδία’ τους, την οποία οι επικρατούσες αναπαραστάσεις, διαιώνιζαν ως βιωμένη εμπειρία του αυτισμού. Η απανθρωποποίηση των αυτιστικών ατόμων, είτε μέσω της παρομοίωσης τους με μηχανές, είτε μέσω ιατρικών λόγων που συγκροτούν το αυτισμό ως ‘μολυσματική’ πηγή εντός μίας ‘επιδημίας’ αυτισμού ή ακόμα και ως ‘γενετικό ρίσκο’, έχουν συνέπειες στις αποφάσεις που αφορούν τη φροντίδα, την εκπαίδευση, την ιατρική

υποστήριξη και παρέμβαση και γενικότερα κάθε πτυχή της ζωής των αυτιστικών, νομιμοποιώντας την διάκριση και τον αποκλεισμό τους. Άλλωστε και οι μέθοδοι τροποποίησης της συμπεριφοράς, από το ηλεκτροσόκ ως την ABA, που θυμίζουν εκπαιδευτικά πειράματα του παρελθόντος σε ζώα, θεμελιώσαν και θεμελιώνουν την ύπαρξή τους, ακριβώς πάνω σε αυτήν την απανθρωποποίηση των αυτιστικών, που επιτυγχάνεται κυρίως μέσω των αναπαραστάσεων τους και της αναζήτησης της ‘εξομάλυνσής’ τους με κάθε κόστος.

Για τον Λεβινάς (στο Butler, 2009) το ανθρώπινο δεν μπορεί να συλληφθεί μέσω της αναπαράστασης, κι όταν ακόμα συλλαμβάνεται από την εικόνα, το ανθρώπινο έχει υποστεί κάποια απώλεια. Η αναπαράσταση του αυτιστικού ατόμου επιδιώκει να δώσει ‘πρόσωπο’ στον αυτισμό, ενώ ταυτόχρονα αποτυγχάνει να αναπαραστήσει ρεαλιστικά το αυτιστικό άτομο. Έτσι, το αυτιστικό άτομο αποπροσωποποιείται στο επίπεδο που αφορά τη διαμόρφωση ‘γνώσης’ για τον αυτισμό, ενώ το άλλο ζήτημα που προκύπτει είναι πώς συγκροτείται το ίδιο το αυτιστικό άτομο, εντός αυτής της αποτυχημένης σύνδεσης.

«Το υποκείμενο, σύμφωνα με τον Jacques Lacan (1977), καθρεφτίζεται για να ετεροπροσδιοριστεί, αναζητώντας το μυστικό της κρυμμένης του ύπαρξης».

(Τεντόμας, 2017)

Ο Jim Sinclair (1993), ως αυτιστικός ο ίδιος, έχει δηλώσει πως οι κυρίαρχες αναπαραστάσεις του αυτισμού, καταφέρνουν να απεικονίζουν τον αυτισμό σαν κάτι που το άτομο ‘έχει’, δηλαδή σαν ‘πάθηση’ ή ‘βλάβη’ ή ακόμα και να τον συμβολοποιούν ως ‘κέλυφος’ μέσα στο οποίο είναι παγιδευμένο το άτομο. Ο Sinclair αρνείται τους παραπάνω ορισμούς και περιορισμούς που του επιβλήθηκαν από τον μη-αυτιστικό πληθυσμό και υποστηρίζει πως το αυτιστικό άτομο δεν μπορεί να νοηθεί ξέχωρα από τον αυτισμό του, καθώς ο αυτισμός είναι τρόπος ύπαρξης, γι’ αυτό και εξηγεί πως όταν ακούει γονείς να εύχονται το παιδί τους να μην ‘είχε’ αυτισμό, αυτό που πραγματικά ακούει είναι ότι εύχονται να μην υπήρχε το παιδί τους και στη θέση του να βρισκόταν ένα άλλο μη-αυτιστικό παιδί:

«Αυτό είναι που εμείς ακούμε όταν προσεύχεστε για θεραπεία. Αυτό είναι που εμείς καταλαβαίνουμε, όταν εσείς μας λέτε τις μεγαλύτερες προσδοκίες και τα όνειρά σας για εμάς: ότι η σημαντικότερη ευχή σας είναι πως μία μέρα θα

πάψουμε να υπάρχουμε και κάποιοι ξένοι που εσείς μπορείτε να αγαπήσετε θα λάβουν τη θέση τους πίσω από το πρόσωπά μας».

Η πραγματικότητα, σύμφωνα με την Butler (2009), δεν αποδίδεται από την αναπαράσταση που βρίσκεται εντός μιας απεικόνισης, αλλά περισσότερο μέσα από την αμφισβήτηση της αναπαράστασης αυτής, που φέρνει η ίδια η πραγματικότητα.

«Κουρασθήκαμε να είμαστε στατιστικές, περιπτώσεις, πρότυπα εξαιρετικού θάρρους για τον κόσμο, αντικείμενα πρόκλησης οίκτου για να προσελκύουμε τη χρηματοδότηση».

(Paul Hunt, 1966)

Ακολουθώντας την συλλογιστική της Judith Butler (2009), αλλά και τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, φαίνεται πως ο λόγος γύρω από τον αυτισμό και τα αυτιστικά άτομα, είτε είναι ‘επίσημος’ (π.χ. κλινικός λόγος), είτε καθημερινός (π.χ. ΜΜΕ), είναι συνήθως ενδεδυμένος με ένα μετα-κείμενο που σχετίζεται με την ‘παραφροσύνη’, την ‘δυσκολία προσέγγισης’ και την ‘απομόνωση’ του ατόμου, αντιμετωπιζόμενος ως χαρακτηριστικό, που πρέπει να εντοπιστεί και να θεραπευτεί. Θεωρώντας όμως δεδομένη την δυνατότητα εμπρόθετης δράσης των ατόμων στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο και μη αποδεχόμενοι την θέαση του ανθρώπου ως παθητικού δέκτη και υποχείριου μίας προϋπάρχουσας και σταθερής ‘πραγματικότητας’ την οποία ακολουθεί μοιρολατρικά, μπορούμε να αντιληφθούμε τη δυνατότητα πρόκλησης και αντίστασης σε τέτοιες ιατρικοποιημένες και απλουστευτικές προσεγγίσεις. Αν πρώτα τα αυτιστικά άτομα και εν συνεχεία οι οικογένειες τους και η υπόλοιπη κοινωνία, αντικρούσουν αντιλήψεις, όπως αυτές περί ανιστορικότητας του αυτισμού και αποδοκιμάσουν συνήθειες πρακτικές, θα αναδεικνύονται ολοένα και περισσότερες προοπτικές εξερεύνησης των πολιτιστικών και κοινωνικών στοιχείων, που επιδρούν στην αντίληψη και κατανόηση του αυτισμού, αποκαθελώνοντας σταδιακά την εγκαθιδρυμένη ‘γνώση’ γύρω από τον αυτισμό. Όπου υπάρχουν μορφές εξουσίας εκεί ακριβώς υπάρχουν και σπέρματα αντιστάσεως, όπως διατυπώνει κάπου ο Foucault. Έτσι, με προϋπόθεση την επίγνωση ότι ο αυτισμός, όπως και η αναπηρία είναι πάντα συνδεδεμένα με τη γλώσσα και τις δομές εξουσίας του παρελθόντος, αλλά και του παρόντος και δεσμευόμενοι να

αναπτύσσουμε συζήτηση, αμφισβητώντας δεδομένες αντιλήψεις και κατασκευασμένες ταυτότητες, έχουμε τη δυνατότητα για συλλογική αντίσταση στα στερεότυπα και την παθολογικοποίηση του αυτισμού καθώς και στον επακόλουθο αποκλεισμό. Ο αυτισμός, πολύ συχνά, συμβολίζεται ως κομμάτια παζλ ή ως ένα ‘ατελές’ παζλ. Στην ιστορία του Σελ Σίλβερστάιν, «Το Κομμάτι που λείπει συναντά το Μεγάλο ‘Ο’», το κομμάτι, που... είχε πειστεί, ότι έλειπε από κάπου, αναζητούσε για καιρό κάποιον για να το πάει κάπου, για να το βοηθήσει να υπάρχει, να κυλάει, να ταιριάζει. Μήπως αναπαριστώντας, οι μη-αυτιστικοί, τον αυτιστικό άνθρωπο ως ένα κομμάτι που λείπει, προσπαθούν να κατασκευάσουν ανθρώπους που τους χρειάζονται, ως άλλα ‘μεγάλα «Ο», να τους πουν πώς θα ‘κυλήσουν’ και πώς θα ‘ταιριάξουν’; Ή μήπως το μόνο «Κομμάτι που λείπει... από την εικόνα του Αυτισμού» είναι η χειραφέτηση και η αυτο-εκπροσώπηση των αυτιστικών ανθρώπων, σε όλους τους τομείς, που αφορούν τις ζωές τους και όσον αφορά το θέμα της παρούσας εργασίας, στις αναπαραστάσεις τους;

«Αν είχα έναν δικό μου κόσμο, όλα θα ήταν ανοησίες. Τίποτα δεν θα ήταν όπως είναι, γιατί όλα θα ήταν αυτό που δεν είναι. Και σε αντίθεση, ότι είναι σοφό, δεν θα ήταν, κι ότι δεν θα μπορούσε να είναι, θα ήταν. Καταλαβαίνεις;»

(απόσπασμα από το βιβλίο του Lewis Carroll (1865),
‘Alice's Adventures in Wonderland’, MacMillan & Co.)

5.2 Περιορισμοί παρούσας έρευνας και Μελλοντικές ερευνητικές προτάσεις:

Το διαδίκτυο διευκόλυνε τον γρήγορο και ανέξοδο εντοπισμό και την άμεση επικοινωνία με τη αυτιστική ενήλικη συν-ερευνήτρια, εκμηδενίζοντας τις αποστάσεις, παρά το γεγονός ότι εκείνη ζει σε άλλη χώρα. Η εξ αποστάσεως, όμως, επαφή αρχικά επέσυρε ζητήματα όσον αφορά στην εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο, καθώς κλήθηκαν κατευθείαν να συνεργαστούν για μεγάλο διάστημα και να εμπιστευτεί η καθεμία την δουλειά της στην άλλη, η για την ακρίβεια σε ένα μέχρι τότε άγνωστο προφίλ σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης, μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Ακόμα, πρέπει να σημειωθεί πως η αναζήτηση και συλλογή των δεδομένων έγινε μόνο μέσω της χρήσης μίας μηχανής αναζήτησης, συγκεκριμένα αυτής της Google. Λόγω του ότι κάθε μηχανή αναζήτησης μπορεί να δώσει δεδομένα μόνο από έναν

συγκεκριμένο αριθμό ιστοσελίδων στις οποίες έχει πρόσβαση, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα, άλλες μηχανές αναζήτησης να προσέφεραν επιπλέον δεδομένα, τα οποία δεν συμπεριλαμβάνονται στην έρευνα λόγω του τόσο περιορισμένου αριθμού μηχανών αναζήτησης. Ακόμα, λόγω των συνεχών αλλαγών που συμβαίνουν στο διαδίκτυο, σχετικό με την έρευνα, υλικό το οποίο είχε αναρτηθεί σε ιστοσελίδες, μπορεί να μην υπάρχει πλέον στο ίντερνετ και έτσι να μην ήταν δυνατό να ληφθεί υπόψη κατά τη διεξαγωγή της έρευνας. Επίσης, και το υλικό που συμπεριλήφθηκε στην παρούσα έρευνα μπορεί να 'κατέβει' από το διαδίκτυο ανά πάσα στιγμή και έτσι να μην είναι δυνατό να αναζητηθεί διαδικτυακά στο μέλλον για επόμενες έρευνες, ακόμα και αν χρησιμοποιηθεί η ίδια μηχανή αναζήτησης και οι ίδιες λέξεις κλειδιά με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την ανεύρεσή του στην παρούσα εργασία.

Ακόμα το εύρος των ζητημάτων που προέκυψαν κατά την διερεύνηση του υλικού του δείγματος, οδήγησε στην ανάπτυξη ποικίλων θεματικών, οι οποίες όμως λόγω του περιορισμένου χρόνου διεξαγωγής της εργασίας, που θέτει ο Οδηγός Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, στα πλαίσια του οποίου διεξήχθη η ερευνητική αυτή εργασία, καθώς και της θεωρητικής 'ανωριμότητας' της ερευνήτριας, σε πολλά από αυτά τα ζητήματα, έμειναν εν μέρει 'ανεξιχνίαστες' και καλύφθηκαν πολύ σύντομα, ίσως ακόμα και κάπως επιφανειακά.

Έτσι, σε επόμενες έρευνες θα μπορούσε το ενδιαφέρον να εστιαστεί πιο συγκεκριμένα σε κάποια από αυτές τις πτυχές του ζητήματος της αναπαράστασης του αυτισμού, για τις οποίες εδώ έγινε μία συνοπτική και γρήγορη πρώτη προσέγγιση, με σκοπό να επιδιωχθεί ουσιαστικότερη και πληρέστερη προσέγγισή της, καθώς επίσης θα είχε ενδιαφέρον και τα επόμενα χρόνια να επανεξεταστεί το ζήτημα της αναπαράστασης στην εξέλιξή του, ακόμα και πέρα από το πολύ συγκεκριμένο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας του Αυτισμού, ώστε να απλωθεί η έρευνα στον καθημερινό λόγο, σε συνομιλίες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στον δημοσιογραφικό λόγο, στον πολιτικό λόγο κ.ο.κ., ενώ θα μπορούσε να γίνει και έρευνα του ζητήματος της αναπαράστασης του αυτισμού μέσα από μεγάλη ιστορική αναδρομή για την ελληνική κοινωνία ή και συγκριτικά με άλλες κοινωνίες, όχι απαραίτητα δυτικές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Abberley, P. (1987), The Concept of Oppression and the Development of a Social Theory of Disability, in Disability, Handicap & Society, Vol. 2, No. 1, pp. 5-19.

Aim, M. A., Lelaurain, S., Khatmi, N. et al. (2018, June), ‘Similar but different’: Social representations of health according to gender for French youth, Project: Social representations and health, Journal of Health Psychology, DOI: 10.1177/1359105318781894.

Allan, J. (1996), Foucault and Special Educational Needs: a ‘box of tools’ for analysing children’s experiences of mainstreaming, Disability & Society, Vol. 11, No. 2, pp. 219 – 233.

Altheide, D. (1996), Qualitative Media Analysis, Sage, United States of America.

Arendt, H. (1961), Between Past and Future: Six Exercises in Political Thought, The Viking Press, New York.

Baker, A. (2008), Recognizing Jake: Contending with Formulaic and Spectacularized Representations of Autism in Film, in Autism and Representation, Osteen, M. (ed.), Chapter 12, pp. 229 – 243, Routledge, New York.

Baker, D. L., Drapela, L. A. (2010), Mostly the mother: Concentration of adverse employment effects on mothers of children with autism, in Social Science Journal, Issue 47, pp. 578-592.

Banfield, E. (1958), The Moral Basis of a Backward Society, Free Press.

Barnes, C. (1992), Disabling Imagery and the Media: An Exploration of the Principles for Media Representations of Disabled People – The first in a series of reports, The British Council of Organizations of Disabled People & Ryburn Publishing, Halifax.

Barnes, C. & Mercer, G. (2003), Disability (key concepts), Blackwell Publishers, Oxford.

Basnett, I. (2018), Οι Επαγγελματίες Υγείας, οι Στάσεις τους Αναφορικά με τα Ανάπηρα Άτομα και η Λήψη των Αποφάσεων, στο Εγχειρίδιο Σπουδών στην

Αναπηρία, Α. Ζώνιου-Σιδέρη & Ε. Ντεροπούλου-Ντέρου (επιμ.), Χ. Λυμπεροπούλου & Αι. Φαλτσέτα (μτφρ.), σσ. 543-564, Πεδίο, Αθήνα.

Berger, J. (2011), Η εικόνα και το βλέμμα, Μεταίχμιο, Αθήνα.

Berland, L.G. (1997), The queen of America goes to Washington City: Essays on sex and citizenship, Duke University Press.

Bettelheim, B. (1959), Joey: A "Mechanical Boy", in Scientific American, Issue 200, pp. 117-126.

Bettelheim, B. (1972), The Empty Fortress: Infantile Autism and the Birth of the Self, The Free Press, New York.

Bogdan, R. et al. (2012), Picturing Disability: Beggar, Freak, Citizen and Other Photographic Rhetoric, Syracuse University Press, New York.

Bowker, G. & Star S. (2000), Sorting Things Out: Classification and Its Consequences, The MIT Press, Massachusetts Institute of Technology, Cambridge.

Bryman, A. (2012), Social Research Methods, Oxford University Press, New York.

Butler, J. (2009), Ευάλωτη ζωή: οι δυνάμεις του πένθους και της βίας, Λαλιώτης. Μ, (μτφρ.), Νήσος, Αθήνα.

Caciola, N. (2003), Discerning Spirits: Divine and Demonic Possession in the Middle Ages, Cornell University Press, U.S.A.

Cameron, C. & Swain, J. (1999), Unless otherwise stated: discourses of labeling and identity, in Disability Discourse, Corker, M. & French, S. (eds), pp. 68-78, Open University Press.

Canguilhem, G. (1991), The Normal and the Pathological, Zone, New York.

Carroll L. (1865), Alice's Adventures in Wonderland, MacMillan & Co.

Carsten, J. (2003), After Kinship, Cambridge University Press.

Clare, E. (1999), Exile and pride: Disability, queerness, and liberation (1st ed.). Cambridge: South End Press.

Corbett, J. (1996), *Bad Mouthing: The Language Of Special Needs*, Routledge, London & New York.

Couser, G.T. (1997), *Recovering Bodies: Illness, Disability, and Life Writing*. University of Wisconsin Press, Madison.

Couser, G.T. (2013), Disability, Life Narrative, and Representation, in *The Disability Studies Reader*, Davis, L. (ed.), pp. 456-459 , Routledge, New York.

Danforth, S. & Naraian, S. (2007), Use of the Machine Metaphor Within Autism Research, in *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, Springer Science & Business Media, LLC, Issue 19, pp. 273–290.

Darke, P.A. (1994), The Elephant Man (David Lynch, EMI Films, 1980): An Analysis from a Disabled Perspective, in *Disability & Society*, Vol. 9, No. 3, pp. 327-342.

Davis, L.J. (1995), *Enforcing Normalcy: Disability, deafness and the body*, Verso Press, London & New York.

Davis, L.J. (1997), *The Disability Studies Reader*, Routledge, New York.

Davis, L.J. (2014), Introduction: Disability, Normality and Power, in *The Disabilities Studies Reader*, Davis, L. (ed.), Routledge, New York.

Davis, L. J. (2018), Introduction, in *Beginning with Disability: A Primer*, Routledge.

D’Cruz, H. (2011), Working with ‘Diverse Bodies, Diverse Identities’: an approach to professional education about ‘diversity’, in *International Journal of Inclusive Education*, Vol. 11, No. 1, pp. 35-57.

Deleuze, G. (1992), Postscript on the Societies of Control, in *October*, Vol. 59, No. 2.

Douglas, P. N. (2016), *Autism and Mothering: pursuing the meaning of care*, Ontario Institute for Studies in Education, University of Toronto.

DSM-I: Diagnostic and Statistical Manual: Mental Disorders (1952), American Psychiatric Association.

Dudley-Marling, C. & Gurn, A. (ed.) (2010), *The Myth of the Normal Curve*, Peter Lang Publishing, New York.

Edgerton, R.B. (1967), *The Cloak of Competence; Stigma in the Lives of the Mentally Retarded*, University of California Press, Berkeley, California.

Elks, M. (2012), Clinical Photographs: 'Feeble-mindedness' in Eugenics Texts (Chapter 6), in *Picturing Disability: Beggar, Freak, Citizen and Other Photographic Rhetoric*, Bogdan, R. et al. (ed.), pp.75-98, Syracuse University Press, New York.

Evans, J. (1992), Little Stephen: infantilism, projection and naturalism in the charity image, in *The Creatures That Time Forgot: Charities and Disability Photography*, Hevey, D. (ed.), pp. 134-141, Routledge, London.

Eyal, G., Hart, B., Oncular, E., Oren, N. and Rossi, N., (2010), *The autism matrix: the social origins of the autism epidemic*, Polity Press, Cambridge.

Ferguson, P.M. (2018), Χαρτογραφώντας την Οικογένεια: Σπουδές στην Αναπηρία και η Διερεύνηση της Γονεϊκής Αντίδρασης στην Αναπηρία, στο *Εγχειρίδιο Σπουδών στην Αναπηρία*, Α. Ζώνιου-Σιδέρη & Ε. Ντεροπούλου-Ντέρου (επιμ.), Χ. Λυμπεροπούλου & Αι. Φαλτσέτα (μτφρ.), Πεδίο, σσ. 453-478, Αθήνα.

Foucault, M. (1978), *The history of sexuality. Volume 1: An introduction*, Random House, New York.

Foucault, M. (1980), *Power/Knowledge*, Harvester, Brighton.

Foucault, M. (1980), *Power/Knowledge: selected interviews and other writings 1972-1977*, Gordon, C. (ed.), Pantheon Books, New York.

Foucault, M. (1982), The Subject and Power, in *Critical Inquiry*, Vol. 8, No. 4 (Summer, 1982), pp. 777-795, The University of Chicago Press.

Foucault, M. (1983), The subject and power, in *Michel Foucault: Beyond structuralism and hermeneutics*, Dreyfus H. & Rabinow, P. (ed.), pp. 208–226, University of Chicago Press, Chicago.

Foucault, M. (2004), *Η ιστορία της τρέλας*, (μτφρ.) Αμπατζοπούλου, Φ., Ηριδανός, Αθήνα.

Foucault, M. (2006), *Abnormal : Lectures at the College De France, 1974-1975*, Davidson, A. (ed.), Verso Books, London.

Foucault, M. (2012), *Η Γέννηση της Βιοπολιτικής: παραδόσεις στο κολλέγιο της Γαλλίας (1978-1979)*, Ρινόπουλος, Λ. (επιμ.), Πατσογιάννης, Β. (μτφρ.), Πλέθρον, Αθήνα.

Fougeyrollas, P. & Beauregard, L. (2001), *An interactive person-environment social creation*, in *Handbook of disability studies (2001)*, Albrecht, G., Seelman, K., Bury, M. (ed.), pp. 171 – 194, Sage, London.

Fox, A. M. and Sandahl, C. (2018), *Beyond ‘Crippling Up’: An Introduction*, in *Journal of Literary & Cultural Disability Studies*, Vol. 12, No. 2, pp. 121–127.

Galloway, D., Armstrong, D., Tomlinson, S. (1994), *The Assessment of Special Educational Needs: Whose Problem?*, Routledge, London.

Gillian, R. (2001), *Visual Methodologies: An Introduction to the Interpretation of Visual Materials*, Sage, London.

Goffman, E. (2001), *Στίγμα: η διαχείριση της φθαρμένης ταυτότητας*, (εισαγ. – μτφρ.) Μακρυγιάννη, Δ., Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα.

Goldacre, B. (2012), *Bad Pharma*. Fourth Estate, London.

Grice, H.P. (1989), *Studies in the Ways of Words*, Cambridge (MA), Harvard University Press.

Hacking, I. (1990), *The taming of chance*, Cambridge University Press, UK.

Hahn, H. (1987), *Advertising the acceptably employable image: Disability and capitalism*, in *Policy Studies Journal*, Vol. 15, No. 3, pp. 551-570.

Hall, S. (1997), *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices* London, Sage/Open University.

Hall, S. (2017), *Το έργο της αναπαράστασης*, Πετσίνη, Π. (μτφρ.-επιμ.), Πλέθρον, Αθήνα.

Haller, B. & Ralph, S. (2001), Profitability, Diversity, and Disability Images in Advertising in the United States and Great Britain, *Disability Studies Quarterly*, Vol. 21, No.2.

Hernstein, R. J. & Murray, C. (1994), *The Bell Curve: Intelligence and Class Structure in American Life*, Free Press, New York.

Hevey, D. (1992a), *The Creatures That Time Forgot: Photography and Disability Imagery*, Routledge, New York.

Hevey, D. (1992b), Fear for sale, *New Internationalist*, 233, (July), pp. 20-23.

Hevey, D. (2013), The Enfreakment of Photography, in *The Disability Studies Reader*, Davis, L. (ed.), pp. 432-446, Routledge, New York.

Hirschmann, N.J. & Smith, R.M. (2016), Rethinking “Cure” and “Accommodation”, in *Disability and Political Theory*, Arneil, B. (ed.), Cambridge University Press, pp. 263-284.

Hughes, B. (2015), Disabled people as counterfeit citizens: The politics of resentment past and present, in *Disability & Society*, Vol. 30, No. 7, pp. 991–1004.

Hunt, P. (1966), *Stigma: The Experience of Disability*, Hunt P. & Chapman, G. (ed.), London-Dublin-Melbourne.

Johnson, M. & McRuer, R. (2014), Cripistemologies: Introduction, in *Journal of Literary & Cultural Disability Studies*, Vol. 8, No. 2, pp. 127–148.

Kafer, A. (2013), *Feminist, Queer, Crip*, Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis.

Kent, D. (1987), Disabled Women: Portraits in Fiction and Drama, in *Images of the Disabled, Disabling Images*, Gartner, A. & Joe, T. (eds), pp. 47-63, Praeger, New York.

Kriegel, L. (1987), Disability as Metaphor in Literature, in *Images of the Disabled, Disabling Images*, Gartner, A. & Joe, T. (eds), pp. 31-46, Praeger, New York.

Kumari Campbell, F. (2012), Stalking Ableism: using Disability to Expose 'Able' Narcissism, in 'Disability and Social Theory: New Developments and Directions', Goodley, D., Hughes, B. & Davis, L. (ed.), Chapter 13, Palgrave.

Kumari Campbell, F. (2013), Ableism: A Theory of Everything?, Keynote for International Conference on 'Linking Concepts of Critical Ableism and Racism Studies with Research on Conflicts of Participation', University of Hamburg, Germany, June 6-8 2013, Griffith University, Australia.

Lasch, C. (1979), Haven in a Heartless World: The Family Besieged, Basic Books, New York.

Lester, J.N. (2012), A discourse analysis of parents' talk around their children's autism labels, in Disability Studies Quarterly, Vol. 32, No 4.

Lewis, E. (2016), A death in the family: Disability Activism, Mourning, and Diagnostic Kinship, in Disability Studies Quarterly, Vol. 36, No. 4.

Lilleleht, E. (2002), Progress and Power: Exploring the Disciplinary Connections between Moral Treatment and Psychiatric Rehabilitation, in Philosophy, Psychiatry, & Psychology, Vol. 9, No. 2.

Longmore, P. (1987), Screening Stereotypes: Images of Disabled People in Television and Motion Pictures, in Images of the Disabled, Disabling Images, Gartner, A. & Joe, T. (eds), pp. 65-78, Praeger, New York.

Longmore, P. (2013), "Heaven's Special Child": The Making of Poster Children, in The Disability Studies Reader, Davis, L. (ed.), pp. 34-41, Routledge, New York.

Manion M.L. & Bersani, H.A. (1987), Mental Retardation as a Western Sociological Construct: A Cross-cultural Analysis, in Disability, Handicap & Society Volume 2, No. 3, pp. 231-245.

Markotic, N. (2003), Re/Presenting Disability and Illness: Foucault and two 20th Century Fictions, in Disability Studies Quarterly, Spring 2003, Vol. 23, No. 2, pp. 178-192.

Mason, J. (2011), Η διεξαγωγή της κοινωνικής έρευνας, Κυριαζή, Ν. (επιμ.), Πεδίο, Αθήνα.

McBryde Johnson H., (February 16, 2003), Unspeakable Conversations, in New York Times Magazine.

McRuer, R. (2006), Crip theory: Cultural signs of queerness and disability (1st ed.), New York UP, New York.

Meloni, F. Federici, S. Dennis, J.L. (2015), Parents' Education Shapes, but Does Not Originate, the Disability Representations of Their Children, in PLoS One, Vol. 10, No. 6.

Mercer, G. (2014), Χειραφετική έρευνα και αναπηρία, στο Σπουδές για την αναπηρία σήμερα, Καραγιάννη, Γ. (επιμ.), Κόφφα, Μ. (μτφρ.), Επίκεντρο, Αθήνα.

Mitchell, D. T. & Snyder, S. L. (eds.), (1997), The Body and Physical Difference: Discourses of Disability, Michigan.

Mitchell, D. T. & Snyder, S. L. (2001), Narrative Prosthesis: Disability and the Dependencies of Discourse, Ann Arbor, University of Michigan Press.

Mitchell, D. T. & Snyder, S. L. (2018), Αναπαράσταση και Δυσαρέσκεια: Η Δύσκολη Θέση της Αναπηρίας στη Λογοτεχνία και τον Κινηματογράφο, στο Εγχειρίδιο Σπουδών στην Αναπηρία, Ζώνιου-Σιδέρη, Α. & Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε. (επιστ. επιμ.), Λυμπεροπούλου, Χ. & Φαλτσέτα, Αι. (μτφρ.), σσ. 245-274, Πεδίο, Αθήνα.

Morgan, A. (2005), Governmentality versus choice in contemporary special education, in Critical Social Policy, Vol. 25, No. 3, Sage.

Moscovici, S. (2017), Το σκάνδαλο της κοινωνικής σκέψης: κείμενα για τις κοινωνικές αναπαραστάσεις, Καλαμπαλίκης, Ν. (συλλ. κειμ. – πρόλογος), Παπαστάμου, Σ. (επιμ.), Πεδίο, Αθήνα.

Murray, S. (2008), Hollywood and the Fascination of Autism, chapter 13, in Autism and Representation, Osteen, M. (ed.), pp. 244 - 255, Routledge, New York.

Norden, M.F. (1994), The Cinema of Isolation: a history of physical disability in the movies, Rutgers University Press, New Brunswick.

Oliver , M. (1990), The Politics of Disablement, Palgrave, London.

Oliver , M. (1996), Understanding disability: From theory to practice, Basingstoke, Macmillan,UK.

Oliver, M. (2009), Αναπηρία και Πολιτική, Καραγιάννη, Γ. (επιμ.), Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη.

Osteen, M. (2008), Autism and Representation: A Comprehensive Introduction, in Autism and Representation, Osteen, M. (ed.), pp. 1-48, Routledge, New York.

‘People with AIDS Coalition records, 1981-1993’. Manuscripts and Archives, New York Public Library.

Pointon, A. & Davies, C. (eds.), (1997), Framed: Interrogating Disability in the Media, British Film Institute, London.

Potter, J. & Wetherell, M. (1994), Analyzing Discourse, in Analyzing Qualitative Data, Bryman, A. & Burgess, R. (ed.), Routledge, London & New York.

Prichard. D, (1963), Education and the Handicapped, 1760-1960, Routledge & Kegan Paul, London.

Rapp, R. & Ginsburg, F. (2011), Reverberations: Disability and the new kinship imaginary, in Anthropological Quarterly, Vol. 84, No. 2, pp. 379-410, New York University.

Rauscher, I. & McClintock, J. (1996), Ableism curriculum design, in Teaching for diversity and social justice, M. Adams, M., Bell, L.S. & Griffen, P. (eds.), pp. 198-231, Routledge, New York.

Robinson, K., (2011), Άλλη Λογική: για μια επανάσταση δημιουργικότητας, Αργυριάδης, Β. (μτφρ.), Εν πλω, Αθήνα.

Sacks, O. (1995), An Anthropologist on Mars: Seven Paradoxical Tales, Knopf, New York.

Savarese, J. (2010), The Superior Half of Speaking: An Introduction, in Disability Studies Quarterly, Vol. 30, No.1.

Schalk, S. (2013) Coming to Claim Crip: Disidentification with/in Disability Studies, in *Disability Studies Quarterly*, Vol. 33, No 2.

Shakespeare, T. (1994), Cultural Representations of Disabled People: Dustbins for Disavowal, *Disability & Society*, Vol. 9, No. 3, pp. 283-99.

Shakespeare, T. (1999), *Art and lies? Representations of disability on film, Disability discourse*, Open University Press, Buckingham.

Shakespeare, T. (2000), *Help: Imagining Welfare*, Venture Press, Birmingham.

Siebers, T. (2006), Disability aesthetics, in *Journal For Cultural And Religious Theory*, Vol. 7, No. 2, pp. 63–73.

Siebers, T. (2016), *In/Visible: Disability on the Stage, Body Aesthetics*, Oxford University Press.

Silverman, C. (2013), *Understanding Autism: Parents, Doctors, and the History of a Disorder*, Princeton University Press, Princeton.

Silverman, C. (2015), *From Disorders of Affect to Mindblindness: Framing the History of Autism Spectrum Disorders*, Cornell University, Ohio.

Skinner, Q. (1998), *Liberty before liberalism*, Cambridge University Press, Cambridge, UK.

Slee, R. (2011), *The Irregular School: Exclusion, Schooling and Inclusive Education*, Routledge, New York.

Soldatic, K. & Meekosha, H. (2012), The place of disgust: Disability, class and gender in spaces of workfare, in *Societies*, Vol. 2, No. 3, pp. 139–156.

Sousa, A. (2011), From Refrigerator Mothers to Warrior-Heroes: The Cultural Identity Transformation of Mothers Raising Children with Intellectual Disabilities, In *Symbolic Interaction*, Vol. 34, Issue 2, pp. 220-243.

Stevenson, J., Harp, B. and Gernsbacher, M. (2011), Infantilizing Autism, *Disability Studies Quarterly (DSQ)*, Vol. 31, No. 3.

Straus, J. (2013), Autism as Culture, in *The Disability Studies Reader*, 4th edition, Davis, L. (ed.), Chapter 34, pp. 460-484, Routledge, New York.

Thomas, H. & Boellstorff, T. (2017), Beyond the Spectrum: Rethinking Autism, *Disability Studies Quarterly*, Vol. 37, No. 1.

Thomson, R. G. (1997), *Extraordinary Bodies: Figuring Physical Disability in American Culture and Literature*, Columbia University Press, New York.

Thomson, R. G. (2001), Re-shaping, Re-thinking, Re-defining: Feminist Disability Studies, Center for Women Policy Studies, 200.

Thomson, R. G. (2005), Disability and Representation, in *PMLA*, Vol. 120, No. 2, pp. 522-527, Modern Language Association, New York.

Thurber, S. (1980), Disability and Monstrosity: A Look at Literary Distortions of Handicapping Conditions, in *Rehabilitation Literature*, Vol. 41, No. 1-2, pp. 12-15.

Titchkosky, T. (2001), Disability: A Rose by Any Other Name? "People-First" Language in Canadian Society, *Canadian Review of Sociology/Revue canadienne de sociologie*, 17.

Titchkosky, T. (2008), Disability images and the art of theorizing normality, in *International Journal of Qualitative Studies in Education*, Vol. 22, No. 1, January-February 2009, pp. 75-84, Routledge.

Truchan-Tataryn, M. (2003), Life Sentences or Sentences of Death? Disability in Canadian Literature, in *Culture and the State: Disability Studies and Indigenous Studies* Edmonton, Gifford, J. & Zezulka-Mailloux, G. (eds), University of Alberta.

Tsakiri, M. (2018), NoBody's Perfect: Charm, Willfulness and Resistance, in *Review of Disability Studies Journal: The Crip, The Fat and The Ugly in an Age of Austerity: Resistance, Reclamation and Affirmation*, Vol. 14 No. 2.

UPIAS (1976), *Fundamental principles of disability* (London, Union of the Physically Impaired Against Segregation).

Waltz, M. (2008), Autism = death: The social and medical impact of a catastrophic medical model of autistic spectrum disorders, in *Journal of Popular Narrative Media*, Vol. 1, No. 1, pp. 13-24.

Waltz, M. (2012), Images and narratives of autism within charity discourses, *Disability & Society* Vol. 27, No. 2, pp. 219–233.

Waltz, M. (2013), Autism a social and medical history, Palgrave Macmillan, Basingstoke.

Wing, L. and G, J. (1979), Severe Impairments of Social Interaction and Associated Abnormalities in Children: Epidemiology and Classification, in *Journal of Autism and Childhood Schizophrenia* Issue 9, pp. 11–29.

Ζώνιου – Σιδέρη, Α. (1996), Οι Ανάπηροι και η Εκπαίδευσή τους, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Καλαμπαλίκης, Ν. (2017), Πρόλογος: Επιστροφή στον ζωτικό χώρο, στο *Το σκάνδαλο της κοινωνικής σκέψης: κείμενα για τις κοινωνικές αναπαραστάσεις*, Moscovici, S., Καλαμπαλίκης, Ν. (συλλ. κειμ. – πρόλογος), Παπαστάμου, Σ. (επιμ.), Πεδίο, Αθήνα.

Καπλαντζής, Ν. (2014), Το εξουσιαστικό πορτραίτο και η νομιμοποίηση του δημοκρατικού κανόνα: μια εικονολογική προσέγγιση της σύγχρονης πολιτικής επικοινωνίας, στο *Κοινωνικές αναπαραστάσεις: επικοινωνιακά μέσα και εξουσία*, Κωνσταντοπούλου, Χ. (επιμ.), Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Καραγιάννη, Π. (2012), Εκπαιδευτικές Πρακτικές για την Ένταξη Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες στο Γενικό Σχολείο, στο *‘Σύγχρονες Ενταξιακές προσεγγίσεις: Θεωρία & Πράξη*, Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (επιμ.), Πεδίο, Αθήνα.

Καραγιάννη, Γ. (2014), Σπουδές για την αναπηρία και παιδαγωγική της ένταξης (πρόλογος), Επίκεντρο, Αθήνα.

Κωνσταντοπούλου, Χ. (2014), Εισαγωγή, στο *Κοινωνικές αναπαραστάσεις: επικοινωνιακά μέσα και εξουσία*, Κωνσταντοπούλου, Χ. (επιμ.), Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Μακρυνιώτη, Δ. (2001), Ο Κοινωνικός Στιγματισμός του Εαυτού και του Σώματος, στο Στίγμα: η διαχείριση της φθαρμένης ταυτότητας, Goffman, E., Μακρυνιώτη, Δ. (εισαγ. - μτφρ.), σσ. 9 – 60, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα.

ΝΟΜΟΣ 3699/2008 - ΦΕΚ 199/Α'/2.10.2008, Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση Ατόμων με Αναπηρία ή με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες.

Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε. & Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2018), ANTI ΠΡΟΛΟΓΟΥ. Αναπηρία και Διαφορετικότητα: Όροι Ενόχλησης και Εφησυχασμού, στο Εγχειρίδιο Σπουδών στην Αναπηρία, Ζώνιου-Σιδέρη, Α. & Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε. (επιμ.), Λυμπεροπούλου, Χ. & Φαλτσέτα, Αι. (μτφρ.), Πεδίο, σσ. 9-18, Αθήνα.

Παπαδόπουλος, Μ. (2017), Η αυτοκτονία της ψυχιατρικής, Νήσος, Αθήνα.

Πλειός, Γ. (2014), Πρόλογος: Η εξουσία των ΜΜΕ, στο (επιμ.) Κωνσταντοπούλου, Χ. (2014), Κοινωνικές αναπαραστάσεις: επικοινωνιακά μέσα και εξουσία, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Ρούσσου, Α. (2017), Αναπηρία, εγκλεισμός και ανηλικοποίηση: η συμβολή των ιατρικών λόγων (discourses) στη δημιουργία ευάλωτων ζώων-Τα «παιδιά» που δεν μεγάλωσαν ποτέ, (διπλωματική εργασία), κοινό ΠΜΣ 'Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα', TEΑΠΗ – ΕΚΠΑ & University College London, Institute of Education, Αθήνα.

Σόντακ, Σ. (1993), Η νόσος ως μεταφορά: το AIDS και οι μεταφορές του, Λυκιαρδόπουλος, Γ. & Ροζάνης, Σ. (μτφρ.), ύψιλον/βιβλία, Αθήνα.

Τεντόμας, Α. (2017), Παιδιά Εξωτικά, Παιδιά Οικόσιτα: Ανθρωπολογική Μελέτη της Αναπηρίας και της Ειδικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, Redmarks, Αθήνα.

Ηλεκτρονικές πηγές:

Autismadvocacy.org (2009), Horrific Autism Speaks 'I am autism' ad transcript, Retrieved on July 10 2020, from <https://autisticadvocacy.org/2009/09/horrific-autism-speaks-i-am-autism-ad-transcript/>

Aylward, L. (-), ‘Why functioning labels are damaging and irrelevant’, Retrieved on 12/09/20, from <https://www.bristolautismsupport.com/functioning-labels-damaging-irrelevant/> .

‘Behave or be well’ (February 8, 2020), Retrieved on October 16 2020, from <https://neuroclastic.com/2020/02/08/behave-or-be-well/> .

Boycott Autism Speaks, (2016), Autism Speaks Hurts. Real People Speaking. #ActuallyAutistic People React to Autism Speaks “Change” in Mission Statement, Retrieved on July 10 2020, from <https://boycottautismspeaks.wordpress.com/2016/10/14/actuallyautistic-people-react-to-autism-speaks-change-in-mission-statement/>

‘Bruno Bettelheim’, Retrieved on October 10 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Bruno_Bettelheim.

Cassella. C, (April 3, 2018), Trump Tries to Observe Autism Awareness Day, But It's Pure Hypocrisy, Retrieved on September 19 2020, from <https://www.sciencealert.com/trump-autism-awareness-day-light-it-up-blue-hypocrisy>.

Clee, J. (December 5, 2019), Autism’s Lost Girls, Retrieved on November 10 2020, from <https://neuroclastic.com/2019/12/05/autisms-lost-girls/>.

Crosman, C. (March 1, 2019), ‘Why autism awareness isn’t enough’, Retrieved on September 29 2020, from <https://intheloopaboutneurodiversity.wordpress.com/2019/03/01/why-autism-awareness-isnt-enough/> .

Des Roches Rosa, S. (2017), Untwisting perceptions: Autism, parenting, and victimhood, Retrieved on July 15 2020, from <http://www.thinkingautismguide.com/2017/03/untwisting-perceptions-autism-parenting.html>

Evans, D. (July 18, 2017), Please Stop Comparing Disabled Mimicry to Blackface, Retrieved on December 09 2020, from <https://www.dominickevans.com/2017/07/please-stop-comparing-cripping-up-to-blackface/>.

Everett, R. (April 29, 2020), Our Movement Needs Mediators, Not Leaders, Retrieved on October 04 2020, from <https://neuroclastic.com/2020/04/29/our-movement-needs-mediators-not-leaders/> .

Farinas, C. (2015), Don't Call My Sister 'Cute' – 6 Good Reasons to Stop Infantilizing Disabled People, Retrieved on November 09 2020, from https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj79Dysf_sAhUQ_KQKHxfkDb0QFjAAegQIAhAC&url=https%3A%2F%2Feverydayfeminism.com%2F2015%2F12%2Finfantalizing-disabled-people%2F&usg=AOvVaw3MaJFiwhJbFo-KJ_GcTwRj.

Fede, J. & Laurent, A. (October 5, 2020), Masking and Mental Health Implications, Retrieved on October 16 2020, from <https://neuroclastic.com/2020/10/05/masking-and-mental-health-implications/>.

Flynn, J. (July 23, 2018), Why Autism Functioning Labels Are Harmful -- and What to Say Instead, Retrieved on September 12 2020, from <https://themighty.com/2018/07/autism-functioning-labels-low-functioning-high-functioning/> .

Goldsmith, D. (2017), Mothers as Stakeholders and Storytellers in Autism Discourse, Retrieved on July 22 2020, from <https://daenagoldsmith.com/2017/04/11/mothers-as-stakeholders-and-storytellers/>

Hector, B.L. (April 15, 2020), Disorder, Condition, or Disability: A Look at the Fables of Autism Labels, Retrieved on September 10 2020, from <https://neuroclastic.com/2020/04/15/disorder-condition-or-disability-a-look-at-the-fables-of-autism-labels/>

Hidden Disabilities (-), The hidden disabilities Sunflower for people with hidden disabilities, Retrieved on September 10 2019, from <https://hiddendisabilitiesstore.com/about-hidden-disabilities-sunflower>

James, R. (March 20, 2020), Infighting in the Autistic Community: a case for unity, Retrieved on October 04 2020, from <https://neuroclastic.com/2020/03/20/infighting-in-the-autism-community-a-case-for-unity/> .

Jessop, P. (2019), Autism no puzzle, nothing wrong with us, in ‘Altogether Autism Journal’, Issue 1, Retrieved on November 02 2020, from <https://www.altogetherautism.org.nz/autism-no-puzzle-nothing-wrong-with-us/>.

Lynch, C.L. (March 29 2019), It’s April, So It’s Time To Argue About Autism Speaks, Retrieved on September 28 2020, from <https://neuroclastic.com/2019/03/29/autism-speaks-just-no/> .

‘Mansplaining’, Retrieved on September 08 2020, from <https://www.merriam-webster.com/words-at-play/mansplaining-definition-history>

McGuire, A. E. (2011), The war on autism: On normative violence and the cultural production of autism advocacy (Doctoral dissertation), Retrieved on November 08 2020, from <https://tspace.library.utoronto.ca/handle/1807/36211> .

Millman, C. (March 4, 2020), Why Autism ABA Goes Against Everything B.F. Skinner Believed In, Retrieved on October 15 2020, from <https://neuroclastic.com/2020/03/04/why-autism-aba-goes-against-everything-b-f-skinner-believed-in/> .

Min, A. (Nov 18, 2020), Racist Pseudoscience Has No Place At Harvard, Retrieved on December 17 2020, from Harvard Political Review, <https://harvardpolitics.com/racist-pseudo-harvard/>.

Mingus, M. (2018), from opening keynote, at Disability Intersectionality Summit National conference (DIS2018) took place on Saturday October 13th at Massachusetts Institute of Technology (MIT) in Cambridge, MA.. Retrieved on 4/10/2020, from <https://www.youtube.com/watch?v=lm21KpsNk1s> .

‘Our Golden Moment! Five ways to support the autistic community in April’ (April 1, 2020), Retrieved on October 4 2020, from <https://neuroclastic.com/2020/04/01/our-golden-moment-five-ways-to-support-the-autistic-community-in-april/> .

‘Person with autism or autistic person? My problem with “person-first language” for autism’, (July 15 2019), Retrieved on October 29 2020, from <https://neuroclastic.com/2019/07/15/person-with-autism-or-autistic-person/>.

Petersen, N. (2018), Stop Neurosplaining!, Psych Central. Retrieved on September 8 2020, from <https://blogs.psychcentral.com/adhd-millennial/2018/08/stop-neurosplaining/>

RHIhub (26th of November 2018), Rural People with Disabilities, Retrieved on July 8 2020, from <https://www.ruralhealthinfo.org/topics/people-with-disabilities>

Ryan, F. (January 13, 2015), We wouldn't accept actors blacking up, so why applaud 'cripping up'?, in Guardian, Retrieved on December 09 2020, from <https://www.theguardian.com/commentisfree/2015/jan/13/eddie-redmayne-golden-globe-stephen-hawking-disabled-actors-characters>.

Sequenzia, A. (2016), Person First Language and Ableism. Retrieved on October 29 2020, from <https://ollibean.com/person-first-language-and-ableism/>.

Silberman, S. (Aug. 24, 2015), Op-Ed: Autism Speaks needs to do a lot more listening, Retrieved on September 28 2020, from <https://www.latimes.com/opinion/op-ed/la-oe-0824-silberman-autism-speaks-20150824-story.html>

Sinclair, J. (1993), Don't mourn for us. Our Voice, Vol. 1, No 3, Retrieved on August 8 2020, from http://www.autreat.com/dont_mourn.html

Sinclair, J. (March 30 2019), Which Colour Represents Autism?. Retrieved on November 07 2020, from <https://autisticandunapologetic.com/2019/03/30/which-colour-represents-autism/>.

'The Great Behavior Fallacy: Why The New York Times Is Wrong To Think That ABA Can Treat Autism' (January 13, 2020), Retrieved on October 16 2020, from <https://neuroclastic.com/2020/01/13/the-great-behavior-fallacy-why-the-new-york-times-is-wrong-to-think-that-aba-can-treat-autism/> .

United Nations Organization, 'Autism Day', Retrieved on September 09 2020, from <https://www.un.org/en/events/autismday/background.shtml>

United Nations Organization, 'Health', Retrieved on September 18 2020, from <https://www.un.org/en/sections/issues-depth/health/index.html>

‘US Government Reports that ABA Doesn’t Work’ (November 24, 2019), Retrieved on 17/10/20, from <https://www.altteaching.org/us-government-reports-that-aba-doesnt-work/> .

Vance, T. (May 11, 2019), The Division Between NeuroDiversity Advocates and The Rest of The World, Retrieved on October 4 2020, from <https://neuroclastic.com/2019/05/11/nd-nt/> .

Waltz, M. (2014), Metaphors of Autism, and Autism as Metaphor: An Exploration of Representation, Retrieved on 29/10/20, from https://www.researchgate.net/publication/254277398_Metaphors_of_Autism_and_Autism_as_Metaphor_An_Exploration_of_Representation.

Williams, K. (April 04 2019), The Fallacy of Functioning Labels, Retrieved on 12/09/20, from <https://www.ncmh.info/2019/04/04/fallacy-functioning-labels/> .

Young, S. (2014), I’ m not your inspiration, thank you very much, TEDxSysney, Retrieved on 13/09/20, from https://www.ted.com/talks/stella_young_i_m_not_your_inspiration_thank_you_very_much/transcript#t-259769 .

Κεφαλλονίτικα Νέα (1 Απριλίου 2020) “Ας κάνουμε το όνειρό μας πραγματικότητα”: Ανοικτή πρόσκληση προς τους Γονείς παιδιών με Αυτισμό. Retrieved on August 08 2020, from <https://www.kefalonitikanea.gr/2020/04/%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%BF-%CF%8C%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CF%81%CF%8C-%CE%BC%CE%B1%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7.html>

‘Συνέντευξη του Τζιόρτζιο Αγκάμπεν στη Βαβυλωνία’, (10 Φεβρουαρίου 2021), Δήμητρα Πουλιπούλου (μτφρ.), Retrieved on February 18 2021, from <https://www.babylonia.gr/2021/02/10/synentefksi-tou-tziortzio-agkampen-sti-vavylonia/> .

ΠΗΓΕΣ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ:

Εικόνα 1

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis.html?start=168> (προσπελάστηκε 03/06/2018, 10:07)

Εικόνα 2

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis/93-.html> (προσπ. 3/06/2018, 10:10)

Εικόνα 3

<http://eothinon2.blogspot.com/2011/03/2.html> (προσπ. 3/06/2018, 10:12)

Εικόνα 4

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis/175-.html> (προσπ. 3/06/2018, 10:14)

Εικόνα 5

<http://stirizw.blogspot.com/2012/03/1-2012.html> (προσπ. 3/06/2018, 10:23)

Εικόνα 6

<https://thelonaginosuperman.wordpress.com/2012/03/> (προσπ. 3/06/2018, 10:31)

Εικόνα 7

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis.html?start=120> (προσπ. 3/06/2018, 10:37)

Εικόνα 8

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis.html?start=112> (προσπ. 3/06/2018, 10:44)

Εικόνα 9

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis.html?start=112> (προσπ. 3/06/2018, 10:44)

Εικόνα 10

<http://www.autismkozani.gr/category/%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%83-%CF%83%CE%B5%CE%BC%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CF%81%CE%B9%CE%B1/page/2/> (προσπ. 03/06/2018, 13:04)

Εικόνα 11

<https://childo.wordpress.com/tag/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%83-%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CE%B5%CF%89%CE%BD-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%86%CE%B9%CE%BB%CF%89%CE%BD-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CF%89%CE%BD-%CE%BC%CE%B5-%CE%B1/> (προσπ. 03/06/2018, 13:11)

Εικόνα 12

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis.html?start=96> (προσπ. 03/06/2018, 13:24)

Εικόνα 13

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis.html?start=96> (προσπ. 03/06/2018, 13:24)

Εικόνα 14

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis/286-.html> (προσπ. 04/06/2018, 17:44)

Εικόνα 15

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis/287-.html> (προσπ. 04/06/2018, 17:46)

Εικόνα 16

<https://www.kivotosexelixis.gr/apriliou-imeras-aytismou-kivotos-exelixis/> (προσπ. 04/06/2018, 18:04)

Εικόνα 17

(α)

<https://kalamatain.gr/new/pagosmia-hmera-autismou/> (προσπ. 04/06/2018, 18:09)

(β)

<https://www.koinwniaenergwnpolitwn.gr/2014/03/> (προσπ. 04/06/2018, 18:12)

Εικόνα 18

<https://www.psychografimata.com/aftismos-ison-taxidi/> (προσπ. 04/06/2018, 18:24)

Εικόνα 19

https://scontent.fath6-1.fna.fbcdn.net/v/t1.0-9/10151955_10203401912676882_1719011262_n.jpg?nc_cat=111&ccb=1-3&nc_sid=825194&nc_eui2=AeFC31zaT-9OeodHwX3TrGsvcN7sPR-0QZhw3uw9H7RBmFPcCY7Sj215gRcBXQcVWBo2tBIRgcUIPOCfngwn-IcO&nc_ohc=bGf3dPgmb3QAX8t8kcc&nc_ht=scontent.fath6-1.fna&oh=78c30601600085cb3a0aa0d8b8f6c434&oe=606F522A (προσπ. 04/06/2018, 18:53)

Εικόνα 20

<https://aikaterinitempeli.wordpress.com/2014/04/02/%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%AE%CE%BB%CF%89%CF%83%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B7/> (προσπ. 04/06/2018, 19:06)

Εικόνα

21 <https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fwww.noesi.gr%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fliub-campaign-2014.png&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.noesi.gr%2Fliub%2Fgreece&docid=t6r4CxmWXnsJTM&tbnid=9qFc86o1XXlcHM%3A&vet=1&w=600&h=800&client=firefox-b-d&bih=895&biw=1680&ved=2ahUKEwjQn6zbmOXlAhULohQKHU6kB4gQxiAoB>

[HoECAEQHA&iact=c&ictx=1#h=800&imgdii=9qFc86o1XXlcHM:&vet=1&w=600](https://www.noesi.gr/liub/greece)

(προσπ. 04/06/2018, 19:22)

Εικόνα 22 (α/β)

<https://www.noesi.gr/liub/greece> (προσπ. 04/06/2018, 19:35)

Εικόνα 23

<https://www.semifind.gr/news/view/Nea/3940/to-mitropolitiko-kollegio-stin-pagkosmia-protovoylia-eyaisthitopoiisis-gia-ton-aytismo-LIGHT-IT-UP-BLUE>

(προσπ. 04/06/2018, 20:06)

Εικόνα 24

<https://www.sed.uth.gr/index.php/gr/studies-postgraduate/msc-special-education/2014-03-18-07-07-19/407-imerida-diataraxes-sto-fasma-tou-aftismoy-glossa-mousikotherapeia-adelfiki-sxesi-ensomatosi> (προσπ. 05/06/2018, 09:06)

Εικόνα 25

https://thessbomb.blogspot.com/2015/03/blog-post_128.html (προσπ. 05/06/2018, 09:17)

Εικόνα 26

(α)

<https://www.noesi.gr/event/ekdiloseis-stin-kalamata-liub-greece-gia-kampania-eyaisthitopoiisis-gia-ton-aytismo> (προσπ. 05/06/2018, 09:36)

(β)

<https://www.facebook.com/311216638911022/photos/a.312774478755238/950525411646805/> (προσπ. 05/06/2018, 09:42)

Εικόνα 27

(α)

<http://autismkastoria-kentrohmeras.blogspot.com/search?updated-max=2015-12-07T04:25:00-08:00&max-results=7&start=11&by-date=false> (προσπ. 05/06/2018, 10:18)

(β)

<http://autismkastoria-kentrohmeras.blogspot.com/search?updated-max=2015-03-27T06:30:00-07:00&max-results=7&start=18&by-date=false> (προσπ. 05/06/2018, 10:21)

Εικόνα 28

https://www.facebook.com/merimni/photos/bc.Abpjpqp58dfISLgeDDkCoxOzq9V0yrOcmpEy6s0tYbWj8Jx2ZUslprVrpHZCqiSVVfiyrdtyV6KKSkH1uexEsXqKlbcQp67ZYJYaQE5oicc13UgQwmr2eEyIx-sELUh8w913XBTmyQrhsL_9SQX92StWZum6LuVoTbm_rcfWvuNWgRuIMDI9LUWxNFvVBCAGvs/1418233951804824/?type=1&opaqueCursor=AbqfL3StqI4RL-UhchAgve96pdqMLfImJACPqb7sW38Ldw31AudIj6TaH-JATKPrN7vHIgk9oOmhSN7TT6iq8r_olE3uNUyVMVqqRxLLOvdsleNGE-Idzic2opfujx0PWzAQ97-5Sg6Scs2c7N9Fsg7WJOgSGuFwYjp8i0lidqxOjoJQr856X8I7XGlr7HDwsarIR5uLMwdAL7eBGQosXFrk08hWWGME7J0dPjx047mHxEIpr0K4r-W51h9CP0HG1TNlvkcq3eWsYxCOeRjQzxquQ3QT2r1CUIkwlenmgkIFhw08Gb4wpDgyFodzCcbkPgU_jCsZyfSXttF1WuqF6xzO7Vzv4qMpFfP2jibJdlnS0LRK4nWTU4UPLBxGtsXXZxdIMP35QVzmuDqS8hAoCUD3wT7MuXZBhzlbh9IzRqO8_jX84vRtXCdDBLJMY_kkAgKbcw72zgVIFY3LK_MRMSu3sKRa-U_dnRxH9_P4j6CuXLY1l_RF_snC3tA5MLM_rysAva09ZkPi2KhwkoYPVwnIUgVN1SEhnR2h927UibtU4fo2YnC04KiH-4S-GLifz4&theater (προσπ. 05/06/2018, 10:47)

Εικόνα 29

<http://pakialakonias.gr/2015/03/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%AE-%CF%84%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CE%BD%CE%B5%CE%AC%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B7-%CE%BC%CE%B5-%CE%B1%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BC%CE%AE/>

(προσπ. 05/06/2018, 11:22)

Εικόνα 30

http://www.iliaxtidaserres.gr/?page_id=528 (προσπ. 05/06/2018, 12:12)

Εικόνα 31

http://www.iliaxtidaserres.gr/?page_id=528 (προσπ. 05/06/2018, 12:14)

Εικόνα 32

<https://www.psychologynow.gr/ps-ekdiloseis/hmerides-omilies/1030-elate-na-milisume-ya-ton-aftismo-eteria-psichokinonikon-meleton.html> (προσπ. 05/06/2018, 12:23)

Εικόνα 33

<https://dimoslevadeon.gr/events/%CF%80%CE%AC%CF%83%CF%87%CE%B1-2015-%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%80%CE%AC%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%B1%CE%B3%CE%AC%CF%80%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C/> (προσπ. 05/06/2018, 12:31)

Εικόνα 34

<https://trikalaview.gr/%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%AD%CF%83%CF%84%CE%B5-%CE%BA%CE%AC%CF%84%CE%B9-%CE%BC%CF%80%CE%BB%CE%B5-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CE%BB%CE%AC%CF%84%CE%B5-%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%AE%CE%BB%CF%89%CF%83/> (προσπ. 05/06/2018, 13:01)

Εικόνα 35

<http://eretria.gr/%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B1%CE%AF%CE%B1-%CE%BD%CE%AD%CE%B1/%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%88%CE%B5-%CE%BC%CF%80%CE%BB%CE%B5-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF-autism-speaks-%CF%83%CE%B5/> (προσπ. 05/06/2018, 13:11)

Εικόνα 36

<https://www.juniorsclub.gr/ektimisi-gia-ton-aftismo-apo-pediatriko-kentro-athinon/>

(προσπ. 05/06/2018, 13:24)

Εικόνα 37

<http://users.sch.gr/antoniak21/autosch/joomla15/index.php/component/content/?view=featured&start=96> (προσπ. 05/06/2018, 13:42)

Εικόνα 38

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis/332-.html> (προσπ. 05/06/2018, 14:00)

Εικόνα 39

<https://www.elniple.com/%ce%b1%cf%82-%cf%84%ce%bf-%ce%b4%ce%bf%cf%8d%ce%bc%ce%b5-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%b4%ce%b9%ce%b1%cf%86%ce%bf%cf%81%ce%b5%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ac-%ce%b1%cf%82-%cf%84%ce%b1-%ce%b2%ce%ac%cf%88%ce%bf%cf%85/> (προσπ. 05/06/2018, 14:13)

Εικόνα 40

https://www.facebook.com/photo?fbid=10206349457003648&set=bc.AbqG1UvoY59jgUljeU_7e13HXRaPEt3Cfboh7Y5bkMZ559vQIRJ94i67_hc5XD8ChlJ63MB8fCu3sFRdQEOqn71zKwph7CK3L6N8NRxzcckXIEyYaBt5mzUjkXL6tHdC8x4U5dB_szgXCDw-RCTcYtoSv9Abaem-hHZp59KHBIXl_zwcCpz09YhLb6tmdVe_9f7dvTBoPbNPjU1CVXSvqQD9V_vZ79Ix9WcjbcbOBHQAoGrOkw2-o86bmWiQsWf7tPyK9NAZs3oce-LdQATxVHoxbXiF2ZnXKdjEqhtiMG0E_g&opaqueCursor=Abr9Odf7Zlq2Jfi63rvSDMcQyjRZmUNGsjz2Xt5eCs9_SjrbIPKFcEPE1Jaw7ymMKsDxp7rBgNzJ79o_G9quT891eDiBnF0LhuYn4VO1RjK4L4KWm6QsYiTlghCeXf4HJiEnpqQRlqJenywplntAf3VeGUeZdDmk_D8ovnRB0broeQgs5vDu5w6B3DnU7lriZ6QYqKDqSyPQcCsiusu5TEkAJ93tYMBZN1dAfceQQvV6oHfXA1Gnny1NvtYxiNVc-Nn3ucwXOZOHbujPA_XUsQ-6EDWt1TH4b6ngoLYttoxq-9VwQ6fNizj8EJUFjblKt2XHuU7yCszKS9Avax4xqMN9w1wPaC2KG4FJQTovXWi_i38jVzGSC9oMagoFBwLFxO13D1rD8gIU1sL4sWRH9Y5EfnzXyWAga0G8qnaNYBFoZmcTB6Udmo-bB9JqnUEyoZGQURxNdqhLLGcTOxBPBkxykowGWqGWs6aEFd9hVF0_WBKq

WIWgG5kGHKCoKtlx1YQcKUokoywVQgEVaj91pvrIQem8gI82UyFopdBtJbG1XnyO3tytMeC-rdU6zZfP4 (προσπ. 05/06/2018, 14:26)

Εικόνα 41

<http://vivl-dramas.dra.sch.gr/?p=1135> (προσπ. 06/06/2018, 19:11)

Εικόνα 42

<https://www.selle.gr/events.php?id=107> (προσπ. 06/06/2018, 19:27)

Εικόνα 43

<https://www.flynews.gr/%CE%BC%CE%AF%CE%B1-%CE%B5%CE%BD%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%86%CE%AD%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B1-%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%B9%CF%83/> (προσπ. 06/06/2018, 19:33)

Εικόνα 44

<https://faretra.info/2016/04/01/m-a-m-a-imerida-avtismo/> (προσπ. 06/06/2018, 19:38)

Εικόνα 45

<http://www.laskaridisfoundation.org/dimiourgontas-kinonies-filikes-gia-atoma-me-avtismo/> (προσπ. 06/06/2018, 19:44)

Εικόνα 46

<http://vivl-dramas.dra.sch.gr/?p=1135> (προσπ. 06/06/2018, 19:49)

Εικόνα 47

<https://www.mpoxatziar.gr/cms/?p=2241> (προσπ. 06/06/2018, 19:57)

Εικόνα 48

<https://www.pinterest.co.uk/pin/474566879465825691> (προσπ. 06/06/2018, 20:03)

Εικόνα 49

<http://www.sportevent.gr/index.php/calendar/old-calendar/item/5549-4os-filanthropikos-agonas-vounoy-aftismos-elpida> (προσπ. 06/06/2018, 20:14)

Εικόνα 50

<https://www.autismgreece.gr/stirikse-to-ergo-mas/anapse-to-ble/387-elate-na-fotagogisoume-oloi-mazi-ble-tin-pyli-tou-adrianoy.html> (προσπ. 06/06/2018, 20:28)

Εικόνα 51

<https://www.artsnature.gr/event/%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CE%BF%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B1-%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%85-%CF%83%CF%84%CE%B9%CF%82-2-%CE%B1%CF%80%CF%81%CE%B9%CE%BB%CE%AF/> (προσπ. 06/06/2018, 20:41)

Εικόνα 52

<http://2dim-arkal.ira.sch.gr/index.php/anakoinoseis/126-o-aftismos-me-apla-logia> (προσπ. 06/06/2018, 20:57)

Εικόνα 53

<https://www.karpenissi.gr/dimosieyseis/ekdilosi-gia-tin-pagkosmia-imera-autismou/>
(προσπ. 07/06/2018, 13:07)

Εικόνα 54

<http://www.ierapetra.gov.gr/npdd/koinopolitia/deltia-typou/drash-aytismos/> (προσπ. 07/06/2018, 13:15)

Εικόνα 55

<https://www.selle.gr/events.php?id=116> (προσπ. 07/06/2018, 13:22)

Εικόνα 56

<http://www.ameakarpenisi.gr/amea-portal/drastiriotites-silogou/preview.jsp?id=98> (προσπ. 07/06/2018, 13:29)

Εικόνα 57

https://zeidoron.blogspot.com/2017/03/2_23.html (προσπ. 07/06/2018, 13:42)

Εικόνα 58

<https://www.verianet.gr/post/51077:%CE%B2%CE%B5%CF%81%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B4%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CE%BF-%CF%84%CE%BF-%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%B3%CE%BF-%CE%BC-%CE%B1%CE%BC-%CE%B1-%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B1-%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB> (προσπ. 07/06/2018, 13:57)

Εικόνα 59

<https://www.komotinipress.gr/sto-faro-tis-alexandroupolis-ekdilosi-gia-tin-pagkosmia-imer-aftismou/> (προσπ. 07/06/2018, 13:09)

Εικόνα 60

<https://www.redking.gr/content/football/20186-o-olympiakos-sthrizei-thn-pagkosmia-hmera-aytismoy> (προσπ. 07/06/2018, 13:18)

Εικόνα 61

<http://www.gazzetta.gr/plus/article/1059520/paizoyme-bowling-gia-tin-pagkosmia-imer-aytismoy-pic> (προσπ. 07/06/2018, 13:27)

Εικόνα 62

<http://www.halkidikilike.gr/halkidiki/2461-2017-03-31-11-55-08> (προσπ. 07/06/2018, 13:47)

Εικόνα 63

<https://www.autismgreece.gr/nea-ekdiloseis/ekdiloseis.html?start=16> (προσπ. 07/06/2018, 14:05)

Εικόνα 64

<https://fonografos.net/v1/3%CE%BF-%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%80%CE%AC%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%B1%CE%B3%CE%AC%CF%80%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CE%BB%CE%B9%CE%B2%CE%B1%CE%B4%CE%B5%CE%B9%CE%AC-%CE%BC%CE%B5-%CE%B1%CF%86/> (προσπ. 07/06/2018, 14:09)

Εικόνα 65

<https://www.aegeandoctors.gr/eidiseis/omilia-sto-institoyto-paidagogikis-kai-psyxologikis-ypostirixis-me-thema-ton-aftismo> (προσπ. 07/06/2018, 14:52)

Εικόνα 66

<http://www.ertopen.com/ekdiloseis/item/42628-olatismousikistaarwmataepiskinisstohollywoodstage> (προσπ. 07/06/2018, 14:59)

Εικόνα 67

<https://www.gefyra.gr/en/announcements/LIGHT-IT-UP-BLUE-Pagkosmia-Hmera-Autismou-2-4-2017/> (προσπ. 07/06/2018, 15:27)

Εικόνα 68

<https://itsports.gr/4849-2/> (προσπ. 07/06/2018, 15:52)

Εικόνα 69

(α)

http://www.eviatopblog.gr/2017/03/blog-post_5940.html (προσπ. 07/06/2018, 17:04)

(β)

<https://www.noesi.gr/event/drasi-eidikoy-nipiagogeioy-halkidas-gia-pagkosmia-imer-a-aytismoy> (προσπ. 07/06/2018, 17:06)

Εικόνα 70

<https://www.newsitamea.gr/2017/03/22/pagkosmia-imera-aftismou-agkaliazo-ti-mageia-tou-na-eisai-diaforetikos/> (προσπ. 07/06/2018, 17:23)

Εικόνα 71

<https://sfedona.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CE%B1-%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D-%CE%B7-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CE%AF%CE%BD%CF%89%CF%83/> (προσπ. 07/06/2018, 17:35)

Εικόνα 72

<http://www.ispatras.gr/%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%B4%CF%81%CE%B9%CE%B1/%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%AC/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B4%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC/> (προσπ. 10/06/2018, 12:02)

Εικόνα 73

<https://www.facebook.com/183878498671374/photos/a.441645329561355/608534222872464/?type=3&theater> (προσπ. 10/06/2018, 12:17)

Εικόνα 74

https://www.24-ores.com/2018/03/blog-post_424.html?m=0#.YEkel5vQC4Q (προσπ. 10/06/2018, 13:03)

Εικόνα 75

<https://www.facebook.com/paidiklogos/photos/2261546390753101> (προσπ. 10/06/2018, 13:37)

Εικόνα 76

<https://www.selle.gr/events.php?id=127> (προσπ. 10/06/2018, 13:53)

Εικόνα 77

<https://rethemnos.gr/ekdilosi-enimerosis-kai-eyaisthitopoiisis-gia-ton-aytismo/> (προσπ. 10/06/2018, 16:07)

Εικόνα 78

<https://www.evros24.gr/ekdilosi-gia-tin-pagkosmia-imera-aytismoy-stin-alexandroupoli-kyriaki-1-4-2018/> (προσπ. 10/06/2018, 16:24)

Εικόνα 79

<https://special-learners.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CE%B1-%CE%B1%CF%85%CF%84%CF%83%CE%B9%CE%BC%CE%BF%CF%8D-2-%CE%B1%CF%80%CF%81%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%BF%CF%85-2018/> (προσπ. 10/06/2018, 17:03)

Εικόνα 80

<http://chiosnews.com/ekdilosi-sti-lagkada-gia-ta-paidia-poy-giortazoyn-kathe-mera-video/> (προσπ. 10/06/2018, 17:11)

Εικόνα 81

<https://www.enlogotherapy.gr/proima-simadia-aytismoy/> (προσπ. 10/06/2018, 17:36)

Εικόνα 82

https://www.lesvospost.com/2018/03/2_28.html (προσπ. 11/06/2018, 20:02)

Εικόνα 83

<https://www.facebook.com/DissabilityAndAssistiveTechnologySolutions/photos/2-%CE%B1%CF%80%CF%81%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CE%B1-%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D%CE>

[%B7-
%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CE%B1-
%CE%B5%CF%85%CE%B1%CE%B9%CF%83%CE%B8%CE%B7%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82-
%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CE%BD-
%CE%B1%CF%85/10155591684763517/](#) (προσπ. 11/06/2018, 21:03)

Εικόνα 84

[https://www.palmosev.gr/epistoles-anakoinoseis/i-syrtaroti-gefyra-tou-evripou-apopse-tha-ntythi-sta-ble/](#) (προσπ. 11/06/2018, 21:24)

Εικόνα 85

(α)

[http://www.ispatras.gr/%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%B4%CF%81%CE%B9%CE%B1/%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%AC/h%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B4%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%87%CE%B5%CF%83-%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85-%CF%86%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%B1%CF%84/](#) (προσπ. 11/06/2018, 21:31)

(β/γ)

[https://www.agriniopress.gr/epistimoniki-imerida-apo-tin-periferia-enopsi-tis-pagkosmias-imeras-aftismou/](#) (προσπ. 11/06/2018, 21:37)

Εικόνα 86

[https://www.kriti24.gr/o-orizontas-giortazi-tin-pagkosmia-imera-aftismou/](#) (προσπ. 13/06/2018, 08:11)

Εικόνα 87

[https://www.gazzetta.gr/weekend-journal/article/1211173/podilatodromia-gia-tin-pagkosmia-imera-aytismoy-vids-pics](#)

(προσπ. 13/06/2018, 08:19)

Εικόνα 88

https://www.koinwniaenergwnpolitwn.gr/2018/03/blog-post_840.html?m=0 (προσπ. 13/06/2018, 09:14)

Εικόνα 89

<https://peiraiasnews.gr/post/13591/o-olympiakos-sthrizei-thn-pagkosmia-hmera-aytismoy-pic> (προσπ. 13/06/2018, 09:27)

Εικόνα 90

https://scontent.fath6-1.fna.fbcdn.net/v/t1.0-9/54256515_10218888455270768_2538956435128057856_o.jpg?_nc_cat=105&ccb=1-3&_nc_sid=825194&_nc_eui2=AeEwqJ_oqjJfnJHbODek5PAi6mYRlFIUaLDqZhGUUhRosAbXeHy-AFYsU2jby0NlR7OMk59qdyZgZB3UklkS0w2_&_nc_ohc=ZE9ocFPCZP0AX_HAjf8&_nc_ht=scontent.fath6-1.fna&oh=05adb43fe3d0d9082485f65503a7c9db&oe=606CC97F (προσπ. 13/06/2018, 09:33)

Εικόνα 91

https://www.facebook.com/photo?fbid=10216062253297485&set=p.10216062253297485&opaqueCursor=AbqUuPKU9-6tfCliHywi-i0N_d0HqijQ0arDLEaYbVmvVcMGQswN8X7UPHi0v7OSokTj76ZrPIyz1PY79ylo_xkB_luh6wKqYPhSFwWaTRbsf3zGLCxYtQRKzvRAN_Kv_oBqv6d7QVLZXOb96RFsyxcGZOCtKpaCd1pFuju9ccT77iyKa29g-9K3OTXtxTRskZwIPfBGoELRmX_zbzmebhdBmV4jVqrmk5czj4JgMP1BnkrGIfw2kjHVltc8UOmFfLVpznYEDV9JQJ2HobgpTSXim0REN0DI3tKxmE0RldHor9kyUFg7nMblc4BIUwX4MJSQw8972u8bSS6VWBnYycuxffbLFOLk3NeSiLUZPCIYN7VaOWm9mRvewrmso5ws5quThSEXl8QY2_llpxD5a4WPqawO8p46RajBbUwYn2JXoXxBoaGzkABpRMMQkXjFZfKTnK4rD0pWqcYeKg2Iv9I_MUw9z8l2tMHZoyLGwkr-foA (προσπ. 13/06/2018, 09:45)

Εικόνα 92

<https://faretra.info/2018/03/09/seminario-tis-merimnas-atomon-aftismo-veroia-deftera-2-apriliou-programma/mama-sillogos-afisa-seminariou1/> (προσπ. 13/06/2018, 09:52)

Εικόνα 93

<https://www.messinialive.gr/2-apriliou-pagkosmia-imera-enimerosis-evaisthitopoiisis-gia-ton-aftismo/> (προσπ. 13/06/2018, 10:02)

Εικόνα 94

<http://enosi-amea-yperion.gr/?p=762> (προσπ. 13/06/2018, 10:14)

Εικόνα 95

https://ensunaisthisi.gr/ta_prwima_shmadia_tou_autismou/ (προσπ. 13/06/2018, 18:11)

Εικόνα 96

<https://www.mpoxatziar.gr/cms/?p=3395> (προσπ. 13/06/2018, 18:47)

Εικόνα 97

<http://seepea-stella.blogspot.com/2018/03/2-02042018.html> (προσπ. 13/06/2018, 19:04)

Εικόνα 98

(α)

<https://www.iefimerida.gr/news/406182/idryma-onasi-proetoimazei-ta-paidia-me-aytismo-na-taxidepsoyn-me-aeroplano> (προσπ. 13/06/2018, 19:11)

(β/γ)

<https://www.newseae.gr/component/tags/tag/aftismos> (προσπ. 13/06/2018, 19:13)

Εικόνα 99

<https://www.medcollege.edu.gr/apokatastash-daf/> (προσπ. 13/06/2018, 20:16)

Εικόνα 100

<http://www.nevronas.gr/newsmko/pagkosmia-emera-enemeroses-kai-eyaisthetopoieses-gia-ton-aytismo> (προσπ. 13/06/2018, 20:31)

Εικόνα 101

<https://www.gefyra.gr/en/announcements/Sta-mple-apopse-h-Gefura-gia-thn-Pagkosmia-Hmera-Autismou/> (προσπ. 13/06/2018, 20:49)

Εικόνα 102

https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fwww.ert.gr%2Fwp-content%2Fuploads%2F2018%2F03%2Fposter-BOWLING2018-1-238x178.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.ert.gr%2Fxorigies%2Fmia-megali-giorti-me-aformi-tin-pagkosmia-imera-aytismoy%2F&docid=FLGv4J6MUSx18M&tbnid=WeXHL_PepGvIfM%3A&vet=12ahUKEwj1t8muhOXIAhU84KYKHxvnAmE4ZBAzKEYwRnoECAEQRw..i&w=238&h=178&client=firefox-b-d&bih=895&biw=1680&q=%20%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CE%BF%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1%20%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B1%20%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%852017&ved=2ahUKEwj1t8muhOXIAhU84KYKHxvnAmE4ZBAzKEYwRnoECAEQRw&iact=mrc&uact=8 (προσπ. 14/06/2018, 12:51)

Εικόνα 103

<https://hi-in.facebook.com/Heremco/photos/2-%CE%B1%CF%80%CF%81%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CE%B1-%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D-%CE%B4%CE%B5%CE%BD-%CE%BE%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%AC%CE%BC%CE%B5-%CF%8C%CF%84%CE%B9-%CE%BF-%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%B4%CE%B5%CE%BD-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CE%BD%CE%B1/2043978992592054/> (προσπ. 14/06/2018, 13:17)

Εικόνα 104

<http://www.atestplus.gr/?cat=22> (προσπ. 14/06/2018, 13:43)

Εικόνα 105

http://www.chiourea.gr/2018/03/blog-post_31.html (προσπ. 15/06/2018, 19:33)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α (ΠΙΝΑΚΕΣ):

ΕΤΟΣ	ΑΦΙΣΕΣ (ανά αριθμητικό κωδικό)	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΣΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ
2009	1, 2	2	2
2010	-	0	0
2011	3, 4	2	2
2012	5, 6, 7, 8, 9	5	5
2013	10, 11, 12, 13	4	4
2014	14 α/β, 15, 16 α/β/γ/δ/ε/στ/ζ/η/θ, 17 α/β, 18, 19, 20, 21	8	18
2015	22 α/β, 23, 24, 25, 26 α/β, 27(α/β), 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39(α/β/γ), 40	19	24
2016	41, 42 α/β, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54	14	15
2017	55 α/β, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62 α/β/γ, 63(α/β), 64, 65, 66, 67(α/β), 68, 69 α/β, 70	16	22
2018	71, 72α/β, 73α/β, 74 α/β, 75, 76 α/β/γ, 77, 78, 79 α/β, 80, 81, 82, 83, 84, 85 α/β/γ, 86, 87, 88, 89 α/β, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98 α/β/γ, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107	35	46
2009-18		105	138

Πίνακας Α.1 «Αναλυτική χρονολογική ταξινόμηση του ψηφιακού υλικού»

ΠΗΓΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΣΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ
ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΜΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ	60	70
Φιλανθρωπικά/ Μη κερδοσκοπικά σωματεία / σύλλογοι/ οργανώσεις γονέων, κηδεμόνων και φίλων Αυτιστικών ατόμων)	47	55
Μη Κυβερνητικά Δίκτυα και Οργανισμοί Ενημέρωσης, Έρευνας και Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, Ειδικής Αγωγής και Θεραπευτικής Αποκατάστασης Αυτιστικών (ή / και ανάπηρων ατόμων)	16	18
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	32	45
Δήμοι και Περιφέρειες	20	29
Σύλλογοι / Ιδρύματα Κοινωνικού Ενδιαφέροντος, Εθελοντισμού, Πολιτισμού και Δια βίου Μάθησης	17	22
Αθλητικός Οργανισμός (Μη Ανάπηρων Ατόμων)	4	5
Αθλητικός Οργανισμός (για Ανάπηρα Άτομα) / Τοπικές επιτροπές Special Olympics	2	2
ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ, ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	29	47
Εξειδικευμένα Ιδιωτικά Ιατρο-παιδαγωγικά	13	22

Κέντρα		
Δημόσια Νοσοκομεία και Υπηρεσίες Υγείας/ Διάγνωσης/ Έρευνας/ Θεραπευτικής Παρέμβασης/ Ημερήσιας Φροντίδας & Κοινωνικής Μέριμνας	10	15
Σύλλογος Ειδικών Επιστημόνων & Επαγγελματιών	4	8
Ιδιωτικές Εταιρίες Κατασκευής και Εμπορίας Υποστηρικτικής Τεχνολογίας για Ανάπηρα Άτομα και Φαρμακευτικές Εταιρίες	2	2
Ιδιωτικά Παιδιατρικά Κέντρα	1	1
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	20	26
Δημόσιοι Εκπαιδευτικοί Φορείς γενικής εκπαίδευσης & Διευθύνσεις Εκπαίδευσης	11	13
Δημόσιοι Εκπαιδευτικοί Φορείς ειδικής εκπαίδευσης	6	9
Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα	4	4
Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση σχετική με Ειδική Αγωγή και Λογοθεραπεία	2	3
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	6	6
Εμπορικοί Σύλλογοι/ Εμπορικά Κέντρα/ Εταιρείες	3	3
Ελευθεριακά-Ανεξάρτητα Δίκτυα Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής και Συλλογικής	2	2

Ωφέλειας (Κοιν.Σ.Επ.)		
Ελευθεριακά-Ανεξάρτητα Δίκτυα Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής και Συλλογικής Ωφέλειας (Κοιν.Σ.Επ.) που αφορούν αυτιστικά παιδιά και τις οικογένειές τους	1	1
ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΑΤΟΜΑ	4	4
Διαδικτυακή Ομάδα Αυτιστικών Ατόμων με σκοπό την Ενημέρωση για τον Αυτισμό	3	3
Σωματεία/Σύλλογοι Αυτιστικών Ατόμων	1	1
ΑΛΛΟ	1	1
Ενώσεις για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Αναπήρων	1	1

Πίνακας Α.2 «Συγκεντρωτικός πίνακας προέλευσης υλικού και με επιμέρους κατηγορίες»

ΠΗΓΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ	ΑΦΙΣΕΣ (ΜΕ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΚΩΔΙΚΟ)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΦΙΣΩΝ
Εξειδικευμένα Ιδιωτικά Ιατρο-παιδαγωγικά Κέντρα	4, 16 ⁷⁹ , 35, 87	4/13
Δημόσια Νοσοκομεία και Υπηρεσίες Υγείας/ Διάγνωσης/ Έρευνας/ Θεραπευτικής Παρέμβασης/ Ημερήσιας Φροντίδας & Κοινωνικής Μέριμνας	11, 44, 61, 64, 72, 87	6/10
Σύλλογοι Επιστημόνων & Επαγγελματιών	42	1/4
Δημόσιοι Εκπαιδευτικοί Φορείς γενικής εκπαίδευσης & Διευθύνσεις Εκπαίδευσης	6, 27, 44, 58, 64, 69, 78, 84, 88	9/11
Δημόσιοι Εκπαιδευτικοί Φορείς ειδικής εκπαίδευσης	33, 44, 62, 68, 69, 84	6/6
Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα	13, 23	2/4
Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση σχετική με Ειδική Αγωγή και Λογοθεραπεία	72	1/2
Φιλανθρωπικοί/ Μη κερδοσκοπικοί σύλλογοι γονέων, κηδεμόνων και φίλων Αυτιστικών	3, 4, 11, 13, 26, 27, 28, 31, 38, 44, 49, 57, 58, 63, 66, 70, 72, 73, 74, 78, 82, 88	22/47
Μη Κυβερνητικά Δίκτυα και Φορείς Ενημέρωσης, Έρευνας και Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, Ειδικής Αγωγής και Θεραπευτικής Αποκατάστασης Αυτιστικών (ή / και Αναπήρων Ατόμων)	23, 31, 33, 34, 38, 57, 61, 64, 67, 84, 101	13/16
Δήμοι και Περιφέρειες	3, 26, 28, 34, 42, 49, 54, 57, 58, 62, 63, 64, 67, 69, 72, 73, 74, 82, 84, 101	20/20
Σύλλογοι/Οργανισμοί / Ιδρύματα Κοινωνικού Ενδιαφέροντος,	3, 6, 11, 26, 35, 49, 54, 66, 69, 72, 82, 84, 87	13/17

⁷⁹ Προϊόν συνεργασίας τριών ιατρο-παιδαγωγικών κέντρων με σκοπό τη δημιουργία ενημερωτικής καμπάνιας.

Εθελοντισμού, Πολιτισμού και Διαβίου Μάθησης		
Αθλητικοί Οργανισμοί Αναπήρων Ατόμων / Τοπικές Επιτροπές Special Olympics	33, 64	2/2
Αθλητικός Οργανισμός (Μη Αναπήρων Ατόμων)	35 ⁸⁰ , 68, 87	3/4
Εμπορικοί Σύλλογοι/ Εμπορικά Κέντρα/ Εταιρείες	49, 68, 70	3/3
Ελευθεριακά-Ανεξάρτητα Δίκτυα Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής και Συλλογικής Ωφέλειας (Κοιν.Σ.Επ.)	34	1/2

Α.3 «Αναλυτικός πίνακας συνεργαζόμενων φορέων ανά υποκατηγορίες»

Αρ. Αφίσ.	Μη κυβερνητικά δίκτυα και Σύλλογοι μη αυτιστικών για τον αυτισμό	Αυτοδιοίκηση και Φορείς Πολιτισμού	Φορείς και υπηρεσίες διάγνωσης θεραπευτικής παρέμβασης και προώθησης προϊόντων υποστήριξης	Εκπαιδευτικοί φορείς	Επιχειρήσεις	Σύνολο διαφορετικών κατηγοριών φορέων που συνεργάστηκαν ανά αφίσα
3	✓	✓				2
4	✓		✓			2
6		✓		✓		2
11	✓	✓	✓			3
13	✓			✓		2
23	✓			✓		2
27	✓			✓		2
28	✓	✓				2
33	✓	✓		✓		3
34	✓	✓			✓	3
35		✓	✓			2
42		✓	✓			2
44	✓		✓	✓		3
49	✓	✓			✓	2

⁸⁰ Δύο από του τρεις φορείς που συνεργάζονται στην διοργάνωση της εκδήλωσης της αφίσας 35 ανήκουν στην ίδια υποκατηγορία των αθλητικών οργανισμών μη αναπήρων ατόμων.

57	✓	✓				2
58	✓	✓		✓		3
61	✓		✓			2
62		✓		✓		2
63	✓	✓				2
64	✓	✓	✓	✓		4
66	✓	✓				2
67	✓	✓				2
68		✓		✓	✓	3
69		✓		✓		2
70	✓				✓	2
72	✓	✓	✓	✓		4
73	✓	✓				2
74	✓	✓				2
78	✓			✓		2
82	✓	✓				2
84	✓	✓		✓		3
87		✓	✓			2
88	✓			✓		2
101	✓	✓				2
	27	25	9	15	4	

Α.4 «Πίνακας πλήθους συνεργαζόμενων φορέων διαφορετικών κατηγοριών ανά αφίσα»

	ΑΘΗΝΑ (πλήθος αφισών)	ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΠΟΛΗ (πλήθος αφισών)	ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ (πλήθος αφισών)
2009	1	1	
2011	1	1	
2012	2	3	
2013	1	3	
2014	4	3	1
2015	4	13	2
2016	3	11	
2017	6	10	
2018	13	19	3
ΣΥΝΟΛΟ:	35	64	6

Α.5 «Πίνακας διαφοροποίησης τόπου προέλευσης δείγματος ανά έτος»

	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Μη κυβερνηηηθά δίκτυα και Σύλλογοι μη αντιστιικών για τον αντισμό	2/2	2/2	4/5	4/4	4/8	11/19	8/14	10/16	16/35
Αυτοδιοίκηση και Φορείς Πολιτισμού		1/2	1/5	1/4		5/19	4/14	10/16	10/35
Φορείς και Υπηρεσίες διάγνωσης, θεραπευτικής παρέμβασης και προώθησης προϊόντων υποστήριξης		1/2		1/4	2/8	4/19	4/14	4/16	13/35
Εκπαιδευτικοί φορείς			1/5	1/4		6/19	2/14	5/16	5/35
Επιχειρήσεις					1/8	1/19	1/14	2/16	1/35
Αντιστικά Άτομα					1/8	1/19			2/35
Άλλο									1/35

Α.6 «Πίνακας διαφοροποίησης κυρίαρχης κατηγορίας προέλευσης δείγματος ανά έτος»

Είδος Υλικού ως προς Περιεχόμενο	Αριθμητικός κωδικός σελίδας
Αφίσες πληροφοριακού χαρακτήρα ως πρόσκληση / πρόγραμμα εκδήλωσης	2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14(α/β),17(β), 20, 24,25,26(α),27(α/β),28, 29,30,31,32,33,34,35,37,38,39(α/β/γ), 42(α/β),43,44,45,47,48,49,50,51,52,53, 55(α/β), 56,57,58,59,61,62(α/β/γ),63(α/β), 64,65,66,67(α/β),68,69(α/β),70,72(α/β), 73(α/β),75,76(α/β/γ),77,78,80,82,84, 85(α/β/γ),86,87,88,92,96,97,99,101, 102,105 Σύνολο σελίδων: 93 / 138
Αφίσες διαφήμισης ανθρωπιστικού χαρακτήρα	1,15,16(α/β/γ/δ/ε/στ/ζ/η/θ),17(α),18,19, 21, 22 (α/β), 23, 26(β),40,41,46,54,60,71,74(α/β),79(α), 81,89(α/β),90,91,93,94,95,98(α/β/γ),100, 103,104 Σύνολο σελίδων: 42 / 138
Αφίσες καταναλωτικής διαφήμισης	36,79(β),83 Σύνολο σελίδων: 3 / 138

Πίνακας Α.7.α «Ταξινόμηση υλικού με βάση το είδος του: ως προς το περιεχόμενο α΄»

Είδος Υλικού ως προς Περιεχόμενο	Αριθμητικός κωδικός σελίδας
Αφίσες διαφήμισης γοήτρου	13,16(α/β/γ/δ/ε/στ/ζ/η/θ/), 18,23,25,34,35,42(α/β),43,47,55(α/β),70,75, 76(α/β/γ),79(α),81,87,95,96,99,103,104,105 Σύνολο σελίδων: 35 / 138

Πίνακας Α.7.β «Ταξινόμηση υλικού με βάση το είδος του: ως προς το περιεχόμενο β΄»

Είδος Υλικού ως προς το Υποκείμενο	Αριθμητικός κωδικός σελίδας
Αφίσες υποκινητικής διαφήμισης	3,5,11,15,17(α),18,21,22(α/β),23,26(α),28,29,30,31,33,34,35,36,39(α),49,50,60,64,66,67(α/β),68,69(β),70,74(α/β),75,79(α),80,81,82,84,86,87,95,96,100,101,103,104 Σύνολο σελίδων: 46 / 138

Πίνακας Α.7.γ «Ταξινόμηση υλικού με βάση το είδος του: ως προς το υποκείμενο»

Είδος Υλικού ως προς τον στρατηγικό στόχο	Αριθμητικός κωδικός σελίδας αφίσας
Αφίσα που απευθύνεται κυρίως σε επαγγελματίες	2,6,10,24,42(α/β),44,47,55(α/β),58,62(α/β/γ),76(α/β/γ),85(α/β/γ),92 Σύνολο σελίδων: 21 / 138

Πίνακας Α.7.δ «Ταξινόμηση υλικού με βάση το είδος του: ως προς τον στρατηγικό του στόχο»

Έτος	Πληροφοριακού Χαρακτήρα		Ανθρωπιστικού Χαρακτήρα		Καταναλωτικής Διαφήμισης		Διαφήμισης Γοήτρου		Υποκινητικής Διαφήμισης		Απευθύνεται σε ειδικούς επαγγελματίες	
	Αφίσ.	Σελ.	Αφίσ.	Σελ.	Αφίσ.	Σελ.	Αφίσ.	Σελ.	Αφίσ.	Σελ.	Αφίσ.	Σελ.
2009	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
2010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2011	2	2	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1
2012	5	5	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1
2013	4	4	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-
2014	3	4	6	14	-	-	2	10	4	4	-	-
2015	15	18	4	5	1	1	4	4	12	13	1	1
2016	11	12	3	3	-	-	3	4	2	2	3	4
2017	15	21	1	1	-	-	2	3	7	8	6	3
2018	20	26	14	18	2	2	11	13	15	16	3	7

Πίνακας Α.8 «Διαφοροποίηση περιεχομένου υλικού ανά έτος»

2009

	Είδος Εκδήλωσης	Σκοπός Εκδήλωσης	Συμμετέχοντες	Χώρος	Είσοδος	Βεβαίωση Παρακολούθησης	Χορηγοί/Υποστηρικτές
Εικ.1	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.2	-Ομιλία -Προβολή Ταινίας: «Το μαύρο μπαλόνι» (για αυτισμό)	-Ευαισθητοποίηση	-Καθηγητής Ψυχιατρικής -Επιστημονική Διευθύντρια Στέγης	Αμφιθέατρο Πανεπιστημίου	Ελεύθερη	Ναι	-

2011

	Είδος Εκδήλωσης	Σκοπός Εκδήλωσης	Συμμετέχοντες	Χώρος	Είσοδος	Βεβαίωση Παρακολούθησης	Χορηγοί/Υποστηρικτές
Εικ.3	Θεατρική Παράσταση: «Η γελάδα» (όχι με θέμα αυτισμό)	- Φιλανθρωπικός για ενίσχυση συλλόγου	-	Δημοτικό Ωδείο	5€ (τα έσοδα θα χρησιμοποιη- θούν για τις ανάγκες του Συλλόγου)	-	-
Εικ.4	- Ομιλίες: 1. «Νεώτερα θεραπευτικά δεδομένα για τον αυτισμό» 2. «Η εμπειρία διοργάνωσης ομάδας γονέων στην [...]» 3. «Αισθητηριακές δυσκολίες και θεραπευτική προσέγγιση από	- Εορτασμός - Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	- ‘Εκλεκτοί’ Επιστήμονες - Παιδιά με Αυτισμό	Μουσείο	-	-	-

	ειδικούς και γονείς» 4. Εμπόδια προς την αυτονομία ενηλίκων με αυτισμό: η ελληνική πραγματικότητα» 5. «Εκπαίδευση γονέων: η ελληνική πραγματικότητα» - Προβολή Βίντεο - Διάθεση Ενημερωτικού Υλικού - Δρώμενο/ Παράσταση (από αυτιστικά παιδιά)						

2012

	Είδος Εκδήλωσης	Σκοπός Εκδήλωσης	Συμμετέχοντες	Χώρος	Είσοδος	Βεβαίωση Παρακολούθησης	Χορηγοί/Υποστηρικτές
Εικ.5	- Ομιλίες: 1. «Πορεία συλλόγου [...]» 2. «Η κίνηση για τα Δικαιώματα των παιδιών του αυτιστικού φάσματος και συναφών δυσκολιών, ως τμήμα του κοινωνικού κινήματος υπεράσπισης &	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Ενίσχυση καλοκαιρινού προγράμματος συλλόγου	- Πρόεδρος Συλλόγου - Πρόεδρος Διοικούσας Επιτροπής της Ε.Ο. για τα Δικαιώματα του Αυτιστικού Φάσματος - Παιδοψυχίατρος MD/Ψυχοθεραπεύτρια M.Sc. στις Μαθησιακές Διαταραχές και στις Ψυχονευροεπιστήμες - Μητέρα 'παιδιού με αυτισμό'/ Μουσικοθεραπεύτρια	Αίθουσα Δήμου	Ελεύθερη	-	-Τοπικά καταστήματα

	κατοχύρωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της πρόνοιας και του κοινωνικού κράτους» 3. «Η σπουδαιότητα της γονικής παρέμβασης στον αυτισμό» - Παρουσίαση βιβλίου: «Βιβλίο οικογένειας» (οδηγός δραστηριοτήτων και παρεμβάσεων εκπαιδευτικών και θεραπευτικών, για το σπίτι) - Παρουσίαση παραμυθιού για την διαφορετικότητα (γράφτηκε από νηπιαγωγό και εικονογραφήθηκε από μαθητές ολοήμερου και τμήματος ένταξης) - Παρουσίαση παραμυθιού που γράφτηκε από αυτιστικό παιδί (η παρουσίαση έγινε από ειδ. παιδαγωγούς) - Παζάρι για ενίσχυση συλλόγου για καλοκαιρινό		- Νηπιαγωγός - Ειδικοί Παιδαγωγοί				

	πρόγραμμα - Έκθεση κατασκευών (αυτιστικών παιδιών του συλλόγου)						
Εικ.6	<u>«Δράση για τον Αυτισμό»:</u> - Βιωματικό Εκπαιδευτικό Εργαστήριο: «Βραβευμένες καινοτόμες δράσεις στην ειδική αγωγή με χρήση νέων τεχνολογιών» - Συναυλιακό Μέρος - Δημιουργική Απασχόληση από ειδικούς παιδαγωγούς για παιδιά και εφήβους: (κουκλοθέατρο για μικρότερα παιδιά, εκπαιδευτικό παιχνίδι για μεγαλύτερα παιδιά, φιλική συντροφιά για εφήβους)	- Ευαισθητοποίηση - Ενημέρωση - Εκπαίδευση	- Ιερέας/Καθηγητής Μουσικής σε 'μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες' στο Μουσικό Σχολείο - Υποδιευθυντής Μουσικού Σχολείου - Σύνολο Παραδοσιακής Ορχήστρας - Ειδικοί παιδαγωγοί (για δημιουργική απασχόληση)	Πολιτιστικό κέντρο Δήμου	Ελεύθερη	Ναι	-
Εικ.7	Ομιλία: «Σχολικός εκφοβισμός & Διαταραχές του αυτιστικού φάσματος»	-	- Συμβουλευτική Ψυχολόγος - Ψυχοπαιδαγωγός - Σχολική Ψυχολόγος/Επιστ. Υπεύθ. Κέντρου	Συνεδριακό κέντρο	-	-	-

			- Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής Περιφέρειας				
Εικ.8	Τουρνουά Αθλητικών Εκδηλώσεων	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	- Ποδοσφαιρική Ακαδημία - Έγνωστοί διεθνείς Ποδοσφαιριστές και Καλλιτέχνες	Αθλητικές εγκαταστάσεις	-	-	Χορηγοί επικοινωνίας: - Ιδιωτική εταιρία δορυφορικής τηλεόρασης - Αθλητικός ραδιοφωνικός σταθμός
Εικ.9	<u>«Επιστημονική Εκδήλωση»:</u> - Ομιλίες - Μουσικό Δρώμενο & βίντεο από Κέντρο Ημέρας για Ενήλικα Άτομα - Προβολή Ντοκιμαντέρ - Έκθεση βιβλίου	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	- Επιστήμονες (δεν διευκρινίζεται ιδιότητα) - Ενήλικα Αυτιστικά μέλη Κέντρου Ημέρας (μόνο στο μουσικό δρώμενο)	Πολεμικό Μουσείο	-	-	-

2013

	Είδος Εκδήλωσης	Σκοπός Εκδήλωσης	Συμμετέχοντες	Χώρος	Είσοδος	Βεβαίωση Παρακολούθησης	Χορηγοί/Υποστηρικτές
Εικ.10	Ομιλίες: <u>«Αυτισμός»</u>	-	- Λογοπεδικοί (2) - Ειδική Παιδαγωγός - Γυμνάστρια - Ψυχολόγοι (2)	Αίθουσα Τεχνικού Επιμελητηρίου	-	Ναι	-
Εικ.11	Προβολή Ταινίας: «Το κουράγιο της μάνας: Αντιμηλώντας στον Αυτισμό»	-	-	Δημοτικό Θέατρο	Δωρεάν	-	-

Εικ.12	- Ομιλία: <u>«Ψυχοεκπαίδευση Γονέων»</u> - Ανοικτή συζήτηση με συμμετοχή γονέων και ειδικών	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	- Λογοπεδικοί (2) - Ψυχολόγος - Φροντιστής Α.ΜΕ.Α.	Κέντρο συλλόγου που διοργανώνει εκδήλωση	Ελεύθερη (απαραίτητη προεγγραφή)	-	-
Εικ.13	<u>Ημερίδα</u> (δεν προσδιορίζεται το περιεχόμενο)	-Ευαισθητοποίηση	-	Αμφιθέατρο Μεγάλου Συγκροτήματος Εμπορικών Καταστημάτων	-	-	-Τμήμα Κοινωνικών Υπηρεσιών Ιδιωτικού Κολλεγίου Χορηγοί Επικοινωνίας: - Ημερήσια πολιτική εφημερίδα που διανέμεται δωρεάν - Κυριακάτικη εφημερίδα που διανέμεται δωρεάν Υποστηρικτές: - Μουσείο

2014

	Είδος Εκδήλωσης	Σκοπός Εκδήλωσης	Συμμετέχοντες	Χώρος	Είσοδος	Βεβαίωση Παρακολούθησης	Χορηγοί/Υποστηρικτές
Εικ.14	<u>«Ημερίδα για τον Αυτισμό» :</u> - Ομιλίες: 1. «Ξενώνας εφήβων με αυτισμό [...] : όραμα, προσδοκίες και δυσκολίες ενοίκων, γονέων και προσωπικού» 2. «Αισθητηριακές	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	- Εργοθεραπεύτρια/ Κοινωνικοθεραπεύτρια, MSc, Υπεύθυνη Ξενώνα Εφήβων με Αυτισμό - Ψυχολόγος-Εκπαιδευτρια, Ειδική Θεραπεύτρια στον Αυτισμό - Εργοθεραπευτής - Ηθοποιός (που συμμετείχε σε παράσταση με θέμα τον	Αμφιθέατρο Νοσοκομείου	Δωρεάν	-	-

	δυσκολίες ατόμων με αυτισμό, σύγχρονες τάσεις στην παρέμβαση» 3. «Ανεβάζοντας μια θεατρική παράσταση για τον αυτισμό: 'Ποιος σκότωσε των σκύλο τα μεσάνυχτα;» 4. «Σεξουαλικότητα και σεξουαλική εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό» 5. «Η οικογένεια του ατόμου με αυτισμό, νέα δεδομένα στην υποστήριξη»		αυτισμό) - Ιδρύτρια/Εκπρόσωπος Πολιτιστικού Χώρου (όπου ανέβηκε παράσταση με θέμα τον αυτισμό) - Ψυχολόγος - Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, υπ. Διδάκτωρ Συμβουλευτικής, Αν. Προϊσταμένη ΚΕΔΔΥ				
Εικ.15	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.16	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.17	Ενημερωτική Δράση: «Ενημερώσου»	-Ενημέρωση	-	Πνευματικό Κέντρο	-	-	Υποστηρικτές: - Ευρωπαϊκοί φορείς και προγράμματα
Εικ.18	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.19	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.20	Ομιλίες / Συζήτηση: 1. «Μια ματιά στον κόσμο του Αυτισμού» 2. «Η ένταξη των παιδιών με αυτισμό στη γενική εκπαίδευση»	-	[αναφέρονται οι συμμετέχοντες μόνο ονομαστικά και χωρίς ιδιότητα]	Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος	-	-	-
Εικ.21	-	-	-	-	-	-	-

2015

	Είδος Εκδήλωσης	Σκοπός Εκδήλωσης	Συμμετέχοντες	Χώρος	Είσοδος	Βεβαίωση Παρακολούθησης	Χορηγοί/Υποστηρικτές
Εικ.22	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.23	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.24	Ομιλίες με θέμα: «Διαταραχές στο Φάσμα του Αυτισμού: Γλώσσα, Μουσικοθεραπεία, Αδελφική Σχέση, Ενσωμάτωση»	-	-	Αμφιθέατρο Συγκροτήματος που ανήκει σε Πανεπιστήμιο	5€	Ναι	-
Εικ.25	- Ομιλία/Παρουσίαση «Ο Αυτισμός της έδωσε όραμα. Εκείνη του έδωσε φωνή!» - Προβολή ταινίας: «Η ζωή της Temple Grandin» - Ανοικτή συζήτηση	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση κοινού - «Ομαλή ένταξη των ατόμων με αυτισμό στην κοινωνία»	- Εργοθεραπεύτρια Ν.Δ.Τ., Σ.Ι. - Γονέας/Εκπρόσωπος ενός Συλλόγου (Γονέων Αυτιστικών Παιδιών) - Λογοπεδικός/Διδάκτωρας Πανεπιστημίου	Αμφιθέατρο Ιδιωτικού Κολλεγίου	-	-	-
Εικ.26	- ‘Μπλε’ Δράσεις: «Το ‘μπλε’ πρωτάθλημα» «Η ‘μπλε’ αγορά» «Ο ‘μπλε’ δρόμος» - Προβολή ταινίας μικρού μήκους: «Όταν αρχίζει το τραγούδι»	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Ενίσχυση της ‘Μπλε’ Καμπανιάς και του Κέντρου Ημέρας Παιδιών & Εφήβων	Στη δράση «Ο ‘μπλε’ δρόμος» συμμετέχουν 10 καταστήματα συγκεκριμένου πεζόδρομου, ανάβοντας μπλε φως.	- Κεντρική Πλατεία - Πεζόδρομοι (2) - Τοπική Κινηματογραφική Λέσχη	-	-	Χορηγοί οργάνωσης εκδήλωσης: - Κατάστημα Αθλητικών ειδών - Εταιρία ηχητικών και οπτικών συστημάτων Χορηγοί έργου διοργανωτών: - Συγκεκριμένα καταστήματα, καφετέριες, αρτοποιεία

							και εστιατόρια των πεζοδρομίων που συμμετέχουν στη δράση «Η ‘μπλε’ αγορά» θα διαθέσουν τα έσοδα της συγκεκριμένης ημέρας για την ενίσχυση του κέντρου ημέρας και τη συνέχιση της καμπάνιας μέσα στον χρόνο
Εικ.27	Αθλητικοί Αγώνες: «Όλοι διαφορετικοί – Όλοι Ίσοι» στους οποίους θα αγωνιστούν «μαθητές με Αυτισμό μαζί με συμμαθητές τους». [Αγώνες σε ομάδες: Ομάδα μικρών αγοριών (4-6 ετών, για 1 ώρα) Ομάδα μικρών κοριτσιών (5-10 ετών για 1 ώρα) Ομάδα μεσαίων αγοριών (8-12 ετών, 2 ώρες) Ομάδα Εφήβων-Νεανίδων (13-17 ετών, 1,5 ώρες) Ομάδα Νεαρών Ενηλίκων (18-26 ετών, 1 ώρα)]	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	-	Γήπεδα	-	-	- Δήμος - Περιφέρεια - 1 Δημόσια Υπηρεσία - 7 Ιδιωτικές Επιχειρήσεις - 1 Χώρος Εστίασης - 5 Τοπικά Καταστήματα
Εικ.28	Παραθαλάσσιοι	- Ευαισθητοποίηση	[Αναφέρονται μόνο τα ονόματα	- Παραθαλάσσιος Δρόμος	5€ (για	-	- 3 Τοπικά καταστήματα

	Αγώνες Δρόμου για αυτισμό: «Είμαι διαφορετικός- είμαι ο εαυτός μου» [Αγώνες δρόμου 5χλμ. και 10 χλμ. με χρονομέτρηση Αγώνας 1χλμ. ‘για παιδιά και οικογένειες χωρίς συναγωνισμό’ (τρέξιμο, βάδισμα)] - Έκθεση ζωγραφικής για παιδιά Δημοτικών Σχολείων Δήμου με θέμα «Διαφορετικότητα» - Συμμετοχή σε δράση: «Δημιουργία δέντρου Διαφορετικότητας», όπου κάθε συμμετέχων αθλητής/τρια, «θα κολλά ένα κομμάτι puzzle (το σύμβολο διεθνώς του αυτισμού), μετά το τέλος του κάθε αγώνα στο Δημαρχείο» - Διαδραστικό θεατρικό παιχνίδι για παιδιά δημοτικών σχολείων «με θέμα τη διαφορετικότητα “το	- Φιλανθρωπικός σκοπός	των μελών του Μουσικού Συγκροτήματος]	- Δημαρχείο Αμφιθέατρο Ενωδρείου Πόλης	συμμετοχή σε κάθε αγώνα δρόμου) Θα διατεθούν σε Παιδικά Χωριά SOS (παράρτημα στην συγκεκριμένη πόλη)	[Απαραίτητο να έχει προηγηθεί δήλωση συμμετοχής]	- 1 αλυσίδα Super Market Υποστήριξη: Δημόσιων φορέων

	ασχημόπαπο”» - Μουσική Εκδήλωση με συγκρότημα ντόπιων μουσικών						
Εικ.29	- Προβολή της «βραβευμένης» ταινίας: «Το Μαύρο Μπαλόνι» (“The black balloon”) - Παζάρι «Bazaar με πασχαλινές δημιουργίες των παιδιών μας» (ενν. των παιδιών του ΚΔΑΠ-μεΑ του δήμου)	- Φιλανθρωπικός σκοπός	-	Δημοτικό Σχολείο	-	-	-
Εικ.30	Προβολή ταινίας: «Ζωή σαν τριαντάφυλλο»	- Φιλανθρωπικός σκοπός	-	Κινηματογράφος	5€ [Τα έσοδα θα δοθούν για την οικονομική ενίσχυση του συλλόγου]	-	-
Εικ.31	‘Μπλε’ Καμπάνια: <u>«Φορέστε μπλε!: ...όλοι μαζί δίνουμε το παρόν...»</u>	-	-	Πλατεία	-	-	-
Εικ.32	Ομιλία: <u>«Ελάτε να μιλήσουμε για τον Αυτισμό»</u>	-	-	Πολιτιστικό κέντρο δήμου	-	-	-

Εικ.33	- ‘Μπλε’ Καμπάνια: «Φορέστε μπλε!» στο «Περπάτημα Αγάπης» - Πασχαλινό Bazaar από τοπικό ΕΕΕΚ	- Φιλανθρωπικός σκοπός	-	- Πλατεία - ΕΕΕΚ	-	-	-
Εικ.34	- Προβολή - «Φορέστε κάτι μπλε και ελάτε»	-	-	Κέντρο Πολιτισμού	-	-	-
Εικ.35	- Αθλητική εκδήλωση: «Τουρνουά Ποδοσφαίρου Ακαδημιών» - ‘Μπλε’ Καμπάνια: «Μικροί και μεγάλοι φορέστε μπλε, πάρτε το φακό σας και ελάτε να φωτίσουμε την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού»	-	- Εθελοντική συμμετοχή τοπικών αθλητικών ομάδων	Γήπεδο	-	-	-
Εικ.36	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.37	Παρουσίαση/ συζήτηση: «Τα χαρακτηριστικά του συνδρόμου Άσπεργκερ από τη σκοπιά ενός παιδιού»	-	- Δασκάλα παράλληλης στήριξης (ομιλήτρια)	Νηπιαγωγείο	-	-	[Δεν είναι διακριτό το όνομα στο λογότυπο του χορηγού]
Εικ.38	«Ημερίδα για τον Αυτισμό: Μία κοινωνία φιλική προς τον Αυτισμό είναι μια κοινωνία φιλική	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	- Επιστημονικό Δίκτυο για τις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος	Αίθουσα Συνεδριάσεων	Δωρεάν	-	-

	<u>προς όλους μας»</u> - Ομιλία (δεν διευκρινίζεται)						
Εικ.39	<u>Τριήμερη εκδήλωση:</u> <u>«Τράβα κουπί για τα</u> <u>παιδιά του ΚΗΦΑΠ</u> <u>‘...’»</u> - Βράβευση μαθητών που συμμετείχαν στον διαγωνισμό δημιουργίας αφίσας - Ομιλίες: 1. «Αυτισμός και οικογένεια» (2 μέρες) 2. «Αυτισμός: Πρώιμα σημάδια ανίχνευσης και τομείς αξιολόγησης» - Συζήτηση για θέματα κωπηλασίας κατηγορίας ανάπτυξης (2 μέρες) - Συζήτηση για θέματα κωπηλασίας (2 μέρες) - Μουσική εκδήλωση από μαθητές γενικού γυμνασίου - Αθλητικές Δραστηριότητες: [Αγώνες κωπηλασίας (3 φορές) Σκυταλοδρομία κωπηλασίας παιδιών / ενηλίκων (3 φορές)]	-	- Μαθητές (σε βράβευση και μουσική εκδήλωση) - Ολυμπιονίκης κωπηλασίας και Υπευθ. Ανάπτυξης αθλήματος της Ελλ. Κωπηλατικής Ομοσπονδίας - Κοινωνικοί λειτουργοί (2) - Ψυχολόγος - Προπονητές κωπηλασίας (2) - Σχολή χορού (2) - Ομάδα δημιουργικής απασχόλησης	Πλατεία	-	-	-

	- Δραστηριότητα για παιδιά: «Μαθαίνω για τον αυτισμό, αποδέχομαι τη διαφορετικότητα» (Αφήγηση παραμυθιού και διαδραστικά παιχνίδια) (3 μέρες) - Χορευτικό πρόγραμμα Zumba για ενήλικες/ για παιδιά (2 μέρες) - Δημιουργική απασχόληση με παιχνίδι (2 μέρες)						
Εικ.40	-	-	-	-	-	-	-

2016

	Είδος Εκδήλωσης	Σκοπός Εκδήλωσης	Συμμετέχοντες	Χώρος	Είσοδος	Βεβαίωση Παρακολούθησης	Χορηγοί/Υποστηρικτές
Εικ.41	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.42	<u>Ημερίδα: «Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος: Διεπιστημονική Προσέγγιση»</u> - Ομιλίες: 1.«Πρώιμη Ανίχνευση των Διαταραχών Αυτιστικού Φάσματος από τον Παιδίατρο» 2.«Ο ρόλος του	-	- Λογοθεραπεύτρια/Πρόεδρος επιστημ. επιτρ. συλλ. - Παιδίατρος/Αναπτυξιολόγος, Πρόεδρος εταιρ. εφηβ. ιατρ. - Παιδίατρος/Υπεύθ. αναπτυξιακού ιατρείου παιδιατρ. τμήμ. - Παιδοψυχίατρος/Επιμελήτρια παιδών - Εργοθεραπευτής/Msc.	Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου	Ελεύθερη	Ναι	-

	Παιδοψυχίατρον στην κλινική εκτίμηση, αντιμετώπιση και υποστήριξη των ατόμων με ΔΑΦ και των Οικογενειών τους» 3.«Εργοθεραπεία και ΔΑΦ» 4.«Ο ρόλος του Λογοθεραπευτή στις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος» 5.«Η ένταξη του παιδιού με ΔΑΦ στο σχολικό πλαίσιο» (Α΄/Β΄ μέρος) 6.«Ο ρόλος της οικογένειας στην διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αυτισμό»		εκπρωσ. συλλ. εργοθεραπ. - Εκπαιδευτικός/ Λογοθεραπευτής/S.I. επικοινων. ομάδας ειδ, ενδιαφέροντος για τις ΔΑΦ - Ειδ. Παιδαγωγός/Υποψ. Διδάκ. Πανεπιστημίου Τμ. Ψυχολογίας - Ειδική Παιδαγωγός Μ.Α./Εκπαιδ. Ειδ. Σχολ. - Γονέας/Γεν. Γραμμ. Συλλ. Γον. Αυτ. Παιδιών				
Εικ.43	Ομιλία: <u>«Αυτισμός: Πρακτικές Ένταξης στο Γενικό Σχολείο Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»</u>	-	- Ψυχολόγος - Φιλολόγος/Ειδική Παιδαγωγός	Χώρος Ιδιωτικού Κέντρου που διοργανώνει την εκδήλωση	Ελεύθερη	-	-
Εικ.44	Ομιλίες με θέμα: <u>«Αυτισμός: Ο Αυτισμός σήμερα & αύριο»</u>	-	- Παιδοψυχίατρος/Διευθ. Παιδοψυχιατρικής κλιν. - Ψυχολόγος (B.A., M.Sc.)/Ειδική Παιδαγωγός - Διαιτολόγος/Διατροφολόγος - Παιδίατρος/Ειδική	Κινηματογράφος	Ελεύθερη	Ναι	-

			Αναπτυξιολόγος Παιδονευρολόγος				
Εικ.45	- Ομιλία: <u>«Δημιουργώντας Κοινωνίες Φιλικές για Άτομα με Αυτισμό»</u>	-	- Διδάκτωρ (Πανεπιστημίου του εξωτερικού)/ Υπεύθ. Εθνικής Κοινότητας Αυτιστικών για τον τομέα Γνώσης και Εξειδίκευσης στον Αυτισμό (μτφρ. αγγλικής προσφώνησης 'Dr. [...]'/ Head of Autism Knowledge & Expertise at the National Autistic Society')	Πολυχώρος Λόγου & Τέχνης (café που απασχολεί μόνο ανάπηρα άτομα στο προσωπικό του)	Ελεύθερη	-	-
Εικ.46	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.47	-Εκπαιδευτικό Εργαστήριο: <u>«Εργαστήριο Αυτισμού: Ανακαλύπτοντας τον Κώδικα Διαχείρισης και Παρέμβασης....: Μέσα από πραγματικά περιστατικά»</u> [το σημειωμένο ορθογραφικό λάθος εμφανίζεται στον πίνακα γιατί είναι ακριβής αντιγραφή του τίτλου από την αφίσα]	-	Επιστημονικός Υπεύθ. Θεραπευτικού Κέντρου/Λογοθεραπευτής Irlen Diagnostician S.I. INPP Sc.P./Διευθυντής Ινστιτούτου Ίρλεν Ελλάδας-Εκπαιδευτής Ίρλεν Υπεύθυνος Διοργανώσεων Κύπρου, Ιταλίας και Ην. Αραβικά Εμιράτα/INPP School Program (The Institute of Neuro- Physiological Psychology, Chester UK & USA)/Ειδικευμένος στην Αμερική (Irlen Institute International HQ. L. Beach, California)/Θεραπευτής Lidcombe (Τραυλισμός προσχολικής ηλικίας – εκπαίδευση γονέων)/ Sensory Integration Therapist	Θεραπευτικό κέντρο που διοργανώνει εκδήλωση	-30% έκπτωση για εγγραφές έως 25/3/2015 (Δεν διευκρινίζεται το ποσό συμμετοχής)	- [Περιορισμένος αριθμός συμμετεχόντων]	-

Εικ.48	- Προβολή ταινίας: «Adam» - Συζήτηση	-	-	Κινηματογράφος	Ελεύθερη	-	Χορηγός Επικοινωνίας: - Ιδιωτική εταιρία διοργάνωσης εκδηλώσεων
Εικ.49	- Αθλητική Εκδήλωση: «Φιλανθρωπικός Αγώνας Βουνού»	- Φιλανθρωπικός σκοπός	-	-	-	-	- Αλυσίδα Video Club Χορηγός Επικοινωνίας: - Ραδιοφωνικός σταθμός
Εικ.50	- ‘Μπλε’ καμπάνια: «Φωταγώγηση Πύλης [...] με μπλε χρώμα»	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Εξοικείωση με Αυτισμό	-	Πύλη [...]	-	-	-
Εικ.51	- Ομιλία: «Σοβαρά αναπτυξιακά προβλήματα στο παιδί: Οικογένεια, Σχολείο» - Μουσική εκδήλωση	-	- Ψυχολόγος/Διδάκτωρ σε Πανεπιστήμιο του εξωτερικού - Υψίφωνος/Ιατρός - Ορχήστρα τοπικού συλλόγου	Αμφιθέατρο Νομαρχιακού Μεγάρου	Ελεύθερη	-	-
Εικ.52	<u>Εσπερίδα:</u> - Ομιλίες με θέμα: «Ο αυτισμός με απλά λόγια: πρόβλημα ή πρόκληση»	- Κατανόηση & Αποδοχή - Βοήθεια Ανάπτυξης - Επίγνωση	- Λογοπαθολόγος MS, CCC - Δημοσιογράφος	Αίθουσα Εκδηλώσεων Δημοτικού Σχολείου	-	-	-
Εικ.53	Ομιλία: <u>«Διαταραχές αυτιστικού φάσματος – Νεότερα δεδομένα»</u>	-	- Παιδοψυχίατρος ειδικευμένη στον αυτισμό [περιληπτικό βιογραφικό όπως αναγράφεται: 1)Πανεπ/μιο του Λονδίνου:	Συνεδριακό Κέντρο	-	-	-

			Πτυχίο Παιδοψυχιατρικής από το Ινστιτούτο Ψυχιατρικής 2)Παν/μιο Chapel Hill-Βόρεια Καρολίνα/ΗΠΑ: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού 3)Πανεπιστήμιο Birmingham/M. Βρετανία: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού 4)Πανεπ/μιο Yale (Γέηλ)-ΗΠΑ: Μέλος της συγγραφικής ομάδας των βιβλίων για τον αυτισμό που διδάσκονται εκεί: 'Handbook of Autism and Developmental Disorders' & 'Mental Health Interventions and Services for Vulnerable Children and Young People' 5)TEACCH (Θεραπεία & εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό)-Θεραπεύτρια & εκπαιδευτής της μεθόδου. Εκπαίδευση ειδικευόμενων γιατρών φοιτητών ιατρικής και ψυχολογίας και επαγγελματιών 6)Διδάκτωρ του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Επίσης έχει διατελέσει: 7)Επιστημονικά υπεύθυνη του Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου Β. Ελλάδας του Ψ.Ν.Θ. 8)Επίκουρη Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων				

			κ.λ.π. κ.λ.π. ...]				
Εικ.54	-	-	-	-	-	-	-

2017

	Είδος Εκδήλωσης	Σκοπός Εκδήλωσης	Συμμετέχοντες	Χώρος	Είσοδος	Βεβαίωση Παρακολούθησης	Χορηγοί/Υποστηρικτές
Εικ.55	<u>Ημερίδα: «Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού: Διεπιστημονική Ημερίδα»</u> -Ομιλίες: 1.«Αυτισμός... μύθοι και πραγματικότητα» 2.«Αντιμετώπιση και Θεραπευτικές παρεμβάσεις στις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος» 3.«Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος: Παιδιατρική Εργοθεραπευτική Παρέμβαση» 4.«Ο Ρόλος της Λογοθεραπείας στις Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος» 5.«Ακούγοντας και τη φωνή των γονιών»	-	- Αναπτυξιακή Παιδίατρος/Επιστ. Υπεύθ. Τμήμ. Δημόσιας Υγείας Νοσοκομείου Παιδών - Παιδοψυχίατρος,Επιμελήτρια Α΄, Παιδοψυχιατρικό τμήμα Νοσοκομείου Παιδών - Εργοθεραπευτής MSc Ο.Τ. - Λογοθεραπευτής S.I./Επικεφαλής ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος Δ.Α.Φ. (του διοργανωτή επιστημονικού συλλόγου) - Γονέας/Αντιπρόεδρος (κάποιας εταιρίας ψυχικής υγείας) - Πρόεδρος Επιστημονικής Επιτροπής (Συλλόγου Λογοθεραπευτών που διοργανώνει εκδήλωση) - Γεωγραφική εκπρόσωπος (Συλλόγου Λογοθεραπευτών που διοργανώνει εκδήλωση)	Δημοτικό Πολιτιστικό Κέντρο	10€	Ναι	Χορηγός επικοινωνίας: - Εταιρία εμπορίου ειδών λογοθεραπείας & εργοθεραπείας, μαθησιακών δυσκολιών, ψυχολογικής υποστήριξης, εξοπλισμού κέντρων ειδικής αγωγής (όπως προκύπτει από λογότυπο της)

Εικ.56	Ομιλία: <u>«Η διαχείριση των 'προλημάτων' συμπεριφοράς στον Αυτισμό»</u>	-	Παιδοψυχίατρος ειδικευμένη στον αυτισμό [περιληπτικό βιογραφικό όπως αναγράφεται: 1)Πανεπ/μιο του Λονδίνου: Πτυχίο Παιδοψυχιατρικής από το Ινστιτούτο Ψυχιατρικής 2)Παν/μιο Chapel Hill-Βόρεια Καρολίνα/ΗΠΑ: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού 3)Πανεπιστήμιο Birmingham/M. Βρετανία: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού 4)Πανεπ/μιο Yale (Γέηλ)- ΗΠΑ: Μέλος της συγγραφικής ομάδας των βιβλίων για τον αυτισμό που διδάσκονται εκεί: 'Handbook of Autism and Developmental Disorders' & 'Mental Health Interventions and Services for Vulnerable Children and Young People' 5)TEACCH (Θεραπεία & εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό)-Θεραπεύτρια & εκπαιδευτής της μεθόδου. Εκπαίδευση ειδικευόμενων γιατρών φοιτητών ιατρικής και ψυχολογίας και επαγγελματιών 6)Διδάκτωρ του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Επίσης έχει διατελέσει: 7)Επιστημονικά υπεύθυνη του Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου Β. Ελλάδας του Ψ.Ν.Θ.	Συνεδριακό κέντρο	-	-	-

			8)Επίκουρη Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ.λ.π. κ.λ.π. ...]				
Εικ.57	- Ομιλίες: 1.«Αυτισμός: σύγχρονες απόψεις» 2.«Το παιδί με αυτισμό στο σχολικό πλαίσιο» - Μουσικό Πρόγραμμα	-	- Πρόεδρος Δ.Σ. διοργανώτριας εταιρίας ψυχικής υγείας - Τοπικός Επίσκοπος - Επιστημονική Υπεύθυνη Κέντρου Ημέρας διοργανώτριας εταιρίας ψυχικής υγείας - Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Περιφέρειας/Αντιπρόεδρος συνδιοργανωτή Συλλόγου για αυτιστικά παιδιά - Τοπικός Σύλλογος Φίλων Φιλαρμονικής	Αίθουσα Εκδηλώσεων Δήμου	Ελεύθερη	-	- Μεγάλη κατασκευαστική εταιρία δημόσιων έργων - Ένωση Κοινωνικών Φορέων
Εικ.58	<u>Ημερίδα: «Το παζλ των</u> <u>συναισθημάτων»</u> -Ομιλίες: 1. «Δυσκολίες στην έκφραση των συναισθημάτων τα άτομα με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές» 2. «Η τεχνολογία μικράνει τη διαφορά»	-	- Ψυχοπαιδαγωγός Μ.Εδ/Ειδ. στις Διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές - Δάσκαλος Ειδικής Αγωγής σε Σχολείο Ειδικής Αγωγής - Σχολική Σύμβουλος Νηπιαγωγών	Κινηματογράφος	-	Ναι	-
Εικ.59	- Αθλοπαιδιές - Παράλληλες Δραστηριότητες	-	- Μουσική μπάντα - Χορευτικός Σύλλογος	Ιστορικό σημείο της περιοχής	-	-	-

Εικ.60	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.61	Αθλητική εκδήλωση : «Τουρνουά Bowling [...] για άτομα με Δ.Α.Φ.»	-	-	Αίθουσα Bowling	Δωρεάν (με δηλώσεις συμμετοχής)	-	- 6 εταιρίες - 1 αλυσίδα super market Χορηγοί επικοινωνίας: - Κρατικός ραδιοτηλεοπτικός σταθμός - Ηλεκτρονική πλατφόρμα - Ελληνική ραδιοφωνία
Εικ.62	<u>Ημερίδα: «Νέες τάσεις & στάσεις στην ειδική αγωγή»</u> - Ομιλίες	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Αμοιβαία σύνδεση και ομαλή ένταξη του ενός στον κόσμο του άλλου - Έναυσμα για πιο ενωμένη και παραγωγική σχολική κοινότητα (πρόκειται για εκδήλωση ειδικού σχολείου)	- Παιδοψυχίατρος/Διευθ. Παιδοψυχιατρικού Τμήματος Νοσοκομείου - Δασκάλα Ειδικής Αγωγής/Διευθ. Ειδικού Δημοτικού Σχολείου για παιδιά με Αυτισμό - Παιδοψυχολόγος/ Ειδική Θεραπευτικού Παιχνιδιού στον Αυτισμό - Αναπληρώτρια Καθηγήτρια σε Πανεπιστήμιο	Αίθουσα Συνεδριάσεων Δήμου	Ελεύθερη	Ναι	-

Εικ.63	<u>Ημερίδα: «Μιλάμε Εμείς για Εμάς»</u> - Ομιλίες: Α΄ Μέρος: «Ενημέρωση για τις ΔΑΦ»: 1.«[όνομα συλλόγου που οργανώνει], παρούσα κατάσταση και προοπτικές εξέλιξης» 2.«Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος, αναγκαιότητα για ευαισθητοποίηση και ενημέρωση» 3.«Συχνότερες παραβιάσεις δικαιωμάτων παιδιών με ΔΑΦ» 4.«Η εμπειρία της εκπαίδευσης ενηλίκων με ΔΑΦ» 5.«Καθημερινά Λειτουργικά θέματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με ΔΑΦ» Β΄ Μέρος: «Ευαισθητοποίησης: Μιλάμε Εμείς για Εμάς»: 1.«Οι εμπειρίες μου ως μαθητής και ως φοιτητής. Τι θα ήθελα να αλλάξει»	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	- Πρόεδρος Συλλόγου Γονέων Αυτιστικών Ατόμων (που οργανώνει την εκδήλωση) - Εκπαιδευτικός ΕΑΕ/Επιστημονικός Συνεργάτης Συλλόγου Γονέων Αυτιστικών Ατόμων (που οργανώνει την εκδήλωση) - Δικηγόρος/Ειδ. Επιστήμονας στο Συνήγορο του Πολίτη 'Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού', μέλος Δικτύου Επιστημόνων για τις ΔΑΦ - Πολυκλαδική Ομάδα Εκπαιδευτικών Κέντρου Ημέρας - Εργοθεραπευτής/μέλος Δικτύου Επιστημόνων για τις ΔΑΦ - Φοιτητής με ΔΑΦ - Ψυχοπαιδαγωγός Κέντρου Ημέρας - Ενήλικας με ΔΑΦ - Πιανίστας με ΔΑΦ	Πνευματικό Κέντρο Δήμου	Ελεύθερη	-	-

	2.«Παρουσίαση των δράσεων για ενήλικες με ΔΑΦ, το παράδειγμα του βιβλιοθηκονόμου και του μουσικού» 3.«Συμμετέχοντας στην οργάνωση και λειτουργία μίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης» - Μουσική εκδήλωση: «Ζωντανή εκτέλεση μουσικών κομματιών σε αρμόνιο» (από αυτιστικό ενήλικα)						
Εικ.64	«Περπάτημα Αγάπης»: - Καμπάνια: «Φορέστε Μπλε»	-	-	Κεντρική τοπική πλατεία	-	-	-
Εικ.65	Ομιλία: <u>«Εγκαιρη Διάγνωση και Θεραπευτικές προσεγγίσεις στον Αυτισμό»</u>	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Αποδοχή - Αγάπη - Υποστήριξη	- Ψυχολόγος MSc/Επιστημονικά Υπεύθυνη του Ινστιτούτου (που οργανώνει την εκδήλωση και το οποίο ασχολείται με	Στον χώρο του Ινστιτούτο που οργανώνει την εκδήλωση	Ελεύθερη	- [Απαιτείται δήλωση συμμετοχής λόγω περιορισμένων θέσεων]	-

		- Συνύπαρξη - Σεβασμός [από εικόνα προκύπτουν τα 5 τελευταία]	Λογοθεραπεία – Εργοθεραπεία – Αυτισμός – Μαθησιακές Δυσκολίες – Δυσλεξία – Συμβουλευτική Γονέων – Ψυχοδιαγνωστικά Τεστ)				
Εικ.66	Μουσική εκδήλωση: <u>«Όλα της Μουσικής τα Αρώματα... επί σκηνής»</u>	Φιλανθρωπικός σκοπός	- Μουσικό Συγκρότημα	Μουσική Σκηνή	3€ (Μέρος των εσόδων θα διατεθούν σε «Κέντρο Ειδικής Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες»)	-	- 23 τοπικές επιχειρήσεις Χορηγοί Επικοινωνίας: - 6 ηλεκτρονικές πλατφόρμες ενημέρωσης (ιδιωτικές και μία κρατική)
Εικ.67	Φωταγώγηση Γέφυρας: <u>«Ο Αυτισμός μιλάει με μπλε φως. Ας τον ακούσουμε»</u>	-	-	Γέφυρα	-	-	-
Εικ.68	Αθλητική εκδήλωση: <u>«Τζάμπολ Αγάπης για το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο [...] για παιδιά με αυτισμό»</u>	-	- Αθλητικές τοπικές ομάδες - [Αυτιστικά παιδιά δεν αναγράφεται στην αφίσα παρά μόνο στην ιστοσελίδα της διοργάνωσης]	Κλειστό γήπεδο	-	-	- 2 αντιπροσωπίες αυτοκινήτων - 1 μεταφορική εταιρία
Εικ.69	«Δράση ενημέρωσης/ ευαισθητοποίησης» με: γνωριμία, χορό, τραγούδι και εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Αυτισμού	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	- Παιδιά και Προσωπικό Ειδικού Νηπιαγωγείου - Δασκάλες και παιδιά Γ΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού Σχολείου - Χοροδιδάσκαλος με ομάδα παιδιών Δημοτικού Σχολείου - Πολιτιστικός Σύλλογος - Σπουδάστριες Τμήματος	Καφετέρια	-	-	Υποστηρικτής: Δημοτικός Οργανισμός Αθλησης, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος

			Βοηθού Βρεφονηπιοκόμων από ΙΙΕΚ και ΔΙΕΚ				
Εικ.70	«<u>Αγκαλιάζουμε τη μαγεία του να είσαι διαφορετικός</u>» [δεν αναφέρεται κάτι άλλο για το περιεχόμενο της εκδήλωσης, πάνω στην αφίσα, όμως στην ιστοσελίδα της εκδήλωσης αναφέρονται: - δημιουργική απασχόληση και - παζάρι]	- Ευαισθητοποίηση στη διαφορετικότητα [έμμεσα]	-	Μεγάλο εμπορικό πολυκατάστημα	-	-	-

2018

	Είδος Εκδήλωσης	Σκοπός Εκδήλωσης	Συμμετέχοντες	Χώρος	Είσοδος	Βεβαίωση Παρακολούθησης	Χορηγοί/Υποστηρικτές
Εικ.71	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.72	<u>Επιστημονική Ημερίδα για την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού:</u> <u>«Αυτισμός: Διάγνωση και Αντιμετώπιση. Εκπαίδευση για την Κοινωνική Ένταξη»</u>	- Σύμφωνα με το θέμα σκοπός φαίνεται να δηλώνεται έμμεσα πως είναι η Ενημέρωση σχετικά με: Διάγνωση	-	Ξενοδοχείο	-	-	-

	- Ομιλία	Αντιμετώπιση Εκπαίδευση για την Κοινωνική Ένταξη [έμμεσα]					
Εικ.73	<u>Ημερίδα:</u> «Η διαχείριση των Αυτιστικών ατόμων από τα σώματα ασφαλείας» -Ομιλίες: 1.«Ο Αυτισμός στην ενήλικη ζωή» 2.«Οδηγίες προσέγγισης και επικοινωνίας στον Αυτισμό» 3.«Δικαιώματα ατόμων με Αυτισμό» 4.«Οικογένεια και Αυτισμός» 5.«Βιωματική μαρτυρία γονιού Αυτιστικού παιδιού» -Βραβεύσεις Στελεχών και Σωμάτων Ασφαλείας	- Ενημέρωση με βάση θέμα ημερίδας [έμμεσα]	- Σώματα Ασφαλείας - Κοινωνική Λειτουργός/Προϊσταμένη Διεύθυνσης Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας - Καθηγητής Ψυχιατρικής/Διευθυντής Ψυχιατρικής Κλινικής - Λογοθεραπεύτρια - Δικηγόρος/Ειδική Επιστήμονας Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού, Ανεξάρτητη Αρχή «Συνήγορος του Πολίτη» - Μητέρα Αυτιστικού Παιδιού	Αίθουσα εκδηλώσεων Περιφερειακού Πολιτιστικού Ιδρύματος, φιλανθρωπικού και κοινωνικού σκοπού	Ελεύθερη	-	- Αεροπορική Εταιρία - Εταιρία κατασκευής, συντήρησης και διαχείρισης έργων οδοποιίας
Εικ.74	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.75	<u>Εκδήλωση:</u> - Ενημέρωση/ομιλία για τον αυτισμό - Αθλητικές Δραστηριότητες:	- Εορτασμός (καθώς η πρόσκληση ξεκινάει: «Ελάτε να παίξουμε και να χορέψουμε»)	- Ιδιωτικό κέντρο θεραπευτικών και ειδικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων - Τοπικές αθλητικές ομάδες μπάσκετ	Κλειστό Γυμναστήριο	-	-	- Δήμος - 9 τοπικές επιχειρήσεις και καταστήματα

	[Παιχνίδια μπάσκετ κοριτσιών Παιχνίδι μπάσκετ Αγοριών] - Χορευτικό στα Ημίχρονα - Λήξη με φαναράκια και μπαλόνια - Προώθηση Καμπάνιας «Ανάβω και Φοράω Μπλε»	- Ενημέρωση (καθώς περιλαμβάνει ενημερωτική ομιλία)	- Τοπικές ομάδες χορού				
Εικ.76	<u>Ημερίδα:</u> - Ομιλίες: Ενοτητα 1– Οικογένεια: 1.«Συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης σε μητέρες παιδιών με αυτισμό. Στρατηγικές προσαρμογής των μητέρων στην ιδιαίτερη συνθήκη του αυτισμού» 2.«Παρεμβάσεις για το παιδί ‘Μαζί’ με την οικογένειά του - Ψυχοεκπαίδευση Γονέων» 3.«Ενισχύοντας τη συμμετοχή του παιδιού με Δ.Α.Φ. στα σημαντικά έργα της καθημερινότητας»	-	- Ψυχιατρική νοσηλεύτρια/επισκέπτρια ψυχικής υγείας MSc σε πανεπιστημιακή παιδοψυχιατρική κλινική, νοσοκομείο παιδών - Λογοθεραπεύτρια σε πανεπιστημιακή παιδοψυχιατρική κλινική, νοσοκομείο παιδών - Εργοθεραπεύτρια, MSc in Rehabilitation studies, σε πανεπιστημιακή παιδοψυχιατρική κλινική, νοσοκομείο παιδών - Παιδοψυχίατρος, Επιμελητής Α’ Ε.Σ.Υ., στην πανεπιστημιακή παιδοψυχιατρική κλινική, νοσοκομείο παιδών - Παιδοψυχίατρος - Παιδιατρική εργοθεραπεύτρια MSc - Λογοθεραπεύτρια	Ξενοδοχείο	20€+ΦΠΑ «Γονείς παιδιών με ΔΑΦ & Άτομα με ΔΑΦ δωρεάν»	NAI	- Κρατικό ραδιοφωνικό πρόγραμμα - Εκδόσεις εκπαιδευτικού υλικού (και ειδικής αγωγής) - Εταιρία εκπαιδευτικών λογισμικών (και για ειδική αγωγή)

	4.«Υποστήριξη Γονέων και αδερφών παιδιών με Δ.Α.Φ.» Ενότητα 2 –Σχολείο: 1.«Αισθητηριακές δυσκολίες και σχολείο» 2. «Η ανάπτυξη του λεξιλογίου στα παιδιά με Δ.Α.Φ. Σημαιολογικά δίκτυα: τρόποι ενίσχυσης από γονείς, δασκάλους και θεραπευτές» 3.«Υποστήριξη μαθητών με Δ.Α.Φ. Πρωτοσχολικής ηλικίας στην ομάδα συνομηλίκων του σχολείου» 4.«Το Γνωστικό Συμπεριφορικό Δράμα ως εργαλείο ένταξης σε Υ.Λ.Α.»		MSc./Μέλος της ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος για τις Δ.Α.Φ., Σ.Ε.Λ.Λ.Ε. - Ειδική παιδαγωγός (Med in Special Educational Needs) - Θεατροπαιδαγωγός - Λογοθεραπευτής - Λογοθεραπεύτρια				
Εικ.77	<u>Εκδήλωση:</u> <u>«ΑΥΤΙΣΜΟΣ...μέσα απ’ τα δικά μου μάτια»</u> - Δημιουργική Απασχόληση με: Διαδραστικό παιχνίδι «Ένας κόσμος για όλους» και	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	- Εμπνευστές δραστηριοτήτων οι οποίοι αναφέρονται μόνο ονομαστικά - Τοπική ομάδα μπάσκετ - Κοινωνιολόγος. Μέλος Δ.Σ. Συλλόγου - Μέλη Δ.Σ. Συλλόγου - 7 σχολεία (5 γενικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, 1 ειδικό σχολείο και 1 ΕΕΕΕΚ)	Πλατεία (αναφέρεται μόνο δίπλα από τον αγώνα μπάσκετ)	-	-	Υποστηρικτές: - Δήμος - Τοπική ομάδα μπάσκετ

	Κατασκευή οργάνων από ανακυκλώσιμα υλικά / Μουσικό σύνολο οργάνων από ανακυκλώσιμα υλικά - Αθλητική δραστηριότητα: [Μπάσκετ με συμμετοχή τοπικής ομάδας] - Προβολή ταινίας: “Mozart and the Whale” (σε μετάφραση: «Ο Μότσαρτ και η Φάλαινα») - Συζήτηση - Σταντ Ενημέρωσης για τον Αυτισμό - Έκθεση εικαστικών έργων παιδιών για τη Διαφορετικότητα		- Σύλλογος Γονέων & Φίλων Αυτιστικών ατόμων από άλλη περιοχή				
Εικ.78	Μουσική Εκδήλωση	-	- Τοπικό Μουσικό Γυμνάσιο	Δημοτικό Θέατρο περιοχής	-	-	- Τοπική ηλεκτρονική εφημερίδα
Εικ.79	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.80	Εορταστική Εκδήλωση: <u>«Ο Πολιτιστικός Σύλλογος [...] συναντά τους αληθινούς αγωνιστές της ζωής»</u>	- Εορτασμός παγκόσμιας ημέρας Αυτισμού και παγκόσμιας ημέρας Συνδρόμου Down [«21 Μαρτίου: Παγκόσμια Ημέρα Συνδρόμου Down. 2 Απριλίου:	-	Κοινοτικό κατάστημα	-	-	-

		Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού. Κάπου στη μέση να βρεθούμε, να τιμήσουμε τα παιδιά που γιορτάζουν κάθε μέρα»]					
Εικ.81	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.82	Αθλητική εκδήλωση: <u>Ποδηλατική βόλτα και πορεία: «έλα να κάνουμε ποδήλατο & να περπατήσουμε για τον ΑΥΤΙΣΜΟ»</u>	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	-	Παλιό Δημαρχείο (αφετηρία πορείας)	-	-	Χορηγός Επικοινωνίας: - Εφημερίδα
Εικ.83	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.84	<u>Διήμερη εορταστική εκδήλωση: «Σας περιμένουμε να γιορτάσουμε την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού»</u> Ημέρα 1^η: «σας προσκαλούμε σε ένα υπέροχο ταξίδι στο μαγικό κόσμο του Αυτισμού» [δεν περιλαμβάνεται περαιτέρω διευκρίνιση] Ημέρα 2^η: Συμμετοχή στην Παγκόσμια Καμπάνια «Άναψε Μπλε Φως για τον	- Εορτασμός	- Δημοτικός Οργανισμός Άθλησης, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος - Ομάδα Εθελοντισμού του Δημοτικού Σχολείου - Χοροδιδάσκαλος - Πολιτιστικός Σύλλογος - Ειδικό ΕΠΑΛ - Ειδικό Νηπιαγωγείο - Οργανισμός Λιμένων	- Πεζόδρομος - Δημαρχείο - Παλαιά Γέφυρα	-	-	Υποστηρικτές: - Δήμος - Οργανισμός Πολιτισμού

	Αυτισμό» με την φωταγωγήση του Δημαρχείου και της Γέφυρας						
Εικ.85	<u>Επιστημονική Ημερίδα:</u> <u>«Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος:</u> <u>Θεραπευτικές Παρεμβάσεις – Κοινωνική Διάσταση»</u> - Ομιλίες: 1. «Ήταν ένα μικρό Καραβι...» 2. «Λογοθεραπευτική παρέμβαση στις διαταραχές αυτιστικού φάσματος» 3. «Γνώσεις, στάσεις και συμπεριφορές του γενικού πληθυσμού απέναντι σε άτομα με αυτισμό» 4. «Οδεύοντας προς την ενηλικίωση...: ανάγκες και ποιότητα ζωής των οικογενειών και εφήβων με ΔΑΦ»	-Ενημέρωση -Ευαισθητοποίηση	- Παιδοψυχίατρος/Επιμελήτρια Α΄ Ε.Σ.Υ, πανεπιστημιακή παιδοψυχιατρική κλινική – νοσοκομείο παιδών ειδικό ιατρείο διαταραχών αυτιστικού φάσματος - Επικουρική παιδοψυχίατρος παιδοψυχιατρικού τμήματος & κοινοτικού κέντρου ψυχικής υγείας παιδιού και εφήβου δημόσιου νοσοκομείου - Ψυχολόγος/Σύμβουλος, MSc Δημόσιας Διοίκησης παιδοψυχιατρικού τμήματος & κοινοτικού κέντρου ψυχικής υγείας παιδιού και εφήβου δημόσιου νοσοκομείου - MSc Επικουρικός Λογοθεραπευτής, κέντρο φυσικής ιατρικής και αποκατάστασης δημόσιου νοσοκομείου παιδών/ Υποψήφιος Διδάκτωρ ιατρικής σχολής πανεπιστημίου - Ψυχοπαιδαγωγός, M.Ed., MPH/Υποψήφια διδάκτωρ ιατρικής σχολής πανεπιστημίου - Παιδοψυχίατρος/Επιμελήτρια	Παιδοψυχιατρικό Τμήμα & Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Δημόσιου Νοσοκομείου	Ελεύθερη	Ναι	-

			Α' Ε.Σ.Υ. - Ψυχιατρική Νοσηλεύτρια/Επισκέπτρια Υγείας, παιδοψυχιατρική κλινική πανεπιστημίου – νοσοκομείο παιδών ειδικό ιατρείο διαταραχών αυτιστικού φάσματος - Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής Πανεπιστημίου				
Εικ.86	Παζάρι: <u>«Πασχαλινό Παζάρι Αγάπης»</u>	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Εορτασμός - Φιλανθρωπικός σκοπός	-	Ιδιωτικός χώρος ενός από τους διοργανωτές συλλόγους	- [τα έσοδα του παζαριού θα διατεθούν για τις ανάγκες του Κέντρου Ημέρας που συμμετέχει στη διοργάνωση]	-	-
Εικ.87	Αθλητική εκδήλωση: <u>Ποδηλατική πορεία:</u> <u>«Autism Bicycle Ride:</u> <u>κάνε πετάλι + ένωσε το</u> <u>παζλ»</u>	-	-	Λίμνη [Σημείο συνάντησης]	- [δήλωση συμετοχής]	-	- 27 εμπορικά καταστήματα/χώροι εστίασης (μεταξύ των οποίων και αλυσίδες καταστημάτων) Χορηγοί επικοινωνίας: - 1 έντυπη εφημερίδα - 1 ραδιοφωνικός σταθμός - 2 ηλεκτρονικές εφημερίδες
Εικ.88	- Ομιλίες με θέμα:	- Ενημέρωση	- Γονείς (3)	Αίθουσα Δημαρχιακού	Ελεύθερη	-	Χορηγοί επικοινωνίας:

	<u>«Οι αυτιστικοί έχουν 'τον' λόγο. "Από το στίγμα και τον αποκλεισμό στην κοινωνική συμμετοχή και στη διεκδίκηση"»</u>	- Ευαισθητοποίηση - Δράση	- Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής Πανεπιστημίου - Ψυχολόγος - Παιδοψυχίατρος - Κοινωνικός Λειτουργός/Πτυχιούχος Πολιτικών Επιστημών - Εργοθεραπευτής	Μεγάρου			- 2 ραδιοφωνικοί σταθμοί
Εικ.89	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.90	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.91	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.92	Σεμινάριο: <u>«Ανάπτυξη κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων μέσω του παιχνιδιού σε παιδιά στο φάσμα του Αυτισμού»</u>	- [Εκπαιδευτικός σκοπός: απευθύνεται σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας, εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, νηπιαγωγούς, βρεφονηπιοκόμους, γονείς]	- Ψυχοπαιδαγωγός, M.Edu/Εξειδίκευση στις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος	Πολιτιστικός Χώρος	10€ [απαραίτητη δήλωση συμμετοχής]	Ναι	-
Εικ.93	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.94	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.95	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.96	<u>Πανελλήνια Ημερίδα Αυτισμού:</u> <u>«Αυτισμός...ένα πολύτιμο δώρο»</u> - Ομιλίες	-	-Επιστημονικός Υπεύθ. Θεραπευτικού Κέντρου/ Λογοθεραπευτής Irlen Diagnostician S.I. INPP Sc.P./Διευθυντής Ινστιτούτου Ίρλεν Ελλάδας-Εκπαιδευτής Ίρλεν Υπεύθυνος	Αίθουσα εκδηλώσεων ξενοδοχείου	Δωρεάν [απαραίτητη δήλωση συμμετοχής]	-	16 Υποστηρικτές μεταξύ των οποίων: - ιδιωτικό τηλεοπτικό κανάλι διεθνούς εμβέλειας - ιδιωτικός ραδιοφωνικός σταθμός

			Διοργανώσεων Κύπρου, Ιταλίας και Ην. Αραβικά Εμιράτα/INPP School Program (The Institute of Neuro-Physiological Psychology, Chester UK & USA)/Ειδικευμένος στην Αμερική (Irlen Institute International HQ. L. Beach, California)/Θεραπευτής Lidcombe (Τραυλισμός προσχολικής ηλικίας – εκπαίδευση γονέων)/ Sensory Integration Therapist				- εταιρίες
Εικ.97	<u>Ημερίδα για τον Αυτισμό:</u> Ομιλίες με θέμα: <u>«Νέεςεπιστημονικές διαστάσεις στον Αυτισμό»/«Περιγράφοντας την εμπειρία μας ως άτομα με Αυτισμό»</u>	- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση	-	Αίθουσα Συνεδριάσεων	Ελεύθερη	-	Υποστηρικτής: Επαγγελματικό Επιμελητήριο
Εικ.98	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.99	<u>Πάνελ ομιλητών:</u> <u>«Παγκόσμια Ημέρα για τον Αυτισμό 2018: Ζώντας και επικοινωνώντας με τον Αυτισμό»</u>	-	-	Σε χώρο του ιδιωτικού κολλεγίου που διοργανώνει την εκδήλωση	Ελεύθερη	-	-
Εικ.100	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.101	‘Μπλε’ Δράση:	- «Φροντίδα»	-	Γέφυρα	-	-	-

	<u>Φωταγώγηση Γέφυρας: «Φως φροντίδας και αλληλεγγύης»</u>	- «Αλληλεγγύη» - Ενημέρωση [από μτφρ. αγγλικής λέξης “awareness”]					
Εικ.102	Αθλητική δράση: <u>«Τουρνουά Bowling για άτομα με Δ.Α.Φ.»</u>	-Εορτασμός για τα 10 χρόνια λειτουργίας του κέντρου ημέρας που διοργανώνει την εκδήλωση	-	-	-	-	-
Εικ.103	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.104	-	-	-	-	-	-	-
Εικ.105	Εορταστική εκδήλωση γονέων: <u>«Όλοι έχουν δικαίωμα στην ευτυχία!»</u> [«Διαφορετική συνάντηση γονέων με τα παιδιά τους που είναι στο φάσμα του αυτισμού»]	- Εορτασμός: «Έλατε να γίνουμε μια παρέα, να γνωριστούμε, να μιλήσουμε, να παίξουμε, να χαρούμε» - «Αγάπη» - «Αποδοχή» - «Εκπαίδευση» - «Κατανόηση»	- Ομάδα εμπύχωσης δημιουργικού παιχνιδιού (που αποτελείται από εθελοντές που δραστηριοποιούνται κυρίως στον χώρο της ειδικής αγωγής, σύμφωνα με την ιστοσελίδα της ομάδας)	Πολυχώρος Λόγου & Τέχνης (café που απασχολεί μόνο ανάπηρα άτομα στο προσωπικό του)	-	-	-Εταιρία προώθησης, εμπορείας και ενοικίασης συγκεκριμένου τύπου παιχνιδιών

Πίνακας Α.10 «Περιγραφικός πίνακας εκδήλωσης ανά αφίσα»

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ ΑΦΙΣΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
ΟΜΙΛΙΕΣ / ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ/ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	2,4,5,7,9,10,12,13,14,17,20,24,25,32,37, 38,39,42,43,44,45,48,51,52,53,55,56,57, 58,62,63,65,69,72,73,75,76,77,85,88,96, 97,99	43
Ομιλία/ες από αυτιστικά άτομα	4,63	2
Ομιλία/ες από μη αυτιστικά άτομα	2,4,5,7,9,10,12,13,14,24,25,32,37,38,39, 42,43,44,45,51,52,53,55,56,57,58,62,63, 65,72,73,75,76,85,88,96,97,99	38
Συζήτηση με ειδικούς επαγγελματίες / γονείς	12,25,48	3
Ενημερωτική δράση/συζήτηση με μη αυτιστικά άτομα	17,20,69,77	4
Διάθεση ενημερωτικού υλικού από μη αυτιστικά άτομα	4,77	2
ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ / ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	6,47,92	3
Σεμινάριο για ειδικούς επαγγελματίες από μη αυτιστικούς ειδικούς επαγγελματίες	92	1
Εκπαιδευτικό εργαστήριο ειδικής αγωγής από μη αυτιστικούς ειδικούς επαγγελματίες και γονείς	6,47	2
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	5	1
Παρουσίαση από μη αυτιστικά άτομα βιβλίου/οδηγού/ παραμυθιού που γράφτηκε από μη αυτιστικά άτομα	5	1

Παρουσίαση από μη αυτιστικά άτομα παραμυθιού (όχι για τον Αυτισμό) που γράφτηκε από Αυτιστικό παιδί	5	1
ΠΡΟΒΟΛΕΣ	2,9,11,25,26,29,30,34,48,77	10
Προβολή ταινίας/ντοκιμαντέρ για Αυτισμό	2,9,11,25,26,29,30,34,48,77	10
Προβολή Βίντεο με τη δράση, του φορέα διοργανωτή της εκδήλωσης, για τον Αυτισμό	9,34	2
ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ	3,4	2
Θεατρική Παράσταση/Δρώμενο από Αυτιστικά Άτομα	4	1
Θεατρική Παράσταση από μη Αυτιστικά Άτομα άσχετη με τον Αυτισμό	3	1
ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	8,27,28,35,39,49,59,60,68,75,77,82,87, 102	14
Αθλητική Εκδήλωση	8,27,28,39,49,59,68,77,82,87	10
Αθλητική εκδήλωση μόνο για μη αυτιστικά άτομα	35,75	2
Αθλητική εκδήλωση μόνο για αυτιστικά άτομα	60,102	2
‘ΜΠΛΕ’ ΚΑΜΠΑΝΙΕΣ	26,31,33,34,35,50,64,67,75,84,100	11
‘Μπλε’ καμπάνιες/δράσεις (μπλε αγορά, μπλε δρόμος, μπλε φωταγώγηση κ.ά.)	26,31,33,34,35,50,64,67,75,84,100	11
ΑΛΛΕΣ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ (κυρίως ως παράλληλες δράσεις συνοδευτικά σε κάποιο/α από τα	5,6,9,28,29,33,39,51,57,59,63,66,70,73, 75,77,78,86,105	19

παραπάνω)		
Μουσικό Δρώμενο από αυτιστικά άτομα	9,63	2
Μουσική εκδήλωση από μη αυτιστικά άτομα	6,28,39,51,57,59,66,78	8
Χορευτικό πρόγραμμα	39,59,75	3
Έκθεση βιβλίου (όχι ειδικά για αυτισμό)	9	1
Έκθεση κατασκευών αυτιστικών ατόμων (προέκυψαν στα πλαίσια της απασχόλησης σε κέντρα ημέρας)	5	1
Έκθεση ζωγραφικής από γενικά και ειδικά σχολεία για την Διαφορετικότητα	77	1
Έκθεση ζωγραφικής μη αυτιστικών ατόμων για Διαφορετικότητα (παιδιά γενικών δημοτικών σχολείων)	28	1
Παζάρι με δημιουργίες αυτιστικών ατόμων	29,33	2
Παζάρι με δημιουργίες μη αυτιστικών ατόμων	5,70,86	3
Δημιουργική Απασχόληση παιδιών από (ειδικούς) παιδαγωγούς / Δραστηριότητες για διαφορετικότητα	6,28,39,70,77,105	6
Συμμετοχική εορταστική δράση (π.χ. παζλ διαφορετικότητας, λήξη εορτασμού με φαναράκια και μπαλόνια)	28,75	2
Βραβεύσεις μη αυτιστικών ατόμων	39,73	2

ΓΙΟΡΤΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ, ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ / ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΤΟΥΣ	69,105	2
Εορταστική συνάντηση/γνωριμία γονέων και κηδεμόνων αυτιστικών παιδιών	105	1
Εορταστική εκδήλωση με χορό, τραγούδι και γνωριμία συμμετεχόντων	69	1
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ	80,84	2
Άλλη εορταστική εκδήλωση που δεν αναφέρεται το περιεχόμενο της ή μέρος αυτού	80,84	2

Πίνακας Α.11 «Ταξινόμηση εκδηλώσεων ανά είδος»

	Θέματα Ομιλιών και Ημερίδων:	
2011	1. «Νεώτερα θεραπευτικά δεδομένα για τον αυτισμό» 2. «Η εμπειρία διοργάνωσης ομάδας γονέων στην [...]» 3. «Αισθητηριακές δυσκολίες και θεραπευτική προσέγγιση από ειδικούς και γονείς» 4. Εμπόδια προς την αυτονομία ενηλίκων με αυτισμό: η ελληνική πραγματικότητα» 5. «Εκπαίδευση γονέων: η ελληνική πραγματικότητα»	➤ Θεραπευτικά δεδομένα και προσεγγίσεις από ειδικούς και γονείς (2) ➤ Ομάδες και εκπαίδευση γονέων στην ελληνική πραγματικότητα (2) ➤ Αισθητηριακές δυσκολίες (1) ➤ Εμπόδια προς αυτονομία στην ελληνική πραγματικότητα (1)
2012	6. «Πορεία συλλόγου [...]» 7. «Η κίνηση για τα Δικαιώματα των παιδιών του αυτιστικού φάσματος και συναφών	➤ Δικαιώματα αυτιστικών παιδιών ως τμήμα κοινωνικού κινήματος για τα ανθρώπινα δικαιώματα (1)

	δυσκολιών, ως τμήμα του κοινωνικού κινήματος υπεράσπισης & κατοχύρωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της πρόνοιας και του κοινωνικού κράτους» 8. «Η σπουδαιότητα της γονικής παρέμβασης στον αυτισμό» 9. «Βραβευμένες καινοτόμες δράσεις στην ειδική αγωγή με χρήση νέων τεχνολογιών» 10. «Σχολικός εκφοβισμός & διαταραχές του αυτιστικού φάσματος»	➤ Διαταραχές αυτιστικού φάσματος και συναφείς δυσκολίες (1) ➤ Σπουδαιότητα γονικής παρέμβασης (1) ➤ Ειδική αγωγή και χρήση νέων τεχνολογιών (1) ➤ Σχολικός εκφοβισμός (1)
2013	11. «Αυτισμός» 12. «Ψυχοεκπαίδευση γονέων»	➤ Ψυχοεκπαίδευση γονέων (1)
2014	13. «Ξενώνας εφήβων με αυτισμό [...]: όραμα, προσδοκίες και δυσκολίες ενοίκων, γονέων και προσωπικού» 14. «Αισθητηριακές δυσκολίες ατόμων με αυτισμό, σύγχρονες τάσεις στην παρέμβαση» 15. «Ανεβάζοντας μια θεατρική παράσταση για τον αυτισμό: 'Ποιος σκότωσε των σκύλο τα μεσάνυχτα;» 16. «Σεξουαλικότητα και σεξουαλική εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό» 17. «Η οικογένεια του ατόμου με αυτισμό, νέα δεδομένα στην υποστήριξη» 18. «Μια ματιά στον κόσμο του Αυτισμού» 19. «Η ένταξη των παιδιών με αυτισμό στη γενική εκπαίδευση»	➤ Ζητήματα διαβίωσης σε ξενώνα (1) ➤ Αισθητηριακές δυσκολίες (1) ➤ Σύγχρονες παρεμβάσεις (1) ➤ Σεξουαλικότητα (1) ➤ Σεξουαλική εκπαίδευση (1) ➤ Υποστήριξη σε οικογένεια (1) ➤ Ένταξη σε γενική εκπαίδευση (1)
2015	20. «Διαταραχές στο Φάσμα του Αυτισμού: Γλώσσα, Μουσικοθεραπεία, Αδελφική Σχέση, Ενσωμάτωση» 21. «Ο αυτισμός της έδωσε όραμα. Εκείνη του έδωσε φωνή!» 22. «Ελάτε να μιλήσουμε για τον Αυτισμό» 23. «Τα χαρακτηριστικά του συνδρόμου Άσπεργκερ από τη σκοπιά ενός παιδιού» 24. «Μία κοινωνία φιλική προς τον Αυτισμό είναι μια κοινωνία φιλική προς όλους μας» 25. «Αυτισμός και οικογένεια» 26. «Αυτισμός: Πρώιμα σημάδια ανίχνευσης	➤ Παρέμβαση: μουσικοθεραπεία (1) ➤ Αδελφική σχέση (1) ➤ Διαταραχές γλώσσας και ανάπτυξης (1) ➤ Ενσωμάτωση (1) ➤ Βιογραφία αυτιστικού ατόμου (1) ➤ Ενημέρωση (1) ➤ Χαρακτηριστικά συνδρόμου Άσπεργκερ (1) ➤ Οφέλη των φιλικών κοινωνιών (1) ➤ Οικογένεια (1)

	και τομείς αξιολόγησης» 27. «Θέματα κωπηλασίας και κωπηλασίας κατηγορίας ανάπτυξης»	➤ Πρώιμα σημάδια ανίχνευσης και αξιολόγησης (1) ➤ Παρέμβαση: κωπηλασία κατηγορίας ανάπτυξης (1)
2016	28. «Διαταραχές αυτιστικού φάσματος: διεπιστημονική προσέγγιση» 29. «Πρώιμη Ανίχνευση των Διαταραχών Αυτιστικού Φάσματος από τον Παιδίατρο» 30. «Ο ρόλος του Παιδοψυχιάτρου στην κλινική εκτίμηση, αντιμετώπιση και υποστήριξη των ατόμων με ΔΑΦ και των Οικογενειών τους» 31. «Εργοθεραπεία και ΔΑΦ» 32. «Ο ρόλος του Λογοθεραπευτή στις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος» 33. «Η ένταξη του παιδιού με ΔΑΦ στο σχολικό πλαίσιο» (Α΄/Β΄ μέρος) 34. «Ο ρόλος της οικογένειας στην διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αυτισμό» 35. «Αυτισμός: Πρακτικές Ένταξης στο Γενικό Σχολείο Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση» 36. «Αυτισμός: Ο Αυτισμός σήμερα & αύριο» 37. «Δημιουργώντας Κοινωνίες Φιλικές για Άτομα με Αυτισμό» 38. «Ανακαλύπτοντας τον κώδικα διαχείρισης και παρέμβασης...: μέσα από πραγματικά περιστατικά» 39. «Σοβαρά αναπτυξιακά προβλήματα στο παιδί: οικογένεια, σχολείο» 40. «Ο αυτισμός με απλά λόγια: πρόβλημα ή πρόκληση»	➤ Πρώιμη ανίχνευση από Παιδίατρο (1) ➤ Κλινική εκτίμηση Παιδοψυχιάτρου (1) ➤ Αντιμετώπιση και υποστήριξη από Παιδοψυχίατρο (1) ➤ Υποστήριξη οικογένειας από Παιδοψυχίατρο (1) ➤ Εργοθεραπεία (1) ➤ Λογοθεραπεία (1) ➤ Ένταξη στο σχολικό πλαίσιο (1) ➤ Συνηγορία από οικογένεια για την διεκδίκηση δικαιωμάτων (1) ➤ Ένταξη στην γενική εκπαίδευση (1) ➤ Δημιουργία φιλικών κοινωνιών (1) ➤ Ανάπτυξη κώδικας διαχείρισης και παρέμβασης με βάση πραγματικά περιστατικά (1) ➤ Σοβαρά αναπτυξιακά προβλήματα: οικογένεια και σχολείο (1) ➤ Ενημέρωση (1)
2017	41. «Διαταραχές αυτιστικού φάσματος – Νεότερα δεδομένα» 42. «Αυτισμός... μύθοι και πραγματικότητα» 43. «Αντιμετώπιση και θεραπευτικές	➤ Νεώτερα δεδομένα (1) ➤ Ενημέρωση (3) ➤ Έγκαιρη διάγνωση (1)

παρεμβάσεις στις διαταραχές αυτιστικού φάσματος» 44. «Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος: παιδιατρική εργοθεραπευτική παρέμβαση» 45. «Ο Ρόλος της Λογοθεραπείας στις Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος» 46. «Ακούγοντας και τη φωνή των γονιών» 47. «Η διαχείριση των 'προβλημάτων' συμπεριφοράς στον Αυτισμό» 48. «Αυτισμός: σύγχρονες απόψεις» 49. «Το παιδί με αυτισμό στο σχολικό πλαίσιο» 50. «Το παζλ των συναισθημάτων» 51. «Δυσκολίες στην έκφραση των συναισθημάτων τα άτομα με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές» 52. «Η τεχνολογία μικράνει τη διαφορά» 53. «Νέες τάσεις & στάσεις στην ειδική αγωγή» 54. «Ενημέρωση για τις ΔΑΦ» 55. «[όνομα συλλόγου που οργανώνει], παρούσα κατάσταση και προοπτικές εξέλιξης» 56. «Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος, αναγκαιότητα για ευαισθητοποίηση και ενημέρωση» 57. «Συχνότερες παραβιάσεις δικαιωμάτων παιδιών με ΔΑΦ» 58. «Η εμπειρία της εκπαίδευσης ενηλίκων με ΔΑΦ» 59. «Καθημερινά Λειτουργικά θέματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με ΔΑΦ» 60. «Ευαισθητοποίηση: Μιλάμε Εμείς για Εμάς» 61. «Οι εμπειρίες μου ως μαθητής και ως φοιτητής. Τι θα ήθελα να αλλάξει» 62. «Παρουσίαση των δράσεων για ενήλικες με ΔΑΦ, το παράδειγμα του βιβλιοθηκονόμου και του μουσικού» 63. «Συμμετέχοντας στην οργάνωση και	➤ Αντιμετώπιση και θεραπευτική παρέμβαση (1) ➤ Παιδιατρική παρέμβαση (1) ➤ Εργοθεραπεία (1) ➤ Λογοθεραπεία (1) ➤ Η φωνή των γονιών (1) ➤ Διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς (1) ➤ Σύγχρονες απόψεις (1) ➤ Ένταξη στο σχολικό πλαίσιο (1) ➤ Νέες τάσεις και στάσεις στην ειδική αγωγή (1) ➤ Συναισθήματα και δυσκολίες στην έκφρασή τους (2) ➤ Ειδική αγωγή και χρήση νέων τεχνολογιών (2) ➤ Ευαισθητοποίηση (2) ➤ Συχνότερες παραβιάσεις δικαιωμάτων αυτιστικών παιδιών (1) ➤ Εμπειρία εκπαιδευτικού σε εκπαίδευση ενηλίκων (1) ➤ Καθημερινά λειτουργικά θέματα (1) ➤ Αυτοεκπροσώπηση (1) ➤ Παρουσίαση σχολικής και πανεπιστημιακής εμπειρίας αυτιστικού ατόμου και προτάσεις αλλαγής (1) ➤ Συμμετοχή σε δράσεις για ενήλικες (1)

	λειτουργία μίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης» 64. «Εγκαιρη Διάγνωση και Θεραπευτικές προσεγγίσεις στον Αυτισμό»	
2018	65. «Αυτισμός: Διάγνωση και αντιμετώπιση. Εκπαίδευση για την κοινωνική ένταξη» 66. «Η διαχείριση των Αυτιστικών ατόμων από τα σώματα ασφαλείας» 67. «Ο Αυτισμός στην ενήλικη ζωή» 68. «Οδηγίες προσέγγισης και επικοινωνίας στον Αυτισμό» 69. «Δικαιώματα ατόμων με Αυτισμό» 70. «Οικογένεια και Αυτισμός» 71. «Βιωματική μαρτυρία γονιού Αυτιστικού παιδιού» 72. «Συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης σε μητέρες παιδιών με αυτισμό. Στρατηγικές προσαρμογής των μητέρων στην ιδιαίτερη συνθήκη του αυτισμού» 73. «Παρεμβάσεις για το παιδί ‘Μαζί’ με την οικογένειά του - Ψυχοεκπαίδευση Γονέων» 74. «Ενισχύοντας τη συμμετοχή του παιδιού με Δ.Α.Φ. στα σημαντικά έργα της καθημερινότητας» 75. «Υποστήριξη Γονέων και αδερφών παιδιών με Δ.Α.Φ.» 76. «Αισθητηριακές δυσκολίες και σχολείο» 77. «Η ανάπτυξη του λεξιλογίου στα παιδιά με Δ.Α.Φ.: Σημσιολογικά δίκτυα: τρόποι ενίσχυσης από γονείς, δασκάλους και θεραπευτές» 78. «Υποστήριξη μαθητών με Δ.Α.Φ. Πρωτοσχολικής ηλικίας στην ομάδα συνομηλίκων του σχολείου» 79. «Το Γνωσιακό Συμπεριφορικό Δράμα ως εργαλείο ένταξης σε Υ.Λ.Α.» 80. «Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος: Θεραπευτικές Παρεμβάσεις – Κοινωνική Διάσταση»	➤ Διάγνωση (1) ➤ Θεραπευτική αντιμετώπιση (2) ➤ Κοινωνική διάσταση (1) ➤ Εκπαίδευση για κοινωνική ένταξη (1) ➤ Αισθητηριακές δυσκολίες (1) ➤ Αισθητηριακές δυσκολίες και σχολείο (1) ➤ Οδηγίες διαχείρισης αυτιστικών ατόμων από τα σώματα ασφαλείας (1) ➤ Ενηλικίωση: ανάγκες και ποιότητα ζωής (2) ➤ Οδηγίες προσέγγισης και επικοινωνίας (1) ➤ Δικαιώματα (1) ➤ Εμπειρία οικογένειας (3) ➤ Συπτώματα άγχους και κατάθλιψης στις μητέρες (1) ➤ Στρατηγικές προσαρμογής (1) ➤ Ψυχοεκπαίδευση γονέων (1) ➤ Υποστήριξη οικογένειας (1) ➤ Παρεμβάσεις μαζί με οικογένεια (1) ➤ Ανάγκες και ποιότητα ζωής οικογενειών (1) ➤ Ενίσχυση στα ‘σημαντικά’ έργα της καθημερινότητας (1) ➤ Τρόποι ενίσχυσης λεξιλογίου από δασκάλους και γονείς (1) ➤ Υποστήριξη σε ομάδα συνομηλίκων στην Πρωτοσχολική εκπαίδευση (1) ➤ Εργαλείο ένταξης για Υ.Λ.Α. (1) ➤ Λογοθεραπευτική παρέμβαση (2) ➤ Γνώσεις, στάσεις και συμπεριφορές (1) ➤ Αυτο-εκπροσώπηση (1)

	81. «Ήταν ένα μικρό Καράβι...» 82. «Λογοθεραπευτική παρέμβαση στις διαταραχές αυτιστικού φάσματος» 83. «Γνώσεις, στάσεις και συμπεριφορές του γενικού πληθυσμού απέναντι σε άτομα με αυτισμό» 84. «Οδεύοντας προς την ενηλικίωση...: ανάγκες και ποιότητα ζωής των οικογενειών και εφήβων με ΔΑΦ» 85. «Οι αυτιστικοί έχουν ‘τον’ λόγο. “Από το στίγμα και τον αποκλεισμό στην κοινωνική συμμετοχή και στη διεκδίκηση”» 86. «Ανάπτυξη κοινωνικών κι επικοινωνιακών δεξιοτήτων μέσω του παιχνιδιού σε παιδιά στο φάσμα του Αυτισμού» 87. «Αυτισμός...ένα πολύτιμο δώρο» 88. «Νέες επιστημονικές διαστάσεις στον Αυτισμό» 89. «Περιγράφοντας την εμπειρία μας ως άτομα με Αυτισμό» 90. «Ζώντας και επικοινωνώντας με τον Αυτισμό»	➤ Αφηγήση εμπειριών από αυτιστικά άτομα (1) ➤ Κοινωνική συμμετοχή (1) ➤ Στίγμα και αποκλεισμός ➤ Παιχνίδι ως μέσο ανάπτυξης κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων (1) ➤ Νέες επιστημονικές διαστάσεις (1)

Πίνακας Α.12 «Κωδικοποίηση τίτλων ομιλιών και ημερίδων»

Ομαδοποίηση κωδικών σε κατηγορίες:	Κωδικοί:
Εγκαιρη αξιολόγηση και διάγνωση	Πρώιμα σημάδια ανίχνευσης και αξιολόγηση (1) Πρώιμη ανίχνευση από Παιδίατρο (1) (Εγκαιρη) Διάγνωση (2) Κλινική εκτίμηση Παιδοψυχιάτρου (1)
Διαγνωστική εικόνα	Αισθητηριακές δυσκολίες (3) Διαταραχές αυτιστικού φάσματος και συναφείς δυσκολίες (2) Χαρακτηριστικά συνδρόμου Άσπεργκερ (1) Διαταραχές γλώσσας και σοβαρά προβλήματα ανάπτυξης (2) Προβλήματα συμπεριφοράς (1) Συναισθήματα και δυσκολίες στην έκφραση τους (2) Καθημερινά λειτουργικά θέματα (1) Σοβαρά αναπτυξιακά προβλήματα (1)
Θεραπευτικά Δεδομένα και Προσεγγίσεις	Θεραπευτικά δεδομένα και προσεγγίσεις από γονείς και ειδικούς (2) Ανάπτυξη κώδικα διαχείρισης και παρέμβασης με βάση πραγματικά περιστατικά (1) Αντιμετώπιση και θεραπευτικές παρεμβάσεις (3) Σύγχρονες παρεμβάσεις (1) Διεπιστημονική προσέγγιση (1)
Είδη θεραπευτικών παρεμβάσεων	Παρεμβάσεις για τις αισθητηριακές δυσκολίες (1) Μουσικοθεραπεία (1) Κωπηλασία κατηγορίας ανάπτυξης (1) Αντιμετώπιση και υποστήριξη από Παιδοψυχίατρο (1)

Ομαδοποίηση κωδικών σε κατηγορίες:	Κωδικοί:
Εκπαίδευση οικογένειας	Ομάδες και εκπαίδευση γονέων στην ελληνική πραγματικότητα (2) Ψυχοεκπαίδευση γονέων (2)
Υποστήριξη οικογένειας	Υποστήριξη οικογένειας (3) Υποστήριξη οικογένειας από Παιδοψυχίατρο (1)
Γονική Παρέμβαση	Σπουδαιότητα γονικής παρέμβασης (1) Παρεμβάσεις μαζί με οικογένεια (1) Ενίσχυση λεξιλογίου από γονείς (1)
Αυτισμός και Οικογενειακή εμπειρία	Αδελφική Σχέση (1) Οικογένεια στον Αυτισμό (1) Αναπτυξιακά προβλήματα και οικογένεια (1) Η φωνή των γονιών (1) Η εμπειρία της οικογένειας (2) Βιωματική μαρτυρία γονέα (1) Ανάγκες και ποιότητα ζωής οικογενειών (1) Συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης σε μητέρες (1) Στρατηγικές προσαρμογής (1)
Συνηγορία από οικογένεια	Συνηγορία από οικογένεια για την διεκδίκηση δικαιωμάτων (1)

Πίνακας Α.13.2 «Ομαδοποίηση κωδικών που αφορούν την οικογένεια»

Ομαδοποίηση κωδικών σε κατηγορίες:	Κωδικοί:
Ειδική Αγωγή	Νέες τάσεις και στάσεις στην ειδική αγωγή (1) Ειδική αγωγή και χρήση νέων τεχνολογιών (2)
Ένταξη στην εκπαίδευση	Ένταξη στο σχολικό πλαίσιο (2) Ένταξη στη γενική εκπαίδευση (2) Εκπαίδευση για την κοινωνική ένταξη [συνοδευόταν από κλινικό λόγο] (1) Υποστήριξη σε ομάδα συνομηλίκων στην Πρωτοσχολική εκπαίδευση (1) Εργαλείο Ένταξης για Υ.Λ.Α. (1)
Ζητήματα παρέμβασης στο σχολικό πλαίσιο	Τρόποι ενίσχυσης λεξιλογίου από δασκάλους (1) Σεξουαλική εκπαίδευση (1) Αναπτυξιακά προβλήματα και αισθητηριακές δυσκολίες στο σχολείο (2) Σχολικός Εκφοβισμός (1)
Εμπειρίες στην εκπαίδευση	Εμπειρία εκπαιδευτικού σε εκπαίδευση ενηλίκων (1) Παρουσίαση και προτάσεις αξιολόγησης σχολικής και πανεπιστημιακής εμπειρίας αυτιστικού ατόμου (1)

Πίνακας Α.13.3 «Ομαδοποίηση κωδικών που αφορούν την εκπαίδευση»

Ομαδοποίηση κωδικών σε κατηγορίες:	Κωδικοί:
Ενήλικη ζωή	Ζητήματα διαβίωσης σε ξενώνα (1) Εμπόδια προς την αυτονομία (1) Ενηλικίωση: ανάγκες και ποιότητα ζωής (2) Συμμετοχή σε δράσης και εκπαίδευση για ενήλικες (1) Βιογραφίες και αφηγήσεις αυτιστικών ατόμων σχετικά με εμπειρίες τους (3) Αυτο-εκπροσώπηση (2)

Πίνακας Α.13.4 «Ομαδοποίηση κωδικών που αφορούν την ενηλικίωση»

Ομαδοποίηση κωδικών σε κατηγορίες:	Κωδικοί:
Δικαιώματα	Δικαιώματα αυτιστικών παιδιών ως τμήμα του κοινωνικού κινήματος για τα ανθρώπινα δικαιώματα (1) Συχνότερες παραβιάσεις δικαιωμάτων αυτιστικών παιδιών (1) Δικαιώματα αυτιστικών ατόμων (1) Συνηγορία από οικογένεια για την διεκδίκηση δικαιωμάτων (1)
Κοινωνική διάσταση	Στίγμα και αποκλεισμός (1) Γνώσεις, στάσεις και συμπεριφορές (1) Ενσωμάτωση (1) Δημιουργία φιλικών κοινωνιών και τα οφέλη τους προς όλους (2) Κοινωνική διάσταση [συνοδευόταν από κλινικό λόγο] (1) Κοινωνική συμμετοχή και διεκδίκηση (1)

Ζητήματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης	Ενημέρωση (4) Ευαισθητοποίηση (2) Οδηγίες διαχείρισης αυτιστικών ατόμων από τα Σώματα Ασφαλείας (1) Στάσεις και συμπεριφορές (1) Βιογραφίες και αφηγήσεις αυτιστικών ατόμων σχετικά με εμπειρίες τους (3) Αυτο-εκπροσώπηση (2)

Πίνακας Α.13.5 «Ομαδοποίηση κωδικών που αφορούν τα δικαιώματα, την κοινωνική διάσταση και την ενημέρωση για τον αυτισμό»

ΤΙΤΛΟΙ ΤΑΙΝΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΑΦΙΣΑ	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ
«Το μαύρο μπαλόνι» (2) «Η ζωή της Temple Grandin» ή «Ζωή σαν τριαντάφυλλο» (2)	«Ο αυτισμός της έδωσε όραμα. Εκείνη του έδωσε φωνή!» «με θέμα τη ζωή μιας κοπέλας που διαγνώστηκε από τα 3 της χρόνια με αυτισμό και τις προσπάθειες των γονιών της να την εντάξουν στο περιβάλλον, ενάντια στην σκληρότητα και την άρνηση των ανθρώπων γύρω της». (1)	➤ Μεταφορική χρήση λόγου για να δηλώσει το μη-κανονικό/μη-συνηθισμένο (αυτό που ξεχωρίζει, όπως ένα μαύρο μπαλόνι μέσα στα χρωματιστά) ➤ Αυτοβιογραφία ➤ Μεταφορικός λόγος με χρήση παρομοίωσης σε τίτλο δηλώνει αμφισημία στη ζωή της αυτιστικής ηρωίδας ➤ Όραμα ➤ «Με αυτισμό» ➤ Διάγνωση ➤ Επίκτητη πάθηση (βλ. «από τα 3 της χρόνια») ➤ Προσπάθειες γονέων	«Μη-κανονικό» «Προσωπική τραγωδία οικογένειας» «Η ‘πάθηση’ και το σωτήριο ταλέντο» «Η δύναμη της χρήσης του μεταφορικού λόγου»

«Το κουράγιο της μάνας: αντιμιλώντας στον αυτισμό» (1)		➤ Ένταξη ➤ Κοινωνικά εμπόδια ➤ Κουράγιο μάνας ➤ Αντίσταση	
«Όταν αρχίζει το τραγούδι» (1)	«αποτελεί το κινηματογραφικό πορτρέτο της Μαρίας, μιας νεαρής τυφλής κοπέλας με αυτισμό, που προσπαθεί να βρει εσωτερική γαλήνη μέσα από το θαυμαστό κόσμο της μουσικής. Με οδηγό το ταλέντο της, μας καλεί να μοιραστούμε το τραγούδι της πάνω στη σκηνή»	➤ Με αυτισμό ➤ Νεαρή ➤ Εσωτερική γαλήνη ➤ Ταλέντο	
«Adam» (1) (σε μτφρ. «Αδάμ»)		➤ Όνομα συνήθως αρσενικό (θα μπορούσε να λειτουργεί συμβολικά)	
«Mozart and the Whale» (1) (σε μτφρ. «Ο Μότσαρτ και η φάλαινα»)		➤ Το όνομα συνειρμικά οδηγεί στον καλλιτέχνη Μότσαρτ και χρησιμοποιείται μεταφορικά (για να δηλώσει το εξαιρετικό ταλέντο ➤ Και η φάλαινα έχει κάποιον συμβολικό/ μεταφορικό χαρακτήρα.	

Πίνακας Α.14 «Ανάλυση γραπτού λόγου σχετικά με προβαλλόμενες σε εκδηλώσεις ταινίες»

ΕΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΙ ΑΛΛΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ (ΠΕΡΑΝ ΟΜΙΛΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑΙΝΙΩΝ)	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ
2011	«'Η Γελάδα': μια κωμωδία «θρίλερ για γερά στομάχια»		1. 'Αλληλεγγύη', 'φροντίδα' και 'αγάπη' στα μπλε
2014	«Ενημερώσου»	➤ Ενημέρωση	2. Φιλανθρωπία 'Αγωνιζόμενοι για τους αγωνιστές της ζωής'
2015	«Feeling Blue Project»	➤ Μπλε καμπάνια: Feeling Blue (στα αγγλικά έχει και μεταφορική έννοια υποδηλώνοντας την μελαγχολική διάθεση)	3. Αγκαλιάζοντας την διαφορετικότητα, δηλώνοντας τα αυτονόητα
	«Αθλητικοί αγώνες: 'Όλοι διαφορετικοί – Όλοι ίσοι'»	➤ Διαφορετικότητα ως μοναδικότητα ➤ Ισότητα	4. Ενημέρωση, Ευαισθητοποίηση και εορτασμός Παγκόσμιων Ημερών από άλλους για άλλους
	«Παραθαλάσσιοι αγώνες δρόμου για αντισμό: 'Είμαι διαφορετικός – Είμαι ο εαυτός μου'»	➤ Αθλητικοί αγώνες για αντισμό ➤ Διαφορετικότητα ως μοναδικότητα	5. Σχήματα λόγου: μεταφορική χρήση του λόγου και συμβολισμός
	«Φορέστε μπλε!...όλοι μαζί δίνουμε το παρόν»	➤ Κάλεσμα αλληλεγγύης στα μπλε	
	«Φορέστε μπλε! Περπάτημα Αγάπης»	➤ Περπάτημα αγάπης ➤ Κάλεσμα αλληλεγγύης στα μπλε	
	«Φορέστε κάτι μπλε και ελάτε»	➤ Κάλεσμα αλληλεγγύης στα μπλε	
	«Τουρνουά Ποδοσφαίρου Ακαδημιών: μικροί και μεγάλοι φορέστε μπλε, πάρτε τον φακό σας και ελάτε να φωτίσουμε την Παγκόσμια Ημέρα Αντισμού»	➤ Κάλεσμα αλληλεγγύης στα μπλε ➤ Φωτίζοντας την Παγκόσμια Ημέρα	
2016	«Τριήμερη εκδήλωση: Τράβα κουπί για τα παιδιά του ΚΗΦΑΠ [...]»	➤ Μεταφορική και διττή χρήση του λόγου «Τράβα κουπί»	
	«Φιλανθρωπικός αγώνας βουνού»	➤ Φιλανθρωπία	

2017	«Φωταγωγήση Πύλης [...] με μπλε χρώμα» «Τουρνουά bowling για άτομα με Δ.Α.Φ.» «Φορέστε μπλε! Περπάτημα Αγάπης» «Όλα της Μουσικής τα Αρώματα...επί σκηνής» «Ο Αυτισμός μιλάει με μπλε φως. Ας τον ακούσουμε» «Τζάμπολ Αγάπης για το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο [...] για παιδιά με αυτισμό» «Δράση ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης» «Αγκαλιάζουμε τη μαγεία του να είσαι διαφορετικός»	➤ Μπλε φως ➤ Bowling για τον Αυτισμό ➤ Κάλεσμα αλληλεγγύης στα μπλε ➤ Περπάτημα αγάπης ➤ Πιθανώς μεταφορική χρήση για να δηλώσει διαφορετικότητα ➤ Ο Αυτισμός μιλάει με μπλε φως (προσωποποίηση) ➤ Τζάμπολ Αγάπης, αλλά ειδική εκπαίδευση ➤ Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση ➤ Η κανονικότητα αγκαλιάζει τη μαγεία της διαφορετικότητας των άλλων	
2018	«Ελάτε να παίζουμε και να χορέψουμε για τον αυτισμό» «ΑΥΤΙΣΜΟΣ...μέσα απ' τα δικά μου μάτια... «Εκδήλωση για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού» «Ο Πολιτιστικός Σύλλογος [...] συναντά τους αληθινούς αγωνιστές της ζωής» «Έλα να κάνουμε ποδήλατο και να περπατήσουμε για τον ΑΥΤΙΣΜΟ» «Σας περιμένουμε να	➤ Γιορτάζοντας τον αυτισμό ➤ Οπτικές για τον αυτισμό (μεταφορικός λόγος) ➤ Γιορτάζοντας την Παγκόσμια Ημέρα ➤ Αγωνιστές της ζωής (συμβολισμός) ➤ Ποδηλατώντας και περπατώντας για τον Αυτισμό	

γιορτάσουμε την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού» «Πασχαλινό παζάρι αγάπης» «Autism bicycle ride: κάνε πετάλι + ένωσε το παζλ» «Φως φροντίδας και αλληλεγγύης: Φωταγωγήση Γέφυρας [...]» «Τουρνούα Bowling για άτομα με Δ.Α.Φ.» «Όλοι έχουν δικαίωμα στην ευτυχία»	➤ Γιορτάζοντας την Παγκόσμια Ημέρα ➤ Παζάρι αγάπης (συμβολική χρήση του λόγου) ➤ Κάνε πετάλι και ένωσε το παζλ (διττή ερμηνεία της φράσης) ➤ Μπλε φως ➤ Φροντίδα και αλληλεγγύη ➤ Bowling για τον Αυτισμό ➤ Δικαίωμα στην ευτυχία	

Πίνακας Α.15 «Ανάλυση γραπτού λόγου στους τίτλους άλλων εκδηλώσεων, πέραν ημερίδων, ομιλιών και προβαλλόμενων ταινιών»

Έτη:	Συμμετέχοντες:	Κωδικοί:	Κατηγορίες:
2009	- Καθηγητής Ψυχιατρικής - Επιστημονική Διευθύντρια Στέγης	➤ Πανεπιστημιακός ➤ Ψυχίατρος (1) ➤ Επιστημονική Διευθύντρια	1. Επαγγελματίες υγείας και θεραπευτές: ▪ Επαγγελματίες ψυχικής υγείας (40) ▪ Λογοθεραπευτές / Λογοπεδικοί / Λογοπαθολόγοι (19) ▪ Εργοθεραπευτές (9) ▪ Άλλοι θεραπευτές (7) ▪ Ιατροί / Αναπτυξιολόγοι (4) ▪ Υπεύθυνη κέντρων και πρόεδροι συλλόγων (10) 2. Εκπαιδευτικοί και Σχολεία: ▪ Ειδικοί Παιδαγωγοί (17) ▪ Εκπαιδευτικοί
2011	- Έκλεκτοί Επιστήμονες - Παιδιά με Αυτισμό	➤ Εκλεκτοί επιστήμονες ➤ Αυτιστικά παιδιά ➤ Ηθοποιοί [δεν αναφέρονται, αλλά εικάζεται η συμμετοχή τους στηνθεατρική παράσταση]	
2012	- Πρόεδρος Συλλόγου - Πρόεδρος Διοικούσας Επιτροπής της Ε.Ο. για τα Δικαιώματα του Αυτιστικού Φάσματος - Παιδοψυχίατρος MD/ Ψυχοθεραπεύτρια M.Sc. στις Μαθησιακές Διαταραχές και στις Ψυχονευροεπιστήμες - Μητέρα 'παιδιού με αυτισμό' / Μουσικοθεραπεύτρια	➤ Πρόεδροι Συλλόγων και Επιτροπών (2) ➤ Επιστήμονες ψυχικής υγείας παιδιών (4) ➤ Εξειδικεύσεις και πτυχία ➤ Μητέρα και Μουσικοθεραπεύτρια ➤ Επιστημονική υπεύθυνη κέντρου ➤ Υποδιευθυντής Μουσικού σχολείου	

	• Νηπιαγωγός • Ειδικοί Παιδαγωγοί • Καθηγητής Μουσικής σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε Μουσικό Σχολείο • Υποδιευθυντής Μουσικού Σχολείου • Σύνολο Παραδοσιακής Ορχήστρας • Ειδικοί παιδιαγωγοί • Συμβουλευτική Ψυχολόγος • Ψυχοπαιδαγωγός • Σχολική Ψυχολόγος/Επιστ. Υπεύθ. Κέντρου • Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής Περιφέρειας • Ποδοσφαιρική Ακαδημία • 'Γνωστοί διεθνείς Ποδοσφαιριστές και Καλλιτέχνες' • Επιστήμονες (δεν διευκρινίζεται ιδιότητα) • Ενήλικα Αυτιστικά μέλη Κέντρου Ημέρας (μόνο στο μουσικό δρώμενο)	➤ Ειδικοί Παιδαγωγοί (4) ➤ Εκπαιδευτικοί (2) ➤ Επιστήμονες ➤ Αθλητικές και καλλιτεχνικές ομάδες (3) ➤ Ενήλικα αυτιστικά άτομα (μόνο σε μουσικό δρώμενο)	γενικής εκπαίδευσης (3) ▪ Ειδικά σχολεία (6) ▪ Γενικά σχολεία Πρωτοβάθμιας (9 από τα οποία τα 2 Μουσικά σχολεία) 3. Γονείς Αυτιστικών Ατόμων και σύλλογοι γονέων: ▪ 10 γονείς (2 προσφωνούνται ως 'Μητέρες', κάποιιοι και με ιδιότητα θεραπειών) ▪ 1 σύλλογος γονέων 4. Αυτιστικά άτομα: ▪ Αυτιστικά παιδιά: (1 φορά) ▪ Αυτιστικοί ενήλικες (4 φορές, η 1 φορά συμμετοχή μόνο σε δρώμενο) 5. Αθλητικές και καλλιτεχνικές συμμετοχές (12 φορές) 6. Άλλα ζητήματα: ▪ Πανεπιστημιακοί ▪ «Εκλεκτοί» επιστήμονες ▪ Εξειδικεύσεις, πτυχία, βιογραφικά ▪ Αυτισμός ως παιδική πάθηση
2013	• Λογοπεδικοί (4) • Ειδική Παιδαγωγός • Γυμνάστρια • Ψυχολόγοι (3) • Φροντιστής Α.ΜΕ.Α.	➤ Λογοπεδικοί (4) ➤ Ειδική Παιδαγωγός (1) ➤ Γυμνάστρια ➤ Ψυχολόγοι (3) ➤ Φροντιστής	
2014	• Εργοθεραπεύτρια/ Κοινωνικοθεραπεύτρια, MSc, Υπεύθυνη Ξενώνα Εφήβων με Αυτισμό • Ψυχολόγος - Εκπαιδευτρια, Ειδική Θεραπεύτρια στον Αυτισμό • Εργοθεραπευτής • Ηθοποιός (που συμμετείχε σε παράσταση με θέμα τον αυτισμό) • Ιδρύτρια/Εκπρόσωπος Πολιτιστικού Χώρου (όπου ανέβηκε παράσταση με θέμα τον αυτισμό) • Ψυχολόγος • Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, υποψήφ. Διδάκτωρ Συμβουλευτικής, Αν. Προϊσταμένη ΚΕΔΔΥ • Συμμετέχοντες σε συζήτηση οι οποίοι αναφέρονται μόνο ονομαστικά και χωρίς	➤ Εργοθεραπευτές (2) ➤ Κοινωνικοθεραπεύτρια (1) ➤ Πτυχία και Εξειδικεύσεις ➤ Υπεύθυνη Ξενώνα ➤ Ψυχολόγοι (2) ➤ Ειδική Θεραπεύτρια στον Αυτισμό ➤ Μη – αυτιστικός ηθοποιός σε αναπαράσταση αυτιστικού ήρωα ➤ Υπεύθυνη πολιτιστικού χώρου ➤ Ειδική Παιδαγωγός ➤ Προϊσταμένη Κ.Ε.Δ.Δ.Υ. ➤ Συμμετέχοντες χωρίς δήλωση ιδιότητας (2)	

	ιδιότητα (2)		
2015	• Εργοθεραπεύτρια Ν.Δ.Τ., Σ.Ι. • Γονέας/Εκπρόσωπος ενός Συλλόγου (Γονέων Αυτιστικών Παιδιών) • Λογοπεδικός/Διδάκτωρας Πανεπιστημίου • Μέλη Μουσικού Συγκροτήματος • Τοπικές αθλητικές ομάδες • Δασκάλα παράλληλης στήριξης • Επιστημονικό Δίκτυο για τις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος • Μαθητές (σε βράβευση και μουσική εκδήλωση) • Ολυμπιονίκης κωπηλασίας/Υπευθ. Ανάπτυξης αθλήματος της Ελλ. Κωπηλατικής Ομοσπονδίας • Κοινωνικοί λειτουργοί (2) • Ψυχολόγος • Προπονητές κωπηλασίας (2) • Σχολή χορού (2) • Ομάδα δημιουργικής απασχόλησης	➤ Εργοθεραπεύτρια ➤ Πτυχία και εξειδικεύσεις ➤ Γονέας ➤ Λογοπεδικός ➤ Πανεπιστημιακός ➤ Ειδική παιδαγωγός ➤ Επιστημονικό δίκτυο ➤ Κοινωνικοί λειτουργοί (2) ➤ Ψυχολόγος ➤ Μέλη αθλητικών και καλλιτεχνικών ομάδων ➤ Ομάδα δημιουργικού παιχνιδιού	
2016	• Λογοθεραπεύτρια / Πρόεδρος επιστημονικής επιτροπής συλλόγου • Παιδίατρος/Αναπτυξιολόγος/ Πρόεδρος εταιρίας εφηβικής ιατρικής • Παιδίατρος/Υπεύθ. αναπτυξιακού ιατρείου παιδιατρικού τμήματος • Παιδοψυχίατρος/Επιμελήτρια παιδών • Εργοθεραπευτής/Msc. εκπρόσωπος. συλλόγου εργοθεραπευτών • Εκπαιδευτικός/Λογοθεραπευτής/ Σ.Ι. επικοινωνία ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος για τις ΔΑΦ • Ειδική Παιδαγωγός/ Υποψήφια Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Τμήματος Ψυχολογίας • Ειδική Παιδαγωγός Μ.Α./ Εκπαιδευτικός Ειδικού Σχολείου • Γονέας/ Γενικός Γραμματέας Συλλόγου • Γονέας Αυτιστικών Παιδιών • Ψυχολόγος	➤ Επιστημονικές επιτροπές / υπεύθυνοι (2) ➤ Λογοθεραπευτές (3) ➤ Παιδίατροι / Αναπτυξιολόγοι (3) ➤ Παιδοψυχίατροι (3) ➤ Εργοθεραπευτής ➤ Πτυχία και εξειδίκευση ➤ Πανεπιστημιακοί (5) ➤ Γονείς (2) ➤ Ψυχολόγοι (4) ➤ Ειδικοί παιδαγωγοί (4) ➤ Διαιτολόγος (1) ➤ Παιδονευρολόγος (1) ➤ Παιδική και εφηβική ιατρική και ψυχιατρική ➤ Βιογραφικά και εξειδικεύσεις ➤ Θεραπευτής αισθητηριακής ολοκλήρωσης και θεραπευτής για τραυλισμό σε προσχολική ηλικία ➤ Καλλιτέχνες (2)	

	• Φιλολόγος/ Ειδική Παιδαγωγός • Παιδοψυχίατρος/Διευθ. Παιδοψυχιατρικής κλινικής • Ψυχολόγος (B.A., M.Sc.)/ Ειδική Παιδαγωγός • Διαιτολόγος/Διατροφολόγος • Παιδίατρος/Ειδική Αναπτυξιολόγος • Παιδονευρολόγος • Διδάκτωρ (Πανεπιστημίου του εξωτερικού)/ Υπεύθυνος Εθνικής Κοινότητας Αυτιστικών για τον τομέα Γνώσης και Εξειδίκευσης στον Αυτισμό (μτφρ. αγγλικής προσφώνησης ‘Dr. [...] Head of Autism Knowledge & Expertise at the National Autistic Society’) • Επιστημονικός Υπεύθ. Θεραπευτικού Κέντρου/ Λογοθεραπευτής Irlen Diagnostician S.I. INPP Sc.P./ Διευθυντής Ινστιτούτου Ίρλεν Ελλάδας, Εκπαιδευτής Ίρλεν, Υπεύθυνος Διοργανώσεων Κύπρου, Ιταλίας και Ην. Αραβικών Εμιράτων/ INPP School Program (The Institute of Neuro-Physiological Psychology, Chester UK & USA)/Ειδικευμένος στην Αμερική (Irlen Institute International HQ. L. Beach, California)/ Θεραπευτής Lidcombe (Τραυλισμός προσχολικής ηλικίας – εκπαίδευση γονέων)/ Θεραπευτής Αισθητηριακής Ολοκλήρωσης (μτφρ. από αγγλική φράση ‘Sensory Integration Therapist’) • Ψυχολόγος/Διδάκτωρ σε Πανεπιστήμιο του εξωτερικού • Υψίφωνος/ Ιατρός • Ορχήστρα τοπικού συλλόγου • Λογοπαθολόγος MS, CCC • Δημοσιογράφος • Παιδοψυχίατρος ειδικευμένη στον αυτισμό [περιληπτικό βιογραφικό όπως αναγράφεται: 1)Πανεπ/μιο του Λονδίνου: Πτυχίο Παιδοψυχιατρικής από το Ινστιτούτο	➤ Λογοπαθολόγος ➤ Δημοσιογράφος ➤ Μη – αυτιστική συγγραφέας πανεπιστημιακών συγγραμμάτων για τον Αυτισμό ➤ Θεραπεύτρια και εκπαιδύτρια TEACCH ➤ Υπεύθυνη Ιατροπαιδαγωγικών Κέντρων (2)	

	Ψυχιατρικής 2)Παν/μιο Chapel Hill – Βόρεια Καρολίνα/ΗΠΑ: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού 3)Πανεπιστήμιο Birmingham/ Μ. Βρετανία: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού 4)Πανεπ/μιο Yale (Γέηλ) – ΗΠΑ: Μέλος της συγγραφικής ομάδας των βιβλίων για τον αυτισμό που διδάσκονται εκεί: «Εγχειρίδιο για τον Αυτισμό και τις Αναπτυξιακές Διαταραχές» (μτφρ. από αγγλικό τίτλο 'Handbook of Autism and Developmental Disorders') και «Παρεμβάσεις ψυχικής υγείας και Υπηρεσίες για Ευάλωτα Παιδιά και Νέους» (μτφρ. από αγγλικό τίτλο 'Mental Health Interventions and Services for Vulnerable Children and Young People') 5)TEACCH (Θεραπεία & Εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό) – Θεραπεύτρια & εκπαιδύτρια της μεθόδου. Εκπαίδευση ειδικευόμενων γιατρών φοιτητών ιατρικής και ψυχολογίας και επαγγελματιών 6)Διδάκτωρ του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Επίσης έχει διατελέσει: 7)Επιστημονικά υπεύθυνη Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου [...] του Ψ.Ν.... 8)Επίκουρη Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ.λ.π. κ.λ.π. ...]		
2017	• Αναπτυξιακή Παιδιάτρος/ Επιστ. Υπεύθ. Τμήμ. Δημόσιας Υγείας Νοσοκομείου Παίδων • Παιδοψυχίατρος.Επιμελήτρια Α΄, Παιδοψυχιατρικού τμήματος Νοσοκομείου Παίδων • Εργοθεραπευτής MSc O.T. • Λογοθεραπευτής S.I./Επικεφαλής ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος	➤ Επιστημονικές επιτροπές και σύλλογοι (6) ➤ Παιδοψυχίατροι και ειδικοί παιδικής ψυχικής υγείας (8) ➤ Εργοθεραπευτής (2) ➤ Λογοθεραπευτής (3) ➤ Γονέας και αντιπρόεδρος εταιρίας ψυχικής υγείας	

	Δ.Α.Φ. (του διοργανωτής επιστημονικού συλλόγου) • Γονέας/Αντιπρόεδρος (κάποιας εταιρίας ψυχικής υγείας) • Πρόεδρος Επιστημονικής Επιτροπής (Συλλόγου Λογοθεραπευτών) • Γεωγραφική εκπρόσωπος (Συλλόγου Λογοθεραπευτών) • Παιδοψυχίατρος ειδικευμένη στον αυτισμό [περιληπτικό βιογραφικό όπως αναγράφεται: 1)Πανεπ/μιο του Λονδίνου: Πτυχίο Παιδοψυχιατρικής από το Ινστιτούτο Ψυχιατρικής 2)Παν/μιο Chapel Hill – Βόρεια Καρολίνα/ΗΠΑ: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού 3)Πανεπιστήμιο Birmingham/ Μ. Βρετανία: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού 4)Πανεπ/μιο Yale (Γέηλ) – ΗΠΑ: Μέλος της συγγραφικής ομάδας των βιβλίων για τον αυτισμό που διδάσκονται εκεί: «Εγχειρίδιο για τον Αυτισμό και τις Αναπτυξιακές Διαταραχές» (μτφρ. Από αγγλικό τίτλο 'Handbook of Autism and Developmental Disorders') και «Παρεμβάσεις ψυχικής υγείας και Υπηρεσίες για Ευάλωτα Παιδιά και Νέους» (μτφρ. από αγγλικό τίτλο 'Mental Health Interventions and Services for Vulnerable Children and Young People') 5)TEACCH (Θεραπεία & Εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό), Θεραπεύτρια & εκπαιδύτρια της μεθόδου. Εκπαίδευση ειδικευόμενων γιατρών φοιτητών ιατρικής και ψυχολογίας και επαγγελματιών 6)Διδάκτωρ του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Επίσης έχει διατελέσει: 7)Επιστημονικά υπεύθυνη Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου [...] του Ψ.Ν.... 8)Επίκουρη Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής στην	➤ Εξειδικεύσεις σε αυτισμό ➤ Μη – αυτιστική συγγραφέας συγγραμμάτων για τον αυτισμό ➤ Θεραπεύτρια και Εκπαιδύτρια TEACCH ➤ Επίσκοπος ➤ Υπεύθυνη Ιατροπαιδαγωγικού κέντρου ➤ Υπεύθυνη κέντρου Ημέρας ➤ Ειδικοί Παιδαγωγοί (5) ➤ Ειδική Θεραπευτικού παιχνιδιού (1) ➤ Γονείς (1) ➤ Δικηγόρος για δικαιώματα παιδιών (1) ➤ Εκπαιδευτικοί κέντρου ημέρας ➤ Ειδικά σχολεία (2) ➤ Γενικά σχολεία (2) ➤ Σπουδάστριες βρεφονηπιοκόμοι ➤ Αθλητικές τοπικές ομάδες ➤ Αυτιστικά ενήλικα άτομα (3) ➤ Βιογραφικά και πτυχία	

	Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ.λ.π. κ.λ.π. ...] • Πρόεδρος Δ.Σ. διοργανώτριας εταιρίας ψυχικής υγείας • (Τοπικός) Επίσκοπος • Επιστημονική Υπεύθυνη Κέντρου Ημέρας διοργανώτριας εταιρίας ψυχικής υγείας • Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Περιφέρειας/ Αντιπρόεδρος συνδιοργανωτή Συλλόγου για αυτιστικά παιδιά • Τοπικός Σύλλογος Φίλων Φιλαρμονικής • Ψυχοπαιδαγωγός M.Ed/Ειδ. στις Διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές • Δάσκαλος Ειδικής Αγωγής σε Σχολείο Ειδικής Αγωγής • Σχολική Σύμβουλος Νηπιαγωγών • Μουσική μπάντα • Χορευτικός Σύλλογος • Παιδοψυχίατρος / Διευθ. Παιδοψυχιατρικού Τμήματος Νοσοκομείου • Δασκάλα Ειδικής Αγωγής/ Διευθ. Ειδικού Δημοτικού Σχολείου για παιδιά με Αυτισμό • Παιδοψυχολόγος/ Ειδική Θεραπευτικού Παιχνιδιού στον Αυτισμό • Αναπληρώτρια Καθηγήτρια σε Πανεπιστήμιο • Πρόεδρος Συλλόγου Γονέων Αυτιστικών Ατόμων • Εκπαιδευτικός ΕΑΕ/ Επιστημονικός Συνεργάτης Συλλόγου Γονέων Αυτιστικών Ατόμων • Δικηγόρος/ Ειδικός Επιστήμονας στο Συνήγορο του Πολίτη ‘Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού’, μέλος Δικτύου Επιστημόνων για τις ΔΑΦ • Πολυκλαδική Ομάδα Εκπαιδευτικών Κέντρου Ημέρας • Εργοθεραπευτής/μέλος Δικτύου Επιστημόνων για τις		

	ΔΑΦ • Φοιτητής με ΔΑΦ • Ψυχοπαιδαγωγός Κέντρου Ημέρας • Ενήλικας με ΔΑΦ • Πιανίστας με ΔΑΦ • Ψυχολόγος MSc/Επιστημονικά Υπεύθυνη του Ινστιτούτου (ασχολείται με διάγνωση και θεραπεία) • Μουσικό Συγκρότημα • Αθλητικές τοπικές ομάδες • Ειδικό σχολείο για παιδιά με αυτισμό • Παιδιά και Προσωπικό Ειδικού Νηπιαγωγείου • Δασκάλες και παιδιά Γ΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού Σχολείου • Χοροδιδάσκαλος με ομάδα παιδιών Δημοτικού Σχολείου • Πολιτιστικός Σύλλογος • Σπουδάστριες Τμήματος Βοηθού Βρεφονηπιοκόμων από ΠΕΚ και ΔΙΕΚ			
2018	• Σώματα Ασφαλείας • Κοινωνική Λειτουργός/Προϊσταμένη Διεύθυνσης Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας • Καθηγητής Ψυχιατρικής/Διευθυντής Ψυχιατρικής Κλινικής • Λογοθεραπεύτρια • Δικηγόρος/Ειδική Επιστήμονας Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού, Ανεξάρτητη Αρχή «Συνήγορος του Πολίτη» • Μητέρα Αυτιστικού Παιδιού • Ιδιωτικό κέντρο θεραπευτικών και ειδικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων • Τοπικές αθλητικές ομάδες μπάσκετ • Τοπικές ομάδες χορού • Ψυχιατρική νοσηλεύτρια/επισκέπτρια ψυχικής υγείας MSc σε πανεπιστημιακή παιδοψυχιατρική κλινική, νοσοκομείο παιδων • Λογοθεραπεύτρια σε πανεπιστημιακή παιδοψυχιατρική κλινική, νοσοκομείο παιδων • Εργοθεραπεύτρια, MSc in Rehabilitation studies, σε	➤ Σώματα ασφαλείας ➤ Κοινωνική λειτουργοί / κοινωνιολόγοι (3) ➤ Πανεπιστημιακοί (5) ➤ Επαγγελματίες ψυχικής υγείας (14) ➤ Λογοθεραπευτές (7) ➤ Δικηγόρος για δικαιώματα παιδιών ➤ Μητέρα (1) ➤ Ιατροπαιδαγωγικό κέντρο ➤ Εργοθεραπευτές (3) ➤ Εξειδικεύσεις ➤ Αθλητικές και πολιτιστικές ομάδες (5) ➤ Θεατροπαιδαγωγός ➤ Εμψυχωτές δημιουργικού παιχνιδιού (2) ➤ Ειδικά σχολεία (4) ➤ Γενικά σχολεία (6) ➤ Μουσικό σχολείο (1) ➤ Ειδική Παιδαγωγός ➤ Χοροδιδάσκαλος ➤ Οργανισμός Λιμένων ➤ Σύλλογος γονέων ➤ Γονείς (3) ➤ Υπεύθυνος Ιατροπαιδαγωγικού κέντρου ➤ Θεραπευτής		

	πανεπιστημιακή παιδοψυχιατρική κλινική, νοσοκομείο παιδών • Παιδοψυχίατρος, Επιμελητής Α' Ε.Σ.Υ., στην πανεπιστημιακή παιδοψυχιατρική κλινική, νοσοκομείο παιδών • Παιδοψυχίατρος • Παιδιατρική εργοθεραπεύτρια MSc • Λογοθεραπεύτρια MSc./Μέλος της ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος για τις Δ.Α.Φ., Σ.Ε.Λ.Λ.Ε. • Ειδική παιδαγωγός (Med in Special Educational Needs) • Θεατροπαιδαγωγός • Λογοθεραπευτής • Λογοθεραπεύτρια • Εμπνηχωτές δραστηριοτήτων οι οποίοι αναφέρονται μόνο ονομαστικά • Τοπική ομάδα μπάσκετ • Κοινωνιολόγος, Μέλος Δ.Σ. Συλλόγου • Μέλη Δ.Σ. Συλλόγου • 7 σχολεία (5 γενικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, 1 ειδικό σχολείο και 1 ΕΕΕΕΚ) • Σύλλογος Γονέων & Φίλων Αυτιστικών ατόμων από άλλη περιοχή • Τοπικό Μουσικό Γυμνάσιο • Δημοτικός Οργανισμός Άθλησης, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος • Ομάδα Εθελοντισμού του Δημοτικού Σχολείου • Χοροδιδάσκαλος • Πολιτιστικός Σύλλογος • Ειδικό ΕΠΑΛ • Ειδικό Νηπιαγωγείο • Οργανισμός Λιμένων • Παιδοψυχίατρος/Επιμελήτρια Α' Ε.Σ.Υ, πανεπιστημιακή παιδοψυχιατρική κλινική – νοσοκομείο παιδών ειδικό ιατρείο διαταραχών αυτιστικού φάσματος • Επικουρική παιδοψυχίατρος παιδοψυχιατρικού τμήματος & κοινοτικού κέντρου ψυχικής υγείας παιδιού και εφήβου δημόσιου νοσοκομείου • Ψυχολόγος/Σύμβουλος, MSc Δημόσιας Διοίκησης	αισθηθηριακής ολοκλήρωσης και θεραπευτής για τραυλισμό σε προσχολική ηλικία ➤ Βιογραφικά και Εξειδικεύσεις	

	παιδοψυχιατρικού τμήματος & κοινοτικού κέντρου ψυχικής υγείας παιδιού και εφήβου δημόσιου νοσοκομείου • MSc Επικουρικός • Λογοθεραπευτής, κέντρο φυσικής ιατρικής και αποκατάστασης δημόσιου νοσοκομείου παιδών/Υποψήφιος Διδάκτωρ ιατρικής σχολής πανεπιστημίου • Ψυχοπαιδαγωγός, M.Ed., MPH/Υποψήφια διδάκτωρ ιατρικής σχολής πανεπιστημίου • Παιδοψυχίατρος / Επιμελήτρια Α΄ Ε.Σ.Υ. • Ψυχιατρική Νοσηλεύτρια/Επισκέπτρια Υγείας, παιδοψυχιατρική κλινική πανεπιστημίου – νοσοκομείο παιδών ειδικό ιατρείο διαταραχών αυτιστικού φάσματος • Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής Πανεπιστημίου • Γονείς (3) • Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής Πανεπιστημίου • Ψυχολόγος • Παιδοψυχίατρος • Κοινωνικός Λειτουργός/Πτυχιούχος Πολιτικών Επιστημών • Εργοθεραπευτής • Ψυχοπαιδαγωγός, M.Edu/Εξειδίκευση στις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος • Επιστημονικός Υπεύθυνος Θεραπευτικού Κέντρου/ • Λογοθεραπευτής Irlen Diagnostician S.I. INPP Sc.P./Διευθυντής Ινστιτούτου Ίρλεν Ελλάδας -Εκπαιδευτής Ίρλεν Υπεύθυνος Διοργανώσεων Κύπρου, Ιταλίας και Ην. Αραβικά Εμιράτα/INPP School Program (The Institute of Neuro-Physiological Psychology, Chester UK & USA)/Ειδικευμένος στην Αμερική (Irlen Institute		

	International HQ. L. Beach, California)/ Θεραπευτής Lidcombe (Τραυλισμός προσχολικής ηλικίας – εκπαίδευση γονέων)/ Θεραπευτής Αισθητηριακής Ολοκλήρωσης (μτφρ. από αγγλική φράση ‘Sensory Integration Therapist’) • Ομάδα εμπύχωσης δημιουργικού παιχνιδιού		

Πίνακας Α.16 «Κωδικοποίηση και Ομαδοποίηση κατηγοριών συμμετεχόντων»

ΕΤΗ	ΧΩΡΟΙ	ΚΩΔΙΚΟΙ	
2009	Αμφιθέατρο Πανεπιστημίου	Δημόσιο Πανεπιστήμιο	1) Δημοτικοί Χώροι (31)
2011	- Δημοτικό Ωδείο - Μουσείο (κρατικό)	Δημοτικός και Κρατικός Χώρος Πολιτισμού(2)	2) Κρατικοί /Δημόσιοι Χώροι (10)
2012	- Αίθουσα Δήμου - Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου - Συνεδριακό Κέντρο - Αθλητικές Εγκαταστάσεις - Μουσείο (κρατικό)	- Δημοτικός Πολιτιστικός Χώρος - Δημοτικές Αίθουσες (2) - Ιδιωτικές Αθλητικές Εγκαταστάσεις - Κρατικός Χώρος Πολιτισμού	3) Ιδιωτικοί Χώροι (24) 4) Αυτό-οργανωμένοι χώροι (1) 5) Ανοιχτοί Κοινόχρηστοι Χώροι (π.χ. πλατείες, πεζόδρομοι) και Τοπόσημα (π.χ. Γέφυρες, Πύλες) (16)
2013	- Αίθουσα Επιμελητηρίου - Δημοτικό Θέατρο - Κέντρο Συλλόγου που διοργανώνει εκδήλωση - Αμφιθέατρο Συγκροτήματος Εμπορικών Καταστημάτων	- Ιδιωτικός χώρος επιμελητηρίου - Δημοτικός Χώρος Πολιτισμού - Χώρος Διοργανωτή Συλλόγου - Συγκρότημα Εμπορικών Καταστημάτων	Α) Χώροι Πολιτισμού (19) Β) Χώροι Συνεδριάσεων, Δημαρχιακά Μέγαρα, Αίθουσες Εκδηλώσεων και άλλες αίθουσες (19)
2014	- Αμφιθέατρο Νοσοκομείου - Πνευματικό Κέντρο - Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος	- Δημόσιο Νοσοκομείο - Δημοτικός Πολιτιστικός Χώρος - Αυτό-οργανωμένος	

		χώρος πολιτισμού	Γ) Εκπαιδευτικοί Χώροι (8)
2015	▪ Αμφιθέατρο Πανεπιστημιακού Συγκροτήματος ▪ Αμφιθέατρο Ιδιωτικού Κολλεγίου ▪ Κεντρική Πλατεία ▪ Πεζόδρομοι (2) ▪ Τοπική Κινηματογραφική Λέσχη ▪ Γήπεδο ▪ Παραθαλάσσιος Δρόμος ▪ Δημαρχείο ▪ Αμφιθέατρο Ενυδρείου Πόλης ▪ Δημοτικό Σχολείο ▪ Κινηματογράφος ▪ Πλατεία ▪ Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου ▪ Πλατεία ▪ ΕΕΕΕΚ ▪ Κέντρο Πολιτισμού ▪ Γήπεδο ▪ Νηπιαγωγείο ▪ Αίθουσα Συνεδριάσεων Επιμελητηρίου ▪ Πλατεία	➤ Δημόσιο Πανεπιστήμιο ➤ Ιδιωτικό Κολλέγιο ➤ Κοινόχρηστοι Δημόσιοι Ανοιχτοί Χώροι (7) ➤ Δημοτικός Πολιτιστικός Χώρος (3) ➤ Δημοτική Αθλητική Εγκατάσταση (2) ➤ Δημαρχείο ➤ Δημοτικό Αμφιθέατρο Ενυδρείου ➤ Δημόσιο Σχολείο ➤ Ιδιωτικός Πολιτιστικός Χώρος ➤ Δημόσιο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ειδικής Εκπαίδευσης ➤ Δημόσιο Σχολείο ➤ Ιδιωτική Αίθουσα Συνεδριάσεων	Δ) Νοσοκομεία (2) Ε) Ιατρο-παιδαγωγικά κέντρα (3) ΣΤ) Χώροι Μη-κερδοσκοπικών Συλλόγων Διοργανωτών (2) Ζ) Πολυκαταστήματα (2) Η) Αθλητικές Εγκαταστάσεις (6)
2016	▪ Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου ▪ Χώρος Ιδιωτικού Κέντρου που διοργανώνει την εκδήλωση ▪ Κινηματογράφος ▪ Πολυχώρος Λόγου & Τέχνης (όπου απασχολούνται επαγγελματικά μόνο ανάπηρα άτομα) ▪ Θεραπευτικό Κέντρο που διοργανώνει εκδήλωση ▪ Κινηματογράφος ▪ Πύλη [...] (τοπόσημο της περιοχής) ▪ Αμφιθέατρο Νομαρχιακού Μεγάρου ▪ Αίθουσα Εκδηλώσεων	➤ Δημοτικός Πολιτιστικός Χώρος ➤ Ιδιωτικό Ιατρο-παιδαγωγικό κέντρο (2) ➤ Ιδιωτικός Χώρος Πολιτισμού (2) ➤ Ιδιωτικός Πολιτιστικός Πολυχώρος ➤ Τοπόσημο ➤ Αμφιθέατρο Τοπικής Αυτοδιοίκησης ➤ Δημόσιο Σχολείο ➤ Δημοτικό	

	Δημοτικού Σχολείου ▪ Συνεδριακό Κέντρο	Συνεδριακό Κέντρο	
2017	▪ Δημοτικό Πολιτιστικό Κέντρο ▪ Συνεδριακό Κέντρο ▪ Αίθουσα Εκδηλώσεων Δήμου ▪ Κινηματογράφος ▪ Ιστορικό Σημείο της περιοχής ▪ Αίθουσα Bowling ▪ Αίθουσα Συνεδριάσεων Δήμου ▪ Πνευματικό Κέντρο Δήμου ▪ Κεντρική Πλατεία ▪ Χώρος ινστιτούτο που οργανώνει την εκδήλωση ▪ Μουσική Σκηνή ▪ Γέφυρα [...] (τοπόσημο της περιοχής) ▪ Κλειστό Γήπεδο ▪ Καφετέρια ▪ Μεγάλο Εμπορικό Πολυκατάστημα	➤ Δημοτικός Πολιτιστικός Χώρος (2) ➤ Δημοτικό Συνεδριακό Κέντρο (2) ➤ Δημοτική Αίθουσα Εκδηλώσεων ➤ Ιδιωτικός Πολιτιστικός Χώρος (2) ➤ Τοπόσημο (2) ➤ Ιδιωτική Αθλητική Εγκατάσταση ➤ Ανοιχτός Κοινόχρηστος Χώρος ➤ Ιδιωτικό ιατρο-παιδαγωγικό κέντρο ➤ Δημοτική Αθλητική Εγκατάσταση ➤ Πολυκατάστημα	
2018	▪ Ξενοδοχείο ▪ Αίθουσα Εκδηλώσεων Περιφερειακού Πολιτιστικού Ιδρύματος φιλανθρωπικού και κοινωνικού σκοπού ▪ Κλειστό Γυμναστήριο ▪ Ξενοδοχείο ▪ Πλατεία ▪ Δημοτικό Θέατρο ▪ Κοινοτικό Κατάστημα ▪ Παλιό Δημαρχείο ▪ Πεζόδρομος ▪ Δημαρχείο ▪ Παλαιά Γέφυρα ▪ Παιδοψυχιατρικό Τμήμα & Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου, Δημόσιου Νοσοκομείου ▪ Ιδιωτικός Χώρος ενός από τους διοργανωτές συλλόγους ▪ Λίμνη Περιοχής (ως σημείο	➤ Αίθουσες Εκδηλώσεων Ξενοδοχείου (3) ➤ Πολιτιστικός Χώρος Τοπικής Αυτοδιοίκησης ➤ Δημοτική Αθλητική Εγκατάσταση ➤ Ανοιχτός Κοινόχρηστος Χώρος (3) ➤ Δημοτικός Πολιτιστικός Χώρος (3) ➤ Χώροι Τοπικής Αυτοδιοίκησης (4) ➤ Τοπόσημο (2) ➤ Δημόσιο Νοσοκομείο	

	συνάντησης) ▪ Αίθουσα Δημαρχιακού Μεγάρου ▪ Πολιτιστικός Χώρος ▪ Αίθουσα Εκδηλώσεων Ξενοδοχείου ▪ Αίθουσα Συνεδριάσεων Επιμελητηρίου ▪ Χώρος Ιδιωτικού Κολλεγίου που διοργανώνει την εκδήλωση ▪ Γέφυρα [...] (τοπόσημο) ▪ Πολυχώρος Λόγου & Τέχνης (όπου απασχολούνται επαγγελματικά μόνο ανάπηρα άτομα)	➤ Ιδιωτικός Χώρος Διοργανωτή Συλλόγου ➤ Ιδιωτική Αίθουσα Συνεδριάσεων ➤ Ιδιωτικό Κολλέγιο ➤ Ιδιωτικός Πολιτιστικός Χώρος	

Πίνακας Α.17 «Κατηγοριοποίηση και Ομαδοποίηση Χώρων Διεξαγωγής Εκδήλωσης»

	ΧΟΡΗΓΟΙ/ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ/ ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΦΙΣΕΣ
2012	- Τοπικά καταστήματα - Ιδιωτική εταιρία δορυφορικής τηλεόρασης - Αθλητικός ραδιοφωνικός σταθμός	Τοπικά καταστήματα και επιχειρήσεις (25 αφίσες) Εταιρίες διαφόρων ειδών(10)
2013	- Ημερήσια πολιτική εφημερίδα που διανέμεται δωρεάν - Κυριακάτικη εφημερίδα που διανέμεται δωρεάν - Μουσείο - Τμήμα Κοινωνικών Υπηρεσιών Ιδιωτικού Κολλεγίου	Εταιρίας προμήθειας εξοπλισμού ειδικής αγωγής (4) Ιδιωτικοί Ραδιοφωνικοί Σταθμοί (5) Κρατικοί Ραδιοτηλεοπτικοί Σταθμοί (3)
2014	- Ευρωπαϊκοί φορείς και προγράμματα	Έντυπες Εφημερίδες και Ηλεκτρονικές Πλατφόρμες Ενημέρωσης (7) Ευρωπαϊκοί φορείς (1)
2015	- Καταστήματα Αθλητικών Ειδών - Εταιρία ηχητικών και οπτικών συστημάτων - Καταστήματα, καφετέριες, αρτοποιεία και εστιατόρια των πεζοδρόμων - Δήμος - Περιφέρεια - 1 Κρατική Υπηρεσία - 7 Ιδιωτικές Επιχειρήσεις - 1 χώρος εστίασης - 5 τοπικά καταστήματα - 3 τοπικά καταστήματα - 1 αλυσίδα Super Market - Δημόσιοι φορείς - Χορηγός του οποίου το όνομα δεν είναι ευδιάκριτο στην αφίσα	Πολιτιστικοί, Αθλητικοί και Κοινωνικοί φορείς (5) Χώροι εστίασης (3) Τοπική αυτοδιοίκηση (5) Δημόσιες υπηρεσίες και Φορείς (2) Συντεχνία Επαγγελματιών (1) Ιδιωτικού Κολλεγίου (1)

2016	- Ιδιωτική εταιρία διοργάνωσης εκδηλώσεων - Αλυσίδα Video Club - Ραδιοφωνικός σταθμός	
2017	- Εταιρία εμπορίου ειδών λογοθεραπείας & εργοθεραπείας, μαθησιακών δυσκολιών, ψυχολογικής υποστήριξης, εξοπλισμού κέντρων ειδικής αγωγής - Μεγάλη κατασκευαστική εταιρία δημόσιων έργων - Ένωση Κοινωνικών Φορέων - 6 εταιρίες - 1 αλυσίδα super market - Κρατικός ραδιοτηλεοπτικός σταθμός - Ηλεκτρονική πλατφόρμα - Ελληνική ραδιοφωνία - 23 τοπικές επιχειρήσεις - 6 ηλεκτρονικές πλατφόρμες ενημέρωσης (ιδιωτικές και μία κρατική) - 2 αντιπροσωπίες αυτοκινήτων - 1 μεταφορική εταιρία - Δημοτικός Οργανισμός Άθλησης, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος	
2018	- Αεροπορική Εταιρία - Εταιρία κατασκευής, συντήρησης και διαχείρισης έργων οδοποιίας - Δήμος - 9 τοπικές επιχειρήσεις και καταστήματα - Κρατικό ραδιοφωνικό πρόγραμμα - Εκδόσεις εκπαιδευτικού υλικού (και ειδικής αγωγής) - Εταιρία εκπαιδευτικών λογισμικών (και για ειδική αγωγή) - Δήμος - Τοπική ομάδα μπάσκετ - Τοπική ηλεκτρονική εφημερίδα - Εφημερίδα - Δήμος - Οργανισμός Πολιτισμού - 27 εμπορικά καταστήματα/χώροι εστίασης (μεταξύ των οποίων και αλυσίδες καταστημάτων) - 1 έντυπη εφημερίδα - 1 ραδιοφωνικός σταθμός - 2 ηλεκτρονικές εφημερίδες - 2 ραδιοφωνικοί σταθμοί - 1 ιδιωτικό τηλεοπτικό κανάλι διεθνούς εμβέλειας - 1 ιδιωτικός ραδιοφωνικός σταθμός - 14 εταιρίες - Επαγγελματικό Επιμελητήριο	

	- Εταιρία προώθησης, εμπορίας και ενοικίασης συγκεκριμένου τύπου παιχνιδιών	

Πίνακας Α.18 «Ομαδοποίηση Χορηγών και Υποστηρικτών Εκδηλώσεων»

Ορολογία για τον αυτισμό Χαρακτηρισμός του αυτισμού

2009	• Αυτισμός (2)	-
2010	-	-
2011	• Αυτισμός (1) [μόνο σε λογότυπο συλλόγου]	-
2012	• Αυτισμός (4) • Αυτιστικό Φάσμα (1) • Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (1)	-
2013	• Αυτισμός (4) • Αυτιστικό Φάσμα	• «Το παζλ αντανακλά στο μυστήριο και στην περιπλοκότητα του Αυτισμού»
2014	• Αυτισμός (7) • Αυτιστικές Διαταραχές	• «...οι αυτιστικές διαταραχές δεν είναι σπάνιες [...] πιο συχνές από πολλά παιδιατρικά νοσήματα (όπως ο Σαχαρώδης Διαβήτης ή το Σύνδρομο Down)]» • «Πιεστικό πρόβλημα Δημόσιας Υγείας» • «Δεν είναι ασθένεια, τα άτομα με αυτισμό έχουν διαφορετικό τρόπο σκέψης» • «Ο αυτισμός μιλά, είναι ώρα να τον ακούσεις!» • «Αυτισμός = Ταξίδι»

		• «Αυτισμός δεν είναι αυτό που εσύ νομίζεις» • «Κόσμος του Αυτισμού»
2015	• Αυτισμός (15) [τα 2 προκύπτουν από την μετάφραση του αγγλικού όρου “Autism” που εμφανίζεται στην εικόνα] • Διαταραχές στο Φάσμα του Αυτισμού • Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος • Σύνδρομο Άσπεργκερ	• «Σημαντικό θέμα» • «Διαφορετικότητα» (2)
2016	• Αυτισμός (12) • Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (3) • Δ.Α.Φ. • Φάσμα του Αυτισμού • Αυτισμός και Αναπτυξιακές Διαταραχές (1) [προκύπτει από μετάφραση της αγγλικής φράσης “Autism and Developmental Disorders”]	• «Ο εκπεφρασμένος αυτισμός» [προκύπτει από μετάφραση αγγλικής φράσης “autism expressed” που αφορά όμως τίτλο εκπαιδευτικού προγράμματος στα ηλεκτρονικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης] • «Διαφορετικότητα» • «Σοβαρά Αναπτυξιακά προβλήματα στο παιδί» • «[...]πρόβλημα ή πρόκληση;»
2017	• Αυτισμός (14) [το 1 προκύπτει από την μετάφραση του αγγλικού όρου “Autism”]. • Διαταραχή/ές Αυτιστικού Φάσματος (4) • Δ.Α.Φ. (2) • Φάσμα του Αυτισμού (1)	• «Διαφορά» • «[...] μαγεία του να είσαι διαφορετικός» • «Ο Αυτισμός μιλάει με μπλε φως. Ας τον ακούσουμε»

	• Αυτισμός και Αναπτυξιακές Διαταραχές (2) [το ένα προκύπτει από μετάφραση της αγγλικής φράσης “Autism and Developmental Disorders”, ενώ το άλλο από το λογότυπο της διοργανώτριας δομής] • Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές	
2018	• Αυτισμός (33) [Τα 2 προκύπτουν από την μετάφραση του αγγλικού όρου ‘Autism’] • Διαταραχή/ές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) (3) [το 1 προκύπτει από μετάφραση αγγλικής φράσης ‘Autism Spectrum Disorder’] • Διαταραχές Επικοινωνίας και Αυτιστικού Φάσματος • Οι Αναπτυξιακές Διαταραχές στην Επικοινωνία και στον Αυτισμό • Φάσμα του Αυτισμού • Υ.Λ.Α. [ενν.: Υψηλής Λειτουργικότητας Αυτισμός] • Νευροποικιλότητα	• «Ο αυτισμός είναι ένας ξεχωριστός κόσμος και η αγάπη σας η γέφυρα που μας ενώνει...» • «Διαφορετικότητα» • «Ο Αυτισμός και το Ποδήλατο μπορούν να γίνουν δυο καλοί φίλοι, αρκεί να βρεθεί η Ισορροπία...» • «Υπέροχο Ταξίδι στον Μαγικό Κόσμο του Αυτισμού» • «Αυτισμός...ένα πολύτιμο δώρο» [σημ.: αντίφαση καθώς η αφίσα προέρχεται από θεραπευτικό κέντρο] • «Ο Αυτισμός δεν είναι μία αναπηρία (ή ανικανότητα), είναι μία διαφορετική ικανότητα» [μτφρ από αγγλική φράση: “Autism is not a disability, it’s a different ability”] • «[...] ιδιαίτερη συνθήκη του Αυτισμού»

Πίνακας Α.19. «Καταγραφή Ορολογίας Αυτισμού και Χαρακτηρισμών – Περιγραφών για τον Αυτισμό»

ΕΤΗ	ΚΕΙΜΕΝΟ	ΚΩΔΙΚΟΠ. 1	ΚΩΔΙΚΟΠ. 2
2009	«2 Απριλίου: Παγκόσμια Ημέρα Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό»	Παγκόσμια Ημέρα Ευαισθητοποίηση	[Παγκόσμια Ημέρα (1) Ευαισθητοποίηση (1)]
2014	«2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό. Σύμφωνα με επιδημιολογικές μελέτες η συχνότητα εμφάνισης του Αυτισμού είναι 1 στα 88-100 άτομα παγκοσμίως. Συχνότητα 1 στα 88-100 παιδιά σημαίνει ότι κάθε 15 λεπτά διαγιγνώσκεται στον κόσμο και άλλο ένα παιδί με αυτισμό. Στην χώρα μας όπου πραγματοποιούνται 100.000 γεννήσεις ετησίως, θα διαγνωστούν με αυτισμό 1000 με 1100 παιδιά κάθε χρόνο! Είναι σαφές ότι οι αυτιστικές διαταραχές δεν είναι σπάνιες, αντίθετα είναι πιο συχνές από πολλά παιδιατρικά νοσήματα (όπως ο Σακχαρώσης Διαβήτης ή το Σύνδρομο Down). Γεγονός που τον καθιστά πειστικό πρόβλημα Δημόσιας Υγείας. Τα άτομα με αυτισμό μπορεί να έχουν κάποια από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά σε διαφορετικούς συνδυασμούς και βαθμούς σοβαρότητας:	Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωση Ευαισθητοποίηση Επιδημία Συχνότητα εμφάνισης παγκοσμίως Διάγνωση Ποσοστά ετήσιων διαγνώσεων Πολύ συχνές Παιδιατρικό νόσημα Πειστικό πρόβλημα δημόσιας υγείας Ποικιλία χαρακτηριστικών και βαθμών σοβαρότητας Αναρμοστη συμπεριφορά	[Παγκόσμια Ημέρα (6) Ενημέρωση (4) Ευαισθητοποίηση (2) Εορτασμός (1) Μπλε Καμπάνια (1)] Συμπτωματολογία και συχνότητα εμφάνισης Παιδιατρική νόσημα Πρόβλημα δημόσιας υγείας Βαθμοί Σοβαρότητας Χρήση όρων μειονεξίας: δυσκολίες, ανάρμοστες συμπεριφορές, περίεργη ανταπόκριση Επικέντρωση σε επικοινωνιακά και αισθητηριακά ζητήματα

Ανάρμοστη κοινωνική συμπεριφορά. Δυσκολία στη συζήτηση και στην επικοινωνία. Περίεργη ανταπόκριση σε αισθητηριακά ερεθίσματα Περίεργη ανταπόκριση στις αγκαλιές. Πιθανή αποφυγή βλεμματικής επαφής. Πιθανή απόσυρση – προτίμηση στο μοναχικό παιχνίδι. Δυσκολία στην έκφραση των αναγκών τους. Ανάρμοστη προσκόλληση σε αντικείμενα. Επιμονή σε ρουτίνες και τελετουργικά μοντέλα. Ηχολαλία λέξεων/φράσεων.» «2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού. ΑΛΗΘΕΙΑ: Ο Αυτισμός δεν θεραπεύεται, αλλά βελτιώνεται και εναρμονίζεται, με συμπεριφορές, που είναι πιο συμβατές ως προς την βιολογική ηλικία» ΜΥΘΟΙ: Όλα τα άτομα με αυτισμό έχουν μαθησιακά προβλήματα. Τα άτομα με αυτισμό χρειάζονται ειδικές τροφές. Ο αυτισμός εμφανίζεται σε	Δυσκολία στην επικοινωνία Περίεργη αισθητηριακή ανταπόκριση σε ερεθίσματα και αγκαλιές Αποφυγή βλεμματικής επαφής Μοναχικό παιχνίδι Δυσκολία έκφρασης Ανάρμοστη προσκόλληση Επιμονή σε ρουτίνες Ηχολαλία Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού ΑΛΗΘΕΙΑ: Ανίατος αλλά Βελτίωση και Εναρμόνιση με συμβατές συμπεριφορές βιολογικής ηλικίας ΜΥΘΟΙ: Μαθησιακά προβλήματα σε όλους/ες Ειδικές τροφές Εμφάνιση σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες	Ανίατη ασθένεια Εναρμόνιση με βιολογική ηλικία και συμβατές συμπεριφορές = κανονικοποίηση 1000 + 1 Μύθοι για τον αυτισμό: Καταρίπτοντας παλιούς μύθους και θέτοντας καινούριους.

συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες. Ο αυτισμός είναι το αποτέλεσμα κακής γονεϊκής συμπεριφοράς. Τα άτομα με αυτισμό δεν έχουν χιούμορ. Τα άτομα με αυτισμό είναι ανίκανα να ζήσουν ως ενεργά μέλη μιας κοινωνίας. Τα άτομα με αυτισμό δεν δείχνουν στοργή ή συναίσθημα. Τα παιδιά με αυτισμό δεν πηγαίνουν σε σχολείο τυπικής ανάπτυξης.» «2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό. Ένα στα 100 παιδιά εμφανίζει αυτισμό. Τα άτομα με αυτισμό έχουν δικαίωμα στην εργασία και την εκπαίδευση. Ο αυτισμός δεν είναι ασθένεια. Τα άτομα με αυτισμό έχουν διαφορετικό τρόπο σκέψης. Ο αυτισμός μιλά, είναι ώρα να τον ακούσεις» «Το [...] γιορτάζει την Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό. Αυτισμός =Ταξίδι. Κάθε χρόνο στις 2 Απριλίου ενημερωνόμαστε για τον αυτισμό και τιμούμε τα παιδιά με αυτισμό,	Αποτέλεσμα κακής γονεϊκής συμπεριφοράς (μητέρες-ψυγεία) Έλλειψη χιούμορ Ανικανότητα διαβίωσης ως ενεργοί πολίτες Απουσία συναισθημάτων Αποκλειστικά ειδική εκπαίδευση Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωση Συχνότητα 1-100 παιδιά Δικαίωμα σε εργασία και εκπαίδευση Δεν είναι ασθένεια Διαφορετικός τρόπος σκέψης ‘Ο αυτισμός μιλά’ Εορτασμός Παγκόσμιας Ημέρας Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση Ταξίδι Ενημερωνόμαστε	Τονίζοντας αδυναμίες ακόμα και στην προσπάθεια κατάρτισής τους Αντιφάσεις: συχνότητα «εμφάνισης» αυτισμού ενώ «δεν είναι ασθένεια» Σύγχυση: Παιδική πάθηση, Διαφορετικός τρόπος σκέψης και Δικαίωμα σε εργασία και εκπαίδευση Προσωποποίηση αυτισμού Χρήση μεταφορικού λόγου Καμουφλάρωντας και ωραιοποιώντας μέσα από αφηρημένους συμβολισμούς «Αυτισμός =Ταξίδι» και Απόδοση τιμών Παιδική πάθηση και

	τις οικογένειες τους, τους παιδαγωγούς και τους θεραπευτές τους.» «2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό. Θεράπευσε την άγνοια (αντί για τον αυτισμό)» [μτφρ. από αγγλικό “cure ignorance”] «Αυτισμός δεν είναι αυτό που εσύ νομίζεις» [αφίσα αυτιστικών] «Απομόνωση Υπερένταση Τελειομάνια Ιδιαιτερότητα Σποραδικότητα Μοναδικότητα Ομοιομορφία Σχολαστικότητα» [Οι παραπάνω 8 λέξεις σχηματίζουν το ακρόνυμο «ΑΥΤΙΣΜΟΣ» στο λογότυπο αφίσας] «Φορέστε μπλε! Ανάψτε μπλε φως! 2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αυτισμό»	Τιμούμε παιδιά, οικογένειες, παιδαγωγούς, θεραπευτές Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωση Θεραπεία άγνοιας Άγνοια μη αυτιστικών για τον αυτισμό Ακρόνυμα αυτισμού ως ορισμοί του, μέσα από αφηρημένες έννοιες και ουσιαστικά που περιγράφουν συμπεριφορές έχοντας κριτική τάση: Απομόνωση Υπερένταση Τελειομανία Ιδιαιτερότητα Σποραδικότητα Μοναδικότητα Ομοιομορφία Σχολαστικότητα Μπλε καμπάνια Παγκόσμια Ημέρα	αγώνας οικογένειας και θεραπευτών Θεραπεία άγνοιας μη-αυτιστικών Αυτοεκπροσώπηση Ορίζοντας τον αυτισμό μέσα από έννοιες που δηλώνουν ‘ακραίες’ συμπεριφορές Γενικευμένες προκαταλήψεις
2015	«Φορέστε μπλε! 2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αυτισμό» «Μπορείτε να φωτίσετε ένα	Μπλε καμπάνια Παγκόσμια Ημέρα Μπλε καμπάνια	[Μπλε καμπάνια (3) Παγκόσμια Ημέρα (1) Μήνας (Απρίλιος) (1) Εναισθητοποίηση (1) Αποδοχή (1)]

	κτίριο με μπλε φως; Απρίλιος Μήνας Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό. «Ανάβω μπλε φως για κάθε άτομο με Αυτισμό» [από μτφρ. αγγλικής φράσης “I Light It Up Blue For Everyone with Autism”] «Από 30 Μαρτίου έως τις 3 Απριλίου 2015: Αναπτυξιολογική εκτίμηση από Παιδιάτρο – Αναπτυξιολόγο. Ειδική τιμή 50€» «Για την αγάπη και την αποδοχή του αυτισμού. Περπάτα στα κόκκινα» [από μτφρ. αγγλικής φράσης “for love and acceptance of autism #WalkInRed”. Καμπάνια που επιλέγουν οι αυτιστικοί]	Μήνας Ευαισθητοποίησης Μπλε καμπάνια Φιλανθρωπία μη αυτιστικών Αναπτυξιολογική εκτίμηση Ειδικοί Κερδίζοντας από τον Αυτισμό Αγάπη Αποδοχή Περπάτημα στα κόκκινα Αυτοεκπροσώπηση	Φιλανθρωπία και ο μπλε ευφυσχασμός Διαγνώσεις Παιδιατρική αναπτυξιολογική πάθηση και κερδοσκοπία ειδικών Αυτο-εκπροσώπηση στα κόκκινα
2016	«2 Απριλίου, Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού. Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό» [από μτφρ. “World Autism Awareness Day”] «Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη [...] συμμετέχει στον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Αυτισμού 2 Απριλίου 2016. Στηρίζουμε το Σύλλογο [...] στον εορτασμό»	Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωση Εορτασμός Παγκόσμια Ημέρας Στήριξη συλλόγου	[Παγκόσμια Ημέρα (2) Ενημέρωση (2) Εορτασμός (1)] Αύξηση γοήτρου μέσω φιλανθρωπίας

	«Απομόνωση Υπερένταση Τελειομανία Ιδιαιτερότητα Σποραδικότητα Μοναδικότητα Ομοιομορφία Σχολαστικότητα ΑΥΤΙΣΜΟΣ: Μάθε για 'μένα» [Οι παραπάνω 8 λέξεις σχηματίζουν το ακρόνυμο «ΑΥΤΙΣΜΟΣ» σε λογότυπο της αφίσας] «Είμαι διαφορετικός! Είμαι ο εαυτός μου!» «Αυτισμός: ΜΑΘΕ ΓΙΑ ΜΕΝΑ»	Ακρόνυμο αυτισμού ως ορισμοί του, μέσα από αφηρημένες έννοιες και ουσιαστικά που περιγράφουν συμπεριφορές έχοντας κριτική τάση: Απομόνωση Υπερένταση Τελειομανία Ιδιαιτερότητα Σποραδικότητα Μοναδικότητα Ομοιομορφία Σχολαστικότητα Διαφορετικότητα και Μοναδικότητα Προσωποποίηση Αυτισμού Ενημέρωση	Ορίζοντας τον αυτισμό μέσα από έννοιες που δηλώνουν 'ακραίες' συμπεριφορές Γενικευμένες προκαταλήψεις Επιφανειακές αφηρημένες δηλώσεις ως προσπάθεια ενημέρωσης Διαφορετικότητα Προσωποποίηση αυτισμού
2017	«Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό: 2 Απριλίου. Άναψε μπλε φως» [μτφρ. από αγγλική φράση "World Autism Awareness Day April 2. Light It Up Blue"]	Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωση Μπλε καμπάνια	[Παγκόσμια Ημέρα (1) Ενημέρωση (1) Μπλε καμπάνια (1)]
2018	«2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης & Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό. Έχουμε 364 ακόμα ημέρες για Αποδοχή, Ενημέρωση, Δράση, Στήριξη, Αγάπη»	Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης Ευαισθητοποίηση Όλο τον χρόνο αποδοχή, ενημέρωση, δράση, στήριξη, αγάπη Ξεχωριστός κόσμος	[Παγκόσμια Ημέρα (10) Μήνας Απρίλιος (2) Ενημέρωση (8) Ευαισθητοποίηση (4) Αποδοχή (4) Μπλε καμπάνια (1)] Αποδοχή και Δράση

«Ο αυτισμός είναι ένας ξεχωριστός κόσμος και η αγάπη σας η γέφυρα που μας ενώνει...» «Στόχος του συλλόγου μας είναι η αναγνώριση των δυσκολιών των ανθρώπων με αυτισμό και η στήριξη των οικογενειών τους. Μέσα από την πραγματοποίηση ποικίλων δράσεων οραματιζόμαστε μια ποιοτική και αξιοπρεπή ζωή των ανθρώπων με αυτισμό, γεμάτη ΑΓΑΠΗ και ΣΕΒΑΣΜΟ. Δράσεις: ✓ Ομάδες κοινωνικών δεξιοτήτων ✓ Δημιουργικές δραστηριότητες ✓ Ενημέρωση γονέων για τα δικαιώματα της οικογένειας και τα δικαιώματα των παιδιών τους ✓ Συνεργασία με υπηρεσίες και Ειδικούς» «1 στους 68 είναι διαγνωσμένος με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος» [μετάφραση της αγγλικής πρότασης «1 in 68 is diagnosed with Autism Spectrum Disorder»] «Απρίλιος ο Μήνας Ενημέρωσης για τον Αυτισμό: Εκπαιδευτικό Υλικό για Μαθητές με αυτισμό»	Αγάπη η γέφυρα Φιλανθρωπία μη - αυτιστικών Δυσκολίες Στήριξη οικογενειών Όραμα ποιοτικής και αξιοπρεπούς ζωής (πώς ορίζετε και από ποιους) Αγάπη και Σεβασμός Κοινωνικές δεξιότητες (μάλλον το θεωρεί δυσκολία των αυτιστικών ατόμων) Ενημέρωση γονέων (και όχι αυτιστικών ατόμων) για δικαιώματα Υπηρεσίες και Ειδικοί Διαγνωσμένοι 1στους 68 Μήνας ενημέρωσης Ειδικό εκπαιδευτικό υλικό Διαφήμιση	365 μέρες τον χρόνο Αφηρημένες συμβολικές έννοιες για την περιγραφή του αυτισμού Φιλάνθρωπη στήριξη από μη-αυτιστικούς ‘Δυσκολίες ανθρώπων με αυτισμό’ ‘Στήριξη οικογενειών’ Οραματισμοί μη-αυτιστικών για τις ζωές των αυτιστικών Κανονικοποίηση κοινωνικών δεξιοτήτων Γονείς και Ειδικοί στο επίκεντρο δράσεων Διάγνωση Συχνότητα Ομογενοποίηση των εκπαιδευτικών αναγκών όλων των αυτιστικών μαθητών

	«Πρώιμα σημάδια: Μέχρι 4 μηνών: -Δεν δείχνει ενδιαφέρον σε οικεία πρόσωπα. -Δεν ακολουθεί με το βλέμμα του κινούμενα αντικείμενα -Δεν ανταποκρίνεται στην φωνή των φροντιστών του -Μπορεί να μην εμφανίζει κοινωνικό χαμόγελο (ένδειξη αλληλεπίδρασης με οικεία πρόσωπα) -Δεν ανταποκρίνεται σε ήχους, στρίβοντας το κεφάλι του. Μέχρι 7 μηνών: -Έχει ανύπαρκτη ή ελάχιστη βλεμματική επαφή. -Δεν ανταποκρίνεται στις συναισθηματικές εκφράσεις των άλλων -Δεν απολαμβάνει πρώιμα διαδραστικά παιχνίδια (π.χ. κούκου-τσα!) -Δεν ανταποκρίνεται στο όνομά του -Δεν παρουσιάζει φωνητικό παιχνίδι ή βάβισμα -Παρουσιάζει υπεραισθησία ή υποευαισθησία σε διάφορα ερεθίσματα (Π.χ. ήχος ηλεκτρικής σκούπας, πλυντήριο,	Πρώιμα σημάδια Διαγνώση με βάση βιολογική ηλικία και αναπτυξιακές κλίμακες Κανονικοποιητικά κριτήρια αξιολόγησης: Μέχρι 4 μηνών: Εξετάζεται ανταπόκριση σε οικεία πρόσωπα, κινούμενα αντικείμενα, φωνή φροντιστών, ήχους Κοινωνικό χαμόγελο ορίζεται ως η μόνη ένδειξη αλληλεπίδρασης με οικεία πρόσωπα Η ανταπόκριση σε ήχους και οπτικά ερεθίσματα ορίζεται επίσης μόνο με έναν τρόπο που κρίνουν κατάλληλο μη-αντιστικά άτομα Μέχρι 7 μηνών: Μέτρηση και σύγκριση: βλεμματικής επαφής, ανταπόκρισης σε συναισθηματικές εκφράσεις, ευαισθησίας σε ερεθίσματα Δεν απολαμβάνει παιχνίδια που	Ειδική αγωγή Εμπορευματοποίηση αυτισμού με πρόφαση ειδικές ανάγκες Πρώιμα σημάδια Διαγνώση με βάση βιολογική ηλικία και ετεροκαθορισμένες και αυθαίρετες αναπτυξιακές κλίμακες Επίπλαστη κανονικότητα και κατασκευασμένες αποκλίσεις Συμπτωματολογία της μη-κανονικότητας βασισμένη σε 'ανάρμοστες' αλληλεπιδράσεις και συμπεριφορές Κατασκευή της διαφοράς και αναπηροποίηση

απουσία αισθήματος πόνου όταν πέφτει) Μέχρι 12 μηνών: -Δε μιμείται τους οικείους του -Δε συμμετέχει σε διαδραστικά-σωματικά-κοινωνικά παιχνίδια (Π.χ. γαργαλητό, κυνηγητό) -Δε δείχνει τα αντικείμενα που επιθυμεί -Δε δείχνει ενδιαφέρον στην εύρεση κρυμμένων αντικειμένων -Δεν παρουσιάζει ομιλία -Δεν επεξεργάζεται ή προσκολλάται έντονα με συγκεκριμένα αντικείμενα (π.χ. με κάποιο αυτοκινητάκι, τρενάκι ή χαρτάκι) Μέχρι 24 μηνών: -Δε χρησιμοποιεί χειρονομίες ως μέσω επικοινωνίας (π.χ. χαιρετισμός με το χέρι) -Δε μιμείται συμπεριφορές άλλων -Παρουσιάζει περιορισμένη κατανόηση σε εντολές -Δεν έχει αναπτύξει ομιλία ή παρουσιάζει ηχολαλικό λόγο (επαναλαμβάνει λέξεις ή φράσεις χωρίς να κατανοεί πλήρως την σημασία τους) -Δεν χρησιμοποιεί εκφράσεις προσώπου -Δεν πραγματοποιεί συμβολικό παιχνίδι	κάποιος μη-αυτιστικός θεωρεί διαδραστικά και απολαυστικά για όλους Δεν ανταποκρίνεται στο όνομά του Δεν παρουσιάζει βάβισμα Μέχρι 12 μηνών: Όλα όσα ΔΕΝ κάνει, ενώ θα 'ΕΠΡΕΠΕ' να κάνει με ένα συγκεκριμένο τρόπο που επιβάλλεται ως κανονικός, μεταφράζονται ως αδυναμίες Δεν μιμείται Δεν συμμετέχει Δεν δείχνει αντικείμενα Δεν ενδιαφέρεται στην εύρεση κρυμμένων αντικειμένων Απουσία ομιλίας (δημιουργεί αποκλεισμούς ακόμα και για μη-αυτιστικά παιδιά) Έντονη προσκόληση ή απουσία επεξεργασίας (πώς μπορούν να γνωρίζουν αν γίνεται	Δημιουργώντας αποκλεισμούς

-Δεν συμμετέχει σε κοινωνικό παιχνίδι με τους οικείους του -Παρουσιάζει προσκόλληση σε συγκεκριμένα αντικείμενα -Εμφανίζει επαναλαμβανόμενο στερεοτυπικό παιχνίδι -Παρουσιάζει δυσκολία στη σίτιση ή προτιμά συγκεκριμένες τροφές -Εμφανίζει ευαισθησία σε ήχους, η οποία εκδηλώνεται με κλείσιμο αυτιών ή κλάμα και έντονο στρες -Υπάρχει δυσκολία μετάβασης από ένα χώρο σε έναν άλλο -Δείχνει να μην αντιλαμβάνεται την παρουσία τρίτων ατόμων στον χώρο -Δείχνει να μην ενοχλείται όταν μένει μόνο του πολλή ώρα -Παρουσιάζει ξαφνική απώλεια ικανοτήτων (π.χ. ομιλίας, κοινωνικής επαφής) -Παρουσιάζει και εκδηλώνει εντονότερα υπερευαισθησία ή υποευαισθησία σε διάφορα ερεθίσματα -Δεν μοιράζεται τα συναισθήματα χαράς (π.χ. να γελά όταν παίζει με τον φροντιστή του) -Δεν παρουσιάζει κοινή προσοχή (π.χ. να κοιτάει σε κοινό σημείο με τον φροντιστή του)»	επεξεργασία, πρέπει όλα να επεξεργάζονται απαραίτητα και πώς ορίζεται η έντονη προσκόλληση) Μέχρι 24 μηνών: Ορίζονται συγκεκριμένοι τρόποι επικοινωνίας Απουσία μίμησης Περιορισμένη κατανόηση (ειδικά σε εντολές) Ηχολαλικός λόγος Επανάληψη φράσεων χωρίς πλήρη κατανόηση νοήματος (πως διαπιστώνεται αυτό) Δεν χρησιμοποιεί εκφράσεις προσώπου Απουσία συμβολικού και κοινωνικού παιχνιδιού, αλλά στερεοτυπικό παιχνίδι (το παιχνίδι διακρίνεται σε κατάλληλο και μη) Προσκόλληση Προτιμήσεις σε τροφές και δυσκολίες σίτισης (ισχύει μόνο για δίχρονα αυτιστικά	Χρήση εννοιών αφηρημένων και αόριστων ή ορισμένων από κυρίαρχους λόγους Ορίζοντας και περιορίζοντας

	παιδιά;) Ευαισθησία σε έντονους ήχους και αντίδραση με κλείσιμο αυτιών ή κλάμα Δυσκολία μετάβασης μεταξύ χώρων Απουσία ένδειξης αντίληψης τρίτων στο χώρο Απουσία ένδειξης ενόχλησης στη μοναξιά Ξαφνική απώλεια ικανοτήτων Υποευαισθησία ή υπερευαισθησία Δεν μοιράζεται συναισθήματα χαράς (η εκδήλωση χαράς προσδιορίζεται ως γέλιο) Απουσία κοινής προσοχής (όλα τα παραδείγματα αλληλεπίδρασης σχετίζονται με την αλληλεπίδραση με τον ‘φροντιστή’ του)	Προσεγγίζοντας το μη-κανονικό με όρους: δυσκολίας, απώλειας, έλλειψης, υπερευαισθησίας και ανικανότητας Ορισμός μίας μόνο κατάλληλης και αποδεκτής αλληλεπίδρασης Αλληλεπιδράσεις αυτιστικών ατόμων: μόνο αυτές με τους ‘φροντιστές’ τους
«Προσφέρουμε το Λογισμικό μας [...] με έκπτωση 20% για αυτή τη βδομάδα»	Ειδικό εκπαιδευτικό λογισμικό Διαφήμιση με στόχο το κέρδος	Ειδική αγωγή, νέες τεχνολογίες και κέρδος

«Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για τον Αυτισμό 2 Απριλίου» [μτφρ. της αγγλικής φράσης “World Autism Awareness Day April 2”] «Σήμερα είναι η Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού! Ο [...] στηρίζει την Ένταξη και τη Νευροποικιλότητα!» [ακολουθεί το ίδιο μήνυμα γραμμένο στα αγγλικά και συνοδεύεται από ετικέτα (με μορφή hashtag) σχετικά με την καμπάνια «Αναψε μπλε φως»]	Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης Παγκόσμια Ημέρα Στήριξη Ένταξης Νευροποικιλότητα (σε αντίφαση οι όροι που χρησιμοποιούνται ως πιο ενταξιακοί με το συνοδευτικό μήνυμα για την Μπλε καμπάνια που αρνούνται οι αυτιστικοί/ές)	Αντιφάσκοντας: Ένταξη, Νευροποικιλότητα και Μπλε καμπάνια
«2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Αποδοχής του Αυτισμού & των Αυτιστικών. Στήριξε την Αποδοχή. Κάνε το προφίλ σου Χρυσό» [αναφέρεται στο προφίλ λογαριασμού στην ηλεκτρονική πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης ‘facebook’]	Παγκόσμια Ημέρα Αποδοχή Αυτισμού και Αυτιστικών (από τις σπάνιες αναφορές στα αυτιστικά άτομα) Στήριξη αποδοχής με χρυσό χρώμα (επιλογή χρώματος από αυτιστικούς – αυτοεκπροσώπηση)	Αυτο-εκπροσώπηση Ενημέρωση από τους ίδιους τους αυτιστικούς για τον αυτισμό και για τους τρόπους στήριξης τους
«2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης & Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό. Ενημερώσου, Αποδέξου, Στήριξε»	Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης Ευαισθητοποίηση Αποδοχή Στήριξη	Αντίδραση στις μπλε καμπάνιες με χρυσό
«Τον Απρίλιο σας ενημερώνουμε για την Αποδοχή του Αυτισμού»	Μήνας Ενημέρωσης για Αποδοχή (από αυτιστικά άτομα -	Αυτο-εκπροσώπηση

	«Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό 2 Απριλίου: Άτομο: ‘Δεν είμαι αυτιστικός. Είμαι άτομο με αυτισμό’ Υπομονή: ‘Δυσκολεύομαι να μιλάω με κόσμο’ Τελετουργία: ‘Χρειάζομαι καθημερινή ρουτίνα’ Ικανότητα: ‘Μη δίνεις σημασία σε αυτά που με περιορίζουν, αλλά στις δυνάμεις μου’ Συναίσθημα: ‘Όταν ξεσπώ υποφέρω πιο πολύ από εσένα που κοιτάς’ Μοναδικότητα: ‘Άκουσέ με και πρόσεξε πως προσπαθώ να επικοινωνήσω’ Ομιλία: ‘Παίρνω τη γλώσσα κυριολεκτικά. Δυσκολεύομαι να βρω τις λέξεις να σου πω τι αισθάνομαι, τι χρειάζομαι...’ Συγκέντρωση, Σκέψη: ‘...ξέρω ότι έχω δυσκολίες στη συγκέντρωση, στη μνήμη...’»	αυτοεκπροσώπηση) Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωση Ευαισθητοποίηση Πρωτοπρόσωπη ‘αφήγηση’ σαν να μιλάει αυτιστικό άτομο Προτείνεται ο όρος άτομο με αυτισμό (‘Person first language’) και όχι ο όρος ‘αυτιστικός’ (ακτιβιστικές οργανώσεις συνήθως επιλέγουν ήδη πριν από το 2018 τον όρο ‘αυτιστικός’, αλλά ακόμα χρησιμοποιούνται και οι δύο) Δυσκολία λεκτικής επικοινωνίας. Ζητά υπομονή από μη-αυτιστικούς Ανάγκη ρουτίνας Ενώ σε κάποιες προτάσεις που σχηματίζουν το ακρόνυμο Αυτισμός αναφέρεται σε ‘δυσκολίες’, ζητάει ταυτόχρονα εστίαση στην ικανότητα και όχι στους περιορισμούς, δημιουργώντας αντιφάσεις Συναισθηματικό	Το τέχνασμα της πρωτοπρόσωπης αφήγησης ως μέσο πειθούς Γενικευτικοί, ανακριβείς και προκατειλημμένοι προσδιορισμοί του αυτισμού Σκόρπιες έννοιες χωρίς πραγματική εσωτερική συνοχή Αντιφάσεις: απαριθμώντας τις ‘δυσκολίες’ ή εστιάζοντας στην ικανότητα; Βλάβη που περιορίζει και κάνει τους αυτιστικούς και τους γύρω τους να υποφέρουν κάνοντας υπομονή

	ξέσπασμα ‘Υποφέρω πιο πολύ από εσένα που κοιτάς’ (προσωπική τραγωδία) Μοναδικότητα Επαναφέρει ζητήματα επικοινωνίας Προτρέπει σε κατανόηση διαφορετικών τρόπων προσπάθειας επικοινωνίας, αν και προηγουμένως, αλλά και παρακάτω ασχολείται με τις δυσκολίες επικοινωνίας με αναφορά μόνο στην λεκτική μορφή της Αποκλειστική κυριολεκτική χρήση του λόγου Δυσκολίες στη συγκέντρωση στη μνήμη (ως κάτι που ισχύει για όλα τα αντιστικά άτομα, βλ. ‘Ξέρω ότι έχω...’)	Αποκλίνουσες μορφές επικοινωνίας
«2 Απριλίου: Παγκόσμια Ημέρα Ευαισθητοποίησης & Ενημέρωσης για τον Αυτισμό. Τα Πρώιμα Σημάδια του Αυτισμού: -Ακατάλληλη διαχείρηση των	Παγκόσμια Ημέρα Ευαισθητοποίηση Ενημέρωση Πρώιμα σημάδια	Διάγνωση: Πρώιμα

παιχνιδιών [ορθογραφικό λάθος στην αφίσα καταγράφηκε όπως ήταν] -Αδυναμία επικοινωνίας και απομόνωση» «Κάρτα επιβίβασης...στον Αυτισμό: Συνταξιδεύοντας με τον Αυτισμό» [μτφρ. από αγγλική φράση “Boarding pass”] «2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού. Είναι Διαφορετικοί γιατί είναι μοναδικοί, όπως όλοι μας άλλωστε...»	Διάγνωση Ακατάλληλη διαχείριση παιχνιδιών (προϋποθέτει εξωτερική κρίση σχετικά με την κατάλληλη χρήση) Αδυναμία επικοινωνίας Απομόνωση Διττή ερμηνεία τίτλου, καθώς αφορά την κυριολεκτική επιβίβαση αυτιστικών ατόμων στα αεροπλάνα και το ταξίδι με συνταξιδιώτες αυτιστικά άτομα, αλλά και με πιο ευρεία έννοια διαφημίζει τον κοινωνικό – ενταξιακό χαρακτήρα της σχετικής δράσης που αφορά την ορατότητα και την συνύπαρξη σε χώρους που συχνά τα αυτιστικά άτομα εμποδίζονται (πάλι η αναφορά είναι στον αυτισμό και όχι στα αυτιστικά άτομα) Παγκόσμια Ημέρα ‘Είναι Διαφορετικοί, γιατί είναι Μοναδικοί, όπως όλοι μας	σημάδια Παιδική πάθηση Προσέγγιση με όρους ακαταλληλότητας και αδυναμίας Κυρίαρχοι προσδιορισμοί με όρους κανονικότητας Συμβολικός λόγος Προσπάθειες πιο ενταξιακού χαρακτήρα δράσεων «Συνταξιδεύοντας με τον αυτισμό» και όχι με τα αυτιστικά άτομα;

		άλλωστε...’, το μήνυμα με την χρήση του γ’ πληθυντικού προσώπου διαφοροποιεί και ξεχωρίζει τα αυτιστικά άτομα ως άλλους, ενώ ταυτόχρονα επιδιώκει να αναδείξει με αντιφατικό τρόπο την μοναδικότητα και διαφορετικότητα όλων προσπαθώντας να επικαλύψει την προηγούμενη αξιολογική του κρίση	Αυτιστικοί/ές ως Διαφορετικοί/ές Γλωσσικές επιλογές που καμουφλάρουν ή προδίδουν αντιλήψεις Αντιφάσεις
	«Ο Αυτισμός δεν είναι αναπηρία (ή ανικανότητα), είναι μια διαφορετική ικανότητα. 2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού» [μτφρ. από αγγλική φράση “Autism is not a disability, it’s a different ability”]	Αυτισμός ως διαφορετική ικανότητα (μήνυμα φαρμακευτικής εταιρίας μάλλον με στόχο την αύξηση του γοήτρου της) Παγκόσμια Ημέρα	Χρήση αποκομμένων (τσιτάτων) εκφράσεων
	«2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού. Βιβλιάριο Αναπτυξιακής Υγείας Παιδιού: Επικοινωνιακές και Συναισθηματικές Δεξιότητες από 3 μηνών έως 3 χρονών. Ενημερωτικός Οδηγός για την Αναπτυξιακή Πορεία των Παιδιών. Μάθετε περισσότερα για τα Πρώιμα Συμπτώματα των Διαταραχών Επικοινωνίας και	Παγκόσμια Ημέρα Ο αυτισμός ως ζήτημα αναπτυξιακής υγείας στην παιδική ηλικία Καταγραφή ανάπτυξης σε βιβλιάριο από 3 μηνών έως 3 χρονών Επικοινωνιακές και Συναισθηματικές	Ο αυτισμός ως ζήτημα αναπτυξιακής υγείας στην παιδική ηλικία Ταξινομώντας και διακρίνοντας

του Αυτιστικού Φάσματος. Ελέγχω τακτικά το Παιδί μου ανά ηλικία με 7 Ερωτήσεις. 3-7 μηνών, 8-12 μηνών, 13-17 μηνών, 18-21 μηνών, 22-15 μηνών, 26-29 μηνών, 30+ μηνών. ‘Οι Αναπτυξιακές Διαταραχές στην Επικοινωνία και στον Αυτισμό Μπορούν να Εντοπιστούν από Πολύ Νωρίς. Δράσε Σήμερα’, Αναπτυξιακός Εργοθεραπευτής. ‘Ένα Πολύτιμο Εργαλείο Παρακολούθησης των Δεξιοτήτων του Παιδιού σας’, Παιδίατρος. Συμπληρώνεται από την Μητέρα. Αξιολογείται από τον Παιδίατρο. Κατεβάστε Εντελώς Δωρεάν το Βιβλιάριο Υγείας του Παιδιού στο:[...]»	Δεξιότητες Οδηγός αναπτυξιακής πορείας (προκαθορισμένες κλίμακες ανάπτυξης, βασισμένες σε κατασκευασμένους μέσους όρους, από τις οποίες δεν πρέπει να αποκλίνει το παιδί) Πρώιμα συμπτώματα διαταραχών Μοιάζει να συμψηφίζει ‘διαταραχές επικοινωνίας’ και αυτισμό ως αναπτυξιακές διαταραχές Τακτικός έλεγχος παιδιού ανά 4 μήνες με στόχο την έγκαιρη διάγνωση ‘Δράσε σήμερα’ Αναπτυξιακός εργοθεραπευτής ‘Πολύτιμο εργαλείο παρακολούθησης δεξιοτήτων’ Αξιολόγηση Παιδίατρο Η συμπλήρωση από Μητέρα δηλώνει την πεποίθηση ότι η μητέρα έχει τον	επικοινωνιακές και συναισθηματικές δεξιότητες Προκαθορισμένες αναπτυξιακές κλίμακες, κατασκευασμένοι μέσοι όροι και αναπληροποίηση της απόκλισης Πρώιμα σημάδια και διάγνωση Αυτισμός ως Διαταραχή Οι ειδικοί πουλάνε φόβο για να αγοράσουν οι γονείς ελπίδα Άμεση διάγνωση ‘Ειδικοί’ στην αξιολόγηση των δεξιοτήτων του παιδιού

		αποκλειστικό ρόλο του φροντιστή του παιδιού	Μητέρα ως μοναδική φροντίστρια αυτιστικού παιδιού

Πίνακας Α.20.α «Καταγραφή και διπλή Κωδικοποίηση γραπτού λόγου, αφισών ανθρωπιστικών και καταναλωτικών διαφημίσεων»

ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΚΩΔΙΚΩΝ

1. Αυτισμός ως παιδική ασθένεια/πάθηση:
 - Διάγνωση
 - Συχνότητα εμφάνισης
 - Συμπτωματολογία
2. Προσεγγίζοντας τον αυτισμό με όρους επίπλαστης κανονικότητας και κατασκευασμένης απόκλισης:
 - Προσεγγίζοντας το 'μη-κανονικό' με όρους αδυναμίας και έλλειψης
 - Κατασκευάζοντας τη διαφορά μέσα από αναπτυξιακές κλίμακες και αβάσιμους μέσους όρους
3. Γλωσσικές επιλογές: καμουφλάροντας ή αποκαλύπτοντας αντιλήψεις:
 - Σχήματα λόγου
 - Πρωτοπρόσωπη αφήγηση
 - Ουδέτεροι και πολιτικά ορθοί όροι
 - Λεξιλογικές επιλογές που αποκαλύπτουν εμνηνευτικές προσεγγίσεις
4. Οι 'φιλάνθρωποι' σημαντικοί άλλοι του αυτισμού: μη-αυτιστικοί γονείς και ειδικοί:
 - Εποποιία φιλάνθρωπων σημαντικών άλλων του αυτισμού
 - Μητέρες-φροντίστριες
 - Μπλε εφησυχασμός
5. Ετερο-εκπροσώπηση και εμπορευματοποίηση αυτισμού:
 - Ειδική αγωγή
 - Αναπτυξιολογικές εκτιμήσεις
6. Αυτο-εκπροσώπηση στα Κόκκινα
 - Θεραπεία της Άγνοιας
 - Κόκκινο και Χρυσό, αντί για Μπλε

Πίνακας Α.20.β «Καταγραφή τελικών κατηγοριών από ομαδοποίηση κωδικών που προέκυψαν από ανάλυση γραπτού λόγου, αφισών ανθρωπιστικών και καταναλωτικών διαφημίσεων»

**Χαρακτηρισμοί ή/και περιγραφές για
Ορολογία για το αυτιστικό άτομο το αυτιστικό άτομο**

2009	Αυτιστικά Άτομα (2)	-
2010	-	-
2011	Άτομα με Αυτισμό Αυτιστικά Άτομα Παιδιά με Αυτισμό Ενήλικες με Αυτισμό	-
2012	Άτομα με Αυτισμό Παιδιά Αυτιστικού Φάσματος και συναφών δυσκολιών Παιδί/ά με Αυτισμό (2) Αυτιστικό παιδί Αυτιστικά Άτομα (3) Ενήλικα Άτομα με Αυτισμό	Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
2013	Άτομα με Αυτισμό Αυτιστικά Άτομα (3)	-
2014	Αυτιστικά Άτομα Έφηβοι με Αυτισμό Παιδί/ιά με Αυτισμό (5) Άτομα με Αυτισμό (5) Παιδιά και Έφηβοι με Αυτισμό Ενήλικες ΥΛΑ και Asperger Αυτιστικοί [από λογότυπο διοργανωτών]	-
2015	Άτομα με αυτισμό (10) [το ένα προκύπτει από την μετάφραση του “Everyone with Autism”].	«Κοπέλα που διαγνώστηκε από τα 3 της χρόνια με αυτισμό»

	Παιδιά και Έφηβοι με Αυτισμό Παιδιά, Έφηβοι και Νεαροί Ενήλικες με Διαταραχή στο Φάσμα του Αυτισμού Άτομα με Αυτισμό Δ.Α.Δ. Μαθητές με Αυτισμό Νεαρή [...] κοπέλα με αυτισμό Κοπέλα[...] με αυτισμό Παιδιά με Αναπηρία [προκύπτει από το όνομα της διοργανώτριας δομής ΚΔΑΠ-μεΑ]	«Νεαρή τυφλή κοπέλα με αυτισμό, που προσπαθεί να βρει εσωτερική γαλήνη μέσα από το θαυμαστό κόσμο της μουσικής» «Όλοι Διαφορετικοί, Όλοι Ίσοι» «Είμαι διαφορετικός – Είμαι ο Εαυτός μου!» «[...] των παιδιών μας» Μαθητές του [...] ΕΕΕΕΚ
2016	Άτομα με Δ.Α.Φ. Παιδί με Δ.Α.Φ. Άτομα με αυτισμό (3) Άτομα με Αναπηρίες / ΑΜΕΑ (2) [από αναφορές που υπάρχουν μόνο στα ονόματα των ενώσεων που διοργανώνουν τη διαφημιζόμενη εκδήλωση] Αυτιστικά Άτομα Παιδιά με Αυτισμό	«Είμαι διαφορετικός – είμαι ο εαυτός μου!» «Ευάλωτα παιδιά και νέοι άνθρωποι» [προκύπτει από μετάφραση της αγγλικής φράσης “Vulnerable children and Young people”]
2017	Άτομα με Αναπηρίες (Α.ΜΕ.Α.) [από αναφορά που υπάρχει μόνο στο όνομα της ένωσης που διοργανώνει τη διαφημιζόμενη εκδήλωση] (το) Παιδί/ά με Αυτισμό (4) Παιδιά με Αυτισμό και Asperger Άτομα με Αυτισμό (2) Άτομα με Διάχυτες Αναπτυξιακές	«Ευάλωτα παιδιά και νέοι άνθρωποι» [προκύπτει από μετάφραση της αγγλικής φράσης “Vulnerable children and Young people”] Παιδιά του Ειδικού Νηπιαγωγείου Διαφορετικός

	Διαταραχές Ενήλικοι με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος Έφηβοι με Αυτισμό [από αναφορά που υπάρχει μόνο στο όνομα του κέντρου που διοργανώνει τη διαφημιζόμενη εκδήλωση] Άτομα με Δ.Α.Φ. Αυτιστικά Άτομα (τα) Παιδιά με ΔΑΦ Ενήλικος με ΔΑΦ Φοιτητής με ΔΑΦ Πιανίστας με ΔΑΦ	
2018	Άτομα με Αυτισμό (5) Αυτιστικά Άτομα (4) Αυτιστικ/ά Παιδί/ιά (2) Άνθρωποι με Αυτισμό (2) Παιδιά με ΔΑΦ Άτομα με ΔΑΦ (2) Μαθητές με ΔΑΦ Πρωτοσχολικής Ηλικίας Υ.Λ.Α. (ενν.: Υψηλής Λειτουργικότητας Αυτιστικοί) Μαθητές με Αυτισμό Έφηβοι με Δ.Α.Φ.	«Τα παιδιά που γιορτάζουν κάθε μέρα» Οι αληθινοί αγωνιστές της ζωής «Τα παιδιά του ΚΗΦΑΠ ‘...’ «Οι αυτιστικοί έχουν ‘τον’ λόγο» [παρά την αναγγελία αυτή κανένας /καμία αυτιστικός/ή δεν φαίνεται να περιλαμβάνεται στους ομιλητές/τριες της διοργάνωσης] «Άτομο: Δεν είμαι αυτιστικός. Είμαι άτομο με αυτισμό» [τον όρο αυτιστικός δεν τον έχω σημειώσει στο διπλανό πινακάκι με την ορολογία λόγω του ότι δεν χρησιμοποιεί τον όρο κανονικά αλλά τον αναφέρει ως λανθασμένο όρο] «Ζώντας και Επικοινωνώντας με Αυτισμό» «Είναι Διαφορετικοί γιατί είναι Μοναδικοί όπως όλοι μας άλλωστε...»

	Οι Αυτιστικοί (2) Παιδιά στο Φάσμα του Αυτισμού (2) [από ονομα διοργανώτριας] Παιδιά & Έφηβοι με Αυτισμό [από ονομα διοργανώτριας] Άτομα με Αναπηρία / Α.με.Α [από λογότυπο εταιριών που εξέδωσαν την αφίσα]	

Πίνακας Α.21 «Καταγραφή όρων που χρησιμοποιούνται στις αφίσες για αναφορά στα αυτιστικά άτομα, χαρακτηρισμοί και περιγραφές»

	Χαρακτηρισμοί ή/και περιγραφές για το αυτιστικό άτομο	Κωδικοί	Κατηγορίες
2012	«Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»	Ειδική αγωγή Παιδιά και Νέοι	1. Παιδική και νεαρή ηλικία σε ευαλωτότητα: ειδική αγωγή και φροντίδα: (10) 2. Καμουφλάρωντας αντιλήψεις για προσωπική τραγωδία μέσω μεταφορών, ‘επιβεβαιωτικού’ λόγου, που ‘συγκινεί’ και ορθού λόγου: (11)
2015	«Κοπέλα που διαγνώστηκε από τα 3 της χρόνια με αυτισμό» «Νεαρή τυφλή κοπέλα με αυτισμό, που προσπαθεί να βρει εσωτερική γαλήνη μέσα από το θαυμαστό κόσμο της μουσικής» «Όλοι Διαφορετικοί, Όλοι Ίσοι» «Είμαι διαφορετικός – Είμαι ο Εαυτός μου!» «[...] των παιδιών μας» «Μαθητές του [...] ΕΕΕΕΚ»	Γένος Θηλυκό (2) Διάγνωση Παιδική και Νεαρή ηλικία (4) Ιδιαίτερο ταλέντο που αντισταθμίζει Αναζήτηση εσωτερικής γαλήνης Διαφορετικότητα (2) Κτητική προσωπική αντωνυμία (ίσως λειτουργεί υποκινητικά απευθυνόμενη στο συναίσθημα) Ειδική αγωγή	

2016	«Είμαι διαφορετικός – είμαι ο εαυτός μου!» «Ευάλωτα παιδιά και νέοι άνθρωποι» [προκύπτει από μετάφραση της αγγλικής φράσης “Vulnerable children and Young people”]	Διαφορετικότητα (2) Παιδιά και νέοι Ευαλωτότητα
2017	«Ευάλωτα παιδιά και νέοι άνθρωποι» [προκύπτει από μετάφραση της αγγλικής φράσης “Vulnerable children and Young people”] «Παιδιά του Ειδικού Νηπιαγωγείου» «Διαφορετικός»	Παιδιά και νέοι (2) Ευαλωτότητα Ειδική Αγωγή Διαφορετικότητα
2018	«Τα παιδιά που γιορτάζουν κάθε μέρα» Οι αληθινοί αγωνιστές της ζωής «Τα παιδιά του ΚΗΦΑΠ ‘...’» «Άτομο: Δεν είμαι αυτιστικός. Είμαι άτομο με αυτισμό»	Παιδιά (2) Καμουφλάροντας αντιλήψεις για προσωπική τραγωδία μέσω ‘επιβεβαιωτικών’ δηλώσεων και μεταφορικού λόγου (2) Απασχόληση και φροντίδα σε ειδικά κέντρα ‘Person first language’, προσπάθειες ‘επιβεβαιωτικών’ δηλώσεων που αγνοούν ή παραμερίζουν τις εξελίξεις και τις επιλογές των αυτιστικών ατόμων ενώ μέσω πρωτοπρόσωπης αφήγησης επιδιώκουν να ισχυριστούν ότι διατυπώνεται από αυτιστικό άτομο

	«Ζώντας και Επικοινωνώντας με Αυτισμό» «Είναι Διαφορετικοί γιατί είναι Μοναδικοί όπως όλοι μας άλλωστε...»	Επιλέγεται ο όρος ‘αυτισμός’, αντί για ‘αυτιστικό άτομο’ Διαφορετικοί μοναδικοί άλλοι σαν... εμάς: προσπάθειες καμουφλαρίσματος αντιλήψεων μέσα από ‘επιβεβαιωτικούς’ αντιφατικούς λόγους	

Πίνακας Α.21 «Κωδικοποίηση και εξαγωγή κατηγοριών από χαρακτηρισμούς και περιγραφικές αναφορές σε αυτιστικά άτομα»

	ΑΦΙΣΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Ρητή αναφορά στην Παγκόσμια Ημέρα για τον Αυτισμό ή στον Μήνα Απρίλιο πάνω στην αφίσα	1,2,4,5,6,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,25,26,27,28,29,30,31,33,34,35,36,37,38,41,43,46,48,50,51,53,54,55,56,57,59,60,62,63,64,65,66,67,68,69,71,72,73,75,76,77,78,79,80,81,84,85,86,88,89,90,91,93,94,95,97,99,100,101,103,104	80
Απουσία ρητής αναφοράς στην Παγκόσμια Ημέρα για τον Αυτισμό ή στον Μήνα Απρίλιο πάνω στην αφίσα	3,7,23,24,32,39,40,42,44,45,47,49,52,58,61,70,74,82,83,87,92,96,98,102,105	25

Πίνακας Α.22 «Αναφορές σε Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού ή Μήνα Απρίλιο, πάνω στις αφίσες»

	Ευαισθητοποίηση	Ενημέρωση	Αποδοχή	Αγάπη	Φιλανθρωπία/ Ενίσχυση	Δράση	Εκπαίδευση	Εορτασμός	Αλληλεγγύη/ Συμπαράσταση/ (υπο)Στήριξη	Κατανόηση
2009	2									
2010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2011	1	1			1			1		
2012	4	4			1		1			
2013	2	1								
2014	3	5						1		
2015	6	4	1	2	5					
2016	1	2	1		1			1		1
2017	4	5	1	3	1			1	1	
2018	10	15	5	3	1	2	2	3	2	1
Συν.	33	37	8 (οι 3 προέρχονται από υλικό των ίδιων των αυτιστικών)	8	10	2	3	7	3	2

Πίνακας Α.23 «Παρουσίαση αναφορών σε σκοπό (εκδηλώσεων, υλικού και Παγκόσμιας Ημέρας/Μήνα για τον αυτισμό και τα αυτιστικά άτομα) που εμφανίζονται στο υλικό πάνω από μία φορά»

2009 Αφ. 1 Ασπρόμαυρη εξωτερική φωτογραφία ενός ανοιχτού παραθύρου και φυτών που βρίσκονται ακριβώς μπροστά του, με έναν κίτρινο ηλίανθο να ξεχωρίζει για το μέγεθος και το χρώμα του, σε κεντρική θέση.	• Φωτογραφία: Ασπρόμαυρο φόντο, Κίτρινος Ηλίανθος	Ελπίδα, φως
2010 -	-	-
2011 Αφ. 3 Αφίσα θεατρικής παράστασης που παίζεται για φιλανθρωπικό σκοπό, αυτοαναφορική ως προς τον τίτλο του έργου, άσχετη με τον αυτισμό.	Αφίσα αυτό-αναφορική σε σχέση με θέμα θεατρικής παράστασης, άσχετο με αυτισμό.	-
2012 Αφ. 5 Σε άσπρο και μπλε φόντο, στο πάνω μέρος της αφίσας, φωτογραφία δύο ανθρώπινων χεριών που κρατιούνται μεταξύ τους, από τα οποία το ένα προέρχεται από την μία πλευρά της αφίσας, βρίσκεται πιο ψηλά από το άλλο και φαίνεται να ανήκει σε ενήλικο άτομο, ενώ το άλλο εισέρχεται στην φωτογραφία από την άλλη πλευρά της και πιο χαμηλά και μοιάζει να ανήκει σε παιδί. Σχετίζεται μάλλον	• Μπλε χρώμα • Φωτογραφία 1: 2 Χέρια: ενήλικου και παιδιού • Φωτογραφία 2: - Παιδί - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - Άνω μέρος θώρακα και κεφάλι - Μπλε μπλούζα - Χέρια ακουμπισμένα σταυρωτά σε επιφάνεια	Στήριξη Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου ως: - αγόρι - παιδικής ηλικίας - όμορφο - ουδέτερη έκφραση - χωρίς 'βλεμματική επαφή' με θεατή - σκεπτικό - απόμακρο - η λέξη 'AUTISM'

με λογότυπο διοργανωτή συλλόγου που περιέχει τη λέξη «στήριξη». Λίγο πιο κάτω σε μακρόστενο κάθετο πλαίσιο εμφανίζεται φωτογραφία αγοριού, με μπλε μπλούζα που στηρίζει και σταυρώνει μεταξύ τους τα χέρια του πάνω σε ξύλινη επιφάνεια μπροστά του. Φαίνεται μόνο λίγο από το άνω μέρος του θώρακά του και το κεφάλι του. Μπροστά από το παιδί είναι τοποθετημένη σειρά από χρωματιστούς κύβους με γράμματα στις πλευρές τους, τα οποία σχηματίζουν τη λέξη «AUTISM». Στο ύψος του κεφαλιού του αγοριού η φωτογραφία χωρίζεται στη μέση και διαφοροποιείται. Στη μισή το παιδί έχει χαμηλωμένο το κεφάλι και ακουμπισμένο στα χέρια του, ενώ το βλέμμα του είναι προς τα κάτω, ίσως στους κύβους και στην άλλη μισή το παιδί με ελαφρώς ανασηκωμένο το κεφάλι του κοιτάει αόριστα μπροστά. Και στα δύο μισά το παιδί μοιάζει σκεπτικό και απόμακρο. Στο κείμενο τονίζονται με κόκκινο χρώμα στο πρόγραμμα το παζάρι ενίσχυσης και η έκθεση κατασκευών αυτιστικών ατόμων. Το λογότυπο του διοργανωτή συλλόγου στην μία πάνω γωνία περιλαμβάνει δύο ροζ κομμάτια παζλ το ένα δίπλα στο άλλο και μέσα σε περίγραμμα συμβόλου καρδιάς, δύο μικρές φιγούρες, μία με ροζ αμφίεση και μία με μπλε, να κρατιούνται χέρι	- Πρόσωπο διαιρεμένο σε δύο μέρη: α) μισό κεφάλι χαμηλωμένο κι ακουμπισμένο πιγούνι σε χέρια β) μισό ελαφρώς ανασηκωμένο κοιτάει αόριστα μπροστά - Κύβοι με γράμματα μπροστά από παιδί σχηματίζουν λέξη 'AUTISM' προς θεατή • Λογότυπο διοργανωτών: - 2 ενωμένα κομμάτια παζλ - σύμβολο καρδιάς - φιγούρες: μπλε για αγόρι, ροζ για κορίτσι • Λογότυπα χορηγών κάτω μέρος	στους κύβους μοιάζει με επεξήγηση της εικόνας και διαχωρίζει το παιδί σαν τείχος - Μπλε χρώμα - Απεικόνιση μπορεί να σχετίζεται και με φιλανθρωπικό χαρακτήρα εκδήλωσης - Καρδιά - Παζλ - Στερεότυπη απεικόνιση φύλων

χέρι. Στο τέλος της αφίσας εμφανίζονται τα λογότυπα των χορηγών της εκδήλωσης. Αφ. 6 Μέσα σε μικρό κύκλο με μαύρο περίγραμμα και λευκό γέμισμα, ένα ζευγάρι ζωγραφισμένες παλάμες με μαύρο περίγραμμα, τοποθετημένες αντικριστά και με τέτοιον τρόπο, ώστε να σχηματίζουν ένα νοητό ‘δοχείο’, υποδέχονται δύο μαύρες φιγούρες. Η μία φιγούρα φαίνεται να αναπαριστά ενήλικο άτομο και η άλλη παιδί. Το γένος κάθε φιγούρας δεν είναι σαφές, αλλά μάλλον πρόκειται για αναπαραστάσεις ατόμων αρσενικού γένους. Οι δύο φιγούρες κρατούνται χέρι-χέρι και μοιάζουν να περπατούν προς την αντίθετη κατεύθυνση σε σχέση με τον θεατή. Υπόλοιπη αφίσα σε γήινες αποχρώσεις. Αφ. 7 Σε άσπρο και γκρίζο φόντο φαίνεται ελαφρώς θολά φωτογραφία παιδιού, συγκεκριμένα αγοριού, που τα χαρακτηριστικά του δηλώνουν ότι μάλλον πρόκειται για παιδί ασιατικής καταγωγής, φορώντας σχολική στολή και κρατώντας σχολική τσάντα, κάθετα σε ένα πεζούλι και κοιτάει προς τον θεατή της αφίσας. Η αμφίεση του παιδιού επιλέχτηκε εξαιτίας του ότι το ζήτημα της εκδήλωσης αφορά	- Ψηφιακό σχέδιο: Χέρια ως δοχείο και μέσα μαύρες φιγούρες ενήλικου άντρα και παιδιού περπατούν χέρι-χέρι - Φωτογραφία: - θολή - παιδί - αγόρι ασιατικής καταγωγής, μελαχρινό - σχολική αμφίεση λόγω θέματος ‘σχολικού εκφοβισμού’ - κάθετα σε πεζούλι - ‘κοιτάει’ θεατή	Στήριξη, Συμπόρευση Αυτισμός παιδική κατάσταση Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου ως: - αγόρι - παιδικής ηλικίας - όμορφο - ουδέτερη έκφραση - μοναχικό - το θολό εφέ και η απόσταση το κάνει να μοιάζει απόμακρο - αυτό-αναφορικότητα

τον σχολικό εκφοβισμό στα αυτιστικά παιδιά. Αφ. 8 Σε μπλε φόντο ψηφιακό σχέδιο που αναπαριστά υδρόγειο σφαίρα, στο πλάι της το στερεότυπο σχέδιο απεικόνισης ενός ήλιου και γύρω από την υδρόγειο πιασμένες χέρι-χέρι αφαιρετικές πανομοιότυπες ανθρώπινες φιγούρες διαφορετικών χρωμάτων, που μοιάζουν να χορεύουν. Στο τέλος λογότυπα διοργανωτών εκδήλωσης, χορηγών και υποστηρικτών.	• Μπλε • Ψηφιακό σχέδιο: υδρόγειος σφαίρα και γύρω πολύχρωμες φιγούρες πιασμένες χέρι-χέρι • Λογότυπα χορηγών κάτω	- Μπλε ως χρώμα αυτισμού - Σύμβολο υδρογείου για εορτασμό Παγκόσμια Ημέρας
Αφ. 9 Σε μπλε φαρδύ πλαίσιο σχεδιασμένη ψηφιακή εικόνα όπου σε φόντο άσπρο με μωβ κύκλους που θυμίζουν σαπουνόφουσκες και δημιουργούν ένα εφέ ονειρικού-φανταστικού τόπου, σχηματίζεται το περίγραμμα ενός διαφανούς κύβου-κουτιού. Μέσα στο κουτί αυτό βρίσκεται η ζωγραφισμένη εικόνα ενός παιδιού, μάλλον αγοριού, με κοντά καστανά μαλλιά και λευκό δέρμα. Φαίνεται ελάχιστα το άνω μέρος του θώρακά του χωρίς ρούχο. Το κεφάλι του είναι πλαγιαστά ακουμπισμένο πάνω στα σταυρωμένα μεταξύ τους χέρια του, ακριβώς μπροστά από τον θώρακα του σε μια νοητή επιφάνεια. Κοιτάζει με ουδέτερη έκφραση, κάπου στην ευθεία του οπτικού του πεδίου, προς την μία	• Μπλε • Ψηφιακή εικόνα: - εφέ ονειρικό, φανταστικό - παιδί - αγόρι - καστανά χαρακτηριστικά - μέσα σε διάφανο κύβο-κουτί - άνω θώρακας γυμνός και κεφάλι - χέρια ακουμπισμένα μπροστά και κεφάλι ξαπλωμένο πλάγια πάνω σε χέρια - ουδέτερη έκφραση - αόριστο βλέμμα	- Μπλε ως χρώμα αυτισμού Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου ως: - αγόρι - παιδικής ηλικίας - όμορφο - ουδέτερη έκφραση - απουσία 'βλεμματικής επαφής' με θεατή - απομονωμένο σε δικό του κόσμο

πλευρά της αφίσας.		
2013 Αφ. 10 Σε άσπρο και κόκκινο φόντο, πάνω αριστερά σε μικρό μέγεθος ψηφιακό σχέδιο που αναπαριστά υδρόγειο σφαίρα, στο πλάι της το στερεότυπο σχέδιο ζωγραφικής απεικόνισης ενός ήλιου και γύρω από την υδρόγειο πιασμένες χέρι-χέρι αφαιρετικές πανομοιότυπες ανθρώπινες φιγούρες διαφορετικών χρωμάτων, που μοιάζουν να χορεύουν. Αφ. 11 Σε φόντο με κυρίαρχες αποχρώσεις μπλε χρώματος, εμφανίζεται φωτογραφία παιδιού και συγκεκριμένα λευκού αγοριού, με ξανθά μαλλιά και μπλε μπλούζα. Τα χέρια του είναι σταυρωμένα μεταξύ τους και ακουμπισμένα πάνω σε ξύλινη επιφάνεια. Φαίνεται μόνο λίγο από το άνω μέρος του θώρακά του και το κεφάλι του. Μπροστά από το παιδί είναι τοποθετημένη σειρά από χρωματιστούς κύβους με γράμματα στις πλευρές τους, τα οποία σχηματίζουν τη λέξη «AUTISM». Το παιδί έχει χαμηλωμένο το κεφάλι και ακουμπισμένο στα χέρια του, ενώ το βλέμμα του είναι προς τα κάτω, ίσως στους κύβους και μοιάζει σκεπτικό. Δίπλα στο κεφάλι του παιδιού υπάρχει	- Ψηφιακό σχέδιο: Υδρόγειος σφαίρα - Φωτογραφία: - Παιδί - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - Άνω μέρος θώρακα και κεφάλι - Μπλε μπλούζα - Χέρια ακουμπισμένα σταυρωτά σε επιφάνεια - Πρόσωπο χαμηλωμένο κι ακουμπισμένο πιγούνι σε χέρια - Κοιτάει αόριστα χαμηλά - Κύβοι με γράμματα μπροστά από παιδί σχηματίζουν λέξη 'AUTISM' προς θεατή - 'Σκέφτεται' Παγκόσμια Ημέρα	Εορτασμός Παγκόσμιας Ημέρας Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου ως: - αγόρι - παιδικής ηλικίας - όμορφο - ουδέτερη έκφραση - χωρίς 'βλεμματική επαφή' με θεατή - σκεπτικό - απόμακρο - η λέξη 'AUTISM' στους κύβους μοιάζει με επεξήγηση της εικόνας και διαχωρίζει το παιδί σαν τείχος - Μπλε χρώμα

ένα γαλάζιο συννεφάκι, που αναπαριστά μάλλον οπτικά την σκέψη του παιδιού και μέσα γράφει «Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού, 02/04/2013» Αφ. 13 Σε ροζ φόντο, ημι-διάφανα κομμάτια παζλ στη μία πλευρά της αφίσας. Διαβαθμισμένα από τα μεγαλύτερα κομμάτια, που καταλαμβάνουν την μία πάνω γωνία της αφίσας, προς τα μικρότερα που κατεβαίνουν χαμηλά στην πλευρά της. Τα χρώματα των κομματιών παζλ είναι κίτρινο, πορτοκαλί, φούξια, πράσινο και γαλάζιο σε ήπιους τόνους και μοιάζουν να λαμπυρίζουν. Σχεδόν στην απέναντι κάτω γωνία: κορδέλα χιαστί με γέμισμα παζλ σε χρώματα: κίτρινο, κόκκινο, μπλε. Δίπλα επεξήγηση «Κορδέλα Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό: Το παζλ αντανακλά στο μυστήριο και στην περιπλοκότητα του Αυτισμού. Η ένωση και η ποικιλία των χρωμάτων παραπέμπει στο Αυτιστικό Φάσμα και στην ελπίδα των οικογενειών για ευαισθητοποίηση της κοινωνίας.	• Κομμάτια παζλ διαφόρων χρωμάτων • Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων	Κορδέλα και πολύχρωμο Παζλ ως σύμβολο αυτισμού, σύμφωνα με επεξήγηση συμβολίζουν: - φάσμα αυτισμού - μυστήριο - περιπλοκότητα - ελπίδα οικογενειών για ευαισθητοποίηση κοινωνίας - Κλινική αντιμετώπιση αυτισμού
2014 Αφ. 14α Γκρίζο φόντο Στο μεγαλύτερο κομμάτι της αφίσας σχηματίζεται ένα μοτίβο από κομμάτια	• Κομμάτια παζλ (σε βασικά χρώματα) • Γκρίζο κομμάτι παζλ • Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ σε βασικά χρώματα	- φάσμα αυτισμού - μυστήριο - περιπλοκότητα - ελπίδα ευαισθητοποίησης

παζλ, σε αποχρώσεις κόκκινες, κίτρινες, μπλε, που θυμίζει στρόβιλο αέρα. Στην στενή βάση του βρίσκονται λίγα πολύ μικρά κομμάτια, ενώ όσο το μοτίβο ανεβαίνει προς τα πάνω τα κομμάτια αυξάνονται σε μέγεθος, αλλά και σε πλήθος. Πέρα από τα χρωματιστά κομμάτια παζλ, σχηματίζονται αχνά και κάποια άλλα γκριζα κομμάτια που μοιάζουν με σκιές των πρώτων. Στο κάτω μέρος του στρόβιλου από την μία πλευρά υπάρχει μία κορδέλα που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ ίδιων χρωμάτων με αυτά του 'στρόβιλου'. Ενώ στην άλλη πλευρά εμφανίζεται ένα αχνό μεγάλο κομμάτι παζλ, σε γκριζα απόχρωση όπου πάνω του γράφει: «2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό» Αφ. 14β Γκριζο φόντο Πίσω από το κείμενο, εμφανίζεται το στροβιλιστό μοτίβο από παζλ σαν υδατογράφημα, πολύ αχνό, αλλά σε λίγο μεγαλύτερο μέγεθος. Αφ. 15 Λευκό φόντο με υδατογράφημα, σε μεγάλο μέγεθος, υπάρχει μία κορδέλα που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων. Η κορδέλα αυτή αναπαράγεται στην	• Κομμάτια παζλ (σε βασικά χρώματα) • Κορδέλες Ευαισθητοποίησης με παζλ σε βασικά χρώματα	- Κλινική αντιμετώπιση αυτισμού - Προσωπική τραγωδία - φάσμα αυτισμού - περιπλοκότητα - φάσμα αυτισμού - περιπλοκότητα - ελπίδα ευαισθητοποίησης

αρχή κάθε πρότασης (‘χαρακτηριστικά αυτισμού’) σε πολύ μικρό μέγεθος (λειτουργώντας ως ‘bullet’ (=τελεία-διακριτικό σημείο)για την απαρίθμηση των προτάσεων). Αφ. 16α Φωτογραφία πέντε ατόμων (πρόκειται για επαγγελματίες του καλλιτεχνικού και αθλητικού χώρου που συμμετέχουν σε ενημερωτική καμπάνια για τον αυτισμό) σε υπόλευκό φόντο. Η ομάδα αποτελείται από ενήλικα άτομα διαφόρων ηλικιών, τρία γένους αρσενικού και δύο θηλυκού. Φαίνεται κυρίως το πάνω μισό μέρος του σώματός τους. Φοράνε λευκό κοντομάνικο μπλουζάκι με σχέδιο που αποτελείται από κορδέλα που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων. Γύρω της δημιουργείται ένας κύκλος από τις παρακάτω χρωματιστές λέξεις: «Απομόνωση, Υπερένταση, Τελειομανία, Ιδιαιτερότητα, Σποραδικότητα, Μοναδικότητα, Ομοιομορφία, Σχολαστικότητα», που σχηματίζουν το ακρόνυμο ΑΥΤΙΣΜΟΣ. Στο κάτω μέρος του σχεδίου είναι γραμμένο το μήνυμα: «Αυτισμός, μάθε για ’μένα». Τα άτομα της φωτογραφίας στέκονται όρθια το ένα δίπλα στο άλλο και κρατιούνται από τους ώμους. Αφ. 16β-θ	• Φωτογραφία: - 5 ενήλικα άτομα - επαγγελματίες καλλιτεχνικού και αθλητικού χώρου - μη-αυτιστικά άτομα μιλούν για ‘αλήθεια’ αυτισμού - Φορούν μπλούζα με Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων και γύρω μήνυμα με χρωματιστές λέξεις που ‘περιγράφουν’ ΑΥΤΙΣΜΟ • 8 Φωτογραφίες: - ενήλικα άτομα - επαγγελματίες	- Μη-αυτιστικά άτομα για αυτισμό - φάσμα αυτισμού - περιπλοκότητα - ελπίδα ευαισθητοποίησης - Αφηρημένες περιγραφές εφησυχασμού - Καταρρίπτονται μύθοι και γεννιούνται άλλοι - Μη-αυτιστικά άτομα για αυτισμό - φάσμα αυτισμού - περιπλοκότητα

Τέσσερα από τα πρόσωπα της αφίσα 16α και τέσσερα νέα πρόσωπα εμφανίζονται μεμονωμένα φορώντας το μπλουζάκι που περιγράφηκε στην εικόνα 16α να φωτογραφίζονται από την μέση και πάνω μπροστά από υπόλευκο φόντο, κοιτώντας προς τον θεατή της αφίσας με ουδέτερο ύφος. Αφ. 17α Σε ανοιχτό πράσινο φόντο μαύρο αφαιρετικό περίγραμμα δύο φιγούρων που αγκαλιάζονται. Δεν διακρίνονται ηλικίες, γένος ή άλλα χαρακτηριστικά, παρά μόνο το ότι τα πρόσωπα είναι σχεδιασμένα με κλειστά μάτια και χαμογελαστά και ότι η μία φιγούρα είναι ψηλότερη από την άλλη που σε συνδυασμό με το ότι πρόκειται για λογότυπο συλλόγου γονέων αυτιστικών παιδιών, θα μπορούσε η μία φιγούρα να συμβολίζει γονέα και η άλλη παιδί. Ο τρόπος που αγκαλιάζονται οι δύο φιγούρες σχηματίζει ένα νοητό «Α». Αφ. 17β Σε σκούρο πράσινο φόντο, φαίνεται η φιγούρα φωτογραφίας μικρού παιδιού που στέκεται πλάτη πάνω σε μαύρη επιφάνεια, κρατώντας μια απόχη. Δεν φαίνεται το γένος του παιδιού ούτε τα χαρακτηριστικά του, πέρα από το χρώμα των μαλλιών του που λόγω του 'φωτισμού' φαίνεται ανοιχτόχρωμο. Το πάνω μέρος της φιγούρας φαίνεται πιο ρεαλιστικό, ενώ το κάτω θυμίζει	καλλιτεχνικού και αθλητικού χώρου - μη-αυτιστικά άτομα μιλούν για μύθους αυτισμού - Φορούν μπλούζα με Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων και γύρω μήνυμα με λέξεις που 'περιγράφουν' ΑΥΤΙΣΜΟ • Λογότυπο μεγάλου μεγέθους: - 2 φιγούρες: γονέας και αυτιστικό παιδί - χαμογελαστές - αγκαλιάζονται - γράμμα «Α» • Μαύρη φιγούρα παιδιού: - πάνω μέρος πιο ρεαλιστική, κάτω σαν ψηφιακή φιγούρα - κρατάει απόχη - πλάτη στον θεατή - σκούρα χρώματα • Λογότυπο μεγέθους: - 2 φιγούρες: γονέας και αυτιστικό παιδί - χαμογελαστές - αγκαλιάζονται - γράμμα «Α»	- ελπίδα ευαισθητοποίησης - Αφηρημένες και στερεότυπες περιγραφές εφησυχασμού - Καταρρίπτονται μύθοι και γεννιούνται άλλοι - Αυτισμός ως παιδική κατάσταση - Γονείς αυτιστικών παιδιών: αγάπη, φροντίδα Αυτισμός: ως παιδική κατάσταση Αυτιστικό παιδί ως: -Μυστήριο -Απόμακρο - Αυτισμός ως παιδική κατάσταση - Γονείς αυτιστικών παιδιών: αγάπη, φροντίδα

περισσότερο ψηφιακά σχεδιασμένη εικόνα, όπως και το σχέδιο στο πλάι του παιδιού που μοιάζει με προστατευτικό κάγκελο γέφυρας. Στο πάνω μέρος της αφίσας, δίπλα στο λογότυπο του διοργανωτή συλλόγου υπάρχει με λευκό περίγραμμα αυτή τη φορά και σε μικρό μέγεθος το σχέδιο της αφίσας 17α. Αφ. 18 Σε λευκό φόντο σημειώνεται στο κέντρο σαν παιδικό γκράφιτι με σπρέι η φράση «ΑΥΤΙΣΜΟΣ=ΤΑΞΙΔΙ» και στο πάνω μέρος της αφίσας, πάλι θυμίζοντας παιδική ζωγραφιά είναι ζωγραφισμένο το πλαϊνό ενός τρένου που αποτελείται από πέντε μέρη, βαμμένα με έντονες αποχρώσεις του κόκκινου, του μπλε και του κίτρινου. Στα παράθυρα των ζωγραφισμένων βαγονιών φαίνονται αχνά οκτώ πρόσωπα. Αφ. 19 Σε ορθογώνιο πλαίσιο, με κόκκινο περίγραμμα και λευκό γέμισμα είναι γραμμένο με μεγάλα μαύρα αγγλικά γράμματα το σύνθημα «CURE AUTISM», όπου η λέξη «AUTISM» διαγράφεται επικαλυπτόμενη από ένα κόκκινο πλαίσιο, όπου με λευκά γράμματα σχηματίζεται η λέξη «IGNORANCE», μετατρέποντας έτσι ολόκληρη την φράση σε «CURE IGNORANCE», δηλαδή το μήνυμα	• Ζωγραφιά: Τρένου με βασικά χρώματα • «Θεράπευσε την άγνοια» • Λογότυπο: 1 μικρός κύβος μέσα σε έναν μεγαλύτερο. Φαίνονται 3 πλευρές του κάθε κύβου με τα βασικά χρώματα και στους 2 κύβους,	Αυτισμός: ως ταξίδι Έννοιες Εφησυχασμού Αυτιστικό φάσμα Ακτιβιστική αφίσα αυτο-εκπροσώπησης αυτιστικών ως αντίδραση σε αφίσες που αντιμετωπίζουν κλινικά τον αυτισμό και προτείνουν τη 'θεραπεία' του Συμβολίζει τον αυτισμό μέσα στην ευρύτερη κοινωνία ως διαφορετικό τρόπο ύπαρξης.

προτρέπει σε αλλαγή στάσης και θεραπεία της άγνοιας των μη-αυτιστικών, αντί για θεραπεία του αυτισμού. Στην μία πλευρά του μηνύματος αυτού υπάρχει μαύρος κύκλος και μέσα του αναγράφεται με λευκά και κίτρινα γράμματα το μήνυμα «Αυτισμός δεν είναι αυτό που εσύ νομίζεις», καθώς η αφίσα προέρχεται από σύλλογο αυτιστικών ατόμων. Στην άλλη πλευρά, στο κέντρο του κυκλικού λογότυπου του συλλόγου εμφανίζεται ψηφιακή ζωγραφιά τριών πλευρών του κύβου του Ρούμπικ. Κάθε πλευρά έχει άλλο χρώμα (κίτρινο, κόκκινο, μπλε) ενώ στην μία από τις γωνίες του κύβου, τα τρία χρώματα μετατοπίζονται από τις πλευρές τους και δημιουργούν έναν νέο διαφορετικό μικρό χρωματιστό κύβο, πάνω στον προηγούμενο. Ο κύβος πιθανώς να σχετίζεται με το ότι ο σύλλογος αφορούσε (δεν υπάρχει πια) σύμφωνα με το λογότυπό του «Αυτιστικούς Asperger και Υ.Λ.Α.», δηλαδή αυτιστικά άτομα που συχνά κατατάσσονται ως ‘υψηλής λειτουργικότητας’. Αφ. 20 Στο κάτω μέρος της αφίσας, σε απαλό ροζ φόντο, ζωγραφιά, που θυμίζει παιδικό ιχνογράφημα ή παιδικό βιβλίο, στην οποία σε ένα χώρο πρασίνου που μοιάζει να περιβάλλεται από πέτρινο χαμηλό τοίχο, παίζουν πολλά παιδιά.	όμως ο καθένας τα εμφανίζει σε διαφορετικές του πλευρές. • Ψηφιακή ζωγραφιά • Φιγούρες παιδιών σε εξωτερικό χώρο • Κορίτσια: - μακριά μαλλιά - πολύχρωμα φουστάνια και φούστες και κοντά	• Στερεότυπη απεικόνιση δύο φίλων και ικανών σωμάτων • Ίσως αυτισμός ως παιδική κατάσταση

Ως προς το γένος κυριαρχούν τα κορίτσια, ντυμένα με πολύχρωμα φουστάνια ή φούστες με κοντά μπλουζάκια και έχοντας μακριά μαλλιά, δείχνουν σαν να χορεύουν, ενώ τα λιγοστά αγόρια, ντυμένα με υπόλευκα πουκάμισα και σκουρόχρωμα παντελόνια, στέκονται πιο ακίνητα ή κρατούν κάποιο κορίτσι από τα διπλανά τους. Αφ. 21 Σε λευκό φόντο έντονα μπλε γράμματα αποτυπώνουν μήνυμα για καμπάνια «Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό». Στο κέντρο το σύμβολο της οργάνωσης που εκπροσωπεί την καμπάνια στην Ελλάδα (NOESI.gr/LIUB). Το σύμβολο αποτελείται από ένα ψηφιακό σχέδιο-cartoon, ενός μπλε προσώπου, που το σχήμα του θυμίζει συμβολισμό σταγόνας νερού και το οποίο έχει δύο μεγάλα λευκά μάτια, που μοιάζουν με μάσκα και δύο αντίθετης κατεύθυνσης λευκές καμπύλες για μύτη και στόμα.	- μπλουζάκια - πιο ζωνηρή στάση σώματος • Αγόρια: - κοντά μαλλιά - όλα με ίδια ρούχα: ανοιχτόχρωμα πουκάμισα και σκούρα παντελόνια - σχεδόν ακίνητα ή κρατάνε κάποιο κορίτσι • Μόνο αρτιμελή σώματα • Λογότυπα: - Καμπάνιας «Άναψε μπλε φως στον αυτισμό»: Λάμπα και μέσα κομμάτι παζλ - Και βασικών εκπροσώπων της καμπάνιας: A) μπλε cartoon πρόσωπο B) μπλε παζλ	Μπλε καμπάνια Μπλε φως Μπλε παζλ ως σύμβολα του αυτισμού και του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας χωρίς την έγκριση των αυτιστικών
2015 Αφ. 22α-β Λευκό φόντο σε μπλε πλαίσιο. Στο κέντρο με πολύ ανοιχτό μπλε χρώμα είναι αχνά σχεδιασμένα και χρωματισμένα σημαντικά τοπόσημα	• Μπλε • Τοπόσημα του κόσμου • Λογότυπα: - Καμπάνιας «Άναψε μπλε φως στον αυτισμό»:	- Μπλε χρώμα - Εξάπλωση μπλε καμπάνιας - Μπλε καμπάνια - Μπλε φως - Μπλε παζλ ως σύμβολα του

και μνημεία από μέρη του κόσμο (όπως ο Πύργος του Άιφελ, το ρολόι του Big Ben, οι Πυραμίδες της Γκίζας, η Όπερα του Σύδνεϋ, το Empire State Building, ο Πύργος της Πίζας, το άγαλμα του Χριστού στο Ρίο ντε Τζανέιρο και άλλα) δηλώνοντας την απήχηση της μπλε καμπάνιας σε όλο τον κόσμο, ενώ παρακάτω πάνω από το όνομα της καμπάνιας και τα λογότυπα των βασικών αντιπροσώπων της καμπάνιας σε όλο τον κόσμο (Autism Speaks) και στην Ελλάδα (NOESI.gr), μέσα σε μπλε πλαίσιο που μοιάζει με ανάποδη σταγόνα συμβολίζεται με λευκό χρώμα ο Παρθενώνας, ο οποίος δηλώνεται ως το ελληνικό τοπόσημο που θα φωτιστεί, με τη σειρά του μπλε, συμμετέχοντας στην καμπάνια. Το λογότυπο της Autism Speaks περιλαμβάνει ένα μπλε κομμάτι παζλ, καθώς σε αυτήν οφείλεται και ο συμβολισμός του αυτισμού με παζλ και μπλε χρώμα, το λογότυπο της NOESI.gr αποτελείται από ένα ψηφιακό σχέδιο-cartoon, ενός μπλε προσώπου, που το σχήμα του θυμίζει συμβολισμό σταγόνας νερού και το οποίο έχει δύο μεγάλα λευκά μάτια, που μοιάζουν με μάσκα και δύο αντίθετης κατεύθυνσης λευκές καμπύλες για μύτη και στόμα και τέλος το λογότυπο της καμπάνιας «Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό» αποτελείται από το λευκό περίγραμμα	Λάμπα και μέσα κομμάτι παζλ - Και βασικών εκπροσώπων της καμπάνιας: Α) μπλε cartoon πρόσωπο Β) μπλε παζλ	αυτισμού και του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας χωρίς την έγκριση των αυτιστικών

Κάποια από αυτά τοποθετημένα στο κέντρο της φωτογραφίας το ένα δίπλα στο άλλο σχηματίζουν τη λέξη «AUTISM». Τα υπόλοιπα βρίσκονται σκορπισμένα τριγύρω και φαίνονται πιο αχνά. Αφ. 25 Πάνω μισό αφίσας φωτογραφία προσώπου πρωταγωνίστριας ταινίας στον ρόλο της αυτιστικής Temple Grandin, από την ταινία «Η ζωή της Temple Grandin». Χαμογελώντας κοιτάει μπροστά και αριστερά της (όχι τον θεατή της αφίσας). Αφ. 26α-β Σε λευκό φόντο, κυριαρχούν μαύρα και μπλε μεγάλα γράμματα που διαφημίζουν καμπάνια σχετική με το μπλε χρώμα. Μεγάλο μέρος των αφισών καταλαμβάνουν τα λογότυπα υποστηρικτών και χορηγών της καμπάνιας, μεταξύ των οποίων και το λογότυπο του υποστηρικτή συλλόγου γονέων, το οποίο αποτελείται από αφαιρετικό περίγραμμα δύο φιγούρων που αγκαλιάζονται. Δεν διακρίνονται ηλικίες, γένος ή άλλα χαρακτηριστικά, παρά μόνο το ότι τα πρόσωπα είναι σχεδιασμένα με κλειστά μάτια και χαμογελαστά και ότι η μία φιγούρα είναι ψηλότερη από την άλλη που σε συνδυασμό με το ότι πρόκειται για λογότυπο συλλόγου γονέων αυτιστικών παιδιών, θα μπορούσε η	• Φωτογραφία πρωταγωνίστριας ταινίας από απόσπασμα βιογραφικής ταινίας αυτιστικής γυναίκας: - Όμορφη νεαρή ηθοποιός - Ανοιχτόχρωμα Χαρακτηριστικά - Χαμογελαστή - Βλέμμα αόριστα μπροστά • Μπλε καμπάνια • Πολλά λογότυπα χορηγών - Λογότυπο συλλόγου γονέων - 2 φιγούρες: γονέας και αυτιστικό παιδί - χαμογελαστές - αγκαλιάζονται - γράμμα «Α»	Αναφορά σε είδος εκδήλωσης Νεαρή όμορφη ηθοποιός που αναπαριστά αυτιστική γυναίκα: - χαμογελαστή - αόριστο βλέμμα - Μπλε - Χορηγίες - Αυτισμός ως παιδική κατάσταση - Γονείς αυτιστικού παιδιού: φροντίδα, αγάπη

μεγεθών, συμβολίζοντας μάλλον έναν ήλιο. Αφ. 28 Στο πάνω μέρος χάρτης νησιού που γίνεται η εκδήλωση, σχεδιασμένος αφαιρετικά από δύο κομμάτια παζλ (ένα κίτρινο και ένα πράσινο) που συμβολίζουν το χερσαίο κομμάτι του νησιού, σε γαλάζιο φόντο που συμβολίζει τη θάλασσα που περιβάλλει το νησί. Μέσα στο γαλάζιο αυτό φόντο υπάρχει και ο τίτλος της εκδήλωσης και δίπλα άλλο ένα κίτρινο κομμάτι παζλ που μοιάζει με το προφίλ ανθρώπου που τρέχει κι αυτό γιατί η εκδήλωση αφορά φιλανθρωπικό αγώνα δρόμου. Παρακάτω σε λευκό φόντο βρίσκεται το κείμενο, στην μία πλευρά του οποίου είναι σχεδιασμένο ένα δέντρο που για φύλλωμα έχει χρωματιστά κομμάτια παζλ κυρίως σε αποχρώσεις του πορτοκαλλο-κόκκινου. Κάτω από το δέντρο με τα ίδια χρώματα, διαφορετικά για κάθε γράμμα, γράφει «Είμαι διαφορετικός! Είμαι ο εαυτός μου!» Στην άλλη πλευρά του κειμένου είναι σχεδιασμένα τέσσερα παπούτσια διαφορετικών χρωμάτων τοποθετημένα το ένα κάτω από το άλλο. Πιο κάτω στην ίδια πλευρά βρίσκεται ασπρόμαυρη αφίσα τοπικού συγκροτήματος που συμμετέχει σε συναυλιακό μέρος εκδήλωσης. Τέλος, στο κάτω μέρος της αφίσας σε ανοιχτό	• Κομμάτια παζλ αναπαριστούν νησί και δρομέα (σε κίτρινο και πράσινο χρώμα), για να διαφημίσουν φιλανθρωπικό αγώνα • Δέντρο με φύλλωμα παζλ (κόκκινο, πορτοκαλί) με μήνυμα για Διαφορετικότητα • Φιγούρες δρομέων: - αρτιμελή, γυμνασμένα σώματα • Αθλητικού τύπου παπούτσια σε διάφορα χρώματα • Αφίσα μουσικού συγκροτήματος • Λογότυπα χορηγών	Σύμβολα αυτισμού: - Κομμάτια παζλ - Δέντρο με φύλλωμα παζλ Αυτισμός ως: Διαφορετικότητα Στερεοτυπικές αναπαραστάσεις ανθρώπων 'ικανών' σωμάτων Αναφορά σε είδος εκδήλωσης Διαφορετικότητα Διαφήμιση εκδήλωσης Χορηγοί

πρωταγωνίστρια που αναπαριστά την αυτιστική ηρωίδα στέκεται γονατιστή στο πάτωμα. Μπροστά της έχει μία γραφομηχανή και γύρω της βιβλία. Κρατάει μία λευκή σελίδα χαρτιού και κοιτάει κάτι στα δεξιά της. Στο λογότυπο του διοργανωτή συλλόγου γονέων, στο πάνω μέρος της αφίσας, πέντε αφαιρετικές ‘ανθρώπινες’ φιγούρες διαφορετικών χρωμάτων, ενωμένες στο τέλος των κορμών τους και με τεντωμένα χέρια πάνω από το κεφάλι τους δημιουργούν το σύμβολο ενός ήλιου (σχετίζεται με την ονομασία του συλλόγου). Αφ. 31 Στο κέντρο πλαίσιο με μπλε περίγραμμα και λευκό φόντο στο οποίο εμφανίζονται τόσο αχνά που σχεδόν δεν διακρίνονται, με πολύ ανοιχτό μπλε σημαντικά τοπόσημα και μνημεία από όλο τον κόσμο (όπως ο Πύργος του Άιφελ, το ρολόι του Big Ben, οι Πυραμίδες της Γκίζας, η Όπερα του Σύνδνεϋ, το Empire State Building, ο Πύργος της Πίζας, το άγαλμα του Χριστού στο Ρίο ντε Τζανέιρο και άλλα) δηλώνοντας την απήχηση της μπλε καμπάνιας σε όλο τον κόσμο, ενώ παρακάτω πάνω από το όνομα της καμπάνιας και τα λογότυπα των βασικών αντιπροσώπων της καμπάνιας σε όλο τον κόσμο (Autism Speaks) και στην Ελλάδα (NOESI.gr), μέσα σε μπλε πλαίσιο που	γυναίκα, που θα προβληθεί σε εκδήλωση: - νεαρή, όμορφη ηθοποιός - γονατισμένη σε πάτωμα - κρατάει χαρτιά - κοιτάει μάλλον προς βιβλία γύρω της και δείχνει αφοσιωμένη σε αυτά • Λογότυπο συλλ. γονέων: χρωματιστές φιγούρες σχηματίζουν ήλιο (επιλογή σχετίζεται με όνομα συλλόγου) • Μπλε • Τοπόσημα του κόσμου • Λογότυπα: - Καμπάνιας «Αναψε μπλε φως στον αυτισμό»: Λάμπα και μέσα κομμάτι παζλ - Και βασικών εκπροσώπων της καμπάνιας: A) μπλε cartoon πρόσωπο B) μπλε παζλ	ηθοποιός σε αναπαράσταση αυτιστικής γυναίκας: στάση και βλέμμα δείχνουν αφοσίωση στην ασχολία της. Ήλιος= ελπίδα, φως - Μπλε χρώμα - Εξάπλωση μπλε καμπάνιας - Μπλε καμπάνια - Μπλε φως - Μπλε παζλ ως σύμβολα του αυτισμού και του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας χωρίς την έγκριση των αυτιστικών

μοιάζει με ανάποδη σταγόνα συμβολίζεται με λευκό χρώμα ο Παρθενώνας, ο οποίος δηλώνεται ως το ελληνικό τοπόσημο που θα φωτιστεί, με τη σειρά του μπλε, συμμετέχοντας στην καμπάνια. Το λογότυπο της Autism Speaks περιλαμβάνει ένα μπλε κομμάτι παζλ, καθώς σε αυτήν οφείλεται και ο συμβολισμός του αυτισμού με παζλ και μπλε χρώμα, το λογότυπο της NOESI.gr αποτελείται από ένα ψηφιακό σχέδιο-cartoon, ενός μπλε προσώπου, που το σχήμα του θυμίζει συμβολισμό σταγόνας νερού και το οποίο έχει δύο μεγάλα λευκά μάτια, που μοιάζουν με μάσκα και δύο αντίθετης κατεύθυνσης λευκές καμπύλες για μύτη και στόμα και τέλος το λογότυπο της καμπάνιας «Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό» αποτελείται από το λευκό περίγραμμα μιας λάμπας σε μπλε φόντο, όπου μέσα στη λάμπα σχηματίζεται ένα λευκό κομμάτι παζλ. Στο πάνω μέρος της αφίσας, το λογότυπο του διοργανωτή συλλόγου γονέων, όπου πέντε αφαιρετικές ‘ανθρώπινες’ φιγούρες διαφορετικών χρωμάτων, ενωμένες στο τέλος των κορμών τους και με τεντωμένα χέρια πάνω από το κεφάλι τους δημιουργούν το σύμβολο ενός ήλιου (σχετίζεται με την ονομασία του συλλόγου). Αφ. 32	Λογότυπο συλλ. γονέων: χρωματιστές φιγούρες σχηματίζουν ήλιο (επιλογή σχετίζεται με όνομα συλλόγου)	Ήλιος= ελπίδα, φως
Αφ. 32	Τετράγωνη ένωση	- Παζλ - Φάσμα

Στο κέντρο της αφίσας σε λευκό φόντο, ένα ανολοκλήρωτο σχεδόν τετράγωνο παζλ που αποτελείται από τέσσερα κομμάτια διαφορετικών χρωμάτων (κόκκινο, γαλάζιο, κίτρινο και μπλε). Σε κάθε κομμάτι είναι γραμμένο με διαφορετικό κάθε φορά χρώμα ένα μέρος του μηνύματος που ολοκληρώνεται από την ένωση αυτών των τεσσάρων κομματιών: «Ελάτε να μιλήσουμε για τον Αυτισμό». Στο κομμάτι με την λέξη «Αυτισμό» το χρώμα είναι μπλε. Στο λογότυπο της διοργανώτριας εταιρίας που σχετίζεται με τις ψυχοκοινωνικές μελέτες, είναι σχεδιασμένη αφαιρετικά μια ‘ανθρώπινη’ φιγούρα που με τη στάση της σχηματίζει το γράμμα «Ψ». Αφ. 33 Στο μεγαλύτερο μέρος της αφίσας πίσω από ένα ‘τείχος’ από βαμμένα και πιτσιλισμένα, από μπλε μπογιά, κομμάτια εμφανίζεται ένα παιδί, αρσενικού γένους με καστανά μαλλιά και σκουρόχρωμα μάτια. Μοιάζει να χαμογελάει. Μπροστά από το πρόσωπο του βρίσκονται υψωμένα τα χέρια του, δείχνοντας μας τις ανοιχτές παλάμες του βαμμένες από μπλε μπογιά. Τα δύο πρώτα δάχτυλα του ενός χεριού ενώνονται με τα αντίστοιχα του άλλου στο ύψος των ματιών σχηματίζοντας σχεδόν ένα τρίγωνο, μέσα από το οποίο το παιδί κοιτάει τον θεατή της αφίσας. Σχεδόν	κομματιών παζλ σε βασικά χρώματα + γαλάζιο και μέσα μήνυμα για αυτισμό • Λέξη «ΑΥΤΙΣΜΟΣ» σε μπλε κομμάτι παζλ • Λογότυπο εταιρίας ψυχικής υγείας: ανθρώπινη φιγούρα σχηματίζει γράμμα «Ψ» • Τοίχος από βαμμένα μπλε κομμάτια παζλ • Πίσω Φωτογραφία: - παιδί - αγόρι - ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - δείχνει παλάμες του βαμμένες μπλε - μόνο άνω μέρος σώματος και κεφάλι - βλέμμα στον θεατή, ανάμεσα από παλάμες • Κομμάτι παζλ με μπλε περίγραμμα ως πλαίσιο για διαφήμιση φιλανθρωπικής εκδήλωσης • Λογότυπα: - Καμπάνιας «Αναψε μπλε φως στον αυτισμό»: Λάμπα και μέσα	- Μπλε ως το χρώμα του αυτισμού - Αντιμετώπιση αυτισμού και ως ζήτημα ψυχικής υγείας - Μπλε Παζλ Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου σε φωτογραφία: - Αγόρι παιδικής ηλικίας, όμορφο - Μπλε παλάμες δηλώνουν τον αυτισμό ως επεξήγηση - Βλεμματική επαφή με θεατή εν μέρει παρεμποδίζεται από μπλε παλάμες - Χαμογελαστή έκφραση ίσως συνδέεται με υποκινητική λειτουργία φωτογραφίας - Μπλε καμπάνια: ‘Φωτίζοντας’ τον αυτισμό

πάνω από το κεφάλι του παιδιού υπάρχει ένα κομμάτι παζλ που δημιουργείται από μπλε περίγραμμα και μέσα διαφημίζεται το παζάρι του EEEEEK, που διοργανώνει την εκδήλωση. Πρόκειται δηλαδή για αφίσα φιλανθρωπικής εκδήλωσης και καθώς προωθείται και η μπλε καμπάνια, στο κάτω μέρος της αφίσας βρίσκονται τα λογότυπα: της Autism Speaks, που περιλαμβάνει ένα μπλε κομμάτι παζλ και της καμπάνιας «Αναψε μπλε φως για τον αυτισμό» που αποτελείται από το λευκό περίγραμμα μιας λάμπας σε μπλε φόντο, όπου μέσα στη λάμπα σχηματίζεται ένα λευκό κομμάτι παζλ.	κομμάτι παζλ - Και βασικού εκπροσώπου της καμπάνιας: μπλε παζλ	
Αφ. 34 Πλαίσιο με μπλε περίγραμμα και λευκό φόντο στο οποίο εμφανίζονται με πολύ ανοιχτό μπλε σημαντικά τοπία και μνημεία από όλο τον κόσμο (όπως ο Πύργος του Άιφελ, το ρολόι του Big Ben, οι Πυραμίδες της Γκίζας, η Όπερα του Σύδνεϋ, το Empire State Building, ο Πύργος της Πίζας, το άγαλμα του Χριστού στο Ρίο ντε Τζανέιρο και άλλα) δηλώνοντας την απήχηση της μπλε καμπάνιας σε όλο τον κόσμο, ενώ παρακάτω πάνω από το όνομα της καμπάνιας και τα λογότυπα των βασικών αντιπροσώπων της καμπάνιας σε όλο τον κόσμο (Autism Speaks) και στην Ελλάδα (NOESI.gr), μέσα σε μπλε πλαίσιο που	• Μπλε • Τοπία του κόσμου • Λογότυπα: - Καμπάνιας «Αναψε μπλε φως στον αυτισμό»: Λάμπα και μέσα κομμάτι παζλ - Και βασικών εκπροσώπων της καμπάνιας: A) μπλε cartoon πρόσωπο B) μπλε παζλ	- Μπλε χρώμα - Εξάπλωση μπλε καμπάνιας - Μπλε καμπάνια - Μπλε φως - Μπλε παζλ ως σύμβολο του αυτισμού και του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας χωρίς την έγκριση των αυτιστικών

μοιάζει με ανάποδη σταγόνα συμβολίζεται με λευκό χρώμα ο Παρθενώνας, ο οποίος δηλώνεται ως το ελληνικό τοπόσημο που θα φωτιστεί, με τη σειρά του μπλε, συμμετέχοντας στην καμπάνια. Το λογότυπο της Autism Speaks περιλαμβάνει ένα μπλε κομμάτι παζλ, καθώς σε αυτήν οφείλεται και ο συμβολισμός του αυτισμού με παζλ και μπλε χρώμα, το λογότυπο της NOESI.gr αποτελείται από ένα ψηφιακό σχέδιο-cartoon, ενός μπλε προσώπου, που το σχήμα του θυμίζει συμβολισμό σταγόνας νερού και το οποίο έχει δύο μεγάλα λευκά μάτια, που μοιάζουν με μάσκα και δύο αντίθετης κατεύθυνσης λευκές καμπύλες για μύτη και στόμα και τέλος το λογότυπο της καμπάνιας «Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό» αποτελείται από το λευκό περίγραμμα μιας λάμπας σε μπλε φόντο, όπου μέσα στη λάμπα σχηματίζεται ένα λευκό κομμάτι παζλ. Αφ. 35 Σε λευκό φόντο με μπλε περίγραμμα, στο κάτω μισό ψηφιακή ζωγραφιά έξι παιδιών τριών κοριτσιών και τριών αγοριών (ξεχωρίζουν από μήκος και χτένισμα μαλλιών, που ακολουθεί αντίστοιχες στερεοτυπικές απεικονίσεις) Ακουμπούν ή κρατούν ποδοσφαιρικές μπάλες και φοράνε αθλητικές ενδυμασίες. Το ένα δίπλα	• Μπλε • Ψηφιακή απεικόνιση (μορφή cartoon) ποδοσφαιρικής ομάδας: κορίτσια με μακριά μαλλιά, αγόρια με κοντά, όλα με ίδια στολή • Σήματα αθλητικών ομάδων που συμμετέχουν εθελοντικά σε εκδήλωση	- Μπλε χρώμα - Αναφορά σε είδος εκδήλωσης (αθλητική) - Κάποια στερεοτυπικά στοιχεία στην απεικόνιση δύο φύλων - Στερεοτυπικά αρτιμελή σώματα - Διαφήμιση γοήτρου

στο άλλο κοιτούν προς τον θεατή της αφίσας θυμίζοντας φωτογραφία αθλητικής ομάδας. Γύρω τους βρίσκονται τα σήματα των αθλητικών ομάδων που συμμετέχουν εθελοντικά στην εκδήλωση. Αφ. 36 Εικόνα από επιφάνεια φελλού, όπου είναι στερεωμένα με πολύχρωμες πινέζες, κομματάκια χαρτιού με γράμματα, που μοιάζουν κομμένα από περιοδικό. ‘Καρφίτσωμένα’ δίπλα-δίπλα σχηματίζουν τη λέξη «Autism». Τα δύο τελευταία γράμματα καλύπτονται λίγο, από έναν μπλε κύκλο που με λευκά γράμματα αναγράφει «Ειδική τιμή €50». Πρόκειται για καταναλωτική διαφήμιση. Αφ. 37 Σε πράσινο φόντο στην μία πάνω γωνία σε ελλειπτικό λευκό κύκλο μπλε πανομοιότυπες φιγούρες φαίνονται να κρατιούνται σε κύκλο. Μπροστά τους σε μεγαλύτερο μέγεθος μια ίδια φιγούρα αλλά σε κόκκινο χρώμα στέκεται μόνη της. Στην άλλη πάνω γωνία της αφίσας, σε λευκό ορθογώνιο ψηφιακή απεικόνιση πέντε ανθρώπων ντυμένων με πολύχρωμα ρούχα, των οποίων δεν ξεχωρίζουν τα χαρακτηριστικά. Κρατιούνται από τους ώμους, ο ένας δίπλα στον άλλον. Μοιάζουν να τραγουδούν, κάτι που υποστηρίζεται και από την παρουσία	• Φωτογραφία: Επιφάνεια ανακοινώσεων από φελλό, με καρφίτσωμένα κομματάκια χαρτιού με γράμματα, που αποδίδουν την λέξη “AUTISM” • Καταναλωτική διαφήμιση προσφοράς ιατρο-διαγνωστικού κέντρου • Ψηφιακό σχέδιο, όπου φιγούρες κρατιούνται σε κύκλο, εκτός από μία πιο μπροστά που στέκεται μόνη της εκτός κύκλου και με διαφορετικό χρώμα • Σκίτσο : - Ασπρόμαυρο - Παιδί - Αγόρι - Κορμός και κεφάλι - Χέρια στα πλάγια μακριά από το σώμα - Κοιτάζει ακολουθία ιδίων αυτοκινήτων παιχνιδιών μπροστά του - Υπό τον τίτλο ‘χαρακτηριστικά Άσπεργκερ’	Ομάδων - ‘Κομμάτια Αυτισμού’ - Ετικέτα – Διάγνωση - Ιατρική προσέγγιση και κέρδος, μέσω της διαφήμισης της - Αυτιστικό άτομο ως απομονωμένο, μοναχικό, μη-κοινωνικό, στο περιθώριο - Διαφορετικό - Αυτισμός Άσπεργκερ ως: - παιδική κατάσταση, - σε αγόρια - χαρακτηριστικά: οργάνωση, ταξινόμηση

έγχροδου μουσικού οργάνου στα χέρια του ενός. Λογότυπο υποστηρικτή φαίνεται στην μία κάτω γωνία, ενώ στην άλλη το λογότυπο προγράμματος του Υπουργείου Παιδείας που αφορά στην οργάνωση διαφόρων δράσεων κοινωνικού περιεχομένου, μεταξύ των οποίων και η προώθηση της άρσης στερεοτύπων και της προώθησης ισότιμης συμμετοχής των αναπήρων ατόμων στην σχολική και κοινωνική ζωή. Στο κέντρο της αφίσας σε τετράγωνο πλαίσιο, ασπρόμαυρο σχέδιο αγοριού που στέκεται ελαφρώς σκυμμένο και με τα χέρια του μακριά από τον κορμό του, να κοιτάζει μια ακολουθία ίδιων αυτοκινήτων-παιχνιδιών που βρίσκονται τοποθετημένα μπροστά του μάλλον από το ίδιο. Η απεικόνιση αυτή, όπως δηλώνεται και από τον τίτλο της εκδήλωσης, αφορά «τα χαρακτηριστικά του συνδρόμου Άσπεργκερ από τη σκοπιά ενός παιδιού». Αφ. 38 Σε φόντο με αποχρώσεις του γαλάζιου και του μπλε που δημιουργούν το εφέ κυμάτων θάλασσας, ‘κυματίζουν’ παράλληλα λωρίδες άλλων χρωμάτων (κόκκινες, κίτρινες, πορτοκαλί, μπλε, πράσινες) και δύο με γέμισμα από παζλ των ίδιων χρωμάτων με τις μονόχρωμες λωρίδες. Στο πάνω μέρος εμφανίζεται μικρή κορδέλα που δένει	• Μπλε • Χρωματιστές λωρίδες και λωρίδες με παζλ • Παζλ σε διάφορα χρώματα • Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων • Χέρια που ενώνουν μπλε κομμάτια παζλ	Πολλά στερεότυπα σύμβολα αυτισμού: - Παζλ - Κορδέλα Ευαισθητοποίησης Διαφορετικότητα Πολυπλοκότητα Φάσμα Ελπίδα Ευαισθητοποίησης Κλινική αντιμετώπιση

χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων. Λίγο παρακάτω δύο χέρια φαίνεται να έχουν πλησιάσει το ένα το άλλο, προσπαθώντας να ενώσουν τα δύο μπλε κομμάτια παζλ που κρατάν. Ενώ παραδίπλα βρίσκονται πέντε κομμάτια παζλ διαφορετικών χρωμάτων από τα οποία τα τέσσερα με το ίδιο μέγεθος είναι ενωμένα ανά δύο ενώ ένα ακόμα, αρκετά μικρότερο βρίσκεται ανάμεσα στις δύο ενώσεις μόνο του. Αφ. 39α Σε γαλάζιο φόντο παιδική ζωγραφιά, που με βάση την υπογραφή της προέρχεται από σχολική τάξη, απεικονίζει μία μεγάλη κωπηλατική βάρκα με πανί, που πάνω του είναι γραμμένο με πολύχρωμα γράμματα το όνομα του ΚΗΦΑΠ που διοργανώνει την εκδήλωση. Μέσα στη βάρκα που πλέει στα ζωγραφισμένα νερά, κάτω από έναν ηλιόλουστο ουρανό γεμάτο μπλε σύννεφα και γλάρους, βρίσκονται έντεκα ανθρώπινες χαμογελαστές φιγούρες. Η ζωγραφιά έχει πάνω της σχεδιασμένα με μαύρο χρώμα περιγράμματα κομματιών παζλ, σαν να αποτελεί η ίδια αποτέλεσμα σύνδεσης αυτών των κομματιών. Συνοδεύεται από τον τίτλο της εκδήλωσης «Τράβα κουπί για τα παιδιά του ΚΗΦΑΠ [...]». Αφ. 39β-γ	• Μπλε • Ζωγραφιά παιδιών σαν ολοκληρωμένη εικόνα από κομμάτια Παζλ: - Βάρκα με χαμογελαστές ανθρώπινες φιγούρες - Γράφει όνομα ΚΗΦΑΠ που διοργανώνει εκδήλωση • Οπτική αναπαράσταση τίτλου εκδήλωσης «Τράβα κουπί για τα παιδιά του ΚΗΦΑΠ [...]» σε εικόνα	Βοήθεια σε 'ένωση παζλ' αυτισμού - Μπλε - Παζλ Αυτισμός ως: - παιδική κατάσταση - που χρήζει εξωτερικής βοήθειας ΚΗΦΑΠ συμβολίζεται βάρκα για αυτιστικά παιδιά: - φιλική ανθρωπική αντιμετώπιση Μπλε χρώμα ως χρώμα

Αποτελείται μόνο από κείμενο σε λευκό φόντο. Υπάρχουν μόνο μερικές υπογραμμίσεις με μπλε χρώμα Αφ. 40 Το φόντο αποτελείται από κόκκινα παπούτσια αθλητικού στυλ σε σειρές η μία κάτω από την άλλη, σε λευκό φόντο. Κάτω από το καθένα υπάρχει η λεζάντα «WalkInRed#» και πάνω της είναι γραμμένο, με κόκκινα γράμματα, το μήνυμα της καμπάνιας αυτο-εκπροσώπησης των αυτιστικών ατόμων «for love and acceptance of autism #WalkInRed»	• Μπλε • Κόκκινα παπούτσια • Καμπάνια αυτοεκπροσώπησης αυτιστικών ατόμων	αυτισμού Κόκκινο χρώμα Αντίδραση σε μπλε καμπάνια Αυτοεκπροσώπηση
2016 Αφ. 41 Στο πάνω μισό της αφίσας, σε κόκκινο φόντο τοποθετημένα, κοντά το ένα στο άλλο αλλά όχι ακριβώς σε ευθεία, λευκά κομμάτια παιχνιδιού ‘scramble’ (=επιτραπέζιο παιχνίδι αναγραμματισμού) με ένα αγγλικό γράμμα στο καθένα. Η τοποθέτησή τους έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία της λέξης «AUTISM». Στο κάτω μισό της εικόνας σε λευκό φόντο στην μία πλευρά φαίνεται λίγο το λογότυπο του συλλόγου, που την δημοσίευσε, μοιάζει με τρία ανθρωπόμορφα ‘πουλιά’ διαφορετικού χρώματος και μεγέθους. Τα μεγέθη (δύο μεγαλύτερα και ένα μικρότερο) και τα χρώματα (τα δύο μεγάλα φούξια	• Κομμάτια επιτραπέζιου παιχνιδιού ‘scramble’ (με γράμματα) σχηματίζουν λέξη “AUTISM” • Λογότυπο συλλ. γονέων: Τρεις αφαιρετικές φιγούρες που συμβολίζουν οικογένεια (ροζ: μαμά, μπλε: μπαμπάς, πορτοκαλί: αυτιστικό παιδί) • Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων • Υδρόγειος σφαίρα	‘Κομμάτια’ αυτισμού Ετικέτα – Διάγνωση Αυτισμός ως παιδική κατάσταση Γονείς: φροντίδα (στερεοτυπική απεικόνιση οικογένειας / φύλων) Στερεότυπα σύμβολα αυτισμού: - Πολυπλοκότητα - Φάσμα - Ελπίδα Ευαισθητοποίησης - Εορτασμός Παγκόσμια Ημέρας

και μπλε και το μικρό κίτρινο) μοιάζουν να δημιουργούν το συμβολισμό μιας οικογένειας. Οι παραπάνω επιλογές στον σχεδιασμό του λογότυπου σχετίζονται με το ότι πρόκειται για σύλλογο γονέων αυτιστικών παιδιών και το όνομα του προέρχεται από είδος πουλιού. Στην άλλη πλευρά του κάτω μέρους της αφίσας, πάλι σε λευκό φόντο, εμφανίζεται κορδέλα που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων και πίσω της αχνά φαίνεται υδατογράφημα μέρους της υδρογείου σφαίρας. Αφ. 42α Σε δύο σημεία της αφίσας εμφανίζεται εικόνα από λογότυπου συλλόγου επαγγελματιών στην οποία φαίνονται δύο σχέδια ίδιων ανθρώπινων κεφαλιών σε προφίλ, τοποθετημένα αντικριστά. Κάποιες διαβαθμισμένου μεγέθους καμπύλες μπροστά από το στόμα του κάθε προσώπου συμβολίζουν την προφορική επικοινωνία μεταξύ των προσώπων, ενώ ανάμεσα στα μέτωπα τους είναι σχεδιασμένο σαν να αιωρείται ένα ανθρώπινο αυτί, από του οποίου τις δύο πλευρές, ξεκινούν δύο καμπύλες διακεκομμένες γραμμές που η κάθε μία καταλήγει μέσα σε ένα από τα δύο ζωγραφισμένα κεφάλια. Στο κέντρο της αφίσας, σε λευκό	• Γρανάζια • Μαύρη φιγούρα ανθρώπινου κεφαλιού: - Αρσενικού γένους - Γρανάζια (πολύχρωμα) σε θέση εγκεφάλου • Λογότυπο: Φιγούρες ανθρώπινων κεφαλιών που επικοινωνούν προφορικά και μετά από ακουστική πρόσληψη μηνυμάτων, ακολουθεί νοητική επεξεργασία μηνύματος	Άνθρωπος – μηχανή Αυτισμός ως: - Βλάβη σε λειτουργία εγκεφάλου (σύνδεση και με τίτλο «Διαταραχές φάσματος» ‘Κανονικότητα’: το λογότυπο συλλ. προτείνει προφορική επικοινωνία και ακουστική και νοητική ικανότητα, ως απαραίτητες για επικοινωνία

φόντο με υδατογράφημα από γρανάζια διαφόρων μεγεθών βρίσκεται μια ψηφιακή μαύρη φιγούρα ανθρώπινου κεφαλιού. Από τον λαιμό, όπου προεξέχει το λεγόμενο ‘μήλο του Αδάμ’, συμπεραίνεται ότι μάλλον πρόκειται για αναπαράσταση αρσενικού γένους. Στο πάνω μέρος του κρανίου είναι σχεδιασμένα γρανάζια, διαφορετικών μεγεθών και χρωμάτων, αρκετά κοντά το ένα στο άλλο. Αφ. 42β Το λογότυπο και η εικόνα της αφίσας 42α εμφανίζονται ως υδατογράφημα με μεγάλη διαφάνεια πίσω από το κείμενο-πρόγραμμα της εκδήλωσης και σε αυτήν την αφίσα. Αφ. 43 Μπλε και πράσινο χρώμα κυριαρχούν σε σχέδια και γράμματα αυτής της αφίσας, πάνω σε λευκό φόντο. Στο κέντρο υπάρχει σχέδιο με αυτά τα χρώματα, που μοιάζει να αναπαριστά ένα δέντρο με ίσιο κορμό και κυματιστές γραμμές για κλαδιά, που κατευθύνονται προς τα πάνω και στο τελείωμα τους υπάρχει ένας έγχρωμος κύκλος και μέσα σε κάθε έναν, με λευκό χρώμα σχεδιασμένο κάποιο σύμβολο, που σχετίζεται με μέσα	• Μαύρη φιγούρα ανθρώπινου κεφαλιού: - Αρσενικού γένους - Γρανάζια (πολύχρωμα) σε θέση εγκεφάλου • Λογότυπο: Φιγούρες ανθρώπινων κεφαλιών που επικοινωνούν προφορικά και μετά από ακουστική πρόσληψη μηνυμάτων, ακολουθεί νοητική επεξεργασία μηνύματος • Σύμβολο ‘φυτού’ που οι καρποί του αποτελούνται από σύμβολα νέων τεχνολογιών και μέσων κοινωνικής δικτύωσης	Άνθρωπος – μηχανή Αυτισμός ως: - Βλάβη σε λειτουργία εγκεφάλου (σύνδεση και με τίτλο «Διαταραχές φάσματος» ‘Κανονικότητα’: το λογότυπο συλλ. προτείνει προφορική επικοινωνία και ακουστική και νοητική ικανότητα, ως απαραίτητες για επικοινωνία Αυτό-αναφορικό σε σχέση με θέμα εκδήλωσης Σύμβολο προγράμματος εκμάθησης χρήσης νέων τεχνολογιών σε αυτιστικά παιδιά και εφήβους Αυτισμός ως κατάσταση της παιδικής και εφηβικής ηλικίας

κοινωνικής δικτύωσης και νέες τεχνολογίες. Λαμβάνοντας υπόψη και τη λεζάντα δίπλα «Autism Expressed», φαίνεται πως η εικόνα σχετίζεται με εκδήλωση στην οποία παρουσιάζεται μέθοδος διδασκαλίας, συγκεκριμένης εταιρίας, σε αυτιστικά παιδιά και εφήβους, για απόκτηση δεξιοτήτων χρήσης ψηφιακών μέσων και νέων τεχνολογιών. Αφ. 44 Πάνω μέρος λογότυπα διοργανωτών σε μικρό μέγεθος. Λογότυπο συλλόγου γονέων: Μέσα σε κόκκινο περίγραμμα σύμβολο καρδιάς, σχεδιασμένο το περίγραμμα μιας γυναίκας, που στέκεται προφύλ, κρατώντας στην αγκαλιά της και φιλώντας ένα μωρό. Δίπλα στο κεφάλι του ‘μωρού’ υπάρχει ένα πράσινο κομμάτι παζλ. Στο λογότυπο του ειδικού σχολείου που συμμετέχει στην διοργάνωση, πάλι υπάρχει το σύμβολο μίας καρδιάς που σχηματίζεται από δύο αφαιρετικά σχεδιασμένες ανθρώπινες φιγούρες, μία μεγαλύτερα και μία μικρότερη, που στέκονται δημιουργώντας με τα σώματα τους δύο αντικριστές καμπύλες που συγκλίνουν σε ‘χέρια’ και ‘πόδια’. Η αφίσα χωρίζεται σε διαγώνια, δημιουργώντας δύο νοητά τρίγωνα. Στο ένα υπάρχει το κείμενο, ενώ το άλλο καλύπτεται από χρωματιστά κομμάτια παζλ, με καμπυλωτό σχήμα.	• Κομμάτια παζλ σε διάφορα χρώματα • Λογότυπα: - συλλ. γονέων: Σύμβολο Καρδιάς και μέσα φιγούρα μητέρας που αγκαλιάζει το αυτιστικό μωρό της. Ο αυτισμός του παιδιού συμβολίζεται από πράσινο κομμάτι παζλ δίπλα στο κεφάλι του - ειδικού σχολείου: Σύμβολο Καρδιάς από δύο φιγούρες (ίσως εκπαιδευτικός και παιδί)	Παζλ Φασμα Σύμβολα καρδιάς (2) σε λογότυπα: συμβολίζουν αγάπη και φροντίδα από μητέρα φροντίστρια και ειδικό εκπαιδευτικό. Αυτισμός ως παιδική κατάσταση

Αφ.45 Πάνω σε απαλό πορτοκαλί φόντο βρίσκεται το κείμενο-πρόσκληση εκδήλωσης και στην μία πλευρά της αφίσας, είναι σχεδιασμένα με καφέ χρώμα γρανάζια διαφορετικού μεγέθους και σχεδιασμού, τοποθετημένα σε πολύ κοντινές αποστάσεις, κάποια μάλιστα αλληλεπικαλύπτονται.	• Γρανάζια	Συσχέτιση αυτισμού με εγκεφαλική λειτουργία Άνθρωπος - μηχανή
Αφ. 46 Σε πάνω μέρος λογότυπο που σχετίζεται με φορέα που δημοσίευσε αφίσα (τοπική δημόσια βιβλιοθήκη). Παρακάτω, κυριαρχεί σχέδιο κορδέλας που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων. Γύρω της δημιουργείται ένας κύκλος από τις παρακάτω χρωματιστές λέξεις: «Απομόνωση, Υπερένταση, Τελειομανία, Ιδιαιτερότητα, Σποραδικότητα, Μοναδικότητα, Ομοιομορφία, Σχολαστικότητα», που σχηματίζουν το ακρόνυμο ΑΥΤΙΣΜΟΣ. Στο κάτω μέρος του σχεδίου είναι γραμμένο το μήνυμα: «Αυτισμός, μάθε για 'μένα».	• Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων και γύρω μήνυμα με λέξεις που 'περιγράφουν' τον Αυτισμό	Κορδέλα με παζλ: - Φάσμα - Ελπίδα Ευαισθητοποίησης Κλινική αντιμετώπιση Αφηρημένες, γενικευτικές και στερεοτυπικές έννοιες 'περιγραφής' του αυτισμού
Αφ. 47 Σε πάνω μέρος αφίσας σε λογότυπο ιδιωτικού θεραπευτικού κέντρου πάνω μέρος από τέσσερις ανθρώπινες φιγούρες, συμπεραίνοντας από μαλλιά	• Μπλε • Φιγούρα ανθρώπινου κεφαλιού με γρανάζια σε όλη την επιφάνεια και μερικά ξεφεύγουν από μπροστά μέρος	Μπλε χρώμα Άνθρωπος – μηχανή Αυτισμός ως εγκεφαλική βλάβη/δυσλειτουργία

Σε έντονο πράσινο χρώμα φόντου μεγάλες μαύρες ψηφιακά σχεδιασμένες πανομοιότυπες φιγούρες ανθρώπων, αγνώστου γένους, με αθλητική αμφίεση, τοποθετημένη προφίλ, ο ένας πίσω από τον άλλο, σε στάση κίνησης, σαν να τρέχουν. Επάνω μικρό λογότυπο διοργανωτή συλλόγου, με αφαιρετικό περίγραμμα μέρους του σώματος παιδιού, σε γκριζο στρογγυλό φόντο, που κρύβει το πρόσωπο του με το χέρι του.	• Μαύρες πανομοιότυπες φιγούρες αρτιμελών και γυμνασμένων σωμάτων σε απεικόνιση κίνησης-τρεξίματος • Λογότυπο συλλ. γον.: - Φιγούρα κορμού και κεφαλιού Παιδιού - Αγοριού μάλλον - Κρύβει πρόσωπο με το χέρι του	που συμμετέχουν σε φιλανθρωπική εκδήλωση για αυτισμό Αυτισμός ως παιδική κατάσταση που χρήζει φιλανθρωπίας Θλίψη, απομόνωση αυτιστικού παιδιού
Αφ. 50 Σε θολό φόντο, που κυριαρχούν μπλε αποχρώσεις και θυμίζει ανοιχτό χώρο, που φαίνεται μάλλον ο ουρανός και κάποιες φυλλωσιές δέντρων, είναι τοποθετημένα τέσσερα μπλε μπαλόνια δεμένα μεταξύ τους. Η αφίσα αφορά μπλε φωταγώγηση τοπόσημου.	• Μπλε θολό φόντο • Μπλε μπαλόνια	Μπλε ως χρώμα αυτισμού Διαφήμιση μπλε καμπάνιας Μπαλόνια ίσως ως σύμβολο εορτασμού
Αφ. 51 Στο κέντρο σε λευκό χρώμα κυριαρχεί ανθρώπινη φιγούρα, έργο έλληνα χαράκτη, που χρησιμοποιεί αρχετυπικά σύμβολα στα έργα του. Στο λογότυπο της διοργανώτριας εταιρίας που ασχολείται με την ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων, εμφανίζεται ανθρώπινη φιγούρα που θυμίζει τα έργα του χαράκτη, χωρίς κανένα χαρακτηριστικό, σε στάση σώματος που σχηματίζει το γράμμα «Ψ».	• Ανθρώπινη φιγούρα, έργο έλληνα χαράκτη • Λογότυπο εταιρίας ψυχικής υγείας: Ανθρώπινη φιγούρα σχηματίζει γράμμα «Ψ»	Αυτισμός και ως ζήτημα ψυχικής υγείας
Αφ. 52		

Αφίσα με λευκό φόντο και πολύχρωμα γράμματα. Στο κέντρο δύο ψηφιακά σχεδιασμένες παλάμες σε στάση χειραψίες. Η μία αποτελείται από χρωματιστά κομμάτια παζλ, ενώ η άλλη στο χρώμα δέρματος λευκού ανθρώπου, έχει σημειωμένες πάνω της τις λέξεις: «Κατανόηση και Αποδοχή», «Βοήθεια Ανάπτυξης», «Αυτισμός», «Επίγνωση». Ο τρόπος που κρατιούνται οι δύο παλάμες δημιουργεί σχήμα συμβόλου καρδιάς. Αφ. 53 Σε πάνω μέρος αφίσας, λογότυπο συλλόγου γονέων αναπήρων ατόμων, όπου παιδί αρσενικού γένους, χρήστης αναπηρικού αμαξιδίου ταΐζεται από ενήλικη γυναίκα. Ακριβώς δίπλα από το λογότυπο, υπάρχει φωτογραφία λευκού παιδιού αρσενικού γένους, με ξανθά μαλλιά. Φοράει μπλε μπλούζα. Φαίνεται το κεφάλι του και ελάχιστα το πάνω μέρος του θώρακά του. Τα χέρια του σταυρωμένα μεταξύ τους και ακουμπισμένα πάνω σε ξύλινη επιφάνεια. Το πιγούνι του στερεωμένο πάνω στα χέρια του και το κεφάλι ελαφρώς σκυμμένο. Το βλέμμα του παιδιού είναι χαμηλωμένο. Μπροστά του, πάνω στην ξύλινη επιφάνεια, τοποθετημένοι έξι χρωματιστοί κύβοι. Κάθε κύβος έχει ένα γράμμα σε κάθε πλευρά του. Ο τρόπος που είναι τοποθετημένοι οι κύβοι με τα γράμματα, σαν τοίχος μπροστά από το	- Ψηφιακό σχέδιο δύο χειρών σε χειραψία: - σχηματίζουν Καρδιά - ένα με χρωματιστό Παζλ - πάνω λέξεις (μáλλον ασύνδετες) - Φωτογραφία: - Παιδί - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - Άνω μέρος θώρακα και κεφάλι - Μπλε μπλούζα - Χέρια ακουμπισμένα σταυρωτά σε επιφάνεια - Πρόσωπο χαμηλωμένο κι ακουμπισμένο πιγούνι σε χέρια - Κοιτάει αόριστα χαμηλά - Κύβοι με γράμματα μπροστά από παιδί σχηματίζουν λέξη 'ΑUTISM' προς θεατή - Λογότυπο συλλ. γον.: - Ανάπηρο παιδί – αγόρι, χρήστης αναπηρικού αμαξιδίου, ταΐζεται από μητέρα	Παζλ Φάσμα Καρδιά ως σύμβολο αγάπης προς αυτιστικά άτομα Υποστήριξη Ασύνδετες συγκεχυμένες έννοιες Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου ως: - αγόρι - παιδικής ηλικίας - όμορφο - ουδέτερη έκφραση - χωρίς 'βλεμματική επαφή' με θεατή - σκεπτικό - απόμακρο - η λέξη 'ΑUTISM' στους κύβους μοιάζει με επεξήγηση της εικόνας και διαχωρίζει το παιδί σαν τείχος - Μπλε χρώμα Από λογότυπο: Αυτισμός ως αναπηρία (μáλλον με έννοια βλάβης) Αυτισμός ως παιδική κατάσταση Στερεότυπη απεικόνιση

παιδί, σχηματίζει την λέξη «AUTISM», η οποία είναι ορατή μόνο από την πλευρά που κοιτάει ο θεατής. Αφ. 54 Σε λευκό φόντο ψηφιακό σχέδιο δέντρου, που για φύλλωμα έχει χρωματιστά κομμάτια παζλ κυρίως σε αποχρώσεις του πορτοκαλο-κόκκινου. Κάτω από το δέντρο με τα ίδια χρώματα, διαφορετικά για κάθε γράμμα, γράφει «Είμαι διαφορετικός! Είμαι ο εαυτός μου!». Καταλαμβάνει σχεδόν όλη την αφίσα.	- Ψηφιακό σχέδιο: - Δέντρο με φύλλωμα Παζλ - Συνοδεύεται από σύνθημα για Διαφορετικότητα	ανάπηρου σώματος Μητέρα-φροντίστρια ανάπηρου παιδιού Παζλ Αυτισμός ως Διαφορετικότητα [Φύλλωμα ίσως ως κεφάλι παιδιού (αυτισμός ως εγκεφαλική βλάβη)]
2017 Αφ. 55α Σε πάνω μέρος λογότυπο διοργανωτή συλλόγου επαγγελματιών, όπου φαίνονται δύο σχέδια ιδίων ανθρώπινων κεφαλιών σε προφίλ, τοποθετημένα αντικριστά. Κάποιες διαβαθμισμένου μεγέθους καμπύλες μπροστά από το στόμα του κάθε προσώπου συμβολίζουν την προφορική επικοινωνία μεταξύ των προσώπων, ενώ ανάμεσα στα μέτωπα τους είναι σχεδιασμένο σαν να αιωρείται ένα ανθρώπινο αντί, από του οποίου τις δύο πλευρές, ξεκινούν δύο καμπύλες διακεκομμένες γραμμές που η κάθε μία καταλήγει μέσα σε ένα από τα δύο ζωγραφισμένα κεφάλια.	- Φωτογραφία σε θολό φόντο: - Παιδί - Κορίτσι - Κορμός και κεφάλι - Χαμογελαστή - 'Βλεμματική' επαφή με θεατή - Δείχνει τις βαμμένες ανοιχτές παλάμες της: σε κόκκινο, κίτρινο, μπλε και πράσινο χρώμα - Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων - Λογότυπο: Φιγούρες ανθρώπινων κεφαλιών που επικοινωνούν	Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου ως: - Παιδί - Όμορφο Κορίτσι, (του οποίου η αναπαράσταση διαφέρει από περισσότερες αγοριών: χαμόγελο, βλεμματική επαφή) - Χρωματιστές παλάμες επεξηγούν συμβολίζοντας το φάσμα Κορδέλα και παζλ: - Φάσμα - Ελπίδα Ευαισθητοποίησης - Κλινική προσέγγιση ‘Κανονικότητα’: το λογότυπο συλλ. επαγγ.: προτείνει προφορική

Στο κέντρο της αφίσας φωτογραφία παιδιού θηλυκού γένους, σε θολό φόντο, φαίνεται από την μέση και πάνω, χαμογελάει ‘κοιτώντας’ τον θεατή και με τεντωμένα μπροστά χέρια δείχνει τις ανοιχτές παλάμες της, οι οποίες είναι ζωγραφισμένες με μπογιές διαφόρων χρωμάτων, θυμίζοντας ‘μπαλώματα’. Το ένα χέρι είναι βαμμένο με κίτρινη, πράσινη και μπλε μπογιά, ενώ το άλλο με κίτρινη, κόκκινη, μπλε. Στα ίδια χρώματα με το δεύτερο χέρι είναι τα κομμάτια παζλ που αποτελούν το γέμισμα του ψηφιακού σχεδίου χιαστί κορδέλας που είναι τοποθετημένο σε ένα σημείο πάνω στη φωτογραφία του παιδιού, χωρίς να το καλύπτει.	προφορικά και μετά από ακουστική πρόσληψη μηνυμάτων, ακολουθεί νοητική επεξεργασία μηνύματος	επικοινωνία και ακουστική και νοητική ικανότητα, ως απαραίτητες για επικοινωνία
Αφ. 56 Πίσω από κείμενο, υδατογράφημα με μεγάλο ποσοστό διαφάνειας, όπου φαίνεται μεγάλο σχέδιο κορδέλας που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων. Στο υδατογράφημα πάλι στην μία πάνω γωνία της αφίσας ψηφιακό σχέδιο που αναπαριστά υδρόγειο σφαίρα, στο πλάι της το στερεότυπο σχέδιο απεικόνισης ενός ήλιου και γύρω από την υδρόγειο πιασμένες χέρι-χέρι αφαιρετικές πανομοιότυπες ανθρώπινες φιγούρες διαφορετικών χρωμάτων, που μοιάζουν να χορεύουν. Στο κάτω μέρος της αφίσας, υπάρχει λογότυπο	• Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων • Υδρόγειος σφαίρα και γύρω πολύχρωμες φιγούρες • Λογότυπο συλλ. γον. ανάπ. παιδιών: - σύμβολο κινητικής Αναπηρίας (ανθρώπινη φιγούρα σε αναπηρικό αμαξίδιο)	Κορδέλα και παζλ: - Φάσμα - Ελπίδα Ευαισθητοποίησης - Κλινική προσέγγιση Εορτασμός Παγκόσμιας Ημέρας Λογότυπο: - Αυτισμός ως αναπηρία (μάλλον με σημασία βλάβης) - Στερεότυπη απεικόνιση αναπηρίας

του συλλόγου γονέων αναπήρων ατόμων που διοργανώνει την εκδήλωση, το οποίο περιέχει το στερεοτυπικό διεθνές σύμβολο της αναπηρίας, όπου ανθρώπινη φιγούρα κάθεται προφίλ σε αναπηρικό αμαξίδιο. Αφ. 57 Στο κέντρο σε φόντο με γήινα χρώματα κυριαρχεί ανθρώπινη φιγούρα, έργο έλληνα χαράκτη, που χρησιμοποιεί αρχετυπικά σύμβολα στα έργα του. Στο λογότυπο της διοργανώτριας εταιρίας που ασχολείται με την ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων, εμφανίζεται ανθρώπινη φιγούρα που θυμίζει τα έργα του χαράκτη, χωρίς κανένα χαρακτηριστικό, σε στάση σώματος που σχηματίζει το γράμμα «Ψ». Αφ. 58 Σε ροζ φόντο, στο πάνω μέρος της αφίσας λογότυπο διοργανωτή συλλόγου γονέων όπου μέσα σε κόκκινο περίγραμμα συμβόλου καρδιάς, σχεδιασμένο το περίγραμμα μιας γυναίκας, που στέκεται προφίλ, κρατώντας στην αγκαλιά της και φιλώντας ένα μωρό. Δίπλα στο κεφάλι του 'μωρού' υπάρχει ένα πράσινο κομμάτι παζλ. Στο κάτω μέρος της αφίσας χρωματιστά κομμάτια παζλ καλύπτουν την αφίσα από την μία πλευρά έως την	• Ανθρώπινη φιγούρα, έργο έλληνα χαράκτη • Λογότυπο εταιρίας ψυχικής υγείας: Ανθρώπινη φιγούρα σχηματίζει γράμμα «Ψ» • Κομμάτια παζλ διαφόρων χρωμάτων • Λογότυπο: συλλ. γονέων: Σύμβολο Καρδιάς και μέσα φιγούρα μητέρας που αγκαλιάζει το αυτιστικό μωρό της. Ο αυτισμός του παιδιού συμβολίζεται από πράσινο κομμάτι παζλ δίπλα στο κεφάλι του	Αυτισμός ως ζήτημα ψυχικής υγείας Παζλ: - σύνδεση με τίτλο «Το Παζλ των συναισθημάτων» Φασμα Σύμβολα καρδιάς (2) σε λογότυπα: συμβολίζουν αγάπη και φροντίδα από μητέρα φροντίστρια και ειδικό εκπαιδευτικό. Αυτισμός ως παιδική κατάσταση

άλλη και ακολουθούν στη συνέχεια ανοδική πορεία στην μία πλευρά της αφίσα, κατά την οποία φθίνουν σε μέγεθος και καλύπτουν σταδιακά μικρότερο μέρος της επιφάνειας. Πιθανώς το ψηφιακό αυτό σχέδιο να σχετίζεται με τον τίτλο της εκδήλωσης «Το παζλ των συναισθημάτων» Αφ. 59 Σε ψηφιακά διαμορφωμένη εικόνα με φόντο που δημιουργεί εφέ ουρανού, ρεαλιστικές απεικονίσεις οκτώ ανθρώπινων χεριών (από τον αγκώνα και κάτω) με διαφορετικές δερματικές αποχρώσεις, ακουμπούν με τεντωμένες παλάμες και τοποθετημένες η μία δίπλα στην άλλη κατά την ίδια φορά, σχηματίζοντας έναν κύκλο, μία ψηφιακά σχεδιασμένη από παζλ νοητή υδρόγειο σφαίρα, πάνω στην οποία εμφανίζεται το μήνυμα «2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού» Αφ. 60 Λογότυπο γνωστής ελληνικής ποδοσφαιρικής ομάδας και δίπλα σύμβολο καμπάνιας «Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό», που αποτελείται από το μπλε περίγραμμα μιας λάμπας σε λευκό φόντο και μέσα στη λάμπα υπάρχει ένα μπλε κομμάτι παζλ. Αφ. 61 Σε φόντο με αποχρώσεις του μπλε στο κέντρο της αφίσας υπάρχει ψηφιακό	• Επεξεργασμένη Φωτογραφία: • Ουρανός • Οκτώ χέρια, ανθρώπων διαφορετικής φυλετικής καταγωγής (βλ. δέρμα), ενωμένα σχηματίζουν κύκλο • Μέσα υδρόγειος από παζλ • Λογότυπο επαγγελματικής ποδοσφαιρικής ομάδας • Λογότυπο μπλε καμπάνιας: Λάμπα και μέσα κομμάτι παζλ • Μπλε • Μπάλα και κορόνες μπόουλινγκ • Λογότυπα: Α) Σύμβολο καρδιάς από δύο φιγούρες;	Παζλ Εορτασμός Παγκόσμιας Ημέρας – Οικουμενικότητα Αύξηση γοήτρου ποδοσφαιρικής ομάδας μέσω δήλωσης στήριξης αυτιστικών, με διαφήμιση καμπάνιας μη αποδεκτής από αυτιστικά άτομα και ακτιβιστικούς κύκλους Μπλε Αναφορά εικόνας σε περιεχόμενο εκδήλωσης

φυλλώματος: κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε. (Το θέμα της ημερίδας αφορά την ειδική αγωγή). Αφ. 63α Σε πάνω μέρος αφίσας μικρό σχέδιο κορδέλας που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων. Σε υπόλοιποι αφίσα, φωτογραφία παιδιού, που κάθεται οκλαδόν, έχοντας το πηγούνι του ακουμπισμένο στο ένα χέρι. Μέσα από ψηφιακή επεξεργασία η φωτογραφία στο σημείο του κεφαλιού του παιδιού έχει διασπαστεί σε μικρά κομμάτια, τα οποία έχουν σκορπιστεί σε όλη την αφίσα. Αφ. 63β-γ Τα σκορπισμένα κομμάτια της αφίσας 63α εξαπλώνονται πιο θολά στο φόντο και αυτών των αφισών. Αφ. 64 Σε λευκό φόντο με μπλε περίγραμμα, στο κέντρο της αφίσας κορδέλα που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων. Γύρω της δημιουργείται ένας κύκλος από τις παρακάτω χρωματιστές λέξεις: «Απομόνωση, Υπερένταση, Τελειομανία, Ιδιαιτερότητα, Σποραδικότητα, Μοναδικότητα, Ομοιομορφία, Σχολαστικότητα», που σχηματίζουν το ακρόνυμο	• Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων • Φωτογραφία: - Παιδί - Αγόρι (μάλλον) - Καθισμένο οκλαδόν - Κεφάλι ακουμπισμένο σε χέρι - Διασκορπισμένη σε κομμάτια φωτογραφία στο ύψος του κεφαλιού • Διασκορπισμένα κομμάτια από φωτογραφία σελίδας 63α και στις δύο επόμενες σελίδες 63 β-γ • Μπλε • Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων και γύρω της λέξεις που 'περιγράφουν' τον αυτισμό • Λογότυπα: - Μπλε καμπάνιας «Άναψε μπλε φως στον Αυτισμό»: Λάμπα και μέσα κομμάτι παζλ - Βασικών Εκπροσώπων: A) μπλε cartoon πρόσωπο B) μπλε κομμάτι Παζλ	Κορδέλα και παζλ: - Φάσμα - Ελπίδα Ευαισθητοποίησης - Κλινική προσέγγιση Αυτιστικό άτομο ως: - αγόρι - παιδικής ηλικίας Αυτισμός ως: - εγκεφαλική βλάβη - σκόρπισμα - κομμάτιασμα - σποραδικότητα - χάος Αυτισμός ως: - εγκεφαλική βλάβη - σκόρπισμα - κομμάτιασμα - σποραδικότητα - χάος Μπλε Κορδέλα και παζλ: - Φάσμα - Ελπίδα Ευαισθητοποίησης - Κλινική προσέγγιση - Αφηρημένες, γενικευτικές και στερεοτυπικές έννοιες 'περιγραφής' του αυτισμού - Μπλε χρώμα - Μπλε καμπάνια - Μπλε φως - Μπλε παζλ ως σύμβολα του

ΑΥΤΙΣΜΟΣ. Στο κάτω μέρος του σχεδίου είναι γραμμένο το μήνυμα: «Αυτισμός, μάθε για 'μένα». Ακολουθούν λογότυπα μεταξύ των οποίων της Autism Speaks, που περιλαμβάνει ένα μπλε κομμάτι παζλ, της NOESI.gr που αποτελείται από ένα ψηφιακό σχέδιο-cartoon, ενός μπλε προσώπου, που το σχήμα του θυμίζει συμβολισμό σταγόνας νερού και το οποίο έχει δύο μεγάλα λευκά μάτια, που μοιάζουν με μάσκα και δύο αντίθετης κατεύθυνσης λευκές καμπύλες για μύτη και στόμα και τέλος της καμπάνιας «Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό», που αποτελείται από το λευκό περίγραμμα μιας λάμπας σε μπλε φόντο, όπου μέσα στη λάμπα σχηματίζεται ένα λευκό κομμάτι παζλ. Αφ. 65 Στο ένα πάνω άκρο της αφίσας εμφανίζεται λογότυπο ινστιτούτο που οργανώνει την εκδήλωση, από ψηφιακό σχέδιο δέντρου, με φούξια κορμό, που για φύλλωμα έχει αποτυπώματα από χρωματιστές παλάμες. Πιο κάτω στο κέντρο της αφίσας υπάρχει κορδέλα που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων. Γύρω της δημιουργείται ένας κύκλος από τις παρακάτω χρωματιστές λέξεις: «Ενημέρωση», «Αποδοχή», «Αγάπη», «Υποστήριξη»,	• Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων και γύρω της λέξεις που σχετίζονται με προτροπή στην αποδοχή του αυτισμού • Λογότυπο: Ψηφιακό σχέδιο: Δέντρο με φύλλωμα από αποτυπώματα παλάμης σε κόκκινο, κίτρινο, μπλε, πράσινο	αυτισμού και του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας χωρίς την έγκριση των αυτιστικών Κορδέλα και παζλ: - Φάσμα - Ελπίδα - Ευαισθητοποίησης - Κλινική προσέγγιση Λογότυπο: - Διαφορετικότητα - Φάσμα

«Συνύπαρξη», «Σεβασμός». Αφ. 66 Αφίσα μουσικών που συμμετέχουν στην μουσική εκδήλωση και λογότυπα χορηγών και υποστηρικτών. Αφ. 67α Σκούρο μπλε φόντο στην μισή αφίσα και επάνω το κείμενο, ενώ στην άλλη μισή αφίσα φωτογραφία της Γέφυρας Χαριλάου Τρικούπη (Ρίου – Αντιρρίου) φωτισμένης, με τις ίδιες μπλε αποχρώσεις. Από κάτω το λογότυπο της καμπάνιας «Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό», που αποτελείται από το λευκό περίγραμμα μιας λάμπας σε μπλε φόντο και μέσα στη λάμπα σχηματίζεται ένα λευκό κομμάτι παζλ. Αφ. 67β Σκούρα μπλε φωτογραφία σημαντικών τοπόσημων και μνημείων από διάφορα μέρη του κόσμου (όπως η Όπερα του Σύνδνεϋ και το Empire State Building). Τέλος, στο πλαϊνό μέρος της φωτογραφίας το λογότυπο της καμπάνιας «Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό» αποτελείται από το λευκό περίγραμμα μιας λάμπας σε μπλε φόντο, όπου μέσα στη λάμπα σχηματίζεται ένα λευκό κομμάτι παζλ. Αφ. 68 Λευκό φόντο σε μπλε ακανόνιστο πλαίσιο. Πάνω στην μία άκρη σύμβολο ‘φτερωτής’ καρδιάς σε	• Αφίσα μουσικών εκδήλωσης • Λογότυπα χορηγών και υποστηρικτών • Μπλε • Τοπόσημο της Ελλάδας φωτισμένο μπλε • Λογότυπο: - Καμπάνιας «Άναψε μπλε φως στον αυτισμό»: Λάμπα και μέσα κομμάτι παζλ • Μπλε • Τοπόσημο του κόσμου φωτισμένα μπλε • Λογότυπο: - Καμπάνιας «Άναψε μπλε φως στον αυτισμό»: Λάμπα και μέσα κομμάτι παζλ • Μπλε • Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων	Αναφορά σε είδος εκδήλωσης Διαφήμιση Χορηγών Διαφήμιση συμμετοχής Ελλάδας σε μπλε καμπάνια Μπλε χρώμα Μπλε φωταγωγήση ως τρόπος εορτασμού Κομμάτι παζλ Διαφήμιση απήχησης μπλε καμπάνιας ανά τον κόσμο Μπλε χρώμα Μπλε φωταγωγήση ως τρόπος εορτασμού Κομμάτι παζλ Μπλε Κορδέλα και παζλ: - Φάσμα - Ελπίδα Ευαισθητοποίησης

πορτοκαλί χρώμα, ενώ στην άλλη άκρη μικρή κορδέλα που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων. Στο κέντρο σήματα αθλητικών ομάδων που συμμετέχουν στην εκδήλωση και λογότυπα χορηγών.	• Σύμβολο φτερωτής καρδιάς • Σήματα αθλητικών ομάδων που συμμετέχουν εθελοντικά σε εκδήλωση • Λογότυπα χορηγών	- Κλινική προσέγγιση Σύμβολο καρδιάς Αύξηση γοήτρου αθλητικών ομάδων και χορηγών μέσω διαφήμισης υποστήριξής τους σε εκδήλωση
Αφ. 69α Σε λευκό φόντο μεγάλη ψηφιακή εικόνα δέντρου με καφέ κορμό και αντί για φύλλωμα, κομμάτια παζλ πυκνά τοποθετημένα, δημιουργούν διαδοχικές κάθετες ζώνες χρώματος στις αποχρώσεις του ουράνιου τόξου.	• Ψηφιακό σχέδιο: Δέντρο με φύλλωμα κομμάτια παζλ σε χρώματα ουράνιου τόξου	- Διαφορετικότητα - Φάσμα [Φύλλωμα ίσως συμβολίζει κεφάλι παιδιού (αυτισμός ως εγκεφαλική βλάβη)]
Αφ. 69β Υπάρχει και πάλι στην μία πλευρά της αφίσας το ίδιο δέντρο με αυτό της αφίσας 69α με τη διαφορά ότι μερικά από τα κομμάτια παζλ που αντικαθιστούν τα φύλλα του δέντρου, είναι σχεδιασμένα λίγο πιο μακριά από το δέντρο σαν φύλλα που έχει πάρει μόλις ο αέρας.	• Ψηφιακό σχέδιο: Δέντρο με φύλλωμα κομμάτια παζλ σε χρώματα ουράνιου τόξου	- Διαφορετικότητα - Φάσμα [Φύλλωμα ίσως συμβολίζει κεφάλι παιδιού (αυτισμός ως εγκεφαλική βλάβη)]
Αφ. 70 Ψηφιακό σχέδιο που θυμίζει cartoon, με τρία ζώακια που θυμίζουν αρκουδάκια σε ένα πλαίσιο που μάλλον αναπαριστά φυσικό τοπίο με πράσινη επιφάνεια στην οποία αυτά στέκονται και γαλάζιο φόντο, μάλλον ως ουρανό. Τα δύο πιο σκουρόχρωμα καφέ αρκουδάκια στέκονται με ίδια στάση σώματος στο πίσω μέρος της	• Ψηφιακό σχέδιο: 3 cartoon αρκουδάκια: - 2 ίδια, κοιτούν το τρίτο - 1 λίγο διαφορετικό πιο μπροστά, κοιτάζει κάπου αόριστα	Διαφορετικότητα (επισημαίνεται και από μήνυμα αφίσας) Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου: ως διαφορετικό αρκουδάκι με 'χαμένο' βλέμμα (τεχνική ανοικείωσης: προσπαθεί να αποφύγει το ζήτημα του αυτισμού, αναπαριστώντας το σε μία αφηρημένη

εικόνας κοιτώντας προς ένα άλλο αρκουδάκι πιο ανοιχτόχρωμο που βρίσκεται πιο μπροστά στην εικόνα, κοιτώντας αόριστα και έχοντας λίγο διαφορετική στάση όσον αφορά τα πάνω άκρα του. Πιο πάνω υπάρχει μικρό λογότυπο της διοργανώτριας ΜΚΟ, που αποτελείται από τρεις φιγούρες που συμβολίζουν τρεις ανθρώπους. Δύο μεγαλύτερες φιγούρες που στερεοτυπικά συμβολίζουν δύο ενήλικες μία γυναίκα κρίνοντας από ροζ σχήμα φουστανιού και μάλλον έναν άντρα κρίνοντας από μπλε χρώμα φιγούρας με διαφορετικό σχήμα από την προηγούμενη. Ανάμεσα τους βρίσκεται μία μικρότερη πορτοκαλί φιγούρα την οποία φαίνεται σαν να κρατούν από τα χέρια. Στο τέλος λογότυπο εμπορικού συγκροτήματος όπου έγινε η εκδήλωση.	• Λογότυπο συλλ. γον: Αφαιρετικές φιγούρες που συμβολίζουν οικογένεια, κρατιούνται χέρι-χέρι (ροζ: μητέρα, μπλε: πατέρα, μικρή πορτοκαλί: αυτιστικό παιδί) • Λογότυπο εμπορικού καταστήματος	κατάσταση διαφορετικότητας και μεταφέροντας το σε cartoon ζώου, απομακρύνοντας το από την ανθρώπινη φύση) Στερεότυπη απεικόνιση οικογένειας / φύλων Αυτισμός ως παιδική κατάσταση Γονείς: έργο φροντίδας αυτιστικού παιδιού Αύξηση γοήτρου μέσω διαφήμισης εμπορικού καταστήματος, λόγω υποστήριξης σε εορταστική εκδήλωση
2018 Αφ. 71 Ημι-διάφανα κομμάτια παζλ στη μία πλευρά της αφίσας. Διαβαθμισμένα από τα μεγαλύτερα κομμάτια, που καταλαμβάνουν την μία πάνω γωνία της αφίσας, προς τα μικρότερα που κατεβαίνουν χαμηλά στην πλευρά της. Τα χρώματα των κομματιών παζλ είναι κίτρινο, πορτοκαλί, φούξια, πράσινο και γαλάζιο σε ήπιους τόνους και μοιάζουν να λαμпыρίζουν.	• Κομμάτια παζλ σε διάφορα χρώματα • Λογότυπο: Τέσσερα κομμάτια παζλ σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε, ενωμένα σε τετράγωνο παζλ	Παζλ Φάσμα (δηλώνεται και λεκτικά)

Το λογότυπο του διοργανωτή συλλόγου, που βρίσκεται χαμηλά στο κέντρο της εικόνας αποτελείται από τέσσερα κομμάτια παζλ, που ενώνονται μεταξύ τους δημιουργώντας ένα νοητό τετράγωνο. Το κάθε κομμάτι έχει άλλο χρώμα: μπλε, κίτρινο, κόκκινο, πράσινο. Αφ. 72α Σε σκούρο μπλε φόντο, στο κέντρο της εικόνας ζωγραφισμένο ψηφιακά σχέδιο που αποτελείται από τέσσερα κομμάτια παζλ, που ενώνονται μεταξύ τους δημιουργώντας ένα νοητό τετράγωνο. Το κάθε κομμάτι έχει άλλο χρώμα: κίτρινο, πράσινο, κόκκινο, μπλε. Αφ. 72β Το σχέδιο της αφίσας 72α επαναλαμβάνεται σε λίγο μικρότερο μέγεθος και αυτή τη φορά σε λευκό φόντο. Αφ. 73α Αφίσα με λευκό φόντο. Στη μία της γωνία μικρό σχέδιο κορδέλας που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων. Στην άλλη πλευρά κατεβαίνοντας προς το κέντρο βρίσκονται τέσσερα σήματα των σωμάτων ασφαλείας, λόγω του ότι η εκδήλωση έχει θέμα «Η διαχείριση των αυτιστικών ατόμων από τα σώματα ασφαλείας». Λίγο πιο κάτω	• Μπλε • Ψηφιακό σχέδιο: Τέσσερα κομμάτια παζλ σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε, ενωμένα σε τετράγωνο • Ψηφιακό σχέδιο: Τέσσερα κομμάτια παζλ σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε, ενωμένα σε τετράγωνο • Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ βασικών χρωμάτων • Σήματα σωμάτων ασφαλείας • Φωτογραφία: - Παιδί - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - Άνω θώρακας, γυμνός και κεφάλι	Παζλ Φάσμα Παζλ Φάσμα Κορδέλα και παζλ: - Φάσμα - Ελπίδα Ευαισθητοποίησης - Κλινική προσέγγιση Αναφορά σε θέμα εκδήλωσης Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου ως: - Παιδί - Αγόρι - Όμορφο - Αποκομμένο - Αναζητά βοήθεια μη-Αυτιστικών (υποκινητική

ακολουθεί φωτογραφία, επεξεργασμένη έτσι ώστε να δίνει το εφέ συναρμολογημένου παζλ, αν και κάποια κομμάτια από τις γωνίες και τις άκρες λείπουν και βρίσκονται λίγο πιο πέρα. Η φωτογραφία του πάζλ δείχνει σε πορτοκαλί φόντο ένα λευκό παιδί, συμπεραίνεται ότι μάλλον πρόκειται για αγόρι, κοντοκουρεμμένο με ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά. Η φωτογραφία έχει υποστεί κάποια επεξεργασία που κάνει το παιδί να φαίνεται θολό, σαν να είναι πίσω από θολό γυαλί ή ένα τείχος πάγου. Το παιδί φαίνεται σαν να ακουμπάει τις ανοιχτές παλάμες του, που έχει υψωμένες μπροστά του, λίγο πάνω από τους ώμους του, πάνω σε αυτό το τείχος. Το παιδί δεν φαίνεται να φοράει μπλούζα, κρίνοντας από το ακάλυπτο πάνω μέρος του θώρακά του. Έχει γουρλωμένα ανοιχτά μάτια κοιτώντας ευθεία μπροστά προς τον θεατή της αφίσας. Τα φρύδια του είναι ανασηκωμένα. Η έκφρασή του και η στάση του σώματος του θα μπορούσε να εκφράζει αγωνία και αναζήτηση εξωτερικής βοήθειας. Δημιουργείται η αίσθηση ότι το παιδί είναι παγιδευμένο και προσπαθεί να ελευθερωθεί, κάτι που ενισχύεται από το εφέ του θολού τείχους μπροστά του. Τα κομμάτια που λείπουν από τις άκρες του παζλ, δημιουργούν ίσως αίσθηση αποσύνθεσης της εικόνας και άρα του εικονιζόμενου.	- Εφέ που δίνει την αίσθηση ότι η φωτογραφία είναι αποτέλεσμα παζλ - Κάποια κομμάτια αποκομμένα από παζλ - Εφέ που κάνει το Παζλ θολό, δημιουργεί αίσθηση χωρίσματος ανάμεσα σε παιδί και θεατή - Ανοιχτές παλάμες παιδιού πάνω σε νοητή διάφανη επιφάνεια από παζλ μπροστά του - Έκφραση αγωνίας, βλέμμα προς θεατή και αναζήτησης εξωτερικής βοήθειας	λειτουργία εικόνας) Παζλ Κομμάτιασμα/ Αποσύνθεση Ευαλωτότητα Αντισμός ως: τείχος, εγκλωβισμός, απομόνωση,

Αφ. 74α Κομμάτια παζλ σε διάφορα έντονα χρώματα, που θυμίζουν ζωγραφιά με στυλό και νερομπογιά, δημιουργούν σχεδόν μια σειρά που περιγράφει την αφίσα. Στο κέντρο της αφίσας το λογότυπο του συλλόγου που διοργανώνει την εκδήλωση σε μεγάλο μέγεθος. Αποτελείται από ψηφιακό σχέδιο τριών ίδιων φιγούρων γεμισμένων με διαφορετικό η καθεμία χρώμα: κόκκινη, πράσινη και κίτρινη. Η πράσινη φιγούρα στο κέντρο μοιάζει σαν να είναι ένα βήμα μπροστά από τις άλλες δύο. Τα πόδια τους από ένα σημείο και κάτω σχεδόν καλύπτονται από ένα γαλάζιο κυματιστό σχέδιο, που μάλλον συμβολίζει το νερό.	• Κομμάτια παζλ σε διάφορα χρώματα • Λογότυπο συλλ.: Τρεις αφαιρετικές ανθρώπινες φιγούρες σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο χρώμα, στέκονται μέσα σε μπλε κυματιστή λωρίδα που θυμίζει νερό	Παζλ Φάσμα
Αφ. 74β Τα κομμάτια παζλ στο περίγραμμα παραμένουν ίδια. Το λογότυπο μετακινείται στο τέλος της αφίσας σε σμίκρυνση.	• Κομμάτια παζλ σε διάφορα χρώματα • Λογότυπο συλλ.: Τρεις αφαιρετικές ανθρώπινες φιγούρες σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο χρώμα, στέκονται μέσα σε μπλε κυματιστή λωρίδα που θυμίζει νερό	Παζλ Φάσμα
Αφ. 75 Αυτή η οριζόντια αναπτυσσόμενη αφίσα έχει μορφή πρόσκλησης κάτι που δηλώνεται και στην μία πάνω γωνία της γραπτά. Είναι όλη σε χρώμα μπλε. Στο κάτω μέρος καταλαμβάνουν πολύ χώρο τα λογότυπα των χορηγών, ενώ στην μία πλευρά λίγο πιο πάνω	• Μπλε • Μπάλα μπάσκετ • Σήματα αθλητικών ομάδων • Λογότυπο Καμπάνιας «Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό»:	Μπλε Αναφορά σε περιεχόμενο εκδήλωσης Αύξηση γοήτρου συμμετεχόντων ‘Φωτίζοντας’ τον αυτισμό: Λάμπα και παζλ

δημιουργούν μια σειρά στην κάτω πλευρά της αφίσας και σταδιακά ανεβαίνουν προς την μία πλευρά της καλύπτοντας όλο και λιγότερη επιφάνεια. Ένα κομμάτι μόνο βρίσκεται στην κορυφή της ίδιας πλευράς και δίπλα της το μήνυμα «Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού» όπου η λέξη «αυτισμός» είναι γραμμένη με κεφαλαία γράμματα, χρωματισμένα στα ίδια χρώματα με τα κομμάτια παζλ της εικόνας. Στην άλλη πλευρά της αφίσας στο κάτω μισό της, πάνω από τη σειρά παζλ υπάρχει η φιγούρα άνω μέρους του θώρακα και του κεφαλιού ενός παιδιού, σε θέση προφίλ. Με βάση στερεοτυπικές απεικονίσεις, η φιγούρα μοιάζει να αναφέρεται σε παιδί αρσενικού γένους. Η μπλούζα του έχει έντονο πράσινο χρώμα, ενώ το κεφάλι είναι γεμισμένο με μαύρο χρώμα. Το περίγραμμα του κεφαλιού φανερώνει πως το παιδί έχει κοντά μαλλιά. Στο πίσω και άνω μέρος του κρανίου, στη θέση του μαύρου χρώματος, υπάρχουν τέσσερα διαφορετικού χρώματος κομμάτια παζλ, από τα οποία τα τρία (κόκκινο, κίτρινο και μπλε) είναι ενωμένα σχηματίζοντας μια ορθή γωνία, ενώ το τέταρτο (πράσινο) βρίσκεται παραδίπλα, σε σημείο που οι θεατές διαπιστώνουν πως αν ενωνόταν σε αυτή τη θέση θα σχημάτιζε ένα νοητό τετράγωνο. Κάτω από τον τίτλο της ημερίδας στο λογότυπο του	- Αγόρι - Άνω θώρακας και κεφάλι σε μαύρο χρώμα, ενώ σε πίσω μέρος κρανίου σχηματίζεται παζλ σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο και μπλε χρώμα που σχεδόν σχηματίζει ένα τετράγωνο • Λογότυπο: Φιγούρες ανθρώπινων κεφαλιών που επικοινωνούν προφορικά και μετά από ακουστική πρόσληψη μηνυμάτων, ακολουθεί νοητική επεξεργασία μηνύματος	αυτιστικού ατόμου: - απρόσωπο - παιδί - αγόρι - εγκεφαλική βλάβη - φάσμα ‘Κανονικότητα’: το λογότυπο συλλ. προτείνει προφορική επικοινωνία και ακουστική και νοητική ικανότητα, ως απαραίτητες για επικοινωνία

διοργανωτή επαγγελματικού συλλόγου φαίνονται δύο σχέδια ίδιων ανθρώπινων κεφαλιών σε προφύλ, τοποθετημένα αντικριστά. Κάποιες διαβαθμισμένου μεγέθους καμπύλες μπροστά από το στόμα του κάθε προσώπου συμβολίζουν την προφορική επικοινωνία μεταξύ των προσώπων, ενώ ανάμεσα στα μέτωπα τους είναι σχεδιασμένο σαν να αιωρείται ένα ανθρώπινο αυτί, από του οποίου τις δύο πλευρές, ξεκινούν δύο καμπύλες διακεκομμένες γραμμές που η κάθε μία καταλήγει μέσα σε ένα από τα δύο ζωγραφισμένα κεφάλια. Αφ. 76β Τα κομμάτια παζλ είναι τοποθετημένα στο περίγραμμα της αφίσας με τον ίδιο τρόπο, όπως στην αφίσα 76α και υπάρχει ακόμα το ίδιο λογότυπο. Απουσιάζει μόνο η φιγούρα του παιδιού. Αφ. 76γ Εμφανίζεται ξανά η φιγούρα του παιδιού από την αφίσα 76α, σε μεγέθυνση και ελφρώς περικομμένη στο πίσω μέρος της (πίσω μέρος κρανίου παιδιού). Υπάρχουν γύρω του μόνο τρία κομμάτια παζλ αυτή τη φορά, ένα πάνω από το κεφάλι του και δύο μπροστά από την φιγούρα, στο κάτω μέρος της αφίσας. Αφ. 77 Μαύρο φόντο με μικρό ποσοστό διαφάνειας, το οποίο επιτρέπει στον	• Κομμάτια παζλ σε έντονα χρώματα • Κομμάτια παζλ σε έντονα χρώματα • Επανάληψη φιγούρας από σελίδα 76α • Φωτογραφία: - Κάτω από μαύρη διαφάνεια	Παζλ Παζλ Φάσμα Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου: - απρόσωπο - παιδί - αγόρι - εγκεφαλική βλάβη - φάσμα Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου: - απρόσωπο - παιδί

θεατή της αφίσας να δει, πίσω από το κείμενο-πρόγραμμα εκδήλωσης, δύο σώματα, ένα μάλλον ενήλικης γυναίκας και ένα παιδιού, να στέκονται αγκαλιασμένα. Το πρόσωπο του ενήλικου ατόμου δεν φαίνεται καθόλου, όμως το πρόσωπο του παιδιού φαίνεται εν μέρει θολά, εκτός από ένα σημείο στο ύψος των ματιών, όπου το θολό μαύρο στρώμα αποσύρεται από την φωτογραφία σαν να έχει σκιστεί και μας επιτρέπει να δούμε τα μάτια του παιδιού, το οποίο στέκεται ακουμπώντας το πλαϊνό μέρος του κεφαλιού του στην κοιλιά του ενήλικου ατόμου, που βρίσκεται όρθιο δίπλα του και το αγκαλιάζει. Το παιδί έχει λευκό δέρμα και καστανά μάτια. Τα μαλλιά του είναι στο ίδιο χρώμα και κοντοκουρεμένα, ίσως για να δηλώσουν ότι πρόκειται για παιδί γένους αρσενικού. Το παιδί έχει το βλέμμα του στην ευθεία του οπτικού του πεδίου, χωρίς να προσδιορίζεται που κοιτάει. Ο θεατής της αφίσας δεν συμπεριλαμβάνεται στο οπτικό αυτό πεδίο. Στο πάνω μέρος της αφίσας, υπάρχει το λογότυπο του συλλόγου γονέων που διοργανώνει την εκδήλωση, το οποίο αποτελείται από ένα φούξια καλλιγραφικό «Α», το οποίο καταλήγει στην μία πλευρά του, με μία καμπύλη γραμμή, να σχηματίζει μισό σύμβολο καρδιάς. Πίσω από το καλλιγραφικό αυτό γράμμα, υπάρχει	- Ενήλικη γυναίκα ως μητέρα (φαίνεται μόνο κορμός) αγκαλιάζει - Παιδί - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - Άνω κορμός και κεφάλι - Ακουμπάει το κεφάλι του πάνω στην γυναίκα - Ουδέτερη έκφραση - Κοιτάει κάπου αόριστα - Εστίαση στο βλέμμα, 'σκίζοντας' το μαύρο φίλτρο στο σημείο των ματιών • Λογότυπα συλλ. Γον.: - γράμμα «Α» σχηματίζει σύμβολο καρδιάς και έχει γέμισμα από παζλ στη μισή • Λογότυπα υποστηρικτών	- αγόρι - όμορφο - ουδέτερη έκφραση - εστίαση σε 'απουσία' βλεμματικής επαφής - μητέρα-φροντίστρια - σωματική επαφή με μητέρα ως ένδειξη στοργής Μαύρο φίλτρο: - Απομόνωση - Ίσως όχι τυχαία επιλογή μαύρου χρώματος, για να δηλώσει προσωπική τραγωδία Παζλ Σύμβολο καρδιάς Φάσμα Φροντίδα, Αγάπη γονέων Διαφήμιση υποστηρικτών

ένα χρωματιστό παζλ (φούξια, κίτρινο, μπλε) το οποίο είναι σχεδιασμένο έτσι που να σχηματίζει το υπόλοιπο μισό της καρδιάς. Παρακάτω υπάρχουν και δύο λογότυπα υποστηρικτών. Αφ. 78 Σε απαλό μωβ φόντο είναι ζωγραφισμένο ψηφιακά ένα κομμάτι παζλ με γέμισμα που θυμίζει μουσικό πεντάγραμμο (λόγω του ότι πρόκειται για μουσική εκδήλωση για την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού από μουσικό σχολείο). Το λογότυπο του συνδιοργανωτή συλλόγου γονέων αποτελείται από πέντε σχέδια χρωματισμένων ανοιχτών παλαμών, τοποθετημένες η μία δίπλα στην άλλη με τρόπο που δημιουργεί έναν νοητό κύκλο.	• Κομμάτι παζλ και μέσα πεντάγραμμο με νότες • Λογότυπο συλλ. Γον.: Κύκλος από χρωματιστές παλάμες	Παζλ Αναφορά σε είδος εκδήλωσης Διαφορετικότητα
Αφ. 79α Στην εικόνα εμφανίζεται ένα ψηφιακά σχεδιασμένο παζλ, που καλύπτει το πάνω μέρος της αφίσας, δίνοντας την εντύπωση παζλ που αποσυντίθεται αφήνοντας το φόντο της αφίσας λευκό. Τα κομμάτια παζλ έχουν γέμισμα από μοτίβο κυψελών σε διάφορα χρώματα (κόκκινο, πράσινο, κίτρινο, μπλε). Αφ. 79β Στο κέντρο σχέδιο κορδέλας που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ κόκκινων, κίτρινων και μπλε αποχρώσεων.	• Παζλ με μοτίβο και κόκκινο, κίτρινο, μπλε και πράσινο χρώμα • Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ σε βασικά χρώματα	Παζλ Φάσμα Πολυπλοκότητα Παζλ και Κορδέλα Φάσμα Πολυπλοκότητα Ελπίδα Ευαισθητοποίησης Κλινική αντιμετώπιση

Αφ. 80 Σε ορθογώνιο πλαίσιο διαγώνια τοποθετημένο, βρίσκεται το κείμενο και η εικόνα της αφίσας. Το φόντο είναι κίτρινο και στο κέντρο υπάρχουν, η μία δίπλα στην άλλη, οι φωτογραφίες δύο παιδιών που είναι όμως έτσι επεξεργασμένες, ώστε να φαίνονται ελάχιστα πίσω από ένα θολό φίλτρο. Στην μία εικόνα φαίνεται ένα παιδί, μάλλον κορίτσι κρίνοντας από το χτένισμα των μαλλιών. Η φωτογραφία είναι πολύ κοντινή στο πρόσωπο του κοριτσιού και μοιάζει να εστιάζει στα χαρακτηριστικά του. Το παιδί κρατάει λουλούδια μπροστά από το πρόσωπο του και η έκφραση στο πρόσωπο του παιδιού δείχνει χαμογελαστή. Στη διπλανή φωτογραφία που είναι τραβηγμένη από μεγαλύτερη απόσταση ένα άλλο παιδί, πιθανώς αγόρι, είναι ελαφρώς σκυμμένο πάνω σε μια ξύλινη επιφάνεια, στην οποία είναι τοποθετημένα τρία αυτοκινητάκια-παιχνίδια. Το παιδί κρατάει με το χέρι του το ένα από αυτά και το βλέμμα του είναι μάλλον στραμμένο προς αυτό, επίσης, ενώ έχει ουδέτερη έκφραση. Αφ. 81 Σε λευκό φόντο στην ενημερωτική αυτή αφίσα συλλόγου επαγγελματιών υπάρχει το λογότυπο πάνω-πάνω, όπου φαίνονται δύο σχέδια ίδιων	• Θολές φωτογραφίες: Δύο παιδιών • - Κορίτσι - Χαμογελαστό - Κρατάει Λουλούδια - Εστίαση σε χαρακτηριστικά προσώπου, αν και πολύ θολωμένη, για να δηλώσει σύνδρομο Down • - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - Ουδέτερη έκφραση - Εστίαση σε ασχολία παιδιού με αυτοκινητάκια • Λογότυπο: Φιγούρες ανθρώπων κεφαλιών που επικοινωνούν προφορικά και μετά από ακουστική	αυτισμού Αυτισμός και Σύνδρομο Down ως βλαβες παιδικής ηλικίας Αυτιστικό άτομο: - Παιδί - Αγόρι - Σε αντίθεση με κορίτσι με σύνδρομο Down, αναπαριστάται απομονωμένο, αφοσιωμένο στην ενασχόλησή του, χωρίς 'βλεμματική επαφή' με θεατή και με ουδέτερη έκφραση Στατικό παιχνίδι με αυτοκινητάκια συμβολίζει αυτισμό Πρόσωπα παιδιών καλύπτονται από θολό φίλτρο, κάνοντάς τα πιο απόμακρα ‘Κανονικότητα’: το λογότυπο συλλ. προτείνει προφορική επικοινωνία και ακουστική και νοητική ικανότητα, ως απαραίτητες για επικοινωνία

ανθρώπων κεφαλιών σε προφίλ, τοποθετημένα αντικριστά. Κάποιες διαβαθμισμένου μεγέθους καμπύλες μπροστά από το στόμα του κάθε προσώπου συμβολίζουν την προφορική επικοινωνία μεταξύ των προσώπων, ενώ ανάμεσα στα μέτωπα τους είναι σχεδιασμένο σαν να αιωρείται ένα ανθρώπινο αντί, από του οποίου τις δύο πλευρές, ξεκινούν δύο καμπύλες διακεκομμένες γραμμές που η κάθε μία καταλήγει μέσα σε ένα από τα δύο ζωγραφισμένα κεφάλια. Στην μία πλευρά της αφίσας, καθώς και στο λογότυπο του συλλόγου μέρος της αφίσας καλύπτεται από πορτοκαλί χρώμα. Το ίδιο χρώμα έχει και η μοναδική έγχρωμη λέξη του κειμένου, που είναι η λέξη αυτισμός στο πάνω μέρος της αφίσας. Η αφίσα είναι σχεδιασμένη με τρόπο που ανά μερικά εκατοστά παρουσιάζονται «Πρώιμα Σημάδια Αυτισμού», όπως δηλώνεται στην αφίσα, ομαδοποιημένα κάτω από συγκεκριμένη ηλικιακή κατηγορία και συνοδεύονται από ζωγραφισμένα σχέδια, στα οποία αναπαριστάται το ίδιο πάντα παιδί σε διαφορετικές ηλικίες, οι οποίες αποτυπώνονται στο πρόσωπο και στο μέγεθος του σώματος, που όμως μετά από κάποιο σημείο φαίνεται να ξεφεύγει από τα ηλικιακά πλαίσια τα οποία αναφέρονται στην αφίσα. Το παιδί είναι αγόρι, με λευκό δέρμα, ξανθά μαλλιά και γαλάζια μάτια. Οι δύο	πρόσληψη μηνυμάτων, ακολουθεί νοητική επεξεργασία μηνύματος • Οπτικές αναπαραστάσεις «πρώιμων σημάδιων» αυτισμού με βάση βιολογική ηλικία και αναπτυξιακές κλίμακες σε ζωγραφισμένα σχέδια: - Παιδί - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - Η ηλικιακή απεικόνιση δεν συνάδει πάντα με ηλικιακή κατηγορία που αναγράφεται A) Σε τρεις εικόνες: - Μητέρα προσπαθεί να τραβήξει ενδιαφέρον παιδιού με παιχνίδια γνωστικής ανάπτυξης, αντικείμενα και παιχνίδια 'διάδρασης' - Παιδί δεν ανταποκρίνεται, προσπαθεί να αποφύγει στρέφοντας κεφάλι, απόμακρο, βλέμμα αόριστο, ουδέτερη έκφραση B) Αναπαριστάται Οπτικά και λεκτικά: προσκόλληση	Αυτιστικό άτομο: - Παιδί - Αγόρι - Ουδέτερη έκφραση Μητέρα-φροντίστρια «Πρώιμα σημάδια» σε οπτικές αναπαραστάσεις: - Απουσία ενδιαφέροντος, 'διάδρασης' και συμμετοχής σε παιχνίδι που επιλέγει η μητέρα - Απουσία βλεμματικής Επαφής - Προσκόλληση σε Πράγματα που Τίθενται ως 'ασυνήθιστα' - Προτίμηση σε μοναχικό παιχνίδι - Στερεότυπο παιχνίδι - Απουσία εκφράσεων - Απουσία αντίληψης τρίτων στον χώρο - Υπερευαισθησία

πρώτες εικόνες αφορούν την ηλικία των τεσσάρων μηνών. Στην πρώτη το παιδί φορώντας ρούχα σε μωβ και ροζ χρώματα, κάθεται στο πάτωμα ενώ μπροστά του υπάρχουν τρεις σειρές από πέντε κύβους με αγγλικά γράμματα και σχήματα στις πλευρές τους. Η μία σειρά είναι τοποθετημένη πάνω στην άλλη δημιουργώντας ένα τετράγωνο. Από την σειρά που βρίσκεται πάνω-πάνω λείπει ένας κύβος για να ολοκληρωθεί το τετράγωνο. Τον κύβο αυτόν τον κρατάει ένα, μάλλον ενήλικο άτομο, που από τα συμφραζόμενα του κειμένου υπονοείται πως πρόκειται για τον φροντιστή γονιό του παιδιού και κρίνοντας από τα χέρια που φαίνονται μόνο στην εικόνα πρόκειται για γυναίκα, στις οποίας το χέρι που δεν κρατάει τον κύβο αποτυπώνεται κάποια ένταση, η οποία ίσως υποδηλώνει την προσπάθεια να τραβήξει το ενδιαφέρον του παιδιού στο παιχνίδι με τους κύβους. Το παιδί αποτυπώνεται με τρόπο που το κάνει να μοιάζει απόμακρο και αμέτοχο. Τα χέρια του είναι κοντά στο σώμα του και δεν έρχονται σε επαφή με τους κύβους και το βλέμμα του μοιάζει να έχει ξεφύγει από αυτούς. Το βλέμμα του είναι ουδέτερο. Στην δεύτερη απεικόνιση του πάλι στην ίδια ηλικία, ντυμένο με ροζ ρούχα, πάλι κάθεται στο πάτωμα σε στάση σχεδόν οκλαδόν και τεντώνει τα χέρια του μπροστά του	παιδιού σε αντικείμενα, όπως ανεμιστήρας Γ) Αναπαριστάται οπτικά και λεκτικά: παιδί που παίζει μόνο του, με ουδέτερη έκφραση, πλάτη σε άλλα παιδιά Δ) Αναπαριστάται Παιδί όρθιο και γυμνό σε μπανιέρα, να κλαίει ακίνητο, ενώ το βρέχει / κάνει μπάνιο η μητέρα του Ε) Αναπαριστάται: Παιδί καθισμένο σε κάγκελο σε εξωτερικό χώρο, ελαφρώς σκυμμένο, κοιτάζει απροσδιόριστα χαμηλά, πλάτη στον θεατή	

προς ένα κυλινδρικό αντικείμενο, που κρατάει στα χέρια του το ενήλικο άτομο (γυναίκα) δίπλα του. Το βλέμμα του παιδιού δεν είναι σαφές, ως προς το που κατευθύνεται και η έκφραση του είναι και εδώ ουδέτερη. Η επόμενη εικόνα συνοδεύει την ηλικία των επτά μηνών, και από το περιεχόμενό της φαίνεται να συνοδεύει την πρόταση «Δεν απολαμβάνει πρώιμα διαδραστικά παιχνίδια (π.χ. κου-κου-τσα!)», καθώς αναπαριστά ένα παιδί, το οποίο, όμως φαίνεται αρκετά μεγαλύτερο από επτά μηνών, καθισμένο οκλαδόν σε επιφάνεια, γυρισμένο σχεδόν πλάτη στον θεατή, με χέρια τεντωμένα ελαφρώς πίσω του και με παλάμες ακουμπισμένες στην επιφάνεια στην οποία κάθεται. Μπροστά του βρίσκεται μια ενήλικη γυναίκα, με παρόμοια χρώματα και χαρακτηριστικά με το παιδί, γονατισμένη μπροστά στο παιδί, της οποίας το στιγμιότυπο κίνησης που αποτυπώνεται μοιάζει με τις κινήσεις του «παιχνιδιού κου-κου-τσα!», που αναφέρεται στο κείμενο, καθώς χειρονομεί έντονα με τεντωμένα μπροστά τη χέρια και ανοιχτές παλάμες, στα αριστερά και δεξιά του προσώπου της, σαν να έχει μόλις αποκαλύψει το πρόσωπό της, ενώ και η έκφρασή της συνηγορεί στο ίδιο συμπέρασμα, αφού έχει γουρλωμένα μάτια και έντονα παραστατική έκφραση στόματος, που μοιάζει με

σούφρωμα χειλιών. Κάποιες γραμμές γύρω από τα χέρια της γυναίκας, τοποθετήθηκαν πιθανώς για να μαρτυρήσουν κίνηση. Το παιδί έχει το κεφάλι του στραμμένο προς το πλάι και ελαφρώς χαμηλωμένο, μάλλον για να δηλωθεί πως προσπαθεί να αποφύγει την συμμετοχή του στο παιχνίδι. Επόμενη εικόνα είναι αυτή που συνοδεύει τα «πρώιμα σημάδια» της ηλικίας των δώδεκα μηνών και συγκεκριμένα μοιάζει να συνοδεύει την πρόταση του αντίστοιχου κειμένου «...προσκολλάται έντονα με συγκεκριμένα αντικείμενα». Η πρόταση αυτή, αποτυπώνεται στην εικόνα η οποία είναι μοιρασμένη σε δύο επιμέρους εικόνες, στο πρώτο τμήμα της εικόνας το ίδιο παιδί στέκεται μπροστά από μία επιφάνεια, που επάνω της έχει έναν ανεμιστήρα, που από τον τρόπο που απεικονίζεται δηλώνεται πως είναι εν λειτουργία. Το παιδί μοιάζει προσηλωμένο στον ανοιχτό ανεμιστήρα. Ένα ρολόι ανάμεσά τους, πιο πίσω δείχνει την ώρα μάλλον 12.15. Στο δεύτερο απόσπασμα της ίδιας εικόνας, η αναπαράσταση είναι η ίδια ως προς όλα τα συστατικά της στοιχεία, εκτός από την ώρα που εμφανίζεται στο ρολόι, που φαίνεται στο βάθος μεν της εικόνας, αλλά ταυτόχρονα στο κέντρο της, η οποία είναι πλέον μάλλον 01.35. Περνώντας στο κείμενο που αναφέρεται στην ηλικία των είκοσι		

τεσσάρων μηνών, εμφανίζονται άλλες τρεις εικόνες. Στην πρώτη το ίδιο παιδί κάθεται οκλαδόν στο έδαφος σε πρώτο πλάνο προς τον θεατή, έχοντας το ένα του χέρι ακουμπισμένο στο έδαφος και το άλλο τεντωμένο μπροστά του, κρατώντας ένα παιχνίδι που μοιάζει με ζώο. Το βλέμμα του είναι στραμμένο στο παιχνίδι. Η έκφρασή του είναι ουδέτερη. Αρκετά πιο πίσω του φαίνονται άλλες φιγούρες παιδιών, κυρίως αγοριών που από τη στάση του σώματος τους συμπεραίνεται πως παίζουν μεταξύ τους. Η εικόνα μοιάζει να περιγράφει την πλειοψηφία των «πρώιμων σημαδιών» που συνοδεύουν την εικόνα, τα οποία είναι «Δεν χρησιμοποιεί, εκφράσεις προσώπου. Δεν πραγματοποιεί συμβολικό παιχνίδι. Δεν συμμετέχει σε κοινωνικό παιχνίδι με τους οικείους του. Παρουσιάζει προσκόλληση σε συγκεκριμένα αντικείμενα. Εμφανίζει επαναλαμβανόμενο στερεοτυπικό παιχνίδι. Δείχνει να μην αντιλαμβάνεται την παρουσία τρίτων ατόμων στον χώρο. Δείχνει να μην ενοχλείται όταν μένει πολύ ώρα μόνο του». Στη δεύτερη εικόνα που αναφέρεται στην ίδια ηλικιακή κατηγορία, το παιδί αναπαριστάται γυμνό να στέκεται όρθιο, μέσα σε μία μπανιέρα κλαίγοντας, ενώ ένα χέρι, μάλλον ενηλίκου, κρατώντας το τηλέφωνο του ντους, το βρέχει στο σώμα. Τα χέρια του παιδιού είναι		

ακίνητα ευθυγραμμισμένα με τον κορμό του παιδιού, τα μάτια του είναι κλειστά και το στόμα του ανοιχτό σαν να βγαίνει ήχος, την ώρα που κλαίει. Μία από τις φράσεις που είναι γραμμένες δίπλα στην εικόνα και η οποία μάλλον συνδέεται με την επιλογή της εικόνας είναι η εξής: «Παρουσιάζει και εκδηλώνει εντονότερα υπερευαισθησία ή υποευαισθησία σε διάφορα ερεθίσματα». Τέλος, υπάρχει μια τελευταία εικόνα όπου το παιδί είναι καθισμένο πάνω σε ένα κάγκελο κοντά στο έδαφος, σε εξωτερικό χώρο, γυρισμένο πλάτη προς τον θεατή της αφίσας. Το πρόσωπό του φαίνεται λίγο και δείχνει ελαφρώς σκυμμένο, με το βλέμμα χαμηλά προς απροσδιόριστο σημείο. Δίπλα σε αυτήν την φωτογραφία είναι σημειωμένες οι βιβλιογραφικές πηγές που χρησιμοποιήθηκαν ως θεωρητικό υπόβαθρο του κατά την δημιουργία της αφίσας, οι οποίες όμως δεν είναι ευδιάκριτες. Αφ. 82 Το φόντο είναι μαύρο στο κάτω μέρος, σχεδιασμένο με τρόπο που το κάνει να μοιάζει σαν κατηφορικός δρόμος. Το υπόλοιπο είναι γαλάζιο με εφέ από στρογγυλά βαθουλώματα, που ξεκινούν στην μία πλευρά σε πιο μικρό μέγεθος και σταδιακά μεγαλώνουν όσο κατευθύνονται προς την άλλη	• Μπλε • Ψηφιακό σχέδιο Ποδηλάτου • Τέσσερα κομμάτια παζλ (κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε) ενωμένα σε τετράγωνο • Τρία μπαλόνια σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο • Λογότυπο συλλ.:	Μπλε Αναφορά σε είδος εκδήλωσης Παζλ Φάσμα Μπαλόνια ίσως ως σύμβολο εορτασμού

πλευρά της αφίσας, θυμίζοντας φολίδες. Στο κέντρο βρίσκεται η ψηφιακή απεικόνιση ενός ποδηλάτου σχεδιασμένου με λευκό χρώμα, έτσι ώστε να θυμίζει ζωγραφιά. Στο μπροστινό του μέρος έχει ένα καλάθι, μέσα στο οποίο είναι τοποθετημένα τέσσερα χρωματιστά κομμάτια παζλ (πράσινο, μπλε, κόκκινο, κίτρινο), ενωμένα μεταξύ τους με τρόπο που σχηματίζεται ένα νοητό τετράγωνο. Από την πίσω ρόδα του ποδηλάτου ξεκινούν τρία σκοινιά τα οποία καταλήγουν πιο πάνω σε τρία μπαλόνια: ένα κίτρινο, ένα κόκκινο και ένα πράσινο. Στα ίδια χρώματα είναι γραμμένη ανά συλλαβή και η λέξη «ΑΥΤΙΣΜΟΣ» ακριβώς δίπλα στα μπαλόνια. Στο κάτω μέρος της αφίσας βρίσκεται το λογότυπο του διοργανωτή συλλόγου γονέων, στο οποίο φαίνεται ψηφιακό σχέδιο τριών ίδιων φιγούρων γεμισμένων με διαφορετικό η καθεμία χρώμα: κόκκινη, πράσινη και κίτρινη. Η πράσινη φιγούρα στο κέντρο μοιάζει σαν να είναι ένα βήμα μπροστά από τις άλλες δύο. Τα πόδια τους από ένα σημείο και κάτω σχεδόν καλύπτονται από ένα γαλάζιο κυματιστό σχέδιο, που μάλλον συμβολίζει το νερό. Δίπλα του είναι τοποθετημένα τα λογότυπα άλλων συνδιοργανωτών, υποστηρικτών και χορηγών. Αφ. 83	Τρεις αφαιρετικές ανθρώπινες φιγούρες σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο χρώμα, στέκονται μέσα σε μπλε κυματιστή λωρίδα που θυμίζει νερό	• Εξώφυλλο θήκης Διαφήμιση

Στην διαφημιστική αυτή αφίσα ‘ειδικού’ εκπαιδευτικού λογισμικού, φαίνεται το εξώφυλλο της θήκης του διαφημιζόμενου προϊόντος, πρόκειται για θήκη οπτικού δίσκου, τοποθετημένη σε όρθια θέση και λίγο διαγώνια, ώστε να φαίνεται η κόκκινη ράχη της με το λογότυπο. Στην εικόνα του εξωφύλλου είναι ψηφιακά σχεδιασμένα μία αίθουσα σχολικής τάξης με μπλε πάτωμα και κίτρινο τοίχο. Στο γραφείο που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της εικόνας είναι τοποθετημένος ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής. Στην οθόνη του υπάρχει ανοιχτό παράθυρο, στο οποίο φαίνεται θολά, μια εικόνα και ένα κείμενο. Στον ένα τοίχο, πίσω από τον υπολογιστή, υπάρχει ένα πλαίσιο που μοιάζει με αφίσα, στην οποία αναγράφεται το γράμμα «Dd» του αγγλικού αλφαβήτου και η εικόνα ενός τυμπάνου («Drums»). Στον άλλο τοίχο υπάρχει ένας μεγάλος πίνακας κιμωλίας. Στην καρέκλα του γραφείου, μπροστά από τον ανοιχτό ηλεκτρονικό υπολογιστή κάθεται ένα κορίτσι, κοιτώντας την οθόνη και έχοντας τα χέρια της πάνω στο πληκτρολόγιο και στο ποντίκι του υπολογιστή, ενώ όρθιος δίπλα της ένας ενήλικος άντρας, με γυαλιά, που μάλλον είναι ο δάσκαλος, έχει το ένα χέρι στερεωμένο στην μέση του και με το άλλο δείχνει κάτι στην οθόνη του υπολογιστή.	οπτικού δίσκου λογισμικού ειδικής εκπαίδευσης: • Σχολική τάξη • Δάσκαλος • Μαθήτρια εκπαιδεύεται μπροστά σε η/υ • Τρεις φωτογραφίες: • - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - Άνω θώρακας και κεφάλι - Κλείνει αυτιά με τα χέρια του - Ενοχλημένη έκφραση - Μπροστά του κύβοι με γράμματα σχηματίζουν λέξη “AUTISM” προς τον θεατή • - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - Άνω θώρακας και κεφάλι - Πρόσωπο φαίνεται λίγο ανάμεσα από ανοιχτές παλάμες μπροστά από το πρόσωπο - Κοιτάει προς τον θεατή - Χαμογελαστή έκφραση - Πολύχρωμες	καταναλωτικού προϊόντος Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου: - παιδί - κορίτσι Ειδική εκπαίδευση και χρήση νέων τεχνολογιών Εξατομικευμένη ειδική εκπαίδευση σε ξεχωριστό χώρο, ξεχωριστά από γενική τάξη Αυτιστικό άτομο ως: - παιδί - αγόρι - όμορφο - εστίαση σε άνω μέρος σώματος Ως σύμπτωμα αυτισμού: - Αισθητηριακή ευαισθησία σε ήχους - Οι κύβοι με τα γράμματα λειτουργούν μάλλον σαν επεξήγηση / ετικέτα στην εικόνα Αυτιστικό άτομο ως: - παιδί - αγόρι - όμορφο - εστίαση σε άνω μέρος σώματος - επαφή με θεατή ανάμεσα από εμπόδιο που δημιουργούν τα χέρια, που έτσι βαμμένα δηλώνουν το Φάσμα μέσα από τον συμβολισμό των χρωμάτων

Έξω από αυτήν την εικόνα, υπάρχουν τρεις μικρές φωτογραφίες, η μία δίπλα στην άλλη και γύρω τους μαύρο περίγραμμα. Στην πρώτη σε λευκό φόντο, ένα λευκό ξανθό παιδί, μάλλον αγόρι, του οποίου φαίνεται μόνο ο άνω θώρακας, τα χέρια και το κεφάλι, έχει στερεωμένους τους αγκώνες του σε μία λευκή επιφάνεια και με τις παλάμες του κλείνει τα αυτιά του. Το παιδί φοράει ριγέ κόκκινη και λευκή κοντομάνικη μπλούζα, έχει κλειστά τα μάτια του και το στόμα του και η έκφραση του μοιάζει συνοφρυωμένη, μάλλον δηλώνοντας πως κάτι το ενοχλεί. Μπροστά του υπάρχουν μεγάλοι ανοιχτόχρωμοι κύβοι, με ένα γράμμα ο καθένας στην πλευρά που βλέπει ο θεατής, οι οποίοι είναι έτσι τοποθετημένοι σε σειρά ο ένας δίπλα στον άλλον, ώστε να συμβολίζουν την λέξη «AUTISM». Στην διπλανή φωτογραφία, πάλι σε λευκό φόντο, ένα άλλο λευκό ξανθό αγόρι, το οποίο φαίνεται από τους ώμους και πάνω και μέρος των χεριών, έχει προτεταμένα τα χέρια του μπροστά του και στο ύψος του προσώπου του οι ανοιχτές, προς τον θεατή της αφίσας, παλάμες του, είναι βαμμένες με διάφορα χρώματα μπογιάς. Η μία είναι βαμμένη κόκκινη και τα δάχτυλά: κίτρινο, πράσινο, πορτοκαλί, φούξια, μωβ. Η άλλη είναι μισή βαμμένη κίτρινη και μισή γαλάζια, ενώ τα δάχτυλα: μπλε,	παλάμες με μπογιά (κόκκινο, πράσινο, κίτρινο και πολύχρωμα δάχτυλα) - Ενήλικη Γυναίκα: σκυμμένη προς παιδί, ακουμπάει τον ώμο του και το κοιτάει - Αυτιστικό Παιδί : Αγόρι Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά Γαλάζια ρούχα Κάθεται με χέρια αφημένα πάνω στα πόδια του Ουδέτερη έκφραση Στρέφει κεφάλι μακριά από γυναίκα - Υδρόγειος σφαίρα και γύρω πολύχρωμες φιγούρες πιασμένες χέρι-χέρι	Γυναίκα-φροντίστρια Αυτιστικό άτομο ως: - παιδί - αγόρι - όμορφο - απόμακρο Αδυναμία επικοινωνίας Εορτασμός Παγκόσμιας Ημέρας

φούξια, πορτοκαλί, κόκκινο, πράσινο. Τα δύο πρώτα δάχτυλα κάθε χεριού του ενώνονται με τα αντίστοιχα δύο του άλλου του χεριού, σχηματίζοντας έναν νοητό ρόμβο, μέσα από τον οποίο φαίνεται λίγο το πρόσωπο του παιδιού. Τα βλέμμα του παιδιού μάλλον κατευθύνεται προς τον θεατή της αφίσας, μέσα από τον νοητό ρόμβο που σχηματίζουν οι παλάμες του, ενώ το στόμα του είναι ανοιχτό και μοιάζει να χαμογελά ελαφρώς. Στην τρίτη φωτογραφία σε ανοιχτόχρωμο φόντο φαίνονται δύο καθισμένα άτομα. Μία ενήλικη γυναίκα καθισμένη πλάγια κοιτάει ένα αγόρι, με ανοιχτόχρωμο δέρμα και χαρακτηριστικά, που κάθεται δίπλα της, ελαφρώς σκυμμένη προς το μέρος του και με το ένα της χέρι το ακουμπάει τον έναν ώμο του παιδιού, το οποίο ντυμένο στα γαλάζια, έχει ακουμπισμένες τις χούφτες του, στα γόνατά του και με ουδέτερη έκφραση έχει στρέψει το κεφάλι του προς την απέναντι πλευρά από αυτήν που βρίσκεται η γυναίκα. Στο τέλος της αφίσας υπάρχει το λογότυπο της εταιρίας και δίπλα μικρού μεγέθους ψηφιακό σχέδιο που αναπαριστά την υδρόγειο σφαίρα, στο πλάι της το στερεότυπο σχέδιο ζωγραφικής απεικόνισης ενός ήλιου και γύρω από την υδρόγειο πιασμένες χέρι-χέρι αφαιρετικές πανομοιότυπες ανθρώπινες φιγούρες διαφορετικών		

χρωμάτων, που μοιάζουν να χορεύουν και από κάτω το μήνυμα «World Autism Awareness Day». Αφ. 84 Πορτοκαλί αποχρώσεων φόντο με υδατογράφημα, στην μία πλευρά, το περίγραμμα μιας λάμπας και μέσα ένα κομμάτι παζλ. Στο κάτω μέρος της υπάρχει φωτογραφία του δημαρχείου της περιοχής, σε μια μπλε απόχρωση και ακριβώς από πάνω το λογότυπο της καμπάνιας «Άναψε μπλε φως για τον αυτισμό» αποτελείται από το λευκό περίγραμμα μιας λάμπας σε μπλε φόντο, όπου μέσα στη λάμπα σχηματίζεται ένα λευκό κομμάτι παζλ. Και μπροστά από την φωτογραφία του δημαρχείου υπάρχει ένα ψηφιακά σχεδιασμένο δέντρο, με καφέ κορμό και αντί για φύλλωμα, κομμάτια παζλ πυκνά τοποθετημένα, δημιουργούν διαδοχικές κάθετες ζώνες χρώματος στις αποχρώσεις του ουράνιου τόξου. Στο τέλος λογότυπα υποστηρικτών. Αφ. 85α Στην μία πλευρά της αφίσας, σε λευκό φόντο, θολά σκόρπια κομμάτια παζλ σε ανοιχτόχρωμες αποχρώσεις του μπλε, του πράσινου, του κόκκινου και του κίτρινου. Το ίδιο θολά φαίνονται στο κάτω μέρος της αφίσας τα λογότυπα των δύο συνδιαργανωτών φορέων σχετικών με την ψυχική υγεία. Στο ένα σε κυκλικό φόντο που	• Λογότυπο μπλε καμπάνιας «Άναψε μπλε φως στον αυτισμό»: λάμπα και μέσα κομμάτι παζλ • Φωτογραφία σχετικά με συμμετοχή δημαρχιακού κτιρίου σε μπλε καμπάνια • Ψηφιακό σχέδιο: Δέντρο με φύλλο Χρωματιστά κομμάτια παζλ σε αποχρώσεις ουράνιου τόξου • Λογότυπα υποστηρικτών • Κομμάτια παζλ σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε χρώμα • Λογότυπα διοργαν.: Α) Αφαιρετική φιγούρα σχηματίζει γράμμα 'Ψ' Β) Φιγούρα cartoon σε βάρκα κοιτάζει ήλιο με κιάλι	‘Φωτίζοντας’ τον Αυτισμό Λάμπα και παζλ Μπλε κτήρια για διαφήμιση καμπάνιας Παζλ Φάσμα [Φύλλωμα παζλ ίσως συμβολίζει κεφάλι παιδιού και άρα αυτό ως εγκεφαλική βλάβη] Διαφήμιση υποστηρικτών Παζλ Φάσμα Αυτισμός (και) ως ζήτημα ψυχικής υγείας Ελπίδα

σχηματίζεται σταυρός, τοποθετημένη μπροστά ανθρώπινη αφαιρετική φιγούρα με χέρια υψωμένα με τρόπο που η φιγούρα θυμίζει το γράμμα «Ψ». Στο άλλο σε ψηφιακά σχεδιασμένη εικόνα θάλασσας, μία αφαιρετική ανθρώπινη φιγούρα, με τριγωνικό καπέλο που βρίσκεται μέσα σε βάρκα, κρατάει ένα τηλεσκόπιο και φαίνεται να κοιτάει κάπου, ίσως προς τον ήλιο της εικόνας, διά μέσω αυτού. Αφ. 85β Ίδια εικόνα και λογότυπα με την 85α με μεγαλύτερη ευκρίνεια αυτή την φορά, και τα λογότυπα βρίσκονται εκτός των κομματιών παζλ εδώ. Αφ. 85γ Ίδια εικόνα με την 85β, χωρίς όμως τα λογότυπα. Αφ. 86 Οριζόντια ορθογώνια λευκού φόντου αφίσα. Στην μία πάνω γωνία της μικρό σχέδιο κορδέλας που δένει χιαστί και το γέμισμα της αποτελείται από παζλ πορτοκαλί, κίτρινων, μωβ και μπλε αποχρώσεων. Στο κέντρο της αφίσας φωτογραφία λευκού ξανθού αγοριού, το οποίο φαίνεται από τους ώμους και πάνω και μέρος των χεριών, έχει προτεταμένα τα χέρια του μπροστά του και στο ύψος του προσώπου του οι ανοιχτές, προς τον θεατή της αφίσας, παλάμες του, είναι βαμμένες με διάφορα χρώματα μπογιάς. Η μία είναι βαμμένη κόκκινη και τα δάχτυλά:	• Κομμάτια παζλ σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε χρώμα • Κομμάτια παζλ σε κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε χρώμα • Κορδέλα Ευαισθητοποίησης με παζλ σε διάφορα χρώματα • Φωτογραφία: - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - Άνω θώρακας και κεφάλι - Πρόσωπο φαίνεται λίγο ανάμεσα από ανοιχτές παλάμες μπροστά από το πρόσωπο - Κοιτάει προς τον θεατή - Χαμογελαστή έκφραση	Παζλ Παζλ Κορδέλα και παζλ: - Φάσμα - Πολυπλοκότητα - Ελπίδα - Ευαισθητοποίησης - Κλινική αντιμετώπιση Αυτιστικό άτομο ως: - παιδί - αγόρι - όμορφο - εστίαση σε άνω μέρος σώματος - επαφή με θεατή ανάμεσα από εμπόδιο που δημιουργούν τα χέρια, που έτσι βαμμένα δηλώνουν το Φάσμα μέσα από τον συμβολισμό των χρωμάτων

κίτρινο, πράσινο, πορτοκαλί, φούξια, μωβ. Η άλλη είναι μισή βαμμένη κίτρινη και μισή γαλάζια, ενώ τα δάχτυλα: μπλε, φούξια, πορτοκαλί, κόκκινο, πράσινο. Τα δύο πρώτα δάχτυλα κάθε χεριού του ενώνονται με τα αντίστοιχα δύο του άλλου του χεριού, σχηματίζοντας έναν νοητό ρόμβο, μέσα από τον οποίο φαίνεται λίγο το πρόσωπο του παιδιού. Τα βλέμματα του παιδιού μάλλον κατευθύνεται προς τον θεατή της αφίσας, μέσα από τον νοητό ρόμβο που σχηματίζουν οι παλάμες του, ενώ το στόμα του είναι ανοιχτό και μοιάζει να χαμογελά ελαφρώς. Παραδίπλα τα λογότυπα των διοργανωτών συλλόγων της φιλανθρωπικής εκδήλωσης, από τα οποία το ένα αποτελείται από την εικόνα μέρος ουράνιου τόξου, ενώ το άλλο από δύο ενωμένα κομμάτια παζλ, ένα φούξια και ένα μπλε, που στο σημείο ένωσης τους βρίσκεται ένα λευκό σύμβολο καρδιάς.	- Πολύχρωμες παλάμες με μπογιά (κόκκινο, πράσινο, κίτρινο και πολύχρωμα δάχτυλα) • Λογότυπα διοργανωτών συλλ. : Α) Ουράνιο τόξο Β) Δύο ενωμένα κομμάτια Παζλ (μπλε, ροζ) και στην ένωσή τους σύμβολο Καρδιάς	Η αναπαράσταση ίσως συνδέεται και με τον φιλανθρωπικό χαρακτήρα της αφίσας Λογότυπα: - Παζλ - Σύμβολο Καρδιάς
Αφ. 87 Σε λευκό φόντο, στο πάνω μέρος τρεις ψηφιακά σχεδιασμένες φιγούρες ποδηλατών, ζωγραφισμένων με απαλά χρώματα, κυρίως σε πορτοκαλί, πράσινες και μωβ αποχρώσεις, οι οποίοι βρίσκονται σχεδόν ο ένας πίσω από τον άλλον σε πολύ μικρή απόσταση. Σε μία ρόδα κάθε ποδηλάτου, υπάρχει στο κέντρο του	• Ψηφιακό σχέδιο με πολύχρωμες φιγούρες ποδηλατών • Κομμάτια παζλ σε ρόδες ποδηλάτων • Κομμάτια παζλ ενωμένα • Κομμάτια παζλ σε κόκκινο, πράσινο, μπλε χρώμα • Λογότυπα διοργανωτών και χορηγών	Αναφορά εικόνας σε είδος εκδήλωσης Παζλ Φάσμα Διαφήμιση διοργανωτών και χορηγών

ενός κίτρινου, ενός πράσινου, ενός μπλε και ενός κόκκινου. Αφ. 89β Σε λευκό φόντο υπάρχει μόνο μήνυμα και όνομα ομάδας ποδοσφαίρου, ενώ κάτω από το κείμενο αναφέρεται η ετικέτα που χρησιμοποιείται ηλεκτρονικά για την καμπάνια «Άναψε μπλε φως για τον Αυτισμό». Αφ. 90 Σε χρυσό φόντο με εφέ που δημιουργεί την αίσθηση λαμπυρίσματος, υπάρχει στο κέντρο μεγάλο χρυσό σύμβολο καρδιάς και μέσα είναι γραμμένο το μήνυμα της αφίσας. Αφ. 91 Σε χρυσό φόντο με εφέ που θυμίζει κυματισμό επιφάνειας υπάρχει γραμμένο με χρυσά γράμματα μήνυμα Αφ. 92 Σε λευκή αφίσα, στην πάνω γωνία λογότυπο διοργανωτή συλλόγου, όπου μέσα σε κόκκινο περίγραμμα συμβόλου καρδιάς, σχεδιασμένο το περίγραμμα μιας γυναίκας, που στέκεται προφίλ, κρατώντας στην αγκαλιά της και φιλώντας ένα μωρό. Δίπλα στο κεφάλι του 'μωρού' υπάρχει ένα πράσινο κομμάτι παζλ. Πιο κάτω ψηφιακά σχεδιασμένη εικόνα δύο παιδιών, από τα οποία το ένα έχει κεντρική θέση, ενώ το άλλο φαίνεται πιο πίσω και όχι ολόκληρο	- Ετικέτα καμπάνιας «Άναψε μπλε φως για τον Αυτισμό». - Χρυσό φόντο - Χρυσό σύμβολο Καρδιάς - Χρυσό φόντο - Ψηφιακό σχέδιο δύο παιδιών – αγοριών σε κίνηση, το ένα 'πετάει' έναν χαρταετό, ενώ το άλλο το ακολουθεί. Και τα δύο χαμογελούν - Λογότυπο συλλ. Γον.: Σύμβολο Καρδιάς και μέσα φιγούρα μητέρας που αγκαλιάζει το αυτιστικό μωρό της. Ο αυτισμός του παιδιού συμβολίζεται από	Μπλε καμπάνια θεωρείται ευρέως ως στήριξη προς αυτιστικά άτομα, ενώ πιθανώς να αγνοείται η μη αποδοχή της από τα αυτιστικά άτομα Χρυσό χρώμα ως χρώμα εκπροσώπησης αυτισμού, επιλεγμένο από αυτιστικά άτομα και ένδειξη αποδοχής και αγάπης προς αυτά (αντίδραση σε μπλε χρώμα) Χρυσό χρώμα ως χρώμα εκπροσώπησης αυτισμού, επιλεγμένο από αυτιστικά άτομα (αντίδραση σε μπλε χρώμα) Αυτισμός ως ζήτημα παιδικής ηλικίας και συγκεκριμένα των αγοριών Σύμβολο καρδιάς: αγάπη και φροντίδα μητέρας – φροντίστριας προς αυτιστικό παιδί της Παζλ ως σύμβολο αυτισμού

μέσα στην εικόνα. Τα παιδιά αναπαριστώνται σε κίνηση και με έκφραση που υποδηλώνει μάλλον χαρά και γέλιο. Και τα δύο παιδιά έχουν ανοιχτόχρωμη επιδερμίδα και σκούρα μαλλιά. Φοράνε μαύρα παντελόνια και το πρώτο πορτοκαλί μπλούζα, ενώ το πίσω κόκκινη. Το μπροστινό κρατάει έναν χαρταετό σε σχήμα ρόμβου, σε αποχρώσεις γαλάζιες και πορτοκαλί. Το παιδί που βρίσκεται πιο πίσω μοιάζει να κοιτάζει το μπροστινό του ενώ το βλέμμα του άλλου παιδιού κοιτάει ελαφρώς προς τα πάνω, μάλλον τον χαρταετό που βρίσκεται στον 'αέρα'.	πράσινο κομμάτι παζλ δίπλα στο κεφάλι του	
Αφ. 93 Σε λευκό φόντο, στο πάνω μέρος της αφίσας, αφαιρετικό μπλε περίγραμμα δύο φιγούρων που αγκαλιάζονται. Δεν διακρίνονται ηλικίες, γένος ή άλλα χαρακτηριστικά, παρά μόνο το ότι τα πρόσωπα είναι σχεδιασμένα με κλειστά μάτια και χαμογελαστά και ότι η μία φιγούρα είναι ψηλότερη από την άλλη που σε συνδυασμό με το ότι πρόκειται για λογότυπο συλλόγου γονέων αυτιστικών παιδιών, θα μπορούσε η μία φιγούρα να συμβολίζει γονέα και η άλλη παιδί. Ο τρόπος που αγκαλιάζονται οι δύο φιγούρες σχηματίζει ένα νοητό «Α». Στο κέντρο της αφίσας, σε πλαίσιο που θυμίζει παχιά κυματιστή γραμμή από μπλε μπογιά, που έχει δημιουργηθεί με	• Μπλε • Λογότυπο συλλ. Γον.: - 2 φιγούρες: γονέας και αυτιστικό παιδί - χαμογελαστές - αγκαλιάζονται - γράμμα «Α»	Μπλε Γονείς: Αγάπη και φροντίδα προς αυτιστικό παιδί της Αυτισμός ως ζήτημα παιδικής ηλικίας

φαρδύ πινέλο, υπάρχουν γραμμένες οι λέξεις «Ενημερώσου», «Αποδέξου», «Στήριξε». Αφ. 94 Σε μπλε φόντο, οκτώ διαφορετικού χρώματος κομμάτια παζλ, τοποθετημένα το ένα δίπλα στο άλλο σε τέτοιο ύψος, ώστε να σχηματίζεται μία σχεδόν καμπύλη γραμμή. Κάθε κομμάτι παζλ έχει ένα αχνό μοτίβο από τετραγώνια που θυμίζει μιλιμετρέ χαρτί και πάνω του ένα κεφαλαίο λευκό γράμμα με αποτέλεσμα να προκύπτει η λέξη «ΑΥΤΙΣΜΟΣ», όμως ταυτόχρονα δίπλα σε κάθε κομμάτι παζλ υπάρχει η συνέχεια μιας λέξης που με αρχικό της το εκάστοτε γράμμα του κάθε κομματιού παζλ και δίπλα μικρή επεξηγηματική πρόταση, που σχετίζεται κάθε φορά με την κάθε μία από αυτές τις λέξεις, δημιουργώντας λεκτικές αναπαραστάσεις και ερμηνείες του αυτισμού. Στην μία επάνω γωνία υπάρχει το λογότυπο του οργανισμού που δημοσίευσε το υλικό και κάτω τα λογότυπα των φορέων και των προγραμμάτων από τα οποία χρηματοδοτείται το πρόγραμμα.	• Μπλε • Κομμάτια παζλ σε διάφορα χρώματα και γράμματα σχηματίζουν λέξη «ΑΥΤΙΣΜΟΣ» • Από κάθε γράμμα της λέξης αυτισμός ξεκινάει μια καινούρια λέξη αναφορικά με τον αυτισμό και δίπλα επεξηγηματική πρόταση	Μπλε Παζλ ΑΥΤΙΣΜΟΥ Αφηρημένες, γενικευτικές και στερεότυπες έννοιες σχετικά με τον αυτισμό
Αφ. 95 Οριζόντια ορθογώνια αφίσα, με λευκό φόντο και κίτρινο πλαίσιο, περιλαμβάνει δύο ψηφιακές εικόνες τη μία δίπλα στην άλλη, κάτω από τον τίτλο «Πρώιμα Σημάδια». Κάθε εικόνα	«Πρώιμα σημάδια» αυτισμού σε λεκτική και οπτική αναπαράσταση: 1) Ψηφιακό σχέδιο: - Παιδί - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα	Κλινική αντιμετώπιση αυτισμού με όρους 'κανονικότητας' Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου ως: - παιδί - αγόρι - ουδέτερη έκφραση

συνοδεύεται από μία μικρή πρόταση που διατυπώνει ένα 'πρώιμο σημάδι αυτισμού', το οποίο αναπαριστάται οπτικά στην εκάστοτε εικόνα. Στην πρώτη απεικονίζεται ένα γονατισμένο λευκό αγόρι, με κοντά ξανθά μαλλιά και ρούχα σε αποχρώσεις του μπλε και του μωβ, που κρατάει στο κάθε του χέρι από ένα ίδιο κίτρινο αυτοκινητάκι (παιχνίδι). Άλλο ένα ίδιου χρώματος αυτοκινητάκι υπάρχει μπροστά του ενώ δεξιά και αριστερά αυτού, υπάρχουν μία και μία σειρά από τρία αυτοκίνητα-παιχνίδια. Στην μία πλευρά είναι κόκκινα και στην άλλη πράσινα. Η έκφραση του παιδιού θα μπορούσε να υποδηλώνει ότι επεξεργάζεται τα κίτρινα αυτοκινητάκια, ενώ μάλλον τα ταξινομεί ανά χρώμα σε ομάδες των τριών, καθώς το βλέμμα του πέφτει πάνω τους και η υπόλοιπη έκφρασή του είναι ουδέτερη. Η λεζάντα που το συνοδεύει είναι η εξής: «Ακατάλληλη διαχείριση των παιχνιδιών». Στην δεύτερη εικόνα το ίδιο παιδί στέκεται γονατιστό και πλάτη σε δύο άλλα παιδιά, ένα αγόρι που φοράει γυαλιά και ρούχα σε πράσινες και μπλε αποχρώσεις και ένα κορίτσι με φιόγκο στα μαλλιά ροζ ρούχα, που δείχνουν να γελούν. Το δεύτερο αγόρι είναι καθισμένο κάτω με απλωμένα τα πόδια του μπροστά, ενώ στηρίζεται στις παλάμες του, που ακουμπούν στο πάτωμα πίσω από τον κορμό του και	χαρακτηριστικά - Μπλε ρούχα - Παίζει με αυτοκίνητα ταξινομώντας τα ανά τρία με βάση χρώμα - Ουδέτερη Έκφραση 2) Ψηφιακό σχέδιο: - Παιδί - Αγόρι - Ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - Μπλε ρούχα - Γονατιστό και πλάτη σε δύο άλλα παιδιά που αλληλεπιδρούν πίσω του και γελούν - Έκφραση παιδιού, μάλλον πιο λυπημένη	«Πρώιμα σημάδια»: - «Ακατάλληλη χρήση παιχνιδιών» - «Αδυναμία επικοινωνίας και απομόνωση»

το κορίτσι δίπλα του στέκεται στα γόνατα και στα χέρια του σαν να μπουσουλάει. Το κορίτσι έχει κλειστά μάτια ενώ το αγόρι κοιτάει στην ευθεία του οπτικό του πεδίο. Το στόμα του πρώτου παιδιού είναι σχεδιασμένο ως μία καμπύλη που οι άκρες της κατευθύνονται προς τα κάτω, ίσως για να δηλώσουν ότι είναι λυπημένο ή για να δημιουργήσουν αντίθεση με τα γελαστά παιδιά που παίζουν δίπλα του. Η λεζάντα που συνοδεύει την εικόνα γράφει: «Αδυναμία επικοινωνίας και απομόνωση». Αφ. 96 Στο πάνω μέρος της αφίσας σε ανοιχτή πράσινη λωρίδα βρίσκεται το λογότυπο του θεραπευτικού κέντρου που οργανώνει την εκδήλωση, το οποίο αποτελείται από πάνω μέρος τεσσάρων ανθρώπινων φιγούρων, συμπεραίνοντας από μαλλιά και χρώματα ρούχων, πρόκειται για δύο κορίτσια και δύο αγόρια, τοποθετημένα το ένα δίπλα στο άλλο σχηματίζοντας ένα εναλλασσόμενο μοτίβο. Παρακάτω σε μαύρο φόντο το χρυσό περίγραμμα ενός πακέτου δώρου, με φιόγκο στο πάνω μέρος του, σε χρυσή απόχρωση. Το γέμισμα του πακέτου αποτελείται από φωτογραφία ουρανού με φως ήλιου και σύννεφα. Μέσα στην εικόνα του ουρανού γράφει «ΑΥΤΙΣΜΟΣ» και ακριβώς κάτω από	• Συσκευασία δώρου που μέσα γράφει «ΑΥΤΙΣΜΟΣ» και γέμισμα από φωτογραφία ουρανού • Λογότυπο θεραπευτ. Κέντρου: Μοτίβο από τέσσερις ανθρώπινες φιγούρες αγοριών και κοριτσιών (ροζ: κορίτσια, μπλε: αγόρια)	Αυτισμός ως «πολύτιμο δώρο» (εξ ουρανού;) Όροι εφησυχασμού και Υποκριτική στάση με στόχο το κέρδος, αφού η παραπάνω δήλωση προέρχεται από θεραπευτικό κέντρο Λογότυπο: Στερεότυπες απεικονίσεις φύλων

κίτρινες φατσούλες, με διαβαθμίσεις μεγέθους ώστε κάποιες να φαίνονται πιο μπροστά και κάποιες πιο πίσω στην εικόνα. Με μαύρες γραμμές για μάτια και στόμα, που διαφέρουν λίγο σε κάθε μία, όμως όλες μοιάζουν χαμογελαστές. Δίπλα υπάρχει ένα μπλε πλαίσιο που θυμίζει παλιού τύπου εισιτήριο και γράφει «boarding pass στον αυτισμό» έχοντας και ένα σύμβολο αεροπλάνου. Αφ. 98β Σε οριζόντια αφίσα με απαλό μπεζ φόντο, στην πάνω γωνία υπάρχει λογότυπο ιδρύματος πολιτισμού που δημιούργησε την αφίσα. Λίγο πιο κάτω υπάρχει το σχέδιο ενός χάρτινου αεροπλάνου ή αλλιώς σαΐτας, σε πρώτο πλάνο, ενώ μερικά σύννεφα και ένας ήλιος πιο πίσω δίνουν την αίσθηση ότι ταξιδεύει στον ουρανό. Δίπλα υπάρχει ένα μπλε πλαίσιο που θυμίζει παλιού τύπου εισιτήριο και γράφει «boarding pass στον αυτισμό» έχοντας και ένα σύμβολο αεροπλάνου. Στο κάτω μέρος λογότυπο υποστηρικτών προγράμματος. Αφ. 98γ Σε κάθετη αφίσα με απαλό μπεζ φόντο, στην πάνω γωνία υπάρχει λογότυπο ιδρύματος πολιτισμού που δημιούργησε την αφίσα. Λίγο πιο κάτω υπάρχει το σχέδιο ενός χάρτινου αεροπλάνου ή αλλιώς σαΐτας, σε πρώτο πλάνο, ενώ μερικά σύννεφα, ένας ήλιος και αφηρημένα σχέδια που	• Σχέδιο εισιτηρίου • Σύμβολο αεροπλάνου • Σχέδιο χάρτινης σαΐτας – αεροπλάνου	Διαφήμιση εκπαιδευτικού προγράμματος αυτιστικών ατόμων σχετικά με αεροπορικά ταξίδια
• Σχέδιο εισιτηρίου • Σύμβολο αεροπλάνου • Σχέδιο χάρτινης σαΐτας – αεροπλάνου	Διαφήμιση εκπαιδευτικού προγράμματος αυτιστικών ατόμων σχετικά με αεροπορικά ταξίδια	

μοιάζουν να αναπαριστούν πουλιά, πιο πίσω, δίνουν την αίσθηση ότι ταξιδεύει στον ουρανό. Δίπλα υπάρχει ένα φούξια πλαίσιο που θυμίζει παλιού τύπου εισιτήριο και γράφει «boarding pass στον αυτισμό» έχοντας και ένα σύμβολο αεροπλάνου.		
Αφ. 99 Οριζόντια αφίσα με εναλλασσόμενες λεζάντες σε λευκές, γκρι και μπλε αποχρώσεις στο μισό μέρος της, ενώ στο άλλο μισό, φωτογραφία λευκού κοριτσιού με ξανθά μαλλιά πιασμένα ψηλά σε δύο κοτσίδες. Η έκφραση του παιδιού δείχνει σαν να γελάει, κοιτώντας τον θεατή. Πέρα από το πρόσωπο του παιδιού φαίνεται μόνο το άνω μέρος του θώρακα, το οποίο είναι καλυμμένο με ρούχο λευκό με ροζ πουά μοτίβο.	• Μπλε • Φωτογραφία: - παιδί - κορίτσι - άνω κορμός και κεφάλι - ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - χτενισμένα μαλλιά σε κοτσίδες - ροζ ρούχα - χαμογελαστή έκφραση - βλέμμα προς θεατή	Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου: - παιδί - κορίτσι - όμορφο - στερεότυπη απεικόνιση φύλου - βλεμματική επαφή με θεατή - χαμογελαστή Έκφραση Διαφορά στην αναπαράσταση βλέμματος και έκφρασης από τις περισσότερες αναπαραστάσεις αυτιστικών αγοριών
Αφ. 100 Οριζόντια αφίσα όπου σε λευκό φόντο υπάρχουν δύο μπλε παχιές γραμμές, που μοιάζουν να έχουν δημιουργηθεί με πινέλο. Πάνω τους γράφει με μπλε και κόκκινα γράμματα «ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ». Αμέσως κάτω από αυτό, υπάρχει γαλαζο-πράσινο πλαίσιο με μήνυμα. Αυτή η αφίσα είναι η μοναδική που δεν περιλαμβάνει πάνω της το λογότυπο του δημιουργού της ή της πηγής δημοσίευσής της.	• Μπλε μπογιά • Μοναδική που δεν αναγράφεται πάνω της το λογότυπο δημιουργού ή πηγής δημοσίευσης	Μπλε
Αφ. 101		

Σε οριζόντια αφίσα με πολύ σκούρο μπλε φόντο, στην μία σχεδιασμένες ακτίνες μπλε φωτός που συγκλίνουν προς ένα σημείο. Ψηλά στην άλλη πλευρά της αφίσας το λογότυπο της καμπάνιας «Αναψε μπλε φως για τον αυτισμό», που αποτελείται από το λευκό περίγραμμα μιας λάμπας σε μπλε φόντο και μέσα στη λάμπα σχηματίζεται ένα λευκό κομμάτι παζλ. Στην αντίστοιχη κάτω γωνία υπάρχει μικρού μεγέθους ψηφιακό σχέδιο που αναπαριστά την υδρόγειο σφαίρα, στο πλάι της το στερεότυπο σχέδιο ζωγραφικής απεικόνισης ενός ήλιου και γύρω από την υδρόγειο πιασμένες χέρι-χέρι αφαιρετικές πανομοιότυπες ανθρώπινες φιγούρες διαφορετικών χρωμάτων, που μοιάζουν να χορεύουν και από κάτω το μήνυμα «World Autism Awareness Day».	• Σκούρο μπλε • Μπλε ακτίνες φωτός • Λογότυπο καμπάνιας «Αναψε μπλε φως για τον αυτισμό» : Λάμπα και μέσα κομμάτι παζλ • Ψηφιακό σχέδιο: Υδρόγειος σφαίρα και γύρω πολύχρωμες φιγούρες χέρι-χέρι	Μπλε χρώμα Μπλε καμπάνια ‘Φωτίζοντας’ τον αυτισμό Λάμπα και παζλ Εορτασμός Παγκόσμιας Ημέρας
Αφ. 102 Πορτοκαλί οριζόντια αφίσα με ψηφιακό σχέδιο μπάλας που μπόουλινγκ και κορυνών, καθώς διαφημίζει τουρνουά μπόουλινγκ για αυτιστικά άτομα.	• Μπάλα και κορύνες μπόουλινγκ	Αναφορά εικόνας σε είδος εκδήλωσης
Αφ. 103 Φωτογραφία λευκού ξανθού αγοριού, καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της αφίσας. Το παιδί στέκεται από την εσωτερική πλευρά ενός παραθύρου και έχοντας το κεφάλι του ελαφρώς κεκλιμένο προς τα πίσω, ακουμπάει το	• Φωτογραφία: - παιδί - αγόρι - ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά - ουδέτερη έκφραση - άνω μέρος θώρακα και κεφάλι - ακουμπάει πιγούνι	Αναπαράσταση αυτιστικού ατόμου ως: - παιδί - αγόρι - όμορφο - ουδέτερη έκφραση - απομόνωση Αυτισμός ως

πιγούνι του στο τζάμι. Το βλέμμα του κατευθύνεται χαμηλά έξω από το τζάμι και η έκφραση του είναι ουδέτερη. Στην επιφάνεια του τζαμιού καθρεπτίζεται λίγο το πρόσωπο του παιδιού και υπάρχει το μήνυμα «Autism is not a disability, it's a different ability». Κάτω από την εικόνα υπάρχει το λογότυπο της φαρμακευτικής εταιρίας που δημοσίευσε το υλικό.	σε θολό τζάμι μπροστά του και κοιτάει προς αυτό - καθρεπτίζεται πάνω του - σύνθημα για διαφορετικότητα πάνω σε τζάμι	Διαφορετικότητα / Διαφορετική Ικανότητα [όροι εφησυχασμού από φαρμακευτική εταιρία]
Αφ. 104 Σε απαλό ροζ φόντο οριζόντιας αφίσας, υπάρχουν διάφορα μακρόστενα ή στρογγυλά πλαίσια μέσα στα οποία υπάρχει κείμενο, αλλά υπάρχει και κείμενο εκτός των πλαισίων ενώ στην μία πάνω γωνία υπάρχει φωτογραφία προσώπου λευκού ξανθού μωρού, που κοιτάει προς τον θεατή και έχει ανασηκωμένο το ένα χέρι του ακουμπώντας ένα του δάχτυλο κάτω από το μισάνοιχτο στόμα του. Λίγο πιο πίσω του πιο θολά φαίνεται μέρος του σώματος και του προσώπου ενήλικου άντρα με στολή γιατρού και ακουστικά ακρόασης κρεμασμένα γύρω από το σβέρκο του. Μοιάζει σκυμμένος προς το μωρό, να του χαμογελάει. Ακριβώς από κάτω, στο κέντρο της αφίσας δημιουργείται μια σειρά από εφαπτόμενους κύκλους με μωβ περίγραμμα στο οποίο σημειώνονται ηλικιακές κατηγορίες ανά μήνες	• Φωτογραφίες δεν αναπαριστούν αυτιστικά άτομα, αλλά μη-αυτιστικά παιδιά, που συμβολίζουν διαφορετικές βιολογικές ηλικίες και στάδια ανάπτυξης, που πρέπει να ελέγχει μητέρα και γιατρός για να αναγνωρίσουν αν το παιδί είναι αυτιστικό ή όχι: 1) Πρόσωπο Μωρού, που ακουμπάει δάχτυλο στο στόμα και κοιτάει προς θεατή, χαμογελώντας. Πίσω του γιατρός σκυμμένος κοντά του, του χαμογελάει. 2) Φωτογραφίες παιδιών, μάλλον αγοριών με ανοιχτόχρωμα χαρακτηριστικά, που η ανάπτυξη τους δηλώνει διαφορετική βιολογική ηλικία στο καθένα	Αυτισμός ως αναπτυξιακή διαταραχή παιδικής ηλικίας, κυρίως σε αγόρια Αναπαράσταση αυτισμού ως κλινικής κατάστασης, τραγικής και παιδί και οικογένεια, που μπορεί να αποφευχθεί με τη βοήθεια του ιατρικού ελέγχου Διάγνωση - Θεραπεία Μητέρα- φροντίστρια Γιατρός: επαίων που καθορίζει την εξέλιξη της ζωής του παιδιού ‘Κανονικότητα’: αναπτυξιακές κλίμακες και παρεκκλίσεις ως διαταραχές

(πρόκειται για περιόδους που προτείνεται αναπτυξιακός έλεγχος με συμπλήρωση βιβλιαρίου ανάπτυξης από γονιό και αξιολόγηση σημειώσεων από παιδίατρο-αναπτυξιολόγο). Μέσα σε κάθε έναν κύκλο υπάρχει η φωτογραφία ενός παιδιού που συμβολίζει την ηλικιακή κατηγορία κάθε κύκλου. Σε όλες τις φωτογραφίες το κάθε παιδί φοράει ίδιου χρώματος πάνα και είναι λευκό και ξανθό. Πρόκειται μάλλον για αγόρι. Στην πρώτη είναι ένα βρέφος ξαπλωμένο ανάσκελα και κοιτάει κάπου στο πλάι, στη δεύτερη ένα μωρό λίγο πιο μεγάλο από το προηγούμενο, έχοντας αποκτήσει τα πρώτα του μαλλιά, κάθεται ανάσκελα σχεδόν ξαπλωμένο, αλλά έχοντας ανασηκώσει ελαφρώς τον κορμό του, τον οποίο στηρίζει στους αγκώνες του, αλλά και τα πόδια του από τα γόνατα και κάτω. Το πρόσωπο και το βλέμμα του είναι στραμμένο προς τον θεατή της αφίσας. Στην τρίτη, ένα λίγο πιο μεγάλο παιδί με πιο πολλά μαλλιά, στέκεται καθισμένο στα γόνατά του και στηρίζοντας τον κορμό του που είναι γερμένος μπροστά στα χέρια του, σαν να μπουσουλάει. Βρίσκεται πλάγια προς τον θεατή και κοιτάει κάπου μπροστά του, με ανοιχτό στόμα. Στην τέταρτη, το παιδί με αρκετό πια μαλλί στέκεται όρθιο έχοντας ένα χέρι λυγισμένο κοντά στον κορμό του και ένα άλλο τεντωμένα στα πλάγια πιο	3) Φωτογραφία επώνυμου αναπτυξιολόγου – εργοθεραπευτή, συνοδευόμενη από δικά του λόγια, για τη σημασία του ελέγχου και της πρώιμης παρέμβασης	

μακριά από τον κορμό. Έχει ανοιχτό στόμα, μάλλον κοιτάει μπροστά του και η στάση του σώματος του μοιάζει σαν να περπατάει. Και στην Πέμπτη εικόνα το αγόρι σχεδόν τριών χρονών σύμφωνα με την λεζάντα, εμφανώς πιο μεγάλο, στέκεται σταθερά όρθιο και κοιτάει χαμογελαστό προς τον θεατή. Κάτω από αυτή την σειρά φωτογραφιών που σηματοδοτεί ‘αναπτυξιακά στάδια’, υπάρχει μία ακόμη φωτογραφία σε στρογγυλό πλαίσιο, στην οποία απεικονίζεται σύμφωνα και με την συνοδευτική λεζάντα επώνυμος ο αναπτυξιακός εργοθεραπευτής και δίπλα του υπάρχει λεζάντα με αναφορά σε δικά του λόγια στην οποία αναγράφεται: «Οι Αναπτυξιακές Διαταραχές στην Επικοινωνία και στον Αυτισμό Μπορούν να Εντοπιστούν από Πολύ Νωρίς. Δράστε Σήμερα». Αφ. 105 Σε λευκό φόντο πάνω-πάνω μικρού μεγέθους μπλε χιαστί κορδέλα. Κάποιες κόκκινες και πράσινες γραμμές, που μάλλον πρόκειται για περιγράμματα κομματιών παζλ, σχηματίζουν ένα πλέγμα ενώ στο σημείο που κάποιες από αυτές συγκλίνουν εμφανίζεται το σύμβολο μιας καρδιά που αποτελείται από την ένωση τεσσάρων κομματιών παζλ σε κίτρινο, πράσινο, μπλε και κόκκινο χρώμα και όλα με λευκό περίγραμμα.	• Μπλε Κορδέλα Ευαισθητοποίησης • Παζλ • Σύμβολο Καρδιάς από κομμάτια Παζλ (κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε) και μέσα έννοιες που προτρέπουν προς αποδοχή αυτιστικών ατόμων • Λογότυπο: Σύμβολο σπιτιού, που μέρος του αποτελείται από	Μπλε Κορδέλα Ελπίδα Ευαισθητοποίησης Καρδιά: αγάπη και αποδοχή προς αυτιστικά άτομα Παζλ Φάσμα

Σε κάθε κομμάτι είναι γραμμένη και μία διαφορετική λέξη : «Αποδοχή», «Αγάπη», «Εκπαίδευση», «Κατανόηση». Στο κάτω μέρος της αφίσας μαζί με λογότυπα υποστηρικτών εκδήλωσης, υπάρχει και το λογότυπο της διοργανώτριας Κοιν.Σ.ΕΠ., το οποίο αποτελείται από μαύρο τετράγωνο περίγραμμα με δύο εσωτερικές κάθετες γραμμές που δημιουργούν τέσσερα μικρότερα τετράγωνα πλαίσια χρωματισμένα με διαφορετικό χρώμα το καθένα. Τα τετράγωνα έχουν κάποιες μικρές μαύρες προεξοχές ή εσοχές, οπότε ίσως πρόκειται πάλι για κομμάτια παζλ. Τα χρώματα τους είναι κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε. Πάνω από το μεγάλο τετράγωνο πλαίσιο, υπάρχει μαύρη γραμμή που συμβολίζει την σκεπή δημιουργώντας το σχέδιο ενός σπιτιού.	κομμάτια παζλ (κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε) σε τετράγωνο σχήμα	

Πίνακας Α.24 «Περιγραφή εικόνων δείγματος και κωδικοποίηση δύο φάσεων για ανάλυση στοιχείων εικόνας»

	Κυρίαρχα Σύμβολα Αυτισμού ανά έτος	Άλλα Σύμβολα	Κυρίαρχη Αναπαράσταση Αυτισμού	Κυρίαρχη Αναπαράσταση Αυτιστικού Ατόμου	Άλλα ζητήματα
2009 (1 αφ./ 1 σελ.)	Ηλιάνθος / Λουλούδι Ήλιος (σε ασπρόμαυρο φόντο)			(0)	Ελπίδα για Εναισθητοποίηση/ Φως
2010 (0 αφ.)	-	-	-	-	-
2011 (1 αφ./ 1 σελ.)				(0)	[Αναφορά σε είδος εκδήλωσης: αφίσα σχετική μόνο με θεατρική παράσταση άσχετη από αυτισμό]
2012 (5 αφ./ 5 σελ.)	- Μπλε χρώμα - Παζλ - Κύβοι με γράμματα «AUTISM» - Κουτί	- Καρδιά - Υδρόγειος σφαίρα λόγω Παγκόσμ. Εορτασμού	- Παιδική κατάσταση - Απομόνωση - Σποραδικότητα - Χρήζει (φιλανθρωπικής) Στήριξης και Αγάπης	(4) - Παιδί - Αγόρι - Ουδέτερη έκφραση - Απουσία βλεμματικής επαφής - Απόμακρο - Αναπαράσταση ακολουθεί κυρίαρχα πρότυπα ομορφιάς - Εστίαση σε πάνω μέρος σώματος	- Υποκινητική λειτουργία αναπαράστασης αυτιστικού παιδιού σε φιλανθρωπική εκδήλωση - Θολά εφέ που ‘απομονώνουν’ - Στερεότυπες απεικονίσεις. συμβολισμοί φύλων
2013 (3 αφ./ 3 σελ.)	- Μπλε χρώμα - Παζλ - Κορδέλα με παζλ και βασιικά χρώματα	- Λάμπα με παζλ - Υδρόγειος σφαίρα λόγω Παγκόσμ. Εορτασμού	- Παιδική κατάσταση - Φάσμα - Απομόνωση - Σποραδικότητα - Μυστήριο - Περιπλοκότητα - Εμπόδιο - Ετικέτα-Διάγνωση - Προσωπικό ζήτημα	(1) - Παιδί - Αγόρι - Ουδέτερη έκφραση - Απουσία βλεμματικής επαφής - Απόμακρο - Αναπαράσταση ακολουθεί κυρίαρχα πρότυπα ομορφιάς - Εστίαση σε πάνω μέρος σώματος	- Ελπίδα για Εναισθητοποίηση - Εφέ που ‘απομονώνουν’: τείχος
2014 (8 αφ./ 18 σελ.)	- Κορδέλα με παζλ και βασιικά χρώματα - Μπλε χρώμα - Μπλε παζλ	Λάμπα με παζλ	- Παιδική κατάσταση - Φάσμα (Υψηλή λειτουργικότητα και Asperger) - Απομόνωση - Σποραδικότητα - Μυστήριο - Περιπλοκότητα - Κλινική προσέγγιση - Προσωπικό ζήτημα	(2) - Παιδί - Απόμακρο [όχι πολλές οπτικές αναπαραστάσεις αυτιστικών ατόμων αυτή τη χρονιά]	‘Φωτίζοντας’ τον Αυτισμό - Ελπίδα για Εναισθητοποίηση - Γονείς-φροντιστές - Όροι εφησυχασμού: π.χ. ‘αυτισμός=ταξίδι’ ‘Αλήθειες και Μύθοι’ για τον Αυτισμό από μη- αυτιστικά άτομα ‘Cure Ignorance’: Αυτο-εκπροσώπηση ως αντίδραση των

					αντιστικών στην άγνοια των μη-αντιστικών και στις 'θεραπείες' • Στερεότυπες απεικονίσεις φύλων και ικανών σωμάτων
2015 (19 αφ./ 24 σελ.)	• Μπλε χρώμα • Παζλ • Κορδέλα με παζλ σε βασικά χρώματα • Κομμάτια χαρτιού και κύβοι με γράμματα «AUTISM»	• Ήλιος • Λάμπα με παζλ	• Διαφορετικότητα (ως όρος εφησυχασμού, αλλά και ως ασυνήθιστο, παράξενο) • Κατάσταση παιδικής και νεαρής ηλικίας • Κλινική προσέγγιση (και ως ζήτημα ψυχικής υγείας) • Φάσμα (και Asperger) • Απομόνωση • Σποραδικότητα • Μυστήριο	(5) • Παιδί • Αγόρι • Χαμογελαστή έκφραση • Καθόλου ή λίγο* βλεμματική επαφή (*μόνο στην αφίσα της φιланθρωπικής εκδήλωσης) • Απόμακρο • Μοναχικό • Οργανωτικό • Αναπαράσταση ακολουθεί κυρίαρχα πρότυπα ομορφιάς • Εστίαση σε πάνω μέρος σώματος ΚΑΙ • Γυναίκα • Αναπαράσταση από γνωστή ηθοποιό • Χαμογελαστή στη μία περίπτωση / Απασχολημένη στην άλλη • Όχι βλεμματική επαφή με θεατή	• 'Φωτίζοντας' τον Αυτισμό • Ελπίδα ευαισθητοποίησης • Φιλανθρωπία • Στήριξη και φροντίδα από οικογένεια • Αυτο-εκπροσώπηση • Αυτό-αναφορικές εικόνες σχετικά με είδος εκδήλωσης • Στερεότυπες απεικονίσεις αρτιμελών γυμνασμένων σωμάτων
2016 (14 αφ./ 15 σελ.)	• Παζλ • Κορδέλα με παζλ σε βασικά χρώματα • Γρανάζια • Μπλε χρώμα • Κομμάτια scramble και κύβοι με γράμματα «AUTISM»	• Καρδιά • Λάμπα με παζλ • Μπαλόνια • Υδρόγειος (ως ένδειξη παγκόσμιου εορτασμού)	• Εγκεφαλική διαταραχή/βλάβη • Φάσμα • Κατάσταση παιδικής ηλικίας • Πολύπλοκος • Σποραδικότητα • Μυστήριο • Κλινική προσέγγιση (και ως ζήτημα ψυχικής υγείας) • Διάγνωση/Ετικέτα • Εμπόδιο/τείχος • Αναπηρία	(6) • Παιδί • Αγόρι • Ουδέτερη έκφραση • Απουσία βλεμματικής επαφής • Απόμακρο • Απομονωμένο • Σκεπτικό • Αναπαράσταση ακολουθεί κυρίαρχα πρότυπα ομορφιάς • 'Χαλασμένο μηχανήμα' • Εστίαση σε πάνω μέρος σώματος	• 'Φωτίζοντας' τον Αυτισμό • Ελπίδα ευαισθητοποίησης • Άνθρωπος ως μηχανή • Φιλανθρωπία • Στήριξη και φροντίδα από οικογένεια • Μητέρα-φροντίστρια • Στερεότυπες απεικονίσεις φύλων αρτιμελών γυμνασμένων σωμάτων, κανονικής

					επικοινωνίας και αναπηρίας με έννοια βλάβης (βλ. και λογότυπα)
2017 (16 αφ./ 20 σελ.)	• Παζλ • Κορδέλα με παζλ σε βασικά χρώματα • Μπλε χρώμα • Δέντρο με παζλ ή χρωματιστές παλάμες για φύλλωμα	• Καρδιά • Λάμπα με παζλ • Υδρόγειος (ως ένδειξη παγκόσμιου εορτασμού)	• Φάσμα • Κατάσταση παιδικής ηλικίας • Πολύπλοκος • Σποραδικότητα/Χάος • Εγκεφαλική βλάβη • Κλινική προσέγγιση (και ως ζήτημα ψυχικής υγείας) • Αναπηρία με την έννοια της βλάβης • Διαφορετικότητα	(5) • Παιδί • Αγόρι : - κεφάλι ως σκόρπια κομμάτια • Κορίτσι: - Αναπαράσταση ακολουθεί κυρίαρχα πρότυπα ομορφιάς - Διαφέρει από περισσότερες αγοριών ως προς χαμογελαστή έκφραση και βλεμματική επαφή • Εστίαση σε πάνω μέρος σώματος • Ακόμα και σε αναπαράσταση Ζώου-cartoon (1): - προβάλλεται ως διαφορετικό και με αόριστο βλέμμα	• ‘Φωτίζοντας’ τον αυτισμό • Ελπίδα Ευαισθητοποίησης • Αύξηση γοήτρου μέσω διαφήμισης υποστήριξης σε αντιστικά άτομα • Οικουμενικότητα εορτασμού • Αγάπη και φροντίδα από γονείς σε αντιστικά παιδιά τους • Ανοικείωση • Στερεότυπες εννοιολογικές πλαισιώσεις αυτισμού • Στερεότυπη απεικόνιση οικογένειας/ φύλων/ αναπηρίας και ‘κανονικής’ επικοινωνίας (βλ. και λογότυπα)
2018 (35 αφ./ 45 σελ.)	• Παζλ (σε βασικά χρώματα και μπλε, κάποια σε σχήμα τετραγώνου και κάποια σε σχήμα καρδιάς κ.ά) • Κορδέλα με παζλ σε βασικά χρώματα • Μπλε χρώμα • Χρυσό χρώμα Αυτο-εκπροσώπησης ως αντίδραση σε μπλε χρώμα (2) • Χρωματιστές παλάμες παιδιού σε φωτογραφία (2) • Μπαλόνια σε κόκκινο,	• Λάμπα με παζλ • Καρδιά • Υδρόγειος (ως ένδειξη παγκόσμιου εορτασμού)	• Φάσμα • Κατάσταση παιδικής ηλικίας (συνδέεται ως παρόμοια με Σύνδρομο Down) • Πολύπλοκος • Εγκεφαλική/Αναπτυξιακή βλάβη • Κλινική κατάσταση και προσωπικό ζήτημα που μπορεί να βελτιωθεί μέσω ιατρικής επιστήμης • Απόκλιση από αναπτυξιακές κλίμακες και ‘φυσιολογικό’ • Εμπόδιο/τείχος που απομονώνει • Διάγνωση μέσα από «πρώιμα σημάδια» • Κομμάτιασμα/Χάος • Διαφορετικότητα	(23) • Παιδί • Αγόρι • Κυρίως ουδέτερη έκφραση • Απουσία βλεμματικής επαφής • Απόμακρο • Αναπαράσταση ακολουθεί κυρίαρχα πρότυπα ομορφιάς • Εστίαση σε πάνω μέρος σώματος • Δραστηριότητα στην οποία αναπαριστώνται: - Αγκαλιά με μητέρα - Αποφυγή αλληλεπίδρασης και απουσία εκδήλωσης ενδιαφέροντος σε ‘διάδραση’ που επιλέγει η μητέρα - Στατικό ‘στερεοτυπικό’ παιχνίδι με αυτοκινητάκια ή	• ‘Φωτίζοντας’ τον αυτισμό • Ελπίδα Ευαισθητοποίησης • Αύξηση γοήτρου μέσω διαφήμισης υποστήριξης σε αντιστικά άτομα • Αγάπη και φροντίδα από γονείς σε αντιστικά παιδιά τους • Μητέρα-φροντίστρια • Στερεότυπες απεικονίσεις ‘κανονικότητας’ π.χ. κανονικής επικοινωνίας/ ανάπτυξης και φύλων • Εφέ που ‘απομονώνουν’: τείχος • Αυτο-εκπροσώπηση και αντίδραση σε μπλε καμπάνια

	πράσινο, κίτρινο χρώμα (ως ένδειξη εορτασμού)			ζωάκια/προσκόλληση σε ‘ασυνήθιστα’ αντικείμενα/προτίμηση σε μοναχικό παιχνίδι - Αντίδραση με κλάμα στο νερό, την ώρα του μπάνιου και με κλείσιμο αυτιών σε ήχους, λόγω υπερευαισθησίας - ελάχιστη βλεμματική επαφή ανάμεσα από τα τεντωμένα χέρια που προβάλλουν τις βαμμένες πολύχρωμα παλάμες τους στον θεατή, δηλώνοντας μάλλον το φάσμα (αφίσα φιλανθρωπικού χαρακτήρα) • Συχνή χρήση φίλτρου, αντικειμένων ή εφέ, που δημιουργούν την αίσθηση ότι το αυτιστικό άτομο είναι απομονωμένο/ απόμακρο/εγκλωβισμένο και απροσέγγιστο Σπανιότερα: • Παιδί • Κορίτσι • Μία αναπαράσταση σε φωτογραφία ακολουθεί κυρίαρχα πρότυπα ομορφιάς και στερεότυπη απεικόνιση φύλου • Έκφραση χαμογελαστή • Βλεμματική επαφή με θεατή • Διαφορά από περισσότερες αναπαραστάσεις αυτιστικών αγοριών • Άλλη αναπαράσταση μέσω cartoon αναπαριστά αυτιστική μαθήτρια που εκπαιδεύεται εξατομικευμένα σε τάξη, μπροστά σε υπολογιστή, από δάσκαλο που στέκεται ακριβώς δίπλα της καθοδηγώντας την, ενώ δεν υπάρχουν άλλα παιδιά στην ίδια αίθουσα.	

Πίνακας Α.25 «Κυρίαρχες αναπαραστάσεις αυτισμού και αυτιστικών ατόμων μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-18»

Σύμβολα Αυτισμού	Ολόκληρο παζλ ή Κομμάτια παζλ (αριθμός αφισών που εμφανίζονται)	Κορδέλα Ευαισθητοποίησης (αριθμός αφισών που εμφανίζονται)	Κομμάτια scrabble ή κύβοι ή κομμάτια χαρτιού με γράμματα που σχηματίζουν λέξη "AUTISM" ή "ΑΥΤΙΣΜΟΣ"	Δέντρο με φύλλωμα χρωματιστά κομμάτια παζλ	Γρανάζια	Άλλα
2009						Ηλιάνθος
2010	-	-	-			-
2011						
2012	1		1			Διάφανο Κουτί
2013	1	1 (με παζλ σε βασικά χρώματα)	1			
2014	1 (σε βασικά χρώματα)	3 (με παζλ σε βασικά χρώματα)				Τρένο (βασικά χρώματα) «Αυτισμός = Ταξίδι» Κύβος Ρούμπικ (βασικά χρώματα)
2015	11 (κυριαρχεί μπλε)	2 (με παζλ σε βασικά χρώματα)	2	1		Μαύρο μπαλόνι Κόκκινο Χρώμα
2016	3 (διάφορα χρώματα)	2 (με παζλ σε βασικά χρώματα)	2	1	3	Λάμπα και μέσα της μπλε κομμάτι παζλ (όχι

						LIUB) Μπλε μπαλόνια Σύμβολο καρδιάς από δύο παλάμες σε χειραψία (η μία με γέμισμα παζλ)
2017	4 (κυρίως μπλε)	5 (με παζλ σε βασικά χρώματα)		1 (χρώματα ουράνιου τόξου)		Δέντρο με φύλλωμα αποτυπώματα από παλάμες σε βασικά χρώματα
2018	17 (κυριαρχούν βασικά χρώματα)	5 (κυρίως με παζλ σε βασικά χρώματα)	1	1 (χρώματα ουράνιου τόξου)		Τρεις φιγούρες σε βασικά χρώματα στέκονται σε μπλε νερό (2) Μπαλόνια (κόκκινο, κίτρινο, πράσινο) Λάμπα με κομμάτι παζλ μέσα της (εκτός λογότυπου) ‘Ουράνιο’ δώρο Σύμβολο καρδιάς από τέσσερα κομμάτια παζλ (2) Σύμβολο χρυσής καρδιάς

						Χρυσό χρώμα
Σύνολο	38 αφίσες με κομμάτια παζλ	18 αφίσες με κορδέλες ευαισθητοποίησης	7 αφίσες με κύβους ή μικρά κομμάτια χαρτιού ή scramble με λέξη AUTISM	4 αφίσες με δέντρα με φύλλωμα παζλ	3 αφίσες με γρανάζια	19 αφίσες με κάποιο άλλο σύμβολο του αυτισμού

Πίνακας Α.26.α «Σύμβολα Αυτισμού, μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-18»

	Μορφή		Γένος			Ηλικιακή ομάδα (όπου δηλώνεται)				Έκφραση προσώπου (όπου φαίνεται)		
	Ανθρωπ.	Cartoon/ ζωγραφιά	Αρ.	Θηλ.	Άγνωσ.	Βρεφ. ηλικία	Παιδ. ηλικία	Εφηβ. ηλικία	Ενήλ. ηλικία			
2009												
2010												
2011												
2012	2	2	3		1		4					3
2013	1		1				1					1
2014	1	1			2		2			1		
2015	3	2	2	2	1		2		2	3		1
2016	1	5	2		4	1	3		2			3
2017	2	2 + 1 (cartoon ζώου)	1	1	3	1	3			1		1
2018	9	14	19	2	2	8	15			5	4	13
2009- 18	19	27	28	5	15	10	30	-	4	10	4	22

Πίνακας Α.26.β «Αναπαραστάσεις Αυτιστικού Ατόμου, μέσα στο χρονικό διάστημα 2009-18»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β (ΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ):

2009

ΣΤΕΓΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ
«ΕΛΕΝΗ ΓΥΡΑ», ΣΙΤΣΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΗ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΛ.: 265102497-21395, FAX: 265102498
ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑΣ 2, ΑΡΕΩΝΑ Τ.Κ. 105 51
ΑΡΧΑ: 09022971 - ΔΟΥ. ΣΤ. ΑΘΗΝΩΝ
ΤΗΛ.: 2102116750, FAX: 2102116749
www.autismgreece.gr email: info@autismgreece.gr

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Η Στέγη Αυτιστικών Ατόμων «Ελένη Γύρα», στα πλαίσια της Παγκόσμιας Ημέρας Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό, διοργανώνει εκδήλωση στο Αμφιθέατρο Ισογείου του κυρίου ΦΠΥ στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, την Πέμπτη 9 Απριλίου 2009 και ώρα 12 μ.μ. Στην εκδήλωση θα μιλήσει ο καθηγητής Ψυχιατρικής κ. Β. Μαυρέας και η Επιστημονική Δύναμη της Στέγης Μ. Γκογκάκη. Θα ακολουθήσει προβολή της ταινίας «Το μαύρο μπάλον».

Η είσοδος είναι ελεύθερη.
Θα χορηγηθεί βεβαίωση παρακολούθησης.

1

2

2011

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Η Ελληνική Εταιρία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων (Ε.Ε.Π.Α.Α.) σε συνεργασία με τα κέντρα ΜΟΝΟΡΟΔΙ και Κ.Ε.Ε.Π.Ε.Α. «ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ» και με τη συμμετοχή εκλεκτών επιστημόνων σας προσκαλούν το Σάββατο 2 Απριλίου 2011 και ώρα 09:00-14:30 στο Βυζαντινό Μουσείο, Βασιλίσσης Σοφίας 22, Αθήνα για τον εορτασμό της καθιερωμένης από τον ΟΗΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ

Θα ήταν ιδιαίτερη χαρά και τιμή για μας η παρουσία σας στην εκδήλωση

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

09:00-09:30 Προσέλευση κοινού-Διάθεση ενημερωτικού υλικού

09:30-10:00 Έναρξη Εκδήλωσης-Χαιρετισμοί

10:00-10:30 Κώστας Φραγκιάς: Νεώτερα θεραπευτικά δεδομένα για τον Αυτισμό

10:30-11:00 Στεφανία Φούσκα: Η εμπειρία της διοργάνωσης ομάδας γονέων στην Ε.Ε.Π.Α.Α.

11:00-11:30 Δρώμενα: Παράσταση παιδιών με Αυτισμό από το Κ.Ε.Ε.Π.Ε.Α. «ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ»

11:30-12:00 Στράτος Αλεξανδρόπουλος: Αισθητηριακές δυσκολίες και θεραπευτική προσέγγιση από ειδικούς και γονείς

12:00-12:30 Άννα Πλέσσα: Εμπόδια προς την αυτονομία ενηλίκων με Αυτισμό: Η Ελληνική πραγματικότητα

12:30-13:00 Ιγνάτιος Καφαντάρης: Εκπαίδευση γονέων: Η ελληνική πραγματικότητα

13:00-14:30 Ολοκλήρωση Προγράμματος: Ελεύθερη Συζήτηση-Προβολή βίντεο-λήψη καφέ, ελαφρύ σνακ

3

4

Παγκόσμια Ημέρα
Ενημέρωσης και
Ευαισθητοποίησης
για τον Αυτισμό
(2 Απριλίου)

**Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΤΗΡΙΖΩ
ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙ ΕΚΔΗΛΩΣΗ
ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2012 @
ΩΡΑ 5:30-9:00μ.μ. ΕΙΣΩΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ**

ΣΤΗΝ ΑΙΘΥΣΙΑ ΑΝΔΡΟΓΕΩ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Α' Μέρος

- «Προσεχίζοντας τις ευθύνες» - Η περίπτωση του συλλόγου ΣΤΗΡΙΖΩ
- Εισαγωγή: Παύλος Θεοδωράκης, Πρόεδρος του συλλόγου ΣΤΗΡΙΖΩ
- «Η κίνηση για το δικαίωμα των παιδιών του Αυτιστικού Φάσματος και συναφών διαταραχών, ως τμήμα του κοινωνικού κινήματος, υπερασπίστη & κατοχύρωσε των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της Ψήφισμα και του Κοινωνικού κινήματος»
- Εισηγητής: Σταυρούλας Γιάννης - Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής της Εθνικής Ομοσπονδίας για το Δικαίωμα του Αυτιστικού Φάσματος (ΕΘΔΑΦ)
- «Η συνειδητότητα της γενικής περιβάλλουσας στον αυτισμό»
- Εισηγητής: Βίκυ Σαμαρά - Παιδοψυχολόγος ΜΕ, Ψυχοθεραπεύτρια Μ.Sc. στις Μαθησιακές Διαταραχές και στα Ψυχοκοινωνικά
- «Παρουσίαση του βιβλίου: «Αυτισμός - Τα βιβλία της οικογένειας» της Κατερίνας Μανουσάκη μετρούς παιδιού με αυτισμό»
- Εισηγητής: Κατερίνα Μανουσάκη - Μουσικοθεραπεύτρια
- Ευχαριστίες
- Διάλειμμα

Β' Μέρος

- «Παρουσίαση παραμυθιών για την διασπορά κινήσεων - Το πολύχρωμο δελφίνι» της Νικολέττας Άννα Σαμαράς, εκκινώντας από τους μύθους του 33ου αιώνα και τον και «Ασπασού» (τηλεόραση) ντοκιμαντέρ «Ηρωϊσμός»
- Εισηγητής: Άννα Σαμαρά - Νηπιαγωγός
- «Παρουσίαση παραμυθιών που γραφίστες και κινεζογράφους από αυτιστικό παιδί, το παραμύθι βραβεύεται για την καινοτομία από το Δίκτυο Κινητών Εικονιών» Ελένη Πατσάκου και Γιώργος Αβραμίδης - Ειδικά Παιδαγωγικά
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΩΝ ΕΝΔΕΙΧΕΝ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
- ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΤΑΧΕΥΣΕΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

ΧΟΡΗΓΟΙ

Σταύρος Επικοινωνία
Ρουκού Καρανίου 4,
Ηράκλειο Τ.Κ. 71201
Τηλ 6975124514
e-mail: stiraev@gmail.com
http://sites.google.com/site/stiraev
http://www.stiraev.gr
facebook: stiraev2012

5

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ ΗΜΕΡΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ 3ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ!

«ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ
ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΜΕ
ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»

Εισηγητής: π. Θεόδωρος Τσαμπατζίδης,
Καθηγητής μουσικής σε μαθητές
με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
στο Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης

Βιωματικό εργαστήριο

Οι συμμετέχοντες θα έχουν τη δυνατότητα να μελετήσουν
και να εκτελέσουν βυζαντινή μουσική μέσα από υπολογιστή
και επιπρόσθετα θα μελετήσουν βιωματικά σε ομαδοσυνεργατικό
περιβάλλον κρουστά μουσικά όργανα. **Υπεύθυνος:** Γεωργίου Αντώνης,
Κωφίλης Στέφανος, π. Θεόδωρος Τσαμπατζίδης.

Συναυλιακό μέρος: Εκτέλεση ελληνικών παραδοσιακών
τραγουδιών μουσικής από Σύνολο Παραδοσιακής Ορχήστρας
Υπεύθυνος: Παύλος Γαϊτανίδης, Υποδιευθυντής Μουσικού Σχολείου Θεσσαλονίκης
Συμμετέχοντες: Κασούρας Βασίλης, Πορφυρίδης Χάρης, Κωφίλης Στέφανος
Κυριακή, 1 Απριλίου 2012, στις 17.00
στο πολιτιστικό κέντρο Πανοράματος, Απ. Σαμανίδη 21,
Νέο Δημαρχείο Πανοράματος, του Δήμου Πυλαιας - Χορτιάτη.

Η είσοδος είναι ελεύθερη και θα δοθεί βεβαίωση παρακολούθησης
σε όσους το επιθυμούν! Σε όλη τη διάρκεια του εργαστηρίου
θα υπάρχει ταυτόχρονη δημογραφική απασχόληση από ειδικούς παιδαγωγούς
για όλα τα παιδιά και εφήβους που θα έρθουν με τους γονείς τους!
Κουκλοπάστο για τους μικρότερους φίλους μας, εκπαιδευτικό
παχνίδι για τους μεγαλύτερους, φιλική συντροφιά για τους εφήβους μας!

Για δηλώσεις συμμετοχής επικοινωνήστε στο τηλ. **6934017730**
e-mail: drasi@autism-action.gr - Ιστοσελίδα: <http://www.autism-action.gr>

6

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ (Ε.Ε.Π.Α.Α.)

Παράρτημα Θεσσαλονίκης

Σχολικός Εκφοβισμός & Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος

Κυριακή 1 Απριλίου 2012

ΩΡΑ ΕΝΑΡΧΗΣ 10:00π.μ.

Συνεδριακό Κέντρο «Διακονία»

Ν. Πλαστήρα 65, Χαριλάου Θεσσαλονίκης

Μ. Χατζηπανταζή
Συμβουλευτική Ψυχολόγος

Ο. Παϊζη
Ψυχοπαιδαγωγός

Μ. Κυριακίδου
Σχολική Ψυχολόγος
Αναπληρώτρια Επιστημονικά Υπεύθυνη
Κ. Π. ΠΥΣΙΔΑΣ

Μ. Πατσίδου
Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής 7ης Περιφέρειας

Τα γραφεία της Ε.Ε.Π.Α.Α. είναι ανοικτά κάθε μέρα 10 π.μ. με 8 μ.μ. για τους
φίλους και τα μέλη και είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε πληροφορία
κινείστε και για δήλωση συμμετοχής

Μπορείτε να κάνετε δήλωση συμμετοχής και μέσω τηλεφώνου στο 2310
241287

Βασιλίων 5, 546 29 Θεσσαλονίκη Τηλέφωνο Επικοινωνίας: 2310 241287
(Πιο από τον Σάββατο 31 Μαρτίου 2012)

7

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ (Ε.Ε.Π.Α.Α.)
www.aubsmgreece.gr - Αθηνάς 2, 10551 - τηλ. 210 3216 549, 210 3216 550

ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ «ΣΕΙΡΙΟΣ»
Έκτορος 20, Γέρακας Αττικής

1ο Τουρνουά Αθλητικών Εκδηλώσεων
θα πραγματοποιηθεί στις
αθλητικές εγκαταστάσεις Campeon
3^ο πάροδος Φραγκοκκλησιάς, Μαρούσι

2 Απριλίου - 19:00

Με την υποστήριξη
της Ποδοσφαιρικής Ακαδημίας
Βασίλη Λάκη

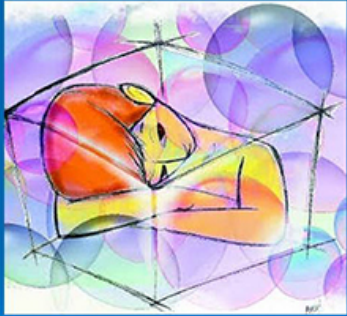
και την συμμετοχή
γνωστών διεθνών Ποδοσφαιριστών
Δημοσιογράφων και Καλλιτεχνών

2 Απριλίου
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ & ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ

novasport FM

8

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ (Ε.Ε.Π.Α.Α.)
www.autismgreece.gr - Αθηνάς 2, 10551 – τηλ./φαξ: 210 3216 549, 210 3216 550

**Επιστημονική Εκδήλωση
για την
Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης
& Ευαισθητοποίησης
για τον Αυτισμό**

**2 Απριλίου 2012
09:00-14:30
Πολεμικό Μουσείο**

• Ομιλητές: - Κ. Φρανσίς, Σ. Αλεξάνδρου, Ι. Καφαντάρης,
Σ. Φαύσκα, Φ. Κρυονερίτη
• Μουσικό δράμενο & βίντεο από το Κέντρο Ημέρας
για Ενήλικα Ατομα με Αυτισμό ΣΕΙΡΙΟΣ
• Προβολή ντοκιμαντέρ

Στα χώρο θα λειτουργήσει
ένθεση βιβλίου

9

2013

Ημερίδα

Παγκόσμια ημέρα αυτισμού
2 Απριλίου

**Κυριακή
14
Απριλίου
2013
ώρα 18:00**

«Αυτισμός»
Ομιλητές:
Δρ. Βασιλική Λαζαρίδου, Λογισμικός
Αυλός Ευγενίδης, Λογισμικός
Σταυρούλα Αντίκα, Ειδική Παιδαγωγός
Βασιλική Παπακού, Γραμμάτισσα
Στέλλα Λονιά, Ψυχολόγος
Πανάγιος Δημήτριος, Ψυχολόγος

ΟΡΓΑΝΩΣΗ:
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΤΟΝΕΣΩΝ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ
ΑΥΤΙΣΜΟ Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ

**ΑΙΘΟΥΣΑ
ΤΕΧΝΙΚΟΥ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ
ΕΣΤΙΑΣ & ΜΠΟΥΣΙΟΥ
ΚΟΖΑΝΗ**
(αίθουσα από το
Βλταδάκηριο Γυμνάσιο)

Θα δοθούν βεβαιώσεις
συμμετοχής

10

Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας &
Κοινωνικής Μέριμνας Π.Ε. Έφρου
Σύλλογος Γονέων & Φίλων Αυτιστικών
Ατόμων Ν. Έφρου «Ο Άγιος Βασίλειος»

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΑΣ
**«ΤΟ ΚΟΥΡΑΓΙΟ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ:
ΑΝΤΙΜΙΛΩΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ»**

ΤΕΤΑΡΤΗ, 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2013, 20:00
ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗΣ

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ
ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ,
02/04/2013

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΛΕΙΣΧΗ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

11

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ (Ε.Ε.Π.Α.Α.)

Παράρτημα Θεσσαλονίκης

Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό

Κυριακή 31 Μαρτίου 2013
5:00 μ.μ.

Θέμα:

Ψυχοεκπαίδευση Γονέων

Ομιλητές:

- Βογινδρούκας Ι. Λογοπεδικός
- Σμιλίδου Ν. Φροντιστής ΑΜΕΑ
- Σιγκούνας Γ. Ψυχολόγος
- Χελάς Ε. Λογοπεδικός

Στα πλαίσια της Παγκόσμιας Ημέρας Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό η Ελληνική Εταιρία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων - Παράρτημα Θεσσαλονίκης διοργανώνει ενημερωτική Ημερίδα που θα λάβει χώρα στις εγκαταστάσεις του Κέντρου του παραρτήματος, Βεραίου 5.

Λόγω περιορισμένων θέσεων είναι απαραίτητη η **προεγγραφή** στην ημερίδα. Μετά το τέλος των ομιλιών θα ακολουθήσει **ανοικτή συζήτηση** με την συμμετοχή γονέων και ειδικών.

Είσοδος Ελεύθερη

Τη γραμμή της Ε.Ε.Π.Α.Α. είναι ανοικτή καθημέρα 10 π.μ. με 8 μ.μ. για τους φίλους και τα μέλη και είναι σε θέση να διαθέσει σας για οποιαδήποτε πληροφορία καθώς και για δήλωση συμμετοχής στην ημερίδα.

Μπορείτε να κάνετε δήλωση συμμετοχής και μέσω τηλεφώνου στο 2310241287

Βεραίου 5, Τ.Κ. 54629 Θεσσαλονίκη Τηλέφωνο Επικοινωνίας: 2310 241287
(Πίσω από τον Σιδηροδρομικό Σταθμό Θεσσαλονίκης)

www.autismgreece.gr & thess_gppap@autismgreece.gr

12

I.I.E.K.
ΔΕΛΤΑ
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
www.delta-iee.gr

Ελληνική Εταιρία
Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων

**Η Ελληνική Εταιρία
Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων
σε συνεργασία με τον
Τομέα Κοινωνικών Υπηρεσιών
του Ι.Ι.Ε.Κ. ΔΕΛΤΑ
διοργανώνουν Ημερίδα
με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα
Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό:**

Τρίτη 2 Απριλίου 2013

13:00-16:30

(Αμφιθέατρο (Capitol Mall, 4ος Όροφος, Ιουλιανού 33 @ 3ης Σεπτεμβρίου))

Καρότις Ευαισθητοποίησης
για τον Αυτισμό

Την 02/04 απαντάμε στο μήνισμα και στην περιπέτεια του Αυτισμού.
Η εστίαση της ημερίδας των φροντιστών παραμένει στο Αποστολικά Δίκτυο
και στην έννοια των οικογενειών για ευαισθητοποίηση της κοινότητας.

Πληροφορίες: Ελληνική Εταιρία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων

Αθήνα 2 / 2ος Όροφος / Αθήνα / 210 32 16 550, www.deltatrainingsdays.gr

Πληροφορίες: I.I.E.K. ΔΕΛΤΑ Αθήνας

Ιουλιανού 26, τηλ. 210 82,25983

www.delta-iee.gr, www.deltatrainingsdays.gr

Iek Delta Official Facebook page

Υποστηρικτές:
Ελληνική Εταιρία
Προστασίας
Αυτιστικών Ατόμων

Χαριτόν Σπασαράκης
CITY PRESS

FREE SUNDAY

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ
ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Χαριτόν Σπασαράκης
I.I.E.K. ΔΕΛΤΑ
Τομέας Κοινωνικών Υπηρεσιών

13

2014

Ημερίδα για τον Αυτισμό

4 Απριλίου 2014
09:00-16:00

Είσοδος Δωρεάν

2 Απριλίου
Παγκόσμια Ημέρα
Ενημέρωσης & Ευαισθητοποίησης
για τον Αυτισμό

Ανατολικό Αμφιθέατρο
Γ.Ν.Α. «Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ»

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ (Ε.Ε.Π.Α.Α.)

www.autismgreece.gr
Αθήνας 2, 10551 Αθήνα
τηλ./φαξ: 210 3216 549, 210 3216 550

14α

- 13:00-13:30 **Σεβόνας Εφθών με Αυτισμό «Αγγέλια»:**
Όραμα, Προσδοκίες και Δυσκολίες ενοίκων, γονέων και προσωπικού
Βάνα Αποστόλογλου
Εργοθεραπεύτρια-Κοινωνικοθεραπεύτρια,
MSc, Υπεύθυνη Σεβόνας Εφθών με Αυτισμό «ΑΓΓΕΛΙΑ»
Βασιλεία Κατσαούνη
Ψυχολόγος-Εκπαιδευτρια, Ειδική Θεραπεύτρια στον Αυτισμό
- 13:30-14:00 **Διοηθητικές δυσκολίες ατόμων με αυτισμό, σύγχρονες τάσεις στην παρέμβαση**
Στράτος Αλεξάνδρου
Εργοθεραπευτής
- 14:00-14:15 Ερωτήσεις - Συζήτηση
- 14:15-14:30 **Ανεβάζοντας μία θεατρική παράσταση για τον Αυτισμό: «Ποιος σκότωσε τον σκύλο τα μεσάνυχτα»**
Μάνος Καρατζογιάννης, ηθοποιός
Μαργαρίτα Δαλαράγκα, ιδρύτρια-εκπρόσωπος Πολιτιστικού χώρου "Αγγέλων Βήμα"
- 14:30-15:00 **Σεξουαλικότητα και σεξουαλική εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό**
Λαμπρινή Ιωάννου
Ψυχολόγος
- 15:00-15:30 **Η οικογένεια του ατόμου με αυτισμό, νέα δεδομένα στην υποστήριξη**
Στεφανία Φούσκα
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής,
υπ. Διδάκτωρ Συμβουλευτικής,
Αν. Προϊσταμένη ΚΕΔΔΥ Πειραιά
- 15:30-15:45 Ερωτήσεις - Συζήτηση
- 15:45-16:00 Συμπεράσματα, κλείσιμο της ημερίδας

14β

2 Απριλίου : Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης & Ευασθητοποίησης για τον Αυτισμό

Σύμφωνα με επιδημιολογικές μελέτες η συχνότητα εμφάνισης του Αυτισμού είναι 1 στα 88-100 άτομα παγκοσμίως. Συχνότητα 1 στα 88-100 παιδιά σημαίνει ότι κάθε 15 λεπτά διαγιγνώσκεται στον κόσμο και άλλο ένα παιδί με αυτισμό. Στη χώρα μας όπου πραγματοποιούνται 100.000 γεννήσεις ετησίως, θα διαγνωστούν με αυτισμό 1000 με 1100 παιδιά κάθε χρόνο! Είναι σαφές ότι οι αυτιστικές διαταραχές δεν είναι σπάνιες, αντίθετα είναι πιο συχνές από πολλά άλλα παιδιατρικά νοσήματα (όπως ο Σακχαρώδης Διαβήτης ή το Σύνδρομο Down), γεγονός που καθιστά τον αυτισμό πιεστικό πρόβλημα Δημόσιας Υγείας.

Τα άτομα με αυτισμό μπορεί να έχουν κάποια από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά σε διαφορετικούς συνδυασμούς και βαθμούς σοβαρότητας:

- ✶ Ανάρμοστη Κοινωνική Συμπεριφορά.
- ✶ Δυσκολία στην Συζήτηση και στην Επικοινωνία.
- ✶ Περιέργη ανταπόκριση σε αισθητηριακά ερεθίσματα.
- ✶ Περιέργη ανταπόκριση στις αγκαλιές.
- ✶ Πιθανή αποφυγή βλεμματικής επαφής.
- ✶ Πιθανή απόσυρση - προτίμηση στο μοναχικό παιχνίδι.
- ✶ Δυσκολία στην έκφραση των αναγκών τους.
- ✶ Ανάρμοστη προσκόλληση σε αντικείμενα.
- ✶ Επιμονή σε ρουτίνες και τελετουργικά μοντέλα.
- ✶ Ηχολαλία λέξεων / φράσεων.

Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων Θεσσαλονίκης
Βερατίου 5 (πίσω απο τον Σιδηροδρομικό Σταθμό Θεσσαλονίκης)

Γραμμή Επικοινωνίας : 2310 241287 | www.autismgreece.gr

15

ΑΛΗΘΕΙΑ

**Ο ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΔΕΝ ΘΕΡΑΠΕΥΕΤΑΙ ΑΛΛΑ
ΒΕΛΤΙΩΝΕΤΑΙ ΚΑΙ ΕΝΑΡΜΟΝΙΖΕΤΑΙ,
ΜΕ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ, ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ
ΣΥΜΒΑΤΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ
ΗΛΙΚΙΑ.**

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Εθνική Οδός, Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Οργανισμός: Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη και
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Προσώπων: Ευγενία Ελένη Αργυρί
Αθήνα, Τ.Κ. 11526 0100

16α

ΜΥΘΟΣ:
**ΟΛΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ
ΕΧΟΥΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ**

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Εθνική Οδός, Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Οργανισμός: Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη και
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Προσώπων: Ευγενία Ελένη Αργυρί
Αθήνα, Τ.Κ. 11526 0100

16β

ΜΥΘΟΣ:
**ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ
ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ
ΤΡΟΦΕΣ**

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Εθνική Οδός, Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Οργανισμός: Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη και
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Προσώπων: Ευγενία Ελένη Αργυρί
Αθήνα, Τ.Κ. 11526 0100

16γ

ΜΥΘΟΣ:
**Ο ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ
ΣΕ ΣΥΓΓΕΚΡΙΜΕΝΕΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ**

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Εθνική Οδός, Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Οργανισμός: Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη και
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Προσώπων: Ευγενία Ελένη Αργυρί
Αθήνα, Τ.Κ. 11526 0100

16δ

ΜΥΘΟΣ:
**Ο ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΚΑΚΗΣ
ΓΟΝΕΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ**

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Εθνική Οδός, Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Οργανισμός: Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη και
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Προσώπων: Ευγενία Ελένη Αργυρί
Αθήνα, Τ.Κ. 11526 0100

16ε

ΜΥΘΟΣ:
**ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ
ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΧΙΟΥΜΟΡ**

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Εθνική Οδός, Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Οργανισμός: Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη και
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Προσώπων: Ευγενία Ελένη Αργυρί
Αθήνα, Τ.Κ. 11526 0100

16στ

ΜΥΘΟΣ:
**ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΕΙΝΑΙ
ΑΝΙΚΑΝΑ ΝΑ ΖΗΤΟΥΝ ΩΣ ΕΝΕΡΓΑ
ΜΕΛΗ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.**

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Εθνική Οδός, Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Οργανισμός: Κέντρο Ελευθέριου Βερνάνη και
Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 55002 0100
Προσώπων: Ευγενία Ελένη Αργυρί
Αθήνα, Τ.Κ. 11526 0100

16ζ

ΜΥΘΟΣ:
ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ
ΔΕΝ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΣΤΟΡΓΗ
Ή ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ.

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Εθνική Εταιρεία, Κέντρο Ειδικών Θεραπευτικών Προγραμμάτων, Τηλ: 2103331700
Οργανισμός, Κέντρο Παράθεσης Αποκατάστασης και Εργασίας, Τηλ: 210333200
Κοινωνικός, Κέντρο Ειδικών Αποκατάστασης, Τηλ: 2103333177-2103333200-2103333200

16η

ΜΥΘΟΣ:
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΔΕΝ
ΠΗΓΑΙΝΟΥΝ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΤΥΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Εθνική Εταιρεία, Κέντρο Ειδικών Θεραπευτικών Προγραμμάτων, Τηλ: 2103331700
Οργανισμός, Κέντρο Παράθεσης Αποκατάστασης και Εργασίας, Τηλ: 210333200
Κοινωνικός, Κέντρο Ειδικών Αποκατάστασης, Τηλ: 2103333177-2103333200-2103333200

160

ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ
ΕΦΗΒΩΝ ΜΕ
ΑΥΤΙΣΜΟ
Ν.ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα
ενημέρωσης για τον Αυτισμό.

ένα στα 100 παιδιά εμφανίζει αυτισμό
τα άτομα με αυτισμό έχουν δικαίωμα στην εργασία και την εκπαίδευση
ο αυτισμός δεν είναι ασθένεια
τα άτομα με αυτισμό έχουν διαφορετικό τρόπο σκέψης
ο αυτισμός μιλά, είναι ώρα ν' ακούσεις!

17α

Σύλλογος Γονέων, Κηδεμόνων και Φίλων
Ατόμων με Αυτισμό Μεσσηνίας

2 Απριλίου
Παγκόσμια Ημέρα
Ενημέρωσης για τον
Αυτισμό

Κέντρο Ημέρας
Παιδιών & Εφήβων με Αυτισμό
Μεσσηνίας
www.autismmessinias.gr

Ενημερώσου:
Πνευματικό Κέντρο Καλαμάτας
Τρίτη, 1 Απριλίου 2014
8.30 π.μ. - 14.00 μ.μ. & 18.00 μ.μ. - 21.00 μ.μ.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ, ΚΗΔΕΩΝ & ΦΙΛΩΝ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
Ύψιων & Αριστέιδου 1, Καλαμάτα
τηλ: 27210 88976
E-mail: autismmessinias@gmail.com

ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ & ΕΦΗΒΩΝ
ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
Εργ. Κατοικίας Ασώλου Γιαννιτσάνικου,
τηλ: 27213 01191, fax: 27213 91190
E-mail: autism.kalamata@gmail.com

17β

Το Εργαστήρι Ανάπτυξης Ατόμου & Οικογένειας
γιορτάζει την
Παγκόσμια Ημέρα
Ευαισθητοποίησης και Ενημέρωσης για τον Αυτισμό!

ΑΥΤΙΣΜΟΣ = ΤΑΣΙΔΙ

κάθε χρόνο στις 2 Απριλίου ενημερωνόμαστε για τον αυτισμό
και τηρούμε το παιδί με αυτισμό, τις οικογένειές τους,
τους παιδαγωγούς και τους θεραπευτές τους!

18

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ

CURE
IGNORANCE

Αυτισμός
δεν είναι αυτό
που εσύ
νομίζεις.

19

20

Φορέστε μπλε!
Ανάψτε μπλε φως!

2 Απριλίου
Παγκόσμια Ημέρα
Ατόμων με Αυτισμό

www.noesi.gr/liub

21

2015

22α

22β

23

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής: Ειδική Αγωγή»

ΗΜΕΡΙΔΑ
Διαταραχές στο Φάσμα του Αυτισμού:
Γλώσσα, Μουσικοθεραπεία, Αδελφική Σχέση,
Ενσωμάτωση

1 Απριλίου 2015
Ωρα Έναρξης 18:00
Εγγραφές 17:30-18:00

Αμφιθέατρο Σαράτση
Συγκρότημα Παπασταράτος - Βόλος

*Το κόστος συμμετοχής για την παρακολούθηση της Ημερίδας ανέρχεται στα 5 ευρώ και χορηγείται βεβαίωση παρακολούθησης.

24

ΙΕΚ ΔΕΛΤΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**Ο ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΔΩΣΕ ΟΡΑΜΑ
ΕΚΕΙΝΗ ΤΟΥ ΕΔΩΣΕ ΦΩΝΗ!**

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού το τμήμα Εργαστηρίων του ΙΕΚ ΔΕΛΤΑ διοργανώνει **εβδομάδα ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης** του κοινού γύρω από τα σημαντικά αυτά θέματα και τα βήματα που πρέπει να γίνουν για την αμείωτη ένταξη των ατόμων με αυτισμό στην κοινωνία.

ΤΡΙΤΗ 31/03/2015 - 19:30

ΣΤΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΙΕΚ ΔΕΛΤΑ «ΚΩΝ/ΝΟΣ ΚΑΡΑΝΤΑΛΗΣ»
(ΕΡΜΟΥ 21 & ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ)

Θεοφιλέστατη η κυρία «El» ζυή της **Temple Grandin** με θέμα τη ζωή μιας κοπέλας που διαγνώστηκε από τα 3 της χρόνια με αυτισμό και της προσπάθειας των γονιών της να την εντάξουν στο περιβάλλον, ενάντια στις απειλήσεις και την άρνηση των ανθρώπων γύρω της.

Προλογίζει: **Θ. Παπαδόπουλος**
Μετά το τέλος της εκδήλωσης ανακαταλύεται με τους:
Παπαδόπουλο Ιωάννη (Εργαστήριο Ν.Τ.Τ. & Λ.Ι.)
Χαυρόντι (Παιδίον Γενικός - Εμπόρευτος Ε.Ε.Π.Α.Α.)
Βασιλειάδης Ιωάννης (Διευθυντής - Διεύθυνση του Τομέα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων)

Πληροφορίες:
Ι.Ε.Κ. ΔΕΛΤΑ Θεσ/νίκης
Ερμού 45
Τηλ: 2310 226318
lek Delta Official Facebook Page
www.delta-iek.gr

25

Feeling Blue project_2/4

Παράλληλες Εκδηλώσεις:

Κεντρική Πλατεία Καλαμάτας: ώρα: 10:00 π.μ.
"The blue citizenship" - Το "mole" εργαστήριο.

Πεζοδρόμιος Αναγνωστάδων: ώρα: 10:00 π.μ.
Blue Bazaar - Η "mole" αγορά.

Το κοσμητομείο της οδού Αναγνωστάδων - Πεζοδρόμιοι, διαθέτουν μέρος των εισιδίων τους στις συγκεκριμένες ημέρες για το Κέντρο Μνήμης Ποσειδών & Ερμή για άτομα με Μ. Μειονότητες, ενισχύοντας την Μνήμη Κοινωνία!

Πεζοδρόμιος Αμνώνων: ώρα: 10:00 π.μ.
"The blue road" - Ο "mole" δρόμος.

4/4 Ντα Κοσμητομείο της οδού Αναγνωστάδων Αμφιθέατρο ΟΑΕΔ.
ΟΤΑΝ ΑΡΧΙΖΕΙ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ - WHEN SONG BEGINS του Γιάννη Πύκου. ΔΙΑΡΚΕΙΑ 8 λεπτά.
Η μουσική μέλουμε οΤΑΝ ΑΡΧΙΖΕΙ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ανοίγει το κοσμητομείο & παραρτάει της Μνήμης, μια νεαρή κοπέλα κοπέλα με αυτισμό, που προσπαθεί να βρει εναλλακτική γλώσσα μέσα από το θανάσιμό κόσμο της μουσικής. Με οδηγό το τραγούδι, μια κοπέλα να μορφοποιείται το τραγούδι και είναι μια κοπέλα.

FILMHOUSE
N.A. ΚΑΛΑΜΑΤΑ

Χορηγοί:

26α

Feeling Blue project_2/4

2 Απριλίου
Παγκόσμια Ημέρα
Ενημέρωσης και
Ευαισθητοποίησης
για τον Αυτισμό

Like us on FB: Feeling Blue Project
mail: feeling.blue.kalamata@gmail.com

Με τη στήριξη:

26β

Εταιρεία Προστασίας Ατόμων με Αυτισμό Δ.Α.Δ. Ν. Καστοριάς
 Εθνική Μουσική Θεατρική Ομάδα Τμήμα Μεταπτυχιακών Επιστημών
 που παρέχουν υπηρεσίες Κοινωνικής Φροντίδας
 ΑΔΑ: 633467ΥΤ1 (ΑΔΑΡ/3884/061)
 Εθνική Μουσική Θεατρική Ομάδα Τμήμα Μεταπτυχιακών Επιστημών
 ΑΔΑΡ/3884/061

ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ, ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΡΟΥΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ, Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

**2 Απριλίου - Παγκόσμια Ημέρα Ευαισθητοποίησης
και Ενημέρωσης για τον Αυτισμό**

Το Κέντρο Ημέρας για Παιδιά, Εφήβους και Νεαρούς Ενήλικες με Διαταραχή στο Φάσμα του Αυτισμού Ν. Καστοριάς σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Καστοριάς διοργανώνουν τους

ΑΘΛΗΤΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ
 «Όλοι Διαφορετικοί - Όλοι Ίσοι»
 την Πέμπτη 2 Απριλίου 2015

στο κλειστό και ανοιχτό γήπεδο Μανιάκων «Γιάννης Χρήστου»

Ωρα Έναρξης 09:30 π.μ.
 Ωρα Λήξης 16:00 π.μ.

**Αθλητικοί Αγώνες
"Όλοι Διαφορετικοί - Όλοι Ίσοι"**

Καστοριά.gr
 Ηλεκτρονική Πύλη για την Κοινωνία
 Πληροφορίες: 24670 82100

ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ
 ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΥΑΛΟΥ - ΚΑΡΠΕΠΤΕΣ
 37α Καστοριάς - Κολοκυνθούς
 Τ.Σ. 53100
 ΚΑΛ: 246701888 ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ: 246701818
 www.dikaio.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΩΣΗ ΚΥΣΤΑΡΑΣ
 Ελπίδα & Αγάπη
 Φάσμα 31 - Νέα Σελήνη Μουσική
 Τηλ: 246700000

ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
 ΛΕΩΤΑΡΙΟΥΣ ΤΑΧΙΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

taxitime
 18300
 24670 82100
 ΚΑΛ: 246701888

ΠΕΤΣΟΝΗΣ Hair Studio
 Τα 246700000

Group Μέριμνα
 Τα 246700000

ΕΛΤΑ COUTURE
 24670 82100

heartmade
 24670 82100

ΜΠΟΥΤΙΚ ΚΡΕΑΤΩΝ
 24670 82100

Νικητάκος
 24670 82100

27α

**2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ**

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ
 «Όλοι διαφορετικοί - Όλοι Ίσοι»

Το Κέντρο Ημέρας για Παιδιά, Εφήβους και Νεαρούς Ενήλικες με Διαταραχή στο Φάσμα του Αυτισμού και η Εταιρεία Προστασίας Ατόμων με Αυτισμό Δ.Α.Δ. Ν. Καστοριάς σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Καστοριάς διοργανώνουν Αθλητικούς Αγώνες στους οποίους θα αγωνισθούν μαθητές με Αυτισμό μαζί με συμμαθητές τους.

Οι αγώνες θα πραγματοποιηθούν στο κλειστό και ανοιχτό γήπεδο Μανιάκων "Γιάννης Χρήστου" την Πέμπτη 2 Απριλίου 2015

Για διεξαγωγής αγώνων:

Για την ομάδα των Μικρών Αγοριών (ηλικίας 4-6) από τις 09:30 π.μ. έως τις 10:30 π.μ. **Απονομή μεταλλίων ομάδας: 10:15- 10:30 π.μ.**

Για την ομάδα των Μικρών Κοριτσιών (ηλικίας 5-10) από τις 10:30 π.μ. έως τις 11:30 π.μ. **Απονομή μεταλλίων ομάδας: 11:15- 11:30 π.μ.**

Για την ομάδα των Μεσαίων Αγοριών (ηλικίας 8-12) από τις 11:30 π.μ. έως τις 13:30 μ.μ. **Απονομή μεταλλίων ομάδας: 12:15- 12:30 μ.μ.**

Για την ομάδα των Εφήβων-Νεανίδων (ηλικίας 13-17) από τις 13:30 μ.μ. έως τις 15:00 μ.μ. **Απονομή μεταλλίων ομάδας: 14:45- 15:00 μ.μ.**

Για την ομάδα των Νεαρών Ενηλίκων (ηλικίας 18-26) από τις 15:00 μ.μ. έως τις 16:00 μ.μ. **Απονομή μεταλλίων ομάδας: 15:45- 16:00 μ.μ.**

27β

Η ΜΚΟ ΜΕΡΙΜΝΗ® σε συνεργασία με το Δήμο Χερσονήσου, την Κοινωνική Επιχείρηση του Δήμου Χερσονήσου και την Περιφέρεια Κρήτης, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό 2 Απριλίου και με θέμα **"Είμαι διαφορετικός - είμαι ο εαυτός μου!"** διοργανώνουν την Κυριακή 29 Μαρτίου 2015 στις Γούβες Χερσονήσου Ηρακλείου Κρήτης (στην πρώην Αμερικανική Βάση):

Αγώνες δρόμου 5 (12:00-13:15) και 10 χιλιομέτρων (10:30-11:45) με χρονόμετρο και συμμετοχή 5 €, Αγώνα 1000 μέτρων για παιδιά και οικογένειες κυρίως συγγενισμένο (12:30) και συμμετοχή 5 €

1. Έκθεση ζωγραφικής για παιδιά δημοτικών σχολίων του Δήμου Χερσονήσου με θέμα τη διαφορετικότητα (καταληκτική ημερομηνία 26 Μαρτίου 2015)

2. Δημοσίευση του δένδρου διαφορετικότητας, όπου κάθε συμμετέχων αθλητής κι αθλήτρια, θα κολλά ένα καρότι ρυτίδα (το σύμβολο διεθνούς του αυτισμού), μετά το τέλος του κάθε αγώνα στα Δημαρχείο Χερσονήσου.

3. Διαδραστικό θεατρικό παιχνίδι για παιδιά δημοτικών σχολίων με θέμα τη διαφορετικότητα ("το ασυνήθιστο") στο αμφιθέατρο του Ενιαυδίου Κρήτης.

Μουσική εκδήλωση με το συγκρότημα των Γιάννη & Νίκου Στρατάκη (14:00-15:00).

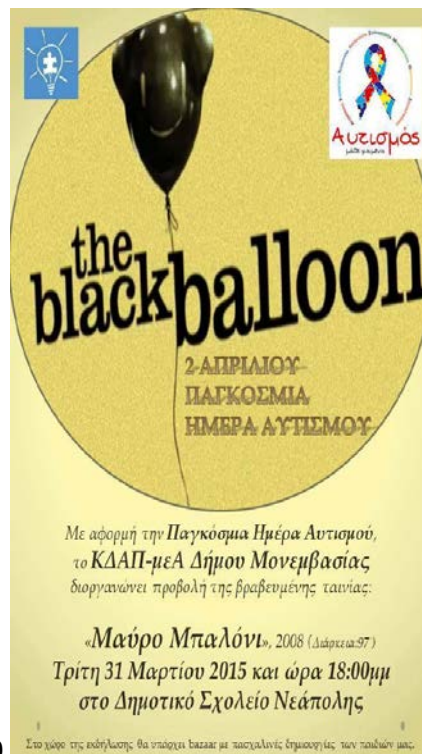
Δηλώσεις συμμετοχής:

1) ΚΕΠ Δήμου Χερσονήσου 2) 7η Υγειονομική Περιφέρεια Κρήτης, Τμήμα 26, Ηράκλειο

3) ΜΕΡΙΜΝΗ, Ν. Σουρλοδάκη 8-10, Ηράκλειο

και στην ιστοσελίδα www.autismrace.gr

ΜΕΧΡΙ 27 ΜΑΡΤΙΟΥ 2015

28

29

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ

«ΣΩΗ ΣΑΝ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ»

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ

ΑΥΤΙΣΜΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ

30 ΜΑΡΤΙΟΥ 2015

5:30 μ.μ

ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ
ΚΡΟΝΙΟ

Η ΤΙΜΗ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΕΙΝΑΙ 5 ΕΥΡΩ
ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΘΑ ΔΟΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΓΟΝΕΩΝ ΦΙΛΩΝ & ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

Ν. ΣΕΡΡΩΝ «ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ»

30

Πέμπτη 2 Απριλίου 2015

Πλατεία Ελευθερίας

Όλοι μαζί δίνουμε το παρόν στις 12 μ.μ

31

32

33

34

35

**ΟΜΙΛΟΣ ΙΑΤΡΙΚΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ**
 Παιδιατρικό Κέντρο
 Αθηνών

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ
 Από 30 Μαρτίου έως τις 3 Απριλίου 2015

AUTISM

Ειδική
τιμή
€50

Αναπτυξιολογική εκτίμηση από Παιδίατρο - Αναπτυξιολόγο
 Για ραντεβού από τις 09:00 έως τις 15:00*

☎ 210 6862339 & 210 6862397

* Η προσφορά ισχύει για όλους καλέσουν 30/3 - 3/4 .15 και προγραμματίσουν το ραντεβού τους.

36

3^ο Δημοτικό Βροντάδου
 Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αυτισμό

Παρουσίαση-συζήτηση με θέμα:

**«Τα χαρακτηριστικά του συνδρόμου Άσπερνγκερ
από τη σκοπιά ενός παιδιού»**

Τετάρτη 1 Απριλίου 2015 , ώρα 18:30, στο χώρο του Νηπιαγωγείου.

Ομότιμη Καθηγήτρια της Θεωρίας της Παιδείας

37

ΗΜΕΡΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ

 2 Απριλίου
 Παγκόσμια Ημέρα
 Ενημέρωσης & Ευαισθητοποίησης
 για τον Αυτισμό

 Ελληνική
 Εταιρία Προστασίας
 Αυτιστικών Ατόμων

Ελληνικό Επιστημονικό
 Δίκτυο για τις Διαταραχές του
 Αυτιστικού Φάσματος

Αίθουσα Συνεδριάσεων «ΕΡΜΗΣ»
 ΕΒΕΑ Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών
 ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 7, ΑΘΗΝΑ
 6ος όροφος

Με την ευγενική υποστήριξη

2 Απριλίου 2015
 09:00-16:00

Είσοδος Δωρεάν

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ
 ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Μια κοινωνία φιλική προς τον Αυτισμό
 είναι μια κοινωνία φιλική προς όλους μας

38

**Τράβα κουπί για τα παιδιά
του ΚΗΦΑΠ Μεγαλόχαρη**

 ΚΗΦΑΠ
 Μεγαλόχαρη

**Πέμπτη 2 έως & Σάββατο 4 Απριλίου
2015**

Ώρες 10:00 - 20:00

ΠΛΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΧΑΝΙΩΝ

39α

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Πέμπτη 2 Απριλίου 2015

- 10:00 Τελετή έναρξης - Χαιρετισμοί διοργανωτών
- 10:30 Βράβευση των μαθητών που συμμετείχαν στον διαγωνισμό δημιουργίας αφίσας. Θα βραβευθούν οι μαθητές του Τμήματος Γ2 του Δημοτικού Σχολείου Καλυβών, του ΕΕΕΕΚ Χανίων και η μαθήτρια του Τμήματος Γραφικών Τεχνών του ΕΠΑΛ Ακρωτηρίου, Σπυριδούλα Μάθιουδάκη.
- 11:00 Ομιλία από τον Ολυμπιονίκη κωπηλασίας και Υπεύθυνο Ανάπτυξης αθλήματος της Ελληνικής Κωπηλατικής Ομοσπονδίας, κ. Βασίλη Πολύμερο.
- 11:30 Μουσική εκδήλωση από τους μαθητές του Μουσικού Γυμνασίου Θερίσου.
- 12:30 Αγώνας κωπηλασίας 5 λεπτών (καλύτερης απόστασης)
- 12:45 Αγώνας κωπηλασίας δόνησης 1 λεπτού
- 13:00 Σκυταλοδρομία κωπηλασίας 2 χλμ.
- 13:15 Σκυταλοδρομία κωπηλασίας ενηλίκων 1 χλμ.
- 17:30 Δραστηριότητα για παιδιά: «Μαθαίνω για τον αυτισμό, αποδέχομαι τη διαφορετικότητα». Αφήγηση παραμυθιού και δραστηριότητες από την κοινωνική λειτουργό κ. Ευαγγελία Δερμιτζάκη και την Ψυχολόγο κ. Ηρακλεία Κουτουλάκη.
- 18:30 Συζήτηση με την προπονήτρια του Ν.Α.Ο. Σούδας, κ. Δήμητρα Λαδάκη για θέματα κωπηλασίας κατηγορίας ανάπτυξης.
- 19:00 Συζήτηση με τον προπονητή του Ν.Α.Ο. Σούδας, κ. Δάνο Χωματά, για θέματα κωπηλασίας
- 19:30 Χορευτικό πρόγραμμα Zumba από τη Σχολή «Χορότεχνος», του κ. Νίκου Κοπανιά.

39β

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Παρασκευή 3 Απριλίου 2015

- 11:00 «Αυτισμός και οικογένεια». Παρουσίαση - συζήτηση με την κοινωνική λειτουργό του Κ.Η.Φ.Α.Π., κ. Ευαγγελία Δερμιτζάκη
- 11:30 Δραστηριότητα για παιδιά: «Μαθαίνω για τον αυτισμό, αποδέχομαι τη διαφορετικότητα». Αφήγηση παραμυθιού και δραστηριότητες από την κοινωνική λειτουργό κ. Ευαγγελία Δερμιτζάκη και την Ψυχολόγο κ. Ηρακλεία Κουτουλάκη.
- 12:30 Αγώνας κωπηλασίας 5 λεπτών (καλύτερης απόστασης)
- 12:45 Αγώνας κωπηλασίας δόνησης 1 λεπτού
- 13:00 Σκυταλοδρομία κωπηλασίας 2 χλμ.
- 13:15 Σκυταλοδρομία κωπηλασίας ενηλίκων 1 χλμ.
- 17:30 Δημιουργική απασχόληση με παιχνίδι από την ομάδα του 4FUN
- 18:30 Συζήτηση με την προπονήτρια του Ν.Α.Ο. Σούδας, κ. Δήμητρα Λαδάκη, για θέματα κωπηλασίας κατηγορίας ανάπτυξης
- 19:00 Συζήτηση με τον προπονητή του Ν.Α.Ο. Σούδας, κ. Δάνο Χωματά, για θέματα κωπηλασίας

Σάββατο 4 Απριλίου 2015

- 11:00 «Αυτισμός: Πρώτα σημάδια ανίχνευσης και τομείς αξιολόγησης». Παρουσίαση - συζήτηση με την Ψυχολόγο του Κ.Η.Φ.Α.Π., κ. Ηρακλεία Κουτουλάκη
- 11:30 Δραστηριότητα για παιδιά: «Μαθαίνω για τον αυτισμό, αποδέχομαι τη διαφορετικότητα». Αφήγηση παραμυθιού και δραστηριότητες από την κοινωνική λειτουργό κ. Ευαγγελία Δερμιτζάκη και την Ψυχολόγο κ. Ηρακλεία Κουτουλάκη.
- 12:30 Αγώνας κωπηλασίας 5 λεπτών (καλύτερης απόστασης)
- 12:45 Αγώνας κωπηλασίας δόνησης 1 λεπτού
- 13:00 Σκυταλοδρομία κωπηλασίας 2 χλμ.
- 13:15 Σκυταλοδρομία κωπηλασίας ενηλίκων 1 χλμ.
- 17:30 Παιδικό πρόγραμμα Zumba από ομάδα του 4FUN και την ομάδα Dance fit Joy Studio
- 18:30 Συζήτηση με την προπονήτρια του Ν.Α.Ο. Σούδας, κ. Δήμητρα Λαδάκη, για θέματα κωπηλασίας κατηγορίας ανάπτυξης
- 19:00 Συζήτηση με τον προπονητή του Ν.Α.Ο. Σούδας, κ. Δάνο Χωματά, για θέματα κωπηλασίας
- 19:30 Χορευτικό πρόγραμμα Zumba από τη Σχολή «Χορότεχνος», του κ. Νίκου Κοπανιά.

39γ

40

2016

AUTISM
2 Απριλίου, Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΦΙΛΩΝ ΑΤΟΜΩΝ Ι ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ

World Autism Awareness Day

Αδελφόνν

Φιληπουπόλεως 11
Τηλ. 2521104097, 4
e-mail : alkionidramas

41

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ
ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ
ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΗΜΕΡΙΔΑ
ΚΥΡΙΑΚΗ 03-04-2016 | ΩΡΑ: 10:30
Πολιτιστικό Κέντρο
Δήμου Αθηναίων
«Μελίνα»
Ηρακλειδών 66 & Θεσσαλονίκης
Θησείο

Είσοδος Ελεύθερη
ΘΑ ΔΟΘΟΥΝ ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΣΥΜΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΛΟΓΟΠΑΘΟΛΟΓΩΝ
ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΣΕΛΛΕ)
www.selle.gr

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
Εκπαιδευτική Επιμελησία
Εκπαιδευτική Επιμελησία
Εκπαιδευτική Επιμελησία

42α

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ
ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Πρόγραμμα

Συντονιστές ομιλών:

- Αναστασία Καραπατάγκου
Λογοθεραπεύτρια Προέδρος Επιστημονικής Επιτροπής του ΣΕΜΕ
- Σταυρούλα Παπαδόκη
Παιδίατρος - Αναπτυξιολόγος, Πρόεδρος της Εταιρείας Ενηλίκων Αυτισμού

10:30 Χαιρετισμοί

10:40-10:55 «Πρώτη Αντίληψη των Διαταραχών Αυτιστικού Φάσματος από την Παιδιατρική»
Σταυρούλα Γκίνη, Παιδίατρος, Τριευχ. Αναπτυξιακού Ιατρείου Παιδιατρικού Γενικού Ασκληπιείου Βούλας

10:55-11:10 «Ο ρόλος του παιδοψυχιάτρου στην κλινική εκτίμηση, αντιμετώπιση και υποστήριξη των ατόμων με ΔΑΦ και των Οικογενειών τους»
Ευδοκία Ταγκούλη, Παιδοψυχίατρος, Επιμελήτρια Β ΨΥ Γ.Ν. Παιδών Π και Α Κωστακιά

11:10-11:25 «Εργοθεραπεία και ΔΑΦ»
Παναγιώτης Καγαλιώτης, Εργοθεραπευτής, Μας Εκπρ. Συλλόγου Εργοθεραπευτών Ελλάδας

11:25-11:40 «Ο ρόλος του λογοθεραπευτή στις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος»
Αναστασία Μήκας, Εκπαιδευτικός, Λογοθεραπευτής ΣΕ, Εκπ. ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος για τις ΔΑΦ του ΣΕΛΛΕ

11:40-11:50 «Η ένταξη του παιδιού με ΔΑΦ στο σχολικό πλαίσιο 1 ημερής»
Αναστασία Σαλμά, Ίδρυση Παιδαγωγός, Ψυχ. Διδ. Παιδαγωγ. Παιδαγωγική Τρ. Ψυχολογίας

11:50-12:00 «Η ένταξη του παιδιού με ΔΑΦ στο σχολικό πλαίσιο 2 ημερής»
Χριστίνα Κουκουρούλη, Ίδρυση Παιδαγωγός, ΜΑ, εκπαιδευτικός Ειδικού Σχολείου Κεραιών

12:00-12:15 «Ο ρόλος της οικογένειας στην διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αυτισμό»
Θωμάς Καπέλας, Γενικός Γραμματέας ΣΕΛΛΕ

12:20 Σκόλια - Ερωτήσεις

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
Εκπαιδευτική Επιμελησία
Εκπαιδευτική Επιμελησία
Εκπαιδευτική Επιμελησία

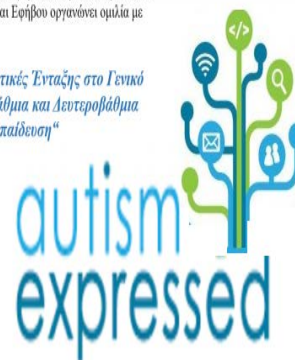
ΗΜΕΡΙΔΑ
ΚΥΡΙΑΚΗ 03-04-2016 ΩΡΑ: 10:30
Πολιτιστικό Κέντρο
Δήμου Αθηναίων
«Μελίνα»
Ηρακλειδών 66 & Θεσσαλονίκης
Θησείο

42β

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού 2 Απριλίου το Κέντρο Αγωγής Παιδιού και Εφήβου οργανώνει ομάδα με θέμα:

“Αυτισμός: Πρακτικές Ένταξης στο Γενικό Σχολείο Προτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση”

Χώρος διεξαγωγής:
Κέντρο Εξέλιξη
(Λεωφόρος 1)
Τηλέφωνο:
2731081050/6978733472
ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

Σάββατο 94 κμ
ώρα 6:00 μ.μ.

Εισηγητές:
Νικόλαος Χριστίνα
(Ψυχολόγος ΕΚΠΑ)
Και
Βικτορία Τσιτσάνη
(Φυλάκιστος Ειδική
Παιδαγωγός)

43

44

ΗΜΕΡΙΔΑ
ΣΑΒΒΑΤΟ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2016
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ STAR
Ωρα 9.00πμ

ΛΥΤΙΣΜΟΣ
“Ο Αυτισμός σήμερα & αύριο”

Εισηγητές
 1. Βάιος Νταφούλης- Παιδοψυχίατρος Διευθυντής
 Παιδοψυχιατρικής Κλινικής Ιπποκράτειο Γ.Ν.Θεσ/νίκης
 2. Αναστασία Μουσκεφτάρα- Ψυχολόγος (B.A., M.Sc.)
 Ειδική Παιδαγωγός
 3. Αθανάσιος Τόπης- Διαιτολόγος Διατροφολόγος

Συντονίζει: Η κα Αικατερίνη Μόντη-Παιδιάτρος
 (Ειδική Αναπτυξιολόγος Παιδονευρολόγος)

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ
Θα δοθούν βεβαιώσεις παρακολούθησης
Συνδιοργανωτές
 Δ/ση Α'θμιας Εκ/σης Ημαθίας
 Δ/ση Β'θμιας Εκ/σης Ημαθίας
 Σχολ. Σύμβουλος Ε.Α.10ης Ε.Π.
 ΚΕΔΔΥ Ημαθίας

45

ΙΔΡΥΜΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ

Ο Τομέας Ψυχικής Υγείας του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη
 σε συνεργασία με το Δήμο Αθηναίων διοργανώνουν εκδήλωση

με θέμα
**«Δημιουργώντας
 Κοινωνίες Φιλικές
 για Άτομα με Αυτισμό»**

στον Πολυχώρο Λόγου & Τέχνης
Myrttillo
 Πάρκο Για το Παιδί & τον Πολιτισμό
 Λάμψα & Τριφυλίας, Αμπελόκηποι

Ομιλητής ο **Dr. Damian Milton**
 Head of Autism Knowledge & Expertise
 at the National Autistic Society

Κυριακή 10 Απριλίου 2016
ώρα 19.00

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
 210 4297540-1-2

Πάρκο Για το Παιδί & τον Πολιτισμό
 Λάμψα & Τριφυλίας, Αμπελόκηποι
 2110123176

46

**Δράμα Κεντρική
 Βιβλιοθήκη
 Δράμας**

Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Δράμας
 συμμετέχει στον εορτασμό της
 Παγκόσμιας Ημέρας Αυτισμού,
 2 Απριλίου 2016

Αυτισμός
 μάθε για μένα

Στηρίζουμε το
 Σύλλογο
 «Αλκυόνη» του
 Νομού Δράμας
 στον εορτασμό

ΠΡΟΤΥΠΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

irilen ΜΠΟΧΑΤΖΙΑΡ ΣΠ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΛΟΝΔΩΝ 231, ΑΓΥΙΑ-ΠΑΤΡΑ, ΤΗΛ 2610 433 852
www.mpochatziar.gr

Εργαστήριο Αυτισμού

Ανακαλύπτοντας τον Κώδικα Διαχείρισης & Παρέμβασης...

Μέσα από πραγματικά περιστατικά

9 / 4 2016

Περιορισμένος αριθμός συμμετεχόντων

-30% έκπτωση για εγγραφές έως 25/3/2015

Πληροφορίες - εγγραφές στο www.mpochatziar.gr
ή ☎ 2610-433852
ή ☎ 6972202289
ή ☎ 6986994580

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:
ΜΠΟΧΑΤΖΙΑΡ ΣΠ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
Αναπτυξιακής - Ηθης Διευθυντής, B.L.P.H.P., B.L.P.
Διευθυντής, Κέντρου Έκτακτης Ψυχολογικής Υποστήριξης, Διευθυντής Κέντρου
Παιδιών με Ηθική Αγωγή, Εργαστήριο
Early Start Program (The Institute of Neuro-Physiological Psychology, Chester UK & USA)
Εκπαιδευτής (στην Αμερική) (The Institute of Neuro-Physiological Psychology, Chester UK & USA)
Οργανισμός Λοιμωδών (Γενικός) (στην Αμερική) (The Institute of Neuro-Physiological Psychology, Chester UK & USA)
Sensory Integration Therapist

47

Σάββατο 2 Απριλίου 2016

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Προβολή της ταινίας "Adam"
στο Κινηματοθέατρο ΡΕΕ
ΏΡΑ ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗΣ
18.30
Μετά την ταινία θ' ακολουθήσει συζήτηση.

Είσοδος Ελεύθερη

Με την υποστήριξη της Ένωσης Γονέων και Φίλων ΑΠΕΑ Επαρχίας Μερομβέλλου.

Πληροφορίες: 28410-25201

ΧΩΡΙΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ
pros: kaló
find us on facebook

48

EUROKTEO

10 Απριλίου 2016

4ος Φιλανθρωπικός Αγώνας Βουνού Αυτισμός - Ελπίδα

.1km
.5km
.13,5km

Εγγραφές επίσης & στο Κονταξοπούλειο
28 Μαρτίου με 1 Απριλίου

Εγγραφές στο
www.elpida-autism.gr
μέχρι 1 Απριλίου 2016

agonasdromou2016@gmail.com
+306949470673

seven SPOTS **FOCUS**

49

ΜΗ ΛΕΙΨΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΟΛΟΙ ΕΚΕΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η Ελληνική Εταιρία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων (ΕΕΠΑΑ) συμμετέχοντας στην Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση της Κοινωνίας για τον Αυτισμό στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας 2 Απρίλη, σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού φωταγωγεί την Πύλη του Αδριανού με χρώμα μπλε στις 19:00, προκειμένου όσο γίνεται περισσότερος κόσμος να ενημερωθεί, να μάθει και να εξοικειωθεί με τον Αυτισμό.

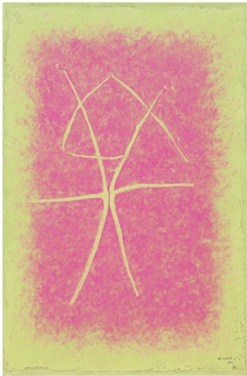
Σας καλούμε μαζί να φωταγωγήσουμε την Πύλη του Αδριανού με χρώμα μπλε για την Παγκόσμια Ημέρα για τον Αυτισμό, 2 Απρίλη.

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2016
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ
ΠΥΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ
19:00

50

 Εταιρία Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου Αιτωλοακαρνανίας - ΕΨΥΠΕΑ

Παγκόσμια Ημέρα για τον Αυτισμό

Σάββατο 2 Απριλίου 2016 και ώρα 19:00
Αμφιθέατρο Νομαρχιακού Μεγάρου Αιτωλοακαρνανίας

- Ομιλία από την κα Κατίγκω Χατζηπατέρα - Παννούλη, Ψυχολόγο - Διδάκτορα του Πανεπιστημίου Λονδίνου με θέμα:
«Σοβαρά αναπτυξιακά προβλήματα στο παιδί: Οικογένεια, Σχολείο»
- Μουσική εκδήλωση με την υψίφωνο κα Βίβιαν Ντάγκα - Ιατρό και την Ορχήστρα Νυκτών Εγχόρδων του Συλλόγου «Δράση» Νεοχωρίου υπό τη διεύθυνση του μασέστρου κ. Σπύρου Χολέβα.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

51

Το 1ο & το 2ο Δημοτικό Σχολείο Αρκαλοχωρίου σας προσκαλούν στην εσπερίδα με θέμα:

"Ο αυτισμός με απλά λόγια"

πρόβλημα ή πρόκληση;

Τετάρτη 20 Απριλίου 2016
ώρα 19:00 στην αίθουσα εκδηλώσεων
του 1ου Δημοτικού Σχολείου Αρκαλοχωρίου

ΟΜΙΛΗΤΕΣ: Ρουσοχατζάκη Μαρία (λογοπαθολόγος MS,CCC)
Παπαμήτσου Νάντυ (Δημοσιογράφος)

52

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ, ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ (Α.ΜΕ.Α.)

Π.Ε. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Σας προσκαλούμε στην εκδήλωση που θα γίνει με αφορμή την παγκόσμια ημέρα αυτισμού στις **10 Απριλίου** στο **Συνεδριακό Κέντρο Καρπενησίου** ημέρα **Κυριακή** και ώρα **11.00πμ**.

Ομιλήτρια η **Βάγια Παπαγεωργίου**, παιδοψυχίατρος ειδικευμένη στον αυτισμό.

Περίληψικά, από το βιογραφικό της αναφέρουμε:

- 1) Πανεπ/μιο του Λονδίνου: Πτυχίο Παιδοψυχιατρικής από το Ινστιτούτο Ψυχιατρικής
- 2) Πανεπ/μιο Chapel Hill-Βόρεια Καρολίνα / ΗΠΑ: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού
- 3) Πανεπιστήμιο Birmingham / Μ. Βρετανία: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού
- 4) Πανεπ/μιο Yale (Γέηλ) – ΗΠΑ: Μέλος της συγγραφικής ομάδας των βιβλίων γιά τον αυτισμό που διδάσκονται εκεί: («Handbook of Autism and Developmental Disorders») & «Mental Health Interventions and Services for Vulnerable Children and Young People»
- 5) TEACCH (Θεραπεία & εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό) - Θεραπεύτρια & εκπαιδευτής της μεθόδου
- 6) Εκπαίδευση ειδικευμένων γιατρών φοιτητών ιατρικής και ψυχολογίας και επαγγελματιών.
- 7) Διδάκτωρ του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
- 8) Επίσης, έχει διατελέσει:
- 7) Επιστημονικά υπεύθυνη του Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου Β. Ελλάδας του Ψ.Ν.Θ.
- 8) Επίκουρη Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
- κλπ κλπ.....

ΘΕΜΑ: Διαταραχές αυτιστικού φάσματος – Νεότερα δεδομένα

Με εκτίμηση,

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αντιστασία Κριακή-Μαύρα

53

Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού

Αυσμός ΜΑΘΕΤΑ ΜΕΝΑ

54

2 Απριλίου 2016

2017

 ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ
ΛΟΓΟΠΑΘΟΛΟΓΩΝ
ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΑΤΡΑ
2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2017
Ωρα: 10:00

Ημερίδα
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Διεπιστημονική προσέγγιση

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

 ΑΧΕΛΩΟΣ

Χώρος Διεξαγωγής
ΜΕΓΑΡΟ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΤΡΑΣ
Πλάση Βασιλείου Γεωργίου

Κόστος Συμμετοχής
10€

Πληροφορίες - Εγγραφές
Καλέστε 10:00π.μ. - 14:00π.μ.
στο Τηλέφωνο:
2103848362
www.sell0.gr

Θα δοθεί
Βεβαίωση Παρακολούθησης

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

 abc toys
ΕΙΔΗ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ & ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ
ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΔΥΣΛΕΣΙΩΝ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

The Special Needs Experts
• λόγος • γραφή • μάθηση • ανάπτυξη • εξέλιξη
• παιχνίδι • δημιουργία • κίνηση • παρέμβαση

www.abctoys.gr

55α

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ, ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ (Α.ΜΕ.Α.)
Π.Ε. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ
ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Σας προσκαλούμε στην εκδήλωση που θα γίνει στο **Συνεδριακό Κέντρο Καρπενησίου** ημέρα **Κυριακή-2-Απριλίου** και ώρα **11:00π.μ.**

Ομιλήτρια η **Βαγία Παπαγεωργίου**, Παιδοψυχίατρος ειδικευμένη στον αυτισμό.

ΘΕΜΑ: Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ «ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ» ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ.

Περαιτέρω, από το βιογραφικό της αναφέρουμε:

- 1) Πανεπιστήμιο του Λονδίνου: Πτυχίο Παιδοψυχιατρικής από το Ινστιτούτο Ψυχιατρικής
- 2) Πανεπιστήμιο Chapel Hill-Βόρεια Καρολίνα / ΗΠΑ: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού
- 3) Πανεπιστήμιο Birmingham / Μ. Βρετανία: Εξειδίκευση στο φάσμα του αυτισμού
- 4) Πανεπιστήμιο Yale (Γέιτς) - ΗΠΑ: Μέλος της ετήσιας ομάδας των βέλων για τον αυτισμό που διδάσκονται εκεί («Handbook of Autism and Developmental Disorders») & «Mental Health Interventions and Services for Vulnerable Children and Young People».
- 5) TEACCH (θεραπεία & εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό) - Θεραπεύτρια & εκπαιδευτής της μεθόδου Εκπαίδευση οδοντομετρικών γραμμών φορητών ιστορικής και ψυχολογίας και επαγγελματιών.
- 6) Διδάκτωρ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Επίσης, έχει διπλώσει:
- 7) Επιστημονικά υπεύθυνη του Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου Β. Ελλάδας του Ψ.Ν.Θ.
- 8) Επικύρωση Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κλπ κλπ....

Με εκτίμηση,
Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Αναστασία Κριαστή-Μπαράκη

56

Ημερίδα
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Διεπιστημονική προσέγγιση

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

10:00 έναρξη-χαιρετισμοί

"Αυτισμός... μύθοι και πραγματικότητα"

Dr. Καρανιά Ελένη, Αναπτυξιακή Παιδίατρος,
Επιστ. Υπεύθυνη τμήματος Δημόσιας Υγείας Νοσοκομείο Παιδών Αθηνών "Π. & Α. Κυριακού"

**"Ανταμείωση και θεραπευτικές παρεμβάσεις
στις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος"**

Ταγκούλη Ευδοκία, Παιδοψυχίατρος,
Επιμελήτρια Α, Παιδοψυχιατρικό Τμήμα, Νοσοκομείο Παιδών Αθηνών "Π. & Α. Κυριακού"

**"Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος:
Παιδιατρική Εργοθεραπευτική Παρέμβαση"**

Διομάνης Ανδρέας, Εργοθεραπευτής MSC OT

"Ο Ρόλος της Λογοθεραπείας στις Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος"

Μώκος Αναστάσιος, Λογοθεραπευτής Σ.Ι.,
Επικεφαλής ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος Δ.Α.Φ. Σ.Ε.Α.Λ.Ε.

"Ακούγοντας και την φωνή των γονιών"

Μανωλοπούλου Αναστασία, Γονέας
Αντιπρόεδρος ΕΥΨΥΠΕΑ

Συντονισμός Ημερίδας

Καραπατάγλου Αναστασία, Πρόεδρος Επιστημονικής Επιτροπής Σ.Ε.Α.Λ.Ε.
Μπερετάνου Ελένη, Γεωγραφική εκπρόσωπος Πάτρας-Κορίνθου-Ηλείας Σ.Ε.Α.Λ.Ε.

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

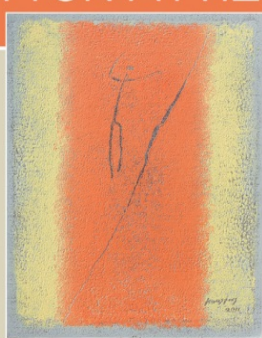
 abc toys The Special Needs Experts www.abctoys.gr

55β

 ΣΤΑΥΡΟΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΠΑΛΛΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΠΟΔΟΧΑΡΜΑΤΟΣ - ΕΥΨΥΠΕΑ

 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
gratia autismo!

**ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ**

Κυριακή 2 Απριλίου 2017 και ώρα 11:00
Παπαχαράλμειπος Αίθουσα Ναυπάκτου

11:00 Χαιρετισμοί
11:10 Προσφωνήση - Δρ. Σωτήρης Ι. Κωτσόπουλος, Πρόεδρος Δ.Σ. της ΕΥΨΥΠΕΑ
11:20 Αναφωνήση - κ.κ. Γεώργιος Επώνιος Νεώνη και Αγίου Βλασίου
11:30 «Αυτισμός: Σύγχρονες απόψεις» - Δρ. Δικατερίνη Καραβιζόγλου,
Επιστημονική Υπεύθυνη Κέντρου Ημέρας της ΕΥΨΥΠΕΑ
11:50 «Το παιδί με αυτισμό στο σχολικό πλαίσιο» - Αθανάσιος Κ. Ριαβός, Σχολικός Σύμβουλος
Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης 5ης Περιφέρειας, Αντιπρόεδρος του Συλλόγου Αλκυόν
12:05 Μουσικό Πρόγραμμα από τον Σύλλογο Φίλων Φιλαρμονικής Αντιρίου «Απόλλων»
υπό τη Διεύθυνση του Αρχιμουσικού Λευκίδα Α. Δανά

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

  ΔΙΑΚΟΣ
ΩΡΑ ΤΟΜΕΩΣ
ΜΕΛΟΝΟΤΟΤ

57

Η ΜΕΡΙΜΝΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ
 διοργανώνει την
ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΜΑΡΤΙΟΥ 2017
 και ώρα **4 μ.μ.** στον κινηματογράφο **"ΣΤΑΡ"**
ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:
"ΤΟ ΠΑΖΛ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ"
ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ:
 • **Κα ΟΛΓΑ ΠΑΪΖΗ**
 Ψυχοπαιδαγωγός, Μ.Εδ, Ειδ. στις Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές
Θέμα: ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ.
 • **Κος ΠΑΓΚΡΑΤΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ**
 Δάσκαλος Ειδικής Αγωγής, Σχολείο Ειδικής Αγωγής Βέροιας
 • **Κος ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΙΤΣΗΣ**
 Δάσκαλος Ειδικής Αγωγής
Θέμα: Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΜΙΚΡΑΙΝΕΙ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΑ.
 Την ημερίδα συντονίζει
 η **Κα ΕΦΗ ΓΩΤΗ**, Σχολική Σύμβουλος Νηπιαγωγών Ν.Ημαθίας.
 Θα δοθούν βεβαιώσεις παρακολούθησης.

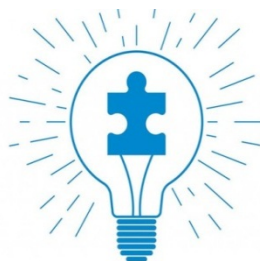
ΟΡΓΑΝΩΣΗ: ΜΕΡΙΜΝΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ
 ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΕΣ: ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Ν.ΗΜΑΘΙΑΣ
 ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ
 Κ.Α.Π.Α. ΒΗΝΙΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

58

Το κέντρο ημερας ενηλίκων με διαταραχές αυτιστικού τύπου
ο Άγιος Βασίλειος
 διοργανώνει εκδήλωση
στο Φάρο Αλεξανδρούπολης
την Κυριακή 2 Απριλίου
& ώρα 11:00 π.μ.
 στα πλαίσια της παγκόσμιας μέρας αυτισμού
 με πληθώρα αθλοπαίδων
 & παράλληλων δραστηριοτήτων
 Συμμετέχουν:
 η μπάντα της ΧΙΙ Μ/Κ ΜΠ
 ο χορευτικός σύλλογος του Χρόνη Αηδονίδη

2 Απριλίου
 Παγκόσμια ημέρα αυτισμού

59

**WORLD AUTISM
 AWARENESS DAY**
 APRIL 2

60

LIGHT IT UP BLUE

OLYMPIACOS FC®

61

4ο Τουρνουά BOWLING
 Δ. Αττικής
 για άτομα με Δ.Α.Φ.
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
 31 Μαρτίου 2017
 ώρα έναρξης 10.00
 Δωρεάν συμμετοχή!
 Δηλώσεις συμμετοχής
 έως: 15/03/2017
Royal Bowling
 Τεύθιδος 7, Περιστέρι
 Πληροφορίες: 210 5789190 | kentro_imeras@kpechios.gr
 www.kpechios.gr

Διοργάνωση:
 Ομάδα φίλων του κέντρου
 ΗΧΜΕΝΟΣ

Sponsors:
 EPT, gazetta.gr, ROYAL, ΛΟΥΞ, My market, intersys, ΧΑΡΑΓΟΠΟΥΛΟΣ, ΙΟΝ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ION, ΠΑ ΠΑΝΤΑ

62α

ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΕΙΔΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ

Πρόσκληση

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού το Ειδικό Σχολείο Πολυγύρου διοργανώνει ημερίδα με θέμα «*Νέες Τάσεις και Στάσεις στην Ειδική Αγωγή*». Σκοπός, της εν λόγω δράσης, είναι να ενημερώσουμε τις/τους ενδιαφερόμενες/ους για νέους τρόπους προσέγγισης και θέασης, καθώς και συνολικότερης ευαισθητοποίησης επί του θέματος. Το σχολείο μας, εκτός από πηγή μάθησης και κοινωνικοποίησης, είναι και ο συνδετικός κρίκος μεταξύ των μαθητριών και μαθητών με την τοπική κοινότητα και την αμοιβαία σύνδεση και ομαλή ένταξη του ενός στον κόσμο του άλλου.

Σας προσκαλούμε στην ημερίδα του Ειδικού Σχολείου Πολυγύρου, η οποία θα πραγματοποιηθεί στις 2 Απριλίου 2017 στο Δημαρχείο του Πολυγύρου στην αίθουσα συνεδριάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου και ώρα 12:00 μ.μ.

Η παρουσία σας θα αποτελέσει το έναυσμα για μια ακόμα πιο ενωμένη και παραγωγική σχολική κοινότητα.

Για το Ειδικό Σχολείο Πολυγύρου

Σωτήριος Μπουρτζός
Διευθυντής

62β

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

«*Νέες Τάσεις και Στάσεις στην Ειδική Αγωγή*»

12:00- 12:15 Έναρξη Ημερίδας – Χαιρετισμοί

12:15-12:35 Βάιος Νταφούλης (Παιδοψυχίατρος, Διευθυντής Παιδοψυχιατρικού Τμήματος Ιππokratείου Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης)

12:35-12:55 Αλεξάνδρα Ευαγγέλου (Δασκάλα Ειδικής Αγωγής, Διευθύντρια Ειδικού Δημοτικού Σχολείου για Παδιά με Αυτισμό)

12:55-13:05 Διάλειμμα

13:05- 13:25 Μαρίκα Στέφαν-Κοκκαλίδου (Παιδοψυχολόγος, ειδική Θεραπευτικού Παγκυβίου στον Αυτισμό)

13:25-13:45 Λευκοθέα Καρτασιδου (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας)

13:45μ.μ -14:15 Συζήτηση

62γ

63α

ΗΜΕΡΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ

**Μιλάμε
Εμείς για Εμάς**

2 Απριλίου Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης & Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό

Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων
Αμφιθέατρο ΑΝΤΩΝΗ ΤΡΙΤΣΗ
Ακαδημίας 50

**2 Απριλίου 2017
10:00-14:00
είσοδος Ελεύθερη**

Οργάνωση:
Ελληνική Εταιρία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων
Επιστημονική επιτροπή:
Καμίντσης Αθανάσιος, Καπέλος Θωμάς, Φούσκα Στεφάνια
Οργανωτική Επιτροπή:
Ραχιώτη Άννα, Κουτούφι Έφη, Χαρίτου Βασιλική

Με την ευγενική υποστήριξη

Πρόγραμμα Ημερίδας 2 Απριλίου 2017

09:30-10:00 Προσέλευση Εγγραφές 10:00-10:30 Χαιρετισμοί Α' Μέρος 10:30-10:45 Ενημέρωση για τις ΔΑΦ 10:45-11:00 Καμίντσης Αθανάσιος, Πρόεδρος ΕΕΠΑΑ: «ΕΕΠΑΑ, παρούσα κατάσταση και προοπτικές εξέλιξης» 11:00-11:30 Στεφάνια Φούσκα, Εκπαιδευτικός ΕΑΕ, Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΕΠΑΑ: «Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος: αναγκαιότητα για ευαισθητοποίηση και ενημέρωση» 11:30-11:45 Ιωάννα Κουβαρίτση, Διηγήτρια, Ειδ. Επιστήμονας στο Συνήγορο του Πολίτη «Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού», μέλος Δικτύου Επιστημόνων για τις ΔΑΦ: «Συχνότερες παραβιάσεις δικαιωμάτων παιδιών με ΔΑΦ» 11:45-12:00 Πολυκαδική Ομάδα Εκπαιδευτών Κέντρου Ημέρας «ΣΕΙΡΙΟΣ»: «Η εμπειρία της εκπαίδευσης ενηλίκων με ΔΑΦ» 12:00-12:30 Στράτος Αλεξάνδρου, Εργοθεραπευτής, μέλος Δικτύου Επιστημόνων για τις ΔΑΦ: «Καθημερινά λειτουργικά θέματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με ΔΑΦ» 12:30-12:45 Ερωτήσεις - Συζήτηση Διάλειμμα Β' Μέρος 13:00-13:15 Ευαισθητοποίηση: «Μιλάμε Εμείς για Εμάς» 13:15-13:30 Μιχάλης Παναγιώτης Ρούσσος, Φοιτητής με ΔΑΦ: «Οι εμπειρίες μου ως μαθητής και ως φοιτητής. Τι θα ήθελα να αλλάξει» 13:30-13:45 Ολγα Ρυμανού, Ψυχολογίδα, Κ.Η.Α. 2: «Παρουσίαση των δράσεων για ενήλικες με ΔΑΦ, το παράδειγμα του βιβλιοθηκονόμου και του μουσικού» 13:45-14:00 Θωμάς Μυλωνάς, Ενήλικας με ΔΑΦ: «Συμμετέχοντας στην οργάνωση και λειτουργία μίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης» Βασίλης Τζαμπούλης Πιανίστας με ΔΑΦ, ζωντανή εκτέλεση μουσικών κομματιών σε αρμόνιο Κλείσιμο της ημερίδας

63β

Φορέστε μπλε!

Παγκόσμια Ημέρα
Ατόμων με Αυτισμό

Αυτισμός

Δευτέρα 3 Απριλίου 2017
"3ο Περπάτημα Αγάπης"

10:00 Κεντρική Πλατεία Λιβαδειάς

Συνδιοργάνωση:
Δ/νση Α' βαθμιας & Β' βαθμιας Εκπαίδευσης Βοιωτίας - ΕΚΕΨΥΕ -
ΕΠΑΨΥ - ΚΕΔΔΥ - Τοπική Επιτροπή Special Olympics Hellas

64

**3. Τζαμπολ
Αγάπης**

Για το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Πειραιά
για παιδιά με αυτισμό

Κυριακή 2 Απριλίου 2017
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ
Κλειστό γήπεδο Π. ΣΑΛΠΕΑΣ 10:30

HARLAS
INTERNATIONAL TRANSPORT S.A.

KIA
HUNDAI KIA MOTORS
ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΥΡΕΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.

68

ΕΙΔΙΚΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΧΑΛΚΙΔΑΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ -2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ-

ΔΡΑΣΗ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ - ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

31.03

10:00 π.μ.

ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ
ΠΑΡΑΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΑΣ

Με την υποστήριξη του
Δ.Ο.Α.Π.Π.Ε.Χ.

Μαζί μας θα είναι
οι δασκάλες και τα παιδιά της Γ' και της ΣΤ' τάξης
του 26ου Δημ. Σχολείου Χαλκίδας,
ο χοροδιδάσκαλος κ. Δ. Ελευθερίου με ομάδα παιδιών
του 1ου Δημ. Σχολείου Χαλκίδας,
ο Σύλλογος Κρητών Ευβοίας "Ο Ψηλορείτης",
σπουδάστριες του Τμήματος Βοηθού Βρεφονηπιοκόμων
του ΠΙΕΚ PRAXIS και του ΔΙΕΚ Χαλκίδας.

69α

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΕΙΔΙΚΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΧΑΛΚΙΔΑΣ
ΔΡΑΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ - ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ (2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ)

Την Παρασκευή 31 Μαρτίου 2017, στις 10:00 το πρωί,
στην παραλία της Χαλκίδας, στο Στρογγυλό,
θα συγκεντρωθούμε για να γνωριστούμε,
να χορέψουμε, να τραγουδήσουμε και να γιορτάσουμε
την ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ.
Μαζί μας θα είναι οι δασκάλες και τα παιδιά της Γ' και της ΣΤ' τάξης
του 26ου Δημ. Σχολείου Χαλκίδας,
ο χοροδιδάσκαλος κ. Δ. Ελευθερίου με ομάδα παιδιών
του 1ου Δημ. Σχολείου Χαλκίδας,
ο Σύλλογος Κρητών Ευβοίας "Ο Ψηλορείτης",
σπουδάστριες του Τμήματος Βοηθού Βρεφονηπιοκόμων
του ΠΙΕΚ PRAXIS και του ΔΙΕΚ Χαλκίδας.
ΕΣΥ θα λείπεις;

Τα παιδιά και το προσωπικό του Ειδικού Νηπιαγωγείου Χαλκίδας

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΔΟΑΠΠΕΧ

69β

70

2018

71

Σωματείο Γονέων,
Κηδεμόνων και Φίλων
Ατόμων με Αυτισμό Αχαΐας

Αυτισμός:
Διάγνωση και Αντιμετώπιση.
Εκπαίδευση για την Κοινωνική Ένταξη.

Επιστημονική Ημερίδα στο ξενοδοχείο «ΑΣΤΗΡ» (Astir Patras Hotel)
για την Παγκόσμια Ημέρα του Αυτισμού.

**Δευτέρα
26
Μαρτίου
2018
17.00–20.30**

72α

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ
Επιστημονική Ημερίδα
για την παγκόσμια ημέρα του αυτισμού

ΑΥΤΙΣΜΟΣ:
Διάγνωση και Αντιμετώπιση.
Εκπαίδευση για την Κοινωνική Ένταξη.

Δευτέρα 26 Μαρτίου 2018
Ξενοδοχείο "ΑΣΤΗΡ"
ώρα 17.00 - 20.30

ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙ:

72β

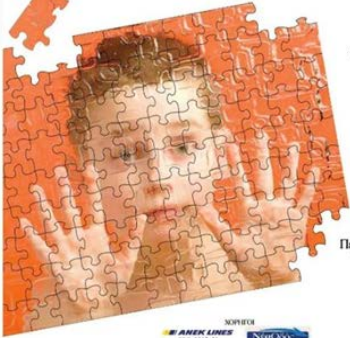
Ελληνική Εταιρία Προστασίας
Αυτιστικών Ατόμων (ΕΕΠΑΑ)
Παράρτημα Ιωαννίνων

Η Ελληνική Εταιρία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων (ΕΕΠΑΑ), Παράρτημα Ιωαννίνων,
στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας για τον Αυτισμό, 2 Απριλίου,
διοργανώνει Ημερίδα με θέμα:

**Η διαχείριση των Αυτιστικών ατόμων
από τα σώματα ασφαλείας**

την Κυριακή **22** Απριλίου 2018
από τις **10.30 - 14.00**
στην αίθουσα της Ε. Η. Μ.
Παρασκευοπούλου 6, Ιωάννινα

είσοδος ελεύθερη

Συνδιοργάνωση
Περιφέρεια Ηπείρου

ΕΠΕΚΕ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ (ΕΕΠΑΑ)
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ (ΕΕΠΑΑ)

73α

73β

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α	
10:30 -11:00 Άφιξη και Εγγραφές	
11:00 -11:15 Χαιρετισμοί	
* Βροχιές και Σιελικοί και Σοράνιων Ασφαλείας	
1η ΕΝΟΤΗΤΑ	
Συντονίστρια: ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΑΜΠΟΥΡΙ, Κοινωνική Λειτουργός Προϊσταμένη Διεύθυνσης Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας Ηπείρου	2η ΕΝΟΤΗΤΑ
11:15 -11:45 Δr. ΒΕΝΕΤΣΑΝΟΣ ΜΑΥΡΕΑΣ, Καθηγητής Ψυχιατρικής Διευθυντής Ψυχιατρικής Κλινικής ΠΠΓ.ΝΙ. «Ο Αυτισμός στην ενήλικα ζωή»	Συντονίστρια: ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΝΤΟΔΗΜΟΥ, Λογοθεραπεύτρια
11:45 -12:15 ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΝΤΟΔΗΜΟΥ, Λογοθεραπεύτρια «Οδοί προς πρόληψη και επικοινωνίας στον Αυτισμό»	12:30 -13:00 ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΥΒΑΡΙΤΑΚΗ, Διευθύντρια - Ειδική Επιστήμονας Κύκλος Διασφάλισης του Παιδιού, Ανεξάρτητη Αρχή "Συνήγορος του Πολίτη" «Δικαιώματα ατόμων με Αυτισμό»
	13:00-13:20 ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΑΜΠΟΥΡΙ, Κοινωνική Λειτουργός Προϊσταμένη Διεύθυνσης Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας Ηπείρου «Οικογένεια και Αυτισμός»
	13:20-13:40 ΚΑΡΜΙΡΗ ΑΣΠΑΣΙΑ ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΓΟΝΙΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
	13:40-14:00 ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΔΙΑΛΕΞΗΜΑ	

74α

Σύλλογος γονέων & φίλων ανθρώπων με αυτισμό
ΣΥΝ-εξέλιξη

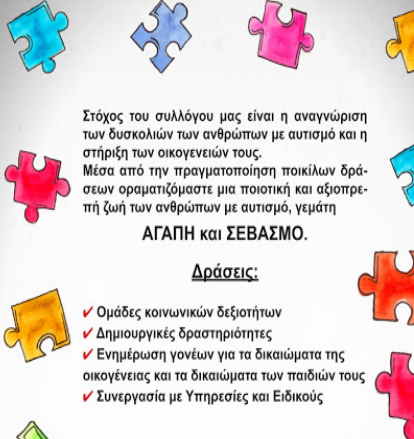
"Ο αυτισμός είναι ένας ξεχωριστός κόσμος και η αγάπη σας η γέφυρα που μας ενώνει...."

Τηλ. 6940 128 952

SYN-εξέλιξη Σύλλογος γονέων & φίλων ανθρώπων με αυτισμό Λέσβου

synexelixilesvos@gmail.com

74β

Στόχος του συλλόγου μας είναι η αναγνώριση των δυσκολιών των ανθρώπων με αυτισμό και η στήριξη των οικογενειών τους. Μέσα από την πραγματοποίηση ποικίλων δράσεων οραματιζόμαστε μια ποιοτική και αξιοπρεπή ζωή των ανθρώπων με αυτισμό, γεμάτη

ΑΓΑΠΗ και ΣΕΒΑΣΜΟ.

Δράσεις:

- ✓ Ομάδες κοινωνικών δεξιοτήτων
- ✓ Δημιουργικές δραστηριότητες
- ✓ Ενημέρωση γονέων για τα δικαιώματα της οικογένειας και τα δικαιώματα των παιδιών τους
- ✓ Συνεργασία με Υπηρεσίες και Ειδικούς

Τηλ. 6940 128 952

SYN-εξέλιξη Σύλλογος γονέων & φίλων ανθρώπων με αυτισμό Λέσβου

synexelixilesvos@gmail.com

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Ελάτε να παίξουμε και να χορέψουμε για τον αυτισμό
στο κλειστό Γυμναστήριο Αλιβερίου,
τη Δευτέρα 2 Απριλίου 2018, στις 6 το απόγευμα με:

- ✦ Ενημέρωση-ομιλία για τον αυτισμό
από το Κέντρο Έργου Λόγου Μάθησης Παιδί και Λόγος
- ✦ Παιχνίδι μπάσκετ κοριτσιών Αϊαντας - Αστέρας
- ✦ Παιχνίδι μπάσκετ αγοριών Π.Γ.Σ. Αμάρυνθος Β.Σ. - Κύμη
- ✦ Χορευτικό στα ημίχρονα
- ✦ Λήξη με φαναράκια και μπαλόνια

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ: ΠΑΙΔΙ & ΛΟΓΟΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ:

75

Ημερίδα

Παγκόσμια Ημέρα
ΑΥΤΙΣΜΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΑΠΡΙΛΗ 2018

Ξενοδοχείο Τιτάνια
Πανεπιστημίου 52, Αθήνα

Θα δοθεί βεβαίωση συμμετοχής
ΓΙΑ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ
ΤΗΛ. 210-3848362
ΔΕΥΤΕΡΑ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10:00-14:00, Σ.Ε.Λ.Λ.Ε.

Είσοδος: 20 ευρώ + ΦΠΑ
Γονείς παιδιών με ΔΑΦ
& Άτομα με ΔΑΦ δωρεάν

76α

Ημερίδα

Παγκόσμια Ημέρα
ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Πρόγραμμα Ομιλιών

Όρα 10:00-14:00
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

1. Συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης σε μητέρες παιδιών με αυτισμό. Στρατηγικές προσαρμογής των μητέρων στην ιδιαίτερη συνθήκη του αυτισμού.
Ομιλήτρια: Νίτσε Βασιλική, Ψυχιατρική Νοσηλεύτρια-Επισκέπτρια Ψυχικής Υγείας ΜSc, Παιδοψυχιατρική Κλινική Ε.Κ.Π.Α., Νοσοκομείο Παιδών «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ», Ακ. Παπανικολάου
2. Παρεμβάσεις για το παιδί «Μαζι» με την οικογένειά του.- Ψυχοεκπαίδευση Γονέων.
Ομιλήτρια: Μπαρτζίκη Βασιλική, Λογοθεραπεύτρια, Παιδοψυχιατρική Κλινική Ε.Κ.Π.Α., Νοσοκομείο Παιδών «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»
3. Ενισχύοντας τη συμμετοχή του παιδιού με Δ.Α.Φ. στα σημαντικά έργα της καθημερινότητας.
Ομιλήτρια: Μιχάλη Άννα, Εργοθεραπεύτρια, MSc in Rehabilitation studies, Παιδοψυχιατρική Κλινική Ε.Κ.Π.Α., Νοσοκομείο Παιδών «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»
4. Υποστήριξη Γονέων και αδελφών παιδιών με Δ.Α.Φ.
Ομιλήτρια: Ταγκούλη Ευδοκία, Παιδοψυχίατρος, Επιμελήτρια Α' Ε.Σ.Υ., Παιδοψυχιατρική Κλινική Ε.Κ.Π.Α., Νοσοκομείο Παιδών «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ», Μ. Ευαγγελίδου.

Συντονισμός: Ταγκούλη Ευδοκία Παιδοψυχίατρος,
Μπαρτζίκη Βασιλική Λογοθεραπεύτρια.

76β

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΑΠΡΙΛΗ 2018

Ξενοδοχείο Τιτάνια
Πανεπιστημίου 52, Αθήνα

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 - ΣΧΟΛΕΙΟ

1. Αισθητηριακές δυσκολίες και σχολείο.
Ομιλήτρια: Παναγιωτοπούλου Ιωάννα, Παιδιατρική Εργοθεραπεύτρια MSc.
 2. Η ανάπτυξη του λεξιλογίου στα παιδιά με Δ.Α.Φ.
Σημειολογικά δίκτυα: τρόποι ενίσχυσης από γονείς, δασκάλους και θεραπευτές.
Ομιλήτρια: Φειδάντη Μαρούσα, Λογοθεραπεύτρια MSc., Μέλος της ομάδας ειδικού ενδιαφέροντος για τις Δ.Α.Φ., Σ.Ε.Λ.Λ.Ε.
 3. Υποστήριξη μαθητών με Δ.Α.Φ. Πρωτοσχολικής ηλικίας στην ομάδα συνομηλίκων του σχολείου.
Ομιλήτρια: Γκιζα Δέσπονα, Ειδική Παιδαγωγός, (MEd in Special Educational Needs).
 4. Το Γνωστικό Συμπεριφορικό Δράμα ως εργαλείο ένταξης σε Υ.Λ.Α.
Ομιλήτρια: Καρέζη Χάρης, Θεατροπαιδαγωγός.
- Συντονισμός: Μώκος Αναστάσιος Λογοθεραπευτής,
Κόλλια Γεωργία Λογοθεραπεύτρια.

76γ

Μ. ΔΕΥΤΕΡΑ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2018
Παγκόσμια Ημέρα για τον Αυτισμό

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ με τίτλο:

ΑΥΤΙΣΜΟΣ ...
μέσα απ' τα δικά μου μάτια ...

ΘΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΟΥΝ:

- Διαδραστικό παιχνίδι με τίτλο : «Ένας κόσμος για όλους» - Μάρκος Παθουλάκης
- Κατασκευή οργάνων από ανακυκλώσιμα υλικά. Εύη Ζευγαδάκη
- Μουσικό Σύνολο Οργάνων από ανακυκλώσιμα υλικά. Χριστοφορος Πιπιδής - Βαγγέλης Ακριβός
- ΡΕΘΥΜΝΟ CRETAN KINGS Μπάσκετ μαζί μας στην Πλατεία Μικρασιατών
- Προβολή ταινίας: Mozart and the Whale

Συντονισμός συζήτησης: Λωρίνα Γκαράνη, Κοινωνιολόγος, μέλη Δ.Σ. Συλλόγου .

- Σταντ ενημέρωσης για τον Αυτισμό από μέλη του Δ.Σ. Συλλόγου.
- Εικαστικά έργα παιδιών για τη την Διαφορετικότητα. Συμμετέχουν:

Ο Μορμόλης, Παιδικό Χαμόγελο , 2ο Νηπιαγωγείο Ατσιποπούλου, 1ο Δημοτικό Ατσιποπούλου, Α τάξη, Ειδικό Σχολείο Ρεθύμνου, ΕΕΕΕΚ Ρεθύμνου.

Στις δράσεις θα συμμετέχει ο Σύλλογος Γονέων & Φίλων Αυτιστικών Ατόμων Αττικής «Αναγέννηση».

77

78

79α

79β

80

Ομάδα Ειδικού Ενδιαφέροντος για τις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΛΟΓΟΠΑΘΟΛΟΓΩΝ - ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρώιμα Σημάδια Αυτισμού

Μέχρι 4 μηνών

- Δε δείχνει ενδιαφέρον σε οικεία πρόσωπα
- Δεν ακολουθεί με το βλέμμα του κινούμενα αντικείμενα
- Δεν ανταποκρίνεται στη φωνή των φροντιστών του
- Μπορεί να μην εμφανίζει κοινωνικό χαμόγελο (ένδοξη αλληλεπίδραση με οικεία πρόσωπα)

- Δεν ανταποκρίνεται σε ήχους, στρίβοντας το κεφάλι του

Μέχρι 24 μηνών

- Δε χρησιμοποιεί χειρονομίες ως μέσο επικοινωνίας (π.χ. χειραγωγός με το χέρι)
- Δε μιμείται συμπεριφορές άλλων
- Παρουσιάζει περιορισμένη κατανόηση σε εντολές
- Δεν έχει ανεπτυγμένα οράλια ή παρουσιάζει ηχοακουστικό λόγο (επαναλαμβάνει λέξεις ή φράσεις χωρίς να κατανοεί πλήρως την σημασία τους)
- Δε χρησιμοποιεί εκφράσεις προσώπου
- Δεν πραγματοποιεί συμβολικό παιχνίδι
- Δε συμμετέχει σε κοινωνικό παιχνίδι με τους ομοείκοτες του
- Παρουσιάζει προσαύξηση σε συγκεκριμένα αντικείμενα
- Εμφανίζει επαναλαμβανόμενο στερεοτυπικό παιχνίδι
- Παρουσιάζει δυσκολία στη δίαιση ή προτιμά συγκεκριμένες τροφές
- Εμφανίζει ευαισθησία σε ήχους, η οποία εκδηλώνεται με κλείσιμο αυτιών ή κλάμα και έντονο στρες
- Υπάρχει δυσκολία μεταβολής από ένα χώρο σε έναν άλλο
- Δείχνει να μην αντιλαμβάνεται την παρουσία τρίτων ατόμων στο χώρο
- Δείχνει να μην ενοχλείται όταν μένει μόνο του πολλή ώρα
- Παρουσιάζει λανθάνουσα απόκλιση ορατήτων (π.χ. οραλίας, κοινωνικής επαφής)

Μέχρι 7 μηνών

- Έχει ανώμαλη ή ελαφρώς βλεμματική επαφή
- Δεν ανταποκρίνεται στις συναισθηματικές εκφράσεις των άλλων
- Δεν απολαμβάνει πρώιμα διαδραστικά παιχνίδια (π.χ. κοο-κοο-τοο)
- Δεν ανταποκρίνεται στο όνομά του
- Δεν παρουσιάζει φωνητικό παιχνίδι ή βάλιγμα
- Παρουσιάζει υπεραισθησία ή υποαισθησία σε διάφορα ερεθίσματα (Π.χ. ήχος ηλεκτρικής σκούπας, πλυντήριο, απουσία αισθημάτων πόνου όταν πέφτει)

- Παρουσιάζει και εκδηλώνει εντονότερα υπεραισθησία ή υποαισθησία σε διάφορα ερεθίσματα
- Δεν μοιράζεται τα συναισθήματα χαρής (π.χ. να γελά όταν παίζει με τον φροντιστή του)
- Δεν παρουσιάζει κοινή προσοχή (π.χ. να κοιτάει σε κοινό σημείο με τον φροντιστή του)

Μέχρι 12 μηνών

- Δε μιμείται τους ομοείκοτες του
- Δε συμμετέχει σε διαδραστικά-οματικά-κοινωνικά παιχνίδια (Π.χ. γαργαλήρι, κινήματα)
- Δε δείχνει τα αντικείμενα που επιθυμεί
- Δε δείχνει ενδιαφέρον στην εύρεση κρυμμένων αντικειμένων
- Δεν παρουσιάζει οράλια
- Δεν επιτελούνται ή προσκαλούνται έντονα με συγκεκριμένα αντικείμενα (π.χ. με κάποιο αυτοκίνητο, τρένο ή χαρτί)

Βιβλιογραφία - Πηγές:
1. Volkmar, F., Paul, R., Pichrey, K. & Rogers, S. (2014). Handbook of Autism and Pervasive Developmental Disorders: Assessment, Interventions, Policy, the Future.
2. Plouffe-Johnson, D., & Myers, S. M. (2007). Identification and Evaluation of Children With Autism Spectrum Disorders. *Pediatrics*, 120(5), 1183-1215.
3. Watkin, L. & Criss, E. R. (2013). Translating Between Research and Practice in Serving Infants at Risk for ASD. *American Speech-Language-Hearing Association. Perspectives on Language Learning and Education*, 20(1), 4-13.
4. Zwargbaum, L., Brown, S., Lind, C., Rogers, S., Carter, A., Carter, L., Osherson, K., Constantino, J., Dawson, G., Osherson, K., Fein, D., Iverson, J., Kim, A., Landa, R., Shaffer, D., Osherson, S., Osherson, M., Osherson, W., Tager-Flusberg, H., Yirmiya, N. (2006). Clinical Assessment and Management of Toddlers With Suspected Autism Spectrum Disorder: Insights From Studies of High-Risk Infants. *Pediatrics*, 123, 1385-1391.

Συνταγόμενος: Κωνσταντίνος Παναγιώτης
Συντάκτες: "Ελλήνας Επιστήμονας Αποδοχόμενος Αποδοχόμενος
Ελλήνας - Ομάδα Ειδικού Ενδιαφέροντος για τον Αυτισμό"

έλα να κάνουμε ποδήλατο
& να περπατήσουμε για τον
ΑΥΤΙΣΜΟ
Κυριακή 1 Απριλίου 2018
ώρα έναρξης: 12:00

αφιέρωση:
Γαβριή Δημαρχείο
Πύργου
Τσαράκια

Ο ΑΥΤΙΣΜΟΣ & το ΠΟΔΗΛΑΤΟ μπορούν να γίνουν δυο καλοί φίλοι,
αρκεί να βρεθεί η ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ....
Ο Σύλλογος Γονέων & Φίλων ανθρώπων με αυτισμό "ΣΥΝ - εξέλιξη"
σας προσκαλεί στην δράση ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης.

ΣΥΝ-εξέλιξη Σύλλογος γονέων & φίλων
ανθρώπων με αυτισμό Λέσβου
synexeliliesvos@gmail.com

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ:

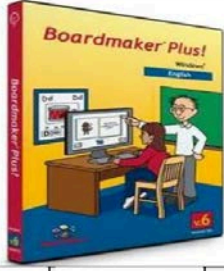

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

82

Προσφέρουμε το **Δοκιμαστικό μας Boardmaker** με έκπτωση 20% για αυτή την
βδομάδα. Για περισσότερες πληροφορίες στο sales@mkprosopsis.com

MK Prosopsis Ltd | Κύπρος 99 631 773 | Ελλάδα 694 522 3303
© 2017 MK Prosopsis

83

ΕΙΔΙΚΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΧΑΛΚΙΔΑΣ

-2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ- **ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ**

Την Παρασκευή
30.03
στις 10.00 π.μ.

Συνεπόμενες μας:
- Ο ΔΟΑΠΤΕΧ
- Η Ομάδα "Ρεύματα Εθελοντισμού" του Ίνσ. Δημ. Σχολείου Χαλκίδας
- Ο γονοδιδασκαλός κ. Δ. Ελευθερίου με τον Παιδαγωγικό Σύλλογο Κανήθου
- Το Εθνικό ΕΠΑΛ Χαλκίδας

**Σας περιμένουμε να γιορτάσουμε
ενν Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού**

Τη Δευτέρα
02.04
στις 9.00 μ.μ.

Το Ειδικό Νηπιαγωγείο Χαλκίδας
σε συνεργασία με τον ΔΟΑΠΤΕΧ και τον ΟΛΝΕ
φωτίζουν ΜΠΑΕ το κτίριο του Δημαρχείου (στην παραλία Χαλκίδας)
και την Παλαιά Γέφυρα στα πλαίσια της Παγκόσμιας Κομπάνιας
"Light It Up Blue - Άναψε Μπλε Φως για τον Αυτισμό",
με σφοδρή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Αυτισμού (2/4)

Δήμος Χαλκιδέων Οργανισμός Πολιτισμού

84

85α

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ
**ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ
 ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ**
 (2 Απριλίου)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:
**«ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ
 ΦΑΣΜΑΤΟΣ:
 ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ
 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ -
 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ»**

ΤΕΤΑΡΤΗ 28 ΜΑΡΤΙΟΥ 2018

Ωρα: 17.00 — 21.00
Κορύλλων 2, Κάστρο

Παιδοψυχιατρικό Τμήμα & Κοινωνικό Κέντρο Ψυχικής
 Υγείας Παιδιού και Εφήβου του Γ.Ν.Π.Π. «Καραμανδάνειο»

**ΕΙΣΟΔΟΣ
 ΕΛΕΥΘΕΡΗ**

Θα δοθούν βεβαιώσεις
 παρακολούθησης

Κεντρική ομιλήτρια:
 Ταγκούλη Ευδοκία Παιδοψυχίατρος
 Επιμελήτρια Α' ΕΣΥ
 Παιδοψυχιατρική Κλινική Παν/μιου
 Αθηνών - Γ.Ν.Παίδων «Η Αγία Σοφία»
 Ειδικό Ιατρείο Διαταραχών Αυτιστικού Φάσματος

ΜΙΑ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ

ΠΡΟΦΟΡΑ
 ΔΗΜΟΣ
 ΕΛΛΑΔΑΣ
 (στην αγγλική)

85β

ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
 & ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
 ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ

Συντονίστρια Διευθύντρια: Βιολάντα Σγάλα—Κοντούδη

Ωράριο Λειτουργίας: Δευτέρα-Παρασκευή 9.00—15.00

Διεύθυνση: Κορύλλων 2, Κάστρο

Τηλέφωνο επικοινωνίας: 2610—240535

E-mail: paidopsykar@hotmail.com

facebook: Παιδοψυχιατρικό Τμήμα Καραμανδάνειο

<http://www.paidopskaramandaneio.gr>

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ
 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:
**«ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ
 ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ
 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ -
 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ»**

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΗΤΡΙΑ:
 ΤΑΓΚΟΥΛΗ ΕΥΔΟΚΙΑ
 ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΟΣ - ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑ Α' ΕΣΥ
 ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
 Γ.Ν.ΠΑΙΔΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»
 ΕΙΔΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ, 28 ΜΑΡΤΙΟΥ 2018
Ωρα: 17.00 — 21.00
Κορύλλων 2, Κάστρο

Παιδοψυχιατρικό Τμήμα & Κοινωνικό Κέντρο
 Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου
 του Γ.Ν.Π.Π. «Καραμανδάνειο»

2 Απριλίου
Παγκόσμια ημέρα Αυτισμού

Οι αυτιστικοί έχουν "τον" λόγο
"Από το στίγμα και τον αποκλεισμό,
στην κοινωνική συμμετοχή και στη διεκδίκηση"

Ημερίδα για τον Αυτισμό
Στην αίθουσα «Μανώλης Αναγνωστάκης»
του Δημαρχιακού μεγάρου Θεσσαλονίκης
Από της 1μμ. – 8μμ *είσοδος ελεύθερη

Βασικοί ομιλητές:
Γραβάνη Σοφία (Γονέας)
Καρτασιόπου Αλεκοθέα (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής Πανεπιστημίου Μακεδονίας)
Κύπριος Νικόλαος (Ψυχολόγος)
Νταφούλης Βάσιος (Παιδοψυχίατρος)
Παπαλουκάς Γιώργος (Κοινωνικός Λειτουργός – Πτυχιούχος Πολιτικών Επιστημών)
Σταθοπούλου Αναστασία (Γονέας)
Τσαταλίδου Ιωάννα (Γονέας)
Χατζηλαγούρου Νικόλαος (Εργοθεραπευτής)

Ενημερώσου - Ευαισθητοποιήσου
Δράσε

Διοργάνωση Ομάδα μετεπιστημιακών και σχολικών συνάδελφών ύψιστης κοινωνικής Αξιοπρέπειας σχολείο Θεσσαλονίκης

Χορηγοί Επικοινωνίας

88

WORLD AUTISM AWARENESS DAY
APRIL 2

89α

OLYMPIACOS FC®

Σήμερα είναι η Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού!
Ο Ολυμπιακός στηρίζει την Ένταξη και τη
Νευροποικιλότητα!

Today is Autism Awareness Day.
Olympiacos supports Inclusion and
Neurodiversity! #WorldAutismAwarenessDay
#LIUB #olympiacos

89β

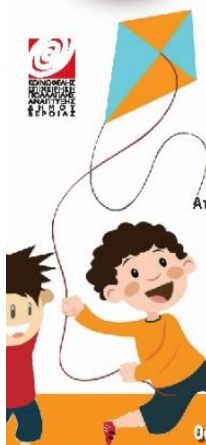

90

91

ΜΕΡΙΜΝΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

Σεμινάριο:
ΑΝΑΓΓΙΓΞΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΚΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΠΑΚΝΙΑΙΟΥ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ
ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2018
ΣΤΕΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΤΕΧΝΩΝ στη ΒΕΡΟΙΑ
Ώρες: 4:30 μ.μ. έως 8:30 μ.μ.

Ομιλήτρια:
Όλγα Παϊζή
Ψυχολογίδαγωγός
M. Edu - Εξειδίκευση στις Διαταραχές
Αυτιστικού Φάσματος

Απευθύνεται σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας,
εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων,
νηπιαγωγούς, βρεφονηπιοκόμους, γονείς.

Δήλωση συμμετοχής στο
mamaseminario2018@gmail.com

Κόστος συμμετοχής 10 €

Πλήρωμή στη γραμματεία την ημέρα
διεξαγωγής του σεμιναρίου.

Θα δοθούν βεβαιώσεις παρακολούθησης.

92

Σύλλογος Γονέων, Κηδεμόνων
& Φίλων Ατόμων με Αυτισμό
Μεσσηνίας

Κέντρο Ημέρας Παιδιών
& Εφήβων με Αυτισμό
Μεσσηνίας

2 Απριλίου

παγκόσμια ημέρα ενημέρωσης
& ευαισθητοποίησης
για τον αυτισμό

ενημερώσου
αποδέξου
στήριξε

Σύλλογος Γονέων Κηδεμόνων και Φίλων Ατόμων με Αυτισμό Μεσσηνίας
Τηλ. - Φαξ: 2721 0 89978

e-mail: autismmessinia@gmail.com

Κέντρο Ημέρας Παιδιών & Εφήβων με Αυτισμό Μεσσηνίας

Εργατικές Κατοικίες Ασύλου Γιαννιτσών, τηλ.: 2721 3 01191

e-mail: autism.kalamata@gmail.com

www.autismmessinias.gr

Κέντρο ημέρας παιδιών & εφήβων με αυτισμό μεσσηνίας

93

94

95

96

97

98α

98β

98γ

THE SCHOOL OF HEALTH PROFESSIONS

Πάνελ ομιλητών με θέμα:
Παγκόσμια Ημέρα για τον Αυτισμό 2018: Ζώντας και επικοινωνώντας με Αυτισμό

ΔΕΥΤΕΡΑ 19 ΜΑΡΤΙΟΥ
 17:00-20:30

Είσοδος Ελεύθερη

Mediterranean College
 LECTURE HALL Πελαγής 8
 & Πατησίων 107 - Αθήνα

99

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2018

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΙ ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΙ
 ΟΓΚΩΣ ΟΛΟΙ ΜΑΣ ΑΛΛΩΣΤΕ...

100

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2018

ΦΩΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ & ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Φώτη γνώση Γέφυρα "ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ"

21:00-00:00

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

World Autism Awareness Day

101

5ο Τουρνουά **BOWLING**
 για άτομα με Δ.Α.Φ.

Αφιερωμένο στα 10 χρόνια λειτουργίας της "Αυλής του Κόσμου"

102

"Autism is not a disability, it's a different ability"

2 Απριλίου:
 Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού

Heremco
 pharmaceuticals

103

ΒΙΒΛΙΑΡΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ
Επικοινωνιακές & Συναισθηματικές Δεξιότητες από 3 μηνών έως 3 χρονών
Ενημερωτικός Οδηγός για την Αναπτυξιακή Πορεία των Παιδιών

Μάθετε Περισσότερα για τα Πρώιμα Συμπτώματα των Διαταραχών Επικοινωνίας και του Αυτιστικού Φάσματος

2 Απριλίου
Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού

Ελέγchw Τακτικά το Παιδί μου ανα ηλικία με 7 Ερωτήσεις

3-7 μηνών
8-12 μηνών
13-17 μηνών
18-21 μηνών
22-25 μηνών
26-29 μηνών
30+ μηνών

«Οι Αναπτυξιακές Διαταραχές στην Επικοινωνία και στον Αυτισμό Μπορούν να Εντοπιστούν από Πολύ Νωρίς. Αράστε Σήμερα»
Στέλιος Μαντούδης, Αναπτυξιακός Εργοθεραπευτής

«Ένα Πολύτιμο Εργαλείο Παρακολούθησης των Δεξιοτήτων του Παιδιού σας»
Γ.Σ. Παθιάτρος

Συμπληρώνεται από τη Μητέρα Αξιολογείται από τον Παιδίατρο
Κατεβάστε Εντελώς Δωρεάν το Βιβλίο Υγείας του Παιδιού στο:
atestplus.gr

104

Κυριακή 1 Απριλίου 2018

Όλοι έχουν δικαίωμα στην ευτυχία!

αγάπη
αποδοχή
ευπαίδευση
ματανόηση

Η "αβάλη" σας καλεί σε μια διαφορετική συνάντηση γονέων, με τα παιδιά τους που είναι στο φάσμα του αυτισμού.

Ελάτε να γίνουμε μια παρέα, να γνωριστούμε, να μιλήσουμε, να παίξουμε, να χαρούμε.

Στο **Myrtilio Café**, από τις 11:00 πμ έως 3:00 μμ.
Τραπεζιόσκι & Λάμπρο Πάρεο ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΑΙΔΙΣΜΟ (Γονέων Κοινωνία)
5' από τη στάση μετρό Πανόρμου.

Ευχαριστούμε θερμά
Myrtilio
PlayCanDo

αβάλη

Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.)
Κοινωνικής και Εκλογικής Θεμελίωσης
Τηλ.: 6973 337500 & 6964 361052, e-mail: avalioutism@gmail.com

105

(ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΣΩΝ: 105, ΣΕΛΙΔΕΣ: 138)